EZECHIELIS SPANHEMII

DISSERTATIONUM
DE
PRAESTANTIA
ET USU
NUMISMATUM
ANTIQUORUM

TOMUS SECUNDUS.

AMSTELODAMI,
Apud DANIELEM ELSEVIRIUM.
cIɔ Iɔc lxxi.

DISSERRTATIO SEXTA.

DE

PRÆSTANTIA ET USU NUMISMATUM ANTIQUORUM.

ILlud ſæpenumero mirari ſoleo, OCTAVI jucundiſſime, cur in hac litterarum luce & circumfluenti præſtantium ingeniorum copia, jaceant nihilominus ea ſtudia, quæ patrum noſtrorum memoria feliciter exculta, ſummo in pretio ac honore florebant. Scilicet divino ingenio & exquiſita doctrina homines, quum toti in id incumberent, ut ſepultas ac intermortuas literas denuo excitarent; hinc omnia ſtudioſe ac diligenter inveſtigabant, quibus in ea nocte & caligine optimarum artium, plurimum iiſdem luminis adferrent. Ita non libri ſolum, quibus veterum doctrina ac ſapientia continentur, novo nitore ac cultu ab iis donati; ſed & Nummos, Marmora, aliaſque venerandæ vetuſtatis reliquias, in ſubſidium tam ardui operis, eadem alacritate animi & laboris contentione arceſſebant. Unde multa præclare ab iis in hoc genere reperta, & magna cura elaborata etiamnum occurrunt; quæ ſi parem cupiditatem ſequentium temporum forent nacta, ad conſummati faſtigii gloriam optimarum artium ſtudia evecta pridem fuiſſent. At dum ardor ille parentum in liberis refrigeſcit; dum prioribus inventis contenti, tædio laboris aut difficultate operis langueſcunt eadem ſtudia; dum ſoli ferme beatiores homines, aut artium

alias ac diſciplinarum rudes ea tractant, quæ acri ingenio & ab omni litterarum varietate inſtructos (quales tulit & habet etiamnum hæc ætas) requirebant; incredibile dictu, quantum ad conſummationem perfectionemque earundem litterarum adhuc deſit. Sed aliqua ſpes adfulget, adeſſe meliora tempora, & excitari denuo homines, qui incenſi laudabili ſtudio, omnem hanc memoriam, quæ Nummis, aliiſve monumentis antiquis adhuc ſepultis vel intactis continetur, ornandam ſibi ac omni doctrinæ & litterarum genere illuſtrandam ſuſcipiant. Quorum animos ſi hoc meo qualicunque labore, ad præclarum adeo conſilium incendere ulterius ac inflammare valeam, tum equidem uberrimum operæ ac laboris fructum me tuliſſe reputabo. Sed interim ad inſtitutæ commentationis ſeriem revertamur.

Uſus Nummorum CONSULARIUM, *quos vocant.*

In ROMANA quidem HISTORIA, quam facem hic Nummi præferant, minus, ut puto, obſcurum erit aut reconditum. Qui enim hactenus Numiſmata veterum illuſtrare ſunt adgreſſi, hunc potiſſimum induſtriæ ſuæ campum delegerunt. LIBERÆ quidem REIPUBLICÆ, hoc eſt, heroica Urbis tempora multa caligine involuta haud ignoras, dum illius ſcriptores vel mutilos terimus, vel perditos deſideramus. Occurrit vero huic incommodo ſuperiori ſæculo aureum illud FAMILIARUM ROMANARUM opus à Fulvio Urſino, ex priſcis numiſmatibus, neſcio an laudabilius ſuſceptum, an abſolutum felicius. Quæ enim intacta reliquit poſteris, aut cæteroquin minus adſecutus eſt (qualium forte ſeges non contemnenda, ut cùm alibi jam ante, tum uberius in progreſſu hujus operis docebitur) nullam tamen eidem conſummati operis gloriam detrahunt. Ut equidem haud immerito à ma-

gno

gno Scaligero, divini libri elogio ornatum dicatur, & in quo equidem multa ſe didiciſſe ingenue agnoſcat. Scaligerian. Pag. 364.
Commode vero dum hæc ſcribebamus, ut noſti, adlatus idem liber in Urbem poſt longas moras, à Carolo Patino, antiquariæ juxta ac medicæ rei optimo promicondo feliciter auctus & recognitus. Quo nomine, quantum diligentiæ illius ac induſtriæ, & eorum qui Symbola hic ſua contulere, Lomenio Briennæ Comiti, Seguino, Brunotio, non antiquaria ſolum, ſed univerſa res litteraria debeat, lubenter hic profiteor; qui ab obvia comitate viri ſingularis exempli Franciſci Gottofredi, brevem hujus voluptatis uſum continuo impetravi. Nec fefellit certe exſpectatio. Talem enim jam ante noveram vel ſolam Fulvianam collectionem, in qua non tam liceret agnoſcere priſca Romanorum ſtemmata, quam ipſam cernere veteris Reip. imaginem, & inde ſimul multiplicem uſum ad Hiſtoriam illorum temporum mutuari.

I. *Ad Notitiam Familiarum Romanarum.*

Primum ſtatim arguit ampla illa GENTIUM vel FAMILIARUM ſeries, quæ Nobilitatem ferme omnem principis gentium Populi, uno quaſi obtutu inſpiciendam præbet. Adeo quidem, ut funeri te non unius Conſularis, ſed totius Reipub. credas intereſſe; in quod ex priſci moris veſtigiis Imagines tot clariſſimarum Gentium inferri longo ordine videas. *Imaginum enim ſpecie, non ſumptibus nobilitari maximorum virorum funera ſolere*, aiebat olim Senatus Princeps M. Lepidus. Epitom. Livii lib. XLVIII. Nobilius certe funus hic fatearis quam illuſtris illius matronæ, cujus meminit Tacitus, Juniæ nempe C. Caſſii conjugis & ſororis M. Bruti, in cujus funere *viginti clariſſimarum Familiarum imagines antelatæ ſunt, Manlii, Quinctii, aliaque ejuſdem nobilitatis nomina*; aut Annal. Lib. III. c. 6. quod de funere Drusi Tiberii filii idem Annalium Scri-

 ptor

Annal. IV. cap. 9. ptor alibi obſervat; *funus imaginum pompa maxime illuſtre fuit, tum origo Juliæ gentis Æneas* &c. *ceteraque Claudiorum effigies longo ordine ſpectarentur.* Eædem quippe hic tibi occurrent JUNIORUM, CASSIORUM, MANLIORUM, QUINCTIORUM, JULIORUM, CLAUDIORUM, tum longe adhuc plurium Gentium imagines, quibus hodierni Quirites veſtri etiamnum poſſunt adſurgere. Qui enim præter gentes illas modo commemoratas, ÆMILIAS inſuper, CÆCILIAS, CORNELIAS, FABIAS, FURIAS, PAPIRIAS, PORCIAS, SULPITIAS, VALERIAS, ut tot alias mittam, poſitas ante oculos cernit; fruſtra alibi aut celebritate perſonarum, aut dignitate munerum, aut geſtorum gloria, aut caritate in patriam, aut cunctis pacis & belli artibus illuſtriores quæret. Flos ille utique delibatus populi Gentium victoris; Prætorum autem, Conſulum, Dictatorum, & Cæſarum tandem ſeminarium; & qui Reges Legatis Regum, Dei autem Regibus olim videbantur. Neque ego hic commendationem eorum inſtituo, niſi quatenus ex ea pretium accedit iis monumentis, quæ in illis propagandis aut adſerendis in priſtinam lucem hodie feliciter inſerviunt. Peculiares quidem illuſtrium id genus Gentium Commentarios exſtitiſſe olim accepimus, quales PORCIÆ Familiæ legiſſe ſeſe profitetur Gellius; *Quum*, inquit, *& laudationes Funebres, & librum Commentariorum de Familia Porcia legeremus.* Ubi obiter obſervo, FAMILIAM ibi, ſicut frequenter in lapidibus & ſupra, atque alibi non ſemel apud Tacitum, pro tota gente poſitam; quod & [a] Velleio, [b] Valerio Maximo, aliiſque familiare, *Principe illo Familiæ Porciæ*, item *Poniæ Familiæ*; quam tamen vocis Familiæ eo ſenſu ſignificationem improbaſſe aliquando viros doctiſ-

Noct. Attic. Lib. x. c. 18.

[a] Velleius Lib. II.
[b] Valer. Max. Lib. III. c. 2.

doctiſſimos novi. Quod nec prætereundum fuit hoc loco, ne ſine idoneo exemplo factum videamus ab Urſino, dum eaſdem non Gentes ſed Familias inſcribit. Quamquam, ut noſti, Gentes vocentur frequentius apud antiquos & aureæ ætatis Scriptores, Salluſtium, Tullium, Livium, alioſque, qui notum etiam Gentis ac Familiæ diſcrimen tradunt, ut Salluſtius; *igitur Sulla, Gentis patritiæ nobilis, Familia prope jam exſtincta majorum ignavia*; ubi per Gentem Corneliæ, per Familiam Sullæ in eadem Gente dicti intelliguntur. Iterum Livius: *orationemque habuit plenam veris decoribus, non communiter modo Corneliæ gentis, ſed proprie Familiæ ſuæ*, qui & alibi unius Gentis Potitiæ duodecim Familias eadem tempeſtate dicit exſtitiſſe. Cæteroquin præter Commentarios illos de Familia Porcia Gellio commemoratos, noſti quoque laudatas veteribus Varronis, Attici, Hygini, Meſſalæ, Suetonii in hoc monumentorum genere lucubrationes, quas haud inſolitum illuſtrium Familiarum fatum poſteris invidit. Hanc autem vel Commentariorum, vel Genealogiarũm, quas vocant, jacturam opportune ſupplet, illa Conſularium, quos vulgo appellant, Nummorum ſupellex; quæ Veteres Patritias & Plebeias, hoc eſt, primævas & incorruptas Quiritium Gentes, & præclaras earundem adfinitates complectitur. Neque enim adhuc Romanus ſanguis cum Barbaro fuerat commixtus; nondum varietas & confuſio generis inducta; nondum duo aut plura nomina in unum gentilitium coëuntia, omnem ſucceſſionis vel ordinem vel rationem turbarant. Infuſa illa brevi ſub Cæſaribus varietas & commixtio; qua omnis interrupta gentilium propago; qua novi homines cupide ſe intruſerunt in veterum ſtirpem; qua priſcæ Gentes ÆMILIÆ, CORNELIÆ, FURIÆ, JULIÆ, SEM-

L. XXXVIII. cap. 58.

Lib. IX. cap. 29.

PRONIÆ, aliæque noviſſimæ Nobilitati acceſſere; qua commercio & adfinitate cum exteris, deſcivit à prima origine ſimul ac virtute Romanus ſanguis. Poſteriori vero ætate, ſub Chriſtianis Imperatoribus, dum nempe una Chriſti teſſera pro omni inſigni Gentilitio ſufficere videbatur, interverſum ferme omne Familiarum diſcrimen, nullo jam certo aut ſtabili gentis nomine; non turbata amplius, ſed ſublata omnis ſucceſſio; nec adulterata ſolum, ſed quaſi exſtincta univerſa Romani hujus ſtemmatis ſeries. Neque ſic tamen defuere, vergente plane ad occaſum imperio, ſancti & graves etiam in Urbe Cives, qui ad antiqua illa Reip. decora, quorum digeſta è Nummis antiquis apud Urſinum ſeries, genus adhuc ſuum referebant. Quam certè laudem videas B. Hieronymum paſſim ſanctis illis feminis aſcribentem, Furiæ, Lætæ, Paullæ, Paulinæ, Euſtochio, Fabiolæ, quæ illi dicuntur, [a] modo habere *genus à* CAMILLO, [b] modo *Conſulum Pronepos &* FURIAM *germinis decus*; [c] modo GRACCHORUM *ſtirps*, *ſoboles* SCIPIONUM, PAULLI *hæres*, *cujus vocabulum trahit*, MARTIÆ PAPIRIÆ *matris* AFRICANI *vera & germana progenies*; [d] modo, *Toxotio*, *qui* ÆNEÆ *&* JULIORUM *altiſſimum ſanguinem trahit*; *unde etiam filia ejus Euſtochium* JULIA *nuncupatur*; [e] modo, *alius forſitan ſcholæ memor*, Q. MAXIMUM &c. *&* FABIORUM GENTEM *proferret in medium*, & quæ plura hujus generis apud eundem occurrunt. Neque vero hic ego generis controverſiam movere illis intendo, qui ſtirpem ſuam ad CÆSIAS, COCCEIAS, CORNELIAS, JUNIAS, MUCIAS, VITELLIAS aliaſque adhuc hodie referunt. Immo gratiam potius ab iiſdem exſpectant id genus monumenta, quorum beneficio generis ſui auctores

[a] ad Furiam. p. 79. T. 1.
[b] ad Pammachum. p. 164. T. 1.
[c] ad Euſtochium. p. 169. T. 1.
[d] Ibid. pag. 170.
[e] Epitaph. Fabiolæ. p. 197. T. 1.

ctores & Ἀ'ρχηγέτας certe haud pœnitendos adſpicere illis non ſolum datur; ſed etiam domi eorum imagines in Atriis, Muſeis, more veteri diſponere & adſervare conceditur. Commune vero rei litterariæ, non privatorum aliquot beneficium mecum hic reputas, mi OCTAVI, Veteres & recentiores Quiritium FAMILIAS aut GENTES Nummorum ope diſtinguere; (quod utinam caviſſet Antonius Auguſtinus) diſtinctas juxta claſſes diſponere; diſpoſitas illuſtrare; vetuſtis novitatem; nuper inventis vetuſtatem addere. Eo minus enim ludibrium debuerunt hactenus Romanorum ſtemmatum Collectores, quo his ſubſidiis magis inſtructi, rem alias præclaram & ſummæ induſtriæ ſunt adgreſſi. Unde etiam poſt Volaterranum, Sigonium, Urſinum, Ant. Auguſtinum, Pigium, Panvinium, Schottum, & gentiles ſuos, Streinium, Glandorpium, Reinuccium, Reuſnerum, haud ineruditus vel indiligens Germanus non ita pridem novum & luculentum opus de Familiis Romanis moliebatur, eidem adfecto præmature immortuus. Quibus vero præſidiis, & qua fiducia potiſſimum impulſus, manum operi admoverit, ipſe alicubi declarat; *Et quantus Numiſmatum numerus eſt, qua nec ipſi (Urſino) nec aliis tentata ſpem certam mihi faciunt, fore, ut in iſtis utiliter laborem, & in multis cibum ſumam minime præmanſum.* Nec prætereundus hoc loco antiquarius ſuperiori ſeculo haud incelebris Pyrrhus Ligorius, inter cujus monumenta inedita, quæ in Bibliotheca Chriſtinæ Auguſtæ adſervantur, duo ſe opera mihi obtulerunt, unum *de Illuſtribus Viris* apud Romanos, alterum *de Familiis Romanorum.* Ita vero utrumque ab eo contextum deprehendi, ut non continua aut diſpoſita ſerie, more Fulviano, ſed ſingulares aliquot viros & Familias, adductis nummo-

Epiſt. Ruperti, ad Tom. Reineſ. p. 64.

rum lapidumve ſubſidiis, illuſtrare ſit adgreſſus. Quo ſucceſſu vero id ab eo præſtitum, ex iis, quæ ſupra de ingentibus viri laboribus libere ſimul & candide protulimus, licebit facile cuique judicium ferre. Utinam ſaltem, aut exſtarent hodie pleraque ea monumenta, ex quibus penum ſuam locupletavit; aut de ſingulis eundi in conſilium, Herculei operis inſtitutum eidem permiſiſſet.

Neque tantum illuſtres jam ex Annalibus & Faſtis, ſed obſcuras etiam, & aliunde ignotas Familias tradunt gentilitia id genus Numiſmata. Ita CREPUSIAS, DURMIAS, FABRINIAS, RENIAS, SEPULIAS, & noviſſimæ collectionis MINCIAS, TREBANIAS, aliaſque alibi hactenus, quàm in hiſce Nummorum monumentis obvias negant docti earum interpretes, fruſtra certe in vulgatis Familiarum Romanarum Onomaſticis quæras. Ut mittam ACCOLEIAM, CORDIAM, EGNATULEIAM, FARSULEIAM, MUSSIDIAM, quarum vel obiter forte aut Cicero, aut Livius, aut Marmor aliquod memoriam ſervant, & quam prope intermortuam Nummi felicius renovant. Quam præclarum autem poſt longam tot ſeculorum noctem, excitare denuo integrarum Gentium imagines; vitam & lucem denſa temporum caligine oppreſſis reſtituere? Accedunt his Gentes etiam aliæ, MÆVIÆ, SEXTIÆ, SOSIÆ, JULLIÆ, VENTIDIÆ, quas Cl. Seguinus primus noviſſime ex Nummis illuſtravit; & quibus aliunde licet haud ignotis, augetur inſuper numerus Urſinianæ & Patinianæ collectionis. Neque vero lapidum tacenda cæteroquin in Familias id genus merita, quibus ſepulchra Cunarum quodammodo vicem præſtant; quæ nec jacere tamen eaſdem, ſed feliciter reſurgere largiuntur.

tur. Talium certe amplam ſegetem, præter Gruterianum Theſaurum, inedita id genus monumenta adhuc recondunt; quibus harum lautitiarum cupidos, licebit viris longe eruditiſſimis Reineſio, Gudioque noſtro tandem aliquando demereri.

2. *Ad Notitiam Prænominum & Cognominum earundem Familiarum.*

Equidem præter communia GENTIUM nomina, alias etiam PRÆNOMINUM & COGNOMINUM appellationes, quibus Gentes in Familias, & Familiæ rurſus in plura capita apud Romanos diſtinctæ, eadem Nummorum ſupellex præbet. Quæ eo accuratius obſervanda, quod aut plurima id genus aliunde ſint ignota, aut in deſignandis viris illuſtribus, à diligentiſſimis etiam auctoribus paſſim præterita fuerint; dum eos vel cum ſolo Gentili nomine, aut ſolo Cognomine frequentius, nonnunquam etiam cum nudo Prænomine efferre ſolent. Quæ diverſitas frequenter obvia cum apud Latinos Scriptores, tum inter Græcos Latinoſque, ubi eorundem hominum meminere. Accedit, quod eadem nomina apud eos mutata ſede non ſemel tranſponantur, ut nempe præpoſtero ordine Nomen Gentile Prænomini, aut Cognomen Nomini Gentili ſit prælatum. Prioris exemplum præbet apud Dionyſium Πίσων Λεύκιος, alibi Γέλλιος Γναῖος, pro L. PISO, & CN. GELLIUS; quemadmodum etiam vocantur in denariis Gentis Calpurniæ & Gelliæ. Apud Dionem ſimiliter legas, *Claudium Appium*, *Domitium Lucium*, *Galbam Servium*; & apud [b] Joſephum, *Minucianum Marcum*, ac ſimilia alibi, quorum loco, obvii Nummi inſcripti, APP. CLAUD. aut SER. GALBA. Frequentius autem Cognomina Gentili præpoſita, idque Græcis imprimis, ubi Romanorum nomina recenſent, familiare; ſicut iiſdem [a] Dionyſio, [b] Joſepho, Dioni, apud quos paſſim occurrunt *Piſo Calpurnius*, *Tubero*.

Lib. II.

[a] L. XXXIX. & XL.
[b] Antiquit. lib. XIX. c. I.

[a] Dionyſ. lib. I.
[b] Joſeph. antiq. lib. XVII. cap. 7.

bero Aelius, *Varro Terentius*, *Varro Quinctilius* aliique, quorum nominum tranſpoſitam ſedem, ſi non aliunde conſtaret, arguerent eorum Nummi adhuc ſuperſtites aliter inſcripti. Immo id Romanis etiam Scriptoribus ſolemne videas; quod vel unius *Veteris Antiſtii* exemplo liceret illuſtrare; ſicut cum apud Velleium, Epiſt. ad Quint. II. 1. tum apud Ciceronem ipſum vocatur, ubi male poſtremæ doctorum virorum editiones *Severum Antiſtium* re- Lib. xxxi. cap. 1. poſuerunt. Hujus enim, præter Plinium, qui illius etiam meminit, antiqui denarii aliter eadem nomina diſponunt, & cum ejuſdem, quod latebat Prænomine, C. ANTISTIUS VETUS. Scilicet non Velleio ſolum ſolemnis ea tranſpoſitio, cujus rei multa apud illum exempla, *Cato Porcius*, *Lepidus Aelius*, *Balbus Cornelius*, *Druſus Livius*, *Druſus Nero*; ſed & Livio, Tacito, Nepoti, apud quos, *Collatinus Tarquinius*, *Curſor Papirius*, *Ahala Servilius*, *Capitolinus Quinctius*, *Priſcus Helvidius*, *Valerius Antias*, *Marcellus Claudius*, pluraque id genus reperiuntur. Ut certe vel inde liqueat, jure à Sigonio reprehenſum Robortellum, negantem unquam ordine præpoſtero Cognomen Prænomini, aut Cognomen Nomini prælatum.

Quale Nomen Proprium apud Romanos. Quo ſpectat præterea, quod nata ſit ingens ſecutis temporibus appellationum id genus permixtio & varietas, quæ ab uſu priorum temporum diſtingui debet, & ex eodem illuſtrari. Ita vel quale Nomen proprium fuerit apud Romanos, non hodie ſolum ſed jam olim In C. Mario. fuiſſe dubitatum, liquet ex Plutarchi cum Poſidonio ea de re controverſia. Factum id vero, dum graviſſimi alias auctores, aut non perpendunt accurate id genus appellationum originem vel gradus; aut non diſtinguunt diverſa Reip. & Cæſarum tempora, aut propria perſonarum & Familiarum nomina confundunt; quæ omnia

omnia commode poſſunt ex Nummis Familiarum Romanarum intelligi. Alia nempe illi ſuppeditant Propria Gentium integrarum Nomina, ut ÆMILIAS, CLAUDIAS, CORNELIAS, alia rurſus propria diverſarum Familiarum in eadem Gente, ut in Æmilia PAULLOS, LEPIDOS, BUCAS, in Claudia PULCHROS, MARCELLOS, in Cornelia SCIPIONES, SULLAS, LENTULOS & plures; alia iterum propria ſingulorum ejuſdem Familiæ, puta Paullorum aut Lepidorum, CAIOS, LUCIOS, MARCOS. Priora, ſeu Gentilia, propria ſcilicet (ſicut vocantur Dionyſio, ut infra dicetur) Genti, quibus ab altera Gente diſtincta, velut *Claudia à Cornelia*; Communia vero eadem Plutarcho dicta, reſpectu nempe Familiarum ſeu Gentilium *Scipionum*, *Sullarum*, *Lentulorum*, qui omnes erant è Gente Cornelia. Altera, quæ eidem Auctori COGNOMINA, Propria quidem Familiæ, quibus ea ab altera Familia diſtincta; puta SCIPIONES & SULLAS in Gente Cornelia: Communia vero nonnunquam aliarum gentium Familiis, ut BALBI Antoniæ, Corneliæ; GRACCHI Antiſtiæ, Semproniæ, Juliæ. Poſtrema vulgo, ſed prima ordine PRÆNOMINA, Propria Fratribus ejuſdem Familiæ, quibus invicem diſcreti; Communia autem cum in eadem Familia, ut CNÆO Pompeio Patri & Filio; tum aliis Familiis ejuſdem Gentis, ut LUCIIS Scipionibus, LUCIIS Sullis. Hæc autem primæva nominum diſcrimina nullibi evidentius, quam in Nummis aut Lapidibus antiquis, de quibus hic agimus, expreſſa reperies. Eadem jam olim notaverat Appianus, qui Romanis unum primo nomen uſitatum ſcribit, quod & Varroni placuit, more nempe Græcorum, ut docent exempla ROMULI & REMI; mox In Præfat.

alterum ſuperadditum, quod Prænominis loco Gentiles inter ſe diſtingueret, ut TULLUS HOSTILIUS, cujus Gentis nempe alius *Hoſtus Hoſtilius* apud Livium occurrit. Iſtud autem, quod Prænominis vicem obtinuit, *Commune* vocatur Dionyſio, & *Appellativum*, ut LUCIUS, SERVIUS; alterum vero eidem *Gentile*, *Patronymicum & Proprium*, ut TARQUINIUS, TULLIUS. Tertium vero brevi repertum ſeu Cognomen, quod nempe à geſtis aut adfectibus animi vel corporis, ad majorem adhuc diſtinctionem, ut idem tradit Appianus, inditum: Sicut L. TARQUINIUS SUPERBUS, L. JUNIUS BRUTUS. Et certe liquet ex Dionyſio, quod jam vidit Sigonius, initium habuiſſe apud Romanos uſum id genus Cognominum, in hoc Tarquinio; ita ut quum eadem cum Avo, L. TARQUINII nempe, nomina præferret, inde factum ad utriuſque diſcrimen, ut alteri *Priſci*, alteri *Superbi* Cognomen ſit adjunctum. Ita vero brevi mos invaluit, ut uſus ille trium Nominum paullatim nobiliorum Romanorum evaderet (quamquam non omnium, ut quidam exiſtimarunt) unde illud Satyrici,

Lib. I. · Lib. III. & IV. · Lib. IV.

Juvenal. Satyr. V.

—— Si quid tentaveris unquam
Hiſcere tanquam habeas tria Nomina.

vel Auſonii,

Idyll. XI. *Tres equitum turmæ, tria Nomina nobiliorum.*

Ibi vero poſtremum hoc Proprium maxime tum habitum liquet; quum nempe ex propriis uniuſcujuſque aut notis corporis, aut geſtis primum indebatur, ut juxta morem ſemel receptum, CICERO, SULLA, MAGNUS. Quod egregie certe illuſtrant antiqui denarii Gentium Romanarum, in quibus Cognomen vulgo capiti illuſtri adjunctum videas in anteriori Nummi parte, ut COTTA, RESTIO, PANSA, ACI-

ACISCULUS, tanquam Propria ſingulorum nomina, in averſa vero cum Bigis, Quadrigis, aliiſve ſymbolis adlitum demum Prænomen & Gentile, ut M. AURELIUS, C. ANTIUS, C. VIBIUS, L. VALERIUS. Sic MARCELLINUS, AHALA; eorum vultibus adſcripti, qui in Gente vel Claudia vel Servilia primi id genus Cognomina retulere. Unde etiam adoptati, adſumto Prænomine, Nomine & Cognomine adoptantis, ſolum Cognomen prioris fortunæ inſuper retinebant; ut P. Cornelius Scipio à Q. CÆCILIO METELLO adoptatus, Q. CÆCILIUS METELLUS SCIPIO dicebatur; ſicut præter auctores, in denario Gentis CÆCILIÆ adhuc hodie deſcribitur. Quæ ſatis arguunt meo quidem judicio, incautius egiſſe ad Sidonium doctiſſimum Sirmondum, qui hæc pro diverſa temporum ætate non diſtinxit, & Proprium nomen Romanis ante Cæſarum tempora, non Cognomen, ſed Prænomen ſemper fuiſſe exiſtimat. Quid vero de Dionyſio ſtatuet, qui neutri ex iis, ſed medio ſeu Nomini Gentilitio, ut diximus, Proprii nomen adſcribit, ubi de Servio Tullio loquitur: ᾧ τιθηνῷ τραφέντι ἡ μήτηρ τὸ μὲν ΙΔΙΟΝ τε καὶ συγγενικὸν ὄνομα ΤΥΛΛΙΟΝ, ἐπὶ τοῦ πατρὸς προσηγορικὸν δὲ ΣΕΡΟΥΙΟΝ; Lib. IV. *cui, quum à matre aleretur, impoſuit illa nomen quidem* PROPRIUM *& Gentile* TULLIUM, *à patre appellativum vero* SERVIUM. Et in eundem ſenſum loquitur auctor libri, qui vulgo Valerio Maximo adſcribitur; Lib. X. Val. Max. *quod per proprietatem dicitur, hoc diſtat, quia eo Gens cognoſcitur, ideo dicitur Gentilitium; Cætera ordine variantur.* Proprium ergo aliquando Gentilitium. Immo Prænomen etiam & Cognomen illi poſtea ſuperaddita, hic vices etiam ſuas habuere; iſtud nempe poſtremo loco repertum, ut maxime proprium & peculiare u-

niuſcujuſque, ſicut ex Appiano modo vidimus, & ratio nominis arguebat. Ubi vero idem commune rurſus liberis & nepotibus evaſit, ut vel SULLÆ, vel MAGNI, vel CICERONIS Cognomen; tum non Perſonis amplius ſed Familiis proprium manſit. Ibi autem Prænomen occupavit rurſus Proprium ſingulorum ejuſdem Familiæ nomen, quibus nempe frater à fratre diſtinctus, ut CN. vel SEX. POMPEIUS MAGNUS, M. aut Q. TULLIUS CICERO: Unde etiam colligitur & jure Poſidonium à Plutarcho reprehenſum, contra quam eidem Sirmondo placuit, ſi proprium nomen Prænomini perpetuo adſcripſit, & erraſſe etiam Plutarchum, cum perpetuam hanc prærogativam Cognomini rurſus vindicat. Cæteroquin enim utrumque diverſo reſpectu Proprium manſit, alterum Familiæ, alterum Perſonæ. Certe quod negabat Plutarchus, Proprii nominis partes impleviſſe Prænomina, id vero etiam ſub Cæſaribus haud ignotum conſtat ex Suetonio; *P. Vitellius*, inquit, *quatuor filios Cognomine, ac tantum* PRÆNOMINIBUS DISTINCTOS *reliquit, Aulum, Quintum, Publium & Lucium.*

In Vitellio.

De Prænominibus & Cognominibus Mulierum.

Neque vero valida ejuſdem Plutarchi contra Poſidonium ratio, quod ita Mulieribus nullum foret Proprium nomen; utpote quæ Prænomine apud Romanos carebant. Ad Viros enim, non Mulieres reſpexiſſe Poſidonium veriſimile, quibus frequentius ſolum Gentilitium nomen, ut *Julia Calpurnia, Porcia*; mox mariti Cognomen, non tam Proprium, quam Proprii vicem præſtabat; *Julia Pompeii, Calpurnia Cæſaris, Portia Bruti*, & apud Lucanum, *Marcia Catonis.* Plures id genus congeruntur alicubi apud Valerium, *Livia Rutilii, Terentia Ciceronis, Clodia Aufidii:* diverſo nempe à Græcis more, quibus addita id genus cognomenta, non

Lib. VIII. cap. 13.

conju-

conjugum ſed parentum appellationes notant, & nonnunquam apud Romanos filiorum, ut *Cornelia Gracchorum*, non uxor nempe aut filia, ſed mater. Alias ad illud Poëtæ, *Hectoris Andromachi* notat Servius, *id eſt unus. Hac autem figura utimur circa Patres & Maritos tantum.* Hinc nonnunquam præter Gentis nomen, Cognomen etiam Familiæ à Mulieribus retentum, quod negabat Sigonius, ac vel una illa nobilis inſcriptio adhuc ſuperſtes ſatis arguit, CÆCILIÆ METELLÆ, & apud Tacitum, LIVIA DRUSILLA, aut ÆMILIA LEPIDA juvenis Druſi uxor, ut mittam crebra ſequentium temporum monumenta. Præterea, neque minus ante Plutarchi ætatem, aut ejuſdem ævo deerant Prænomimum Muliebrium exempla, CAIA, LUCIA, PUBLIA, aut antiquiora juxta Varronem, *Marcia*, *Poſtumia*; & auctorem libelli Valerio vulgo adjuncti, *Rutilia*, *Rodocilla*, *Burra*, aliaque recentiora è lapidibus obvia. Certe alibi apud eundem [a] Plutarchum mentionem videas cujuſdam *Caia Cæcilia*, cui ſtatua à Romanis fuit erecta; apud Valerium Max. autem *Amaſia Sentia*, & alio loco *Tertia Æmilia*, matris Corneliæ Gracchorum; imo apud Livium, *Quarta Hoſtilia*, ut nihil dicam de *Acca Laurentia* apud Macrobium, nobiliſſimo Scorto ſub Anco conſecrato. Illam ergo controverſiam de Mulierum Prænominibus, majorum minorumque gentium Antiquariis agitatam, Sigonio, Robortello, Panvinio, Caſtalioni, & nuper P. Servio veſtrati, commode componi poſſe crediderim; ut largiamur vetuſtis temporibus, Prænomina Mulieribus uſurpata, quod Varro & auctor libri Valerio tributi tradidere, paullatim in deſuetudinem abiiſſe, donec poſtea ſequiori ævo eorum uſus nonnunquam fuerit repetitus. Neque enim aliter conciliari

a Quæſtion. Rom.
L. VIII. c. 3.
Lib. VI. c. 7.
L. XL. c. 37.
Saturnal. lib. V. c. 10.

poſſunt tot vetuſta lapidum auctorumve teſtimonia, quibus niti poſſunt utriuſque ſententiæ patroni. Ita ut Plutarchus ad morem Romanis matronis magis uſitatum reſpexerit, quo rarior Prænominum uſus apud eaſdem invaluerat; quod firmant etiam egregie Nummi eorundem & ſuperiorum temporum, in quibus LIVIÆ, AGRIPPINÆ, ANTONIÆ, MESSALINÆ, DOMITILLÆ, DOMITIÆ, aliæque id genus AUGUSTÆ ſine Prænominibus traduntur. Fruſtra certe id inſtituit Servius veſtras, ut Prænomina non omnibus Mulieribus promiſcue, ſed nobilioribus tantum uſurpata exiſtimet; quod vel una illa inſcriptio CÆCILIÆ nobiliſſimæ matronæ, & tot Auguſtarum Nummi ſatis refellunt. Immo Plutarchi ætate, & jam ante receptum videas, ut hujus CÆCILIÆ METELLÆ exemplo, Prænominum loco Cognomina geſtarent frequenter nobiliores Matronæ: atque ita vulgo viri tria Nomina, Mulieres autem duo præferrent; quod aperte in Quæſtionibus idem auctor teſtatur. Cujus moris crebra occurrunt apud Tacitum exempla, *Pompeia Macrina*, *Lollia Paullina*, *Julia Agrippina*, *Ælia Petina*, *Junia Calvina*, *Domitia Lepida*; adeo etiam ut omiſſo gentis nomine, ſolo Cognomine vocarentur illuſtriores, quales AUGUSTÆ, Traiani nempe, Hadriani & Antoninorum Conjuges inſcriptæ occurrunt in earum Nummis, PLOTINA, SABINA, FAUSTINA, LUCILLA, donec poſtea virorum exemplo multiplicata etiam Mulierum nomina, FURIA SABINIA TRANQUILLINA, MARCIA OTACILIA SEVERA; ſicut id genus AUGUSTAS ſignant nummi ſequentium temporum. Hæc ut opinor ſatis clara, & tamen doctiſſimos viros haud ſemel turbarunt.

Uſum

Uſum præterea Prænominum florente Repub. parcum arguunt eadem, de quibus hic agimus, Numiſmata; ut vix aliud, quam unum ſingulis tributum videas. Neque tamen id perpetuo in Prænominibus eorum temporum obtinuiſſe, quod Sigonio, Onufrio aliiſque vulgo perſuaſum, clare probat denarius in Gente Sulpicia L. Servius Rufus; ubi duo priora unius viri Prænomina, poſtremum Cognomen, omiſſo Gentis Sulpiciæ nomine, quod & in Numiſmatibus & apud Auctores frequens; ut M. Nerva; L. Sulla; Cn. Lentulus, aliaque ſexcenta in denariis antiquis. Unde male ob ignoratam rationem duplicis Prænominis, *M. Servium* ſollicitarunt eruditi in vita Attici apud Nepotem, ut jam vidit Urſinus. Quæ nec ignotum uſum arguunt duplicis Prænominis, ante ſecuta Cæſarum tempora, ut minus recte adſerebat doctiſſimus Reineſius; nec frequentem tamen eundem illa ætate ſatis videntur comprobare. Sub Imperatoribus certe, & maxime circa Antoninorum tempora, familiaris uſus plurium Prænominum paſſim inductus; ut cum ex Lapidibus, tum ex Nummis obvium, ad majorem differentiam inter Gentiles unius Familiæ & Prænominis. Patrum enim Nomina non ſolum & Cognomina, ſed Prænomina etiam frequentius ad Filios & Nepotes tranſibant ante Cæſarum ætatem, cujus rei cum alibi, tum obvia paſſim in Nummis exempla. Quo caſu vel Cognominibus variis nonnunquam, vel ſola addita Filii mentione, & Patris aut Avi prænomine, Filios à Patribus in monumentis id genus citra uſum aliorum Prænominum diſtinctos olim videas; ut in denariis Gentis Antoniæ, M. Antonius M. F. M. N. cujus Triumviri rurſus ex Fulvia Filium, Marcum itidem dictum liquet

De Uſu Prænominum.

liquet ex præclaro Nummo Cl. Seguini, M. ANTONIUS M. F. Ut ita continua ſerie MARCI prænomen in hac Gente Antonia à Proavo ad Abnepotem tranſiiſſe videas. Mitto frequentes alios denarios cum iiſdem Parentum & Avorum Prænominibus. M. AQUILIUS M. F. M. N. & paſſim L. PISO L. F. CN. PISO CN. F. Q. POMPEIUS Q. F. Quamquam & ad denotandos majores ſuos eadem hæc Parentum & Avorum nomina addita non diffitear; unde rurſus priſcarum id genus Familiarum ſeries haud parum illuſtratur. Apud Græcos quidem rarius eadem nomina à Patribus ad Filios tranſiiſſe haud neſcis; cujuſmodi tamen aliquot exempla ſuppeditant auctores, ut Herodotus Μαιάνδριος Μαιανδρίου de Samiorum Tyranno; Thucydides Φαρναβάζῳ τοῦ Φαρναβάζου, niſi poſtremum Φαρνάκου legi debeat, juxta eruditiſſimum Palmerium in nuperis adnotatis ad hunc auctorem; Arrianus Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου; Artemidorus, Ἀρτεμίδωρος Ἀρτεμιδώρῳ, Pater nempe ſcribens ad filium; [a] Joſephus, Antipater Herodis Pater, Ἀντίπατρος dictus eodem cum Patre nomine; [b] Livius, *Andronicus Andronici filius Ætolus*. Quæ & ideo præmittenda cenſui, tum quod per ſe ſingularia ſint nec vulgo obvia, tum imprimis, quia notaveram etiam hujus rei exempla in antiquis aliquot Græcorum Nummis, ut Magneſiorum in Gaza Chriſtinæ Auguſtæ, ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ; item in altero Smyrnæorum Mediceo, ΑΧΙΜΗΤΟΣ ΑΧΙΜΗΤΟΥ, & in nummo Dyrrachienſium apud Goltzium haud diſſimili nomenclatione, ΑΡΙΣΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ. Cæteroquin aut inflexa paullo aliter Filiorum nomina, ut apud [a] Platonem & [b] Thucydidem, Ἄνδρων Ἀνδροτίωνος, Φιλήμων Φιλημονίδου, Ἡγησανδρίδας Ἡγησανδρίδου, Καλλίαν τὸν Καλλιάδου,

In Thalia.
Lib. VIII.
Lib. I.
[a] Antiq. lib. XIV. c. 2.
[b] Lib. XLV. c. 31.
[a] In Protagora & in Theagene.
[b] Thucyd. lib. VIII. Idem lib. I.

Τολ-

Τολμίδου τοῦ Τολμαίου: aut frequenter Avorum repetita
in Nepotibus nomina, quod apud Athenienſes im-
primis familiare erudite etiam obſervat noviſſime mo-
do laudatus doctiſſimus ſenex Palmerius à Grentemeſ-
nel. Id vero vel ex Platone mihi notum, cujus crebra
apud illum exempla videas, *ὅδε μὲν τοῦδε πάππου ἔχων ὄνο-* In Lache.
μα Θουκυδίδης, ille vero Avi nomen habens Thucydides, & ſi- Pag. 179.
militer alibi apud eundem, Thucydides Meleſiæ filius In Theag.
Thucydidis nepos; Ariſtides Lyſimachi filius, Ariſti- Pag. 130.
dis nepos; Lyſis Democratis filius, Lyſidis nepos, In Lyſi.
quanquam de poſtremo obſervet, eum Socrati ideo Pag. 205.
ignotum, quod non tam proprio quam parentis nomi-
ne vocaretur, ob paternam claritatem. Hoc ipſum
etiam de impoſitis vulgo ſua ætate Avorum aut Proa-
vorum nominibus, video notantem alicubi & impro-
bantem ſimul Chryſoſtomum; *καὶ καθάπερ οἱ νῦν ἁπλῶς,* In Geneſ.
καὶ ὡς ἔτυχε τὰς προσηγορίας ποιοῦνται, εἰς τὸ ὄνομά φησι τοῦ πάπ- Tom. 1. p.
που καὶ τοῦ ἐπιπάππου καλείσθω τὸ παιδίον· & quemadmodum ho- 147. edit. Savil.
*die, ſimiliter & ut caſus fert, nomina imponunt; vocetur
infans, inquiunt, Avi aut Proavi nomine*, alium vero u-
ſum docet apud majores obtinuiſſe, ut nempe nomina
inderent, quæ ad virtutem excitarent poſteros: unde
in ſequentibus hortatur, ut non Avi aut Proavi, ſed
ſanctorum virorum nomina liberis imponantur. Scili-
cet juxta morem Chriſtianis pridem conſuetum, quo
aut vulgo hauſta è ſacris Veteris & Novi Fœderis libris
aut alias Beatorum Martyrum nomina frequenter li-
beris indebant, ut teſtantur veteris Eccleſiæ Annales.

Id vero præterea in his Nummis Gentium Roma-
narum obſerves, eadem Prænomina nonnunquam uni
Familiæ aut Genti quoque peculiaria exſtitiſſe; ſicut
de Gente Domitia Ahenobarborum notat Tranquil- In Nerone.
lus; *Nulla Prænomina niſi* CNÆI *&* LUCII *uſurpa-*

Ttt *ta,*

ta, modo continuantes per ternos, modo alternantes per ſingulos. Certe ex parte id evincunt denarii (quales plures apud Urſinum videas) Gentis Domitiæ, ac in ſpecie AHENOBARBORUM; in quibus haud aliud, quam CN. ſeu CNÆI Prænomen legitur. Unde occurrentem apud Livium *C. Domitium* CN. *Filium* haud male exiſtimat Princeps harum litterarum Gronovius legendum, *Cn. Domitium.* Ita NUMERII prænomen peculiare genti Fabiæ tradit auctor libelli Valerio adjuncti. NUMERII *ſola Patritia gens uſa eſt Fabia Prænomine.* Teſtes adhuc ejus rei luculenti denarii Gentis Fabiæ, qui ſoli Prænomen illud exprimunt, N. FABI PICTOR, ac in clypeo, quem Romulus, ut volunt, tenet, cum Flaminis apice, (qua de re paullo infra) QUIRINUS; ſeu *Numerius Fabius Pictor Quirinus.* Unde certe liquet, emendandum Livium, apud quem locis aliquot pro Numerio Quintus vocatur, nempe *Q. Fabius Pictor Flamen Quirinalis*, pro quo in antiquis editionibus legebatur. *M. Fabius*, &c. M nempe loco N, quod prænomen illud *Numerii* vulgo foret minus notum, ſurrogato. Neque enim alius quærendus, cui nummus ille imputari debeat, neque etiam cum Urſino, duo diverſi Fabii Quirinales exiſtimandi ſunt, quos ibi è Livio recenſet, ſed unus idemque ſtatuendus, qui nempe anno DLXIIII Flamen Quirinalis inauguratus fuit; anno autem DLXXXVII. Coſſ. M. Claudio Marcello & C. Sulpicio Gallo mortuus. Sic MANII prænomen fere oblitteratum, & AQUILLIIS olim conſuetum, Gentis denarii iiſdem vindicant, vulgo inſcripti, M. AQUILLIUS, M. F. M. N. ut hæreditarium agnoſcas. Hac autem nota M. non NV. (ut male denarios illos expreſſere viri docti) MANIUM deſignari erudite jam olim è Faſtis notavit diligentiſſimus

L. XXXVII. c. 47. & 50. & lib. XLV. cap. 44.

ſimus Sigonius, & è collatione auctorum, Plutarchi & Appiani, quibus Μάνιος vocatur ille Aquillius, cujus Liviana Epitome meminit, & in qua *M. Aquillius* antea perperam legebatur. Unde etiam more antiquo & juxta indubiam Numiſmatum ac Faſtorum Scripturam, non *Man. Aquillius*, ut habent poſtremæ & alias emendatiſſimæ Livii editiones, ſed ſimpliciter *M. Aquillius* Scribi debuit, quod idem de *M. Acilio Glabrione*, ut alios mittam, ſtatuendum, cujus meminit itidem Livius; & quod Prænomen etiam huic Genti vindicant antiqui ejus denarii. His accedunt in Nummis Gentis Claudiæ crebri APPII, & in Sulpitia SERVII, nomine etiam integro præter morem ſcribendi id genus prænomina Romanis uſitatum. Factum vero, quod ab illa frequentia horum Prænominum in eadem Gente, APPII & SERVII, gentili & Cognomine omiſſo, ſæpius dicerentur; ut ex Livio, Cicerone, aliiſque haud ignotum, quod in Gentibus aliis rarius videas accidiſſe: Sic Otho apud Tacitum *poſt Julios, Claudios*, SERVIOS, *ſe primum in Familiam novam imperium intuliſſe.* ubi *Servios* Prænomen Gentis Sulpiciæ, pro ipſa Gente uſurpatum legis, & inter aliarum illuſtrium Gentium nomina collocatum. Corruptum vero adhuc illud nomen apud varios auctores, ut apud Dionem Γαρβαροσέρουιος vocatur Cæſaris legatus, pro quo Leunclavius male emendabat Γάλβας ὁ Σέργιος, qui Γάλβας ὁ Σερούϊος dici debuit, ſicut recte legitur alibi apud eundem Dionem; quem male rurſus ibi ſollicitat vir doctus. Ita apud Plutarchum in Catone Majore, quem dicit nonageſimum annum ingreſſum accuſatorem exſtitiſſe Σερουιλίου Γάλβα pro Σερουίου, quod poſtea vidi doctos interpretes in notis obſervaſſe. Mitto vulgarem errorem, qui SERGIUM GALBAM

Epiſt. LXIX.

Lib. XXXV. cap. 50.

Hiſtor. II. 5.

Dio lib. XXXIX.

nobis pro SERVIO paſſim obtruſerat, quod vel denarii illi gentis Sulpiciæ, quibus non jam SER. per compendium more conſueto, ſed SERVIUS integris litteris deſcribitur, abunde poterant refellere. Cæterum, quod ut SERVII Genti Sulpiciæ, ita proprium quaſi & familiare eſſet Genti Claudiæ APPII Prænomen, inde factum ut APPIOS fratres, addito MAJORIS & MINORIS diſcrimine diſtinctos tradat ad Ciceronem Aſconius; ſicut alias iiſdem Claudiis, & maxime ævo Cæſarum proprium quaſi TIBERII nomen obſerves in priſcis monumentis: unde etiam frequentius TIBERIUS Imperator, non autem CLAUDIUS aut NERO, Gentili nempe nomine aut Cognomine, appellari meruit. Id vero, ut hodie Italis veſtris communi ſermone, ſic Græcis olim ſcriptoribus noſti familiare; quibus AULI, PUBLII, TITI, MARCI, LUCII paſſim ſolo prænomine efferuntur, qui Romanis HOSTILII, CORNELII, QUINCTII, ANTONINI & VERI cum Gentis nomine aut Cognomine vulgo vocari ſolent. Sic Joſephus *Marci* aliquoties meminit, Syriæ Præſidis poſt cædem J. Cæſaris, nullo alio nomine adjuncto; qui vel Marcus Criſpus intelligendus, quem Dio docet circa ea tempora in Syria cum Cæcilio Baſſo depugnaſſe, qui paullo ante præfecturam ejus provinciæ aperta vi invaſerat; vel quod veriſimilius pro *Marco* apud Joſephum Μᾶρκος ſeu *Murcus* ex Appiano reponendus. Statii enim Murci meminit à Cæſare in Syriam miſſi cum tribus legionibus, qui primùs cum Baſſo congreſſus eſt, & cujus Murci valde appoſite occurrit adhuc hodie rariſſimus denarius in Gente Statia. Cæterum ex more illo Græcis auctoribus ſolemni, Romanos cum ſolo Prænomine efferendi, ortus ingens ille

Antiq. lib. XIV. c. 17, 18, 19.

Lib. XLVII.

Lib. IV. Bell. Civil.

ille æſtus Capitolini, circa MAXIMI & PUPIENI nomina; quibus aliquando unum, aliquando duos credit deſignari; dum non obſervat Græcis auctoribus, MAXIMUM per Prænomen nempe efferri, qui Romanis PUPIENUS juxta ejus Cognomen diceretur. Id vero nec alias Romanis inſolitum, præter SERVIOS, APPIOS ac TIBERIOS commemoratos, docet inſuper aut obvium TITI Cæſaris apud Hiſtoricos aut M. ANTONINI Auguſti exemplum; qui Græcorum more ſolo MARCI nomine frequenter deſignatur, cum paſſim in libris Juris Conſultorum DIVUS MARCUS, tum apud Ammianum aliquoties, MARCI *illius diſſimilis Principis verecundi*, alibi MARCI *Principis dictum*, & præterea apud Tertullianum in Apologetico, *pro ſalute* MARCI *jam intercepti.* Quod & olim delicatis auribus acceptum fuiſſe docet nos Horatius, Lib. XXI. & XXII.

Quinte puto aut Publi (gaudent Prænomine molli
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum. Lib. II. Satyr. 5.

Ejuſdem moris illuſtre iterum exemplum apud Tacitum, ubi agit de Domitia Lepida, *Agrippinæ Sobrina prior, ac* CNEI *mariti ejus ſoror*, hoc eſt CNEI DOMITII. Annal. XII. 64.
Fruſtra enim Cl. Freinshemius in notis ad hunc auctorem, offenſum ſeſe adſerit, quod maritus Agrippinæ tantum Prænomine notetur, qua de cauſa lectionem eam ſollicitat, & illud CNEI nomen ibi expungit. Neque enim quidquam hic immutandum, nec ſine exemplo, ut vidimus, id à Tacito factum. Scilicet, ut jam ante ex denariis Gentis Domitiæ adſeruimus, familiare illi præ aliis CNEI Prænomen; unde eandem in ea prærogativam nactum, quam in Sulpitia SERVIOS, in Claudia APPIOS vel TIBERIOS obtinuiſſe diximus. Alias vero LUCII Prænomen,

quod cum CNEO acceptum Genti Domitiæ ſupra ex
In Tiberio. Tranquillo vidimus, ut infauſtum in Claudia damnatum idem refert: ſicut Gentilium decreto, præter Livium auctor Cicero, MARCUM à patritiis Manliis exulare juſſum; *propter unius M. Manlii ſcelus decreto gentis Manliæ neminem Patritium vocare M. Manlium licet*;
pag. 582. quod ipſum videas in Dionis Excerptis Valeſianis, &
L. III. c. 7. alicubi apud Quintilianum, MARCOVE *Manlio, cujus Prænomen è Familia in poſterum exemptum eſt*. At illud Prænomen longe poſt ea tempora Manliis adhuc tri-
Lib. XLII. bui videas, ut apud Livium, *& duo Manlii Aridini, alter M. Manlii, alter L. Manlii filius erat*; ac apud Tacitum *& Servione Cæpione, Marco quoque Manlio fuſis vel captis*. Unde priori loco vir longe doctiſſimus, & novus Livii ſoſpitator, quod poſt Capitolinum nullum in Gente Manlia *Marcum* dictum exiſtimat, legendum cenſet, *alter Manii, alter L. Manliorum filius erat*. Niſi forte codicum adſerendæ lectioni placeat, hos Manlios Aridinos non fuiſſe è Patritiis, ſed è plebeiis Manliis. Neque tamen cum Fulvio inter plebeios Manlios referendus Q. Manlius Turinus Ædilis plebis, à quo, aucto-
L. XXVIII. re Livio, ludi plebeii toti ſemel ſunt inſtaurati: non
cap. 10. enim ille *Manlius*, ſed *Mamilius* dictus, ut è codicibus antiquis reſtituerunt viri docti. At certe è Manliis, alios Patritios fuiſſe, alios Plebeios, quod aliis quoque Gentibus ſolemne, ut Antoniis, Caſſiis, Claudiis, Valeriis, &c. abunde liquet vel ex ipſo, quem adtulimus Ciceronis loco, ut vidit etiam Urſinus; & ex quo inſuper colligitur, non omnibus in genere Manliis, ſed ſolis Patritiis MARCI Prænomen interdictum. Idem de loco Taciti dici poſſet, niſi in Epitome Livii, Cnei prænomen eidem Manlio tribui obſervaſſet Cl. Freinshemius. Idem alias MARCI prænomen obſcœnum quoque
evaſit

evaſit in Gente Antoniorum, quod ei antea familiare & quaſi hæreditarium ejuſdem denarii, ut ſupra vidimus, arguunt. Auctor enim Plutarchus, & præterea Dio in Excerptis, ſublato Antonio Triumviro à Senatu decretum, ne quis ex Antoniorum Gente inpoſterum Marcus vocaretur. In idem quoque fatum incidit Prænomen CNÆI, Piſonibus ut docent eorum denarii, frequenter inſcripti CN. PISO, CN. F. Tacitus autem *nomen Piſonis radendum Faſtis cenſuit, partem bonorum publicandam, pars ut* CN. PISONI *filio concederetur, iſque Prænomen mutaret:* Ita ut hæc Prænomina iis acceſſerint, quorum alicubi meminit Gellius; *Patritiorum male de Rep. meritorum damnata nomina, quaſi defamata atque demortua cum ipſis viderentur.* At vice verſa nomina benemeritorum Civium ſervis tribui aut vulgari prohibita apud Athenienſes, tradit Herodes Atticus apud Gellium. Alias juxta infauſtos illos *Lucios, Marcos* & *Cneios*, ſimile quid de *Flacci* Cognomine obſervat Philo; Caium nempe Cæſarem Flaccum Ægypti præfectum tam vehementi odio proſecutum, ut in aliis quoque exoſum & ſuſpectum haberet idem nomen. Docebit præterea idem Nummorum adſpectus, unum nomen quandoque in eadem Gente pro Prænomine, & aliquando pro Cognomine habitum. Unde in denariis Gentis CÆCILIÆ, PAULLUM in Nummo Lepidi Prænomen, in M. Æmilio autem Cognomen videas; ſicut AGRIPPAM & TULLUM Cognominum loco in denariis Gentis Luciæ, Mæciliæ ex Vipſaniæ, quæ Prænomina olim fuerant in Tullo Hoſtilio & Agrippa Menenio. Immo obſerves exemplum hujus mutationis in eodem viro per adoptionem contigiſſe; ita ut idem ÆMILIUS PAULLUS, poſtea PAULLUS ÆMILIUS LEPIDUS dictus ſit, à Paullo

Annal. III. cap. 17.

L. IX. c. II.

Lib. IX. c. 2.

In Flaccum.

Paullo nempe Lepido adoptatus. Unde minus mirum, frequens id ſequentibus temporibus evaſiſſe, ut iidem PAULLI, LUCII, SEXTI, modo Prænomina modo Cognomina cenſerentur.

De uſu Cognominum. Hæc autem COGNOMINA prioribus duobus ad majorem diſtinctionem addita, Prænomini nempe & Gentilitio, ex Appiano vidimus. Id vero Nummi luculenter arguunt, in quibus diſtinctæ eorum opera plures unius Gentis Familiæ; ſicuti in Æmilia SCAURI, PAULLI, LEPIDI; in Cornelia MARCELLI, SCIPIONES, SULLÆ, LENTULI, aliique; in Junia BRUTI, SILANI; qui non Perſonas ſolum, ſed Familias etiam diverſas ejuſdem Gentis conſtituunt. Quod vero apud Plutarchum lego, *ſub Cognominibus occultari frequenter Nomina*, iidem Nummi egregie illuſtrant, in quibus non ſolum AHALÆ, AGRIPPÆ, MARCELLI, MARCELLINI, BRUTI, METELLI, CATONES, MESSALÆ, aliique illuſtriores, omiſſo omni alio Gentis nomine frequenter occurrunt; ſed quidam etiam vulgo minus noti, ACISCULI, BROCCHI, NATTÆ, NURCI, & plures, in quibus ad Gentiles ſuos referendis laborare ſolet antiquariorum induſtria. Unde non mirum paſſim apud auctores rerum Romanarum, Paullos, Brutos, Metellos, Lentulos, Scipiones, Cæſares, Catones, alioſque præterito priori aut Gentili nomine occurrere, qualia plura alicubi congerit Tullius; *Conſularem*, inquit, *putа leniorem fuiſſe Catuli, Servilii, Curionis, Torquati, Lepidi, Gellii, Volcatii, Figuli, Cottæ, Glabrionis, Silani, Murenæ*; ubi præter unius aut alterius Gentile nomen reliqua omnia mere Cognomina. Ita etiam MAGNI cognomine, Gentili omiſſo, Pompeium videas in Nummis aliquot deſignari, de quo alicubi Tullius; *quanto in*

De Pyth. Oracul.

Lib. XII. Epiſt. 22.

L. II. Epiſt. ad Att. 13.

in odio noſter amicus MAGNUS, *cujus cognomen una cum Craſſi Divitis Cognomine conſeneſcit*. Ut mittam hoc loco, quæ ignota etiam videbantur plurium Familiarum Cognomina in iiſdem denariis non ſemel exſtare; qualia NIGER in Cæcilia, CELER in Caſſia, PÆTUS in Conſidia, SURDINUS in Nævia, cujus poſtremi in hac Gente nullam mentionem exſtare apud auctores arbitrabatur Urſinus. Eam tamen apud Valerium Max. reperio, *appellatus Mamercus à Surdino, cujus libertus Genucium hæredem fecerat*. L. VII. c. 7. Surdinum autem illum, cujus ibi meminit, fuiſſe è Gente Nævia inde colligo, quod paullo ante auctor dixerat de illo Genucio, *ut reſtitui ſe in bona* NÆVIANI *juberet*, hoc eſt, Liberti Nævii Surdini, juxta notas libertorum id genus appellationes è Patronorum nominibus deductas. Idem vero SURDINI cognomen Ræſianorum Familiæ tribuit vetus lapis ineditus, ex quo eadem Familia parum nota in Gruteriano opere poterit illuſtrari.

RÆSIANORUM, FAM. DD. Q. RÆSIUS Q. F. PAC. SURDINUS MIL. VETER. COH. VII. VIGIL. V. F. SIBI ET SUIS LIBERIS IDEM LIBERTIS LIBERTABUSQUE SUIS. DDXL. IN HYPOGUM TESTACI.....

Reliqua mutila. Nec altera inedita illius Familiæ inſcriptio cum eodem Cognomine minus præclara, reperta in via Appia,

DIANÆ RÆSIANÆ Q. RÆSIUS Q. FIL. SURDINUS CUM RÆSIA HERCULANIOLA SACRUM.

Eadem vero Cognomina pluribus Familiis diverſarum gentium communia probant aut illuſtrant iidem Nummi, ut BALBI, CÆPIONES, GRACCHI, GALLI, RUFI; alia ſingulis quaſi Gentibus pro-

pria; ut Æmiliæ LEPIDI, Corneliæ SCIPIONES aut SULLÆ, Manliæ TORQUATI, Porciæ CATONES, Sulpiciæ GALBÆ. Immo eadem Cognomina alterius acceſſione nonnunquam diſtincta in Familiis ejuſdem Gentis; ut in Calpurniæ Nummis PISONES & PISONES FRUGI; quæ quantum inſerviant ad accuratam collectionem Romanorum ſtemmatum, talium periti facile adſequuntur. Addita nempe nonnunquam Cognomina duplicia ad majorem adhuc diſtinctionem. Quum enim multi eſſent Piſones in Gente Calpurnia, FRUGI Cognomen ſuperadditum uni ex Piſonibus, de quo Cicero pro M. Fonteio conſulendus, & ita ad hæredes ejuſdem ac poſteros propagatum. Sic PRIMUM etiam & SECUNDUM, non Prænomina ſolum fuiſſe apud Romanos, ut contendit Sigonius, ſed etiam Cognomina, ut alia mittam, docet Nummus Gentis Arriæ, M. ARRIUS SECUNDUS. Sic in Agnominum, non autem Cognominum claſſem male à quibuſdam Antiquariis rejici AFRICANI, PII, aliaſque id genus appellationes, non ex Livio ſolum & Cicerone, apud quos Cognomina non ſemel vocantur, ſed & ex eorundem Numiſmatibus liquet; ubi Cognominum locum eadem occupare videas. Illuſtris certe hanc in rem Livii
Lib. XXX. locus de P. Cornelio Scipione Africano; *Primus certe hic Imperator nomine victæ ab ſe Gentis eſt nobilitatus, exemplo deinde hujus nequidquam victoria pares inſignes imaginum titulos*, *claraque* COGNOMINA *familiæ fecere.* Nec prætereundum tamen, plures nonnunquam Romanas Gentes, omiſſo plerumque Cognomine, ſolo priori ac Gentis nomine inclaruiſſe; ut ex CARISIÆ, COPONIÆ, CURIATIÆ, DIDIÆ denariis liquet, & in Gente ANTONIA familiare. Haud minus refellere

lere videntur iidem Nummi, adſertam à Sigonio, & paſſim deinde ab Antiquariis receptam ſententiam, Gentium nomina apud Romanos perpetuo in IUS deſiiſſe: haud aliter nempe ac omnia Perſarum nomina in Σῖγμα terminata tradentem novi Herodotum. Aliud enim ſuadere poſſent ALLIENA, BETILIENA, CÆCINA, LABIENA, NORBANA, quæ ſeſe offerunt in ſerie Gentium Romanarum, quas ex Nummis collegerunt ac illuſtrarunt eruditi Antiquarii. Quamquam haud ignorem, quod nonnulla ex iis Cognominibus adnumerant, quæ Gentili nomine oblitterato hujus vicem occuparint; quod tamen iis omnibus accidiſſe haud facile quiſquam demonſtrabit, quum alias in iiſdem Nummis cum Prænominibus & Cognominibus ſuis efferantur. LABIENUM quidem qui inſcriptus in ejus Nummo Q. LABIENUS PARTHICUS, haud ignoro doctos Antiquarios referre ad Gentem Atiam; quorum rationibus equidem haud valdè repugnabo. AGRIPPÆ certe Cognomini, & quibuſdam aliis id novi accidiſſe, ut Gentili Vipſaniæ omiſſo illius locum impoſterum impleret; unde & Nepos ejus *Poſthumus Agrippa* & neptis *Agrippina* pro Gentili nomine in priſcis monumentis deſignantur; quod partæ ab Avo Cognominis celebritati conceſſum. Sic idem accidiſſe in PRÆTEXTATI, SCIPIONIS & MESSALÆ Cognominibus aperte notat Macrobius, ut Cognomina illa in Nominum vicem tranſirent, vel ut idem loquitur, *nec mirum ſi ex Cognominibus nata ſunt nomina*, & cujus rei exempla adfert in ſequentibus, ut ab *Æmilio Æmilianus*, *à Servilio Servilianus*. Conſona his tradit auctor decimi libri Valeriani; *quin etiam quædam Cognomina in nomen verſa ſunt, ut* COEPIO, *namque hoc in* BRUTO *nominis locum obtinuit*. Quam rem iterum

Lib. 1.

Lib. 1. Saturn. c. 6.

explicant & nobis ante oculos ponunt plures Nummi hujus Bruti, inſcripti, Q. COEPIO BRUTUS, ubi COEPIONEM, quod ille aiebat, Gentilis nominis locum obtinere videas. Ita enim dictus M. Brutus, ut alias ex Tullio & Plutarcho liquet, poſtquam à Q. Servilio Cœpione avunculo fuit adoptatus, unde in ampliſſimo Senatuſconſulto ad honorem Bruti faciente, cujus auctor Cicero, ſæpe iis nominibus appellatur; *cum* Q. COEPIONIS BRUTI PROCOS. *opera* &c. Id vero ſingulare in eo, quod quum juxta conſuetam formulam adoptatorum, dici inde debuiſſet *Q. Servilius Cæpio Brutus*, ut Scipio à Metello adoptatus *Q. Cæcilius Metellus Scipio* in hujus denariis ſupra adlegatis legitur; iſte omiſſo Serviliæ Gentis nomine dictus ſit Q. COEPIO BRUTUS; ita ut COEPIO è Cognomine Serviliorum, nomen, quod recte ille dixit, in Bruto fieret.

Philip. x.

De Origine Cognominum.

Ipſa vero COGNOMINUM ORIGO aut appellationis ratio non minus ex iiſdem Nummis illuſtratur. Appianus quidem eadem ab *Adfectibus* aut *Virtute* indita tradit; Plutarchus vero, cum ab eiſdem *Adfectibus*, tum à *Natura*, *Geſtis*, aut *Corporis* partibus petita commemorat. Hos autem ſingulos appellationum id genus fontes, notis etiam ſuis aut ſymbolis quandoque diſtinctos videas in denariis Gentium Romanarum. A *Notis Corporis* nempe in Gente Furia CRASSIPEDEM, ad quem exſtant Ciceronis Epiſtolæ, Pes ſignatus notat: in Pinaria SCARPOS Carpus ſeu volæ manus arguit. Quo referri poſſunt hauſti ex aliis fontibus, quos eadem Nummorum ſymbola denotant. Ita in Aquillia FLOROS flos impreſſus ſignat; ac ut hæc paucis contrahamus, in Lucretia TRIONES ſeptem ſtellarum ſeu Trionum figura; in Poblicia MALLEOLOS Mallei

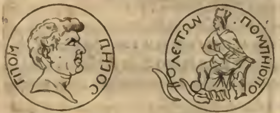
Mallei nota; in Manlia Torquatos Torquis; in Marcia Philippos Equeſtris ſtatua; in Voconia Vitulos vitulus; in Numonia Vaalas, miles pro Vallo pugnans; in Accoleia Lariscolos Larices; in Pomponia Musas; Muſæ ſingulæ depictæ, non minus ac olim in Pyrrhi annulo, & inſcr. Hercules Musarum, adumbrant. Adeo ut ex iis veterum Gentilitiorum Inſignium uſum ac originem adſequamur, & fruſtra infenſum illuſtrium virorum memoriæ Caium de illis abolendis ſollicitum fuiſſe; *Vetera Familiarum inſignia ademit, Torquato Torquem, Cincinnato Crinem, Cn. Pompeio Magni Cognomen.* Alias vero à *Pedibus*, præter Crassipedem, plures quoque cum alibi tum in iiſdem Nummis denominatos videas. Talis Agrippa, quem ab ægritudine & pedibus dictum refert Gellius; haud aliter ac de Oedipo Seneca, Sueton. in Caligul. Lib. xvi. cap. 16.

Tumore nactus nomen ac vitio pedum.

ac præterea Scauri, Vari, Planci. A *Capite* vero aut illius partibus vel adfectibus, Capitones, Chilones, Coclites, Lentuli, Surdini, Labeones, Nassicæ, Cæsares, Barbati, Crispini ſe nobis adhuc ſiſtunt in eorum Nummis. Neque aliter ac Nasones, ita Græcis Grypi à Naſi magnitudine, qualis ille Antiochus apud Juſtinum ac in ejus nummis. A *Natura* autem aut aliis circumſtantiis corporis Pulchri, Nigri, Macri, Crassi, Longini, Balbi, Rufi, & plures, qui leguntur itidem in antiquis denariis. A *Moribus* vero ſeu adfectibus iidem ſuppeditabunt dictos Bibulos, Brutos, Frugi, Lepidos, Blandos, Catones, alioſque ibidem obvios. Sic à *Rebus Geſtis* occurrent continuo in eadem

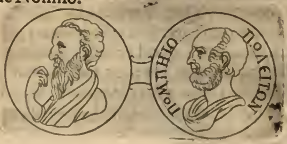
penu denominati, ac in Cornelia quidem nobiles illi
AFRICANI, ASIAGENES; ita enim poſtremum
hoc nomen legendum, non vero *Aſiagetes*, ut exiſti-
mabat Ant. Auguſtinus, liquet ex Sidonio, ut jam do-
cuit Sirmondus, & confirmant Excerpta Diodori Pei-
Pag. 381. reskiana, ἐξ οὗ τοὺς ΑΦΡΙΚΑΝΟΥΣ καὶ τοὺς ΑΣΙΑΓΕ-
ΝΕΙΣ καὶ τοὺς Ἱσπάνους ὀνομάζεσθαι συμβέβηκεν, *ex qua*
AFRICANOS *&* ASIAGENES *& Hiſpanos dici con-
tigit*. Eandem quoque vocem agnoſcunt antiqui Livii
codices, (quod Urſinum fugit) unde illam opportu-
ne pro *Aſiatico* repoſuerunt noviſſime in eodem viri
Lib. XXXIX. docti; *In equitatu recognoſcendo* L. SCIPIONI ASIA-
cap. 44. GENI *ademptus equus*; qui nempe itidem in præclaro
ejus denario inſcribitur L. SCIP. ASIAG. In Gen-
te Atia, ut volunt, PARTHICI IMPERATORIS
cognomen Labieno tributum, Q. LABIENUS PAR-
In M. Antonio. THICUS IMP. plane ad Plutarchi fidem, qui eundem
Παρθικὸν Αὐτοκράτορα tradit renuntiatum. Adeo ut non
Lib. XLVIII. à deviɛtis Parthis more Romano, ſicut obſervat Dio,
& ſicut poſtea Aurelios, Veros, Severos, Caros, alioſ-
que cum aliunde, tum ex Nummis PARTHICOS di-
ɛtos accepimus, ſed ab iiſdem Parthis defenſis, ad quos
ſe contulerat transfuga. Alio cæteroquin ſenſu *Parthos
Imperatores* legas apud Tacitum, de Parthorum nempe
Annal. XI. 9. Regibus, *At* PARTHI IMPERATORES *cum pu-
gnam pararent, fœdus repente faciunt*. In Egnatia & Fabia
MAXIMI, in Pompeia MAGNI occurrunt, qui
poſtremum hoc ad ejuſdem Cnæi ſucceſſores tranſiiſſe
luculenter arguunt, quod iiſdem eripuiſſe Caium tra-
Lib. XL. dit Suetonius, à Claudio vero reſtitutum Dio. Unde
non ΜΕΓΑΣ ſolum ſed ΜΑΓΝΟΣ etiam diɛtus Stra-
boni, Nicolao Damaſceno, Joſepho, Dioni, Zozi-
mo aliiſque Græcis ſcriptoribus; quia nempe in pro-
prii

prii Cognominis vicem tranſierat hæc appellatio. Hujus autem Magni vultum, de quo ambigebant Antiquarii, in denariis gentium Munatiæ & Naſidiæ adhuc hodie obvium, præclare monuit Cl. Seguinus. Eundem quoque juvabit hic contemplari in ſingulari cujuſdem raritatis Nummo, quem poſſidet vir avitis propriiſque decoribus inſignis, Camillus Maximi: Exhibet nempe ille hinc Pompeii vultum cum adſcripto nomine Γ. ΠΟΜΠΗΙΟC, ſeu *Cn. Pompeius*; illinc figuram ſedentem ac turritam, & epigraphen ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ſeu *Pompeiopolitarum*, à quibus nempe in Heroïs ſui ſeu Conditoris memoriam nummus percuſſus

Vides continuo illam κόμης ἀναστολὴν, ſeu adſurgens capillitium, quod huic Heroï tribuit Plutarchus.[a] Pompeiopolis vero urbs Ciliciæ maritima, ut [b] Tacito ac [c] Dioni vocatur, & quam prius Solos dictam conſtat, antequam à Pompeio de novo inſtauraretur. Ad quam etiam refero alium nummum inſcriptum itidem ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, non vero ad alterum Paphlagoniæ Pompeiopolim, ſicut videbatur doctis Antiquariis, Goltzio ac Nonnio.

[a] In Pompeio.
[b] Annal. II. cap. 58.
[c] L. XXXVI.

Duo

Duo nempe illi barbati ſenes, ſi quid auguror, duos ſapientiæ ac litterarum gloria inclytos viros nobis hic ante oculos ponunt, CHRYSIPPUM nempe Stoicum, & ARATUM Phænomenorum ſcriptorem. Uterque enim Solis oriundus, ſeu Pompeiopolitanus, & inter præcipua urbis illius ornamenta continuo relatus. Habitus etiam ac vultus talis, qui Philoſophos decet, & aliorum, quæ ſuperſunt Græcorum ſapientum ſimulacris conſentaneus. Fundus autem mihi hu-

Lib. XIV. jus obſervationis Strabo, Μετὰ δὲ Λάτμον Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆς ἄλλης Κιλικίας ἀρχὴ, τῆς περὶ τὴν Ἰσσὸν Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων κτίσμα τῶν ἐκ Λίνδου εἰς ταύτην λειπανδρήσασαν ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΜΑΓΝΟΣ κατῴκισε τοὺς περιγενομένους τῶν πειρατῶν, οὓς μάλιστα ἔγνω σωτηρίας καὶ προνοίας τινὸς ἀξίους. καὶ μετωνόμασε ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΝ. Γεγόνασι δὲ ἄνδρες ἐνθάδε τῶν ὀνομαστῶν ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ τε ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος πατρὸς ὢν Ταρσέως ἐκεῖθεν μετοικήσαντος, καὶ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ποιητὴς, καὶ ΑΡΑΤΟΣ, ὁ τὰ Φαινόμενα συγγράψας ἐν ἔπεσι. *Poſt Latmum ſunt Soli urbs memorabilis alterius principium Ciliciæ quæ ad Iſſum eſt, condita ab Achæis & Rhodiis Lindiis, in hanc hominum frequentia deſtitutam* POMPEIUS MAGNUS *Piratarum reliquias tranſtulit, quas judicabat potiſſimum ſalute & procuratione dignas, & mutato nomine eam* POMPEIOPOLIM *dixit. Protulit hæc urbs præclaros viros,* CHRYSIPPUM, *Stoicum Philoſophum, cujus pater Tarſo inde commigraverat, tum Philemonem Comicum Poëtam, &* ARATUM, *qui verſibus, quæ in cælo viſuntur, deſcripſit.* Πομπηιόπολις itaque dicta hæc urbs, non ut præferunt hodie Strabonis ac Dionis Codices Πομπηιούπολις; quod præter indubiam Nummorum fidem, arguere poterant ſimiles terminationes, Κλαυδιόπολις, Τραιανόπολις, Ἀδριανόπολις, &c. Quamquam ne quid diſſimulem διπλογραφίαν illam in hac urbe

be videatur agnoſcere Stephanus aut ejus Epitomator, Gentile autem ad Nummorum fidem, Πομπηϊοπολίτης; quomodo & apud Lucianum, ubi commemoratur quidam Creperius Calpurnianus, belli Parthici Scriptor, Πομπηϊου πολίτης ſeu *Pompeiopolitanus*, non vero *Pompeii civis* juxta interpretem, haud inſueto Græcorum more compoſita urbium aut gentilia etiam id genus nomina reſolvendi, de quo alibi. Haud vero ita liquidum, ad quam nempe Pompeiopolim, an Ciliciæ, an Paphlagoniæ ſpectet alius Nummus Antonini Caracallæ, qui figuram ſtantem exhibet, dextra Victoriolam, ſiniſtra Haſtam tenentem, & inſcr. ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ut autem ad MAGNUM noſtrum redeamus, ſicut poſteri ejus MAGNI cognomen retinuere, ita à Fabio, qui & Q. MAX. ſeu *Quintus Maximus* in ejuſdem denariis inſcribitur, adhuc ſua ætate denominatos gentiles ejuſdem Familiæ MAXIMOS refert Polybius. De quibus utriuſque gentis Pompeiæ & Fabiæ Cognominibus audiendus Ovidius in Faſtis, Quom. conſcr. Hiſt. In Gaza Chriſtinæ Reginæ. Lib. III.

MAGNE *tuum nomen rerum menſura tuarum*,
Sed qui te vicit te quoque MAJOR *erat.*
Nec gradus eſt ultra Fabios cognominis ullus,
Illa domus meritis MAXIMA *dicta ſuis.*

Cæterum P. Africanus, MAJOR dictus ad diſtinctionem Minoris, Polybio in Excerptis Conſtantinianis ΜΕΓΑΣ vocatur; Πυϐλίου τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ κληθέντος, hoc eſt, πρεσϐυτέρου dicti, ut loquuntur alias Græci; non vero quod MAGNI cognomen priori illi Africano aut ejus poſteris unquam adhæſerit, ut recte obſervat ad eum locum Cl. Valeſius, & denarii ejuſdem Familiæ ſatis arguunt. An jam commemorandi occurrentes in Gentis Petilliæ denariis CAPTOLINI, unde Horatio *Petillius Capitolinus* alicubi dictus; aut in Manlia P. 101.

TORQUATI, aliique id genus, quorum ratio obvia. In Cornelia autem FELICIS nomen Syllæ adhæſiſſe, probant ejuſdem denarii; ut pateat vere adſertum Lib. 1. Bell. Civil. ab Appiano, illam FELICIS appellationem Sullæ ab adulatoribus tributam, poſtea eidem in cognomen vertiſſe, & ſtatuam Equeſtrem pro Roſtris Senatuſconſulto illi cum hoc nomine erectam. FAUSTI vero cognomen idem inſuper ei conceſſum innuunt & firmant ejuſdem Nummi, ut non ſit neceſſe ad Fauſtum ejus filium illam appellationem cum Urſino referre. Utrumque vero cognomen frequens poſtea apud Romanos evaſit, unde paſſim in marmoribus FELICES, FAUSTI, EUTYCHES, & maxime mulierum, FELICITAS, FAUSTA, FORTUNATA, TYCHE; unde varia quoque earum vel diminutiva vel compoſita, FELICISSIMA, FELICULA, FAUSTINA, FAUSTILLA, EUTYCHE, CALLITYCHE, aliaque id genus. Scilicet boni ominis loco habita apud veteres olim fauſta id genus nomina; unde Tacitus de reſtituto Capitolio ſub Veſpaſiano; *Ingreſſi milites, quibus* FAUSTA NOMINA, *felicibus ramis.* Histor. iv. 53. Non FAUSTI vero ſolum & FELICES, ſed EPAPHRODITI etiam ſeu *Venuſti* cognomen Sullæ tributum & Tropæis ejuſdem præfixum docuit Plutarchus, ad quod reſpexere duo ejuſdem Sullæ denarii, in quorum uno hinc Venus & Cupido, illinc ſigna Pontificalia; in altero cum Veneris caput, tum tria Tropæa ſunt expreſſa.

Hæc

Hæc vero male ab Urſino aliò tranſlata ex parte occu- Epiſt. A-
pavit non ita pridem vir doctus; quod tamen non ex dam. Ru-
Plutarchi ſolum loco de Fortuna Sullæ, ſed & altero e- per ad Th.
juſdem Auctoris in Quæſtionibus Romanis, & Appia- Reines.
no præterea egregie firmatum noveram, qui poſtre- Bell. Civil. lib. 1.
mus tradit repertos à ſe commentarios, qui referunt
Sullam eodem Senatuſconſulto FELICEM & EPAPHRODITUM ſeu *Venuſtum* nuncupatum. Immò id
firmant etiam Diodori Excerpta, *ἐκράτησε δ' ὁ Σύλλας, καὶ δικτάτωρ γεγωνὸς*, ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΝ *τε ὀνομάσας ἑαυτὸν, οὐχ ἐψεύσθη τῆς ἀλαζονείας*; *Vicit autem Sylla & dictator* Eclog. lib. XXXI.
creatus ac ſe ipſum EPAPHRODITUM *vocans, haud
vana jactatione*. *Epaphroditus* nempe Græcis idem qui Latinis *Felix* ſeu *Venuſtus*, à feliciſſimo Veneris jactu in talorum luſu, ut eruditis notum. Unde & *invenuſtus* pro
infortunato ſeu homine parum in amore felici apud
Comicum, *Adeone hominem eſſe invenuſtum aut infelicem
quenquam*; & *venuſtas* pro *felicitate* non ſolum apud eundem Terentium, quod notarunt jam viri docti,

Quis me fortunatior venuſtatiſque plenior.

ſed apud Plautum quoque

diem pulchrum & celebrem, & venuſtatis plenum, Pœnul. l. 2.

Immo hinc *Venus* etiam pro *fortuna* apud Senecam, ut
bene ad eum locum obſervat doctiſſimus Gronovius;
Ille non eſt mihi par virtutibus, nec officiis, ſed habuit ſuam Lib. II. de
Venerem. Appoſite itaque, ut vides, Veneris & Cupi- Benef. c. 28.
dinis ſigna FELICEM hunc & EPAPHRODITUM
Sullam nobis in ſuperioribus denariis adumbrant; &
dormitabat vigilantiſſimus alias Fulvius, dum eoſdem
de Sibylla, & neſcio quo Appollinis conſultore interpretabatur. Immo Tropæa, quæ in poſtremo denario
ſignantur, qui Venerem exhibet in anteriori parte,
opportune mihi revocant in mentem Venerem Τρο-

τροπαιοφόρον Græcis dictam, ut in Epigrammate inedito Agathiæ,

Οὐδέτι με σχίζουσιν ἐπάλξιες. ἀλλ' ἢ τυχήσω
Στέμματά σοι πλέξω ΚΥΠΡΙ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΕ.

Alias & Τροπαιοῦχου appellationem legas inter titulos Auguſtorum, cum alibi, tum apud Chryſoſtomum, ubi agit de more libellorum ſupplicum, qui Imperatoribus offerebantur; οὐκ ἐντιθέασιν ἓν ὄνομα μόνον, ἀλλὰ τὸν ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΝ, τὸν Αὔγουστον, τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ πολλὰ ἕτερα τούτων ἄνω προσθέντες, τότε ποιοῦνται τὴν ἱκετηρίαν; *Non ſolum unum nomen apponunt, ſed* TROPÆIS *inclytum, Auguſtum, Imperatorem, pluraque id genus alia deſuper addentes, tunc ad ſupplicationem deveniunt.* Talis certe Τροπαιοῦχος inducitur à Juliano in Cæſaribus Trajanus, Tropæa nempe Parthica humeris ferens; quo habitu eundem induunt antiqui aliquot Nummi. Quid memorem jam aut Scipionem Metellum, aut S. Pompeium, quorum uterque PIUS inſcribitur in eorum denariis: aut vero ad vim nominis indicandam, Catinenſes fratres in averſa parte denarii ejuſdem Pompeii ſignatos, quos ut Græcis EUSEBES, juxta [a] Strabonem & [b] Pauſaniam, ſic Latinis PIOS dictos ſatis conſtat,

Et generaſſe PIOS *quondam celeberrima fratres.*

In Antonia vero PIETAS L. Antonio cum noto Ciconiæ ſymbolo tribuitur; quale nempe cognomen illi à pietate in Fratrem Triumvirum indultum refert Dio, ut jam vidit Fulvius. Neque mira aut inſolita apud Romanos virilis ejuſmodi appellatio, citra ullam generis aut flexionis mutationem. Id enim Quiritibus veſtris haud ſemel uſurpatum, quibus *Muræna*, *Muſa*, *Aſina*, *Scropha*, fœminina poſitione dicti haud ignobiles Romani; non autem Græcis uſitatum, quibus deducta ab appellativis nominibus cognomenta, genere & fle-

Orat. xi. in Annam. T. V. Edit. Savil. p. 56.

[a] Lib. vi.
[b] In Phocic.

Silius Ital. lib. xiv.

& flexione continuo mutabantur. Hinc illud Fabio inter reliquas Romanorum nominum obſervationes notatum; *aut quæ feminina poſitione mares, aut neutrali feminas ſignificant, qualia ſunt Murana, Glycerium.* Ita & *Petræ* dicti ex Equeſtri ordine, auctore Tacito, *pergitque Suilius addere reos Equites Romanos illuſtres, quibus Petra cognomentum.* Alias de eadem PIETATIS appellatione, non viris ſolum ſed etiam Provinciis tributa, audiendus Ammianus; *inter quos Ariſtanetus adfectatam recens Diœceſim curans vicaria poteſtate, quam Conſtantinus ad honorem uxoris Euſebiæ,* PIETATIS *cognomine dedicarat.* Ad PIOS autem illos vel Catinenſes, vel Metellum aut Pompeium, referendum quoque SCIPIONUM cognomentum, in denariis Corneliæ Gentis familiare; quod nempe in eadem adhæſiſſe tradit Macrobius à Cornelio, qui patrem luminibus carentem pro Scipione vel baculo regebat. Tranſiere autem omnia id genus cognomina ſequutis temporibus ad poſteros ſimul & extraneos, cum longa acceſſione non unius, ſed plurium nonnunquam cognominum, & aliunde, à Diis puta, Ventis, Fluviis, aliiſque id genus fontibus hauſtorum. Neque enim Claudii Cæſaris edictum diu valuit, qui auctore Tranquillo, *peregrinæ conditionis homines vetuit uſurpare Romana nomina, duntaxat gentilitia.* Et hæc quidem præter inſtitutum ferme prolixius, non tamen ultra argumenti cancellos, cui illuſtrando haud parum inſervire videbantur. Cœcus enim, ut hoc addere mihi liceat, in campo Hiſtoriæ veteris incedit, qui hæc non diſtinguit aut præterit; qui nominum aut appellationum id genus originem, gradus, diſcrimina, ætates non obſervat; qui tempora & perſonas non ſemel confundit; qui inductam paullatim ſub Cæſaribus, & labente imperio eandem

Inſtit. l. 1. cap. 4.

Annal. XI. 4.

Lib. XVII.

Lib. 1. Saturnal. c. 6.

In Claudio.

dem nominum confuſionem & varietatem ad hunc priorum temporum canonem non revocat. Et tamen quoties hic impegerunt oculatiſſimi aliàs viri, in via quippe lubrica & perplexà, ignoratione aut incuria ejuſmodi vel comitum vel ſubſidiorum?

3. *Ad eruendam Originem Familiarum.* Accedunt non Cognominum ſolum aut Familiarum unius Gentis, ſed GENTIUM ipſarum ORIGO & INSIGNIA, quæ iidem nummi nobis etiamnum ante oculos ponunt. Ita ut his ducibus pateant primi Natales Romanæ Nobilitatis, & ipſa diſcrimina indigenarum aut adventitiarum in eadem Gentium. Neque enim è Sabinarum magis raptu, quam ex aliis vicinarum Gentium ſpoliis conflatum noſti Quiritium genus. Quod pluribus adſtruit Canuleius Trib. Plebis apud Livium, exemplis etiam petitis à Regibus Numa & L. Tarquinio peregrinis, ac à Gente Claudia, poſt exactos Reges à Sabinis in Civitatem non ſolum ſed Patritiorum quoque numerum adſcita: *quippe nunquam clauſa urbs peregrinæ virtuti.* Hinc illa Gentilis ejuſdem ſtirpis Imperatoris apud Tacitum oratio; *exemplo Clauſi Sabini majores mei hortantur, uti paribus conſiliis Rempub. capeſſam, transferendo huc quod uſquam egregium fuerit. Neque enim ignoro Julios Alba, Coruncanios Camerio, Porcios Tuſculo, & ne vetera ſcrutemur, Etruria, Lucania & omni Italia in Senatum accitos.* Unde factum etiam, ut eædem Gentes, ortus ſui memoriam aut loci natalis appoſitione, aut Deorum patriæ Præſidum ſimulacris, aut Conditorum ſuorum imaginibus ac notis, voluerint ad poſteros propagari. CLAUDIAM certe ac inſuper PETRONIAM, TITURIAM, VETTIAM, è Sabinis profectas docent, in priori adſumtum NERONIS cognomen, quo, auctore Tranquillo, Sabinorum lingua vir fortis ac ſtrenuus indigitatur; in altera

Lib. IV. — Annal. XI. 24. — In Claudio.

tera Feroniæ Sabinis cultæ ſimulacrum; in Tituria cum expreſſus Sabinarum raptus, tum ſignata, quemadmodum & in Vettia T. Tatii Sabinorum Regis effigies. COPONIAM Gentem Tibure oriundam, Clava & pellis Herculis Tiburtini ſcilicet Numinis, Urſino videntur arguere; ſicut ANTIAM Gentem Antio profectam, Dii Penates in eadem expreſſi. Ut poſtremæ huic idem acciderit, quod de Britanniæ incolis è Belgio oriundis obſervat Cæſar, *qui omnes fere iis nominibus civitatum appellantur, quibus orti ex civitatibus eo pervenerunt, & bello illato ibi remanſerunt*. METTIAM vero CORNUFICIAM, PAPIAM, PROCILIAM, ROSCIAM, Lavinii municipio traduces, obvia in earundem denariis Junonis Laviniæ ſimulacra evincunt; haud aliter ac de Milonis origine Silius, Commentar. lib. V.; Lib. XIII.

Lavino generate, inquit, quem Siſpita Juno
Dat nobis.

VIBIAM è Sicilia profectam, arguunt ſimiliter juxta Fulvium, Cereris ac liberæ impreſſa in ejuſdem denariis monumenta. ACILIAM ab ἀκέομαι ſeu ſanandi virtute nomen ſuum adſciviſſe, Æſculapius in eodem ſignatus doctis antiquariis videtur comprobare. LEVINEIAM ab Hercule ſtemma ſuum arceſſere, depicta ejuſdem in clypeo effigies oſtentat. Quo referri poteſt gemma Scipionis Africani, in cujus pectore imago Serapidis, quod vulgo Jovis filius crederetur, ut Livius ac Plinius tradunt. Alias vero ANTONIAM eundem Herculem agnoſcere conditorem, hujus arguunt inſignia, quæ præferunt non ſemel Gentis illius denarii. JULIAM vero ab Ænea & Julo deductam, non Poëtarum magis vaticinia, quam obviæ Veneris & Æneæ Anchiſenentis in eadem imagines oſtendunt. Hinc dicti Æneadæ non Romani ſolum in Inter Imag. Illuſtr. Urſini.

gene-

genere, ſed proprie gentiles Julii, ſicut Auſonius de Nerone, *ultimus Æneadum*, item

Æneadum generis qui ſextus & ultimus hæres.

Ita rurſus MANILIAM ad Ulyſſem genus ſuum revocare, Ulyſſes in eadem pileatus, & à cane agnitus tradit. Ut videamus, haud inſolitum jam olim illuſtrium Familiarum morem an fatum, præclaro nempe aliquo & antiquiſſimo, ut ut incerto auctore generis ſeſe efferre. Adeo minima quæque vel Nominum vel Cognominum, vel alterius cujuſpiam caſus aut rei arrepta ſimilitudo, quæ in communionem ejuſdem originis traheretur. Sic M. BRUTO idonea viſa eſt ejuſdem Cognominis ratio, ut vindicem illum libertatis Junium Brutum, tanquam generis ſui auctorem in Nummis ſignaret, à quo tamen illum traxiſſe originem, negat Dio. Quamquam id in dubio relinquat Plutarchus, dum utriuſque ſententiæ adſertores refert, ac eidem Bruto ſuffragari videatur, quod non ſolum cognominis, ſed etiam Gentilis ejuſdem nominis communio utrique intercederet. Unde nec mirum aut MEMMIAM à Romulo expreſſa illius effigie, aut iiſdem argumentis à Numa CALPURNIAM ac POMPONIAM, à Tullo HOSTILIAM, ab Anco MARCIAM originem ſuam voluiſſe in Nummis conſignatam relinquere. Unde patet etiam, cur Valerio Maximo Coriolanus oriundus è Gente Marcia, *Anci Regis clara progenies* nuncupetur. Ita ut qui vel Regii nominis umbram morte & ignominia mulctabant, ab eodem titulos mutuari, ſecurum non ſolum ac honeſtum, ſed præclarum etiam & glorioſum ducerent. Adeo omnia temerat ambitio, dum aut in alienis ſepulcris gloriam, aut ſimilitudinem in ignotis imaginibus quærit.

Lib. XLIV.

In M. Bruto.

Lib. IV. c. 3.

Neque

Neque vero prætereundi hoc loco MAGISTRATUS aut DIGNITATES Quiritium omnis ordinis, quæ in iiſdem denariis Gentium Romanarum deſignantur, Veſtales; Pontifices; Flamines; Augures; VII-viri Epulones; XV-viri Sacris faciundis; Salii; Conſules; Prætores; Ædiles Curules; Curatores Frumentarii; Quæſtores; Proquæſtores; Præfecti Urbis; Judices; Ædiles Plebis; Cenſores etiam ac Dictatores perpetui; Tribunitia Poteſtas; Triumviri Reip. conſtituendæ; Triumviri & Quatuorviri Monetales; Protriumviri; Curatores Denariorum flandorum; Duumviri Quinquennales; Duumviri & Triumviri Coloniis deducendis; Præfecti Fabrum; Imperatores, item Proconſules; Proprætores; Legati Auguſti; Tribuni militum; Præfecti Claſſis & Oræ Maritimæ; Regum denique Tutores. Vides hic dignitates Sacras; Urbanas, Civiles, Patritias, Plebeias, Extraordinaria Imperia, Militaria, Provinciarum, Maritima, quædam etiam ex iis aliunde ferme ignota. Ut etiam intelligamus, & à ſingulis, quibus tribuuntur, adminiſtrata hæc munera, quod aliunde ſæpius non conſtat; & ab iiſdem libera Republica petita in Nummis hæc honorum inſignia. Id enim noſti ſolemne olim Quiritibus veſtris, ut Magiſtratuum & dignitatum nomina continuo ac diligenter gentilitiis aut cognominibus adderentur; unde illa Tullii contra Antonium indignatio, ANTONIUS HIRTIO ET CÆSARI. *Neque ſe Imperatorem, neque Hirtium Conſulem, nec Proprætorem Cæſarem, ſatis hoc quidem ſcite. deponere alienum nomen ipſe maluit, quam illis ſuum reddere.* Equidem TRIBUNITIA POTESTAS, non vulgato ſolum in monumentis veterum ritu, cum appellationibus aliis Cæſarum conjuncta, ſed ſola & integra, ut præcipuum quod-

Ad Magiſtratus & Dignitates Quiritium

Philipp. XIII.

dam inſigne Majeſtatis Auguſto tribuitur, in averſis aliquot Nummorum id genus partibus, ut in Caſſia, Gallia, Plotia, Lucretia, Sempronia, Tarquitia, aliiſque.
Annal. III. 57. Unde facile ex iis graviſſimus Annalium Scriptor illuſtratur, *M. Silanus*, inquit, *cenſet ut publicis privatiſve monumentis ad memoriam temporum, non Conſulum nomina præſcriberentur, ſed eorum qui Tribunitiam* POTESTATEM *gererent*. Vides ibi prærogativam hujus faſtigii, quo nempe ut reliquis eminentiore, Faſtos ſignandos in poſterum contendebat Silanus; ut proinde non mirum ſit *in publicis* nummorum *monumentis*, ſolam eam dignitatem in honorem Auguſti expreſſam, à qua & numeratos ejuſdem imperii annos Dio alicubi teſtatum reliquit. Liquet etiam cur alibi idem Tacitus, ubi meminit adſumptæ hujus Tribunitiæ Poteſtatis ab Auguſto, addit, *Id ſummi faſtigii vocabulum Auguſtus reperit, ne Regis aut Dictatoris nomen adſumeret, & tamen appellatione aliqua cætera imperia præmineret*. Ut intelligamus, non confundendam cum eruditis quibuſdam Tribunitiæ Poteſtatis & Tribunorum Plebis prærogativam; quarum prior, ut hinc diſcimus ab Auguſto reperta, aut juxta Dionem à Julio, omnia alia Imperia præminebat, poſtremi vero ut ut ſacroſancti, infra Conſulum tamen & Prætorum faſtigium cenſebantur, ut obſervat idem Dio. Quod ſi ipſos Sacrorum Antiſtites conſulamus, haud mediocris lux quædam iiſdem ex his denariis adfulget. Græcam equidem ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΜΕΓΙΣΤΟΥ, ſeu PONTIFICIS MAXIMI appellationem nummi Græci Julii, Lepidi, Auguſti, aliique arguunt. Neque tamen ideo viro docto accedo, qui gravem duobus graviſſimis auctoribus dicam ſcribit, Dionyſio nempe Halicarnaſſenſi & Dioni Cocceio, quod ſcilicet Pontificiæ hujus dignitatis nomen

Marginal notes: Annal. III. 16. (beside "Auguſto, addit"); Lib. LV. (beside "ut obſervat idem Dio"); Jac. Guth. de jure Pontif. lib. I. cap. 8. (beside "Auguſti, aliique arguunt")

men ignorarint aut male expreſſerint; dum hic ſolo *Ἀρχιερέως* nomine eos deſignat, ille frequenter vocat *ἱερονόμους*, *ἱεροφύλακας*, *ἱεροφάντας*. Quis enim ferat, illi Conſulari, utrique Romani moris & antiquitatis promicondo, craſſam illam ignorantiam aut incuriam impingi, vel in iiſdem accuſandis tam infelix acumen? Quaſi vero vel ſolum ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ nomen ſupremam ſacerdotii dignitatem non deſignet, aut reliqui illius Collegii ſacerdotes, ut Romanis Pontifices, ſic Græcis, ut ille exiſtimat, *Ἀρχιερεῖς* vulgo dicerentur. Immo & alibi, ab eodem Dione, Julius Cæſar *Ἀρχιερεὺς τῶν Ποντιφίκων* vocatur; quo nomine ſatis ut opinor eum à reliquis ſacerdotibus diſtinguebat. Unde etiam hoc nomen *Ἀρχιερέως*, ſummo Aſiatici conventus Sacerdoti præter auctores tribuunt antiquiſſima Numiſmata, de quibus alibi. Ut mittam præter Dionem, [a] Plutarcho, & [b] Appiano, eundem Cæſarem Pontificem Maximum, *Ἀρχιερέα* citra attributum aliud vocari; Lepidum vero itidem Pont. Max. ſolo etiam *ἱερέως* nomine deſignari ab eodem Appiano. Sic alter eodem antiquior & illius Proavus M. Lepidus, de quo alicubi Tullius, *es M. Lepide Pontifex Maxime*, *M. Lepidi Pontificis Maximi Pronepos*, apud Polybium *Ἀρχιερεὺς* ſeu Pontifex Maximus legitur deſignatus cum in [a] Excerptis Legationum, tum in Valeſianis; & apud [b] Joſephum J. Cæſar & Auguſtus non ſemel litteris ſuis ac decretis ſolum *Ἀρχιερέως* nomen adſcribunt. Alias vero eidem Appiano hæc dignitas non *μεγίστη* ſed *μεγάλη ἱερωσύνη* aliquoties vocatur, & Julianus Cæſar de ſe Pont. Max. *μέγας Ἀρχιερεύς*. Ita ſolo PONTIFICIS nomine deſignatur nonnunquam Latinis ſcriptoribus, quod ignorare non debuerat Pontificii juris Scriptor. Livius certe auctor luculentus, *Regem Sacrificulum creant*,

L. XXXVII.

[a] In Jul. Cæſare. [b] Corint. lib. II. Bell. Civil.

Phil. XIII.

[a] Exc. XXXVII. pag. 167. [b] Lib. Antiq. 15. c. 17.

Ep. LXII.

Lib. II. c. 2.

Id Sacerdotium Pontifici ſubjecere, alibi, *Cætera quoque omnia publica privataque Pontificis ſcito ſubjecit*, qui non alius quam Pontifex Maximus. Nec minus opportune aut ex uſu linguæ Græcæ, vel ratione muneris, ἱεροφάντας, ἱερονόμους, ἱεροφύλακας, Sacrorum nempe interpretes, præſides, cuſtodes, eoſdem vocat Halicarnaſſenſis; quibus nominibus ſupremos ſacerdotes Ægyptiorum, alioſque præcipuos ſacrorum Antiſtites, veteres auctores paſſim indigitarunt. Sed de his appellationibus alibi accuratius. Inter nummos autem Marci Antonii, unus occurrit Patinianæ collectionis cum effigie Dianæ Epheſinæ, ac inſcr. ΑΡΧΙΕΡ. Quo nomine eundem Antonium hujus Dianæ Flaminem adſumptum crederem omnino deſignari; cujus apud Epheſinos moram & theatralem ingreſſum tradentem Plutarchum haud ignoras. Neque ignota peregrina id genus ſacerdotia à Cæſaribus etiam ambitioſe nonnunquam ſuſcepta; haud aliter ac vel Archontis, Agonothetæ, aliorumque inſuper Municipalium Magiſtratuum Tituli, ut de Hadriano inprimis notant Dio ac Spartianus, ac de Gallieno Trebellius. Nec enim M. Antonius Pontifex Maximus, ſed ea ætate Collega ejus in Triumviratu M. Lepidus. Auguris vero dignitas non lituo ſolum frequenter deſignata in Nummis antiquis, ſed ipſo etiam nomine expreſſa in nummis M. Antonii jam Triumviri; ut inde ſacerdotii illius prærogativam abunde liceat æſtimare. Ut nec mirum proinde ſit, quod in Commentariis belli Gallici legitur, Cæſarem profectum in Italiam ut appellaret
Lib. VIII. municipia, *quibus M. Antonii Quæſtoris ſui commendaret Sacerdotii petitionem*, hunc ipſum nempe Auguratum. Tanti enim habitus apud Majores veſtros, ut Lituus Auguralis in nummis Cæſarum maxime Julii etiam

con-

conſecrati obverſetur; immo ut in nummis etiam aliquot Græcis Titi ac Domitiani ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ, in Romanis itidem AUGUR cum aliis ſupremi faſtigii appellationibus conjungatur. Hujus generis Veſpaſiani Nummus Gazæ Auguſtæ Viennenſis cum inſcriptione AUGUR TRI. POT. Unde certe liquet haud immerito magnifice adeo de jure ac auctoritate Augurum agere non ſemel Augurem ipſum [a] Tullium, cui & ſolo [b] *ampliſſimi Sacerdotii* nomine eadem dignitas non ſemel deſignatur; aut [c] Sulpitium apud eundem referre ut præcipua honorum inſignia, *ſe Patrem ſuum Prætorem, Conſulem, Augurem vidiſſe*; aut denique cur [d] Plinius, ubi Auguratum, quem jam Conſularis à [e] Trajano ſtudioſe efflagitaverat, fuiſſet conſequutus, ſerio eo nomine alicubi triumphet, indicata etiam ejus rei cauſa. [f] *Gratularis mihi quod acceperim Auguratum, jure gratularis & quod Sacerdotium cum priſcum & religioſum, tum hoc quoque plane Sacrum & inſigne eſt, quod non adimatur viventi.* Proximum huic dignitate ſacerdotium SEPTEMVIRATUS EPULONUM, ut vel ex eodem Plinio colligas, qui vel iſtud vel Auguratum à Trajano ſibi indulgendum contendebat, *rogo ut dignitati ad quam me provexit indulgentia tua, vel Auguratum vel Septemviratum, quia vacant, adjicere digneris.* Ut non immerito ejuſdem Sacerdotii memoriam expreſſam videas in denario Gentis Cœliæ, cum figura Septemviri in Jovis epulo lectum eidem Deo pro more ſternentis, & cum inſcr. L. CALDUS. VII-VIR EPUL. Sic inter diverſos FLAMINUM ordines, munus FLAMINIS MARTIALIS inter inſignia Gentis Corneliæ relatum occurrit cum inſcr. L. LENTULUS FLAMEN MARTIALIS.

[a] Lib. II. de Legib.
[b] L. ad Att. VIII. Ep. 3.
[c] L. III. Ep. 10. ad Appium.
[d] Lib. IV. Epiſt. 5.
[e] L. x. Ep. 8.
[f] Lib. IV. Epiſt. 8.
Epiſt l. x. 8.

Meminit ejuſdem Metellus apud Macrobium, & ſimul luxurioſæ illius cœnæ, ac diei inſuper, qua Flamen à
Lib. 11. Saturn. c. 9. L. Julio Cæſare Augure renuntiatus eſt; *Ante diem nonum Kalendas Septembris, quo die* LENTULUS FLAMEN MARTIALIS *inauguratus eſt, domus ornata fuit.* & quæ plura ibi leguntur de ſumptuoſo cœnæ apparatu. De hoc Lentulo Flamine videtur etiam Cicero in-
Lib. 11. Epiſt. 14. Lib. XII. Epiſt. 8. telligendus in Epiſtolis ad Atticum ubi non ſemel Flaminis Lentuli mentionem facit. Sic alium inſuper Flaminem Martialem, nempe L. Valerium Flaccum, Apicis inſigne deſignat in denariis Gentis Valeriæ. De FLAMINE etiam QUIRINALI Numerio Fabio Pictore quædam jam in ſuperioribus delibavimus, qualis nempe ſignatur in ſequenti denario.

Figura illa Quirini Fulvio, mihi, ut verum fatear, Romæ potius galeatæ, quod innuit infra ſcriptum urbis nomen. QUIRINI autem vox clypeo inſerta, ad denotandam ſacerdotii illius memoriam, non autem imaginem nummo inſculptam. Alia etiam Quirini effigies

figies ab iſta haud parum diverſa viſitur in denario Gentis Memmiæ. Alterius rurſus Sacerdotii, hoc eſt QUINDECIMVIRORUM, ſignata in denariis Gentis Manliæ memoria, ſub Sibyllæ effigie, cujus libris inſpiciendis iidem, ut notum, vacabant.

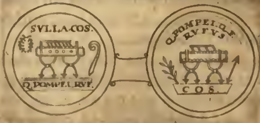
Immo quia Quindecimviri ſacrorum Apollinis Antiſtites, hinc ad indicandum illud ſacerdotium Tripus in averſa nummi parte ſignatus. Notat id Servius loco ſupra jam adlegato, ac ante eum Livius de iis agens, Lib. x. c. 8. dum adhuc erant inferiori numero, DECEMVIROS *ſacris faciundis Carminum* SIBYLLÆ *& fatorum populi hujus interpretes*, ANTISTITES *eoſdem* APOLLINARIS *Sacri, ceremoniarumque aliarum plebeios videmus*. En luculentum ſcilicet utriuſque partis hujus denarii commentarium. Quamquam idem Sacerdotium in nummo argenteo Vitellii Auguſti deſignatum etiam videas, quem ſupra alia occaſione adtulimus; ut vel inde de illius Sacerdotii dignitate abunde poſſit conſtare, qua Cæſares etiam ſe ornari patiebantur. Supremum vero CONSULUM faſtigium, quis dubitabit monumentis iiſdem haud minus ac Faſtis conſignatum, unde iidem etiam ſuppleri poſſunt aut illuſtrari? Repetitos vero ſæpius Conſulatus, ut inſignem honorum apicem, & totius Familiæ æternum decus, arguit denarius Gentis Corneliæ à Marcellino ſignatus, cum Marcelli Syracuſarum expugnatoris effigie, ac in averſa inſcr. MARCELLUS COS. QUINQ. Inſigne

etiam

etiam illius Magiſtratus, Lictores nempe cum Faſcibus, exhibet ſequens denarius in memoriam Conſulum primi L. Bruti.

Alias plures non ſolum Cos. inſigniti in antiquis denariis, qualis Sulla & Pompeius in ſequenti,

ſed & Valerio Meſſalæ Ædili Curuli nihil ad prodendam ad poſteros gloriam majus viſum, quam ut ſe Patre Consule id muneris geſtaſſe ſequenti denario teſtatum relinqueret.

Equidem in id genus monumentis nemo mirabitur ſella Curuli deſignari Conſulare faſtigium, qui *Sellam Curulem*, *Curule Ebur*, *Vitam* etiam *Curulem* pro Conſulatu & Conſulari poſitam, apud Statium, Claudianum, Symmachum legit aliquoties, aut apud Græcos Scri-

Scriptores, ἐς ὑπάτων τ̃ δίφρον ἀναϐαίνειν. Haud aliter nempe ac ἐφορικοὺς δίφρους, ſeu *Sellas Ephoricas* apud Xenophontem legas; quibus nempe Ephori Supremus Lacedæmoniorum Magiſtratus inſidere ſoliti. Quamquam frequentes eædem Sellæ Curules in denariis Gentium Romanarum, ad deſignandos alios Curules Magiſtratus Prætores, Ædiles, Præfectos Urbis, & quibus etiam varia ſymbola vulgo adjuncta, puta Lances, Virgas, Spicas, Thyrſos, idque ut obſervo, ad diſcrimen eorum Magiſtratuum quibus Sellæ Curulis jus competebat. Hinc Lances videas cum Sella Curuli in denario Gentis Liciniæ, adpoſite ad PRÆTORIS aut LEGATI PROPRÆTORE officium indicandum, cui juris dicundi partes incumbebant. De Laced. Rep.

ÆDILES autem CURULES, quos cum Annonæ, tum Ludorum procurationem habuiſſe nemo neſcit, & quos proinde *Curatores Urbis*, *Annonæ, Ludorumque Solemnium* vocat alicubi Tullius, frequenter etiam Sella Curulis modo cum ſpicis à lateribus, modo cum Thyrſo Liberalium ſymbolo deſignat, ſicut in denariis Gentis Lolliæ ac Valeriæ. Eandem vero annonæ curam innuit etiam Modius frumenti cum duabus ſpicis in ſequenti denario Gentis Livineiæ, Lib. III. de Legib.

ut facile adſequamur, cur apud Livium dicantur non ſemel Ædiles Curules frumenti vim magnam, ex Africa puta aut Hiſpania advectam, *binis aris in Modios populo diviſiſſe.* (Lib. XXXI.) Quum autem alii rei frumentariæ Curatores ſæpe extra ordinem crearentur, quibus in caritate annonæ frumenti in frumentariis provinciis emendi & ad urbem mittendi munus ex Senatuſconſulto deferebatur, inde ſignata etiam ſimilis curationis memoria in ſequenti denario, qui duas figuras togatas exhibet ſedentes cum ſpicis à lateribus, & inſcr. AD. FRU. EM. EX S.C. ſeu *Ad Frumentum Emendum Ex Senatus Conſulto.*

(Lib. XV. Epiſt. 9.) Unde Cicero ad Atticum illuſtratur, IIII. *Non veſperi à Balbo reddita mihi littera, fere Nonis Senatum, ut Brutus in Aſia, Caſſius in Sicilia* FRUMENTUM EMENDUM, *& ad urbem mittendum curarent.* Alibi autem, *Emptum & ex S.C. Frumentum ab Siculis Pratore Verre.* Hinc *Frumentaria Coëmptio.* dicta ejuſmodi curatio, ut conſtat ex [a] Codice Theodoſiano; cui etiam ſequiori ævo, ſub [b] Theodoſio nempe juniore, certa pecuniæ ſumma & peculiaris arca dicata ibidem legitur. *Comparationes* autem eaſdem vocat alicubi [c] Paulus J. C. & *frumento comparando conſtitutum curatorem*; [d] Livius vero alicubi Legatos ad Frumentum mercandum dimiſſos. Unde liquet erraſſe Fulvium, diligentiſſimum alias Romani ritus inveſtigatorem, qui ad Præfectos annonæ

[a] L. 3. de Frum. Urb. Conſt.
[b] Lib. 14. ejuſd. tit.
[c] Lib. 21. D. ad Municip.
[d] Lib. IV. cap. 52.

næ ab Auguſto conſtituos, aut vero ad Ædiles ſuperiorem denarium refert. Iſtis enim haud aliud incumbebat quam frumenti ab illis Curatoribus miſſi aut aliunde in Urbem adlati diſtributio. Certe Dio haud alium in finem inſtitutos ab Auguſto Præfectos Annonæ narrat, quam *πρὸς τὴν τοῦ σίτου διανομὴν*, *ad frumenti diſtributionem*, & juxta cum Suetonius, *frumenti populo dividendi*. Neque vero aliud Ædilium hac in re & quidem Curulium munus, ut ex innumeris auctorum locis conſtat, & adlato paullo ante ex Livio, quam ut frumentum populo in Modios certo pretio dividerent. At diverſa ab his eorum procuratio, quibus extra ordinem emendi in tranſmarinis provinciis frumenti ac in urbem mittendi provincia committebatur, ut de Bruto & Caſſio paullo ante ex Tullio vidimus; & quam proinde ſimilem curationem extra ordinem delatam, notat ſingularis illa Nummi inſcriptio, *Ad Frumentum Emundum Ex Senatus Conſulto*. Quo etiam opportune referendus nummus aureus, à Patino noſtro primum vulgatus in eadem Gente Servilia, qui ſpicas exhibet navigio impoſitas; ad innuendam nempe empti in ea curatione frumenti tranſvectionem. Ut mittam ſubſellia quibus in ſuperiori denario duo illi togati inſident ad hoc munus electi, alios eoſdem quam Ædiles Curules ſatis arguere, quibus conſueto more Sellæ Curules fuiſſent adpoſitæ. Eximii autem honoris loco habitum quondam apud Majores veſtros totum hoc Annonæ curandæ munus, quale Pompeio etiam extra ordinem delatum conſtat, idem vero viluiſſe poſtea docet nos Boëthius, *ſi quis quondam populi curaſſet annonam, magnus habebatur: Nunc ea Præfectura quid abjectius?* Neque vero ab ÆDILIBUS PLEBIS exſulaſſe, Annonæ procurationem; vel ex Julii facto con-

Lib. LIV

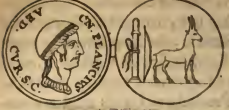
Lib. III. de Conſol.

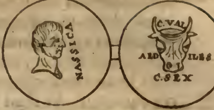
Dio lib. XLIII. ſtat, à quo ſex Ædiles conſtituti, duo Patritii, quatuor Plebeii, ex quibus poſtremis duo *Ædiles Plebis Cereales* vocabantur. Errat enim Dionis Interpres, qui præter auctoris mentem, hos Ædiles Cereales de Patritiis interpretatur. Contrarium certe ſatis evincunt duæ illæ Inſcriptiones, quas jam vidit Fulvius, ubi *Ædilium Plebis Cerealium* diſerta occurrit mentio. Haud incommode vero idem Fulvius ad ſimiles Ædiles refert denarium Gentis Fanniæ, qui illinc Cereris caput exhibet cum inſcr. ÆD. PL. ſeu *Ædiles Plebis*, & in averſa duas figuras ſedentes.

Ut inde etiam liqueat non Patriciis ſed Plebeiis Gentibus eandem annumerandam. Alias quum ad utroſque Ædiles cum Curules, tum Pebleios ludorum etiam ſpectaret procuratio, & ad priores quidem ludorum ſolemnium, ad poſteriores plebeiorum, ſeu Megalenſium aliorumque id genus, hinc petita etiam inde in iiſdem nummis ſymbola quibus utraque dignitas adumbraretur. Hinc CURULIS ÆDILITAS non ſolum Tigride, Baccho, Thyrſo, aliiſque Liberalium ſymbolis deſignata, ſed etiam Venationis, quæ vulgo cum Ludis edita, monumentis, ut in ſequenti denario Cn. Plancii; ſicut rurſus Ædiles Plebis C. Valerium & C. Sextium ſignat præclarus nummus à Cl. Seguino vulgatus, cum SCIPIONIS NASSICÆ effigie in anteriori parte, Bovis autem capite in averſa.

Reli-

Reliqua, quæ ad poſteriorem hunc Nummum ſpectant, petat Lector ex eodem Seguino, ac inſuper ex Fabro ad Illuſtrium Imagines Fulvii. Illud certe inde liquet, cum Sextiæ Gentis ſervatam in nummis memoriam, quod negabat Fulvius, tum revera plebeiam fuiſſe, & à Sextia, quæ Patritia erat, diverſam, ut erudite jam olim contra Robortellum monuerat Sigonius. Neque vero aliter in prædicto denario ſub Bovini capitis effigie deſignatos & expreſſos videas ÆD. ſeu *Æ-diles* in nummo Gentis Corneliæ, qui noviſſime Fulvianæ collectioni acceſſit. Sicut vero Conſules, Prætores, Ædiles, Sella Curuli deſignari paullo ante vidimus, ita etiam PRÆFECTIS URBIS eandem tribui arguit denarius Gentis Livineiæ.

Neque enim opus mea ſententia cum Urſino hanc Sellam Curulem ad Præturam patris hujus Reguli referre, qui in priori nummi parte ſignatur. Inſignis hanc in rem Dionis locus, ubi obſervat Præfectos Urbis à Julio Cæſare cum M. Lepido relictos, qui illo Lib. XLIII. abſente res Urbis adminiſtrarent, accuſatos inter alia quod in eo Magiſtratu Sella Curuli eſſent uſi, haud aliter.

ter ac Magiſter Equitum, verum eos adlata lege abſolutos. Adeo ut ſi Regulus iſte, in alto auctorum de Præfectura ejus urbana ſilentio, in hanc Præfectorum claſſem adſcribatur, res liquida ſit, cur ſellam Curulem, in memoriam illius Magiſtratus adpingi in denario curaverit. Et ſi ad Præfectum Urbis oculos convertamus, qui Libera Republica feriarum Latinarum cauſſa inſtitutus, & qualis etiam huic Regulo dignitas obtingere potuit, eundem vice Conſulis notum hoc munus obiviſſe, ac ut Tacitus de eodem loquitur, *qui conſulare munus uſurpet*, adeo ut ſellæ Conſularis jus tum illi fuiſſe nemo negaverit. Poſteriori quidem ævo Urbis Præfectos peculiari ac ſuperbo uſos vehiculo, & ſingulari quidem privilegio, obſervo apud Symmachum, *urbanæ faſtigium poteſtatis peregrini ac ſuperbi vehiculi uſus attolleret.* quod à ſe tamen in ea dignitate conſtitutus amolitur. Alias præter hunc Regulum, Munatium Plancum Præfectura etiam Urbis inſignem notat Gentis Munatiæ denarius. Immo quod non obſervarunt diligentes Antiquarii, CENSORIÆ etiam dignitatis: ſervata in iiſdem denariis memoria. Neque vero veriſimile videbatur, ut quum alii omnis ferme generis Magiſtratus in iiſdem ſignarentur, Cenſuræ, aliorum Magiſtratuum faſtigii, ut Plutarcho vocatur, nulla in iiſdem mentio obverſaretur. Ad eam vero omnino ſpectare mihi videtur ſequens denarius Gentis Liciniæ, quem ad Licinium Craſſum Equitatui in Gallia à Cæſare Præfectum referebat Fulvius. At liquebit facile eodem denotari tranſvectionem Equitis, qualis coram Cenſoribus fieri ſolita, ut eam deſcribit Plutarchus, ac reſpicere proinde eundem denarium ad Cenſuram à patre ejuſdem Craſſi; ut ex eodem Plutarcho ſcimus, geſtam. Quod ipſum firmat Clau-

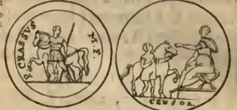
Annal. VI. 10.

Lib. X. Epiſt. 24.

In Catone Maj.

In Pompeio.

Claudii Cæſaris nummus, in quo ipſe Imperator ſedens pro Tribunali, ante ſimilis Equitis tranſvectio cum inſcr. CENSOR. Sed en utrumque cum Licinii Craſſi, tum Claudii nummum.

Quamquam eodem Licinii denario, Princeps Juventutis mihi videtur ille deſignari, quales vulgo nobiliſſimi adoleſcentes ex Equeſtri ordine, ut notum, creabantur. Quod egregie etiam adſtruit aureus Commodi nummus, quem poſſidet omni laude major Cardinalis Leopoldus ab Etruria, in quo ſimilis plane typus ſtantis figuræ quæ Equum tenet,& quo deſignatur idem Commodus inter Principes Juventutis cooptatus, ut è Lampridiio ſcimus, & qua de re alibi in ſequentibus. DUUMVIROS etiam QUINQUENNALES, totidem quaſi in Coloniis & Municipiis Cenſores, ut obſervarunt viri docti, præter lapides antiquos ſignant aliquot denarii Gentis Æbutiæ, & qualem Magiſtratum geſſiſſe in patria ſua Hadrianum auctor eſt Spartianus. Neque vero QUÆSTORUM & PROQUÆSTORUM infrequens in iiſdem denariis mentio, & quidem Quæſtorum tum Urbanorum tum Provincialium, Proconſulis puta, aut ſi mavis juxta doctos antiquarios, Proconſule; qui nempe quandoque Conſulari imperio provinciam adminiſtraret, qualis Silanus in Gente Junia M. SILANUS AUG. Q. PRO. COS.. Non audiendus vero vir doctus & elegantis ingenii

genii amicus noſter, qui Proquæſtores, quorum mentio in præclara illa Inſcriptione Piſana de Inferiis Caii Cæſaris Auguſti Nepotis, *coram Proquæſtoribus primo quoque tempore*, mavult Provinciæ Quæſtores quam Proquæſtores interpretari. Proquæſtorum certe, ut Nummos mittam & Marmora, præter alios, Livium puta & Scriptorem belli Africani, meminit haud ſemel

Acad. Quæſt. l. II. Tullius, *Lucullus Proquæſtore aliquot annos*, &c. Haud omittendus vero denarius Gentis Plætoriæ, in quo hinc MONETA ſignatur, illinc L. PLÆTORIUS Q. *Quæſtor*; ut facile intelligamus, cur *Quæſtor ad Ærarium* occurrat in eodem marmore Piſano, aut *Quæſtor ab Ærario*, in aliis antiquis lapidibus; vel juxta vetuſtæ legis fragmentum. *Q. Urb. Quei Ærarium Provinciam obtinent.* Sicut vero Ærarii publici, & pecuniæ in Provinciis adminiſtratio vulgo penes Quæſtores manſit; ita Monetæ ſignandæ curam in Urbe modo ad Triumviros Monetales, modo ad Quatuorviros circa J. Cæſaris tempora, modo ad Tres Præfectos ſub Auguſto iterum redactam, quondam etiam ad Curatores quoſdam ita dictos, incerto munere ſpectaſſe, eandemque vel Denariorum flandorum; vel Auri, Argenti, Æris flandi, feriundi; vel Argento etiam publice feriundo titulis ſignatam, non aliunde luculentius quam ex eadem moneta diſcimus. In ea enim crebro occurrunt III-VIR. A. A. A. F. F. *Triumvir Auro, Argento, Ære, Flando, Feriundo* vel, IIII-VIR. A. P. F. *Quatuor-Vir Argento Publice Feriundo*; ita enim mallem poſtrema interpretari quam cum doctis antiquariis

Theſ. Grut. CCCCXXXVII. 2. M.XXVI. 9.

Lib. III. de Leg. *Argento Publico*, præeunte mihi Tullio, *Æs Argentum Aurumve publice ſignato.* Quo ſpectat Gentis Flaminiæ denarius, in quo quidam L. Flaminius Chilo legitur fuiſſe inter primos Quatuorviros Flandæ Monetæ.

Ita

Ita enim malo hæc verba interpretari PRI. FL. IIII-VIR PRI. FL. *Quatuorvir Primus Flavit*, quam juxta priorem Fulvii explicationem, ut *Primus Flamen* J. nempe Cæſaris deſignetur. Altum enim de hoc Flamine ejuſque primatu ſilentium, quem M. Antonius Divi Julii Sacerdos & Conſul potiori jure ſibi vindicat. Neque ulla etiam in eodem denario Julii mentio vel effigies, ſed expreſſa Deæ Monetæ, ſicut in aliis nummis viſitur imago, & addita Quatuorviri Flandæ Monetæ dignitas, qualis à Julio Cæſare primum inſtituta, aucto ſcilicet Triumvirorum Monetalium numero. Neque tamen ignoti mihi, ut obiter hoc addam, Primi id genus Flamines, ſeu πρῶτοι Ἀρχιερεῖς in monumentis antiquis Lapidum Nummorumque deſignati, de quibus infra alio loco. Flandæ autem Monetæ mentionem itidem videas apud Symmachum, *Flandæ Monetæ* Lib. x. Epiſt. 21.
nequitiam decoquat larga purgatio. Id vero cudendæ Monetæ munus haud mirum quandoque monetalibus inſtrumentis, Incude, Malleo, Forcipe, deſignari; ut in aliquot denariis Gentis Cariſiæ. Unde adpoſite Hieronymus; *Per exeſum montem haud paucula habitacula,* In Vita Pauli Eremitæ T. 1. pag. 238.
in quibus ſcabræ jam Incudes & Mallei, quibus pecuniæ olim ſignatæ viſebantur. Immo, quod alias ut opinor ignotum, Lentulus quidam in Cornelia CUR. X. FL. *Curator Denariorum Flandorum* inſcribitur. Ita ut eorum etiam nomina, quibus Julii & Auguſti ætate vulgo hæc

cura incumbebat, inde adhuc hodie innoteſcant. hic mortuo aut abſente Triumviro Monetali, alium in ejus locum ſuffectum cum Titulo Pro Triumviri liquet ex ſequenti denario, in quo C. MARIUS PRO III-VIR. deſcribitur, additis Triumvirorum Reip. Conſtituendæ capitibus,

Sequiori autem ævo munus hoc ſignandæ pecuniæ penes Procuratores monetarum novimus exſtitiſſe, qui pendentes à nutu Comitis Sacrarum Largitionum, ejuſdem auctoritate pecuniam curabant ſignari. Liquet id cum ex Caſſiodoro, tum Ammiano, qui eoſdem
Lib. XXII. alibi *Monetæ Præpoſitos* vocat. In Coloniis vero, Municipiis, ac liberis Civitatibus relicta ſub Imperio Cæſarum per aliquot ſæcula facultas illa ſignandæ monetæ. Id vero non arguunt ſolum tot nummi ejuſmodi Urbium & Coloniarum adhuc ſuperſtites cum Cæſarum quorum ætate percuſſi in anteriori parte effigie, ſed clarius expreſſa in aliquot ex iis eadem facultas, Cæſarum indulgentia iis conceſſa. Hinc in nummo Coloniæ Patrenſis ſub Auguſto, quem cum ſelectis aliis vulgavit nuper ſæpe laudatus Seguinus, INDULGENTIÆ AUGUSTI MONETA IMPETRATA, & in aliis duobus Coloniæ Romulenſis ſub Auguſto ac Tiberio, PERM. DIVI. AUG. COL. ROM. ſeu *Permiſſu Divi Auguſti Colonia Romulenſis.* conſueto apud Livium loquendi
Lib. XXXVI. L. XXXVII. genere, *Permiſſu Conſulis, Permiſſu Imperatoris.* Quo referendus

rendus etiam præclarus nummus Druſi; qui in averſa parte caput Mercurii exhibet, & inſcr. PERMISSU L. APRONI PROCOS III. Alius itidem huc ſpectat nummus ejuſdem Regiæ Gazæ, in qua duæ figuræ cum puero & inſcr. quæ præferre videbatur eruditis antiquariis PERM. IMP. GER. Neque huic diſſimilis Domitiani nummus Mediceus Corinthi percuſſus, PERM. IMP. COR. quomodo & in priori nummo pro GER, facile COR, legendum exiſtimarem. Occurrit præterea nummus primæ magnitudinis apud Procerum Veſtratium decus Camillum Maximi, in quo Aquila cum ſignis Legionum & inſcr. PERMISSU CÆSARIS TIBERII. Cui ſuffragatur alius ejuſdem Tiberii, quem jam poſſidet Muſeum Regium Pariſienſe, MUNIC. ITALIC. PERM. DIV. AUG. Quæ cimelia vulgo parum nota vel obiter indicaſſe, haud ingratum Lectori futurum reor. Neque vero repugnans id genus inſcriptiones eorum ſententiæ (ut exiſtimabat ſingulari virtute & horum ſtudiorum peritia inſignis amicus noſter) qui etiam ſub Cæſaribus penes Senatum æris in urbe ſignandi facultatem manſiſſe tradiderunt. Id enim & aperte antiqui Auctores docent, & clariſſime evincunt nota S. C. vulgo æreis Nummis adhuc infinita copia ſuperſtitibus impreſſa. At non eadem Coloniarum & Municipiorum ratio, quæ inter alia privilegia quibus à Cæſaribus ornabantur, illud etiam ſignandæ monetæ ſingulari eorundem indulgentia & permiſſu conſequutæ, publice etiam in grati animi monumentum profiteri ambiebant. DUUMVIROS vero iiſdem Coloniis deducendis, frequenter etiam nummi id genus ante oculos ponunt. Magni enim honoris loco habitum nova earum urbium jacere fundamenta, quæ totidem ſimulacra Urbis gen-

In Gaza Chriſtinæ Reginæ.

tium dominæ habebantur. Hinc jam olim apud Græcos Coloniarum duces vulgo Heroïbus adſcripti, & ſingulari quadam civium ac poſterorum religione conſecrati. Equidem ad Corinthum Græciæ ocellum denuo inſtaurandam, delectos olim Q. CÆCILIUM NIGRUM & C. HEIUM II-VIR. haud immerito colligas, quod alibi monui, ex Veneris effigie & CORINT. nomine in anteriori parte expreſſo. Sic eorum nomina, à quibus Colonia Carthaginem circa eadem tempora deducta, apud Tertullianum poſterorum memoriæ tradita reperies, indicata etiam ea muneris parte, quam in illa inſtauratione Duumviri ſibi vindicarunt; *ubi mœnia Statilius Taurus impoſuit, ſolemnia Sentius Saturninus enarravit.* Id enim ſingularis prærogativæ haud ignoras, Urbem mœnibus cinxiſſe; Unde Dido ſua decora apud poëtam enumerans,

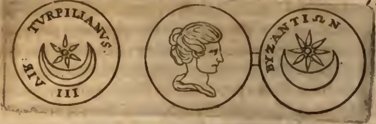
mea mœnia vidi,

De Pallio.

& in Codice Theodoſiano *Murorum inſtructio* inter publica Principum opera refertur. Utriuſque vero nominis, & Statilii Tauri & Sentii Saturnini memoriam etiamnum ſervant antiqui denarii. Inde autem liquet, haud immerito à Triumviris Monetalibus quæſitum Auguſto decus; ab inſtaurata nempe ejus auſpiciis haud una Colonia. Unde videas in denariis aliquot Gentis Petroniæ, hinc Auguſti effigiem, illinc Sirene, Pegaſo, Falcata Luna cum ſtella, deſignari Neapolis, Corinthi, ac ut primi obſervamus, Byzantii inſtaurationem. Poſtremum certe luculenter arguunt alii nummi, in quibus depictum vulgo illud Byzantinorum inſigne, nomine eorundem adſcripto. Cujus rei fidem facient ſequentia ectypa, primum denarii illius, cujus meminimus, alterum nummi à Byzantinis percuſſi, cum inſcr. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ,

Lib. 16. de Oper. Publ.

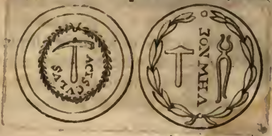
TRIUM-

TRIUMVIROS autem illos mitto Reip. conſtituendæ, ſeu *Tricipitinam* illam Varroni dictam, quam vere arguunt tria Auguſti, Antonii & Lepidi juncta in ſequenti denario aliiſque id genus capita.

Quid jam memorem PRÆFECTOS FABRUM, quos Urſino arguere videtur Malleus in denario Gentis Valeriæ cum nomine ACISCULI adjuncto? At non Malleum eo denotari, ſed Inſtrumentum fabrile, quo ſaxa cædebantur in latomiis, cenſet vir inter eximia ſæculi noſtri ornamenta numerandus Nicolaus Heinſius noſter, & firmat veteri Gloſſario, in quo *Aciſculus*, λατόμος redditur. Ut vero de Mallei apud veteres forma lectori liceat ſecurius judicium ferre, en tibi cum eundem Aciſculi nummum, tum alium Lemniorum, cum vero Malleo & Forcipe, Vulcani utpote Dei Lemnii inſtrumentis.

Quid enumerem alia Militiæ munia in iiſdem denariis expreſſa, ut TRIB. MIL. ſeu *Tribunum Militum* in Fonteia; Centurionem militem vite cædentem in Didia, duos Milites, unum pro cive proſtrato pugnantem in Minucia, alium pro Vallo in Numonia? Quid dicam tot Legiones ſignatas in denariis Gentis Antoniæ, de quibus paullo infra? quid ſigna ipſa Legionum, cum additis litteris H. P. ut in ſequenti denario Gentis Valeriæ, cui ſimilem videas in Gente Claudia & Cornelia?

Quid ſibi velint illæ litteræ ſilent Interpretes. At nihil aliud notare mihi liquet, niſi *Haſtatorum* & *Principum* ſigna. Livius; *Haſtatorum prima ſigna, deinde Principum erant, Triarii poſtremos claudebant.* Conſtabat nempe Legio, ut notum, ex Haſtatis, Principibus, & Triariis; quorum primi ſua habebant Signa ſeu Vexilla, illis notis H. & P. in denario diſtincta; Triariorum autem erat Aquila, Signum totius Legionis, quam vulgo in Medio collocant id genus Nummi. Maris autem imperium ab utroque Pompeio, Patre & Filio adminiſtratum, ſub diverſis tamen titulis, docent illius Familiæ Numiſmata, in quibus parens Pompeius PRO-COS. cum prora navis, Sextus autem filius PRÆF. CLASS. ET ORÆ MARIT. deſcribitur. Scilicet cui Claſſis erat Provincia, ut loquitur aliquoties Livius, qui & alibi Duumviros creatos refert ad tuendam Oram Maritimam. Eandem vero Claſſis Præfecti dignitatem M. Antonium, poſitum alias in ſupremo dignitatis

L. XXXVII. cap. 39.

Lib. XL. cap. 19.

gnitatis

gnitatis faſtigio videmus etiam adoptaſſe ex ejuſdem Nummo, qui nuper Fulviano operi acceſſit, in quo hinc ipſe cum Cleopatra, illinc Triremis ſignatur, cum inſcr. PRÆF. CLAS. Tutelam vero junioris Ptolemæi à Lepido Reip. nomine ſuſceptam, Nummi ejuſdem poſteris conſignarunt, in quibus M. LEPID. PONTIF. MAX. TUTOR. REG. dicitur. Unde præter Valerium & Juſtinum Urſino adlegatos, qui Tutelæ hujus meminere, Tacitus etiam illuſtratur; *exemplo quo majores M. Lepidum Ptolemæi liberis* TUTOREM *in Ægyptum miſerant.* Alias de Pompeio Lucanus noſter, Annal. II. 61.

Sceptra puer Ptolemæus habet tibi debita Magne
Tutelæ commiſſa tuæ. Lib. VIII.

Neque aliter liberis Cotys Thraciæ Regis Tutorem datum ob infantiam Trebellienum Rufum, ſuperiori loco apud Tacitum legas. Inter externa autem Imperia occurrit illud LEGATI PROPRÆTORE in Nummis Gentis Cariſiæ cum effigie Auguſti, ubi admitti non debet adlata ab Urſino Ant. Auguſtini, viri alias ſani in litteris judicii, explicatio. Ille enim Legatos Pro Prætore dictos ſolum credidit, qui Legati primum in Provinciam cum Prætoribus miſſi, dum his diſcedentibus aut mortuis, eandem eorum loco adminiſtrabant. At ratio Virum doctiſſimum hic fugit. Notum enim Auguſti ævo & ſequentium dein Cæſarum Legatos Pro Prætore appellatos, non Prætorum in Provinciis adſeſſores aut qui iiſdem ſuccedebant, ſed ſupremos Rectores miſſos ad adminiſtrandas provincias Cæſaris, ſicut Populi Proconſules, qui populi provinciis præficiebantur. Ratio autem nominis obvia ex uſu veteris Reip., qua Pro Conſule aut Pro Prætore primum dictus, qui Conſul aut Prætor deſtinatus ad regendas pro-

provincias vel præfecturam militarem, functus Magiſtratu in eodem imperio continuabatur. Clare id do-
Lib. XLI. cet Dio, qui Pro Conſules & Pro Prætores dictos tradit in Caſtris Pompeii Conſules & Prætores prioris anni, aliis non ſuffectis. Ita crevit paulatim in eadem Rep. Pro Prætoris militaris appellatio frequens apud Livium alioſque, quæ poſtea ab Auguſto ad Rectores militarium Provinciarum tranſlata; dum Pro Conſules dicti, ut notum, qui præerant pacatis Populi Provinciis. Neque tamen reperta primum ſub Auguſto conjuncta Legati Proprætoris appellatio, ut Dio videtur innuere, ſed jam recepta libera adhuc Rep. de iis qui vice Prætorum, ſub Pro Conſulis aut Imperatoris auſpiciis, parti exercitus aut Provinciæ præerant. Egregie id præter lapidum auctoritatem confirmat denarius Gentis Publiciæ, in cujus anteriori parte, GN. MAGNUS IMP. in averſa vero M. POBLICI, LEG. PROPR. ut intelligamus hunc Poblicium à Pompeio, qui tum exercitui ſummo cum imperio præerat, adſumptum in partem curæ militaris, aut regendæ Provinciæ. Sciendum enim in diviſione Provinciarum facta à Triumviris Pompeio, Craſſo, Cæſare, quæ ſingulis obtigerant, eas Legatorum opera eoſdem adminiſtraſſe. Accedit huic alius denarius in Gente Cæcilia, in quo P. CRASSUS. JUNI. LEG. PROPR. ſignatur; qui nempe Scipionis in Africa Legatus fuit. At vero ſub Cæſaribus, dicti non ſolum Legati Proprætore, ſed etiam LEGATI AUGUSTI; quaſi totidem Cæſaris in commiſſis Provinciis Adſeſſores, ut prior appellatio curam militaris provinciæ, altera demandatam à Cæſare juriſdictionem argueret. Hinc idem Cariſius, quem LEG. PROPR. ſeu *Legatum Proprætore* inſcriptum paullo ante diximus, in nummo Eme-

Emeritæ cuſo, in alio ejuſdem urbis Nummo Legatus Auguſti inſcribitur P. CARISIUS LEG. AUG. in Hiſpania nempe Luſitanica, ad quam regendam miſſus ab Auguſto. Illæ enim duæ, Luſitania, in qua Emerita, de qua magnifice Auſonius, In Gaza Christinæ Auguſtæ.

Submittit cui tota ſuos Hiſpania faſces,

& Tarraconenſis à Legatis Cæſaris, Bætica autem à Populi Magiſtratu, ut ex Strabone ac Dione liquet, regebantur. Conjuncta etiam vulgo, ut notum, utraque appellatio, ut *Legati Auguſti Proprætore* dicerentur, quod non ſolum arguunt lapides antiqui, ſed aliquot etiam Græci Cæſarum Nummi, in quibus Πρέσβεις Ἀντιστρατηγοὶ τοῦ Σεβαστοῦ non ſemel nuncupantur. Ita præclarus nummus Hadriani Mediceus, ΕΠ ΕΙΤΕΙ ΡΟΥΦΟΥ ΠΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙ. ΤΟΥ CΕΒΑC. ΒΙΖΥΗΝΩΝ, hoc eſt, *ſub Itio Ruſo Legato & Proprætore Auguſti, Bizjenorum.* Item in Gaza Regin. Chriſtin. Thracia nempe, in qua Urbs illa Bizyenorum ac proinde Socrati Βιζύη τῆς Θρᾴκης dicta, inter Provincias Cæſaris remanſerat; utpote ex earum numero, quæ poſt diviſionem Provinciarum ab Auguſto inſtitutam in Provinciæ formam redacta fuerat, & quidem ſub Veſpaſiano, ut obſervat Tranquillus. Hiſt. Eccl. l. IV. c. 15. Tales autem Provincias non Populo ſed Cæſari acceſſiſſe diſerte juxta [a] Strabonem docet [b] Dio; ac in ſpecie de Thracia firmant Lapides antiqui. AUGUSTI vero nomen in eodem nummo non Legato ſolum ſed Proprætori etiam poſtpoſitum, ſicut in Inſcript. Dolabellæ, LEG. PROPR. DIVI AUGUSTI. ET TI. CÆSARIS AUGUSTI. Eoſdem vero Legatos Auguſti ſeu Rectores Cæſaris Provinciarum, Proconſules etiam dictos recte negat ad Spartianum Salmaſius, nec debuit nuper vir doctus id in dubium vertere. Conjuncta enim nonnunquam harum dignita-

[a] L. XVII. [b] L. LIIII.

Theſ. Grut. CCCXCVI. 1.

tum nomina in priſcis elogiis, diſtinguenda tanquam munera variis temporibus geſta, quibus fiebat, ut qui Proconſul Populi Provinciam adminiſtraverat, poſtea ut Legatus Cæſaris alicui ex ejuſdem Provinciis præficeretur, aut viciſſim. Ita, ut ſexcenta mittam, Proculum quendam ſignari videas in inſcriptione veteri apud
CCCLXI. I. Gruterum, Legatum Proprætore Numidiæ; Conſularem Thraciæ, Siciliæ, Præſidem Provinciæ Byzacenæ, Proconſulem Africæ, aliiſque adhuc honorum inſignibus decoratum; quos certe ab uno viro geſtos eodem tempore nemo facile arbitrabitur. Haud aliter nempe ac Balbinus, *Rector Provinciarum infinitarum* Capitolino deſcribitur. Nec obſcura etiam PROCONSULUM mentio in Numiſmatibus antiquis, qui vel ante, vel poſt diviſionem Provinciarum ab Auguſto inſtitutam, regendæ alicui Provinciæ fuerant præpoſiti. Prioris generis ſuppeditat præclarus nummus Laodiceæ percuſſus in honorem Appii Clodii Pulchri, Ciliciæ ante Ciceronem Proconſulis, inſcriptus AP. PULCHER. AP. F. PRO. COS. quem apud anteſignanos duos antiquariorum Urſinum ac Seguinum expreſſum videre licet. Poſterioris autem Proconſulatus, poſt diviſionem nempe Provinciarum Cæſaris & Populi, rariores aliquot Nummi memoriam adhuc ſervant. Hoc vero beneficium iidem præſtant, ut qualis tum ſtatus fuerit illarum Provinciarum, inde poſſit indubie colligi, an Cæſaris ſcilicet vel Populi. Crebra enim mutatio earumdem accidit poſt primam diviſionem ab Auguſto inſtitutam; ut nempe Provinciæ Cæſaris in Provincias Populi haud ſemel fuerint tranſlatæ, aut viciſſim; ſicut præter Dionem, ex Scriptoribus Hiſtoriæ Auguſtæ, & coævis monumentis liquet. Hinc factum ut pro ratione hujus permutationis, Præfecti

ſecti illarum Provinciarum aliquando Proconſules aut Prætores, dum illæ erant Populi, aliquando Legati & Proprætores, quum factæ ſunt Cæſaris, dicerentur. Temporum itaque habenda hic ratio, quod viris doctis non ſemel impoſuit, & proinde eorum monumentorum, ex quibus ea de re conſtare poteſt. *Cyprum* quidem, quam primo ſibi vindicaverat, mox recepta ejus loco Delmatia, Populo conceſſit Auguſtus; unde eandem inter Populi Provincias relatam à Strabone ac Dione videas. Eodem vero imperio adhuc regebatur Flaviorum temporibus, ut liquet ex nummo, quem noviſſime vulgavit Cl. Seguinus, inſcripto, ΑΝΘΥ. ΕΠΡΙΩ ΜΑΡΚΕΛΛΩ ΚΥ. h. e. *Proconſule Eprio Marcello, Cypriorum.* Iis enim temporibus floruiſſe nobilem hunc delatorem Tacitus & Quintilianus ſatis arguunt. Illud vero hic obiter monebo figuram quæ in eadem Nummi parte ſignatur, haud aliam revera eſſe quam Venerem Cypriam, quæ Ἀφρόδιτος iiſdem vocabatur, & veſte ac corpore muliebri, natura virili & barbata ab iis culta, ut ejus ſimulacrum deſcribunt alicubi [a] Servius & [b] Macrobius. Ad ſimilem vero Cypriorum Rectorem ſpectare videtur æreus quidam Claudii nummus inſcriptus, ΕΠΙ ΚΟΜΙΝΙΟΥ ΠΡΟΚΟΥΛΕΙΟΥ ΚΥΠΡΙΩΝ, *ſub Cominio Proculeio Cypriorum.* Ex quo præterea diſcimus, ad eandem forte Cominiorum gentem, cujus frequens mentio in lapidibus antiquis, referendos nummos illos, quos ſub Proculeiæ gentis nomine edidere nuper minus accurate diligentes antiquarii; quum vel ſuperior nummus doceat Cominios inter alia cognomen habuiſſe Proculeiorum, neque iſtud inter Gentium Romanarum nomina, ſed cognomina collocandum. *Achaia* vero Proconſularis etiam Provincia ſub Auguſto, ad Cæſarem autem tranſlata

[a] Ad Æn. II.
[b] Saturn. l. III.

Vid. Theſ. Grut.

Lib. III. ſub Tiberio, ut obſervat Annalium Scriptor, *Macedoniam & Achaiam onera deprecantes levari in præſens Proconſulari imperio, tradique Cæſari placuit.* Haud fruſtra vero *in præſens* additum à graviſſimo Authore. Rediit enim eadem Achaia brevi ad Populum, puta ſub Claudio, ut cum ex Suetonio, tum ex Claudii nummis Mediceis liquet Patris in Achaia percuſſis, cum inſcr. ΜΙΝΔΙΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝ. Huic conſentaneus ab Occone deſcriptus, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ. *Bithynia* Proconſularis itidem Provincia ſub Auguſto, ejuſdem adhuc juris manſit ſub Claudio; ut ſi non aliunde ex nummis utique liqueret Nicomediæ Provinciæ illius Metropoli ſignatis; qualis iſte hinc cum Claudii effigie, illinc cum adſcripto nomine ΤΑΡΚΥΤΙΤΙΟΥ.....ΣΚΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, nempe *Tarquitio Priſco Proconſule*; ſicut nummum iſtum vetuſtate exeſum legebam & explicabam Cl. veſtro Gottofredi. Haud abſimilem poſtea in Gente Tarquitia editum à Cl. Patino animadverti, cum Neronis effigie, ac in averſa parte expreſſum nomen Μ. ΤΑΡΚΥΤΙΤΙΟΥ ΠΡΕΤΑΝΙΚ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ ΝΕΙΚ. *M. Tarquitio Pretanico Proconſule faciente, Nicomedenſium.* Ut ita circa extrema Claudii & initia Neronis, Bithyniæ eundem præfuiſſe ſuperiores nummi evincant.

Pro ΠΡΕΤΑΝΙΚ, ſeu *Pretanico*, mallem equidem ΠΡΙΣ-

ΠΡΙΣΚΟΥ, ſeu *Priſcum* in eodem legere, cum fide ſuperioris nummi mihi apud vos inſpecti, tum motus auctoritate Taciti, qui diſerte hujus Tarquitii Priſci, tanquam functi Bithyniæ Proconſulatu circa eadem tempora meminit; *Damnatus iiſdem Conſulibus* TARQUITIUS PRISCUS *repetundarum*, BITHYNIS *interrogantibus.* Ut certe inde liqueat, & veteres auctores ejus meminiſſe, de quo nihil ſibi lectum obſervabant celebres antiquarii, neque dubitare eoſdem debuiſſe, an per litteras illas ΝΕΙΚ. Nicopolis, an vero Nicomedia deſignaretur. Sub eodem Nerone alium ejuſdem Bithyniæ Proconſulem, Attium nempe Laconem, exhibet nummus Cl. Seguini, ΕΠΙ ΑΤΤΙΟΥ. ΛΑΚΩΝΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, infra ΝΙΚΑΙΕΩΝ, *ſub Attio Lacone Proconſule, Nicaenſium.* Sub Flaviis Proconſularis adhuc eadem Bithynia, ut arguit alius Nummus Nicomedenſium ſupra jam alia occaſione à nobis excuſſus, .ΛΑΝΚΙΟΥ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, *Plancio Varo Proconſule.* Sub Trajano eandem manſiſſe Proconſularem, liquet alias ex Dione Chryſoſtomo, qui in ea oratione quam in Patria habuit, Pryſa nempe urbe Bithyniæ, Proconſulis illius Provinciæ mentionem facit. Neque tamen ob ſuperiores illas Nummorum inſcriptiones Tacitus ideo arguendus, qui Marcellum Bithyniæ Rectorem ſub Tiberio, Prætorem non autem Proconſulem vocat, ſicut mallet Lipſius, *Marcello Bithyniæ Prætori objectum.* Bithynia ſcilicet una ex decem Populi Provinciis, ad quas regendas mittebantur viri Prætorii, ſicut Conſulares regebant duas nobiliores Provincias Aſiam & Africam, quod Strabo ac Dio tradidere. Prætor itaque Tacito vocatur ratione Provinciæ Prætoriæ, qualis erat Bithynia, haud aliter ac Cyprus Prætoria Provincia vocatur

Annal. XIV. 46.

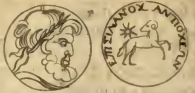
Orat. XLVII.

Lib. xiv. alicubi Straboni; quod nempe Viri Prætorii ad eas regendas mitterentur, non autem Conſulares; quamquam revera in Nummis aliiſque publicis monumentis Proconſules vocari ſoleant, quod omnibus Provinciarum Populi Rectoribus tam Conſularibus quam Prætoriis, communis eſſet Proconſulis appellatio, ut aperte Dio innuit, & firmant aliunde Nummi ac Lapides antiqui. Lipſium decepit Prætoris appellatio, qua Cæſaris, non Populi Magiſtratum credidit deſignari, quum priores tamen non Prætores ſimpliciter, ſed vulgo Legati, Legati Auguſti, Legati Proprætore, aliquando etiam Legati Prætorii, ad diſtinctionem nempe Conſularium, dicerentur: Alias vero hæc Bithynia cum Propontide acceſſit poſtea Provinciis Cæſaris ſub Hadriano, cujus loco Pamphiliam Populo conceſſit, ut Pag. 714. obſervo apud Dionem in Excerptis Conſtantinianis. Tum vero illius Rectores non Prætores amplius aut Proconſules, ſed Legati Auguſti & Ἀντιστρατηγοὶ dicti; Theſ. Grut. M. XCIV. quemadmodum vocantur in aliquot Inſcriptionibus antiquis, de quarum ætate inde poteſt judicium fieri. Quamquam jam ante ſub Trajano acceſſiſſe Bithyniam Provinciis Cæſaris arguere videatur Plinius junior eidem à Trajano præpoſitus, & quidem *Legatus* Theſ. Grut. CIↃXXVIII. 5. *Proprætore*, juxta Inſcriptionem antiquam, in qua dicitur LEGAT. PROPR. PROVINCIÆ PONTI CONSULARI POTESTATE; quod præterea pluribus ex eodem Plinio adſtruere alicubi conatur erudi- Var. Lect. I. IV. c. 3. tiſſimus Sam. Petitus. Verum ut mittam adlata modo utriuſque Dionis teſtimonia; aut quod non *Bithyniæ* ſimul, ſed *Ponti* duntaxat *Legatus* vocetur in memorata Inſcriptione, quæ Provinciæ alioquin, ut vel ex Strabone ac Dione conſtat, ab uno Rectore ſolebant adminiſtrari, & una proinde ſignari in monumentis id genus

nus antiquis; non ordinarium videtur fuiſſe illud Plinii imperium, ſed extra ordinem ad ordinandas provincias Ponticas; quales extraordinarios Magiſtratus miſſos ſubinde à Cæſaribus in Proconſulares Provincias aliunde etiam ſcimus, qua de re mox in ſequentibus, idque, ut videtur, vi juris illius ſeu imperii Cæſarum Proconſularis, de quo ſuo loco. Sic data etiam Plinio, quod ſolemne eo caſu, ut ex aliis etiam Nummis modo evincetur, non *Legati* ſolum, ſed præterea *Conſulari Poteſtate* facultas Syriam, &c. Alias jam ante Auguſti tempora, Bithyniæ Rectorem C. Papirium Carbonem arguunt duo Nummi ærei Nicææ & Nicomediæ percuſſi, uterque cum inſcr. ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ ΠΑΠΙΡΙΟΥ ΚΑΡΒΩΝΟΣ, *ſub Caio Papirio Carbone*. Urſini errorem jam refutarunt diligentes antiquarii, qui Nicæenſes de Corſicæ populis interpretabatur, ac ad Caium Carbonem Sardiniæ Præſidem ſimilem nummum referebat. Neque vero ſolum id refellit alter nummus Nicomedenſium à Patino editus, ſed Dio præterea, qui à Caio Carbone Bithyniam adminiſtratam alicubi teſtatur, quod jam monuit Cl. Seguinus. Lib. xxxvi.
Syriam autem, utpote inter Cæſaris Provincias, à Legatis proinde Auguſti adminiſtratam, Silano puta ſub Tiberio, Quadrato aut Ceſtio ſub Claudio ac Nerone, arguunt itidem antiqui Nummi Antiochiæ ſignati, ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, quibus addendum eſt ſequens ectypum è nummo veteri, ſed vetuſtate attrito ac proinde paullo inconcinnius hic expreſſum cum Ariete & ſtella, ſolito Antiochenſium ſymbolo,

Fa-

In Gaza Reginæ Chriſtinæ.

Factum vero ſequutis temporibus, ut iidem Legati Auguſti, non Proprætores ſolum, ſed Conſulares etiam digniori vocabulo, à geſto nempe magiſtratu vocarentur. Hinc inducta rurſus illa Provinciarum diſtinctio, ut Conſulares Cæſaris Provinciæ, Proconſulares vero Populi, veteri ſcilicet vocabulo dicerentur.

In M. Aurelio.

Clare id exprimit Capitolinus: *Provincias ex Proconſularibus Conſulares, aut ex Conſularibus Proconſulares aut Prætorias pro belli neceſſitate fecit.* Qui locus, ut recte colligit ὁ πάνυ Salmaſius, nihil aliud arguit quam permutationem Provinciarum Populi & Cæſaris factam à M. Aurelio, pro ingruentibus nempe caſibus, ut alias contigiſſe paullo ante videbamus. Conſulares ergo tum dictæ illæ Provinciæ in quas Conſulares Legati à Cæſaribus mittebantur, ad diſcrimen earum in quas mitti ſolebant viri Prætorii aut Senatores. Ita Conſulares evaſerunt inter alias Syria, Britannia, Germania, Hiſpania, & ſucceſſu temporis Thracia, Mœſia etiam utraque ac Dacia, ut liquet ex auctoribus & monumentis antiquis. Nonnunquam etiam dicti Præſides id genus *Conſulari Poteſtate*, aut juxta Tullium, *Conſulari Imperio*, cujus rei exemplum præbet illuſtris nummus Mediceus, cujus ſenſum non adſequebatur eruditus Gazæ illius Cuſtos. Percuſſus ille à Smyrnæis temporibus Caracallæ, cum inſcriptione in averſa parte ΕΠΙ Ε. ΕΧΟΝ. ΥΠΑΤΟΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. ΕΥΤΥΧΟΥ, ita enim lego & explico, hoc eſt, *ſub Aurelio Antonino Euty-*

Eutyche habente Conſularem Poteſtatem; nempe Ἐξουσίαν Ἔχοντος Ὑπάτου, ut prima verba legenda ſunt. Ubi Ἐξουσίαν Ὑπάτου, *Conſularem* vocat, *Poteſtatem*, haud aliter ac τιμὴν & ἀρχὴν αὐτοκράτορα ſummum pace & bello imperium dixerunt ſcriptores Græci. Ejuſmodi vero Conſularis Poteſtatis crebra occurrunt exempla in priſcis monumentis, ſicut in commemorata paullo ante Plinii Junioris Inſcriptione, ubi Legatum Provinciæ Ponti vocari vidimus CONSULARI POTESTATE. In quo autem vis fuerit illius Conſularis Poteſtatis, aperte docet alicubi Appianus, qui in Syriam Prætores miſſos ſcribit, ἵνα ἔχοιεν ἐξουσίαν καταλόγου τε στρατιᾶς καὶ In Syriacis.
πολέμου οἷα ὕπατοι· *ut haberent poteſtatem delectus militum & belli inſtar Conſulum.* Hæc autem Poteſtas Conſularis, militum nempe agendi delectum, Præſidibus Provinciarum tam Populi quam Cæſaris ab Auguſto ſublata, ut Dio tradidit, ac peculiari proinde imperio indigebat. Lib. LIII.
Smyrna vero, cujus mentio in ſuperiore nummo, una erat ex liberis civitatibus conventus Aſiatici, quod vel arguit nummus, quem deſcripſere diligentes antiquarii, Goltzius & Occo.
ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Unde & inter *Socios* etiam relati alicubi à Cicerone Smyrnæi, *nocturnus introitus in* SMYRNAM *quaſi* Philip. XI.
in hoſtium urbem, quæ eſt fideliſſimorum antiquiſſimorumque SOCIORUM. Ad quam proinde urbem aliaſve liberas ejuſdem Aſiæ regendas præter ordinarios Aſiæ Proconſules, pro oblatis caſibus extra ordinem nonnunquam mittebantur moderatores, qualem διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλεων vocat [b] Arrianus, [a] Lucianus autem ἁρμοστὴν τῆς Ἀσίας. Ita ſub Antoninis Herodem Atticum ac Sophiſtam Polemonem Præfectos liberis Aſiæ civitatibus, quarum princeps juxta Epheſum Smyrna, auctor eſt Philoſtratus. Pergami quoque & Smyrnæ præfectu- L. I. & II. de Vit. Soph.

[a] Diſſert. lib. III. c. 7.
[b] De Morte Peregrini.

 ram

Lib. LXXIX. ram à ſe ſub Macrino geſtam Dio teſtatur. Neque aliter Maximum ſub Trajano miſſum ad ordinandum ſtatum liberarum Achaiæ Civitatum docet in Epiſtolis
Lib. VIII. Epiſt. 24. Plinius, haud aliter ac ſub Tiberio miſſum ad reſtaurandas collapſas terræ motu Aſiæ urbes virum prætorium apud Tacitum ac Dionem legimus. Talis itaque ſub Caracalla hic Aurelius Eutyches ſuperiore nummo expreſſus, qui Smyrnam nempe aliaſque adhuc forte Aſiæ urbes regebat Conſulari Poteſtate, ſeu ut Tullius
Philip. XI. loquitur de Trebonio Smyrnæ occiſo, *conſulari imperio*
Pro Flacco. *Aſiam obtinentem*, & de Lucullo alibi, cum *Aſiam Provinciam Conſulari imperio obtineres*. Quamquam diverſi, ut jam innui, ab Aſiæ Proconſulibus, extraordinarii iſti Rectores in eandem Aſiam miſſi, iique ut pluri-
Annal. II. 47. mum prætorii, *ne*, quod obſervat Tacitus, *Conſulari obtinente Aſiam, ſimulatio inter pares & ex eo impedimentum oriretur*. Equidem Proconſularis vulgo Aſia, ut no-
Lib. XXII. tum, ſeu Proconſulari Poteſtate, ut Ammianus aliquoties de eadem loquitur, adminiſtrata; unde & Proconſulis Cæſennii Pæti mentio in Nummo Domitiani Regiæ Gallorum Gazæ, qui horum Smyrnæorum cum Epheſiis, inter quos crebra alias diſſidia, concordiam notat, ΑΝΘΥ. ΚΑΙCΕΝ. ΠΑΙΤΟΥ ΟΜΟΝΟΙΑ CΜΥΡ. ΕΦΕ. h. e. *Proconſule Cæſennio Pæto, Concordia Smyrnæorum, Epheſiorum*. Meminit quoque Cæſennii Pæti Joſephus, quem à Veſpaſiano Syriæ Rectorem conſtitutum docet, ſed apud quem corrupte Κε-
Bell. Jud. l. VII. c. 21. & c. 27. σένιος Πέτος legitur aliquoties pro Καισέννιος Παῖτος, vel fide ſuperioris Nummi. Iiſdem Aſiæ Proconſulibus adſcribendus etiam quidam Voloſenna ex præclaro Nummo ejuſdem Regiæ Gazæ, Neronis temporibus percuſſo cum inſcr. ΟΥΑΛΟΣΕΝΝΑ ΑΝΘΥΠΑΤΩ ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ, h. e. *Voloſenna Proconſule*,

ſale, Julienſium, Ancyranorum. Phrygiæ nempe majoris hæc Ancyra Ptolemæo commemorata, diverſa ab altera Galatiæ Metropoli, ut colligo cum ex conjunctione Julienſium ejuſdem Phrygiæ incolarum, tum ex addito Proconſulis nomine, Galatia enim Cæſaris Provincia, ut liquet ex Eutropio & lapidibus antiquis; Phrygia vero pars Aſiæ Proconſularis, cujus Rector deſignatur hic Voloſenna. Ita conjuncti rurſus hi Julienſes & Ancyrani cum inſertis inter utroſque Salonitis in quodam Antinoi nummo, quem vulgavit Triſtanus. Cæteroquin totam illam cum Proconſulum tum Legatorum Proprætore diviſionem ab Auguſto inſtitutam accurate narrat Dio, ſed in cujus explicatione mire hallucinatus eſt Interpres. Frequenter certe in tradendis id genus Magiſtratuum nominibus lapſos videas Appiani, Dionis, aliorumque Interpretes, & qui ſeſe illis manciparunt; dum diſtincta in Provinciis Proconſulum, Proprætorum & Procuratorum nomina non ſemel confundunt. Sic Flaccum Syriæ Præſidem, quem ὑπατικὸν vocat Joſephus, male Interpres Lib. xviii. *Proconſulem* vertit pro *Conſulari*, quales vulgo Syriæ Le- Antiq. c. 8. gati; atque ita perperam è Cæſaris Provincia Populi Provinciam facit. Sed gravius adhuc errat Interpres Philoſtrati, qui è Romano Syriæ Præſide Principem quendam ejuſdem tractus fingit, dum τῆς Συρίας ἄρχοντα Lib. i. de vertit alicubi, *cum Syriæ quidam princeps*; quo tempo- vit. Apoll. re ſcilicet Syria Romanis obnoxia Cæſaris Legato ſuberat. Commune enim Ἄρχοντος & Ἡγεμόνος nomen Præſidibus Provinciarum, quocunque tandem ſeu Proconſulum, Conſularium, vel Legatorum Proprætore titulo eaſdem adminiſtrarent. Diſerte quidem de nomine Ἄρχοντος id obſervat Dio, & utrumque vel in Lib. liv. Provincialibus Cæſarum Nummis obvium; quam-

quam Ἡγεμὼν nomen Cæſarum Legatis Strabo videatur vindicare. Ubi enim agit de hac ipſa Provinciarum diviſione, & diverſis in iiſdem Populi ac Cæſaris Magiſtratibus, Καὶ εἰς μὲν τὰς Καίσαρος ἡγεμόνας καὶ διοικητὰς πέμπει· *In Cæſaris quidem Provincias Præſides & Procuratores mittit.* Ita enim omnino corrigi debuit in Græco textu, & verti à Latino interprete. Duo quippe, ut notum, præcipui Cæſarum Miniſtri in eorundem Provinciis, Legati & Procuratores, illi qui toti Provinciæ præerant, hi qui pecunias Cæſaris in iiſdem colligebant, eaſdemve militibus diſtribuebant, priores Ἡγεμόνες, poſteriores διοικηταὶ, (vulgo Ἐπίτροποι) eo loco nuncupati: exemplo nempe Βασιλικῶν διοικητῶν, ſeu Diſpenſatorum Regiæ pecuniæ, quorum Polybius meminit in Excerptis, & quales οἱ ἐπὶ τῆς διοικήσεως vocantur Demoſtheni. Accedere Straboni videtur nummus Antonini Pii Mediceus, Plotinopoli in Thracia, quæ Cæſaris ut diximus Provincia, percuſſus cum Præſidis nomine, ΗΓ. ΠΟΜΠ. ΟΥΟΠΕΙΣΚΟΥ ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛ. *Præſide Pompeio* vel forte *Pompilio* aut *Pomponio Vopiſco*, *Plotinopolitarum.* Plotinopolis nempe urbs à Trajani conjuge nomen ſortita, ſicut ab ejuſdem ſorore in vicino tractu Marcianopolis, cujus loci nummi itidem in ſuperioribus adlati. Immo ut Ἡγεμὼν Strabo, ita *Præſidis* etiam nomen tanquam Cæſaris Provinciarum Rectoribus proprium & à Proconſule diſtinctum vindicant nonnunquum Romani Scriptores. Vulcatius, *An ego Proconſules an Præſides putem, qui ob hoc ſibi à Senatu & Antonino Provincias datas credunt, ut luxurientur.* Ubi per Proconſules Populi Magiſtratum, per Præſides Legatos Cæſaris vides deſignari. Quin poſtea diſtincti iidem Præſides cum à Proconſulibus tum à Legatis, ut præter antiqua marmora liquet ex ſcri-

Lib. XVII.

Pag. 126.

In Avidio Caſſio.

ſcriptoribus Hiſtoriæ Auguſtæ. Commune tamen, ut jam innui, Ἡγεμὼν nomen Rectoribus Provinciarum tam Populi quam Cæſaris; ut præter alia innuit nummus itidem Mediceus Philippopolitarum in Macedonia Proconſulari Provincia ſub eodem Pio percuſſus, ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. i.e. *Præſide Gargilio Antiquo.* Hinc Dione Caſſio apud Photium Rectore Africæ Proconſularis Provinciæ, Ἀφρικῆς ἡγεμόνευσεν, Pag. 106. Bibl. quod male Schottus expreſſit, *in Africa Dux fuit*, quum vertere debuiſſet, *Proconſul Africam rexit*. Eodem nempe modo, quo in Dionis Excerptis legitur Aufidius Victorinus Ἀφρικῆς ἡγεμονεύσας. h.e. *cum Africæ Proconſul* Pag. 726. *eſſet*, ut bene ea verba expreſſit decus harum litterarum Henr. Valeſius.

GESTA vero præcipua Familiarum id genus ac Illuſtrium Togatorum ita iidem Nummi complectuntur, ut in illis adhuc hodie ſpectare liceat nobiliſſimorum civium Tropæa, Triumphos, Templorum aut Ludorum Dedicationes, Viarum Munitiones, Aquarum ductus, Fabricas, Leges latas, Adoptionis Symbola aliaque præclara bello aut pace ſuſcepta, multaque ex iis aliunde vel ignota vel obſcura. Neque enim fidem ſingulis detrahet, quod de falſis vel emendicatis Familiarum id genus titulis aut imaginibus apud Livium lego; *Nec facile eſt*, inquit, *aut rem rei, aut auctorem auctori præferre. Vitiatam memoriam funebribus laudibus reor*, FALSISQUE IMAGINUM TITULIS, *dum Familia ad ſe quæque famam rerum geſtarum honoremque, fallente mendacio, trahunt.* Unde & alibi ſimilis adfert fraudis exemplum, ubi agit de imagine L. Minucii, cui Tribuni Plebis nomen falſo fuerat adſcriptum; *ſed ante omnia refellit* FALSUM IMAGINIS TITULUM *paucis ante annis lege cautum, ne Tribunis Collegam*

Ad Geſta Illuſtrium Romanorum.

Lib. VIII. c. 40.

Lib. IV. c. 16.

cooptare liceret. Sicut vero indulſiſſe ſibi nonnunquam Quirites veſtros, in dedicandis Majorum ſuorum Imaginibus, ita in iis quæ publice auro, argento, ære inciſæ, minus fraudis aut impoſturæ commiſſum facile licet augurari. Africæ quidem domitorem non Scipionem ſolum CORNELIA Gens oſtentat, ſed CESTIÆ etiam EPPIÆ, NORBANÆ gentibus ſignatum Africæ caput cum Elephantis proboſcide haud abſimilis decoris communionem adſerit. Alium Scipionem, Pompeii nempe Socerum, ſignat inſignis denarius Gentis Cæciliæ, cum Iſide & litteris G. T A. ſeu *Genius Tutelaris Ægypti*, ut eoſdem ex Servio erudite interpretatur Fulvius.

Ita præter expreſſa in iis ÆMILII de Perſeo, aut SULLÆ de Jugurtha, aut J. CÆSARIS de Gallis Germaniſque nobiliſſima Tropæa, alia quoque videas haud contemnenda. M. LEPIDI certe XV annorum adoleſcentis virile facinus arguit ſtatua ejuſdem Equeſtris cum Tropæo, & præclara nummi inſcriptio M. LEPIDUS XV. A. PR. H. O. C. S. iiſdem fer-
Lib. III. cap. I. me verbis quibus à Valerio deſcribitur; ut jam notavit Fulvius, *M. Lepidus Annorum Quindecim Prætextatus Hoſtem Interemit, Civem Servavit*. Immo nec de Jugurtha ſolum Tropæum, ſed idem vinctis poſt tergum manibus, à Boccho Rege Syllæ in ſolio ſedenti traditus occurret; ut jam teſtis oculatus Plutarcho facile fidem præſtes, non ſemel adferenti Sullam in annulis capti-

captivi Jugurthæ imaginem geſtaſſe; quod ipſum à Valerio etiam alicubi traditum, & à Fulvio etiam animadverſum. Nec commemoro hic aut M. MARCELLUM ferentem ſpolia opima Jovi Feretrio, aut varios METELLORUM, SCIPIONUM, JULIORUM, aliorumque id genus triumphos, qui genuinam Romæ Triumphantis imaginem nobis ante oculos ponunt. L. certe Æmilium triplici Triumpho inſignem præter Faſtos, clare ejuſdem Nummus cum inſcr. TER PAULLUS inſpiciendum præbet. Immo non privatorum ſolum, ſed ipſius Populi Rom. Fortitudinem exprimere videtur Fulvio ſequens denarius Gentis Liciniæ, cum litteris FORT. P. R.

Quamquam, ut verum fatear, mallem eaſdem *Fortuna Populi Romani* interpretari, conſueta magis in Nummis antiquis formula, ſicut FORTUNA AUGUSTI in iiſdem frequens, & in Græcis aliquot nummis ΤΥΧΗ ΕΦΕΣΙΩΝ, ΤΥΧΗ ΤΑΡΣΟΥ, ΤΥΧΗ ΚΑΡΧΕΔΟΝΙΩΝ, ſeu *Fortuna Epheſiorum*, *Fortuna Tarſi*, *Fortuna Carthaginenſium*. Solemnes vero LUDORUM editiones, *Apollinarium* puta, *Liberalium*, *Cerealium*, *Floralium*, non ſolum ſignant iidem, quos vocant, Conſulares Nummi, ſed à quibus etiam primum fuerint inſtaurati. Præclari hanc in rem duo denarii, alter Gentis Memmiæ cum inſcr. MEMMIUS ÆDIL. CERIALIA PRIMUS FECIT; alter Serviliæ, FLO-

FLORA. PRIMUS. ſeu *Floralia Primus Fecit.*

De Cerealibus aut Floralibus ludis non repetimus quæ vulgo nota, & ab Urſino ad explicationem horum denariorum adferuntur. Conſuli etiam de priori Nummo poterit Politianus veſter, qui eum apud urbis ſuæ Principem Laurentium Mediceum vidiſſe teſtatur in Cap.LXXXV. præclaro Miſcellaneorum opere. Neque enim quæſitum inde Familiæ decus, quod Memmius nempe aliquis aut Servilius PRIMUS Ludos id genus FECIT. Lib.XXXIV. Id enim in ſimili argumento frequenter à Livio obſer- cap.54. vatum videas; *Megaleſia Ludos Scenicos C. Atilius Serranus & L. Scribonius Libo Ædiles Curules* PRIMI FECERUNT. Idem alibi de Ludis Apollinaribus ſtata die à Lib.XXVII. P. LICINIO Varo Prætore inſtitutis, *P. Licinius Va-* cap.23. *rus Prætor Urbis, legem ferre juſſus, ut hi ludi in perpetuum in ſtatum diem voverentur. Itaque ipſe* PRIMUS *ita vovit* FECITQUE *ante diem* III. *Non. Quintil. is dies deinde ſolennis ſervatus.* Ex quo loco inſuper illuſtrantur duo Gentis Liciniæ denarii, in quibus per deſultorios equos deſignati Apollinares ludi, & conſtat ad quem Prætorem ejuſdem Gentis, quod Urſinum fugit, horum inſtitutio ſit referenda. Haud minus frequentes etiam cernas TEMPLORUM dedicationes, utpote ab illuſtribus viris ſupremiſque Magiſtratibus fieri tantum ſolitas; adeo ut quondam penes ſolum Conſulem aut L.IX.c.46. Imperatorem jus fuiſſe Templi dedicandi idem Livius ali-

alicubi doceat. Ita occurrit in Gente Caſſia Ædes VESTÆ à Q. Caſſio dedicata, quo nomine ejuſdem Nummus à Trajano reſtitui meruit; Ædes autem VENERIS ERYCINÆ in ſequenti nummo Gentis Conſidiæ.

Refert illum nummum Fulvius ad Templum Veneris Erycinæ, quod prope Collinam portam viſebatur. Quamquam quum iſtud in monte ſitum appareat in eodem nummo, haud incommode meo judicio referri poſſet ad ipſum Siculum Veneris Erycinæ Templum, revera in Colle & Arce poſitum, ac à Tiberio inſtauratum, ut auctor eſt Tacitus; *Et Segeſtani Ædem* VENE- Annal. IV. 43.
RIS *Montem apud* ERYCEM *vetuſtate delapſam reſtaurari poſtulavere; nota memorantes de origine ejus & læta Tiberio. Suſcepit curam libens ut conſanguineus.* Suetonius vero id Claudio tribuit, *Templum quoque in Sicilia* VENE- In Claudio.
RIS ERYCINÆ *vetuſtate collapſum, ut ex ærario Populi Romani reficeretur, auctor fuit.* Ipſum vero JOVIS CAPITOLINI Templum conſpiciendum præbet denarius Gentis Petilliæ, ut illius formam inde colligere adhuc hodie liceat. Mitto HONORIS Ædem in Durmia & Mucia, CLEMENTIÆ in Julia, ut quando aut à quibus Templa ac delubra id genus erecta ſint vel reſtaurata non aliunde certius conſtet. Idem quoque beneficium aliis publicis urbis operibus præſtant, quæ in iiſdem denariis occurrunt expreſſa, ut BASILICA ÆMI-

LIA à Paullo Æmilio Lepido extructa, à M. autem Lepido REFECTA, quæ ſtatio *Regia* Latina voce nuncupatur,

Illinc belligeri ſublimis Regia Paulli.

Sic non Vetera ſolum ROSTRA in denario cujuſdam Palikani Gentis Lolliæ expreſſa, ſed & Nova ſeu Julia in dēnario Gentis Sulpitiæ, quibus duo viri inſident. PUTEAL Libonis exhibet denarius Gentis Scriboniæ, ita ut revera Aram potius, quam Tribunal, contra eruditorum aliquot opinionem, referat. Occurrit idem in Gente Æmilia cum CONCORDIA in anteriori parte; unde non male Jacobus Ræyardus elegans
Varior. l. 1. cap. 8.
Juriſconſultus eandem Aram putat ad quam jurabant Judices, ac de cujus reſtitutione agebat Symmachus, *Illa Ara* CONCORDIAM *tenet omnium. Illa Ara fidem convenit ſingulorum.* En vero tibi eandem Baſilicam ÆMILIAM, ROSTRA Julia & PUTEAL, in eorum gratiam, quibus minus obvia id genus monumenta.

Ita COMITIUM inſtar Navis cujuſdam cum adjuncto titulo Veneris CLOACINÆ ſpectatur in denario Gentis Muſſidiæ; VILLA PUBLICA in denario Gentis Didiæ; PRÆTORIUM in ſequenti denario Gentis Caniniæ, ſicut SEPTA cum ſuis Cancellis, Ponte, Ciſta, Diribitorio in adjuncto hic denario cujuſdam Cocceii Nervæ, unde legem aliquam de ſuffragiis ab eodem latam colligebat Urſinus.

Neque

Neque enim minus Legum latarum memoria, quam Geſtis aut Operibus aliis nobilitata illuſtrium Familiarum inſignia deprehendas. Adeo etiam ut inter præcipuos honores Auguſto mortuo decretos, ceu *maxime inſignes* relatum continuo audiamus, *ut* Legum Latarum Tituli, *victarum ab eo Gentium vocabula anteferrentur*. Ut proinde haud mirum ſit videre adhuc hodie aut in denario Gentis Caſſiæ ſignatam Legis Tabellariæ memoriam cum litteris A. C. ſeu Absolvo & Condemno, hoc eſt eaſdem *Tabellas damnatoriam* & *abſolutoriam*, quarum meminit alicubi Tranquillus; aut in eadem Caſſia, aliam de Suffragiis latam à Caſſio Longino cum littera A in Tabella, qua vocem Antiquo haud dubitem deſignari; aut in Cœlia Legem Perduellionis cum Tabella & litteris L. D. ſeu Libero & Damno; aut in Porcia Legem Provocationis ad Populum, à Læca Tribuno Plebis latam cum adſcripta ejuſdem formula Provoco; aut denique Legem Papiam de peregrinis cum Tabella, in qua Papi inſcripta. Sed operæ pretium erit eoſdem præclaros denarios, eo quo illos enarravimus, ordine lectorum oculis uno obtutu inſpiciendos dare.

Tacit. Annal. 1. 8.

In Auguſto.

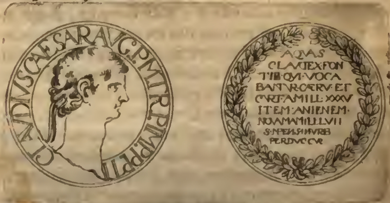
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Referri huc etiam poſſent & altera Tabella, in qua SORS inſcripta in Gente Plætoria, & Judicium Veſtalium cum alia rurſus Tabella in nummo Gentis Caſſiæ expreſſum. Inter Acta ſcilicet illuſtrium Romanorum nihil ita proprium aut illuſtre olim habitum, quam Leges ab iis latæ, quod alicubi docet Tullius, &
Philip. 1. exemplo Cæſaris firmat; *Nihil tam eſſe in Actis Cæſaris, quam Leges Cæſaris.* Mox; *Ecquid eſt quod tam proprium dici poſſit actum ejus, qui togatus in Rep. cum poteſtate imperioque verſatus ſit, quam Lex? Quare acta Gracchi, Leges Semproniæ proferentur, quære Syllæ, Corneliæ.* Hinc etiam Cato in odium Cæſaris legum ab eo latarum cognomen *Juliarum* ſcilicet, ſecundum quas tum judicia fie-
L.xxxviii. bant, in prætura ſuppreſſiſſe apud Dionem legitur. Haud aliter nempe ac Metello infeſtos Senatores no-
L.xxxvii. men ejus Legi ab eo latæ detrahere, aliudque inſcribere voluiſſe, idem auctor alicubi teſtatur. Adeo nempe glorioſum videbatur, Legem proprio nomine inſcriptam promulgaſſe. Appoſite hanc in rem Chryſoſtomus;

κἂν

κἂν ζηλώσῃ τις, κἂν μιμήσεται τοῦτο τὸ ἔθος, πρὸς τοὺς ἐξετάζοντας ἔξουσι λέγειν οἱ ἔγγονοι καὶ οἱ ἐξ ἐγγόνων, ὅτι ὁ δεῖνα τὸν καλὸν τοῦτον Νόμον πρῶτος εἰσήγαγεν· & etiamſi æmuletur aliquis ac imitetur hunc morem, habebunt Nepotes ac nepotum filii, quod ſciſcitantibus referant, talem ſcilicet præclaram illam Legem primum intuliſſe. Homil. XLIX. pag. 332. Tom. V. Ita etiam ut in ſuperioribus Nummis impletum videre licet opportunum Scriptoris dignitate & meritis ætate noſtra haud incelebris monitum, quod in civilis prudentiæ plena Henrici VII. Anglorum Regis Hiſtoria conſignatum reliquit; *Præcipue vero (noſtro quidem judicio) hoc ipſum optimis Hiſtoriæ Scriptoribus deſit, quod ſcilicet non ſatis crebro ſummarie referant Leges maxime memorabiles, quæ temporibus, de quibus ſcripſerint, perlatæ ſunt; cum ſint Leges Acta Pacis principalia. Etſi enim in voluminibus Legum ipſarum maxima ex parte reperiri ſoleant, neutiquam tamen hoc tam bene informat judicium Regum & Conſiliariorum & virorum civilium, quam ſi videant eas deſcriptas, & veluti* DEPICTAS *in Tabulis Temporum.* Verulamius Baco. Inter publica autem Opera, à quibus inſtructis olim vel inſtauratis quæſiti etiam Tituli & Familiæ decora, VIÆ, PONTES, AQUÆDUCTUS haud poſtremum ſibi locum vindicarunt, ut ſequutis temporibus liquet etiamnum ex Conſtitutione Arcadii in Codice Theodoſiano; *Quoniam* VIAS, Lib. 36. Oper. Publ. PONTES, *per quos itinera celebrantur, atque* AQUÆDUCTUS, *Muros quinetiam juvari proviſis temporibus oportere ſignaſti.* Alibi autem, *Abſit ut nos Inſtructionem* VIÆ Lib. 6. de Itin. Muniend. *publicæ &* PONTIUM, *ſtratarumque operam titulis Magnorum Principum dedicatam inter ſordida munera numeremus.* Unde non mirum in aliquot denariis Gentis Viniciæ expreſſam Columnam cum memoria VIARUM ab Auguſto MUNITARUM, nempe QUOD V. M. S. aut QUOD VIÆ MUN. SUNT. Proprium

nempe hic *Muniendi* vocabulum frequens eo ſenſu apud Tullium, Livium, Suetonium, alioſque, ſicut & *Viarum Munitio*, unde in Codice Theodoſiano Ti-
Tit.3.l.xv. tulus *de Itinere Muniendo*. Sic PONTEM è ſublicio à Lepido Quæſtore lapideum factum exprimit etiamnum denarius Gentis Æmiliæ. Celebrem vero ductum AQUÆ MARCIÆ, à quodam Philippo Gentis Marciæ erectum, oſtendit ejuſdem denarius cum inſcr. PHILIPPUS AQUA MR. Meminit vero illius præ-
Diſſ. Epict. lib. II. ter ſcriptores rerum Romanarum Arrianus, qui Aquam Marciam non deteriorem Aqua Dines alicubi pronuntiat. Ita Hadrianum Aquarum ductus infinitos, ſeu
Orat. xxv. ἀερίους ποταμοὺς, ut eleganter eos vocat Gregorius Theologus, ſuo nomine nuncupaſſe auctor in ejus vita Spartianus. Quibus inſerere liceat expreſſam AQUÆ CLAUDIÆ memoriam in ſingulari Nummo ejuſdem Claudii, quem apud Abbatem Braceſium una, ut meminiſti, inſpectum præclaro ejuſdem Viri beneficio hic vulgamus, & de quo integrum ſit penes diligentes antiquarios judicium.

Eundem videas ab Occone deſcriptum, ac inter rariſſimos Nummos adnumeratum. Mitto varia adhuc & illuſtria Quiritium veſtrorum geſta, ut Aretam Arabum

bum Regem à M. Scauro pulſum, in cujus rei memoriam REX ARETAS cum Camelo in ejuſdem denario expreſſus, ſupra à nobis alia occaſione adlato. Manſit autem illud nomen ARETÆ familiare in eo tractu, unde apud Procopium legas Alamundanum quendam Saracenum Aretæ filium Veneri immolaſſe; alibi, Aretham (ſicut ibi ſcribitur) Regem Arabum à Juſtiniano conſtitutum. LIBERTATIS nomen & inſigne, Pugiones, Pileum, EID. MARTIAS non in Bruti ſolum, aut Caſſii, aut Lentuli Spintheris, ſed Plætorii etiam Nummis reperies; ut hinc facile iſtum conjuratis adnumeres, & quæſitam ab iis omnibus hanc importuni facinoris vel gloriam vel teſſeram cernas. Nonne vero in ſcenam rurſus M. ANTONIUM prodire fatearis; ita amores ejus, imperia, victorias, fœdera, res mari ac terræ in Europa ac in Oriente contra Parthos, Armenios alioſque geſtas, inſignia Deorum adſumpta, totam denique hominis hiſtrioniam tot ſuperſtites illius Nummi ponunt in conſpectu? LEGIONES certe ejuſdem in Fœdere Mutinenſi ad XLIII adſcendiſſe narrat Appianus, poſt Philippenſem autem victoriam ad XXVIII reductas. At enim XXV continua ſerie ad XXXIII eadem interrupta, diſtincta totidem hujus Antonii Numiſmata repræſentant. Tradunt etiam ignota aliunde quarundam Legionum nomina; qualia XIV ANTIQUA; XVII CLASSICA; XVIII LIBYCA; ſicut ex earundem Legionum numero QUINTA occurrit à Veſpaſiano reſtituta, SEXTA autem à M. Aurelio & L. Vero. Nummos vero ab eodem Antonio cum Cleopatræ effigie, percuſſos Anagniæ obſervabam non ita pridem apud Servium, qui ad illud Poëtæ, *quod dives Anagnia poſſit*, notat; *dives Anagnia aut fertilis aut adludit ad hiſtoriam. Nam Antonius*

Bell. Perſ. l. II. c. 28.
Ibid. c. 18.
Bell. Civil. l. V.

tonius Auguſti ſorore contempta, poſtquam Cleopatram duxit Uxorem, MONETAM *ejus nomine in Anagnia civitate juſſit fieri.* Rariſſimus autem nummus æreus, qui hinc caput fratris Lucii, nempe L. ANTONIUS, illinc Marci continet cum litteris M. ANTONIUS, qualem una vidimus apud illuſtre Matronarum decus Feliciam Rondanini. Rara præterea ipſius Antonii cum illa Auguſti ſorore ſeu Octavia conjuge effigies, de qua mox ad hiſtoriam Auguſtarum. Quid commemorem jam VOTA pro ſalute ipſius AUGUSTI communi omnium Ordinum conſenſu ſuſcepta, & ejus rei cauſſa luculenta certe ac digna quæ proderetur ad poſterorum memoriam. *Quod* nempe *Per Eum Reſp. In Ampliori Atque Tranquilliori Statu Eſſet?* SELLAM CURULEM apud Romanos cum impoſiti Corona, in Ludis ac Theatris abſentibus etiam aut mortuis poſitam, ut eximium aliquod honoris inſigne, notarunt jam eruditi, & non ſemel auctores antiqui meminere. Præter Livium vero aut Dionem, ex quibus hunc morem ad Tacitum illuſtravit Lipſius & ad Suetonium Caſaubonus, clariſſima illius rei argumenta veteres Nummi etiamnum ſuppeditant. Hinc in denariis Gentis Juliæ Sella Curulis ſpectatur cum Corona ſuperimpoſita, ſicut in altero quoque nummo Gentis Lolliæ.

Quem morem viderat quoque juxta Lipſium Fulvius, ac præter Dionem adnotavit jam olim Appianus. Origo autem ejuſdem profecta cum ex honore προεδρίας in Thea-

Bell. Civil. lib. 1.

Theatris quæſito, ut obſervarunt jam viri docti; tum ex ſimili honore Diis exhibito in illis ludorum ſolemnitatibus. Id clare ſatis innuit Dio, adſerens decretam ejuſmodi ſellam Cæſari, ἐξ ἴσου τοῖς τῶν θεῶν. Ludi Lib. XLIV.
nempe Gentilium, ut notum, Diis ſacri; unde factum ut Coronæ illis ac ſellæ tanquam ſupremis Ludorum Præſidibus ponerentur; quæ poſtea cum reliquis Deorum honoribus defunctis vel abſentibus Cæſaribus aut Conjugibus Auguſtorum, ſicut Fauſtinæ apud Dionem, eorumve conjunctis, ut Marcello, Germanico, aliiſque id genus Auguſtæ Domus ſubſidiis communicatæ. Unde factum etiam paullatim, ut non una, ſed plures ejuſmodi ſellæ in ſignum majoris erga defunctum reverentiæ tribuerentur; ſicut tres ſellas aureas mortuo Pertinaci decreviſſe Severum refert idem Dio. Lib. LXXIV.
Alias, quod obſervo, nec in Theatris ſolum, ſed in Templis quoque ejuſmodi ſellæ honos Cæſaribus nonnunquam exhibitus; unde abſente Caio, ſellam ejus Patres in Templo poſitam adoraſſe apud Dionem le- Lib. LIX.
gas. Neque vero aliena ab hoc more, immo eidem plane conſona apud hodiernos Chinenſes obtinere video, ubi receptum tradunt ne ullus Legatus ad Regis conſpectum admittatur, niſi adorato prius ſolemni ritu ſuperiorum Regum ſolio. Ita liquet huc etiam referendas duas ſellas Curules cum Corona, obvias in nummis Domitiani argenteis, quales nuper verſabam in Cimeliarchio Barberino, mortuis nempe & conſecratis Veſpaſiano ac Tito ibi dicatas. Ejuſdem notæ etiam Titi nummus aureus cum ſella Curuli & Corona, cujus ſenſum non adſequutus eſt eruditus alias Areſchotanorum Nummorum interpres. Mos autem ille repetitus videtur ex uſu veteris Reip. quo in illuſtrium funeribus, majorum effigies cum auro radiante toga ebur-

Lib. VIII. neis ſellis impoſitæ, ut me docuit Polybius. Neque vero id apud Romanos ſolum, ſed apud Græcos etiam & Barbaros uſitatum videas in iis, quæ in Alexandri funere
Lib. x. obſervat Curtius, *Tunc Perdiccas Regia ſella in conſpectum vulgi data, in qua Diadema Veſtiſque Alexandri cum armis erant, Annulum ſibi pridie traditum à Rege in eadem ſede poſuit.* Immo quod ferme præteriiſſem, ſimilis honor ſellæ Curulis habitus jam olim Manio Vale-
Lib. II. cap. 31. rio Dictatori, ut diſerte auctor eſt Livius, ne eundem ſub Julio Dictatore itidem, qualis ſignatur in nummo paullo ante expreſſo, repertum credas; *ſuper ſolitos honores locus in Circo ipſi poſteriſque ad ſpectaculum datus,* SELLA *in eo* CURULIS *poſita.* Cæterum de ſellis Curulibus eorumque uſu plura qui volet, adeat de ſellis Veterum Parergon, quod nuper edidit ad Marmor Piſanum vir elegantis eruditionis ac induſtriæ Valerius Chimentelli.

DIS-

DISSERTATIO SEPTIMA.

DE

PRÆSTANTIA ET USU NUMISMATUM ANTIQUORUM.

QUÆ ad commendationem horum ſtudiorum à nobis hactenus adlata ſunt, OCTAVI præſtantiſſime, æquos & faventes lectores facile reor habitura. Neque fruſtra me in eo laboraſſe, haud pauca ſane ſuadere mihi videntur. Quid enim ad ſummam ingenii aut doctrinæ laudem conſequendam opportunius, quam ea verſare monumenta, quibus ſimul & novitas gratiam, & varietas delectationem, & vetuſtas auctoritatem conciliat? Equidem cum ea ſit humani ingenii ratio, ut per nova neque alias trita arcem famæ ac doctrinæ ſibi invadendam putet, ſingula hic ſe affatim offerunt, in quibus omnis illa ſollicitudo acquieſcat. Etenim haud vulgaris laus, ut multi opinantur, neque continuo in medio poſita, abditæ ac retruſæ vetuſtatis arcana ex coævis neque facile obviis monumentis eruere. Quis utique hanc provinciam cum laude ſuſcipiet, aut pro dignitate adimplebit, niſi proviſu priſcæ eruditionis multiſque litteris, iiſque reconditis & exquiſitis abunde inſtructus? Tenendi locorum ſitus, linguarum varietas, cæremoniæ Deorum; civiles & militares ritus; urbium incunabula & incrementa; earundem Conditores, Heroës, Magiſtratus; diffuſa denique rerum geſtarum per omnium gentium & ſæculorum Annales

memoria. Illa ipſa ænigmata, quæ iis paſſim continentur, quam uberem præterea ſolerti ac penetranti in abdita ingenio materiam præbent, ne eruditus magis quam ingenioſus interpres videatur? Accedat eodem oportet ſani quædam judicii acrimonia, quæ in explicandis iiſdem ſymbolis, certa ab incertis, veriſimilia à probatis ſecernat; quæ digitum in veros fontes intendat; quæ ſpecioſa repertæ alicujus notationis imagine haud facile ſibi blandiatur. Jam quam arduum illud ſimul & jucundum, in iis te exercere monumentis, quæ primus è ſitu ac tenebris in lucem eduxiſti; certe quæ longe à vulgus eruditorum oculis ac intelligentia disjuncta, in imis terræ viſceribus, aut in beatiorum hominum ſcriniis deliteſcebant? Quid dicam de multiplici induſtriæ laude ac longi uſus beneficio, quo proba in hoc genere ab adulterinis, cuſa veteri metallo ab incruſtatis aut ſubæratis ſegreget; quo ſincerum de ætate ſingulorum judicium, quantum quidem fieri poterit, ferat? Quæ ſingula quum flagitet horum ſtudiorum ratio, haud mirum forte nondum hanc elegantiam priſcæ eruditionis plures cultores nactam, & in horum numero tam paucos hactenus extitiſſe, qui pro dignitate eandem excoluiſſe videantur. Neque ſic tamen eorum conatus continuo improbandos ſtatuam, ne propria hic cædam vineta, qui quum tantam vim ingenii aut doctrinæ conferre ad hæc ſtudia nequeant, vel eo tamen ſe oblectant otio, vel in diligenti eorundem perveſtigatione ſibi pro virili elaborandum putant.

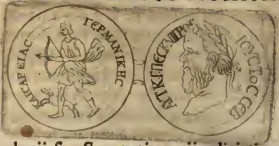
CIRCA HISTORIAM AUGUSTAM.

HISTORIAM equidem AUGUSTAM ita hæc memoria priſci ævi complectitur, ut non alterius ferme uſus aut contemplationis gratia, pretium illi vulgo tribuatur. Ea enim felicitas fuit monumentorum

rum in hoc genere, ut ex ea veram imperii omnium maximi magnitudinem æſtimare nobis hodie liceat. Adeo eam ante oculos ponit infinita nummorum in hoc genere ſupellex, mole, elegantia, numero ſpectabilis; ut hæc ſola multitudine aut varietate, tractantium cupiditatem morari & explere videatur. Hinc felix paſſim Procerum aut Antiquariorum induſtria, in colligendis iis & in quaſdam claſſes digerendis, eaque publicis & præclaris monumentis ab iiſdem non ſemel conteſtata. Neque enim hujus utilitatis præſtantiam ignorare quemquam patiuntur, aut laudabiles vel Vici, vel Stradæ, vel Hulſii conatus, aut intentior Seb. Erizzi opera; aut diffuſa Goltzii induſtria; aut diligens Occonis cura; aut luculenta Ducis Areſchotani penus Nummaria; aut Fr. Angeloni haud contemnendi labores; aut præſtantior in hoc genere, & fulta majoribus litterarum præſidiis Joannis Triſtani ſolertia. At vero longe adhuc plura & potiora forte ad illuſtrationem & complementum ejuſdem Hiſtoriæ Auguſtæ latent etiamnum recondita in Principum & Antiquariorum Cimeliarchiis aliquando ex iis bono publico depromenda. Talium certe præclaram quandam ſegetem cum à Cl. veſtro Gottifredi exſpectamus, tum à præclaris in Gallia viris, quibus Regiæ hujus Gazæ cuſtodia feliciter commiſſa eſt. Hæc enim ſingula non inani aliqua prædicatione, ſed totidem oculatis teſtibus probant, Cæſarum Seriem, Conjugia, Adfinitates, Titulos, Dignitates, facta quæque illuſtria domi ac foris, nullibi luculentius quam in eorundem Nummis conſignata reperiri.

Continuam certe aut minus interruptam Cæſarum & Auguſtorum SERIEM nequidquam alibi in monumentis veterum quæras. Eam quippe ita Nummis anti- 1. *Ad Seriem Cæſarum & Auguſtorum.*

antiquis digeſtam noſti, ut non illos ſolum tradant, quorum diuturna ac vulgata imperia, ſed frequenter etiam obſcuros illos & minuſculos vel Cæſares vel Tyrannos. Hos enim ut plurimum videas, aut brevitate vitæ vel principatus; aut longinquitate locorum, in quibus tanti nominis conſortes impetu vel factione deſignati; aut tenui geſtorum fama, contrariis & incertis auctorum relationibus tradi. Huc referri poſſet CLODIUS MACER, cujus nummum poſt Neronianos produxit Triſtanus, niſi ſuſpecta eſſet illius fides, & reprehenſa erudito antiquario novitas. Felicior hac in parte PESCENNIUS NIGER, cujus ſuperſtites aliquot nummi inter ſelectiora id genus Cimelia vulgo ſolent referri. Ut præcipuum certe & unicum Gazæ Farneſianæ ornamentum recondi haud ignoras hujus Peſcennii Nummum mole & raritate plane ſingularem, & quem cum aliis ejuſdem Muſei nummis, Sereniſſimi Parmæ Ducis comitate, tractare mihi licuit. Ab una parte nempe exhibet Peſcennium cum inſcr. ΑΥΤΟ. ΚΑΙ C. ΠΕCΚΕΝΝΙΟ C. ΝΙΓΕΡΟ C. CΕΒ. in averſa vero Mulierem cum Spicis, Face & Serpente, ac epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ: ut Antiochiæ percuſſum illum conſtet, in quo tractu ſuſceptum à Peſcennio ſed breve & infelix imperium liquet. Ut vero dubiam largiar nonnullis hujus Nummi fidem, at vero extra controverſiam ab omnibus poſiti alii ejuſdem Peſcennii nummi, quales aliquot Germaniciæ ad Euphratem percuſſi cum inſcriptione ΚΑΙ-CΑΡΕΙΑC ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ C, & variis ſymbolis, aut venatoris nempe cum Arcu & Cane, ut in ſequenti nummo Muſei Lomeniani jam Regii,

aut Æſculapii ſeu Serpentis variis plicis involuti, in Nummis Gazæ Cæſareæ ac Mediceæ; aut Bacchi cum vaſe & Botru in Cimeliarchio Reginæ Chriſtinæ; aut Figuræ dextra virgam protendentis, in nummo Gazæ Eſtenſis; quos omnes Viennenſi excepto verſare mihi licuit. Accedit alius ejuſdem Muſei Cæſarei cum Pallade & inſcr. ΤΙΑΝΩΝ, & alter rurſus Leonardi Agoſtini, (modo genuinus) cum figura & ara, ac loci nota ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ. De GORDIANIS autem Cæſaribus vulgo noſti ambigere non unum Scriptorem Hiſtoriæ Auguſtæ, an duo vel tres iidem exſtiterint. Neque liquida res foret hodie, ni præter obvia Gordiani junioris numiſmata, rariora nonnulla Avum ejuſdem ac Patrem, dictos vulgo Africanos, adhuc hodie conſpiciendos darent. Sic hiatus ille haud ignotus inter Gordiani Nepotis & Valeriani tempora, in Hiſtoria Auguſtæ ſcriptoribus, Euſebii Chronico, Juliani Cæſaribus, aliiſque priſcis & coævis monumentis; in quo ſupplendo refulget præcipua quædam nummorum id genus opera. Ex iis utique, MARCIUM quendam (non *Marcum*) & SEVERUM HOSTILIANUM, Gordiani Pii ſucceſſores, non Zonaras ſolum aut Cedrenus (quod vidit Caſaubonus) ſed Nummi etiam apud Goltzium arguunt. MARINUM in Pannonia electum ævo Philipporum, & Jotapianum quendam Zozimus & Zonaras litteris mandarunt. Quo auctore vero

ro dictus ſit recentioribus P. CARVILIUS MARINUS, quærit Caſaubonus: id vero è nummis hauſtum, ut nuper adnotavit vir doctus. Quamquam, ne quid diſſimulem, eoſdem haud ignorem ſuſpectos novitatis peritis aliquot antiquariis. Alium tamen rarum & genuinum ejuſdem Marini Nummum, præter Octavium Stradam, vulgavit haud ita pridem vir hujus antiquitatis intelligentiſſimus P. Seguinus, ΘΕΩ ΜΑΡΙΝΩ inſcriptum; ut conſecratis Cæſaribus eundem quoque arguat adnumerandum. Trajani Decii ſucceſſores duos Nummi rurſus ſuppeditant, quorum exigua aut obſcura apud Auctores mentio; Q. HERENNIUS ETRUSCUS MESSIUS DECIUS, NOB. CÆS. Alter, C. VALENS HOSTILIANUS AUG. vel juxta alios, C. VALENS HOSTILIANUS MESSIUS QUINCTUS NOB. C. qui poſtremus in Nummo Inclytæ Reginæ, errore procul dubio illius qui nummum flavit HOTILIANUS ſine s etiam ſcribitur. Præter argenteos & æreos utriuſque Nummos mihi non ſemel inſpectos, æreum maximum Hoſtiliani (vulgo apud veſtrates *Medaglione*) apud Abbatem Braceſium vidiſſe memini, qui eodem volente noviſſime in Reginæ Muſeum tranſiit, & exquiſitæ raritatis nummis merito debet accenſeri. In averſa illius parte ſignatur Victoria gradiens cum corona, & inſcr. VICTORIA AUG. G. Priorem vero, Q. nempe HERRENNUM ETRUSCUM, à patre Decio Cæſarem declaratum clare docet Victor Schotti, præter lapides & Nummos. Cum Patre etiam eundem in acie cecidiſſe, cum Victor uterque, tum Jornandus & Caſſiodorus tradunt, ſuppreſſo tamen illius nomine. Eundem vero non CÆSAREM ſolum, ſed AUGUSTUM etiam à Patre Decio adhuc ſuperſtite renuntiatum, Nummus argen-

Adam. Rupert. in Chronol.

argenteus apud Occonem arguit; quamvis fatear *Cæſarem* tantum vocarì in Nummis ejus hactenus mihi inſpectis. Fruſtra autem Onufrius hoc *Auguſti* nomen mortuo demum Decio illi Etruſco conceſſum exiſtimat. Singularem vero imprimis ejuſdem Nummum, eumque & majoris, ut vocant, moduli è Cimeliarchio nuper Cl. Seguini jam Regio deprompum haud pigebit repræſentare. Exhibet hinc hujus Herennii vultum cum inſcr. ΚΟΥΙΝ. ΕΡΕΝ. ΕΤΡΟΥΣΚΟΣ ΜΕΣ. ΔΕΚΙ. ſeu *Quintus Herennius Etruſcus Meſſius Decius*; illinc duas figuras, unam Herculis ſtantis, qui dextra fulmen gerit, ſiniſtra autem Clavam porrigit Jovi ſedenti, cum litteris ΕΠ. ΚΟΜ. Φ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, infra ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ

Unde lucem etiam mutuantur, quæ de Hercule κεραυνοφόρῳ ſeu Fulmine armato jam alibi monuimus. Notanda vero hic obiter illa ΘΕΟΛΟΓΟΥ appellatio, quam profert ille Glucon, & qualem Seleuco tribuit Porphyrius in aureo libello, ubi Diphili meminit Cypriorum Regis, quem regnaſſe tradit circa Seleuci τȣ̃ Θεολόγȣ tempora, qua de re alibi. De altero vero, VALENTE nempe HOSTILIANO, eum defuncto Decio, Treboniani Galli in imperio Collegam clare docet Victor Schotti. *Hæc ubi Patres comperere, Gallo* HOSTILIA-

Diſſ. v.

Lib. II. de Abſtin.

LIANOQUE *Auguſta imperia, Voluſianum Gallo editum Cæſarem decernunt.* Ita Eutropius, prout recte nuper eum diſtinxit vir doctus, *mox Imperatores creati ſunt Gallus* HOSTILIANUS, *& Galli filius Voluſianus.* Hæc vero in Nummis clara, in quibus hic Hoſtilianus *Cæſar* non ſolum, ſed *Auguſtus* etiam vocatur. Illud autem magis ambiguum, an idem Decii gener, ut poſt Onufrium exiſtimat Triſtanus, an vero filius cenſendus ſit, ut nuper adſeruit vir doctiſſimus ad Euſebium; quorum tamen neutrum ex Victore & Eutropio licet colligere. Non diffiteor me illi ſententiæ libentius accedere, ut credam eum Severi Hoſtiliani paullo ante Cæſaris filium, à Decio autem adoptatum, data illi forte in matrimonium filia, ut ex edito utriuſque Nummo colligit Triſtanus. Ut vero poſtremum ex iis à doctis quibuſdam antiquariis controverti haud ignoro, ſic adoptionem illam Hoſtiliani, Nummi alii & lapides videntur comprobare, in quibus VALENS HOSTILIANUS Gentile illi nomen, QUINCTUS & MESSIUS Decii nomina, conſueto more, adoptionis ejuſdem memoriam poſteris tradidere. Neque enim hæc poſtrema cognomina continuo eum Decii naturalem filium probant, ut exiſtimabat vir doctus, qui ab adoptatis novorum parentum appellationes ſumi non debuit ignorare. Certe neque Victor, neque Eutropius, qui Decii & Hoſtiliani meminere, hunc prioris filium tradunt; qui alias Decium & ejuſdem filium Etruſcum una die volunt interiiſſe. Utrumque vero ETRUSCUM & HOSTILIANUM Cæſarem & Principem Juventutis dictos ſub Decio, ex amborum Nummis & Inſcriptionibus patet. Neque hic prætereundus Nummus æreus è maximorum genere, inſpectus mihi in Gaza Barberini Cardinalis, qui hinc Decium exhibet, illinc

illinc duo capita mutuo ſe reſpicientia cum inſcript. Q. Her. Etr. Decius C. Valen. Hostil. Unus forte hic turbat Zozimus, qui filium alterum Decii, patre & fratre mortuo à Gallo adoptatum ſcribit, & ab eodem poſtea è medio ſublatum; quæ ad hunc Hoſtilianum Galli collegam ſpectare videntur. Nec alia ſupereſt ratio, niſi ut dicamus, aut Zozimum, generum vel adoptatum filium à naturali non diſtinxiſſe, quod accuratioribus Zozimo ſcriptoribus haud inſolitum; aut ad alterum quempiam Decii filium nobis ignotum eundem reſpexiſſe. Certe nec eodem fato tradit eum periiſſe, quo Hoſtilianum extinctum narrat Victor, & ante Gallum jam ſoli Decio deſignatum hæredem imperii Hoſtilianum, ex reliquis Nummorum Lapidumve monumentis clare licet eruere. Hoſtiliano vero demum ſublato, Volusianum Auguſtum cum Patre Gallo declaratum, videtur ex Nummis colligi, in quibus Voluſianus Cæſar primum dictus, poſtea ſolus vel cum Patre Auguſtus nominatur. Sed obſcuriora adhuc proxima Gallieni & Valerianorum tempora ſimul & imperia, quibus certe Nummi dilucidam quandam facem præferunt. Hic enim aut titubantes paſſim videas ſcriptores Hiſtoriæ Auguſtæ, aut caliginem crebro lectori offundentes. Id vero & agnovit & probavit re ipſa doctiſſimus Caſaubonus, dum in eadem eruenda haud unius lapſus reliquit veſtigia. Ac primo de Valeriano Juniore an Auguſtus vel Cæſar tantum ſit declaratus, hæc refert Trebellius Pollio; *ubi & continuo & frater ejus* (hoc eſt Gallieni) Valerianus *eſt interemptus, quem multi Auguſtum, multi Cæſarem, multi neutrum fuiſſe dicunt, quod veriſimile non eſt. Siquidem capto jam Valeriano ſcriptum invenimus in faſtis,* Valeriano Imperatore Cos.

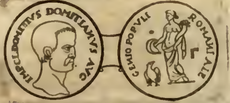
Quis igitur alius eſſe potuit Valerianus, niſi Gallieni frater? Huic certe Valeriano Juniori Auguſti nomen tribuit nummus Græcus apud Occonem; ſed qui ad alterum SALONINUM VALERIANUM Gallieni non fratrem, ſed filium referri debuerat. Id enim manifeſte arguit ejus inſcriptio, ΠΥ. ΛΙΚ. ΣΑΛΩΝ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. hoc eſt, *Publius Licinius Saloninus Valerianus Auguſtus*; & ſimul *Cæſarem* eum non ſolum, quod tradit Victor Schotti, ſed *Auguſtum* etiam declaratum. Fruſtra vero additum à Trebellio, quod nullus alius potuerit eſſe Valerianus, niſi Gallieni. Tres enim Valeriani in Nummis, prior P. LICINIUS VALERIANUS à Perſis captus, alter itidem P. LICINIUS VALERIANUS filius ſuperioris & frater Gallieni, Onufrio & Goltzio P. AURELIUS LICINUS VALERIUS VALERIANUS, quem prope Mediolanum ſepultum vult Trebellius; tertius, P. LICINIUS CORNELIUS SALONINUS VALERIANUS Gallieni filius. Ita duo in antiquis Nummis Gallieni, unus P. LICINIUS GALLIENUS Valeriani filius, qui diu rebus Romanis præfuit, alter Q. JUL. SALONINUS GALLIENUS NOB. CÆS. Gallieni filius, ac Salonini Valeriani frater minor, & qui proinde Trebellio *Gallienus minor Saloninus* haud immerito dicitur. Unde miror virum doctum, qui nuper obſervationes Hiſtoricas ex antiquis Lapidibus ac Nummis concinnavit, in tradendis Valerianis & Gallienis aliquos confudiſſe, alios præteriiſſe. Illos vero minuſculos ſeu tumultuarios Cæſares circa eadem tempora exortos, quos ſub XXX Tyrannorum nomine Trebellius Pollio complexus eſt, pauciſſimis exceptis tradunt antiqua Numiſmata. Ita quidem, ut qui ex iis vel *Auguſti* vel *Cæſares* declarati, aut quibus nominibus ac cogno-

cognominibus diſtincti, non aliunde certius hodie nobis conſtet. Neque enim in iis ſolum occurrunt ODENATHI, MACRIANI, QUIETI, POSTUMI, VICTORINI, TETRICI, aliique, ſed & illi, quorum unum Trebellium videas obiter meminiſſe, CYRIADES,. INGENUS, CALPORNIUS PISO. Hinc etiam patebit Julio Ateriano apud eundem Trebellium, *Junium Poſtumum* non male vocatum, nec id ex Nummis refelli, ut cenſebat illuſtris Salmaſius, in quibus nempe non Pater ſed Filius C. JUNIUS CASSIUS POSTUMUS vocatur. Nec video cur nuper vir doctus aliquoties deſignatus Aterianum accuſet, quod Filii nomen Parenti perperam tribuat; quum ejus verba ad Poſtumum juniorem commode poſſint referri, nec ulla in iis occurrat Senioris mentio; *Victorino*, inquit, *qui Galliam poſt Junium Poſtumum rexit, neminem exiſtimo præferendum.* Uterque enim in Galliis Auguſtus renunciatus Poſtumus Parens & Filius. Ita HERENNIANUM & TIMOLAUM, Odenathi & Zenobiæ filios, Auguſtos declaratos ex Nummis accepimus, ut vere pateat adſertum à Pollione, horum adoleſcentum nomine imperaſſe Zenobiam. Negat tamen id Vopiſcus in Aureliano: *Hac quoque ad rem pertinere arbitror Balbaſi filii nomine Zenobiam, non Timolai & Herenniani imperium tenuiſſe, quod tenuit.* Ita horum Nummorum fide *Vaballathus* (ſeu potius *Vhaballatus* juxta Nummorum ſcripturam) in eodem loco Vopiſci feliciter à doctiſſimis Viris reſtitutus loco *Balbathi*, & merito caſtigatus error Caſauboni, qui fictum hunc Principem nec plane in rerum natura extitiſſe credidit, aut plane ab hoc Vhaballatho diverſum. Quo loco non prætereundus inclytæ Reginæ Nummus inſcriptus IMP. VHABALLATHUS AUG. & in averſa figura cum

Ffff 3 capi-

capite radiato & Globo, ÆTERNITAS AUG. Neque vero alterum illi nomen HERMIÆ minus feliciter jam adſertum à Triſtano, pro quo Salmaſius, Occo, aliique ARMENIÆ vocem in hujus Vhaballathi nummo ſignare credidere, & in eruenda etiam cauſa nequidquam laborarunt. Geminus certe cum Triſtani nummo alter Mediceus, & quem Magnæ Chriſtinæ Muſeum etiam recondit, ΑΤΤ. ΕΡΜΙΑϹ ΟΤΑΒΑΛΛΑΘΟϹ ΑΘΗΝΟΤ L. Δ. in averſa parte Nummi Aureliani cum capite laureato, & diademate. Ut certe liqueat Occoni, Goltzio, aliiſque temere fidem non eſſe mancipandam, ubi Græcos Nummos attigere, quod & ſæpe in proceſſu hujus operis demonſtratum, & aliis ſexcentis exemplis probare hic poſſem. Neque ignotum aliunde apud Græcos illud nomen Hermiæ ſeu Lib. v. Ἑρμείῳ, ſicut Polybio vocatur ſummæ rerum præfectus apud Antiochum, cui ſimile profert etiam antiquus nummus Temnitarum Æolidum, ΕΠ. ΑΤΡ. ΕΡΜΕΙΟΤ ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. Illud vero magis ambiguum, cur Triſtano placuerit eundem Hermiam Vhaballathum, Herodiani filium & Odenathi nepotem ex ingenio ſtatuere, quem Zenobiæ tribuit Vopiſcus; aut cur ΑΘΗΝΟΤ in ſuperiori Nummo, quaſi *Athenis filium* ad eundem Herodianum referat, quam tamen appellationem nec Herodiani ipſius nummi arguunt, nec aliunde licet eruere. Utinam minus nonnunquam ingenio & conjecturis ſuis indulſiſſet in nummorum id genus explicatione vir alias de his ſtudiis optime meritus, maxime ubi ſine duce à veterum authoritate diſcedit. Neque levius errat Onufrius, quum eundem Vhaballathum, tanquam tertium Zenobiæ filium cum Herenniano & Timolao, Pollioni deſignari ſcribit. Altum enim de hoc Vhaballatho apud Pollionem ſilentium.

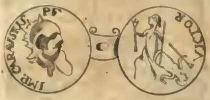
tium. Id vero minùs mirum iis videbitur, qui ſciunt quid & quantum Onufrii (qui tamen pater Hiſtoriæ Scaligero alicubi vocatur) diligentiæ tribui in talibus debeat. Haud ignotus vero Tyrannus iiſdem temporibus DOMITIUS DOMITIANUS, qui à Domitiano Imperatore aut Domitilla genus ſuum derivabat, & cujus rariſſimum nummum cum titulo Auguſti, nempe IMP. CL. DOMITIUS DOMITIANUS AUG. & cum Genio in averſa parte haud illibenter hic vulgamus.

In Cimel. Reg. Chriſtinæ & P. Seguini.

Ita FIRMIUM etiam & FIRMUM diverſos tradunt Nummi rariores, illum Zenobiæ ſocium & Auguſtum dictum in nummo Græco apud Goltzium, hunc Tyrannum in Africa ſub Valentiniano Imperatore, cum inſcr. D. N. FIRMUS P. F. AUG. Unde haud male jam collegerunt eruditi, & priorem male Vopiſco Firmum vocari, & poſteriorem de hoc Firmo Valentiniani temporibus exorto omnino eſſe intelligendum; quamquam aliter doctiſſimo viro placuiſſe noverim. Mitto Diocletiani & Collegarum temporibus exortos, eoſque Auguſtos in Nummis ſignatos, ÆLIANOS duos, quorum alterius nummum poſſidet laudata toties Regina; AMANDUM; duos JULIANOS; ACHILLEUM; ALECTUM; CARAUSIUM quoque, cujus poſtremi nummus cum in Theſauro Mediceo reconditus, tum noviſſime Cimeliarchio Barberino acceſſit. Ejuſdem etiam rariſſimum num-

nummum, nec alias quod ſciam hactenus viſum, adſervat Gaza Palatina, in quo Carauſii caput radiatum IMP. C. CARAUSIUS P. in averſa parte figuræ duæ cum ſceptro in unam coaleſcentes, una ſurſum, altera deorſum, litteræ autem exeſæ præter eas quæ legi poſſunt, VICTOR.

Qui nummus alium quendam egregie illuſtrat viri Ill. Camilli Maximi, in quo Criſpina Commodi, & in averſa parte duæ figuræ eodem modo medio corpore depictæ, una ſurſum, altera deorſum, cum inſcr. etiam repetita TITIA TITIA. Neque diſſimilis Gordiani nummus in Muſeo Cl. Seguini, in quo Herculis figura ſurſum itidem ac deorſum tradita, & geminata inſcriptio NIKA, nempe NIKAIEΩN. Ut facile liqueat replicatam in Nummis id genus figuram aut inſcriptionem, monetarii errori continuo adſcribendam. Accedit inter enumeratos paullo ante Tyrannos, JULIANUS non ὁ παραβάτης, ſed alter in aureo nummo Leopoldi Principis ab Etruria, in quo figura ſtans cum ſtella & inſcr. LIBERTAS. Alii vero Tyranni, priores ſequuti haud longo intervallo, viris doctis etiam è Nummis deſcripti, ALEXANDER nempe; C. JULIUS VALENS; M. MARTINIANUS; ſed qui nummi, ut obiter hoc dicam, dubiæ fidei habentur accuratis priſcæ monetæ æſtimatoribus. Melioris notæ occurrunt, qui duos fratres exhibent magno Conſtantino ſanguine junctos, DELMATIUM ſcilicet & HAN-

Hannibalianum; quorum prior cum dignitate Cæſaris occurrit, poſterior cum Regis titulo jam olim à Cl. Valeſio ad Ammianum vulgatus. Equidem Delmatii nummum videas etiam in Muſeo Reginæ inſcriptum Fl. Delmatius Nob. Cæs. in altera facie, victoriam cum corona & inſcr. Delmatius Cæsar. Jam Nepotianum & Veteranionem Auguſtos circa eadem tempora declaratos, Nummi eorundem arguunt, quales exſtant in Gaza Medicea, cum ſolitis illo ævo ſymbolis, Gloriæ Romanorum & Virtutis Exercituum. Quin exorti eodem Conſtantiniano ævo Tyranni Tiberii ſignata adhuc hodie memoria in illius nummo, quem ſervat Gaza Cardinalis Buoncompagni, omni hoc monumentorum genere commendatiſſima. Ita Petronius Maximus & Priscus Attalus, cum alibi tum in Cimeliarchio Farneſiano mihi inſpecti; quorum ille Valentiniano cæſo imperium arripuit, de quo præter Hiſtoricos adeundus Sidonius in Epiſtolis & Panegyrico Aviti; alter vero Imperator ab Alarico juxta Philoſtorgium Hiſt. Eccl. lib. xii. conſtitutus. Leonem & Anthemium, concordes in imperio collegas laudat idem Sidonius, & illuſtravit ex nummo aureo doctiſſimus Sirmondus. Occurrit idem Anthemius cum alibi, tum in nummo aureo Chriſtinæ Auguſtæ. Sebastianum vero Tyrannum quendam ætate Honorii exſtitiſſe, qui Auguſtam appellationem ſibi quoque vindicavit, vix aliunde diſces quam ex rariſſimo ejus nummo, quem ſelectis ſuis Numiſmatibus opportune inſeruit Cl. Seguinus. Neque hic prætereundi duo ſingularis raritatis Nummi, quos verſabam nuper inter alios plures ſelectiores; unus aureus Regiæ Gazæ Pariſienſis, inſcri-

ptus D.N. GLYCERIUS P.F. AUG. Unde liquet hunc Anthemii temporibus, non *Cæſarem* ſolum, ut eum vocat Marcellinus Comes; ſed *Auguſtum* etiam renuntiatum, quem è Cæſare factum poſtea Epiſcopum, & mox à Nepote occiſum tradit: Alter itidem aureus penes illuſtriſſimum Colbertum, cum inſcr. D.N. THEODEBERTUS VICTOR, & in averſa parte Victoria & litteræ VICTORIA AUGGG.

2. *Ad Seriem & Hiſtoriam Auguſtarum.* AUGUSTARUM vero ſeriem luculentam iiſdem nummis acceptam ferimus, & earum quidem, quarum tenuis aut nulla etiam mentio in priſcis veterum monumentis. In illis certe videas Cæſarum Uxores, Matres, Avias, Sorores, Filias, Neptes; neque ſolum earundem imagines, ſed nomina inſuper, dignitates, & ſupremi faſtigii vel inſignia vel appellationes. Neque mirum honorem illum habitum Feminis Cæſarum ſanguine aut adfinitate conſpicuis, quum aliis matronis apud Romanos Senatoria & Conſularia quoque ornamenta legamus nonnunquam conceſſa. Eximius hanc in rem Lampridii locus in Elagabalo, *ſi umquam aliqua matrona Conſularis conjugii ornamentis eſſet decorata.* Nec facile quiſquam mirabitur ea ætate, qua libertis aliiſque ſortis vilioris Prætoria aut Conſularia ornamenta frequenter decreta legimus, iiſdem quoque nobiliores aut gratioſas Matronas inſignitas. Ita mentio earum mulierum occurrit apud Ulpianum, quæ Senatoriis ornamentis decorabantur; *Specioſas perſonas accipere debemus clariſſimas perſonas utriuſque ſexus; item earum quæ ornamentis Senatoriis utuntur.* Unde ille Lampridii locus, qui magno Caſaubono unicus videbatur index hujus moris, & ipſe viciſſim Ulpianus non parum illuſtrantur. Exemplum quoque illius præbet ſub Elagabali Principatu mater Hieroclis, fœdiſſimi cujuſdam

L. 100. D. de verb. ſign.

man-

mancipii, quam Dio refert in Excerptis Valeſianis, Pag. 766.
militari ſatellitio in urbem deductam, inter Conſularium matronas habitam fuiſſe: hoc nempe, quod aiebat Lampridius, *Conſularis conjugii ornamentis decoratam.*
Quo ſpectare præterea obſervo, quod tradit Procopius Arcan.
de Theodora viliſſimo antea ſcorto, eam ante nuptias Hiſt. c. ix.
à Juſtiniano evectam ad dignitatem Patritiatus, εἰς τὸ τῶ Πατρικίων ἀξίωμα. Hinc *maritalia* etiam matronarum *decoramenta* apud Tertullianum: *Aut quid minus habere* L. II. de
infeliciſſima illa publicarum libidinum victima, quas ſi qua Cultu Fe-
leges à maritalibus & matronalibus decoramentis coërcebant. min.
Alias Conſularium Feminarum mentio non ſemel in libris Juris Civilis, quas *Conſularium uxores* explicat ipſe Ulpianus, qui & *conſularis* earum *dignitatis* alibi meminit. Notat enim nuptas prius conſulari viro, poſtea L. 1. D.
ad inferiores nuptias devolutas, impetraſſe rariſſime, de Senat.
ut in Conſulari maneant dignitate, ut ſcio Antoninum Au- L. 12. D.
guſtum Juliæ Mammææ Conſobrinæ ſuæ indulſiſſe. Haud de Senat.
diſſimile exemplum in Lucilla obſervat Herodianus, Lib. 1.
quæ cum L. Viri, Marci in imperio Collegæ, poſtea privati Pomponiani conjunx evaſiſſet, Sellam tamen Imperatoriam, aliosque priores honores Auguſtæ, Commodi indulgentia retinuit. Unde quoque eadem mortua inſtar Auguſtæ conſecrata, ut ex ejus nummis adhuc liquet, cum DIVÆ appellatione. Ut equidem minus jam mirum videatur, tot illuſtres Matronas intueri decoratas ornamentis Auguſti conjugii, aliaſve feminas iiſdem Cæſaribus proxima neceſſitudine conjunctas, eademque ornamenta cum illarum effigie in Nummis adhuc hodie conſignata; Puta nempe Sacerdotium, Carpenta, Conſecrationes, Dearum epitheta, MATRIS item aut ORBIS GENITRICIS, MATRIS CASTRORUM aut SENATUS appel-

lationes, AUGUSTÆ denique cognomen. De hac vero AUGUSTÆ appellatione familiari in earum Nummis, aut adnexis eidem privilegiis, illuſtris iterum apud Ulpianum locus; *Princeps legibus ſolutus*, AUGUSTA *autem licet legibus ſoluta non eſt, tamen eadem illi privilegia tribuunt, quæ ipſi habent*. Ratio nempe obvia, quod *uxores radiis coruſcent maritorum*, ut loquitur Juſtinianus, aut ex Conſtitutione Valentiniani & Collegarum, quæ legitur in Codice Theodoſiano, quia *Mulieres honore maritorum eriguntur*. Id vero ſingulari privilegio factum videas in iiſdem Nummis, ut non tantum uxores Auguſtorum, ſed Matres quoque eorundem vel Aviæ, AUGUSTÆ itidem ſint appellatæ, licet alias nunquam Auguſti conjugii conſortes. Talis aut ANTONIA Caii Cæſaris Avia, aut AGRIPPINA major ejuſdem mater, aut tres JULIÆ, MÆSA, SOÆMIAS, & MAMMÆA, illa Avia, hæc Matres Elagabali & Alexandri; quomodo & HELENAM matrem à filio Conſtantino AUGUSTAM demum dictam tradit in ejus vita Euſebius, & arguunt ſuperſtites ejuſdem Nummi. Accedunt eodem Filiæ, ut JULIA Titi, DIDIA CLARA Didii Juliani, & CONSTANTINA Magni Conſtantini, AUGUSTÆ in earundem nummis dictæ, haud aliter ac Neronis recens nata è Poppæa Filia, auctore Tacito. Inſignes quandoque eodem honore Sorores Auguſtorum, ut MARCIANA, & ejus quoque filia MATIDIA; quibus itidem non Auguſta conjugia, ſed illa cum Trajano cognatio AUGUSTÆ nomen, ac Nummos cum eodem ſignatos conciliarunt. Hæc vero præter morem Romanorum & exemplum, qui Conſularium Matres *Conſulares* dictas negantem novi Ulpianum, *Conſulares autem feminas dicimus Conſularium uxores, adjecit Saturninus*

L. 31. D. de Legib.

Nov. cv.

Lib. 11. tit. 1.

L. 1. §. 1. D. de Senat.

nus etiam Matres, quod nec uſquam relatum eſt, nec unquam receptum. Unde alibi quoque Juſtinianus, ſolam Uxorem Conſulis ad honores admittit Conſulares, non autem illius Matrem, niſi eadem antea fuerit Conſularis, aut jubente eodem Conſule; Sorores vero, Nurus, aliaſque neceſſitudines diſerte excludit; *Mater vero ſi Conſul hic voluerit; nam neque Filia, neque Soror forte, neque Uxor filii, & multo magis ſi nec pertinens ad genus ſit, hoc enim pure illicitum exiſtebat.* Hinc etiam ſolæ dictæ ex feminis *Clariſſimæ*, quæ nuptæ erant Senatoribus ſeu Clariſſimis perſonis, non autem Clariſſimorum filiæ, maxime ſi plebeiis jungerentur, ut alibi docet idem Ulpianus. Indulgentiores itaque Cæſares in Adfines aut conjunctas, quibus præter Uxores, illud AUGUSTÆ cognomen, adnexaque eidem privilegia non ſemel detulerunt, & publicis etiam Nummorum monumentis tradi ad poſterorum memoriam voluere. Alias *Auguſtarum*, *Conſularium*, aut *Clariſſimarum* feminarum exemplo, quibus deſumptæ ab honore conjugum appellationes, *Curopalatiſſæ* etiam dictæ ſequiori ævo Curopalatarum uxores, qualis Anna Comnenorum Mater vocatur apud Nicephorum Bryennium. Qua ætate etiam contigit, ut *Cæſariſſæ* dictæ ſint Auguſtorum filiæ, exemplo filiorum, qui pridem illam Cæſarum appellationem erant ſortiti, ut liquet ex Niceta aliiſque ſcriptoribus Hiſtoriæ Byzantinæ. Immo nec illud prætereundum ex more ſuperiorum temporum, quibus percuſſi vulgo Auguſtarum nummi, quod illa vel cognomina vel ornamenta non continuo tamen tributa ſint mulieribus, quæ admiſſæ videbantur in conſortium principalis faſtigii. Neque enim AUGUSTÆ vel omnes vel ſolæ Auguſtorum conjuges aut Matres, ut modo videbamus; ſed quæ Cæſarum arbitrio & caritate

Nov. cv.

L. 8. D. de Senat.

L. 11. cap. 1.

ritate ac decreto Senatus hac appellatione ornabantur. Adeo ut aliquot ex iiſdem legamus illis ornamentis caruiſſe dum de moderandis potius, quam ampliandis illarum honoribus, Tiberium, Pertinacem, Claudium etiam, uxorum licet mancipium ſollicitos accepimus. Ita AUGUSTÆ appellationem à Senatu delatam, Trajani Conjugem ac Sororem aliquandiu deprecatas docet Plinius in Panegyrico; in quam tamen annuente Cæſare eaſdem conſenſiſſe ſatis arguunt obvii adhuc illarum Nummi. Hæc enim omnia non aliunde certius hodie aut uberius, quam in reſiduis Nummorum monumentis legas, quibus pars illa HISTORIÆ AUGUSTÆ unice quaſi & luculenter poteſt illuſtrari.

Neque refero tamen in hunc cenſum omnes illas vel Conjuges vel conjunctas priorum Cæſarum, MARTIAS, AURELIAS, COSSUTIAS, SCRIBONIAS, LEPIDAS, ARRICIDIAS, aliaſque id genus ab Ænea Vico inter Auguſtas in ſerie XII Cæſarum depictas. Has quippe à prioribus curis Andreæ Fulvii aliorumque acceptas fatetur ipſe ſe necdum in Nummis reperiſſe. Neque enim aut Julii Cæſaris nondum firmata dominatio; aut Tiberii cum uxoribus ante principatum divortia; aut Caii in ſorores amor; aut Galbæ ac Othonis in principatu cœlibatus; aut Vitellii breve imperium paſſa ſunt Uxorum vultus nummis conſignari. Immo ne LIVIAM quidem, niſi ab exceſſu Auguſti, in Romanis nummis depictam reperies, qui illam mortuo conjuge ex Teſtamento Auguſti, *in Familiam* JULIAM *nomenque* AUGUSTÆ *adſumptam*, ſub ejuſdem JULIÆ AUGUSTÆ nomine repræſentant. Equidem mutationes nominum apud Romanos ex Teſtamento fieri ſolitas cum ſatis arguunt libri Juris Civilis, tum Dolabellæ apud Tullium exemplum, qui alte-

Tacit. Annal. I. 8.

alterius cujuſdam Liviæ teſtamento mutari nomen juſſus, *Dolabellam video Liviæ teſtamento cum duobus cohæredibus eſſe in triente, ſed juberi mutari nomen.* Eadem vero Livia ob adoptionem Filia etiam Auguſti ad Deos tranſgreſſi, ut Velleius tradit, nuncupata, quod firmat etiam ejuſdem nummus haud ignotus, DIVÆ JULIÆ AUGUSTI FILIÆ, & in altera parte DIVUS AUGUSTUS PATER. Quæ nomina cum *Juliæ Auguſtæ*, tum *Auguſti Filiæ* viris doctis nonnunquam impoſuere minus exercitatis in uſu nummariæ hujus ſupellectilis, (ac inter alios eruditiſſimo Reineſio) qui non Liviam, ſed Juliam Auguſti filiam iiſdem nummis deſignari omnino credidere. Et poſtremæ quidem JULIÆ ignoti hactenus antiquariis nummi, ſi unum forte excipias Mediceum, in quo hinc facies ejuſdem videtur depicta cum inſcr. ΘΕΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ, ſeu *Deam Venerem*, illinc caput Liviæ ac epigraphe ..ΒΙΑΝ ΗΡΑΝ, ſeu *Liviam Junonem*; nempe juxta Prudentium Lib. VII. Ep. ad Att.

Adjecere ſacrum, fieret quo LIVIA JUNO;

ut Ovidium mittam, cui frequenter eodem *Junonis* nomine deſignatur, ut

Cum tibi contigerit vultum Junonis adire.

Alias priorem illam Romanam Venerem haud levi cum gaudio ſpectabam nuper in incomparabili Gemma Regiæ Gallorum Gazæ, quæ Agrippæ caput roſtratum, illinc Juliæ conjugis, ut facile licet colligere, vultum præferebat. At utramque illam JULIÆ AUGUSTÆ appellationem, Liviæ ex Auguſti teſtamento delatam, & auctor ſuperiori loco Tacitus, & ex Tranquillo ac Dione abunde licet colligere; ut ad priora tempora nummi ejuſdem cum his nominibus depicti referri nequaquam poſſint. Quod miror equidem non obſervaſ-

ſe

ſe Cl. Triſtanum, qui Græcum Nummum Auguſti & Juliæ, cum ΘΕΙΟΥ & ΘΕΙΑΣ, ſeu DIVI & DIVÆ nominibus, vivo Auguſto percuſſum exiſtimavit, quod cum illud *Divæ* tum *Juliæ* nomen omnino refellit. Unde etiam liquet recenſitos in exilio à Naſone Faſtorum libros, in quibus utrumque illud cum AUGUSTÆ tum JULIÆ nomen huic Liviæ tributum reperias,

Faſt. lib. 1. *Utque ego perpetuis olim ſacrabor in oris,*
Sic AUGUSTA *novum* JULIA *numen erit.*

Nec infelix alioqui Vates hic fuit, quum conſecrationem eidem Liviæ Auguſti exemplo auguratur, quæ tamen multis poſt annis & Ovidii exceſſum illi contigit, ſub Claudii nempe principatu, ut firmant ejuſdem Liviæ nummi ſub Claudio & Galba percuſſi, cum inſcr. ΘΕΑ ΣΕΒΑCΤΗ & DIVA AUGUSTA. Neque vero minus incaute adſertum à doctiſſimo Caſaubono ad Suetonium, *de Livia certum & poſt mariti exceſſum non Liviam, ſed Juliam fuiſſe vocatam.* Utrumque etiam tum geſtaſſe, patet ex priſcis monumentis, in quibus aut LIVIÆ AUGUSTÆ ornatrices vel ſervæ à cura patellæ, ab argento, à potione deſcribuntur; aut conjuncta etiam JULIÆ LIVIÆ AUG. appellatio illi tribuitur. Unum etiam nummum à ſe inſpectum refert Vicus, in quo DIVA LIVIA DIVA AUGUST. ſed quem demum circa Alexandri Severi & Gordiani tempora ſignatum credit. Argenteum præterea hujus Auguſtæ rariſſimum nummum prædicat Savotus, cum inſcr. LIVIA AUGUSTA, in altera autem parte DIANA LUCIFERA, de quo nummo fides ſit penes eos, qui videre. Alias obvii adhuc aliquot Græcorum nummi cum illa Liviæ appellatione, in quibus ΘΕΑ ΛΙΒΥΙΑ & ΛΙΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ inſcribitur,

Theſ. Grut. DLXXIX. 2.

cujus

cujus generis apud Cl. Seguinum alioſque vidiſſe memini. Unde ſine ullo temporum diſcrimine, modo LIVIA vocatur, ſicut in ſuperioribus Lapidum Nummorumve monumentis cum Dioni tum Romanis ſcriptoribus, diu etiam poſt adſumptum nomen Juliæ, ut præter alios Claudiano *Venerabilis Livia:* modo JULIA etiam vivente Auguſto, ut Joſepho, Velleio aliiſque, quod ab iis per πρόληψιν factum ſatis liquet, neque ſollicitandos proinde cum magnis viris eorum codices. Reſtitutos vero à Tito aliquot ejuſdem Auguſtæ nummos rariores aliquoties hic in urbe inſpeximus. Epit hal. ad Honor.

ANTONIAM etiam Germanici Matrem & Aviam Caii, AUGUSTAM dictam ex Senatuſconſulto ac SACERDOTEM DIVI AUGUSTI, non ex Dione Lib. LIX. ſolum aut antiquo lapide, ſed inſuper ex præclaro ejuſdem nummo diſcimus. Thef. Grut. CCXXXVI.9. Qui mire etiam illuſtrat locum Suetonii, quem prætererunt viri docti; *Poſt hæc Antoniæ aviæ quidquid unquam Livia Auguſta honorum cepiſſet, uno Senatuſconſulto congeſſit*; Livia autem, ut modo innui, dicta *Julia* & *Auguſta* brevi ab exceſſu conjugis, lectis ſcilicet tabulis teſtamenti; poſtea eodem conſecrato, *Sacerdos* etiam *Divi Auguſti* à Senatu declarata, ut diſerte hæc temporum diſcrimina obſervat Dio, ſed Lib. LVI. cujus locum male ſollicitavit & accepit interpres, τότε δὲ ἀθανατίσαντες αὐτὸν καὶ θιασώτας, οἱ καὶ ἱερὰ, ἱερείαν τε τὴν Λιουίαν, Ἰουλίαν τε τὴν καὶ Αὔγουσταν ἤδη καλουμένην ἀπέδειξαν· *Tum vero conſecrantes Auguſtum, ſodales illi & ſacra & ſacerdotem Liviam (quæ jam ante Julia & Auguſta nomen receperat) decreverunt.* Hic planus loci ſenſus, ſicut eum expreſſimus, nec mutatione illa indiget, νῦν καλουμένην, pro ἤδη καλουμένην, quæ locum perturbat. Vides autem quam lucem utrique cum Suetonio tum Dioni fœneretur hic Nummus, qui congeſtos Liviæ honores

diverſis vicibus uno Senatuſconſulto Antoniæ tributos exprimit, *Auguſta* nempe titulum & *Sacerdotium Divi Auguſti:* Ad quod Liviæ Sacerdotium reſpexit Ovidius de Ponto;

L. IV. El. 9. *Stant pariter natuſque pius conjunxque* SACERDOS,
Numina jam facto non leviora Deo;

tum Velleius, qui eandem *tranſgreſſi ad Deos Sacerdotem ac filiam* vocat. Viduarum quippe demum aut Virginum Sacerdotia apud Gentiles, juxta Tertullianum, *Sacerdotium viduitatis eſt & cœlibatium apud Nationes*, & quod jam ante innuerat, *cum Gentiles Satanæ ſuo & virginitatis & viduitatis ſacerdotio perferant.* Neque tamen univira eadem Livia, quæ prius Livio Druſo, dein Auguſto nupſerat; quod tamen in Flaminica requiſitum docet alibi idem Tertullianus. At non mirum eandem audire *Divi Filiam ac Sacerdotem*; recepto ſcilicet ac inde tradito apud Romanos more, ut à conjugibus, liberis & propinquis adſumerentur ejuſmodi ſacerdotia; Ita *filius Pertinacis Patris Flamen eſt factus*, juxta Capitolinum; & alibi in vita M. Aurelii, *Flaminemque ei ex affinibus, & ſodales ex amiciſſimis Aurelianos creavere.* Ut propinquius adhuc mittam Agrippinæ exemplum, cui mortuo conjuge Claudio, *Flaminium Claudiale* decretum à Senatu, auctore Tacito. Equidem eo Liviæ ac Antoniæ exemplo videtur mos ille apud Romanos receptus, ut ſacerdotia ad feminas tranſirent, quæ olim ad eaſdem ſpectaſſe negat L. Valerius apud Livium, *Non Magiſtratus, nec* SACERDOTIA, *nec triumphi, nec inſignia, nec dona aut ſpolia bellica his contingere poſſunt.* Niſi Veſtales forte excipias, quæ tamen ejuſdem ſexus Deæ erant ſacerdotes, qualis vocatur Quirini mater apud Poëtam, *donec Regina Sacerdos*, aut alias Sacerdotum uxores, Pontificum puta aut Flaminum,

Lib. I. ad Uxorem.
De Exhort. Caſtit.
In Pertinace.
Annal. XIII. 2.
Lib. XXXII. cap. 7.

num, quas una cum maritis Sacra curaſſe obſervat Halicarnaſſenſis, τοῖς ἑαυτῶν ἀνδράσι συνιερᾶσθαι. Equidem apud Ægyptios nullas extitiſſe Sacerdotes feminas Deorum Dearumve tradidit olim Herodotus; quæ frequentes tamen erant apud Græcos, & Deorum quidem utriuſque ſexus, quales ἱερείας & προφήτιδας apud Bœotios agnoſcit Strabo; & ad quæ etiam ſacerdotia reſpexit Claudianus, agens alicubi de honoribus mulierum, Antiq. l. 11. In Euterpe. Lib. 11.

Inde Sacerdotes, hac intrat pectora Phœbus,
Inde canunt Delphi, Trojanam ſola Minervam. Lib. 1. in Eutrop.

Ita facti quoque promiſcue apud Romanos ex utroque Sexu Divi Auguſti aliorumque Cæſarum conſecratorum Sacerdotes, Flamines, ſeu Flaminæ vel Flaminicæ, quales vocantur in Inſcriptione veteri inedita,

F. FLAVIO AUG. LIB. FLAMEN
DIVI TITI ANN. III VIX. AN. LII
M. VIII D. VIIII. HOR. VI.
FLAVIA FLAMINA FLAVIAL.
ET JULIA AMISSA LIB. FLAMI
NIA HER. EX TESTAM. P. CUR.
IN FR. PED. XIII IN AGR. P. XVII.

Flaminam hic vides *Flavialem*, ſeu Liviæ ac Antoniæ, aut ſi mavis, Agrippinæ, *Flaminæ Claudialis* exemplo, Gentis Flaviæ Sacerdotem, ac proinde è *collegio Flavialium*, cujus meminit Suetonius, quod una cum Templo Patri ac fratri ſacravit Domitianus. At vero ejuſdem Antoniæ mater & ſoror Auguſti OCTAVIA ſe quoque nunc conſpiciendam præbet recenti beneficio rariſſimi nummi, quem noviſſime Cl. Seguini induſtria feliciter detexit. Facile enim optima rei antiquariæ promicondo adſentior, ut non aliam quam Octaviam ſignet expreſſa mulieris facies cum junctis fratris Augu-

 ſti

ſti & Mariti Antonii capitibus. Quo refero etiam alium ſingularem nummum, quem una apud illuſtrem Matronam Fel. Rondanini inſpeximus, qui hinc caput Auguſti repræſentat, illinc juncta M. Antonii & Octaviæ capita. Ut vero Aviam Caii Antoniam, ita ejuſdem Neptes ſeu Caii ſorores vel proſtibula potius, AGRIPPINAM, DRUSILLAM, JULIAM, vulgatus jam antiquariis ejuſdem Nummus tradit. At alius occurrit nummus Gazæ Farneſianæ, ſed quem dubiæ fidei ſcio apud peritos quoſdam antiquarios, cum inſcr. DIVA DRUSILLA, JULIA DRUSILLA; ex quo pateret, (modo eſſet genuinus) & conſecratam revera à Caio Druſillam, ut ex Dione licet colligere, qui & Pantheam dictam eandem refert, & alteram illam JULIAM de filia potius quam de ſorore Caii intelligendam. Clare id videtur ex Suetonio colligi, qui de Caio refert, mortua Druſilla, quam impotenter adeo diligebat, & nata illi filia ex uxore Cæſoniâ, *Infantem autem* JULIAM DRUSILLAM *appellatam per omnia Deorum templa circumferens.* Nummus alius Græcus ejuſdem Divæ Druſillæ apud Goltzium & Occonem deſcribitur, cum inſcript. ΘΕΑ ΔΡΟΥΣΙΛΛΑ, de quo viderint antiquarii; neque enim eum verſare mihi contigit. AGRIPPINAM vero matrem ejuſdem Caii & Germanici conjugem, AUGUSTAM ex ejuſdem Nummis accepimus, ut liqueat cognomen illud Matri ſimul & Aviæ Caium detuliſſe. At rarum quidem hujus Agrippinæ nummum aureum vidiſti opinor in Cimeliarchio Etruſci Mæcenatis Leopoldi Cardinalis, qui hinc caput illius Auguſtæ, illinc filii Caii ſignatum præferebat. Alium itidem ſingularem nobis inſpectum meminiſti apud Abbatem Braceſium, in præclara congerie Numiſmatum antiquorum, qui in priori parte

Lib. LIX.

Agrip-

Agrippinæ vultum cum inſcript. AGRIPPINA M.F. MAT. C. CÆSARIS AUGUSTI, in altera Porticum cum figura ejuſdem referebat. Obvii hujus Agrippinæ nummi cum Carpento duarum mularum ac inſcr. S.P.R.R. MEMORIÆ AGRIPPINÆ, qui facem præferunt Suetonio tradenti Caium defunctæ Matri *Circenſes carpentumque, quo in pompa traduceretur, decreviſſe.* Qualem honorem Domitillæ Veſpaſiani conjugi, ac Juliæ Titi Filiæ itidem habitum arguunt earundem Nummi, cum ſimili carpento & inſcriptione. Quo ſpectat etiam ſequens hujus Agrippinæ Nummus.

De more illo, quo in defunctarum honorem ac memoriam, carpenta per Circum ducebantur, nota quæ obſervarunt jam eruditi. Equidem eximii ſemper honoris loco habitus apud Romanos uſus vehiculi carpentarii, & olim lege Oppia feminis Sacrorum tantum publicorum cauſa conceſſus. Hinc de Agrippina ſuperioris filia Tacitus ut inſolitum notat & Sacerdotibus demum conceſſum, carpento Capitolium ingredi. Unde liquet neque promiſcuum inter viros fuiſſe ejuſdem vehiculi uſum, ſed cum Sacerdotum antiquitus, tum poſtea Auguſti quodammodo faſtigii aut ſummorum etiam magiſtratuum proprium exſtitiſſe. Hinc ſolus aureo inſidens carpento Romam ſolenniter ingreſſus Conſtantius, ut ab Ammiano traditur. Ita Carpento vehi,

Liv. lib. XXXIV. Annal. XII. 42. Lib. XVI.

vehi, inter inſignes ſupremorum Magiſtratuum prærogativas habitum, vel ex Caſſiodoro colligas, qui de Var. lib. VI. cap. 15. Vicario urbis Romæ agens; *Ad ſimilitudinem quippe ſummorum Carpento veheris*, & alibi de Conſulari, *In aliquibus adhuc provinciis ornatus penula, carpenti etiam ſubvectione decoratus.* In Aureliano. Quomodo & Præfecto urbis *judiciale carpentum* tribuit alicubi Vopiſcus. Mulare autem carpentum nemo in ſuperiori Agrippinæ nummo aliiſque id genus mirabitur, qui novit relatum jam olim Mularum uſum ſeu cum Mulabus vehicula, inter ſolita luxus & pompæ muliebris inſtrumenta. Hinc illa Elagabali Lamprid. in Elagab. Semiamirica Senatuſconſulta, *quæ Carpento Mularum, quæ Boum, quæ ſella veheretur*; & à L. Vero, juxta Capitolinum, *data & vehicula cum Mulabus & mulionibus, cum juncturis argenteis*, quod ibi pro inſolito virorum luxu refertur. Traductus nempe mos ille ex Oriente, ubi frequens ac in pretio habitus Mulorum uſus; de quo multa non trita tradidit nuper doctiſſimus Bochartus, Tom. II. Hom. VII. p. 43. edit. Savil. in præclaro de Animalibus opere. Ita video Chryſoſtomum mulieres ſui temporis eo nomine non ſemel arguentem, quod niſi Mulabus vehantur, nequidem ad Sacram Synaxim velint accedere; alibi autem, Tom. II. Hom. IV. pag. 28. ex iis alias à veſtibus, alias à domo Mulis, vehiculis, velle ſuſpici. Immo ex iiſdem Mulis, albos præcipuo quodam loco habitos obſervo apud eundem Chriſtianorum Tullium, qui muliebrem ſuæ ætatis luxum iterum Tom. V. Hom. XLVII. pag. 313. alibi caſtigans, inter cætera notat, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑαυτῶν ἐνάγχουσι τοῦ γείτονος τοῦ ὁμοτίμου πολυτελεστέραν ἀναγκάζουσι πριάσθαι στολὴν καὶ ΛΕΥΚΟΥΣ ΗΜΙΟΝΟΥΣ· *& proprios maritos ſtrangulantes, cogunt eoſdem veſtem ſibi comparare pretioſiorem quam non fert ejuſdem dignitatis vicina, ac præterea* ALBOS MULOS. Tangit eundem mulierum Lib. II. ad Uxor. luxum Tertullianus, *unde niſi à Diabolo maritum petant idoneum*

idoneum exhibendæ ſellæ & MULABUS *& Cinerariis peregrinæ proceritatis*, qui & alibi eidem pompæ muliebri adſcribit *Gallicos Mulos*, pro quo vulgo exhibent editi codices *Gallicos multos*, & de bajulis explicant interpretes. At certe præter ſuperiora loca, priori lectioni ſuffragantur, quæ de Gallicis Carpentis apud Livium aliosque legimus. Superioris autem Agrippinæ filiam & cognominem AGRIPPINAM Neronis matrem Nummis aliquot antiquis ſignatam haud ignoras. Singularis inter eos raritatis, quem vulgavit nuper Patinus noſter, & qui præter Regium Pariſienſe, Muſeum etiam Auguſtæ Chriſtinæ decorat. Eundem non pigebit hic quoque lectori conſpiciendum dare.

Exhibet in priori parte caput Agrippinæ cum papaveribus & inſcr. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ, in altera vero Dianam venatricem cum parva Nympha & inſcr. ΕΠΙ ΣΕΡ.ΟΥΗΝΙΟΥ ΚΑΠΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΟΥΗΡΑΣ, & in medio, ΑΚΜΟΝΕΩΝ, ſeu, *ſub Serotinio Capitone & Julia Severa, Acmonenſium.* Ac primo illud ſingulare in hoc nummo, quod non Præſidis ſolum, ſub quo percuſſus, ſed conjugis etiam ejuſdem nomina ſit complexus. Alterum, Acmoniam hanc urbem fuiſſe Phrygiæ Pacatianæ, ut liquet ex libris Conciliorum, cujus gentile Ἀκμονεύς, quod arguit ſuperior nummus, non Ἀκμονιεύς, ut præferunt hodie Stephani Codices; formatum nempe ſicut Ἀπαμεύς, Ἀλεξανδρεύς, aliaque ejuſdem flexionis. Alium rurſus horum ΑΚΜΟΝΕΩΝ nummum, ſub Treboniano Gallo

Gallo ſignatum notavi in Muſeo Cl. Seguini, cum Bacchi Cantharum effundentis effigie. At præter hanc Agrippinam, priorem etiam Claudii conjugem VALERIAM MESSALINAM, & Neronis SABINAM POPPÆAM, notas vitæ probro mulieres, tradunt non ſemel ſelectiores aliquot Nummi. Priorem vulgarunt jam duo nobiles antiquarii Erizzo ac Triſtanus, & hic quidem cum inſcr. Auguſtæ VALERIA MESSALINA AUG. At negotium hic Dio faceſſit, cujus locus merebatur expendi viris doctis & accuratis, qui tradit Claudium ea uſum moderatione, ut neque nato illi Britannico *Auguſti*, neque hujus matri Meſſalinæ appellationem AUGUSTÆ dari ſit paſſus. Unde nihil aliud hic reſtat, niſi ut lapſum Dionem ſtatuamus, quod durius mihi videtur; aut quod magis placet, Claudium in uxoris gratiam, poſtea à priori propoſito receſſiſſe. Id vero cum nec in Cæſaribus aliis inſolitum, tum in mutabili & uxorio Claudio minus mirum cuiquam videbitur. Ut hoc etiam addam, rariſſimos hujus Meſſalinæ Romanos nummos, ita male ut plurimum injuria temporis acceptos, ut minus commode erui poſſit illorum inſcriptio; quod & probarunt diligentes Cimeliarchii Medicei cuſtodes, & arguit inſuper Erizzo qui mutilam eandem tradit. Ejuſdem etiam notæ, quem nuper verſabam, nummus Regiæ Gallorum Gazæ, qui hinc Claudii caput, illinc Meſſallinæ ſignatum præfert, inſcriptione utrinque vetuſtate exeſa. At rem extra dubium ponunt, qui *Auguſtæ* nomen perſpicue illi tribuunt Græci, aliquot Nummi; quales duos vidiſſe memini, unum in Gaza Reginæ Chriſtinæ, qui in anteriori parte Claudium exhibet, in averſa figuram ſtantem ſpei inſtar columnæ innixam cum flore & inſcr. ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣ.

Lib. LVI.

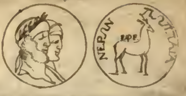
alte-

alterum in Collegio Claromontano Pariſienſi, qui Meſſalinam depingit ſtantem cum duobus liberis & inſcr. ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Græcum vero POPPÆÆ nummum adtulit Triſtanus, ſed in cujus explicatione, male mea ſententia, litteras H. P. ad Junonem refert, quaſi in eo Sabina Poppæa *Auguſta Juno* vocaretur. Id vero alienum hoc loco, ubi duæ illæ litteræ H P in medio nummi poſitæ, juxta conſuetum ejuſmodi inſcriptionum morum, ad urbem Heracleæ aut ſimilem referri debent, à qua nummus ille percuſſus. Alias rectius Juno dicta fuiſſet altera Neronis conjunx & adoptione ſoror OCTAVIA, quam exhibent etiam aliquot Nummi, & de qua Auctor Tragœdiæ cognominis,

Generata Divo, Claudiæ gentis decus,
Sortita fratris more Junonis thoros.

Convenientius autem Poppææ cognomen *Deæ Veneris*, cui mortuæ templum à Nerone exſtructum refert Dio in Excerptis Conſtantinianus, cum inſcr. SABINÆ DEÆ VENERI MATRONÆ FECERUNT. Ejuſdem alias Poppææ & Neronis juncta capita habes hic in nummo Græco, ſed ita male à tempore juxta & rudi monetario accepto, ut ſola ille antiquitatis reverentia tractari & inſpici mereatur. Pag. 695.

Ad quem nummum commode, ut vides, referri poſſunt illa Auctoris Octaviæ,

—— *jam* POPPÆÆ

Fulget imago juncta NERONI.

Signatus vero ille Epheſi, ut liquet ex inſculpta figura Cervi, notiſſimo in nummis Epheſiorum ſymbolo. Solenne id etiam Epheſiis eo modo ſculptos tradere imperantes conjuges, ſicut arguit alius nummus, in quo duo capita Auguſti & Liviæ, in averſa autem Cervus, itidem & inſcr. ΕΦΕΣΙΩΝ: aut geminus alius cum capitibus Hadriani & Sabinæ, ac litteris ΕΦΕ. Ceterum Poppææ & Neronis juncta capita exhibet alius nummus Regiæ Gazæ Pariſienſis, cum inſcr. ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΟΠΠΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ; & inſignis alter argenteus illuſtriſſimi Colberti, cum tribus etiam capitibus junctis, Neronis puta, Poppææ & Agrippinæ. De hac vero Poppæa illud ſolum præterea
Antiq. Jud. obſervo, eam à Joſepho ut θεοσεβῆ ſeu *piam* feminam
l. xx. c. 7. alicubi laudari. Rationem autem, cur ita honorifice appelletur à graviſſimo auctore, inde petendam crederem, quod ille Romam profectus, ab ea abſolutionem Sacerdotum, ac multa in diſceſſu munera ſit conſequutus, ut ipſe narrat in Commentariis de vita ſua. Hinc illa à grato & memori animo profecta commendatio. Ut mittam propenſiorem viſum mihi non ſemel Joſephum in memoriam Neronis, ac proinde amatæ illius Conjugis; ut conſtare poteſt ex iis, quæ alibi de illo

Cæſa-

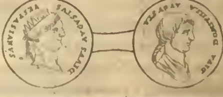
Cæſare idem refert. Id vero datum ab eo videtur, cum Neronis beneficiis in Judæos, tum Veſpaſiani, ſub quo ſcribebat, reverentiæ, qui magnis à Nerone beneficiis adfectus fuerat. At vero ſanctam illam & infelicem OCTAVIAM, digniori fato ſervarunt aliquot Nummi, qualem cum juncto Neronis capite inſtar Solis & Lunæ vulgavit Triſtanus. Ejuſdem notæ nummos videre licet in duobus Urbis Cimeliarchiis, Reginæ nempe Chriſtinæ, & laudati ſæpius Camilli Maximi, à quo ſequens ectypum ſumus nacti cum inſcr. NERO CLAUD. CÆSAR IMP. ET OCTAVIA AUGUST. in altera autem parte Nero cum ſceptro & inſcr. NERO CLAUD. IMP. LURINO VOLUMNIO II VIR.

Antiq. Jud. l. xx. c. 2.

Ut conſtet equidem erraſſe Savotum, qui Octaviæ hujus Nummos Græcos dari ſolum credidit. Poſtremi generis recondit Gaza Regia Pariſienſis, hinc cum Neronis, illinc cum Octaviæ capitibus, & inſcr. ΟΚΤΑΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, *Octavia Auguſti*, non *Auguſta*. At STATILIÆ MESSALINÆ, unius adhuc è Neronis Conjugibus, Græcum etiam Nummum edidit Triſtanus, de quo poteſt conſuli. FLAVIA autem DOMITILLA, Victori liberta, & Uxor Veſpaſiani, ſed eo adhuc privato exſtincta, à filiis ejuſdem Tito ac Domitiano legitur conſecrata. Hinc ejuſdem Nummi cum Carpento non ſolum & inſcr. MEMORIÆ DOMITILLÆ, verum etiam alter rarior cum DIVÆ epitheto;

theto; cujus generis ſequens aureus Gazæ Palatinæ, hinc cum Veſpaſiani capite radiato & inſcr. DIVUS AUGUSTUS VESPASIANUS, illinc Domitillæ caput & epigraphe DIVA DOMITILLA AUGUSTA.

Cui geminus aureus itidem pulcherrimus Regiæ Gazæ Pariſienſis, niſi quod in priori parte, dandi caſu expreſſa ſit inſcriptio, DIVO AUGUSTO VESPASIANO: Ut inde demum, nec aliunde, quod ſciam, liſiueat, AUGUSTÆ quoque nomine eandem à filiis decoratam. Rarus itidem nummus Græcus Lomenianus hujus Domitillæ, qui eidem Muſeo Regio noviſſime acceſſit, cum capite illius Auguſtæ, & inſcriptione ΦΛΑΟΥΙΑ ΔΟΜΙΤΙΛΛΑ, in averſa autem Serpens Equi dorſo impoſitus, & ſupra à nobis adlatus. Occurrit vero Domitillæ mentio & Filiæ ejuſdem nominis, in veteri lapide, qui eadem opera hic ſupplendus eſt; Theſ. Grut. CCXLV. 5. FLAVIA DOMITILLA FILIA FLAVIÆ DOMITILLÆ IMP. CÆSARIS VESPASIANI NEPTIS. Ita enim legendum ibi nomen illius Auguſti, cujus tres tantum poſteriores litteræ deſcribuntur. Veſpaſiani nempe & Flaviæ Domitillæ filia ejuſdem nominis Domitilla Suetonio traditur, cujus filia rurſus & Veſpaſiani proinde Neptis in ſuperiori lapide ſtatuenda eſt. Alias vero VESPASIÆ POLLÆ, Matris ejuſdem Veſpaſiani, aut CÆNIS ejus Concubinæ imaginem in rarioribus aliquot Nummis putat ſe repeteriſſe Triſtanus. Eundem vero DIVÆ honorem & Au-

AUGUSTÆ titulum, JULIÆ TITI Filiæ adſcribunt illius Nummi, in quibus vulgo Mulare Carpentum, ut ſupra innui, & inſcr. DIVÆ JULIÆ AUG. DIVI TITI F. Quo reſpexit Martialis,

Dum voce ſupplex, dumque thure placabit Lib. IX.
Matrona DIVÆ *dulce* JULIÆ *nomen.* Ep. I.

Domitiani autem Conjugi DOMITIÆ nomen LONGINÆ præter Suetonium tribuit Nummus Mediceus, (qualem deſcripſerant jam olim diligentes antiquarii, & poſt eos Scaliger in Euſebianis) qui ab una parte Domitianum, ab altera hanc Domitiam refert, & inſcr. ΛΟΝΓΕΙΝΑ ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Neque infrequenter eadem Auguſta ſignata in aliis Græcis *Epheſiorum, Magneſiorum, Cadœnorum, Amaſtrianorum,* ac *Amphipolitarum* nummis, quos verſare mihi non ſemel licuit in illuſtribus Cimeliarchiis, cum Dianæ Epheſinæ, aut Fluvii jacentis, aut Tripodis aliiſvĕ id genus ſymbolis. Haud ignoti quoque Romani ejuſdem Auguſtæ nummi, vel cum inſcr. ob natum ex ſe & mox conſecratum infantem, DIVI CÆSARIS MATRI; aut alias DOMITIA AUGUSTA IMP. DOMITIANI; ſeu, ut præfert inſignis nummus æreus, In Cimel. Camil. Maxim.
DOMITIA AUG. IMP. CÆS. DIVI F. DOMITIANI AUG. alius minor itidem obvius DOMITIA DIVI F. DOMITIANI. Scilicet eadem ratione qua hujus liberti, ſervi, ornatrices, aliquoties numerantur in priſcis marmoribus, cum inſcriptione DOMITIÆ DOMITIANI. Sequentium vero Auguſtarum Hiſtoriam non minus illuſtrant antiqui Nummi. Nervam quidem Auguſtum uxorem habuiſſe, & filium ex uxore dictum Calpurnium, ex Plinio, Dione, & Victore etiam colligit Triſtanus, ſed nullo idoneo fundamento. Neque enim verba Plinii de Tra-

In Panegyr. jani adoptione loquentis id arguunt, *Itaque*, inquit, *adoptatus es, non ut prius alius atque alius in Uxoris gratiam. Adſcivit enim te filium non Vitricus ſed Princeps.* quæ nihil aliud quam diverſam Trajani, & Tiberii puta vel Neronis, adoptionem probant: quorum ille à Nerva patriæ caritate, hi à Vitricis Auguſto & Claudio in u-
L. LXVIII. xorum gratiam ſunt adoptati. Dio vero nihil aliud tradit, niſi Nervæ Trajanum & quidem Hiſpanum adoptanti conjunctos non defuiſſe. Neque de filio ſiluiſſet, ut quem celebrat Nervæ in patriam caritatem, magis adhuc conſpicuam redderet. Victorem autem, quem teſtem obiter hic appellat Triſtanus, non intellexit: ita enim ille, *Calpurnium Craſſum promiſſis ingentibus animos militum prætentantem detectum confeſſumque Tarentum cum uxore removit, patribus lenitatem ejus increpantibus.* Plana hæc de Calpurnio & ejuſdem uxore à Nerva relegatis, ob crimen majeſtatis; ex quibus tamen uxorem ipſius Nervæ & filium Calpurnium commentus eſt Triſtanus, parum certe probabili conjectura. At vero veriſimilius quis ignotum ex auctoribus Nervæ matrimonium colligat ex ejus Nummo Mediceo, in quo caput muliebre ornatum diademate cum inſcr. IMP. NERVA CÆS. AUG. in averſa Globus cum temone: ni tamen inſolitus apud Romanos illis temporibus uſus Diadematis, ad Deam aliquam, puta Junonem, eundem Nummum referendum potius arguat. Trajani vero non ſolum uxorem PLOTINAM, ſed inſuper (ſicut ante obiter indicatum) MARCIANAM ſororem, & Filiam ejuſdem MATIDIAM, AUGUSTAS ex Nummis & Lapidibus renuntiatas, diſcimus. Ex his etiam DIVAM Marcianam arguunt nummi Filiæ inſcripti, MATIDIÆ AUG. DIVÆ MARCIANÆ, & ſingularis quidam Mediceus, in quo legitur

DI-

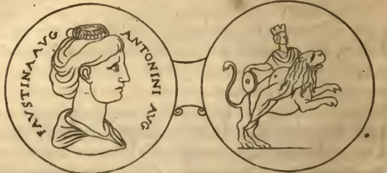
DIVA AUGUSTA MARCIANNA, cum gemino N & cum Aquila: præterea in averſa parte ac inſcr. CONSECRATIO. S.C. cujus etiam index alius ejuſdem Divæ nummus, cum figura in curru quem duo Elephantes trahunt. Soror vero Matidiæ SABINA, infauſta Conjux Hadriani, cum in vulgatis nummis, tum in rariſſimo Farneſiano una cum Antino mariti catamito depicta occurrit. FAUSTINAS vero, Matrem & Filiam non trita ſolum & obvia paſſim numiſmata, ſed rariora etiam nonnulla exhibent. Et Matris quidem FAUSTINÆ nummi, Antonini Pii conjugis, plerique poſt mortem ejus percuſſi cum ſolitis conſecrationis ſymbolis ac nominibus. Quo ſpectant etiam inſignes, quamquam jam vulgati antiquariis nummi, in quibus plures figuræ cum puellis occurrunt, Fauſtina vero ſubſellio inſidens, & inſcr. PUELLÆ FAUSTINIANÆ; quæ nempe inde nomen nactæ ut liquet ex Capitolino, quod in honorem mortuæ conjugis alimenta iis è publico ex Pii juſſu decreta ſint. In Gaza Regin. Chriſtin.

Tales vero alimentarios pueros ac puellas ad frumentationem primum admiſſos à Trajano, gratia ætatis iiſdem facta, liquet ex Plinii Panegyrico, ut jam viderunt viri docti. Unus vero aut alter nummus hujus Auguſtæ occurrit ſignatus eadem viva inter nummos Mediceos, cum inſcr. CONCORDIA AUG. Quo referendus etiam præclarus quidam nummus, in quo plures Sabinæ cum parvulis depinguntur intervenientes Sabinorum & Romanorum pugnæ; cujus nummi notitiam

tiam mole & raritate inter paucos inſignis, Cl. Gottifredi acceptam fero. Eidem Fauſtinæ adhuc ſuperſtiti adſcribendus alius nummus è maximorum itidem genere, hinc cum inſcr. FAUSTINA AUG. ANTONINI AUG. illinc cum Cybele vel Fauſtina habitu Cybeles Leone vecta, cujus hic depicti gratiam incomparabili Reginæ habiturus eſt Lector.

In Gaza Chriſtinæ Auguſtæ.

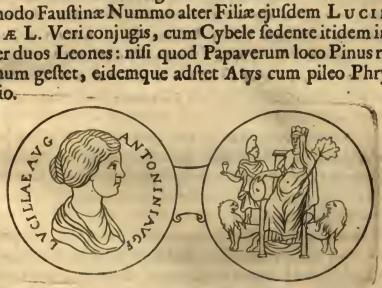
Geminam omnino huic Nummo & præclaram quidem ſtatuam obſervabam nuper in Villa Pamphiliana. De Galero autem illo, ſeu operculo Verticis, quod præferunt paſſim Fauſtinæ hujus nummi, audiendus eſt Tertullianus, cui facem iidem commodant. *Aliæ geſtiunt in cincinnos coërcere, aliæ ut vagi & volucres clabantur, non bona ſimplicitate. Affigitis præterea neſcio quas enormitates capillorum, nunc in* GALERI *modum, quaſi vaginam capitis, &* OPERCULUM VERTICIS, *nunc in cervicem retro ſuggeſtum.* Ad FAUSTINAM vero Filiam ſpectat alius Nummus Regiæ ejuſdem Gazæ, in quo eadem Cybele occurrit inter duos Leones ſedens, una manu tympanum, altera geſtans papavera.

De Cultu.

Fre-

Frequenter nempe ſub habitu hujus Deûm Matris depictæ id genus Auguſtæ; unde ejuſdem Fauſtinæ puerperium, ſub puerperii Cybeles effigie adumbratum videas in nummo Cl. Seguini. Ita haud diſſimilis adlato modo Fauſtinæ Nummo alter Filiæ ejuſdem LUCILLÆ L. Veri conjugis, cum Cybele ſedente itidem inter duos Leones: niſi quod Papaverum loco Pinus ramum geſtet, eidemque adſtet Atys cum pileo Phrygio.

Ad Lucillæ hujus Matrem Fauſtinam pertinet, ut obiter hoc addam, alter ejuſdem Nummus à Triſtano adlatus cum inſcr. ΦΑΥϹΤΕΙΝΑ ϹΕΒΑϹΤΗ ΕΥϹΕΒ. Tom. I.
ϹΕΒ. ΘΥΓΑΤΗΡ, ſed quem aliud agens procul dubio pag. 593.
vertit, *Fauſtina Auguſta Pii Auguſti Conjux*, & ita perperam

Kkkk ram

ram ad Matrem, non ad Filiam refert. Nec Commodi ſolum Uxorem CRISPINAM Dianæ habitu, ſed & ejuſdem pellicem MARCIAM Palladis aut Amazonis inſtar depictam exhibent præclari itidem Nummi. De hac poſtrema Lampridius, *Commodus Amazonius Marciam Concubinam in Amazone pictam diligebat.* Pertinacis conjux TITIANA Antiquariis hactenus ex Nummis ignota; licet in nummo quodam Mediceo ſpectetur, in cujus averſa parte Navis cum velo. Neque enim ſilendum, haud immerito ſuſpectum eundem fuiſſe erudito illius Gazæ Cuſtodi Petro Fittonio, quaſi Criſpinæ caput in anteriori parte referret. Equidem ut alia mittam, Pertinacem certe uxorem Auguſtam dici noluiſſe tradit Dio, quamquam aliunde ſciamus hoc nomen eadem die utrique conjugi delatum. At Succeſſoris ejuſdem Didii Juliani duas AUGUSTAS nuncupatas Uxorem & Filiam, MANLIAM nempe SCANTILLAM & DIDIAM CLARAM, Nummi earundem adhuc arguunt; ut vere pateat adſertum à Spartiano; *Uxor etiam Manlia* (non ut ibi legitur Mallia) *Scantilla, & filia ejus Didia clare Auguſta ſunt appellata.* JULIA DOMNA Severi Conjux ex ejuſdem nummis nota, & jam ex iis caſtigatus ab eruditis error Viri docti, qui ΔΟΜΝΑΜ ab Oppiano per ſyncopem, pro *Domina* dictam exiſtimaverat. Eundem tamen erravit nuper eruditiſſimus editor Nicephori Bryennii, qui inſuper ex hoc ipſo Oppiani loco *Dominas* dictas colligit Matres Auguſtorum. DOMNA enim proprium cognomen Syræ hujus Mulieris, ſicut in Oriente & Ægypto frequens occurrit apud Auctores Eccleſiaſticos DOMNI & DOMNÆ appellatio. Ita Iſidori illius, cujus vitam deſcribit Damaſcius apud Photium, uxor *Domna* ab eodem vocatur. Unde etiam eadem

In Gaza Chriſt. Reg.

Lib. LXXIII.

Capitol. in Pertinac.

In Did. Juliano.

dem vox mihi videbatur reſtituenda in lege quadam de Legatis, ubi Julii Agrippæ primipilaris neptis *Julia Domina* vocatur; *quæſitum eſt an & prædia extraneus hæres haberet, an vero ad Juliam dominam, quæ habuit patruum Majorem Julium Agrippam, pertinerent.* Cur vero hæc *Julia* neptis hujus primipilaris, *domina* ibi appelletur, vix unquam commode explicabunt juris interpretes. Magnus quidem Cujacius in divinis Obſervationibus (ut non male eaſdem vocat illuſtris Thecanus) ex hoc loco, ſed dubie tamen & titubanter colligebat, Mulieres olim Romanis dictas *dominas*, non reſpectu ſolum maritorum, ſed etiam per ſe. Verum errorem vulgatæ lectionis melius detexiſſet, pro qua *Juliam Domnam*, legi debere quovis pignore contenderem. Et hæc quidem continuo notaveram, dum forte Cujacii obſervationes verſarem, quum animadverti poſtea idem jam de hac *Julia domina* in *Domnam* transferenda, duobus eruditiſſimis viris ſuboleviſſe, Guidoni nempe Pancirollo, in libris Variarum, & noviſſime Ægidio Menagio in Amœnitatibus Juris. Diverſa autem DOMNI apud Anaſtaſium alioſque coævos Scriptores ratio; qui hoc nomen Cæſaribus aut Eccleſiarum Antiſtitibus, ut dignitatis titulum vulgo ſolent tribuere. Male vero eadem Julia Severi pro Julia Domna, JULIA DONINA legitur in Veteri lapide apud Gruterum. A *Domna* vero factum etiam *Domnica*, quo nomine Valentis uxor vocatur apud Socratem. Nec minus quis ex ejuſdem JULIÆ nummis colligat, eam perperam ab Eutropio, Spartiano, Euſebio, & Oroſio, Novercam Caracallæ, & præterea ejuſdem Uxorem, non autem Matrem ſtatui; quod utique apud Varnos minus inſolitum accidiſſet, quibus novercam uxorem ducere lege conceſſum tradit Procopius. Certe præter potiorem

L. pater. 38. §. 4. D. de legat. 3.

L. III. c. 18.

Theſ. CCLXVIII.

Hiſt. Eccl. l. IV. c. 26.

Bell. Goth. l. IV. c. 20.

hic longe Oppiani, Herodiani, & Dionis coævorum Scriptorum auctoritatem, Mater Augg. Caracallæ nempe & Getæ vocatur ſine ullo diſcrimine, & manifeſtius adhuc Mater hujus Caracallæ in priſcis nummorum monumentis. Unde occurrit ejuſdem Juliæ mentio in veteri lapide, qui Scaligero aliiſque eruditis crucem fixit,

I. O. M. ET.
IVNONI REGINÆ
PRO SAL. IMP. M. AVR. ANTONINI
PII AVG. ET IVLIÆ AVG. MATRIS
AVG. M. VLP. MVCIANVS
MIL. LEG. XIII. GEM.
HOROLOGIAR. TEMPLVM
A SOLO DE SVO EX VOTO
FECIT
FALCONE ET CLARO COSS.

Neque enim alia hæc Julia Mater Auguſti, niſi eadem hæc Mater Caracallæ, qui *M. Aurelius Antoninus Pius* paſſim in Nummis & lapidibus antiquis vocatur. Unde accedere non poſſum doctiſſimo Reineſio, qui ob repertam ſibi in Nummis Juliam Soæmiam Matrem Elagabali non parum ſibi gratulatus, ad eandem continuo lapidem hunc refert. Neque enim hanc Juliam ſine adjuncto Soæmiæ cognomine in priſcis monumentis dictam reperies; quum Julia Severi in iiſdem paſſim Julia Pia, Julia Augusta deſcribatur; ut mittam geminam cum hoc marmore aliorum auctoritatem, in quibus iiſdem verbis hanc Juliam Matrem Aug. h. e. Caracallæ vocari videas. De Conſulibus, qui Scaligerum hic turbarunt,

res

res facile componi poteſt, ſi non pro ordinariis, ſed pro ſuffectis habeantur: ut alias idem eruditiſſimus Reineſius recte obſervavit. Ejuſdem vero Caracallæ Uxor PLAUTILLA, cum in Nummis vulgaribus, tum in altero Græco apud Triſtanum, cum prænomine FULVIÆ ſpectatur. Eam itidem exhibent duo inſignes mole & raritate Nummi, alter Tarſi percuſſus, hinc cum capite Plautillæ, illinc cum eadem Auguſta & conjuge Caracalla dextram jungentibus, ac inſcr. ΑΔΡ. ϹΕΥΗΡΙΑΝΗϹ ΤΑΡϹΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ: alter Caracallæ & Plautillæ capita repræſentans, cum inſcr. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ, infra ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ, in altera parte vero nudam Venerem cum Vaſe & inſcr. ΚΝΙΔΙΩΝ. Quem præclarum Nummum, qui celebrem illam Cnidiam Venerem nobis adhuc hodie ante oculos ponit, verſabam haud ita pridem inter illuſtria Cimelia Regiæ Gallorum Gazæ. Elagabali autem Mater paullo ante commemorata Julia SOÆMIAS; & tres ejuſdem Uxores, JULIA PAULLA, JULIA AQUILIA, ANNIA FAUSTINA in ſelectis numiſmatibus etiamnum proſtant. Poſterioris vero nomen ex iiſdem ſolum diſcimus, quam à Commodo genus derivaſſe tradit Herodianus, Dio vero M. Aurelii neptem vocat. Alias Annii cujuſdam Fauſti, delatoris ſub Nerone inſignis, meminit Tacitus, à quo ſtemma hujus Anniæ Fauſtinæ videretur arceſſendum. Male vero eadem à Triſtano prior Elagabali conjux ſtatuitur; quum & Herodiano tertia diſerte adnumeretur, & cæde mariti Pomponii Baſſi quæſitas illius nuptias, ſed non primas, Dio auctor ſit. Duas vero priores Auguſti illius Conjuges, prænomen JULIÆ geſtaſſe, non aliunde rurſus quam ex earundem Nummis percipimus; quarum altera CORNELIA PAULA, alte-

In Cimel. Reg. Chriſtin.

Hiſt. II. 10.

Lib. IV.

Lib. LXXIX.

ra ſine alio prænomine, AQUILIA SEVERA Dioni vocatur. Unde etiam adſequimur, frequenter id receptum ea maxime ætate, ut Auguſtarum nomina mutarentur, aut ornarentur alterius prænominis additione. Hanc vero nominum in Auguſtis id genus mutationem maxime fieri ſolitam videas, ubi turpia illa videbantur aut ominoſa, ut de Euphemia Juſtini Imperatoris Conjuge notat Procopius, quæ antea Lupicina vocabatur; unde, inquit, οὔτε ξὺν τῷ ὀνόματί τε αὐτῆς ἰδίῳ ἅτε καταγελάστῳ ὄντι ἐς Παλάτιον ἦλθεν, ἀλλ' Εὐφημία ἐπικληθεῖσα· *neque cum proprio nomine, quod ludibrio opportunum videbatur, in Palatium venit, ſed Euphemia appellata.* Haud aliter nempe ac auſpicata id genus nomina, aut in ſponſi & ſponſæ deductione, ac admiſſione Veſtalium apud Romanos; aut in dedicatione Templorum, juxta illud Taciti in reſtituendo Capitolio, *Ingreſſi milites, quibus fauſta nomina*, aut alias pro male ominatis Urbium nominibus quæſita nonnunquam reperias; nempe, quod ait alibi Procopius, τὴν ἀπὸ τοῦ προτέρου ὀνόματος διαφεύγοντες βλασφημίαν. More utique hominum conſueto, quo, ſicut rurſus alio loco vere obſervat idem Auctor, magis vocabula turpia, quam res ipſas ſolent amoliri. Exemplum cæteroquin mutati aut adſumpti alterius nominis dederat jam olim LIVIA, cui primæ cognomen AUGUSTÆ cum pronomine JULIÆ conceſſum videmus. Hinc poſtea frequens iſtud evaſit ſequentium Auguſtarum, ut JULIÆ DRUSILLÆ, JULIÆ AGRIPPINÆ, JULIÆ TITI, & in JULIA PIA Severi Conjuge renovatum; quod nomen eandem è familia Juliorum traxiſſe obſervat doctiſſimus Reineſius. Ab ea certe tranſlatum ad Auguſtas & Gentiles eorundem temporum, JULIAM MÆSAM hujus Sororem ac Aviam duorum Auguſtorum

In Arcan. Hiſtor.

Hiſt. IV. 53.

Bell. Gotth. l. I. c. 15.

Bell. Gotth. l. IV. c. 15.

rum JULIAM SOÆMIAM Elagabali, & JULIAM MAMMÆAM Alexandri Severi Matres, ac earum exemplo ad utramque illam Elagabali Conjugem, JULIAM PAULAM & JULIAM AQUILIAM: ita ut eadem ætate Auguſti ANTONINI, Auguſtæ vero JULIÆ vulgo dicerentur. Neque tamen octo JULIAS intra Severi & Alexandri tempora, ut exiſtimabat vir longe eruditiſſimus, ſed ſex tantum reperias modo commemoratas, Severi nempe Conjugem eandemque Matrem Caracallæ, Sororem ejus Aviam duorum Auguſtorum Elagabali & Alexandri, Matres utriuſque, & duas prioris Uxores. Neque enim aut tertia uxor Elagabali ANNIA FAUSTINA, dicta JULIA, ut patet ex ejus Nummis; & ideo, ut exiſtimo, quod ſtirpem & clarum nomen duarum Auguſtarum jam aliunde ad mariti nuptias adferret; neque etiam ulla Julia Alexandri Severi conjux occurrit in priſcis monumentis. Alia nempe illi in iiſdem tribuitur, ab antiquariis vulgo alteri elocata, SALLUSTIA BARBIA ORBIANA, quæ ut frequenter ſine mariti effigie, ita occurrit in rariſſimo nummo ejuſdem Alexandri. Eum enim à ſe inſpectum ſignificavit mihi aliquoties princeps apud vos antiquariorum Fr. Gottofredi, in anteriori parte referentem Alexandrum Severum, in altera hanc Salluſtiam Orbianam. Unde illius nummi auctoritate, hæc non Trajani Decii, ut vulgo antiquariis perſuaſum, ſed ejuſdem Alexandri uxor eſſet ſtatuenda. Quod ipſum confirmare videntur alii Nummi ejuſdem SALLUSTIÆ, in quibus illa cum conjuge depicta manus eidem tradens, ac inſcr. CONCORDIA AUGUSTORUM; quorum ille Alexandrum Severum potius quam Decium referre videtur. Turbat aliquantum inſcriptio marmoris; In Cimel. Card. Buon-comp.

GNÆÆ

Theſ. Grut. CCLXXIV.2.

GNÆÆ
SEIÆ HEREN
NIÆ SALLVS
TIÆ BARBIÆ
ORBIANÆ AVG.
CONIVGI DOMINI
NOSTRI AVG.
VALENTINI VE
TERANI ET
VETERES.

in qua ea DOMINI NOSTRI appellatio ad Decii magis quam hujus Alexandri tempora videtur referenda. Quibus addi poteſt Nummi à Triſtano adlati auctoritas, in quo hinc Hoſtilianus Decii filius aut gener potius, hinc SALLUSTIA BARBIA ORBIANA; ſive eadem cum hac Salluſtia, ſive filia illius, ut credidit Triſtanus, ſtatuatur. Adeo ut vel alterutrum fateri oporteat, aut duas cum his nominibus floruiſſe Auguſtas, alteram Alexandri Severi, alteram Decii conjugem, quod minus equidem veriſimile; aut de fide horum nummorum eundum ulterius in conſilium. Cæterum aliam eidem Alexandro uxorem tribuit Lampridius, nomine MEMMIAM, quam & MEMMIAM SULPICIAM, neſcio cujus nummi fide protulit Goltzius. Maximini etiam Conjunx ſed tacito nomine ab Appiano, Marcellino & Zonara refertur, quorum iſte eandem à truculento marito interfectam narrat. Ea vero vulgo ſtatuitur ab antiquariis, non Calpurnia quædam cum doctiſſimo Camerario, ſed quæ in veteri numiſmate occurrit appellata DIVA PAULINA, & in averſa parte cum Conſecrationis nomine ac ſymbolis. Ut verum tamen fatear, levibus aut nullis potius conjecturis id hactenus nititur; quum id neque ex Nummi inſcri-

inſcriptione aut aliis Veterum monumentis liceat hodie colligere. Immo obſtare potius videntur mea ſententia illa conſecrationis ſymbola: quem honorem Tyranni conjugi & hoſti Senatus ab eodem Senatu habitum parum videtur mihi veriſimile. Nequidquam enim Triſtanus illum tuetur exemplo Poppææ & Sabinæ Hadriani, quæ quamquam à maritis interfectæ, eorum tamen opera fuerunt conſecratæ. Neque enim eadem Maximini ratio, cujus & ferocius adhuc ingenium, & breve ac procul ab Urbis conſpectu imperium, & cum perpetua Senatus diſſenſione conjunctum, & infenſi denique poſt mortem ſucceſſores. Notum alias etiam ſub Cæſarum imperio penes Senatum fuiſſe conſecrandi facultatem; adeo ut difficulter honorem illum Hadriano mortuo extorſiſſe legatur Antoninus Pius. Capitol. in Pio. Mitto leviores adhuc ejuſdem Triſtani conjecturas, qui modo JULIAM PAULINAM dictam eandem fingit pro arbitrio, & modo Julii Pauli Juriſconſulti, modo Pontii cujuſdam Paulini filiam, modo eandem credit cujus mentio in lege quadam de Legatis, *Paulinæ filiæ meæ legatum.* Hæc enim omnia tam incerta quam incertiſſima. Si aliquis conjecturæ hic locus, & Nummi elegantia pateretur, ad PAULINAM, Hadriani ſororem magis placeret eandem referre, de qua exſtat nobilis adhuc inſcriptio. Id vero poſtea Occoni in prioribus ejus curis placuiſſe animadverti, qui dein motus Panvinii & aliorum auctoritate, dubius tamen in vulgatam ſententiam conceſſit. Inſcriptio autem talis,

DOMINA
PAVLINÆ SO......
IMP. CÆSAR.
TRAIANI HADR.
AVG.
FVNDA.
DD.

Huic enim recenti Marcianæ ſororis Trajani exemplo, idem Conſecrationis honos à Senatu haberi potuit. Verum obſtat, ut innui, Nummi illius DIVÆ rudior pro Hadriani ætate figura & adſpectus, tum forte Ex-
Pag. 754. cerptorum Dionis auctoritas, in quibus ſugillatus legitur Hadrianus, quod conſecrationis honorem Antinoo catamito, non autem Paulinæ Sorori deferri curaſſet. Adfert ceteroquin eundem Paulinæ Nummum Pyr-
In MſC. Reginæ Chriſtinæ. rhus Ligorius in opere inedito, quem eidem Hadriani modo Matri modo Sorori vindicat, ita tamen ut in eo DIVA PAULA, non PAULINA legatur, ſicut vocari tamen agnoſcit in Inſcriptione Fundana. Id vero ideo factum exiſtimat, quod conſecrantes eandem Paulinam Romani, nomen diminutivum ei ademerint: quæ mira certe viſa mihi obſervatio, & juxta quam non FAUSTINÆ, CRISPINÆ ſed FAUSTÆ aut CRISPÆ vocari debuiſſent Auguſtæ poſt mortem ſideribus receptæ. Sed nullus conjecturæ hic locus, cum DIVA PAULINA, non PAULA diſerte legatur in illius Nummis, ac præter alios in quodam inſigni Regiæ Gazæ Chriſtinæ, in quo figura cum velo & face bigis vecta ac inſcr. CONSECRATIO. Notior ex iiſdem Nummis Gordiani Conjunx FURIA SABINA TRANQUILLINA, ſicut vulgo ab Antiquariis deſcribitur; quæ tamen non SABINA, ſed SABINIA vocatur in præclaris neque obviis nummis qui integrum hoc nomen repræſentant. Tales duos æreos ac
Apud Ill. Colbertum & P.Sevium. argenteos videbam haud ita pridem in illuſtribus Lutetiæ Cimeliarchiis, cum inſcr. SABINIA TRANQUILLINA AUG. ac alium inſuper Græcum ejuſdem
Apud P.Seguinum. Auguſtæ nummum è maximorum genere, CABEINIA TPANKYIΛΛINA. Quibus utique ſuffragatur inſcr. antiqua, quam in Hiſpania repertam ſuis ad Concilium

lium Illiberitanum commentationibus inſerentem vides Cl. Mendoſam, FURIÆ SABINIÆ TRANQUILLINÆ. Idem fatum experta Philippi Uxor OTACILIA, quæ vulgo traditur Antiquariis MARCIA OTACILLA, & quam pejus adhuc in *Optatillam* vertebat nuper vir doctiſſimus. OTACILIA enim dicta eadem, non OTACILLA, ut diſerte priorem illam ſcripturam exhibet Nummus æreus in Muſeo Cl. Seguini inſcriptus MARCIA OTACILIA SEVERA AUG. & alius inſuper Græcus, in quo itidem ΩΤΑΚΙΛΙΑ legitur. Frequentes utique in Lapidibus antiquis *Otaciliæ*, cujus Gentis apud Romanos notæ Livius inſuper, Suetonius, aliique meminere, ac præterea Euſebius in Chronico ex verſione Hieronymi, ubi *Vultacilius Plotus* corrupte pro *Otacilius Piletus* legitur, ſicut erudite ex Tranquillo monuit litterarum decus Joſ. Scaliger. Hæc autem Otacilia Auguſta cum in pluribus Nummis obvia, percuſſis celebritate ludorum ſæcularium, tum in præclaro Farneſiano, cum inſcr. SÆCULUM FRUGIFERUM. Cognomen autem SEVERÆ eidem tribuunt cum alii nummi, tum inſignis Græcus Mediceus, Μ. ΩΤ. ϹΕΟΥΡΑ ϹΕΜ. ϹΕΒ. De Trajani Decii, quæ vulgo hactenus creditur, uxore, SALLUSTIA BARBIA ORBIANA, modo vidimus eandem præclari Nummi fide Alexandro Severo adjudicari. Alteram etiam ejuſdem filiam eruit Triſtanus cum inſcr. SALLUSTIA HERENNIA BARBIA ORBIANA, quam Hoſtiliani conjugem credit, ni potius eadem cum matre ſit ſtatuenda. Sic alia rurſus in Nummis occurrit HERENNIA ETRUSCILLA, quæ Decii filia, Herenni Etruſci ſoror & uxor Voluſiani, vulgo antiquariis ſtatuitur. Turbat hic tamen Onufrius, qui eandem Hoſtiliani Con-

jugem cenſet, & firmat etiam Nummi auctoritate, in quo hinc Hoſtilianus ſcilicet, illinc Herennia Etruſcilla deſcribuntur. Atqui labat tota Nummi illius, ut ab eo traditur, fides, in quo diverſa Hoſtiliani & Etruſci nomina confundit. Neque enim Etruſcus tulit nomen Hoſtilii, neque Hoſtilianus Etruſci, quæ omnia mire ibi permiſcet Onufrius, dum eadem Nummorum auctoritate vult confirmare. Alias ut fateor nihil obſtare video, quin hæc Herennia æque Hoſtiliani ac Voluſiani uxor cenſeatur. Nec ſolum nota ex iiſdem Nummorum monumentis, aut Valeriani Patris MARINIANA, aut Gallieni Filii SALONINA, ſed & Fratris Valeriani Junioris uxor CORNELIA SUPERA à Triſtano ex rariſſimo nummo primum producta, & cui geminum audio exſtare in Cimeliarchio Archiducis Leopoldi, nunc Cæſareo. Rarum autem SALONINÆ Gallieni cognomen CHRYSOGONES, ex nummo Græco adtulit idem Triſtanus, inſcripto ſcilicet CAΛΩN ΧΡΥCΟΓΟΝΗ qua de re eum videat Lector. Occurrit ejuſdem mentio in Nummo Auguſtæ Reginæ à Metropolitanis in Ionia percuſſo, ſed in quo pro ΧΡΥCΟΓΟΝΗ, ſicut exhibet Triſtanus, ΚΡΗCΟΓΥΝΗ legebant diligentes antiquarii. Eadem felicitate productæ è Nummis *Tyranna* vel *Tyrannides*, ſicut eas vocat alicubi Pollio, JULIA DONATA, Uxor Poſtumi, & VICTORIA Mater Victorini cum inſcr. MATER CASTRORUM, quemadmodum eidem Pollioni vocatur. Altera etiam Heroïna ZENOBIA AUGUSTA occurrit in uno aut altero Græco nummo quantivis pretii, cum adjuncto SEPTIMIÆ nomine, nempe qualem habuit Cl. Patinus noſter CEΠΤ. ΖΗΝΟΒΙΑ CEB.

In Victoria.

Alios

Alios itidem videas apud Cl. Seguinum cum integro Septimiæ nomine CEΠΤΙΜΙΑ ΖΗΝΟΒΙΑ CEB. & Spei typo in averſa parte. Ita ut inde liqueat, non filiorum illam ſolum, quod Vopiſcus tradit, ſed proprio etiam nomine imperii inſignia ſuſcepiſſe. PROBI etiam Uxorem aliunde ignotam Strada jam olim ex Nummo argenteo protulit, in quo conjuncta Probi & Conjugis capita, præterito tamen hujus nomine. Talem æreum maximum exquiſitæ raritatis notavi aliquando in Muſeo Auguſtæ Reginæ, cujus ectypum inde depromptum juvabit hic quoque divulgare.

Unde vero dictam eandem JULIAM PROCLAM hauſerit Strada & ex eodem Triſtanus, fateor me juxta ignariſſimos ſcire. Hujus equidem Juliæ Proclæ pulcherrimum nummum protulit in lucem Cl. Seguinus, percuſſum à Mytilenæis & inſcriptum ΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΑΝ ΗΡΩΙΔΑ. Quænam vero fuerit hæc Heroïna fruſtra diu à ſe quæſitum tradit idem vir elegantis judicii ac induſtriæ. Illud certe extra dubium nummum in-

ſpicienti, eſſe eum Probi ætate haud paullo ſuperiorem, & circa Antoninorum tempora ſignatum, ut placere memini Cl. Gottofredi. Eam vero, quæcunque tandem fuerit, cœleſtes honores conſequutam docet adſcriptum ΗΡΩΙΔΑΣ nomen, pro quo & Ηρωΐνας & Ηρῷσσας etiam dixerunt Græci. Apollonius Rhodius,

Lib. IV. Ηρῷσσαι Λιβύης τιμήοροι,

Heroïdæ Libyæ vindices; ubi notat ex Herodiano Græcus Scholiaſtes, Ηρῷσσας contracte pro Ηρωΐσσας nuncupatas. Ηρωΐνας autem vocat Julianus in Cæſaribus, agens de Fauſtina à Marco conjuge conſecrata, Ηρωΐναις ἀνέγραψεν. *Heroïda* vero juxta ſuperiorem Nummum dixit etiam Ovidius,

Triſt. lib. I. El. 5. *Prima locum ſanctas Heroïdas inter haberes.*

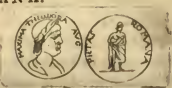
Ipſa autem Aureliani SEVERINA in rarioribus quibuſdam Nummis ULPIÆ nomine addito, Diocletiani Filia GALERIA VALERIA Maximiani uxor; & Maxentii MAGNIA URBICA (non ut apud Occonem MAGNENTIA URBICA) Auguſtarum etiam ſeriem implent. At Conſtantini ſanctius Matris nomen, in præclaro nummo Leonardi Agoſtini, celebris in Urbe antiquarii occurrit. FL. JUL. HELENA. AUG. Unde *Flaviam Juliam* dictam eandem, ſicut ex veteri inſcriptione diſcimus, repetito è veteri more JULIÆ nomine Auguſtis olim familiari. A Filio vero Conſtantino hanc AUGUSTÆ appellationem ſortitam, nummoſque cum eadem ſignatos tradentem novimus Euſebium ac Sozomenum. Hinc de eadem Sulpitius Severus, *namque* HELENA, *Mater Principis Conſtantini, quæ* AUGUSTA *cum filio conregnabat.* Infauſtam vero Conſtantini conjugem, non FAUSTAM ſolum, ſed FLAVIAM etiam & MAXIMAM dictam adſequimur ex ſequente Nummo,

mo, in quo cum duobus liberis eadem depingitur.

In Cimeſ. Reg. Chriſt.

Sic alteram hujus Conſtantini uxorem THEODORAM, Maximiani Herculei filiam, FLAVIAM MAXIMAM dictam itidem videas in antiquis illius Nummis, nempe FL. MAX. THEODORA AUG. ſeu ut præfert ſequens... MAXIMA THEODORA AUG. cum muliere infantem lactente in averſa parte ac inſcr. PIETAS ROMANA.

Unde liquet, illa FLAVIÆ MAXIMÆ nomina communicata fuiſſe à Conſtantino cum conjugibus, quum ipſe FLAVIUS MAXIMUS CONSTANTINUS diceretur. Eutropius vero & Oroſius hanc Theodoram Patri Conſtantio uxorem tribuunt, ex qua ſex filios fratres Conſtantini dicunt eum ſuſcepiſſe. Sed non novum illud ſcimus in hiſtoricis illorum temporum, ut Maximianum cum Maximino, Conſtantium cum Conſtantino non ſemel confuderint. Ita mitto hic aut ſupra jam indicatam Conſtantini filiam & Hannibaliani prius, dein Galli conjugem, celebrem in priſcis

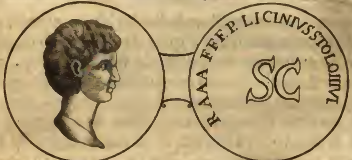
ſcis annalibus, cujus verum nomen ex Nummis demum eruitur FL. JUL. CONSTANTINA AUG. quæ Philoſtorgio lucem commodant, qui eam à Patre Conſtantino ornatam diademate & Auguſtam renuntiatam tradit. De Gallo enim ejuſdem conjuge verba faciens, ait, Καῖσαρ τε ὢν καὶ ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ἀνὴρ καὶ γὰρ αὐτὴ πατρόθεν ἦν δεδεγμένη τὸ ἀξίωμα· *Cæſar quum eſſet &* AUGUSTÆ *maritus; ipſa enim à Patre hoc dignitatis nomen conſequuta fuerat.* Ut agmen jam hic claudam, in monumentis id genus conſignatæ neque paſſim obviæ, aut magni Theodoſii Conjuges ÆLIA FLACCILLA & GALLA PLACIDIA; aut Leonis ÆLIA VERINA in nummo aureo Cl. Seguini mihi inſpecta, & cui geminum habet Cæſareum Cimeliarchium; aut Valentiniani III. ſoror, HONORIA in ſingulari nummo aureo Regiæ Gallorum Gazæ; aut Juſtini EUPHEMIA, cujus aureum itidem Nummum tractare nuper mihi licuit in eadem Gallorum Metropoli recenter eo adlatum, nec viſum antea eruditis ibidem antiquariis; aut Juſtiniani THEODORA, aut Phocæ denique LEONTIA.

Hiſt. Eccleſ. l. IV. c. 28.

3. *Ad alias Cæſarum Neceſſitudines.*

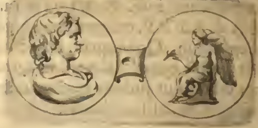
Accedunt præterea in eadem veterum Numiſmatum congerie aliæ adhuc AUGUSTORUM neceſſitudines, quas natura aut ſubſidiaria ejus adoptio Cæſarum familiæ inſeruit. Equidem plures id genus cum vulgati jam diligentibus Antiquariis, tum rariores quidam Nummi adhuc repræſentant, ut ad ſupplementum ac integritatem Hiſtoriæ Auguſtæ non parum inde accedat præſidii. Præcipua certe AUGUSTÆ domus ſubſidia vel ornamenta continuo ſe hic offerunt, gener AGRIPPA, CAIUS & LUCIUS Nepotes & adoptione Filii, DRUSUS privignus, GERMANICUS pronepos, hujus liberi NERO ac DRUSUS, Tiberii DRUSUS ac gemini ex eodem Nepotes, denique,

que, *Hic Cæſar & omnis Iuli Progenies.* MARCELLUM quinetiam, breves illos ac infauſtos Quiritium amores nummus quidam Mediceus arguere nonnullis videbatur, in quo hinc egregius forma juvenis, illinc S. C. nota occurrit cum inſc. P. LICINIUS STOLO III-VIR A A A F F F. cui geminum nuper videbam apud Cl. Seguinum. Quamquam in eo Nummo juvenis Auguſti potius quam Marcelli ſignatos vultus alii exiſtiment, de quo ut judicet peritus talium Lector, eundem hic conſpiciendum damus.

Ejuſdem certe Marcelli effigiem ex gemma veteri depictam videas apud Urſinum ac Triſtanum; ne quem terris tantum fata oſtenderunt, poſteris eadem omnino illum invidiſſe conqueramur. Mitto nobile iiſdem temporibus par fratrum, duos nempe M. Antonii filios M. ANTONIUM è Fulvia & ALEXANDRUM è Cleopatra genitos, quos è duobus rariſſimis Nummis protulere duo inſignes Gallorum Antiquarii commemoratus modo Triſtanus ac Seguinus; aut ortum ex ejuſdem Antonii & Cleopatræ progenie JUBAM, huic memoriæ itidem inſertum. Haud vero ita liquidum, quid de ectypo ſequentis Nummi ſtatuendum ſit, qui incredibilis venuſtatis viſitur in Gaza Palatina, quamquam è veteri Gemma expreſſus nonnullis videatur; &

quo alii CÆSARIONEM Julii & Cleopatræ filium, alii ANTINOUM, de quo mox in ſequentibus, alii quem volunt aut fingunt (apertus enim hic conjiciendi campus) ſignatum credidere.

AGRIPPAM vero illum bello invictum nummi plures etiamnum exhibent, quos divulgarunt jam antiquarii; in quibus nempe modo ſolus occurrit, modo cum Auguſto ſocero conjunctus, cujus etiam fuerat perpetuus victoriarum ſocius. Clarum vero illum maxime triumphis maritimis ſatis adhuc evincunt & ſuperbum Coronæ Roſtratæ inſigne, & Neptunus cum Delphino ac Tridente vulgo in iiſdem Nummis obvius. Rarior quidam nummus Mediceus, in quo caput ejuſdem ſine corona illa navali, & in averſa Tropæum depingitur cum clypeis & inſcr. HERENNIO PRÆT. quæ rurſus ſplendida ſunt victoriarum hujus Agrippæ monumenta. Manilius certe eundem adſcribit viris fortibus in cælum receptis,

Lib. 1. *Et Cato Fortunæ victor, Matriſque ſub armis*
Miles AGRIPPA *ſuæ*,

quem locum non adſequutus eſt vir incomparabilis, qui proinde legendum in eodem credidit, *Martiſque ſub armis Miles Agrippa ſui.* Dictus nempe hic *Miles* Agrippa *ſuæ matris ſub armis*, hoc eſt, ſenſu certe haud valde recondito, Patriæ ſuæ ſeu Romæ belligerantis nondum Jano clauſo. Ne quis hic ſocrum Octaviam deſi-

deſignari exiſtimet, ut primo conjecerat idem illuſtris interpres, ſub qua ſcilicet militaverit Agrippa. *Matres* nempe, ut notum, paſſim pro *Patria* apud utriuſquæ linguæ auctores; ita [a] Pindarus de Thebis, *Μάτερ ἐμά*, Italia Trojanorum *antiqua mater* [b] Virgilio, Roma [c] Claudiano *Mater Regumque Ducumque*, & Agrippæ proinde inter eos Duces haud infimi; ſicut etiam ratione Coloniarum, *Matres*, *Parentes*, ac *Metropoles* vulgo nuncupatæ, quæ alias *Origines*, *Patria*, aut *Major* vel *Antiqua Patria* vocabantur, & *parere* proinde eædem dictæ apud Tertullianum, *Scythæ exuberant Perſas*, *Phœnices in Africam eructant*, *Romanos Phryges* PARIUNT. Illud autem *ſub armis* loquendi genus eidem Manilio familiare, & ſicut de Roma bella gerente ſuperiori loco, ita alibi de ejus æmula,

[a] Od. I. Iſthm. [b] Æn. III. [c] In ſec. Conſ. Stil. De Pallio.

Quondam Carthago regnum ſortita SUB ARMIS, Lib. IV. v. 100.

ac rurſus,

quumque ipſa SUB ARMIS L. IV. v. 87.

Pax agitur;

ac uſitatum inprimis, quod hic notandum, ævo Theodoſiano, ad quod referunt nonnulli ætatem Manilii, ut liquet ex Codice ejuſdem nominis, *quicunque* SUB ARMIS MILITIÆ *munus Comitatenſe ſubierunt*. *Miles* etiam eodem ævo pro *Officiali*; quamquam & Velleius jam olim de ſe præfecto caſtrorum, *Tiberii Cæſaris Militem fecit*, aut Curio apud Cæſarem, *Equidem me Cæſaris Militem dici volui*. Ut non mirum, ſi in Actis Conciliorum, Avitus Viennenſis Epiſcopus ac Senator Romanus Burgundionum Regem Clodovei Militem vocet; *Quod apud Dominum meum, ſua quidem gentis Regem, ſed* MILITEM *veſtrum obtinuiſſe me ſuggero.* Ea vero fuit Militis hujus Agrippæ apud poſteros veneratio, ut aliquot ejus Nummi à Tito, Domitiano, & Tra-

Cod. Theod. l. 8. t. 1. de Decur. Lib. II. Bell. Civil. l. II. Tom. I. Concil. Ep. ad Clodov.

Trajano Cæſaribus reſtitui meruerint; laudabili illis temporibus & inducto ab Auguſto more, à quo *reſtituti* leguntur apud Suetonium illorum ducum tituli ac honores, à quibus propagatum Romanum imperium. Cæterum eundem Agrippam videbam nuper in ſingulari nummo inclytæ Reginæ, qui hinc Liviam & Auguſtum cum inſcr. ΣΕΒΑΣΤ. ſeu *Auguſti*, illinc AGRIPPAM cum filiis CAIO & LUCIO repræſentat ac epigraphen ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ, ſeu Carum *Alabandenſium*, qui eundem ſignarunt. Obvii vero iidem CAIUS & LUCIUS CÆSARES in nummo Auguſti argenteo pervulgato, qui eoſdem Conſules deſignatos ac Principes Juventutis tradit. Rariores ærei ejuſdem notæ, & cum iiſdem honorum titulis, CÆSARES AUGUSTI F. COS. D. P. JUVEN. Singulares vero qui vel CAII ſolum aut LUCII capita exhibent, quales aliquot edidit Triſtanus; quamquam unus non ad Caium Agrippæ filium, ſed ad Caligulam referri debuit, ut ab erudito Triſtani cenſore obſervatum. Mitto Auguſti privignum DRUSUM & filium ejus GERMANICUM, utrumque decus Romani nominis, neque ex veterum numiſmatum tractatione ignotum. Druſi etiam reſtitutos à Tito Nummos aliquot, juxta morem paullo ante indicatum, adſervat Gaza Medicea, & unum quidem inſcriptum IMP. T. CÆS. VESP. F. AUG. P. M. TR. P. P P. COS. VIII. RESTITU. Duos autem è Germanici liberis NERONEM ac DRUSUM exhibet ſingularis Nummus laudati aliquoties Cimeliarchii, unde ſequens ectypum ſumus nacti, cujus pars anterior Tiberium ſignat cum inſcriptione CÆSAR DIVI AUGUSTI F. AUGUSTUS P. M. altera autem duo capita adverſa:

In-

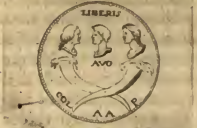
Inſcriptus ille Nummus, ut vides, NERO ET DRUSUS CÆSARES QUINQ. C. VINC. quæ poſtrema videntur explicanda *Quinquennalis Caius Vincius.* Quamquam pro Vincio, (cujus gentis aliqua ſed obſcura in antiquis lapidibus mentio) Vinicium mallem, ſi per nummi ſcripturam liceret. Germanici quippe gener M. Vinicius, cui Juliam Germanici filiam elocavit Tiberius, & quem proinde alibi inter Cæſaris progeneros recenſet Tacitus. Gentilis itaque ejus C. Vi- Tacit. Annal. VI. 15.
nicius (quo nomine unus inter ſuffectos Conſules occurrit in antiquo marmore apud Gruterum) & à quo proinde haud mirum foret hunc honorem Germanici liberis habitum, ut eoſdem juxta Avum Tiberium ære ſignandos curaret. Idem vero QUINQ. ſeu *Quinquennalis* nummo inſcriptus; quales luſtri ac ludorum cauſſa inſtitutos cum Romæ ſingulorum ferme corporum & collegiorum, tum in Coloniis ac Municipiis plures exſtitiſſe viderunt jam eruditi, & cujus generis *Duumviri Quinquennales*, *Quinquennales Perpetui*, *Quinquennales* etiam & *Quinquennalicia Poteſtate* frequenter occurrunt in lapidibus antiquis, ac inter Nummos etiam Gentium Romanarum ſupra indicatos, II-VIR QUI. ITER. ſeu *Duumvir Quinquennalis Iterum.* Talis etiam *in patria ſua Quinquennalis* exſtitiſſe traditur Hadrianus, Spartianus in Hadriano.
hoc eſt, Ἄρχων διὰ πέντε ἐτῶν & Ἄρξας τὸ πενταετηρικὸν, ut vocatur idem Magiſtratus in duabus Inſcriptionibus

Neapolitanis. *Quinquennales* alias ludos, vulgo in Principum honorem ac pro eorum ſalute celebrari ſolitos, deſignatos etiam videas in ſequenti Nummo Poſtumi aureo, utpote qui per annos ſeptem juxta Trebellium, aut decem etiam juxta Eutropium, Auguſti dignitatem obtinuit. Hinc rarioris Nummi, quem vidi apud illuſtriſſimum Colbertum, inſcriptio, POSTUMUS PIUS AUG. in averſa autem parte Victoria cum clypeo ſiniſtro pede baſi inſiſtens, ac epigraphe, QUINQUENNALES POSTUMI AUG.

Cæteroquin occurrunt iidem Germanici liberi NERO & DRUSUS in aliis adhuc Nummis, quos duæ figuræ equeſtres in iiſdem ſignant, & in quodam Mediceo Caii fratris juſſu, ut videtur, expreſſi cum inſcr. C. CÆSAR DIVI AUG. PRON. AUG. P. M. TR. P. IIII. PP. At filium Tiberii DRUSUM, & ejuſdem Druſi GEMELLOS virilis ſexus duabus Cornucopiis incluſos, ne deſit ſcilicet aliquis *magna de ſtirpe Nepotum*, conſpiciendos etiam præbent antiqui Nummi. Cui ordini præterea inſerendi CLAUDII Imperatoris LIBERI, qui cum duplice itidem Cornucopia ſignantur in præclaro Nummo Coloniæ Patrenſis, quem cum Mutinæ in Gaza Eſtenſi, tum hic apud clarum Urbis Antiquarium Leonardum Agoſtini inſpeximus. exhibet ille priori parte Claudium, altera autem ſequentem iconem.

Nummi

Nummi nempe inſcriptio LIBERIS AUG. COL. A A. P. ſeu *Liberis Auguſti Colonia Auguſta Aroë Patrenſis.* Deductam nempe Patras ab Auguſto Coloniam, & monuit jam olim Strabo, & juxta eundem evincunt plures Nummi vulgo inſcripti COL. A A. PATREN. & unus etiam ſub Auguſto COLONIA AUGUSTA PATREN. *Aroën* vero aut *Aroam* eandem dictam antiquo conditoris nomine docet Pauſanias, ut erudite jam obſervavit P. Seguinus. Tria autem illa capita, quæ ſculptor hic minus accurate expreſſit, totidem Claudii liberos juxta Nummi epigraphen arguunt, virilis nempe ſexus BRITANNICUM, ac muliebris ANTONIAM & OCTAVIAM, quarum illam ſuſcepit è priori conjuge Petina. Equidem ſupremum illum Claudiorum ſanguinem BRITANNICUM è rariſſimo nummo vulgarunt jam celebres antiquarii Triſtanus ac Seguinus Alabandæ in Caria ſignato, ac inſcripto ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. Alterum ejuſdem adoleſcentis protulerat jam olim Strada, cum epigraphe in averſa parte, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΤΙΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟ. ΝΚΟ. quæ mire exercuit eruditos antiquarios, dum eandem ad lubitum refingunt, ut videre licet apud Triſtanum, qui novam etiam commentus eſt, miram certe & futilibus conjecturis, quod dico illibenter, nixam, nempe ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΝΕΙΟΥ ΒΑΛΟΙΟΥ; ad quam ſtabilien-

Lib. VIII.

Tom. I. P 199.

liendam duo ignobilia Macedoniæ oppida, unum Ptolemæo Ἐπνεὶȣ, alterum Stephano Βαλοὶȣ nomine deſcriptum, pro uno eodemque cum adjuncta Metropoleos dignitate ſecure venditat. Neque opus pluribus arguere, quam invito Apolline & ſenſu omni ac ſcriptura repugnante hæc hariolatus ſit vir doctus. At veram Nummi illius epigraphen videor mihi ex ipſa Nummi ſcriptura, quam Strada protulit, eruere, à qua nequidquam alii longius diſcedunt, ut nempe ita legenda ſit ac diſtinguenda, ΚΟ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙ ΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟ... nempe *Corinthi Metropoleos ſub Mindio Bal...* Achaiæ ſcilicet Proconſul ſub Claudio quidam Mindius, ut alibi jam indicatum ex Nummo Patrenſium Mediceo. Ejuſdem autem Provinciæ Metropolis Corinthus, à qua ſignatus in honorem Claudii Britannicus, cum adſcripto more conſueto Proconſulis nomine, & adpicta dimidiata navi, opportuno maritimæ urbis ſymbolo. Ita liquida omnia & cum Nummi à Strada expreſſi ſcriptura ac inſigni conſona. Niſi forte quis malit per litteras illas Ν. ΚΟ. conjunctim lectas, ut Occo eaſdem videtur etiam legiſſe, *Nicomediam* deſignari, cum conſueto *Metropoleos* nomine. Neque navis etiam aut Triremis abludens effigies, cujus generis exprimit ſequens itidem Nicomedenſium Nummus cum duabus ædiculis.

In Cimel. Reginæ Chriſtinæ.

Atque

Atque ita ſtatuendum ſit, hunc Mindium temporibus Claudii, cum Achaiæ, quod Patrenſium nummus omnino arguit, tum Bithyniæ, juxta ſuperiorem nummum, Proconſulatum geſſiſſe. Unum hic deficit, in quo haud multum equidem ſitum eſt hujus Mindii cognomen quod per vocem *Galli* forte ſupplendum eſſet, ut ſi conjecturæ aliquis hic locus, Γ Α Λ. pro Β Α Λ. in eodem legendum ſit. Certe *Gallus* inter Mindiorum cognomina, ut liquet ex Inſcriptione veteri, M. MINDIUS M. F. GAL. Diverſus vero à duobus illis BRITANNICI Nummis, quos hactenus viderant antiquarii, alius inter præclara Regiæ Gazæ Cimelia recenſendus, qui in priori parte Claudium & Agrippinam oſtentat, in altera ſtantem ac togatum Britannicum cum inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ. Duos etiam VITELLII LIBEROS ad poſterorum memoriam prodit nummus aureus cum inſcr. LIBERI IMP. GERM. AUG. cujus ectypum imputabit lector ſummo illi litterarum Patrono Leopoldo Cardinali Mediceo.

Theſ. Grut. 21. 3.

In Gaza Reginæ Chriſtinæ.

Unde utique mirum mihi videtur, cur ἄπαιδα ſeu *ſine liberis* vocet alicubi Vitellium Joſephus. Ubi enim comparationem Vitellii ac Veſpaſiani inſtituit, οὐδὲ, inquit, ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, ἌΠΑΙΔΑ δὲ ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι πρὸς πάντων; *Neque enim pro bono Imperatore crudeliſſimum Tyrannum*, NULLOS *autem habentem* LIBEROS *pro Patre optaturos Principem*: ita enim poſtrema vertenda ſunt, quamquam παῖδα pro ἄπαιδα contra apertum loci ſenſum legiſſe videatur interpres.

Bell. Jud. l. v. c. 10.

In eo enim diſcrimen inter utrumque collocat Joſephus ac præferendum innuit Veſpaſianum, quod præter alia liberos idem haberet, ſine prole autem eſſet Vitellius. At habuiſſe Vitellium utriuſque ſexus liberos præter indubiam auctoritatem ſuperioris Nummi, clare haud uno loco Tacitus ac Suetonius docent, *Vitellius duxit Galeriam Fundanam, ab hac quoque* LIBEROS *utriuſque ſexus tulit*; immo utrumque etiam ſuperiori nummo expreſſum patri ſuperſtitem, ac filiam quidem, cujus nuptias Otho ambiverat, à Veſpaſiano ſucceſſore *ſplendidiſſime maritatam*, filium autem GERMANICUM dictum, & cunctis antea fortunæ inſignibus decoratum, brevi poſt Parentis fata à Muciano Veſpaſianarum Partium duce interfectum. Niſi ideo ἄπαις vocetur Joſepho præ Veſpaſiano Vitellius, quod idem filius foret *titubantia oris, prope mutus & elinguis*, ac imperio proinde parum idoneus, Veſpaſiano autem duo eſſent filii fama ac ætate florentes, iidemque ſignati quoque in viventis adhuc Patris nummis, LIBERI IMP. AUG. VESPAS. Alterius vero ex iis, DOMITIANI nempe filium CÆSAREM in prima infantia mortuum ac DIVIS adſcriptum, arguit adhuc hodie Matris Domitiæ nummus, cum puerili effigie ſupra Globum inter Aſtra collocati, ſeu ſideribus recepti, & inſcr. DIVUS CÆSAR IMP. DOMITIANI F. aut in aliis DIVI CÆSARIS MATRI. Ut liqueat certe, cur *ſidereus* idem filius vocetur Silio,

Sueton. in Vitellio.

Tacit. Hiſt. II. 59.

Sueton. in Vitellio.

Siderei juxta radiabunt tempora nati,

aut cur *Deorum parens* Statio dicatur Domitianus. Neque vero LIBEROS ſolum, ſed PATRES etiam quamquam privatos eadem filiorum pietas nonnunquam conſecravit. L. VITELLII parentis actionem Cenſoriam cum nomine & dignitatis appellatione oſtendat adhuc

adhuc Vitellii Imperatoris nummus, quem infra ventilabimus. TRAJANI vero PATREM in aliquot Auguſti illius nummis aureis depictum videas, DIVI etiam ac PARTHICI appellatione inſignem, nempe DIVUS PATER TRAJANUS, aut DIVO TRAJANO PART. AUG. PATRI; vel DIVO TRAJANO PATRI AUG.; aut ut in ſequenti nummo juncta Nervæ & Trajani illius adoptione, hujus naturâ Parentis capita, cum inſcr. DIVI NERVA ET TRAJANUS PAT. ſicut eundem ſuppeditat rurſus Cimeliarchium Cardinalis Medicei.

Quo ſpectat illud Plinii, *ſed & tu* PATER TRAJANE, *nam tu quoque ſi non ſidera, proximam tamen ſideribus obtines ſedem.* HADRIANI etiam PARENTEM utrumque nummus itidem aureus ſervavit ad poſterorum memoriam, cum addita epigraphe DIVIS PARENTIBUS. Unde jam lucem haud obſcuram mutuatur, quod apud Auctorem Octaviæ legitur, In Panegyr. Vid. Numiſm. Duc. Arſchot.

Nero ipſe DIVO *Domitio genitus* PATRE;

ubi fruſtra ſollicitant hunc locum eruditi, & pro *ipſe* DIVO putant legendum *inſitivus*. Haud enim mirum illud, ut jam vides, aut inſolitum in antiquis monumentis, ut DIVUS vocetur imperantis Neronis parens, quamquam privatus & extra Auguſti faſtigii ſocietatem defunctus, cujus memoriæ maximos illum honores habuiſſe diſerte etiam auctor eſt Tranquillus. Neque vero pium duntaxat in Parentes HADRIANUM, ſed, quæ veſania illorum temporum, in cata-

mitum etiam ANTINOUM, luculenter certe evincunt ſelecta illa Nummorum monumenta, quibus ANTINOOC HPΩC vulgo inſcribitur. Ἥρως nempe Græcis qui Romanis *Divi* & *Conſecrati*, unde Auguſto dictus apud Dionem Parens Cæſar Ἥρως Ἰούλιος, hoc eſt *Divus Julius* juxta ejus Nummos; &, Caracalla militibus id procurantibus Senatuſconſulto inter Ἥρωας, h. e. *Divos* relatus apud eundem Dionem; & Fauſtinæ M. Aurelii Conſecratio Ἡρωΐνας ſeu *Divæ* nomine, ut ſupra innui, à Juliano Imperatore deſignata. Hujus vero HEROIS ſeu DIVI ANTINOI nummos ſub inſignis forma juvenis effigie paſſim recondunt illuſtria Cimeliarchia, & in averſa parte aut Bovem, aut Arietem, aut Aquilam, aut Equum, aut Tripodem, quandoque vero aut Deum Lunum, aut Mercurium cum pedo & talaribus, aut Antinoi ipſius figuram equeſtrem cum Caduceo, aut eundem in Grypho ſublimem. Percuſſi autem vulgo illi Nummi à *Bithynienſibus*, *Ancyranis*, *Julienſibus*, *Smyrnæis*, *Achivis*, *Amiſenis*, *Nicomedenſibus*, *Calchedoniis*, *Tarſenſibus*, *Byzantiis*; cujus generis nonnullos jam vulgarunt nobiles antiquarii. Ut vel ſatis inde liqueat, hunc HEROA non fuiſſe ex eorum genere, qui in Patria tantum conſecrati, & quos πατρώους & ἐγχωρίους vocarunt Græci; quales vulgo Athenienſium Heroës, ad quorum cultum lege Draconis perpetua, ut eam vocat Porphyrius, tenebantur. Vere proinde ab eruditiſſimo Clemente ſcriptum alicubi, hunc amaſium non in Ægypto ſolum, ſed apud Græcos etiam Hadriani juſſu conſecratum. Immo ſacratus idem Antinous in aliarum adhuc Gentium ac Civitatum Nummis, præter ſuperius indicatos, ut in duobus *Arcadum* ac *Tianorum* Regiæ Gallorum Gazæ. Prior autem catamiti illius faciem exhibet in anteriori parte

Lib. LI.

L. LXXVII.

In Cæſaribus.

Lib. IV. de Abſtin.

In Protreptico.

parte cum ſolito *Herois* nomine, in averſa autem Equum cum litteris ΤΟΙC ΑΡΚΑCΙ. Quo firmatur utique Pauſanias adſerens apud Mantinenſes Arcadas pro Deo Lib. VIII. habitum hunc Antinoum, Feſtis annuis, Ludis, Templo, ſtatuis eidem decretis; atque ideo quod Bithynius eſſet genere, Bithynii autem origine eſſent Arcades & Mantinenſes. Inde factum etiam videas, quod jam erudite monuit Triſtanus, ut Mercurii habitu cum talaribus aut caduceo depictus ſit iſte Divus ex aliquot nummis civium ſuorum Bithynienſium, cum inſcr. ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ. Arcas enim Deus ille Cyllenius, ut notum, ac proinde in antiquis Arcadum nummis ſignatus, cujus generis aliquot occurrunt apud Goltzium. Metropoleon autem ſacra à Coloniis Tab. Græc. retenta, eoſdemque Deos loci præſides liquet ex anti- XI. quis Auctorum juxta & Nummorum monumentis; unde deductarum etiam Coloniarum argumenta arceſſunt non ſemel veteres, ut Dionyſius de Græcorum & Antiq. lib. I. quidem horum Arcadum in Italia ſede, qui & alibi Tyrrhenos negat Lydorum Colonos, vel ideo quod eoſdem Deos non haberent, οὐδὲ γὰρ θεοὺς Λυδοῖς τοὺς αὐτοὺς νομίζουσιν. Sicut itaque Mantinenſium Arcadum, ita Colonorum etiam Bithynienſium Deus Mercurius in amborum nummis expreſſus. Alter vero Nummus Regiæ Gazæ Bacchum ſignat Pantheræ inſidentem cum inſcr. ΤΙΑΝΟΙ. Unde rurſus illuſtratur Pauſanias, qui Lib. VIII. hujus Antinoi Statuas Libero Patri ſimiles commemorat. Alium etiam nummum ab iiſdem Tianis percuſſum in memoriam tanti Herois videas in Gaza Medicea, cum nuda ejuſdem figura. Neque vero ſolum ſacerdos hujus Divi, nempe *Hoſtilius* quidam *Marcellus* expreſſus in antiquo ejus Nummo, quem deſcripſerunt viri docti, ſed in aliis etiam Templum Hadria-

ni juſſu illi erectum, ut notat inſcriptio, quam præfert Nummus Gazæ Cæſareæ, ΑΔΡΙΑΝΟϹ ΩΚΟΔΟΜΗϹΕΝ, ſeu *Hadrianus Ædificavit*. Neque enim Urbem ſolum in Ægypto amaſio ſuo cognominem, ac ſacerdotes inſtituit Hadrianus, quos Antinoi hujus θιασώτας vocantem videas Origenem, ſed Templum etiam apud Mantinenſes Arcadas eidem ſacravit, ut auctor eſt idem Pauſanias, & apud quos proinde ſignatus videtúr ſuperior Nummus. Haud etiam hic prætereundus inſignis quidam alius Chriſtinæ Auguſtæ, cum illius catamiti effigie ac memorabili inſcriptione, ΑΓΑΘΟϹ ΗΡΩϹ ΑΝΤΙΝΟΟϹ, h.e. *Bonus Heros Antinous*, in averſa vero Taurus, cum Luna bicorni, ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ.

Lib. v. contra Celſum.

ΑΓΑΘΟϹ ΗΡΩϹ nuncupatur ibi Antinoüs, quaſi *Bonus* ſeu *Propitius Divus*, juxta Gentilium Theologiam, quibus Ἀγαθοὶ Δαίμονες dicti boni ſeu ſalutares Genii, & quidem Dracones apud Phœnices & Ægyptios, ut ſupra tradentem vidimus Philonem Byblium, & Ægyptium Neronis nummum, inſcriptum ΑΓΑΘΟΣ ΔΑΙΜΩΝ. Ita Venerem dictam videas Θεὸν Παναγαθὸν in Inſcriptione veteri, & in alia rurſus ephebi hujus Antinoi exemplo, BONO DEO *Puero Phoſphoro*; quomodo alias & *Bona Juno* vocatur apud Poëtam,

Theſ. Grut. LIX. I.
Id. LXXXVI. 3.

Et tu lætitiæ Bacchus dator, & BONA Juno,

h.e.

h. e. *propitia* juxta Servii gloſſam. Ut mittam notas aliunde *Bonæ Deæ*, *Bonæ ſpei*, *Boni Eventus* appellationes, ac obvias itidem in monumentis antiquis *Fati boni* aut *Fortunæ Bonæ ſalutaris*. Et hæc ſcripſeram, quum occurrit opportune Juliani Cæſaris locus, ubi magno Conſtantino jam Divo eadem ΑΓΑΘΟΥ ΗΡΩΟΣ, appellatio tribuitur, & qui vel ſolus ſuperiorem Nummi epigraphen illuſtrare merebatur. Hæc enim ſcribit de Conſtantii erga defunctum parentem pietate & cultu, ὃν οὐκ ἰδίᾳ μόνον σεβόμενος ἀεὶ ἢ ἐν τοῖς κοινοῖς συλλόγοις διετέλεις ἀνακηρύττων καθάπερ ΑΓΑΘΟΝ ΗΡΩΑ, *quem tu non privatim ſolum venerari ſoles, ſed & publice tanquam* PROPITIUM DIVUM *præconio tuo celebrare*, ſive ut ad verbum expreſſit Petavius, *tanquam* BONUM *aliquem* HEROEM. Immo juxta hunc Antinoum, Ἥρωας etiam Προνωπίους, ſeu ſecundum Interpretes, *Lares Propitios* apud Halicarnaſſenſem legas, quibus in ſingulis urbis compitis ſacella extrui juſſerit Servius Tullius. Expreſſus autem in altera Nummi facie Apis Ægyptiorum, qualis vulgo olim depictus, ac præter alios ab Ammiano deſcribitur, *maximeque omnium corniculantis Lunæ ſpecie latere dextro inſignis*. Hinc eadem ejus figura in Tabula Iſiaca, & in Nummo quodam Hadriani Ægyptio, quem videre licet apud Triſtanum. Opportune vero idem Apis in ſuperiori Antinoi nummo ſignatus, utpote in Ægypto primum conſecrati, ac præcipua poſterorum etiam religione culti, ſicut agnoſcit non uno loco apud Origenem Celſus. Percuſſus vero ille Nummus ab Hadrianotheritis, urbis in Mœſia incolis ab Hadriano extructæ, & à ſtudio venationis nomen ſortitæ, ut ratio nominis indicat, ac innuit etiam Spartianus, *Oppidum* HADRIANOTHERAS *in quodam loco, quod illic feliciter eſſet venatus, & Urſam occidiſſet aliquando*

Orat. I. pag. 84.

Antiq. l. IV.

Lib. XXII.

Lib. III. & V.

In Hadriano.

quando conſtituit. Oblata inſuper mihi ejuſdem oppidi mentio in duobus aliis Nummis, uno Antonini Pii, altero Philippi ſenioris Mediceo inſcripto ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ. Ex quibus utique liquet minus vere obſervatum à doctiſſimis Spartiani interpretibus, hanc urbem Græcis non *Hadrianotheras*, ſed brevius tantum Ἀδριανοῦ & corrupte Ἀδριανοῦς dictam, aut, ut voluit ὁ πάνυ, *Adrianutheras* eandem inſcribendam. Eadem vero ſub diviſo nomine Ἀδριανοῦ Θῆρας occurrit hodie non ſolum apud Dionem, ſed præterea etiam apud Ariſtidem, qui aliquoties ejus meminit in ſermonibus Sacris, & cujus ſimiliter mentionem reperias in Actis Concilii Calchedonenſis, ſub nomine Ἀδριανοῦ θηρῶν, ac ut habet Latina verſio, *Adrianutherorum* (rectius *Hadrianutherorum) Sancta Eccleſia Dei Helleſponti.* Dicta vero alias una voce Ἀδριανοθῆρας, quod Spartianus ac ſuperiores Nummi arguunt, juxta ſimiles flexiones in caſu recto ejuſdem Originis, Ὀνοματοθῆρας, Ὀρνιθοθῆρας, Φυγαδοθῆρας, aliaſque minus vulgares à Θήρα & Θηράω deductas, cujus generis aliquot ſelectiores collegit eruditiſſimus Reineſius. At non HEROS ſolum, ſed DEUS etiam in aliquot ejus Nummis inſcriptus iſte *Hadriani Ganymedes*, ut Prudentio vocatur; puta ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ Η ΠΑΤΡΙϹ, qualem jam vulgavit Triſtanus, aut in alio ſimpliciter, ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ obſervato mihi in Gaza Eſtenſi; ſublato nempe omni (quod ſæpe alias factum) divini & Heroïci cultus diſcrimine. Adeo ut vere quadret in hunc Antinoum, quod de Caio Cæſare refert Dio in Excerptis Conſtantinianis, per adulationem aliis Deum, aliis Heroa dictum, aut quod de Lampſaca notat Plutarchus, primum illi Heroïcos honores decretos, poſtea ut Deæ ſacrificatum. Ut conſtet etiam non fruſtra à Ter-

In Gaza Reginæ Chriſtinæ.

Serm. Sacr. 1.

Var. l. 1. c. 6.

Pag. 670.

Tertulliano jam olim adſertum, *neſcio quem cinædum* In Apolo-
DEUM *facitis*, aut juxta emendationem Salmaſianam, get.
Synodi Deum; vel ab Origene contra Celſum, τὸ τιμᾶ- Lib. VIII.
σθαι ὡς ΘΕΩ τῷ ΑΝΤΙΝΟΩ, *coli pro* DEO ANTI-
NOUM; ac ut alibi idem tradit, non paſſuros illi Æ-
gyptios Apollinem aut Jovem conferri. Hinc Σύνθρο- Lib. III.
νος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θεῶν, ſeu *Conſeſſor Deorum Ægyptiorum*
dictus in veteri Inſcriptione Antinous, non vero Πά- Theſ. Grut.
ρεδρος ſeu *Adſeſſor Deorum*, quod inferioris ordinis LXXXVI. 7.
ac dignationis nomen, ut eruditis notum; haud ali-
ter nempe ac Philippus Macedo Σύνθρονος τοῖς δώδε-
κα Θεοῖς credi voluit apud Diodorum, aut Pallas Jovi Lib. XVI.
Σύνθωκος vocatur apud Julianum Cæſarem; aut Mar- Orat. V.
cus apud Herodianum Θεῶν Σύνεδρος. Unde etiam à Lib. I.
Socrate obſervatum video, à Cyzicenis Hadrianum Hiſt. Eccl.
tertium decimum Deum appellatum (quo nomine l. III. c. 23.
Demades coli voluit ab Athenienſibus Alexandrum,
auctore Æliano, h. e. juxta Philippum Patrem, Σύ- Var. l. V. c.
θρονον τῶν δώδεκα Θεῶν) ab ipſo vero Hadriano Antinoum 12.
inter Deos relatum. Neque vero ſolus hic adoleſcens
formæ munere cœleſtes honores conſequutus; quum
& Deos ob pulchritudinem factos Helenam, Pelopem,
Ganymedem recenſeat alicubi Lucianus, & Philip- In Chari-
pum Butaciden ob venuſtatem ab Ageſtanis cultum demo.
Herodotus, & quod ad Hadriani ac Antinoi exem- Lib. V.
plum propius facit, (ut mittam Hephæſtionem ab A-
lexandro conſecratum) Argyano formoſo adoleſcen-
ti Templum ab Agamemnone, qui eundem deperi-
bat, extructum, auctoribus [a] Athenæo & [b] Clemente A- [a] L. VIII.
lexandrino. Scilicet juxta Manilium, [b] In Pro-
trept.

Proxima ſors Cygni, quem cælo Jupiter ipſe Lib. I.
Impoſuit formæ pretium.

Immo neque alia de cauſſa pulcherrimus ſuæ ætatis ad-

oleſcens Eurypylus ab Homero Heroibus adſcriptus, & ſignatus itidem in veteri Nummo, quem ſupra excuſſimus, ΕΥΡΥΠΥΛΟC ΗΡΩC. Sed ut miſſis Hadriani delitiis, ad ejus ſucceſſores pergamus, offert ſe hic parum notus ANTONINI PII & FAUSTINÆ filius nomine GALERIUS, quem primus edidit Triſtanus, ſed qui è Nummo Chriſtinæ Auguſtæ & Mediceo ita ſuppleri debet, Μ. ΓΑΛΕΡΙΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟC ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΥΙΟC, *M. Galerius Antoninus Imperatoris Antonini Filius.* Unde patet, non *Annii*, ut exiſtimabat Triſtanus, ſed *Marci* prænonem fuiſſe huic Galerio, cujus obſcura alias apud auctores mentio. Sic alium præter Commodum, M. AURELII & alterius FAUSTINÆ filium, VERUM nomine è duobus Nummis expreſſit idem Triſtanus, uno Romano, quem jam exhibuerat Strada, cum inſcr. COMMODUS CÆS. VERUS CÆS. ſed dubiæ apud eruditos antiquarios fidei, altero Græco Amaſtrianorum, cum inſcr. ΟΥΗΡΟC ΚΑΙCΑΡ. Qui poſtremus Capitolino ſuffragatur, de Marco tradenti, *filium nomine* VERUM CÆSAREM, *exectlo ſub aure tubere, ſeptennem amiſit*, ac pro Severo *Verum* apud Lampridium reponendum arguit, qui de Commodo agens, *appellatus eſt autem*, CÆSAR *puer cum fratre ſuo Vero*, non ut legitur in libris, Severo. Ejuſdem vero ſub *Sexti* nomine mentionem à Galeno fieri exiſtimavit doctiſſimus Caſaubonus, ac proinde dictum eum *Sextum Verum*, atque ita apud Lampridium pro *Severo* reſcribendum; in quam ſententiam etiam continuo conceſſit Triſtanus, quaſi *Sexti Veri* nomine à Galeno vocaretur. At *Sextus* ille tantum ſine addito *Veri* nomine à magno auctore nuncupatur, quem à ſe curatum docet, neque de Marci Imperatoris, ſed de Maximi viri magnæ per

In M. Aurelio.

In Commodo.

ea

ea tempora auctoritatis filio Galenum loqui, haud vane contendit eruditiſſimus Reineſius. COMMODUM vero hujus VERI fratrem Liberos ſuſcepiſſe, qua de re ſilent auctores, demonſtrat aureus illius Auguſti Nummus, quem apud Cl. Seguinum vidiſſe recordor, inſcriptum in averſa parte LIBERI AUG. Non commemoro jam, quos obiter ſupra indicavimus, VALERIANOS JUNIORES & SALONINUM quendam VALERIANUM; aut Infantes in gremio Matrum hærentes, quos ab Auguſto vel à Cæſareo etiam faſtigio propera mors ſubmovit; cujus generis, ut alios mittam, duos FAUSTÆ Magni Conſtantini Conjugis liberos videre licet in adlato ſupra Auguſtæ illius nummo.

Var. lib. III. cap. 2.

DISSERTATIO OCTAVA.
DE
PRÆSTANTIA ET USU
NUMISMATUM
ANTIQUORUM.

REPLICANTI mihi hic in Urbe ſuperiorum ætatum memoriam, ſubiit continuo animum priſcæ Cæſarum Majeſtatis cogitatio. Mitto alia dominæ quondam gentium decora, quæ veteris elegantiæ ſtudio incenſum poſſent hic etiamnum delectare. Unum illud ſecretioris cujuſdam horroris genio perfundebat, intuentem ſubinde antiquas illorum hominum imagines; ante quas proſtratos olim memineram Reges Regum, eaſdemque numinum inſtar, conſenſu quodam generis humani ſacratas. Hinc eam temporum felicitatem mihi tacitus gratulabar, quæ poſt longum tot ſæculorum decurſum, ſignatos adhuc hodie eorum vultus, eademque veteris faſtigii inſignia, in ſtatuis aut Nummis antiquis, beata ac invidenda copia ſuppeditabat. Immo poſteriorum eo majus hic agnoſcebam beneficium, quo expreſſa in iis nomina ac titulos noveram, unde ſinguli dignoſci etiamnum poſſent, & digito *hic Julius, ille Auguſtus*, atque ita de cæteris, ad noſtram ac poſteritatis memoriam demonſtrari.

DE TITULIS ET HONORIBUS AUGUSTORUM.

Equidem haud obſcura circa TITULOS & HONORES Auguſtorum lux ex iiſdem Nummis adfulget. Alios nempe ex iiſdem noſti Candidatis Imperii, alios Imperatoribus ipſis tributos. Prioris generis nota CÆSARIS nomenclatio, quæ antea primi tantum faſtigii, mox

mox etiam evaſit ſecundi appellatio; ita tamen ut ab u- 1.
troque ſit retenta. Adhibitum nempe hoc diſcrimen *De Titulis*
in iiſdem Nummis videas, ut quæ Auguſti ſucceſſori- *Secundi Faſtigii,& appellatione*
bus ad Veſpaſiani tempora, cognominis loco cedebat; CÆSARIS.
poſtea mutata ſede, prænominis vicem ut plurimum
occuparit, ac pro cognomento Auguſtorum liberis aut
apparitoribus, ut eos vocat Ammianus, vulgo ſit relicta. Unde qui ante imperium DOMITIANUS CÆSAR vel AURELIUS CÆSAR in Nummis vulgo appellantur, eodem adepto, CÆSAR DOMITIANUS, & CÆSAR AURELIUS, præter alios principatus titulos, in iiſdem deſignantur. Quæ obſervatio eo etiam confert, ut originem adſequamur illius moris, quo diviſa illa AUGUSTI & CÆSARIS nomina; & quem videas inter veteres ac recentiores controverti. Ita ut errare liqueat & Victorem Schotti, qui à Trajano Hadrianum adoptante inductam hanc *Cæſaris* eo ſenſu appellationem credit; & doctiſſimum Caſaubonum, alioſque eruditos, qui è Spartiano colligunt, eandem ab Hadriano in Ælio Vero primum repertam; & Capitolinum denique qui eandem huic prærogativam tribuit, ut primus è deſignatis Imperii hæredibus *Cæſar* ſit renuntiatus. Aperte certe iiſdem
repugnat cum Dio, qui Trajanum ipſum *Cæſarem* à L. LXVIII.
Nerva in Senatu declaratum ſcribit, & alibi Veſpaſia-
num Imperatorem creatum à Senatu, Titum autem & Lib. LXVI.
Domitianum *Cæſares* tradit deſignatos; tum cum eodem
Dione vel Suetonius, qui idem adſerit de Domitiano;
vel Tacitus, cui jam antea adſcitus à Galba Piſo *quatri-* Hiſt. I. 19.
duo Cæſar vocatur; quo nomine rurſus eundem deſignari Pag. 697.
videas à Dione in Excerptis Conſtantinianis; vel Nummi denique qui perſpicue Originem hujus moris indicant. Quum enim momentanea tantum fuerit hæc

adoptio Piſonis in nomen *Cæſaris* adſumpti, nec tradita publicis eorundem temporum monumentis, (adeo et-
Hiſt. IV. 40. iam ut *de Piſone irritum* obſervat Tacitus, quod juſſerant Patres ſub Veſpaſiani principatu, de celebranda ejus memoria) hinc à Tito & Domitiano primum *Cæſaribus*, dein *Auguſtis*, uſum hujus appellationis & dignitatis liquet ad eorum Succeſſores tranſiiſſe. Haud obſcure id videntur mihi evincere, cum mutata primum ſedes nominis *Cæſaris* in Nummis Veſpaſiani, ut nempe IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUG. in iis inſcribatur, atque ita ſequentes Auguſti illius exemplo, pro quo ſuperiores Galba, Nero, Claudius, aliique, TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. aut IMP. SER. GALBA, CÆS. AUG. in iiſdem monumentis paſſim appellantur; tum clarius Domitiani Numiſmata, in quibus CÆSAR ante imperium vocatur. Quibus utique adſcribendus rariſſimus Nummus æreus ſub Veſpaſiano percuſſus, cui ſimilem etiam argenteum ab Occone deſcriptum videas, in cujus nempe anteriori parte illius effigies, in altera duæ figuræ equitantes, juxta ſequens ectypum è Nummis Gazæ Mediceæ expreſſum, cum inſcriptione TITUS ET DOMITIANUS CÆSARES PRIN. JUVENTUTIS.

Ex cujus præclari Nummi inſcriptione licet colligere. Primo inductum pridem hunc morem, ut in deſignatione *Cæſarum*, præter ſolita Congiaria & donativa, facti illius memoria cum eorum vultibus Nummis proderetur.

deretur. Hinc in inter prærogativas Cæſarum receptum, ſicut præter luculentam Nummorum congeriem cum illorum imagine, aperte docet Herodianus, qui Severo tribuit, ut de Clodio Albino Cæſare à ſe renuntiato fidem faceret, *νομίσματά τι αὐτοῦ κοπῆναι ἐπέτρεψε*, *nummos cum ejus imagine ſignari permiſit*. Secundo, à Veſpaſiano aut à Senatu in illius gratiam inſtitutam hanc CÆSARUM denominationem; quo firmaret in duobus filiis ſucceſſionem, exemplo & iiſdem verbis Auguſti Caium & Lucium Nepotes adoptantis, cujus rei memoria obvio illius nummo itidem tradita, cum utriuſque Cæſaris imagine & inſcr. C. L. CÆSARES AUGUSTI F. COS. DESIG. PRINC. JUVENT. Adeo ut mirer obſervare doctiſſimum Caſaubonum, quo inventum hoc *Cæſaris* pro deſignato imperii hærede Hadriano adſereret, eadem mente Auguſtum Caium & Lucium PRINCIPES JUVENTUTIS appellaſſe, quum tamen alteram CÆSARUM appellationem præterire ibi non debuerit, in quam eodem fine adſcitos ab Auguſto ex filia Nepotes conſtat. Hinc inter cauſſas ſeceſſus Rhodiani à Tiberio delecti, eam refert Dio in Excerptis Valeſianis, *ὅτι μὴ καὶ* ΚΑΙΣΑΡ *ἀπεδείχθη*, *quod* CÆSAR *etiam non eſſet renuntiatus*. Tertio, omnino reſtituendam Spartiano antiquam lectionem, *de Ælio vero dicendum eſt*, *qui tantum* CÆSARIS *nomen* accepit, ubi male *primo* aut *primus tantum* contra rei veritatem & meliorum codicum fidem invexit *ὁ πάνυ*. Quarto, non per *πρόληψιν* ſeu *anticipationem*, ut viſum quibuſdam eruditis, CÆSARIS nomen candidatis imperii ab Auctoribus quandoque tribui ante Ælium Verum; quod tamen revera ſerius ac ſub eodem primum ſit receptum. Immo præter fratres TITUM & DOMITIANUM, accedit iiſdem Domitiani filius

Lib. III.

Pag. 663.

adhuc

adhuc infans CÆSAR ſalutatus, & poſt mortem Divis adſcriptus; ut liquet ex Nummis Domitiæ Matris ſupra deſcriptis, DIVUS CÆSAR IMP. DOMITIANI F. & ad quem reſpexit alicubi Martialis,

L. III. Epig. *Suſpicor has pueri Cæſaris eſſe nives.*

De appellatione PRINCIPIS JUVENTUTIS. Quinto non ſolum CÆSARIS, ſed etiam PRINCIPIS JUVENTUTIS appellationem, ſymbolum fuiſſe futuræ ſucceſſionis; unde vulgo in Nummis & Marmoribus, utrumque Auguſtorum liberis aut hæredibus tributum videas. Hunc nempe titulum eo ſenſu in Caio & Lucio Cæſaribus cœptum; in Nerone & Druſo, dein altero Nerone propagatum; in Tito & Domitiano renovatum; ac in reliquis dein Cæſaribus paſſim admiſſum, ſicut Marco, Commodo, Geta, Diadumeniano, Philippo, Hoſtiliano, Herennio, Gallieno, Salonino, Salonino Valeriano, Carino Numeriano, Maximo, Galerio, Maximiano, uſque infra Conſtantinorum tempora, veteres nummi ante oculos ponunt. Eundem certe & Conſtantino Magno tribuit Nummus Auguſtæ Reginæ, & filio ejuſdem Conſtantino Juniori, Nummus æreus maximus Gazæ Barbarinæ. Ita Tiberium Nepotem Imperatoris Tiberii, PRINCIPEM JUVENTUTIS renuntiatum adoptavit Dio. l. LIX. Caius, ſed quem mox è medio ſuſtulit. Nomen autem illud PRINCIPIS JUVENTUTIS ſeu ἐφηβάρχȣ, ut vocatur Arriano, nobiliſſimis adoleſcentibus Equeſtris ordinis, libera adhuc Republica conceſſum nemo neſcit; *Equites enim illis Principes Juventutis*; ut Livius alicubi loquitur, quo etiam nomine Brutum & Curionem compellat in Epiſtolis Tullius: ſicut alias omnium ordinum, & Cæſarianorum etiam *Principes* quoſdam fuiſſe diſcimus ex priſcis monumentis. Hinc qui in ſuperiori nummo aliiſque id genus Princeps Juventutis appel-

Differt. lib. III. Lib. XLII. cap. 61.

appellatur Domitianus, Juvenali dictus alicubi, *Jam Princeps Equitum*; quod minus commode interpretes, per Magiſtrum Equitum interpretantur. Ita nempe πρόκριτος τῆς ἱππάδος dictus Dioni in Excerptis M. Aurelius Cæſar deſignatus, h. e. *Princeps Juventutis*, interprete Cl. Valeſio, Capitolino autem *Sevir turmis Equitum Romanorum*. Hinc etiam per figuras Equeſtres deſignati vulgo in antiquis nummis illi *Principes Juventutis*; nonnunquam etiam ut in nummis Neronis & Commodi, cum inſcr. EQUESTER ORDO PRINCIPI JUVENT. Opportune itaque de Commodo Lampridius, *Cooptatus inter tres ſolos Principes Juventutis, quum togam ſumpſit*. Quem locum, quod genuinum ejus ſenſum non adſequerentur, de mendo ſuſpectum habuerunt doctiſſimi Interpretes. Hinc pro *tres ſolos* emendabat Lipſius *troſſulos*; qua voce antiquitus *Equites* deſignati. Acute ſane, & eidem continuo ſuffragantibus harum litterarum triumviris, Caſaubono, Grutero, Salmaſio. At mihi liceat cum pace tantorum Virorum, adſenſum hic aliquantum cohibere. Mitto inſolitum obſoletæ pridem vocis uſum, ubi obvia & familiaris occurrebat. Hanc certe *Troſſulorum* vocem pro *Equitibus* ab oppido *Troſſulo* deductam, à Gracchorum temporibus antiquatam videre licet apud Plinium, quibus jam pudebat multos eo nomine appellari; idque ut exiſtimat vir ſummus, propter vocis ambiguitatem, qua vir mollis etiam ac delicatus (à Græco τρυφερὸς) deſignabatur. Quid dicam ſupervacuum hic ejuſdem vocis uſum? Neque enim alii Principes Juventutis quam ex Equeſtri Ordine, ut parum neceſſe fuerit, & præter receptum loquendi morem, dici Commodum cooptatum inter Equites Principes Juventutis. Neque magis opportuna aut neceſſaria ejuſdem Salmaſii emen-

Satyr. IV.

Pag. 104.

In M. Aurelio.

In Commodo.

L. XXXIII. cap. 2.

mendatio, *inter troſſulos Princeps juventutis*; quo nempe unicus ea ætate princeps juventutis Commodus deſignetur. Præterquam enim quod eodem laborat incommodo, accedit aliud haud leve, quod vim vocis *cooptandi* non adtendiſſe videatur vir incomparabilis, quæ de adlecto in plurium Collegium, non de unico principe juventutis dici potuit. Ita cooptati à Collegis Pontifices Augures, Tribuni plebis apud rerum Romanarum Scriptores, de qua voce paullo infra. Nulla itaque, ſi quid judico, mutatione opus apud Lampridium, aut vocis pridem antiquatæ & omnino ſupervacuæ notatione. Delecti nempe vulgo nobiliſſimi adoleſcentes Equeſtris Ordinis, qui *Principes Juventutis* appellarentur. Ejuſdem deſignationis & ordinis, ut modo videbamus, Seviri turmis Equitum Romanorum, quorum frequens mentio in Lapidibus antiquis. Talis Commodi hujus parens Marcus à Pio deſignatus, neque unicus tamen ſed inter plures quod ratio nominis docet, & præterea facile è Capitolino diſcas, *& Sevirum Turmis Equitum Romanorum jam Conſulem deſignatum creavit & edenti* CUM COLLEGIS *Sevirales ludos adſedit*. *Collegæ* itaque Marco in illo Seviratu, inter quos à Pio adlectus. Ita Commodus cum togam virilem ſumeret (non ut Caius aut Lucius Cæſares, præter morem, *necdum poſita puerili prætexta*) inter Principes Juventutis cooptatus, qui non plures quam tres exſtitiſſe dicuntur. Neque inſolitum hunc numerum colligas præterea ex præclaro Getæ Nummo, in quo tres figuræ Equeſtres occurrunt cum inſcr. PRINC. JUVENT. Immo haud incommode rationem illius numeri eruere mihi videor. Seviri nempe, quod vel nomen arguit, ſex numero totidem Turmis Equitum Romanorum præfecti. Diſtincte vero iidem juxta Lapides

Tacit. ann. l. 3.

pides antiquos in Seniores & Juniores; adeo ut tres è Junioribus conſtarent, qui vulgo tradito è veteri Rep. titulo ac more, *Principes Juventutis*, dicti. In eo autem ſeu plurium ſeu trium Collegio facile credimus primas obtinuiſſe, ſeu quaſi Principum Principem exſtitiſſe filium & ſucceſſorem Auguſti. Quo reſpexiſſe etiam videtur Curtius, ubi Alexandrum de Philota Romano more induxit loquentem, *Equitatui optimæ exercitus parti, Principibus nobiliſſimæ juventutis unum præfeci.* Iidem veró Tullio nuncupati *ſigniferi Juventutis*, ut in Oratione pro L. Sylla; *cum ſignifer eſſet Juventutis*; (ſicut alibi *ſignifer ſeditionis*, eidem dictus de illius duce ſeu principe) quod certe egregie rurſus illuſtrant ii Nummi in quibus vulgo figura ſtans cum duobus ſignis legionis, & inſcr. PRINCIPI JUVENTUTIS. Quibus etiam adſcribendus Nummus ejuſdem Commodi, in quo manus junctæ cum Signo militari, & eadem inſcriptio *Principis Juventutis*. Illud vero paullatim receptum videas, ut deſtinati ad imperium ſucceſſores primo *Principes Juventutis*, dein *Cæſares* renuntiarentur; ut vel ex Claudiano colligas tradente de Honorio,

Lib. VI. | Pro Domo ſua. | In Cimel. Reginæ Chriſtinæ.

Nec dilatus honos, mutatus Principe Cæſar
Protinus æquaris fratri.

De IV. Conſ. Honor.

Ita NOBILISSIMI titulus, iiſdem Cæſaribus, paſſim etiam in antiquis Nummis adnexus occurrit à Philippi Junioris temporibus; quamquam & jam ante Maximini filio eundem tribuat vetus Lapis, C. JULIUS VERUS MAXIMUS NOBILISS. CÆSAR PRINCEPS JUVENT. immo ex aliis etiam liqueat à Trajano repetendam ejus originem, & ab ævo Commodi, quo idem adhuc Cæſar PONTIFEX NOBILISSIMUS vocatur. Quod illuſtrat etiam obvius ejuſdem

De titulo NOBILISSIMI. | Theſ. Grut. CLVIII. 4. | Id. CCXLVI. 3. | Id. CCLX. 6.

Commodi nummus cum inſcr. NOBILITAS AUG. At diſtincta poſtea illa NOBILISSIMI & CÆSARIS nomina, ac ſub Byzantinis Imperatoribus peculiaris NOBILISSIMI dignitas inſtituta, ut viderunt jam viri docti. Græcis eadem dicta, ut Philoſtorgio, Ἐπιφανεστάτου ἀξία, & Ἐπιφανέστατοι *Nobiliſſimi*; ſicut præter alios aperte docet alibi idem auctor, apud quem Jovianus filium Ἐπιφανέστατον, ὃ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ΝΩΒΕΛΙΣΣΙΜΟΝ ἀναγορεύει. Unde, ut obiter hoc dicam, Valerium Conſtantium dictum in Marmore Arundelliano, τὸν Ἐπιφανέστατον Καίσαρα, doctiſſimus interpres minus accurate *Illuſtriſſimum Cæſarem* vertit, qui ex recepto titulo ac more, *Nobiliſſimus* dici debuiſſet. Ita hujus Valerii nepotem Conſtantium, juxta Delmatium, & Hannibalianum, ob adgnationem Νωβελισσίμου dignitatem nactos tradentem videas Zozimum. Factum vero paullatim, ut inter Auguſtorum liberos, alii *Cæſares*, alii *Nobiliſſimi* iique juniores vulgo dicerentur; ſicut manifeſte colligas ex loco Nicephori, quem jam ad Procopii Anecdota notavit vir doctus; alii vero diſtinctis temporibus primum *Nobiliſſimi*, dein *Cæſares* vocarentur. Poſtremum certe de Valentiniano juniore è Conſtantio & Placidia nato obſervat Olympiodorus apud Photium; & juxta eundem Philoſtorgius, ſicut & eodem titulo alterius Valentiniani inſcriptæ aliquot leges Codicis Theodoſiani, [a] *Valentiniano Nobiliſſimo Puero & Victore Coſſ.* quibus geminæ aliæ de Honorio, [b] *Honorio Nobiliſſimo Puero & Euodio Coſſ.* Haud aliter nempe ac *nobiles pueri* dicti jam olim [c] Tacito, talia Auguſtæ domus ſubſidia, Britannicus & Nero. Immo poſtea, PROTONOBILISSIMI quoque titulus invectus inter honores Aulæ Byzantinæ; ſicut *Protoſebaſti Protopatritii*, *Protocancellarii*, & ſexcentorum id genus.

Hiſt. Eccl. l. XII. c. 10.
Hiſt. Eccl. l. VIII. c. 8.
Lib. II.
Lib. XII. cap. 10.
[a] L. VIII. de Privileg. cor. & l. I. de Oblat. Eq.
[b] L. IV. de Proximis &c. l. III. & IV. de Exſecut.
[c] Annal. XI. 13.

In

In hunc etiam ordinem ſecundi faſtigii una cum *Cæſaris*, *Principis Juventutis*, aut *Nobiliſſimi* titulis, referri debet dignitas SACERDOTIS COOPTATI IN OMNIA CONLEGIA SUPRA NUMERUM, ad quam vocati in ſpem ſucceſſionis, vulgo evehi à prima juventute conſueverant. Clarum id ex Neronis Cæſaris Nummis, qui hos titulos eidem largiuntur, ſicut etiam M. Aurelio Cæſari deſtinato vetus Lapis. Unde illuſtratur quoque Lampridii in Commodo locus, qui de eo ut Cæſare adhuc loquens, *Adſumptus in omnia Collegia Sacerdotalia Sacerdos Commodus*. Male autem priorem hunc Nummum ad Druſum Germanicum Tiberii fratrem retulit vir doctus, deceptus cum aliis nonnullis, nominum communione *Neronis Claudii Druſi Germanici*, quæ cum alibi, tum in nummo aureo Claudii, Neroni tribuuntur, cum illius adhuc adoleſcentis effigie ac inſcr. PRINC. JUVENT. Ratio autem illius inſtituti petenda ex reliquis Auguſti arcanis, quibus ut ſupremum rerum aliarum arbitrium, ita ſacra omnia & Religiones omnes Populi Romani, in ſua voluit habere poteſtate. Hinc inter reliquos honores ab Auguſto admiſſos, illum qnoque Dio alicubi commemorat, ut Sacerdotes quoſcunque pro arbitrio conſtitueret, neglecto etiam numero antiquitus recepto, quod tradit poſtea in immenſum creviſſe. Ita factum, ut præter receptam Pontificis Maximi dignitatem, auctus ſit ab eo Sacerdotum numerus, & in eorum Collegia unus è proximis & ex hæredibus adſcitus; quomodo aut Claudium Marcellum admodum adoleſcentem *Pontificatu extuliſſe* legitur apud Tacitum; aut in Caium Sacerdotium contuliſſe apud Dionem: unde Lituum etiam & Simpulum videas in obvio nummo, qui eundem Caium & Lucium fratrem ſignat. More

De SACERDOTIO Cæſarum.

Jac. Gutther. de Jur. Pont. l. 1. c. 9.

Lib. LI.

Annal. I. 3.

Lib. LV.

ſcilicet jam à J. Cæſare deducto, qui hunc ipſum Auguſtum, Velleio auctore, *Pontificatus Sacerdotio puerum honoravit*. Unde id quoque præter alia ab iiſdem Julio & Auguſto hauſerunt ſucceſſores, ut omnibus illis Sacerdotiis mature inaugurati, hæredes ſuos in eadem à teneris quaſi cooptarent. Quo conſilio etiam videas Getæ conjunctas *Cæſaris*, *Principis Juventutis* & *Pontificis* appellationes in Nummis aliquot tribui, P. GETA CÆS. PONTIF. PRINC. JUVENT. Ut hæc ſingula totidem primi faſtigii tyrocinia facile agnoſcas. Ita hoc veluti rudimento, ſacris ac cæremoniis Deorum ut Cæſares initiati, Auguſti demum ſupremam ſacerdotii dignitatem, Pontificatum nempe Maximum conſequebantur. Arcanum hoc cum aliis id genus recluſit nobis Dio, ſed cujus locum non recte accepit interpres; ἔκ τε τοῦ ἐν πάσαις ἱερωσύναις ἱερῶσθαι, καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὰς πλείους σφῶν διδόναι, ἀρχιερέων τέ τινα αὐτῶν, κἂν δύο κἂν τρεῖς ἄρχωσιν εἶναι, πάντων αὐτοὶ καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν κυριεύουσιν. *Ex eo autem quod omnibus Sacerdotiis inaugurati ſunt Imperatores, & quod alios in pleraque illa Collegia adſciſcunt ſemperque unus eorum, ubi duo vel tres ſimul imperant, ſummum Pontificatum gerit, continuo fit, ut omnium Religionum & Sacrorum Domini evadant.* Vides hic apertam hujus moris Originem; inauguratos omnibus Sacerdotiis Imperatores, ſeu Sacerdotes in omnia Collegia cooptatos, & alios in eadem ab iis adlectos, h. e. Cæſares & in ſpem ſucceſſionis adoleſcentes, non autem ut ſenſum perverterat Interpres, *ac pleroſque in ea Collegia adſciſcunt*, contra Dionis mentem & totam arcani illius politici rationem. Inde etiam perſpicua cum occaſio tum inſcriptio ſuperioris Nummi, quem hactenus nimis leviter adtigere viri docti, qui Neronem tradit *Ex Senatuſconſulto Sacerdotem cooptatum In Omnia Collegia ſupra Numerum*, nempe

Lib. II.

Lib. LIII.

nempe SACER. COOP. IN OMN. CONL. SUPRA NUM. EX S. C. quæ ſingula opus habent aliqua notatione. Mitto proprium hujus moris & Tullio aliiſque familiare loquendi genus *Sacerdotis in Collegia cooptati*, qualis vel Fannius *cooptatus in Augurum Collegium*; In Bruto. vel apud Livium *Triumvir Epulo*, item *Pontifex & Decemvir cooptatus*; Lib. XL. cap. 42. ne de ſolis inter Sacerdotes. Auguribus cum quibuſdam eruditis hanc vocem uſurpatam credas. *Cooptati* itaque dicti promiſcue omnium Collegiorum Sacerdotes, quod vel Superior nummus arguebat, ſicut *nominari*, *adlegi*, *capi*, ac juxta Servii gloſſam, *creari*. Servius, *Et ſunt propria verba quæ nulla ratione mutantur, nam ut Sacerdotes* CREARI, *Virgines* CAPI, *dicimus*; Ad.En.VII. quam tamen poſtremam vocem præter Veſtales, ad Flamines etiam Diales, Pontifices, Augures, ſpectaſſe docet Gellius. L. I. c. 12. *Nominabat* nempe Sacerdotem, puta Augurem unus aut duo è Collegis, Philip. 13. (*neque enim licebat à pluribus nominari*, ut idem Tullius alicubi obſervat) qua nominatione idem in Collegium *Cooptari* dicebatur. Cicero *paternum Auguratus locum*, Philip. XIII. *in quem ego eum, ut quod à Patre accepi filio reddam, mea nominatione* COOPTABO. Plinius *qui me nominationis* Lib. IV. Ep. 8. *die, per hos continuos annos inter Sacerdotes nominabat tanquam in locum ſuum* COOPTARET. Idem vero SUPRA NUMERUM ſeu ὑπεράριθμος Nero Sacerdos Cooptatus, haud aliter nempe ac Vitricus ejus Claudius, AD NUMERUM *ſodalium Auguſtorum ſorte ductorum* EXTRA ORDINEM *adlectus*. Sueton. in Claud. Quo referendæ aliquot Inſcriptiones antiquæ, *Adlecto* SUPRA NUMER. *Sevirum Auguſtalium*. Thef. Grut. CCCCXLIX. I. & CCCCLI. 4. Immo neque inſueto etiam in aliis honoribus conferendis titulo ac more; ſicut apud Tacitum, ut SUPRA NUMERUM *legaretur, qui templi curam ſuſciperet*; Annal. IV. 56. alibi de Comitiis Prætorum,

torum,

torum, *tres qui ſupra* NUMERUM *petebant*, qui &
In Nerone. *Canditati* SUPRA NUMERUM Suetonio vocantur;
Lib. x. apud Plinium denique de Civitatum Buleutis, *quos in-*
Ep. 113. *dulgentia tua quibuſdam civitatibus* SUPRA LEGITI-
MUM NUMERUM *adjicere permiſit*; & iterum alio lo-
Lib. x. co, *quominus ſtatim revocandos putarem, quos habet* SU-
Ep. 32. PRA NUMERUM. Ita & imaginarium militiæ genus
Sueton. in à Claudio inſtitutum, *quod vocaretur* SUPER NUME-
Claudio. RUM, ſeu, ut tradunt quidam libri, SUPRA *numerum*:
ut mittam *ſupernumerarios* illos milites, Scholarios alioſ-
que, quos è Vegetio, Procopio, & Codice Theodoſia-
no ad eum Suetonii locum erudite, ut ſolet, obſervat ὁ
Lib. xxxiv. *πάνυ*; & quo referri etiam poſſunt *Extraordinariæ* illæ
cap. 47. *Cohortes*, ſeu *Extraordinarii milites*, quorum mentio
Lib. xxxv. in veteri Romanorum militia apud Livium. Neque
cap. 5. mirum etiam audiri Neronem Sacerdotem IN O-
MNIA CONLEGIA cooptatum; hoc eſt Augurem;
Pontificem; Septemvirum Epulonum; XV Virum Sa-
cris Faciundis, ſeu *Sacerdotem ſummorum Collegiorum*,
In Augu- ut Suetonio eadem vocantur; Sodalem præterea Au-
ſto. guſtalem; è Saliorum numero; denique quod modo
apud Dionem vidimus optimum illius Nummi inter-
pretem, *ἐν πάσαις ἱερωσύναις ἱερῶσθαι*. Nihil enim obſta-
bat, (haud inſueto temporibus noſtris more) quo-
minus unus apud Gentiles pluribus Sacerdotiis ornare-
Epiſt. XXI. tur. Unde Cæſar Julianus Callinicum quendam de-
clarat inſignitum duplici Sacerdotio Cereris & Matris
Deûm. Id vero apud Romanos jam olim receptum,
quamquam rarius quondam & pro eximio honore ha-
bitum, ut quis in duo Collegia cooptaretur. Livius de
Lib. xxx. Q. FABIO Maximo Augure & Pontifice, *nam* DUO
cap. 26. SACERDOTIA *habuit*; Quomodo & unus vel alter,
Lib. xxvii. idem Augur & Decemvir nonnunquam illi comme-
& xxix. mora-

moratus. Succeſſu vero temporis, neque ſolum in Domo Auguſta, unus in plura etiam Collegia adlectus, unde & Galbæ ante Imperium *Sacerdotium triplex*, & Vitellius *Sacerdotiis ampliſſimis auctus*, eodem Suetonio auctore, & de M. Agrippa ac Statilio Tauro Velleius, non obſtitiſſe novitatem generis, *quominus ad complura evherentur Sacerdotia*. Inde etiam illa exclamatio apud Neronis hujus educatorem, [a] *Cooptatus in Collegium ſum, cur in unum?* qui & alibi meminit cujuſdam [b] *Sacerdotiorum candidati*. Immo hinc in eodem Neronis Nummo, Patera, Tripus, Simpulum, Lituus ad deſignanda multiplicia illa Sacerdotia, quod viderunt jam eruditi antiquarii, ſeu ad declarandum Neronem, ut de Germanico Tacitus, *Auguratu & vetuſtiſſimis caremoniis praditum*. Neque vero fruſtra additum Ex. S. C. Ab ampliſſimo enim Ordine collati vulgo tituli & honores, quibus vel Auguſti, vel eorum liberi & ſucceſſores ornabantur, maxime ubi iidem erant extra ordinem ſeu *ſupra numerum*; aut alioqui nondum per leges capax ejuſmodi honorum ætas foret. Ita Marcum Pius *in Collegia Sacerdotum* JUBENTE SENATU recepit, qui etiam octavo ætatis anno in Saliorum Collegium relatus alibi ab eodem Capitolino traditur. Liberæ autem Reipubl. temporibus, facta etiam nonnunquam ætatis gratia in cooptandis Sacerdotibus; ſicut inter Neronis hujus Majores *Cn. Domitius Ænobarbus oppido adoleſcens* SACERDOS *lectus* apud Livium legitur; & J. Cæſar Flamen Dialis annorum XVII deſtinatus apud Suetonium. Rariſſime tamen illud olim factum aperte innuit alicubi idem Livius, *Augur T. Sempronius Gracchus admodum adoleſcens, quod tunc* PERRARUM IN MANDANDIS SACERDOTIIS *erat*. Quamquam ſolis interdum pueris delata quarundam Gentium in-

Lib. II.

[a] Senec. de Ira l. III. c. 31.

[b] De Benef. l. IV. c. 28.

Annal. I. 62.

In M. Aurelio.

Lib. xiiix. c. 28.

Lib. xxix. c. 38.

ſtitutis Sacerdotia; unde priſcis temporibus apud Achivos Sacerdotium Jovis, Puero forma præſtanti creditum, cui pubeſcenti alius ſuccedebat, ut obſervat Pauſanias; & apud Thebanos pueri forma egregii creati Sacerdotes annui, ſicut alibi etiam refert idem auctor. Haud aliter nempe ac Elagabalus adhuc juvenis, *pulchritudine ac ſtatura & Sacerdotio conſpicuus* à Capitolino traditur; & quod firmant ejus Nummi, in quibus præter ſignatos ejus vultus, occurrit inſcriptus SACERDOS DEI SOLIS ELAGABALI. Ad ea vero Nobiliſſimorum Cæſarum Sacerdotia referendi quoque ii Nummi, in quibus viſuntur Inſtrumenta Sacerdotalia, & inſcr. puta SEVERI PII AUG. FIL. qui explicandi ſcilicet de Severi liberis Caracalla & Geta in Sacerdotalia id genus Collegia pro more cooptatis. Propria certe jam olim Nobilium Sacerdotia apud Romanos; unde Sacerdotes de plebe adlegi ægrius tuliſſe Patres Livius refert, quam cum Conſulatum vulgari viderent; & *Nobiliſſimi ac Sacerdotes viri* conjuncti alicubi apud Velleium; & *nobiles adoleſcentuli avitis ac paternis Sacerdotiis* ab Othone ornati, Tacito auctore; & Commodus, ut paullo ante videbamus, *Pontifex Nobiliſſimus* dictus in veteri lapide; & apud Symmachum, juxta antiqui moris veſtigia, *decrevit nobilibus Sacerdotia.*

In Achaicis. In Bœoticis. In Macrino. Lib. x. c. 6. Lib. II. Hiſt. I. 77. L. x. Ep. 61.

2. *De Appellationibus Primi Faſtigii.*

Primi autem Faſtigii appellationes aliæ communes ſingulis Imperatoribus, aliæ propriæ ac peculiares quibuſdam, in eorum Nummis occurrunt. Priores illas rurſus ita apud Dionem diſtinctas noſti, ut quædam ſucceſſionis aut ſplendoris eſſent vocabula, ſicut CÆSARIS AUGUSTI, PATRIS PATRIÆ, PII, FELICIS; alia inſignia dignitatis ac potentiæ, ut IMPERATORIS, CONSULIS, PROCONSULIS,

PON-

PONTIFICIS MAXIMI, TRIBUNITIÆ POTESTATIS, nonnunquam CENSORIS, & labente imperio DOMINI appellationes. Omnes autem illas, (ſi poſtremum demas) ab Auguſto aut repertas, aut renovatas, aut cæteroquin ex civili uſu Reip. deſumptas, ad ejus Succeſſores tranſiiſſe omnium clariſſime docent ſuperſtites eorum nummi. Ex quibus etiam percipias non ſolum totam honorum id genus congeriem, ſed diſcrimina inſuper & gradus, quibus iidem ſolebant conferri. Notum enim decreto Senatus, & per quædam temporum intervalla, titulos illos Imperatoribus delatos; donec poſtea tandem vel Univerſos Cæſares ipſi uſurparent, non exſpectato Senatus decreto, vel iidem uno Senatuſconſulto ab ampliſſimo ordine iis deferrentur. Prioris moris exemplum invexit Elagabalus, de quo refert Dio, eum occiſo Macrino, in Epiſtola ad S. P. Q. Romanum ſcripta, *Imperatoris, Cæſaris, Antonini Filii, Pii, Felicis, Auguſti, Proconſulis, Tribunitiæ Poteſtatis* nomina necdum ſibi decreta priorem occupaſſe. Neque vero diſſimile jam olim, quamquam ſerius Caii Imperatoris factum; qui omnia principatus vocabula tanto tempore Auguſto ſingulatim decreta, quorum nonnulla recuſavit Tiberius, uno die arripuiſſe, ab eodem Dione traditur, tantum *Patris* nomine aliquandiu dilato. Poſterior in Alexandro Severo illius ſucceſſore à Senatu inductus, juxta Lampridium; qui eundem refert *Auguſti* & *Patris Patriæ* nomen ac reliqua poteſtatum nomina deferente Senatu uno die adſumſiſſe. Cujus moris ut inſoliti cauſas idem tradit, ſtudium Senatus, ut militibus creandi Principem occaſionem adimeret, & communem Populi præterea ac Senatus in eundem Alexandrum propenſionem. *Hac igitur cauſa*, inquit, *feſtinatum eſt, ut omnia*

Lib. LXXIX.

Lib. LIX.

ſimul Alexander quaſi Vetus Imperator acciperet, & paullo poſt, *Certatim denique omnia decreta ſunt & Nominum genera & Poteſtatum.* PRIMUS *denique omnium cuncta inſignia & honorificentiæ genera ſimul recepit.* Quamquam & ſimile quid jam olim in Vitellio, ſed abſente & pleroſ-
Hiſt. II. 55. que illos honorum titulos recuſante, repertum. Tacitus, *In Senatu cuncta longis aliorum principatibus compoſita ſtatim decernuntur.* Accedit enim hic obſervatio alterius moris, quo vel cautela vel moderatione nonnullorum Principum, aut aliqui honores ex iis plane rejecti, aut alii ab iiſdem ſerius ſunt admiſſi. Quæ omnia commode poſſunt ex iiſdem Nummis intelligi.

De Titulis CÆSARIS *&* AUGUSTI. CÆSARIS quidem ad declarandam dignitatis, ſi non generis ſucceſſionem, ſervata ab Imperatoribus nomenclatio, à qua Vitellium tamen abſtinuiſſe, patet ex ejuſdem Nummis vulgo inſcriptis, A. VITELLIUS GERMANICUS IMP. ut vere adſertum ſit à Suetonio, *Vitellius Germanici cognomen recepit, Auguſti diſtulit,* CÆSARIS *in perpetuum recuſavit.* Unde rariores ſtatuendi ii Nummi Vitelliani, qualem & infra etiam divulgamus, qui adſumptum ſerius AUGUSTI cognomen præferunt. At vero *Cæſarem* dici tandem eum voluiſſe, quo ſuperſtitione nominis inclinatam fortunam erigeret, ſed ſero nimis, & irrito conatu a-
Hiſt. III. 58. pud Tacitum legas. Neque certe notius aliud extra fines Romani Imperii, aut nobilius Romanorum Principum vocabulum, & quo proinde eoſdem Perſis vocari ſolitos tradit Procopius, ubi Legatos Coſrois ad Beli-
Bell. Perſic. l. II. c. 21. ſarium de Juſtiniano querentes inducit, ἢν ὁ ΚΑΙΣΑΡ, οὕτω γὰρ τὸν Ῥωμαίων καλοῦσι βασιλέα Πέρσαι, *quod* CÆSAR, *ita enim Romanorum Imperatorem vocant Perſæ*; non *Auguſtum* Scilicet aut *Imperatorem.* Quo etiam reſpexiſſe videtur Juſtinianus, ita hujus nominis prærogativam,

præ

præ aliis principatus vocabulis alicubi extollens, *qua de cauſa apud omnes terræ populos nominatiſſimum* CÆSARIS *nomen eſt, & nos præter omnes alias Imperatoriæ majeſtatis notas eo gloriamur.* [Præf. Nov 30.] AUGUSTI vero à priori illo Auguſto recepta denominatio, novo & ampliori cognomine quam *Romuli*; quod tamen illum vehementer ambiviſſe auctor eſt Dio. [Lib. LIII.] Religioſam enim AUGUSTI appellationem, & vi illius nominis vivos quaſi & videntes Cæſares conſecratos præter Tranquillum aut Dionem, manifeſte Appianus refert; [Lib. I. Bell. Civil.] ut ſcilicet jam tum, quod de eadem ait Florus, *dum colit terras ipſo nomine & titulo conſecraretur.* Certe à Græcis dictum videas, σεβασμοῦ τυγχάνειν, pro *conſecrari*, ut aliquoties apud Diodorum, qui & τῶν σεβασμοῦ τυγχανόντων ζώων, [Lib. I.] ſeu *de conſecratis beſtiis*, apud Ægyptios mentionem facit. Inde etiam Σεβαστικοὶ ſeu religioſæ contemplationi addicti inter diſcipulos Pythagoræ, ut in libro Anonymi de vita hujus Philoſophi apud Photium legas. Hinc eadem AUGUSTI appellatio in nummis Cæſarum retenta, ut proprium inſigne ſummi faſtigii; unde & *ſuperior poteſtas*, & alibi *Auguſtum culmen* vocatur Ammiano, [Orat. Fun. Jul. & in Baſilic. III.] Græcis paſſim μεγάλη vel μείζω προσηγορία; Libanio μείζω τάξις; μείζω θρόνος; ὁ κρείττων; κορυφὴ τῆς ἐξουσίας; Euſebio in vita Conſtantini μέγιστον τῆς ἀνωτάτω βασιλείας σύμβολον, [L. IV. c. 68.] alibi ἀνώτατος παρὰ Ῥωμαίοις τιμὴ (quo tamen nomine τιμῆς τῆς ἀνωτάτω, *Patritiatum* vocat alicubi Procopius) [Bell. Vandal. l. II. c. 6.] quibus ſingulis appellationibus unum AUGUSTI nomen deſignatur. Ut videas jam, cur non ſolum conjuncta vox eadem cum reliquis poteſtatum nominibus, ſed ſola etiam iiſdem omiſſis occurrat in multis Imperatorum nummis; nempe CÆSAR AUGUSTUS, & illius exemplo, HADRIANUS AUGUSTUS; M. AURELIUS AUGUSTUS; ANTO-

ninus Augustus de Caracalla; Gallienus Augustus, & ita in aliis. Neque fruſtra proinde de hac appellatione ab Auguſto ad ſucceſſores tranſmiſſa

Homil. III. p. 718. T. v. Chryſoſtomus, *καὶ τοσοῦτον ἐτιμήθη ὁ ἀνὴρ, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γενέσθαι προσηγορίαν τοῦ ἀξιώματος·* *ac in tantum vir ille cultus eſt, ut nomen ejus fieret appellatio dignitatis.* Unde non leviter errat vir doctus, qui illud *Auguſti* cognomen, à Tiberio, Caio, Nerone, Galba, Trajano, aliiſque rejectum putat; à Pio vero, M. Aurelio, Pertinace primum admiſſum, Antonini nomine poſtea in ejuſdem locum ſuffecto omiſſum; poſt Maximinum vero denuo renovatum ſcribit; à cujus temporibus ſcilicet Imperatores Augusti non Antonini

J. Cæſar Buleng. dicti ſint. Mira hæc omnia in eo Viro, qui ex profeſſo de Imperatorum titulis ac dignitate commentabatur, & qui priſca Nummorum Lapidumve monumenta debebat hic ante omnia conſulere. In iis enim videre potuiſſet promiſcue ab Imperatoribus poſt Auguſtum (*ἀρχὴν* & *πηγὴν τοῦ Σεβασμοῦ*, & *τοῦ Σεβαστοῦ γένους*,

Legat. ad Caium. ut Philoni vocatur) id cognomen Augusti adſumptum, ne Tiberio quidem excepto, de quo tamen Tranquillus refert eum Augusti nomen licet hæreditarium nullis niſi ad Reges aut Dynaſtas Epiſtolis addidiſſe. At neque ſolum Augusti Fil. paſſim in ejuſdem nummis deſcribitur, ſed aliquoties etiam Augustus, ut in aliquot nummis aureis aliiſque. Ti. Divi. F. Augustus. Unde præter alios Cæſares, à Flaviis, Nerva item, Trajano, Hadriano, jam ante Antoninum Pium, & poſt Pertinacem ab omnibus Antoninis, aliiſque ante & poſt Maximinum, paſſim receptum illius uſum deprehendas, neque disjunctum ab *Antonini* nomine. Utriuſque enim diverſa hic ratio; iſtud vice gentilis nominis, Caracallæ, Elaga-

lagabalo aliiſque uſurpatum, prius vero delatum ut hæreditarium ſupremi faſtigii cognomentum. Neque enim apud Dionem, Caligulam AUGUSTI, ſed JUVENIS AUGUSTI appellationem ſibi delatam in contumeliæ argumentum vertiſſe, ejuſdem Cæſaris Nummi cum *Auguſti* titulo ſatis probant. Itaque neque Galbam & Trajanum ob adſumptum Cæſaris titulum, juxta Tranquillum & Dionem, ideo altero AUGUSTI caruiſſe, ſignata utriuſque vocabuli in eorum nummis memoria ſinit dubitare. Dilatum quidem illud AUGUSTI nomen à Vitellio videas, ut paullo ante è Tranquillo audivimus, nec longam tamen ejus rei moram agnoſcas ex ejuſdem Nummis, qui ſine hoc titulo & cum eodem proſtant. Primus nempe hic honoris gradus electis Imperatoribus à Senatu deferri ſolitus, ut conſtat ex innumeris locis Hiſtoriæ Auguſtæ, & cum aliis Majeſtatis inſignibus, tum labente imperio, uſu peculiaris Diadematis, ab inferiori Cæſarum faſtigio diſtinctus. Perſpicue hoc diſcrimen notat Ammianus, qui Juliano Cæſari à militibus in nomen & dignitatem Auguſti adſumpto, loco Diadematis fruſtra quæſiti, Torquem capiti ejus impoſitum refert, ut *coronatus ſaltem ſpeciem haberet obſcuram ſuperioris poteſtatis*. Haud aliter nempe ac Hypatio per ſeditionem Imperatori renuntiato, Torquem itidem penuria Diadematis impoſitum apud Procopium legas. Quod autem ad eum Ammiani locum obſervat Vir doctiſſimus, & adductis ſimilibus Juliani ac Libanii locis illuſtrat, habitum Diadema inter inſignia Auguſti faſtigii, nec Cæſaribus conceſſum, id certe clariſſime tradentem videas Chryſoſtomum, de hoc ipſo Juliano, & fratre ejus Gallo Cæſaribus renuntiatis alicubi verba facientem, καὶ δέχεται ΧΩΡΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ τὴν Βασι-

Lib. LIX.

Lib. XX.

Bell. Perſ. l. 1. c. 24.

Orat. LXIV. in S. Babyl. T. V. p. 459. ed. Savil.

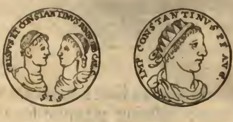
βασίλειαν οὗτος, τοσοῦτον γὰρ καὶ τῆς ἀδελφοῦ τοῦ τετελευτηκότος ἐξουσίας τὸ μέτρον ἦν; & accepit ille SINE DIADEMATE *principatum; hac enim poteſtatis illius, & quam habuerat frater ejus defunctus, menſura quadam erat.* Hinc idem Julianus apud Philoſtorgium dicitur fuiſſe in habitu
Hiſt. Eccl. l. VII. c. 15. Cæſaris per quinquennium, ἐν δὲ τῷ διαδήματι poſt Conſtantium, hoc eſt, in *Auguſto faſtigio*, duo cum dimi-
Lib. III. dio. Neque aliter Zozimus, Diadema περιαπτήμιον vocat Imperatoriæ dignitatis, ac inter Auguſtæ poteſtatis inſignia, Cæſaribus vero inconceſſum. Quibus addi poteſt ex eodem Philoſtorgio, Conſtantinæ Con-
Lib. IV. cap. I. ſtantini filiæ exemplum, quæ à Patre Diademate ſimul & nomine Auguſtæ decorata legitur. Hæc vero & quæ aliunde congeri adhuc poſſent clariſſima illius moris teſtimonia, non parum rurſus turbare video alia Auctorum loca, in quibus Coronæ ſeu Diadematis Cæſarum injectam mentionem reperias. Ita Claudianus de Honorio Cæſare necdum Auguſto à Theodoſio renuntiato,

De III. Conſ. Honor. *Et ſacro meritos ornat Diademate crines.*

Illuſtris quoque ea de re locus apud Nicephorum Bryennium, qui ubi parenti ſuo Bryennio oblatam à
Lib. IV. cap. 3. Botoniate Cæſaris dignitatem refert, κακεῖσε, inquit, *τὰ τῆς υἱοθεσίας ἐπὶ τοῖς Καίσαρσι γενέσθαι, καὶ τῷ στεφάνῳ ταινιωθῆναι συνήθως, inde ſolita adoptionis in Cæſarum renuntiatione uſurpata, & Corona pro more redimiri.* Quæ ita videntur concilianda, ut ſtatuamus proprium fuiſſe Auguſtorum inſigne, Diadema illud ſeu Coronam auream gemmis contextam, quam ταινίαν τὴν χρυσῆν, aut λιθοκόλλητον ταινίαν, vel τὸν ἐκ λίθων στέφανον, & βασιλικὸν ται-
Orat. XIII. νίωμα vocarunt Græci, Themiſtius etiam στέφανον χρυσοῦ ἀπέφθου, quod male per *Corona auri obrycii* expreſſit Petavius, ut liquere poteſt ex iis quæ ad Juliani Cæſa-

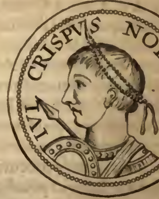
res

res olim notavimus. Eandem Gemmatam Coronam ita deſcribit alicubi Chryſoſtomus, καὶ καθάπερ τὸν στέφανον πλέκων χρυσοῦν εἶτα μαργαρίτας ἐνθεὶς τῇ πυκνότητι τῶν λίθων λαμπρότερον ἐργάζεται τὸ διάδημα, *& ſicut aliquis Coronam plectens auream, dein gemmas apponens, lapidum frequentia ſplendidius efficit Diadema.* Orat. LXXVII. in S. Melet. T. v. p. 337. Ita de Juliano recuſante dignitatem Auguſti Libanius, φεύγοντος ἣν τὴν ταινίαν τὴν χρυσῆν, *defugientis Coronam auream.* Orat. Fun. in Julian. Hinc inter Officia Domus Auguſtæ, AB AURO GEMMATO legas in lapidibus aliquot antiquis. Theſ. DLXXXII. 5. De illo itaque Diademate ſeu aurea & gemmata Corona intelligenda ea Auctorum loca, quæ Diadema aut Coronam ſoli Auguſto faſtigio vindicant. Neque tamen ſtatuendum ſucceſſu temporis, omni Corona aut Diademate Cæſares ita dictos caruiſſe, ſed habuiſſe eoſdem quod minoris eſſet pretii ac ſplendoris, ſicut etiam in Byzantinis monumentis legiſſe memini. Conſtantio certe parenti Conſtantini, adhuc Cæſari diadema illi faſtigio peculiare tribuit diſerte Euſebius, τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς τῷ τῶν αὐτοκρατόρων ΚΑΙΣΑΡΩΝ ΔΙΑΔΗΜΑΤΙ λαμπρυνόμενος, *qui initio quidem* CÆSARUM DIADEMATE *decoratus.* Lib. 1. de Vit. Conſt. c. 18. Laurea etiam adhuc redimita frequenter Cæſarum capita, ſicut Criſpum & Conſtantinum Juniorem Cæſares illo habitu videas depictos in ſequenti nummo aureo Gazæ Palatinæ.

At rurſus, ne quid diſſimulem, hæc turbant alii Cæſarum id genus Nummi, in quibus iidem ſublato omni diſcrimine cum λιθοκολλήτῳ ταινίᾳ ſeu Gemmato Diademate, ante & poſt conſequutum nomen Auguſti promiſcue depinguntur. Ita eundem Criſpum, & Conſtantem adhuc Cæſarem, ornatos gemmato diademate non aliter ac Parentem eorum Conſtantinum obſerves in ſequentibus Nummis.

Eo autem modo ſolvere licet hunc nodum. Sub Conſtantino Magno inductus primum loco laureæ ſolemnis ac ordinarius uſus gemmati Diadematis, quo vel per

per aliquot ſæcula caruerant Romanorum Imperatores, vel rariſſime uſi conſpiciuntur, qualis omnium primus Caracalla, & poſt eum Elagabalus, Aurelianus, Carinus; quibus illud Diadema nonnunquam frequentatum liquet ex antiquis auctoribus, aut ex rarioribus eorum Nummis, cujus generis aliquot videre licet apud Triſtanum. Errat enim haud leviter Sulpitius Severus, & ex more ſuorum temporum, quod Auctoribus nonnunquam ſolemne, de ſuperioribus ætatibus judicium facit, dum inquit, *A Veſpaſiano, ut mos eſt, Diademate capiti impoſito ab exercitu Imperator conſalutatus.* Admiſſum autem à Conſtantino ritu ordinario Diadema, quod rurſus Nummi ejus arguunt; ita tamen ut cum aliis honorum inſignibus, ejuſdem etiam uſum in filios in partem curarum ac imperii adſumptos derivari pateretur. Certe de Conſtantina filia diſerte id tradentem vidimus Philoſtorgium, Diademate eandem à Patre ornatam; ut minus equidem mirum ſit fratres ejuſdem eo cultu conſpicuos videre in ſuperioribus Nummis. At non continuo quæ patris fuerat in liberos, eadem filii Conſtantii in conſobrinos Gallum & Julianum indulgentia; à quo *Cæſares* quidem renuntiati, ſed *cum modo ac menſura*, nempe χωρὶς τοῦ Διαδήματος, *ſine Diademate*, ut diſerte & ſignanter utrumque à Chryſoſtomo notatum audivimus, & quibus pauculis verbis mea ſententia totam rem illam perplexam alias ac implicatam, nobis planam fecit. Ita Diadema Auguſti faſtigii proprium & peculiare manſit inſigne, ut coævi illorum temporum Auctores docent, quibus inde per τὸ Διάδημα & χρυσῆν aut λιθοκόλλητον ταινίαν eandem *ſuperiorem poteſtatem* ſeu μεγάλην προσηγορίαν diximus deſignari, aut ſimpliciter etiam χρυσὸν περὶ τῇ κεφαλῇ, ut de Diademate Juliani Auguſti à militibus re- Epit. Jul. p. 305.

nuntiati loquitur Libanius, quod (fides penes auctorem) libenter voluiſſet deponere. Quamquam etiam inter inſignia Regia Lazorum Regi à Juſtiniano juxta

Lib. III. p. 90. ed. Reg. morem miſſa recenſetur ab Agathia στέφανος χρυσοῦς λιθοκόλλητος, *Corona aurea gemmata.* Mitto vero hic Ἰουστινιάνειον illud, ſeu peculiare Juſtiniani Diadema, quod è muſivo opere Ravennæ erexiſſe illum narrat in Anecdotis Procopius. Cæterum promiſcue eadem dignitas Auguſti in Nummis, cum ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, tum ΣΕΒΑΣΤΟΥ nominibus appellatur, ut inſtar proprii Cæſarum nominis pateat retentam frequenter à Græcis Romanam appellationem. Neque vero demum circa Juſtiniani tempora vocem Αὐγούστου à Græcis receptam, ut viſum quibuſdam eruditis, ſatis arguunt varia Hadriani, Pii, aliorumque Numiſmata cum eodem cognomine ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, & quibus adſcribendus Juliæ Severi Nummus Muſei Seguiniani cum inſcr. ΙΟΥΛΙΑ ΑΥΓΟΥϹΤΑ. Utramque etiam appellationem conjunxit non ſemel Euſebius, ut de Conſtantino

De Vit. Conſt. l. I. c. 18. Chloro agens, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ καὶ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ἀνηγορεύετο, & alibi de Filiis Conſtantini declaratis itidem

In Proœm. eod. Auguſtis, Αὐτοκράτορες ΑΥΓΟΥΣΤΟΙ, ΣΕΒΑΣΤΟΙ, Βασιλεῖς ἀπεδείχθησαν, & ita in Codice Juſtiniani, ἀεὶ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, inter reliquos Imperatorios titulos. Factum nempe poſtea, ut ΣΕΒΑΣΤΟΥ novum quoque dignitatis nomen evaderet, à principali faſtigio diverſum, quod Alexio Comneno & fratri ejus Iſaacio à Botoniate tributum narrat Bryennius,

L. III. c. 28. ὁ Βασιλεὺς ἐντίμως δεξάμενος, ΣΕΒΑΣΤΟΝ τετίμηκε, *quem Imperator honorifice excipiens*, SEBASTI *titulo decoravit.* Immo acceſſit auguſtior adhuc cum ΠΡΩΤΟΣΕΒΑΣΤΟΥ, tum ΠΑΝΥΠΕΡΣΕΒΑΣΤΟΥ appellatio, ab eodem faſtigio disjuncta, & quam poſtremam illi

illi ipſi Nicephoro Bryennio in generum adſcito conceſſit Imperator Alexius Comnenus, auctore Zonara, Tom. III Annal. τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην κατεγγυήσας τετίμηκε τὸν ἄνδρα ΠΑΝΥΠΕΡΣΕΒΑΣΤΟΝ. Cæterum ab illa voce ΣΕΒΑΣΤΟΥ pro Imperatorio apice, σεβάζεσθαι dixerunt etiam Græci recentiores, pro AUGUSTUM vel AUGUSTAM *renunciari*; ſicut de Eudocia Michaëlis Imperatoris matre loquitur idem Bryennius. L. II. c. 18. Neque vero negotium faceſſent deſignati frequenter in Nummis plures *Auguſti*, puta A A. vel A A A; pro more ſcilicet eorum temporum, quibus Acta, Leges, aliaque publica monumenta ſimul imperantium nomina præferebant: quamquam, ut recte obſervat Juriſconſultorum hujus ætatis decus Jac. Gothofredus, In Prolegom. Cod. Theod. Leges illæ aut monumenta unum ex his auctorem haberent.

IMPERATORIS nomen duplici ratione iiſdem *De Titulo* IMPERATORIS. Auguſtis tributum in Nummis videas. Primo, vulgo Prænominis inſtar ad dignitatem illam innuendam, qua ſupremum belli & pacis arbitrium in eos collatum, quo ſenſu πολέμου καὶ εἰρήνης κύριοι vocantur Dioni. Lib. XLIII. Secundo, vice cognomenti, ob rem eorum auſpiciis bello præclare geſtam, & proinde ob felices ejuſmodi ſucceſſus ſæpius in iiſdem Nummis repetitum. Prius illud novo more J. Cæſari & filiis ejus ac Nepotibus, quibus Dio lib. XLIII. & LII. tamen carebat, conceſſum, in Auguſto vero poſtea renovatum nemo neſcit; ut nempe Dictatorii aut Regii nominis invidia civili vocabulo minueretur, vis tamen imperii penes eundem reſideret. Hinc vere proprii nominis inſtar, juxta Dionis obſervationem, liquet illud ab Auguſtis in eorum nummis uſurpatum; non aliter ac eoſdem in litteris ad declinandam invidiam non Reges, ſed ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ ſeſe indigitaſſe docet alicubi Syneſius. Alioquin Græcis ſcriptoribus ci- De Regno.

tra ambages Βασιλεῖς eoſdem paſſim vocatos noſti, & dignitatem illam Imperatoriam Βασίλειαν, ut præter recentiorum Auctorum turbam, Herodianus agens de

Lib. III. Severo filios ſuos Imperatores deſignante, σύν τε υἱεῖς αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ καὶ Αὐτοκράτορας ἀποδείξας. Scilicet ad Diodori mentem, qui Romanam IMPERATORIS vocem per Græcam ΒΑΣΙΛΕΩΣ ex-

Eclog. lib. XXXV. plicandam docet; ΙΝΠΕΡΑΤΩΡΑ αὐτὸν ἀναγορεύειν καὶ ἀποκαλεῖν, ὅ ἐστι ΒΑΣΙΛΕΑ. Hinc etiam in veteri Tabula Paſchali Bibliothecæ Vaticanæ, mentio fit ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, *Regni* nempe ſeu *Imperii* Alexandri Severi. Unde etiam Monarchia dicta nonnunquam Cæſarum dominatio,

Orat. de Rom. ut Juliano Cæſari in Orationibus, & pridem Ariſtidi, qui eandem perfectiſſimam Monarchiam vocat Regia poteſtate majorem. Inde quoque Imperatores citra ambages *Reges* & Auguſtæ *Reginæ* paſſim apud Poëtas, & imperare *regnare*, ut apud Lucanum, *Cæſaribus regnare vacet*, & apud Claudianum aliquoties, de Maria Honorii Conjuge,

Epithal. Honor. *Magnorum ſoboles Regum, pariturаque Reges*,

item alibi,

De Mall. Theod. Conſ. *—— oracula Regis*
Eloquio crevere tuo.

Sylv. l. IV. I. Et jam olim de Domitiano Papinius,

—— longumque tibi Rex magne juventam.

Annal. III. 6. Sic *Imperatori Populo* legas apud Tacitum, quem *Populum late Regem* dixit Maro. Ita præter Poëtas ſequiori ævo Latinis Scriptoribus *Reges* vocati nonnunquam iidem Imperatores, ut Oroſio, & eorum imperium *Re-*

Caſſiod. Var. l. I. *gnum*, ut Theodoricus ſcribens ad Imperatorem Ana-

De Virginib. Veland. c. 17. ſtaſium, *Regnum veſtrum, imitatio veſtra*; ſicut & jam olim Tertullianus, *Ait Romana quædam Regina.* Immo

hinc

hinc etiam μεγάλου βασιλέως appellationem iiſdem Auguſtis quandoque à Scriptoribus tributam ſupra vidimus, & Diocletianum πρεσβύτερον βασιλέα, ſeu *ſeniorem Imperatorem* ab Euſebio pro more illorum temporum nuncupatum. Neque ideo probandi Græcorum Scriptorum Interpretes, qui βασιλεῖς & βασιλίδας vulgo *Reges* & *Reginas* paſſim vertunt, ubi de Romanorum Imperatoribus vel Auguſtis occurrit mentio, & ita lectorem incautum alio traducunt, ut Interpres Philoſtrati, cui Ἰουλία βασιλὶς quædam *Julia Regina* vocatur, quo nomine viro docto impoſuit; quæ tamen non alia ibi, quam Julia Auguſta Severi conjunx. Roma quoque βασιλίδος vel βασιλευούσης πόλεως nomine pridem apud Herodianum, Euſebium, alioſque paſſim deſignata; & in præclaris Marmoribus nuper in urbe effoſſis, ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ, quemadmodum poſtea ejus exemplo altera Roma iiſdem nominibus adfecta, quæ obvia apud Byzantinæ Hiſtoriæ conditores; ac in Latinis etiam Chronicis, Victoris puta Tununenſis, aut Marcellini Comitis, *Urbs Regia*, & *Urbs Auguſta* frequenter, quibus vulgo Conſtantinopolim deſignant. Alias capita Provinciarum dicta etiam Αὐτοκρατορίδες, ſicut Sepphorim Γαλιλαίου παντὸς Αὐτοκρατορίδα vocat alicubi Joſephus, cujus urbis nomen, ut obiter hoc addam, corrupte aliquoties apud eum legitur, Σέμφωρις nempe pro Σέπφωρις, ut recte præferunt alia loca, & firmant nummi illius urbis haud paſſim obvii, cum inſcript. ΣΕΠΦΩΡΗΝΩΝ. Neque vero illud prætereundum, utrumque cum ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, tum ΒΑΣΙΛΕΩΣ vocabulum, non cum Auguſtis ſolum, ſed cum Cæſaribus etiam ſeu deſignatis hæredibus communicatum. Prioris ſeu Imperatorii nominis fidem facit Euſebius agens de Conſtantio adhuc Cæſare, cujus

Orig. lib. XVIII. c. 3.

In Gaza Reg. Galliarum.

De Vit. Conſt. l. 1. c. 18.

jus locum jam occupavit vir doctus. Ita Ammianus de
Lib. xv. Juliano Cæſare adſumpto à Conſtantio, *Imperatorem appellans clementem & fauſtum*, alibi *imperatorii muneris fulgore flagrantem.* Similem vero alterius vocis uſum apud eundem Euſebium obſervo, ubi Conſtantinus, ad
Hiſt.Eccl. l.x.c.9. Criſpum filium Nobiliſſimum Cæſarem ſcribens, *παιδὶ Κρίσπῳ* ΒΑΣΙΛΕΙ *φιλανθρωποτάτῳ*, *Filio Criſpo* CÆSARI *clementiſſimo*, ut recte hunc locum expreſſit Cl. Valeſius. Ita Cæſaris dignitas in Gallum Juliani fratrem à Conſtantio collata, βασιλέως nomine Gregorio
Orat. 1. in Jul. Theologo deſignata, *ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν ἀδελφὸν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Καίσαρος ἀποδείκνυσι* ΒΑΣΙΛΕΑ, & eadem poteſtas nomine βασιλείας eidem in ſequentibus dicta. Nec
In Hiſt. Arcan. aliter Procopius de Juſtiniano Cæſare renuntiato, *ἀνεῖπον γὰρ αὐτὸν* ΒΑΣΙΛΕΑ. Unde frequenter apud eoſdem Byzantinos ſcriptores, Cæſares dicuntur Auguſtis *συμβασιλεύειν*, quod *conregnare* vocat Sulpitius Severus. Conjunctam alias ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ appellationem Orientis Regibus haud inſuetam, & à Tryphone Diodoto ac Tigrane Armenio adſumptam, ſupra vidimus ex duobus eorum Nummis. Cæterum ut AUGUSTI, ita IMPERATORUM quoque nomen priſcis Galliæ Regibus, à Byzantinis Imperatoribus interdum communicatum, ut Clodovæo ab Anaſtaſio, ex veteribus chartis aliiſque coævis monumentis obſervarunt jam viri docti, ac inter alios laudatus paullo ante Jac. Gottofredus in erudita Diatriba de jure Præcedentiæ. Illud vero inſuper circa hunc Titulum Imperatorium è Nummis obſervandum: Primo, neque prænomen illud à J. Cæſare in nummis receptum, nec ab Auguſti ſucceſſoribus Tiberio, Caio, Claudio etiam, niſi rarius in iiſdem admiſſum, ut de Tiberio & Claudio conſtat adſeruiſſe Suetonium,

tonium, illos à Prænomine IMPERATORIS abſtinuiſſe. Equidem in magna nummorum copia qui ſuperſunt eorundem Principum, vix ſemel tributum illis videas. Unde etiam eorum exemplo, neglectum liquet eundem titulum ab aliis Cæſaribus, ut Severo, Caracalla, Gallieno, aliiſque, quorum Nummi frequentius carent eo prænomine, donec à Conſtantinopolitanis Imperatoribus plane omiſſum obſerves itidem in eorum nummis, exceptis forte aliquot Juliani æreis, in quibus ſolitum antea illud IMP. nomen adhuc hodie legitur. Juſtinianum certe notat Agathias L.v.p.157. primum è Byzantinis Cæſaribus, *Romanorum Imperatorem* dictum, καὶ πρῶτος ὡς εἰπεῖν, ἐν τοῖς κατὰ τὸ Βυζάντιον βεβασιλευκόσι Ῥωμαίων ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ὀνόματί τε καὶ πράγματι ἀποδέδεικτο. Secundo, idem non perpetuo Prænominis, ſed etiam vice Cognomenti quandoque à prioribus Cæſaribus uſurpatum, ut ex plurimis Neronis, Galbæ & Vitellii Nummis liquet, ſicut SER. GALBA IMP. CÆS. AUG. Tertio pro Prænomine, non ab Auguſtis ſolum, ſed etiam à M. Antonio Triumviro adſcitum in aliquot ejus Nummis, IMP. ANTONIUS AUG. *Augur* nempe non *Auguſtus*; quum alias in ejuſdem & Pompeii, Bruti, Caſſii aliorumque denariis poſtponi ſoleat, in quibus nempe pro imperio militari aut rei feliciter geſtæ præmio uſurpatur. Poſterioris vero hujus appellationis uſum, petitum ex veteri more Reip. & acclamationibus militum, non aliunde certius quam ex Nummis aut lapidibus diſces, ita frequenter in iis repetitum legitur id cognomentum. De Auguſto id jam olim notavit Dio, cujus locus levi emendatione indiget, ἐκείνην γὰρ πολλάκις μὲν Lib. LII. καὶ πρότερον πολλάκις καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτῶν ἔργων ἔλαβεν, ὥστε ἓν καὶ εἴκοσιν ὄνομα ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ σχεῖν. *Hanc*

etiam (Imperatoris appellationem) *ſæpius & antea & poſtmodum ex ipſis rebus à ſe geſtis reportavit, ſemel & vicies* IMPERATOR *dictus.* Ita enim emendari & explicari debent illa verba levi trajectione, ὥστε ἐν καὶ εἴκοσιν, *ut* XXI. *Imp.* nomen retulerit, non vero ἐν εἴκοσιν *vicies*, ut male legit & vertit Xylander, pejus autem vir doctus illius corrector, qui de *imaginibus* Imperatoris verba illa in margine & in adnotatis ad Dionem ſumenda contendit. Nec accedo doctiſſimo Caſaubono, quem deprehendi poſtea ad Suetonium legentem hoc loco ἐν εἴκοσι, ut ſubaudiatur vox ἔργοις paullo ante adſcripta, *in viginti* nempe *geſtis* aut victoriis. Perſpicue cum Dio-
Annal. I, 9. ne Tacitus de eodem Auguſto, *Nomen Imperatoris ſemel atque vicies partum*, & cum utroque Nummi, in quibus IMP. XXI. apud Occonem & Goltzium deſcriptus legitur, ne de veritate hujus emendationis liceat dubitare. Ita & Caligulam Imperatorem XII. à militibus di-
Lib. LIX. & LXVI. ctum, & Titum XV. in utriuſque vita obſervat Dio. Prior tamen in Nummis Imp. II. vocatus tantum legitur, quod ideo factum crederem, quia ærea Caii numiſmata poſt ejus mortem Senatuſconſulto conflari juſſa; unde mutila hac in parte Caii in iiſdem hiſtoria. Poſterior vero non XV. ſolum, ſed etiam XVII. Imp. in ejuſdem Nummis traditur. Parabant nempe Cæſaribus, ut notum, has crebras appellationes eorum Duces & Legati; ita ut alios honores victoribus relinqueret, titulum vero Imperatoris Cæſar referret, ob res
Lib. LI. nempe ſuis auſpiciis geſtas. Hinc apud Dionem legas, M. Craſſum devictis Dacis, alia quidem præmia conſequutum, non autem eundem Imperatorem ſalutatum, ſed Auguſtum, quod aliter nonnulli tradiderant; &
Lib. LV. alibi M. Vinicium Auguſto idem nomen paraviſſe obſervat Blæſo; tamen & *poſtremum* quidem eandem Impera-

peratoris appellationem relictam à Tiberio Tacitus auctor eſt; quod nihilominus aliis etiam conceſſum ſubſequutis Cæſaribus haud male ex Appiano colligit magnus Caſaubonus. Omnino vero notandum hoc loco, quod de more hujus appellationis idem Dio in Claudio tradidit; eum ob res geſtas in Britannia aliquoties Imperatorem ſalutatum, contra patrium morem, quo non ſæpius, ſed ſemel tantum id nomen poterat de uno bello reportari, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ πολλάκις ἐπωνομάσθη παρὰ τὰ πάτρια, οὐ γάρ ἐστιν ἐν οὐδενὶ πλέον ἢ ἅπαξ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολέμου τὴν ἐπίκλησιν ταύτην λαβεῖν· *ob hæc aliquoties* IMPERATOR *dictus eſt præter morem Romanorum; neque enim ſæpius quam ſemel licet uno de bello id nomen adſumere.* Unde intelligimus, quo titulo ac jure Imperator toties, nempe XXVII. vocetur in Nummis Claudius, & inducti ab eo moris imitationem ad alios quoque tranſiiſſe. Annal. III. 74. Lib. LX.

PONTIFICIS MAXIMI nota ex iiſdem Nummis appellatio, qua ſupremam Sacrorum & Religionum curam in ſe transtulerunt Cæſares. Hinc ab Auguſto ad Gratianum uſque Imperatorem tranſiit uſus hujus appellationis, ut docent Lapides, & adnotavit jam ante eminentiſſimus Annalium Scriptor. Nonnulli vero ſerius eandem, ut à Juſtino retentam volunt, cujus extat inſcriptio cum verbis PONT. MAX. in quibus tamen non *Pontificem*, ſed *Ponticum Maximum* legendum monuit nuper eruditiſſimus Reineſius. Conjuncta vero in Cæſarum Nummis Principatus & Sacerdotii jura ea ratione, qua Reges Lacedæmoniorum dicti jam olim Xenophonti, rerum divinarum reſpectu Sacerdotes, humanarum vero Imperatores; aut qua quoſdam Duumviros & Sacerdotes vocatos legimus nonnunquam in priſcis monumentis. Tales nem- *De Titulo* PONTIFICIS MAXIMI *& Adſinibus.* De Lacedæm. Rep.

pe Sacerdotes Duumvirales in Codice Theodoſiano, & in Actis Cæciliani, Didymus quidam SACERDOS Jovis Optimi Maximi, & ſimul Duumvir Coloniæ Carthaginenſium, quem locum adtulit ad Euſebium Cl. Valeſius. Quo ſpectat præclara inſcriptio cujuſdam
Theſ. Grut. ccccxxxix. 5. Gnæi Munatii, in qua dicitur inter alia, MUNICIPI FLAMEN PERPETUUS DUUMVIRALI POTESTATE. Unde factum ut Romanorum exemplo, nonniſi functos ſupremis Magiſtratibus ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ
Hiſt. Eccl. l. VIII. c. 14. ſeu Provinciarum Sacerdotes creaſſe legatur apud Euſebium Maximinus. Quare etiam iidem ΑΣΙΑΡΧΑΙ & ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ſeu Aſiæ Principes & Sacerdotes occurrunt apud eoſdem Gentiles; ut cum aliunde, tum ex aurea Epiſtola Smyrnæorum liquet de Polycarpi Martyrio, in qua illud Sanctiſſimus Præſul paſſus legitur ἐπὶ Ἀρχιερέως Φιλίππου, quem paullo ante Ἀσιάρχην vocant iidem Smyrnæi, ne de muneris communione poſſis dubitare. Egregie vero id illuſtrat præclara Nummi inſcriptio ſub Antonino Pio percuſſi, qui utram-
In Cimel. Mediceo. que appellationem uni etiam eidemque tribuit, ΠΡΟ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ ΚΟΙΝ. *Frontone Aſiarcha & Sacerdote* XIII. *Civitatum Communis* Aſiæ; numeralibus nempe litteris ΓΙ pro ΙΓ tranſpoſitis, obvio more ſeu τρισκαίδεκα, ſicut itidem in ſequenti nummo Laodicenſium ΣΑ. ΕΥΤΥΧΟΥΣ ΑΡΧΙΕ. ΓΙ ΠΟΛ. *Samio Eutyche Sacerdote* XIII. *Civitatum*, ex quibus nempe conſtabat Commune Aſiæ, ut aliunde liquet, & qua de re alibi. De ſimili vero *Aſia*
L. 17. D. de Mun. & honor. *Sacerdotio* occurrit aliquoties mentio in libris Juriſconſultorum, ut quod ſponte illud iterare nemo prohi-
L. 8. D. de vacat. & excuſ. beatur; aut in *Aſia Sacerdotium Provinciæ* ſuſcipere non cogantur numero liberorum quinque ſubnixi. Nec pauci alioquin occurrunt antiqui Græcorum Nummi, qui

qui ſicut Pontificia Cæſarum dignitate cum aliis Imperatoriis titulis; ita in averſa parte illo aut *Aſiarchæ* aut *Sacerdotis* nomine quaſi loci Præſidibus conceſſo nonnunquam ſignantur. Poſteriorem præfert Nummus Cianorum Bithyniæ oppidi ſub Domitiano cuſus, ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΛΑΥ. ΒΙΑΝΤΟΣ ΚΙΑ. *Sub Pontifice Claudio Biante, Cianorum.* Accedit alius Apameæ percuſſus, ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ, *ſub M. Aurelio Alexandro Pontifice Apamenſium.* Præter vero præclaros hos Nummos ineditos, referri etiam huc debet inſcriptio alterius Nummi, Hephæſtionis nempe Daldianorum, quam videre licet in rebus Severi apud Triſtanum. Ita haud abſimili ratione, ΑΣΙΑΡΧΟΥ mentio aliquoties in geminis Nummis, ut Cyzicenorum, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ, ΕΠΙ Μ. Λ. ΑΥΡΕΛΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ, *Cyzicenorum Neocoron ſub M. L. Aurelio Aſiarcha.* Sic alius Smyrnæorum, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ, *Smyrnæorum Primorum Aſiæ*, in altera autem parte ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ, *Sub M. Aurelio Tertio Aſiarcha*, & cujus Aſiarchæ nomen notavi itidem in nummo Regiæ Gallorum Gazæ, inſcr. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. Agnoſcis, ut opinor, apertum horum Nummorum & Epiſtolæ Smyrnæorum conſenſum; Aſiarcharum nempe ac Pontificum ſeu Sacerdotum nominibus, ut ſupremis quibuſdam loci Præſidibus, ſignatam rei geſtæ memoriam; ſicut alias nominibus Conſulum apud Romanos, aut Cæſarum eorundemque Pontificum Maximorum. Ita Amphictyonum & Byzantiorum decreta videas ſignata Sacerdotum nominibus apud Demoſthenem, & apud Joſephum decretum Athenienſium in gratiam Judæorum, ἐπὶ Πρυτάνεως καὶ Ἱερέως Διονύσου, ſuffragia vero

In Gaza Medicea.

In Gaza Medicea.

In Cimel. Reginæ Chriſtinæ.

Origin. lib. XIV. c. 16.

vero collegiſſe Dorotheum Αʼ ρχιερέα. De annis cætero-quin Sacerdotum nominibus ſignari ſolitis, apud Nico-politas puta, Alexandrinos, quibus dictus proinde Sa-cerdos Auguſtalis ὁ ἐνιαυτοῦ ἄρχων, morem notarunt jam duo viri longe erudiτiſſimi, Caſaubonus & Seldenus, il-le ad Suetonium, hic ad Marmora Arundelliana. Simi-le quid de Jovis Olympii Sacerdotibus apud Syracuſa-
Lib. xvi. nos obſervat etiam Diodorus. Juxta autem illius moris veſtigia, quo inſcripta in Actis publicis Sacerdotum aut Aſiarcharum nomina, in Inſcriptione donariorum ejuſ-dem Smyrnæ, quæ occurrit in prædictis marmoribus, Cteſyphon quidam ΑΣΙΑΡΧΗΣ vocatur. Iidem nempe apud Aſiaticos, cum Ludorum & Publici Con-cilii totius Communitatis, tum reliquorum Flaminum Præſides quidam & principes habebantur. Unde lux
xix. 31. etiam non mediocris accedit celebri Actorum loco, ubi occurrit *Aſiarcharum* apud Epheſios mentio. Liquet e-nim ex monumentis modo adlatis, *Aſiarchas* id genus non Epheſi ſolum, ut exiſtimarunt nonnulli, ſed modo Cyzici, modo Smyrnæ locum habuiſſe; ubi nempe com-munia Aſiæ Sacra & publici conventus habebantur, qui-bus præerant illi Aſiarchæ. Secundo, unum videri Aſiar-cham hoc munus eodem tempore adminiſtraſſe, quam-vis plurium ſimul Aſiarcharum mentio occurrat eo-dem Actorum loco & tertium aut quartum Aſiarcham
Sermon. Sacr. iv. electum ſe tradat alicubi Ariſtides. Firmant nempe hic Nummi eandem Cl. Valeſii ſententiam, quam ex com-memorato uno Philippo Aſiarcha in Polycarpi marty-rio jam ad Euſebium adſeruit. Adeo tamen ut ſtatuen-dum ſit omnino, aut per vices hoc munus plures imple-viſſe; aut vero unum Aſiarcham ut reliquorum Princi-pem conſtitutum, à quo petita ſit Faſtorum & rei geſtæ memoria. Ita *Primi* ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ in antiquis Nummis in-

terdum

terdum ſignati, ut Cebeſſi urbis Lyciæ, ΕΠΙ ΑΥΡ. ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΧΙ. ΠΡΩ. ΚΑΒΗΣΣΙΚΩΝ, *ſub Aurelio Marco Pontifice Primo Cebeſſenſium*, ni ΠΡΩΤΩΝ potius legendum ſit ſeu *Primorum*, & ita ad *Cebeſſenſes* non ad Pontificem referri debeat, ut ΠΡΩΤΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ, aliaque gemina. Alioqui *Sacerdos Perpetua & Prima* occurrit aliquoties in antiquis lapidibus. Tertio, non audiendum hic Auguſtum Interpretem, Conſtantinum Porphyrogennetam, qui Aſiarcham Aſiæ Proconſulem interpretatur, & hanc ſuam explicationem firmat hoc ipſo Actorum loco. Neque enim aut alibi, aut in productis Nummis Aſiarcha ut Romanus Proconſul, ſed ut Præſes publici Aſiæ conventus & communium Sacrorum producitur. Cæterum in veteri Inſcriptione, quam nondum excuſſerunt viri docti, Antonius quidam Hyacinthus ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΣΙΑΡΧΗΣ vocatur; ut eoſdem habuerint Aſiatici & Magiſtratus præcipuos, & ſolemnium Gentis Sacrorum Antiſtites. Unde facile jam adſequimur, cur ἀρχῆς & ἐπαρχίας apud Græcos, & *Præſidis* ac *Præfecturæ* nomine apud veteres Juriſconſultos, ſeu *Gentium Præſidatus*, eadem Aſiarcharum & ſupremorum Sacerdotum dignitas deſignetur. Ita nempe conjuncta in iis occurrunt munia Principatus & Sacerdotii, ut iidem illi Principes dicti & Sacerdotes non obſcuram Pontificiæ Cæſarum dignitatis imaginem adumbrent, de quibus illo ſenſu Tacitus, *Nunc Deum munere ſummum Pontificem etiam ſummum hominum eſſe*; Scilicet,

Theſ. CLXXIV. 8. & CLXXVIII. 8.

Them. Orient. p. 19.

Theſ. DXXII. I.

Ulpian. l. 14. D. de excuſat.

Annal. III. 58.

Rex Anius, Rex idem hominum, Phœbique Sacerdos; Æneid. III.

quod etiam ad Romanorum Imperatores eoſdemque Pontifices trahit ibi Servius, *ſane majorum hæc erat conſuetudo, ut Rex eſſet etiam Sacerdos, vel Pontifex. Unde hodieque* IMPERATORES *dicimus* PONTIFICES.

Quo

Quo ſpectant etiam Nummi quidam Elagabali peculiari titulo inſcripti, SUMMUS SACERDOS AUG. Illud tamen diſcrimen hoc obſerves, quod non perpetua erat Aſiarcharum, ſicut apud Romanos Pontificis
Annal. vi. 10. Maximi dignitas, quam perpetuam ſeu *continuam* (ut Taciti verbo utar de Præfecto urbis perpetuo) Cæſaribus Nummi largiuntur; nec in iis proinde renovari videas, inſtar Conſulatus aut Tribunitiæ poteſtatis. Notum quippe hoc Sacerdotium fuiſſe ex eorum numero, quæ non annua erant, aut ſingulis vel quinquenniis vel decenniis, ut reliqua Auguſti imperia, renovabantur, ſed διὰ βίου, ut Græci eadem vocare ſolent. Hinc apud Caſſiodorum, ubi mentionem injicit perpetui
Var. Lib. vi. cap. 2. Patritiatus, *credo ad ſimilitudinem* PONTIFICATUS *unde venerat, rem fuiſſe formatam, qui* SACERDOTIUM *non deponunt, niſi cum vita munera derelinquunt.* Ita factum ut exemplo perpetui hujus Pontificatus, alia quoque Sacerdotum Collegia apud Romanos Pontifices ſuos crearent *aſſiduos*, ut de iis loqui amat Livius, ſeu διὰ βίου. Tales præter alios illi ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ, ſeu Palæſtræ Pontifices, quorum mentio in Inſcriptionibus Athleticis Romæ noviſſime repertis, in ruinis Thermarum Titi. Unde luculentam ex iis ad ipſum lapidem à me nuper cum geminis aliis deſcriptam, non pigebit hic in Lectoris gratiam divulgare;

Η ΙΕΡΑ ΞΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟΚΑΤΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ Μ. ΟΥΛΠΙΟΝ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΞΥΣΤΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΞΥΣΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΝ ΕΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΟΝ ΕΑΥΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΣΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΑΜΕ-

ΣΑΜΕΝΟΝ ΤΟ ΤΕΜΕΝΟΣ ΤΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ ΞΥΣΤΩ ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΘΕΝΤΟΣ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΩΝ Λ. ΟΥΑΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ ΚΑΙ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ.

Dedicatum fuit nempe Antonini Pii temporibus præclarum hocmonumentum, ut eruo ex gemina inſcriptione apud Gruterum, in qua itidem occurrit mentio hujus M. Ulpii Domeſtici, & Legationis illius ad Pium nomine Collegii Athletarum ſuſceptæ; Theſ. cccxv. 9. & cccxvi. quæ Inſcriptio edita miram ex iſta lucem fœneratur. Sed de his alibi ad has ipſas Inſcriptiones. Unum hic notandum, hunc Ulpium Domeſticum univerſæ Palæſtræ Xyſtarcham ſimul & ΑΡΧΙΕΡΕΑ perpetuum vocari, ex eo nempe genere, quos proinde *Sacerdotales Præſides* à Tertulliano dictos videas. *Quid ergo mirum ſi apparatus agonum Idololatria conſpurcat de coronis profanis, de* De Spectacul. SACERDOTALIBUS PRÆSIDIBUS, *de Collegiatis Miniſtris*. Munerum nempe ſeu Ludorum editores Flamines vulgo & Sacerdotes, quo reſpexit etiam Canon Concilii Illiberitani, *Flamines qui non immolaverunt* Can. III. *ſed* MUNUS *tantum dederunt*, à cujus ſenſu longe utique recedunt docti Hiſpani illius Concilii Interpretes, qui ignoratione obvii illius moris *Munus* ibi explicant de dono, quo ſe à ſacrificandi neceſſitate eximerent. Sicut vero ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ in ſuperiori Marmore, ita ΙΕΡΕΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ſeu *Flaminem perpetuum* legas in Nummo quem vulgavit jam olim doctiſſimus Sirmondus; ut nempe illos innuat, qui *Flamines perpetui* vocantur in Codice Theodoſiano, aut cum *Flamines*, tum *Pontifices perpetui* in Marmoribus antiquis. Quales etiam Jovis διὰ βίου Sacerdotes apud Mylaſenſes obſervat Strabo; Lib. XIV. aut Templi apud Arabas Diodorus; aut apud Bur- Lib. III.

L. XXVIII. gundios Sacerdotem omnium Maximum Ammianus; aut non Hebræorum duntaxat Pontificem, de quo id Lib. XVI. Antiq. c. 9. tralatitium, Joſephus, ſed Herodem etiam perpetuum ſcilicet Agonothetam ab Olympiis declaratum. Immo nec perpetuam ſolum in eodem Auguſto, ſed hæreditariam etiam Pontificiam dignitatem reliquorum Cæſarum Nummi ſatis arguunt; cujus rei gemina exempla ſuppeditant nonnunquam priſca Gentilium monu- Lib. XLIV. menta. Unde certe haud male apud Dionem, inter honores à Senatu Jul. Cæſari decretos, ille etiam refertur, ut filius ejus qui naſceretur aut adoptivus, evaderet Pontifex Maximus; qui honos utique ad Hæredem Lib. III. ejus ac reliquos dein Succeſſores tranſiit. Ita apud Herodotum mentionem videas Sacerdotis, qui ſibi & liberis Sacerdotium petit; quales nempe *πατρικὰς* aut *κατὰ γένος ἱερωσύνας*, ut eas vocarunt Græci, *paterna ac avita* In Othone. *Sacerdotia* Suetonius, apud Ægyptios, Rhodios alioſque familiares ex eodem [a] Herodoto,[b] Diodoro prætereа ac priſcis id genus auctoribus colligas. Hinc etiam in antiquo lapide ΙΕΡΕΥΣ ΔΙΑ ΓΕΝΕΩΣ, & in altera Inſcriptione Græca cum priori, quam módo expreſſimus, reperta, Claudius quidam Rufus ſucceſſor declaratur proprii Parentis in eodem munere Pontificis univerſæ Palæſtræ, ΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ, nempe ut apud Pag. 169. Bibl. Photium legas alicubi, *ἱερεὺς καὶ ἐξ ἱερέων τὰ πρὸς πατρὸς ἄνωθεν καταγενόμενος*; aut ſicut apud Philoſtratum Scopelianus quidam traditur, Hebræorum ſcilicet more, oriundus ex Sacerdotali genere & hæreditarius Aſiæ In vit. Sophiſt. Sacerdos, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ *μὲν ἐγένετο τῆς Ἀσίας αὐτός τε καὶ πρόγονοι αὐτοῦ παῖς ἐκ πατρὸς πάντες. Sacerdos vero fuit Aſiæ ipſe & illius majores omnes à Patre ad Filium.* Ita *certis è familiis* adſcitus Clarii Apollinis apud Colophonios culti Sacerdos

[a] Lib. II.
[b] L. I. & V.

cerdos apud Tacitum. Neque vero omittendum hoc loco, ubi plures ſimul Auguſti regnabant, penes unum & ſeniorem quidem hanc Pontificatus Maximi appellationem reſediſſe apud Romanos, ut ſupra ex Dione notavimus. Id vero rurſus perſpicue probant Nummi, in quibus M. Aurelius PONT. MAX. vocatur, non autem Collega ejus L. Verus. Alias inferior quoque PONTIFICIS dignitas tanquam initium quoddam ſeu tyrocinium illius faſtigii in aliquot junioris Druſi & Getæ adhuc Cæſaris nummis ſignatur, ut ſupra monui. Omiſſa vero cum pleriſque aliis mentio hujus dignitatis à Gallieni temporibus, in ſequentium Auguſtorum Nummis, licet non abdicarint continuo vim aut uſum hujus appellationis. Neque enim titulum illius dignitatis ſolum geſtaſſe, sed munia etiam peregiſſe Cæſares, docent nonnunquam Auctores; ut de Hadriano Spartianus, *Sacra Romanorum diligentiſſime curavit, peregrina contempſit*, PONTIFICIS MAXIMI *officium peregit*. Ita Tiberius ut Pontifex Maximus de jure Flaminis conſultus apud Tacitum, & à Plinio Trajanus, *quia ſciebam in urbe noſtra ex ejuſmodi cauſis, collegium Pontificum adiri ſolere, te Domine*, MAXIMUM PONTIFICEM *conſulendum putavi, quid obſervare me velis*. Hinc etiam ab Auguſto ratione illius muneris, Fatidici libri recenſiti; Annus Julianus iterum ordinatus; auctus Sacerdotum numerus; Cærimoniæ antiquæ reſtitutæ; & Claudius obſecrationem *jure* MAX. PONT. præit, auctore eodem Suetonio; & apud Tacitum ſugillatus Vitellius, *quod* MAXIMUM PONTIFICATUM *adeptus cærimoniis publicis* diem quendum nefaſtum, hoc eſt ſuo more improvide, *edixiſſet*; & ab Alexandro Severo *Cauſſas Sacrorum finitas* notat Lampridius; & Vopiſco dictus *Sacerdotia compoſuiſſe*

Annal. II. 54.

Annal. III. 59.

Lib. X. Ep. 72.

Sueton. in Aug.

Hist. III.

Aurelianus; & Julianus ut Pontifex Maximus, quorundam Sacrorum procurationem ſibi vindicat, ἐγὼ τοίνυν ἐπειδή περ εἰμὶ κατὰ μὲν τὰ πάτρια ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, *Ego proinde quandoquidem ſum juxta leges patrias* MAGNUS PONTIFEX; quod & in alia Epiſtola teſtatur cuidam Sacerdoti nuncupata, & quam cæteroquin Pontificis appellationem ſibi ipſimet Julianum tribuiſſe, docet nos Socrates, καὶ ἑαυτὸν ΑΡΧΙΕΡΕΑ ὠνόμαζεν. Unde utique Libanius, gaudere Julianum *Sacerdotis* haud minus quam *Imperatoris* nomine, non fruſtra videtur alicubi prædicare. Cæterum eandem appellationem in Nummis certe illorum temporum inſolitam retinet quoque nummus aureus M. Conſtantini, ubi P. M. ſeu *Pontificis Maximi* titulus cum reliqua honorum congerie adſcribitur. Sicut vero ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ vel ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΜΕΓΙΣΤΟΙ in Græcis Cæſarum Nummis & Lapidibus vocantur Romanorum Cæſares, ſic etiam Veſtalium Maxima Ἀρχιέρεια apud Dionem dicitur. Ita factum ut eadem ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ appellatio quam Chriſto tribuunt priſci Eccleſiæ Doctores Clemens Romanus, Origenes, alii, dein tranſlata ſit promiſcue ad Chriſtianorum Antiſtites, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos; quo nomine & Vigilium Romanum & Paulum Alexandrinum Præſules, præter alios vocat in Arcana Hiſtoria Procopius. Ex eodem fonte profluxerunt poſtea inverſa ΙΕΡΑΡΧΗΣ & ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ nomina, inter quæ diſcrimen illud ſtatuit Auctor ſcholiorum ad opera Dionyſii vulgo Areopagitæ, ut ΙΕΡΑΡΧΗΣ Sacrorum curam, ΑΡΧΙΡΕΥΣ Sacerdotum magiſterium capeſſat; prior nempe τῶν ἱερῶν, poſterior τῶν ἱερέων ἄρχων.

[Margin notes: Ep. LXII. — Hiſt. Eccl. l. VIII. c. I. — Panegy. Jul. p. 245. — In Gaza Cardinal. Leopold. Medic. — Lib. LXXIX. — Maxim. in Schol. ad l. I. de Cœl. Hier.]

De Titulo TRIBUNITIÆ POTESTATIS.

DE TRIBUNITIA POTESTATE ſupra vidimus, qua ut ſummi faſtigii vocabulo, annos Principatus.

tus paſſim in Nummis Cæſarum diſtinctos noſti. Ut manifeſte ii demum arguunt, quam vere à Dione ſit adſertum, juxta eandem imperii ſui annos à Cæſaribus numerari. Perpetuam nempe illam poteſtatem ſemel ſuſceptam gerebant Cæſares, quomodo & eam vocat in Hadriano Spartianus, *ad* PERPETUAM *Tribunitiam Poteſtatem omen ſibi factum*; ita tamen ut quotannis eandem cum Tribunis plebis renovarent, ſicut cum Dionis auctoritas, tum Nummorum conſpectus probat. Adeo ut nec Tiberium, cui ad quinquennium delatam illam ſcribit Suetonius, abſtinuiſſe ab eadem in ſingulos annos illius quinquennii & ſequentium etiam renovanda, ex iiſdem conſtet contra quam viris doctis placuit. De Veſpaſiano obſervat idem Suetonius ſero eundem Tribunitiam poteſtatem recepiſſe, quod vix hodie ex illius Nummis colligas, qui ab initio principatus eandem illi deferunt, & quidem ad numerum uſque TRIB. POT. X. quot illi anni imperii fuere. Communicatam vero ab Auguſtis eandem dignitatem cum deſignatis hæredibus, eoque exemplo ſummæ ſpei admotos, quod tradunt nonnunquam Scriptores, ex Ælii, Aurelii, aliorumque Nummis obſerves, quibus L. ÆLIUS CÆSAR TRIB. POT. COS. II. & AURELIUS AUG. PII F. CÆSAR TRIB. POT. COS. II. Unde illud etiam eruas, annos Tribunitiæ poteſtatis in iiſdem Nummis, non ab imperii exordio, ſed ab initio illius faſtigii vulgo ſignatos; adeo ut Tiberio, Neroni, Marco, Commodo, aliiſque longe plures anni Tribunitiæ poteſtatis, quam imperii tribuantur. Exquiſitæ vero hanc in rem raritatis Nummus M. Aurelii adhuc Cæſaris nondum Auguſti, in cujus averſa parte Roma ſedens galeata, cum adſcripta gemina Tribunitia poteſtate, nempe TR. POT. VII.

Tacit. Annal. III. 56.

Tr. Pot. viii. cujus ectypi ad me tranſmiſſi gratiam Thomæ Chiffletio paternæ & fraternæ laudis æmulò habiturus eſt lector.

Adſumptum autem illud ab Imperatoribus nomen, non vero Tribunorum plebis, ex more illorum temporum, quibus Poteſtas Tribunitia, Cenſoria, Conſularis, pro dignitate Tribuni Plebis, Cenſoris, Conſulis reperta; quorum prima ſignatur paſſim in Nummis Auguſtorum, altera in Nummis Domitiani. Hinc etiam diſcrimen haud leve hujus *Tribunitiæ Poteſtatis* & *Tribunorum Plebis* obſerves. Primo, quod illa Patritiorum, quales neceſſe erat creari aut fieri Cæſares, hi Plebeius eſſet Magiſtratus, ad quem tamen Equites
Lib. LIV. admiſſos ab Auguſto, alicubi tradit Dio. Secundo, quod prior omnia imperia præemineret, ut ſupra ex Tacito vidimus; hi non item, qui infra Conſulum & Prætorum faſtigium cenſebantur. Tertiò, quod in illa etiam intra primum ab Urbe milliare præſidium haberent opis ejuſdem indigi; in Tribunis Plebis autem tan-
Dio l. LIII. tum intra Urbis pomœria. Quamquam & Tribunos Plebis nonnullos Imperatores legamus exſtitiſſe, ſed privatos etiamnum neque adhuc ſummi faſtigii hæredes aut conſortes; puta Hadrianum, qui, auctore Spartiano, *Tribunus plebis factus eſt Candidato & Quadrato iterum*

rum Coſſ. aut Severum, qui *Tribunatum plebis Marco Imp. decernente promeruit.* Cæterum vi illius Poteſtatis Tribunitiæ, quæ *pars maxima regalis imperii* Vopiſco alicubi vocatur, tria maxime Auguſtis competebant, è quibus duo obſervat Dio: Jus intercedendi ampliſſimum, unde Scauri apud Tacitum gratulatio, quod Tiberius *relationi Conſulum jure* TRIBUNITIÆ POTESTATIS *intercesſiſſet*; alterum ut eſſent Sacroſancti, quare J. Cæſar interfectus Appiano & alibi Dioni ὁ ἱερὸς καὶ ἄσυλος vocatur. His tertium accedit, Senatum cogendi facultas. Unde Tiberius rurſus apud Tacitum legitur, ſolo TRIBUNITIÆ POTESTATIS edicto Patres in Curiam vocaſſe; & in eadem verba Tranquillus, *jure autem* TRIBUNITIÆ POTESTATIS *coacto Senatu.* Alioquin ampliata eadem facultas in Auguſto peculiari Senatus decreto, ut quoties vellet Senatum convocaret, quod jam occupavit ad Suetonium ὁ πάνυ.

In Tacito. Lib. LIII. Annal. I. 13. Annal. I. 7.

CONSULUM etiam uſurpatum pro arbitrio ab Auguſtis faſtigium in eorundem Nummis paſſim expreſſum legitur. Origo autem illius moris à Sylla profecta, qui Dictaturæ quoque Conſulatum præter morem adjecit. Unde factum obſervat Appianus, ut Romanorum Cæſares Imperatoriæ Majeſtati, Conſulatus quoque adderent dignitatem. Immo cum florente adhuc Rep. Pompeius Conſul ſine collega novo exemplo fuiſſet renuntiatus, inde etiam hoc Cæſaribus tributum liquet, ut ſoli Conſules nonnunquam deſignarentur. Ita omnia reperias Imperatoriæ dignitatis incunabula in liberæ ſed inclinantis jam Reip. ſub unius arbitrium inductis novo more exemplis. Neque perpetuum tamen eundem Cæſarum Conſulatum præter Faſtos iidem Nummi arguunt; qualem Scipioni olim ſed recuſanti delatum ſcribit Valerius. Unde cum J. Cæſari

De Conſulatu Cæsarum. Bell. Civil. lib. I. Lib. IV. c. I.

Con-

Conſulatus continuus eſſet decretus, aut juxta Dionem ad decennium, quartum tantum Conſulatum admiſiſſe dicitur à Suetonio; quem tamen refellit Nummi inſcriptio apud Goltzium (modo illi fides conſtet) C. CÆSAR COS. QUINCT. IMP. SEXT. DICT. PERPETUO. Ita XIII. Conſulatus Auguſto illius Nummi cum Tranquillo tribuunt, quemadmodum germana Pontis Ariminenſis inſcriptio, ut legitur in vita magni Peireskii, non XIV. cum Tacito, aut apud Gruterum,& rurſus Liberio V. non III. cum Tranquillo, eadem monumenta adjudicant. Vitellio tamen perpetuum Conſulatum tribuit vetus lapis, cujus rei index quoque nummi inſcr. apud Goltzium A. VITELLIUS L. F. IMPERATOR COS. PERP. Ita Vitellii exemplo *aſſiduus Conſul* ex Claudiani voto Honorius,

IV. Conſ. Honor. *His precor aſſiduus Conſul, Mariique relinquas*
Et ſenis Auguſti numerum,

haud aliter ac *aſſiduum* Flaminem Dialem ac *aſſiduas* Lib. I. c. 20. Veſtales vocat alicubi Livius, ratione perpetui utriuſque Sacerdotii. Ita *jugis* quidam & *indeſinens* Conſulatus Nov. CV. Cæſaribus tribuitur in Juſtiniani Novella, *eo quod Imperatori quidam jugis & indeſinens Conſulatus omnibus civitatibus & populis & gentibus in ſingulis quæ placent diſtribuendo advenit*; *aut cum ipſe annuerit trabea, ideoque & Imperii Conſulatus per omnia ſit frequens & ſceptra.* Alioquin eodem honore licet ſæpius repetito, ad paucos vel menſes, vel dies, vel horas etiam contenti vulgo Cæſares, mox ad alios illum transferri curabant. Exemplum illius moris invexit Auguſtus, quo ad plures Conſularis trabea deferretur. Unde factum etiam, ut rurſus invaluerit nata jam ſub J. Cæſare celebris illa Conſulum ordinariorum & ſuffectorum origo, & à temporibus

ribus Imp. Claudii bimeſtres ut plurimum Conſules pro annuis evaſerint. Duo nempe hic mutata ſub Cæſaribus; unum, ut Conſulatum ante tempus deponerent; alterum, ut abſentes eundem inirent, quorum poſtremum de Auguſto notat Tranquillus, & de Veſpaſiano ac Tito Tacitus. Quare etiam ne extra Con- Hiſt. IV. 38. ſulatum deeſſent eidem Auguſto & ſucceſſoribus Conſulis prærogativæ, duo iterum ſub eodem inducta reperio. Unum ut Conſularis Poteſtas perpetua cum ju- Dio l. LIV. re XII. faſcium illi deferretur: Alterum ut extra Conſulatum jus nihilominus haberet Relationis, quod Conſulum alias proprium juxta Polybium ac Dionem, & poſtea inter ſolitos Cæſarum honores receptum. Cæterum non adſcripti ſolum diligenter in Nummis Cæſarum, Conſulatuum ab iis geſtorum numeri, ſed in nonnullis etiam rarioribus ſolemnis Conſularis Proceſſus pompa. Hujus notæ duo inſignes Lectori indicandi: Unus aureus magni Conſtantini, qui extat in Cimeliarchio Cæſareo inſcriptus FELIX PROCESSUS COS. VI. AUG. &c. Alter Maxentii, quem videas in Gaza Inclytæ Reginæ, unde ſequens ectypum ſumus nacti, opportune nobis à laudato paullo ante Thoma Chiffletio ſubminiſtratum.

Currum agnoſcis Triumphalem quem trahunt quatuor Elephanti & Victoriam deſuper, quæ Coronam

Vuuu offert

offert Maxentio, cum inſcriptione ſuperiori haud abſimili, FEL. PROCESS. CONSULAT. AUG. N. ſeu *Felix Proceſſus Conſulatus Auguſti Noſtri.* Inde vero tria continuo colligas. Primo, ut erudite monebat Chiffletius noſter, Maxentii Conſulatum, de quo obſcura alias mentio, ſi unum forte excipias Anaſtaſium Bibliothecarium, & Auctorem incertum de Præfectis urbis apud Onuphrium. Alterum, Maxentii Triumphum de Alexandro Tyranno, cujus rei geſtæ hiſtoriam videre licet apud Zozimum: Tertium, factam ſicut in ſuperiori Conſtantini nummo, *Felicis Proceſſus Conſularis* mentionem, & ſignatam his monumentis perpetuam ejus rei memoriam. Proprium nempe hic *Proceſſus* ſeu procedendi vocabulum, de ſolemni Conſulum pompa, qua die magiſtratum illum inibant. Ita de Honorio Conſule Claudianus,

De III. Conſ. Honor.

—— PROCEDE SECUNDIS
Alitibus,

quo *Felicem* nempe illi *Proceſſum*, juxta ſuperiores Nummos, auguratur. Sic in Fragmento nondum edito notarum veteris alicujus Grammatici in Ciceronis Orationes, quod tractare mihi licuit in inſtructa ab optimis & antiquis libris Bibliotheca viri magni Iſaaci Voſſii, illud obſervabam ad Verrinas, *Quæſturam intelligimus, nam omnes cæteri magiſtratus Kal. Jan.* PROCEDEBANT, *ſoli vero Quæſtores Nonas Decembris.* Ad quem Proceſſum ſeu Pompam Conſularem reſpexit etiam Hieronymus, agens de Conſule deſignato, *qui quaſi de ſubjectis hoſtibus triumpharet, Capitolinas adſcendit arces, quem plauſu quodam & tripudio Pop. Rom. excepit.* Qualem etiam Imperatoris Valentiniani Conſulis deſignati Proceſſum deſcribit nobis Ammianus; *Et cum introiſſet Ancyram Imperator, paratis* AD POMPAM *pro tempore neceſſa-*

Ad Marcell. de exitu Lætæ.

Lib. xxv.

neceſſariis, CONSULATUM INIIT, *adhibito in Societatem trabeæ Varroniano filio ſuo admodum parvulo; cujus vagitus pertinaciter reluctantis ne in* CURULI SELLA VEHERETUR EX MORE, *id quod mox accidit, portendebat.* Vides hic Imperatorem Conſulem, procedentem eundem ſolemni pompa eam in rem parata, die initi Conſulatus, adſcito quoque in ſocietatem illius honoris & Proceſſus infante filio adhuc vagiente, nempe τῶν ἐν ἀγκάλαις ὑπάτων, ut loquitur alicubi Themiſtius Orat. XII. de Conſulatu lactentibus adhuc Auguſtorum liberis delato. Sic frequentes *Nobiliſſimi Pueri Coſſ.* in Inſcriptione legum Codicis Theodoſiani, ut paullo ante de Valentiniano III. & Honorio videbamus; ac de Olybrio Valentiniani genero Hieronymus, *Conſul quidem in pueritia.* Epiſt. ad Demetriad. p. 63. T. I. Aſcendebant nempe frequenter auguſtiſſimum illud Conſulum Tribunal, ut de Trajano Plinius loquitur, Imperatores; ita tamen ut ea ætate ex Domo Auguſta alterum ſibi Collegam vulgo adſciſcerent, ſubmotis ab ea trabeæ ſocietate privatis. Hinc de Juliano Ammianus, qui Salluſtium Præfectum Galliarum alterum ſibi adjunxerat Conſulem, *& videbatur* Lib. XXIII. *novum adjunctum eſſe Auguſto privatum, quod poſt Diocletianum & Ariſtobulum nullus meminerat geſtum.* Ejus moris tamen, privatos à ſocietate Conſulatus removendi, auctorem Conſtantium Juliani Deceſſorem innuerat alibi idem Ammianus, *Quod autem per omne* Lib. XVI. *tempus imperii nec in conſeſſum vehiculi quemquam ſuſcepit, nec* IN TRABEA SOCIUM PRIVATUM *adſcivit, ut fecere Principes conſecrati.* Haud obſcura vero, quæ vulgo Auctores antiqui referunt de ornata ab Auguſtis Sella Curuli, ſeu de illo titulo Conſulis,

—— *Auguſti quem ſe decorare fatentur,* Claud. in Pr. Conſ. Stil. lib. I.

 & qui-

Panegyr. & quibus multa conſentanea apud Libanium legas, tra-
Julian. p. 229. dentem inter alia Imperatores gratificari volentes Conſulari dignitati, in ſemet eam recepiſſe adnexo Conſulatus imperio. At aliter loquitur Conſul ipſe tandem & Imperator Julianus, qui refert alicubi Imperatores, alias dignitates Reip. aboleviſſe, alias reti-
Orat. III. nuiſſe διὰ βίου, de Conſulatu vero addit, *χαίρουσι γὰρ καὶ*
p. 201. *πρὸς ἐνιαυτὸν τυγχάνοντες*, *gaudent etiam in annum eum adepti*. Quo loco itidem notanda illa Zonaræ verba de
Annal. II. Principibus ante Diocletianum, *οἱ πρώην γὰρ βασιλεῖς κατὰ τοὺς* ΥΠΑΤΟΥΣ *ἐτιμῶντο*, *ſuperiores enim Imperatores* INSTAR CONSULUM *obſervabantur*. Certe Jovem ipſum Deorum Regem & Patrem eo nomine quo vul-
Panegyr. go Conſules Græci, *θεῶν ὕπατον* vocat idem Libanius;
Jul. p. 230. & iteratione Conſulatus augeri honorem negat in qua-
L. 1. Cod. de Conſul. dam Conſtitutione Theodoſius junior, *quia nihil eſt altius dignitate*.

DE PROCONSULATU *Caſarum*. Neque vero à geſto Conſulatu PROCONSULES dictos eoſdem Cæſares noſti, ut quibuſdam tamen placuit, ſed ob Pronconſulare imperium cum reliquis majeſtatis inſignibus iiſdem conceſſum, prout obſervarunt jam eruditi. In Nummis autem Cæſarum vix eundem PROCONSULIS titulum expreſſum videas, qui illis alioquin frequenter in ſaxis & in nonnullis litterarum inſcriptionibus apud Dionem, Euſebium, alioſque, & aliquoties apud auctores Hiſtoriæ Auguſtæ tribuitur. Miratur vero non leviter *ὁ θαυμάσιος* Caſaubonus hoc Nummorum aliorumque ſilentium; nec cauſam adſequi ſeſe profitetur, cur prætерita ſit eadem Cæſarum dignitas in pleriſque monumentis priſci ævi, quum Tribunitiæ Poteſtatis conſtans occurrat mentio; quarum utraque tamen ex æquo Cæſaribus competebat. Rationem autem vel ſilentii vel diverſitatis inde peten-

petendam crederem: Primo, quod non ſemper aut in Urbe, ſed extra pomœrium duntaxat Proconſulis titulum ſuſciperent Imperatores. Diſerte id apud Dionem expreſſum legas, *ὕπατοί τε γὰρ πλειστάκις γίγνονται, καὶ* Lib. LIII. ΑΝΘΥΠΑΤΟΙ *ἀεὶ, ὁσάκις ἂν ἔξω τοῦ πωμηρίου ὦσιν ὀνομάζονται·* *Conſules enim fiunt ſæpenumero & PROCONSULES ſemper quoties EXTRA pomœrium ſunt, appellantur.* Hinc Elagabalus apud Dionem imperium in Syria ſuſ- Lib. LXXIX. cipiens inter reliquos titulos, Proconſulis quoque nomen adſumit; procul nempe ab Urbis pomœrio poſitus. Quo ſpectant etiam duo illuſtria apud Tacitum loca. Prius, ubi abſenti Germanico delatum tradens Proconſulare id genus imperium, addit, *quominus idem* Annal. I. 14. *pro Druſo poſtularetur, ea cauſſa, quod deſignatus Conſul Druſus* PRÆSENSQUE *erat.* Alterum, ubi decretum refert inter alia, ut Nero PROCONSULARE *imperium* Annal. XII. 41. EXTRA URBEM *haberet.* Unde quum non eadem eſſet hujus tituli, quæ Tribunitiæ Poteſtatis aut aliorum ratio, inde in Nummis Cæſarum aliiſque monumentis omiſſa frequenter illius ſignificatio, quem iiſdem tamen tribuunt nonnullæ Corporum & Collegiorium Inſcriptiones. Secundo, quod hæc poteſtas Proconſularis infra aliarum faſtigium cenſeretur, quæ in Nummis Cæſarum leguntur expreſſæ: unde nec *Principis Senatus* (quem titulum præter Auguſtum, à Tiberio cum Cæſaris & Germanici appellationibus adſumptum tradit Dio) nec de *jure Relationis*, alia appendi- Lib. LVII. ce principalis faſtigii, ullam in iiſdem mentionem reperias. Neque enim omnibus, ſed præcipuis appellationibus ſuperioris poteſtatis & jam olim & hodie etiamnum Nummi Principum ſignari conſueverunt. Hinc reliquis etiam titulis; *Imperatoris, Cæſaris, Auguſti, Pontificis Maximi, Tribunitiæ Poteſtatis, Conſulis,* PROCON-

SULEM poſtponi paſſim videas in priſcis Inſcriptio-
Hiſt. Eccl. lib. IX. nibus, & in litteris Galerii Maximini apud Euſebium. Adeo ut nec adſcriptum eundem reperias in antiquis Cæſarum Elogiis, ante Nervæ & ſequentia Antoninorum tempora, quibus plenior quædam refertur honorum & titulorum congeries; quamquam jam ante Proconſulare illud imperium Auguſto tributum conſtet ex Dione, & Neroni ex Tacito. Trajano certe & Ælio Cæſari adſcribunt etiam hunc titulum Marmora, ut pateat errare virum incomparabilem, qui in Antoninis hunc primo credit reperiſſe. At Nervæ quidem male tribuitur lapis apud Gruterum cum illo titulo *Proconſulis*, qui ſucceſſori ejus Nervæ Trajano adſcribendus; prout colligo ex adjuncto *Dacici* cognomine, & lacunis inſcriptionis, quæ non incommode ſuppleri poſſunt. Tota nempe aut certe præcipua vis hujus poteſtatis in Imperatoris vocabulo jam erat repoſita, cujus auſpiciis reliqui Præſides bella ſuſcipiebant, & quo uno nomine ſupremum peregrinarum juxta & urbanarum rerum arbitrium, omniaque Magiſtratuum

Theſ. CCXLV. 9. & CCLI.

Salmaſ. ad Hiſt. Aug. p. 82.

Lib. LIII. jura in Cæſares tranſlata aperte docet Dio. Additus tamen opportune, ut judico, & peculiari de cauſſa in gratiam Auguſti PROCONSULIS titulus. Diviſus nempe ab eo fuerat Orbis Romanus in Provincias Cæſaris & Populi, quarum poſtremis Populi Magiſtratus ſub Proconſulum nomine præerant. Unde ut nihilominus Cæſaris auſpiciis omnes illas provincias ex æquo adminiſtrari ſingularum Præſides facilius intelligerent, nec ullas partes Orbis Romani imperio illius exemptas, tranſlata illa PROCONSULIS aut JURIS PROCONSULARIS ad eundem Auguſtum & ſucceſſores nomenclatio. Et hæc notaveram in prima editione hujus operis, quum poſtea eandem Juris Proconſularis

ris

ris Cæſaribus uſurpati originem vidiſſe quoque Petrum Marcum in renovato formis luculento opere de Concordia Sacerdotii & Imperii recenter in urbem adlato, opportune monuiſti. Neque vero ſtatui debet cum magno Caſaubono, ita pertinax hac in parte Nummorum veterum ſilentium, ut non ſeſe manifeſtet hic PROCONSULIS titulus in aliquot antiquis id genus monumentis. Mitto quem jam ab Occone deſcriptum videre idem potuiſſet in duobus Conſtantini Pag. 53. &
nummis, nempe CONSUL P. P. PROCONSUL 537.
ANT. Tres autem eodem quoque titulo inſcriptos, quos notare mihi contigit in illuſtribus Cimeliarchiis, quia vulgo rariores, in Lectoris gratiam hic haud illibenter, vulgamus. Exhibent duo priores aurei, deprompti ex Gaza Palatina, Diocletianum ac Maximinum, cum figura quæ Globum geſtat in averſa parte, ſolito illis temporibus in nummis ſymbolo, & inſcr. CONSUL VII. P. P. PROCOS. Tertius itidem aureus è Muſeo laudati ſæpius Etruſci Mæcenatis Cardinalis Medicei, Magnum Conſtantinum ſignat, cum inſcr. averſæ partis P. M. TR. P. P. P. COS. IIII. PROCOS. ubi prioribus litteris *Pontificem* quoque *Maximum* vides eundem Cæſarem deſignari, quod rarum alioquin in nummis illorum temporum ſupra monuimus.

Immo

Immo ejuſdem etiam notæ Trajani nummum vidiſſe memini apud Abbatem Braceſium, ſed ex eo nummorum genere, quos *Crotoniatas* vulgo appellant, in quo nempe Caput Trajani cum inſcr. IMP. CÆSAR TRAJANUS AUG. P.M.P.P. PROCONS. in averſa autem parte, Æneas cum Anchiſe & Iulo. Cæterum ad hunc PROCONSULIS titulum non referri debuit ille Zonaræ locus de Auguſto, τὴν ὑπάτων τιμὴν διὰ βίου ἔλαβε, ut male obſervat vir doctus, ſed ad perpetuam Conſularem poteſtatem Auguſto delatam, ut ſupra ex Dione vidimus. Eandem vero dignitatem candidatis imperii aliiſque arbitris ſupremæ poteſtatis frequenter conceſſam apud Auctores legimus, ſicut Germanico, Seiano, ac needum Auguſtis Pio, Marco; ita ut inter
Annal. XIII. 21. initia faſtigii Cæſarum ſeu *adipiſcendo imperio*, ut Tacitus ea de re loquitur, *præparata*, eandem quoque dignitatem reponendam conſtet. Quæ vis autem hujus impe-
Annal. II. 43. rii fuerit perſpicue deſignat meo judicio Tacitus, *Tunc decreto Patrum permiſſæ Germanico Provinciæ quæ mari dividuntur*, MAJUS*que imperium quoquo adiſſet, quam hiis qui ſorte aut permiſſu Principis obtinerent*. Hoc nempe *Majus Imperium* nihil aliud quam imperium illud Proconſulare, quale Auguſto delatum iiſdem verbis deſcri-
Lib. LIII. bit Dio, ἐν ᾧ τῷ ὑπηκόῳ τὸ πλεῖον τῶν ἑκασταχόθι ἀρχόντων ἰσχύειν ἐπέτρεψε, *ut* MAJOR *ipſi in Provinciis, quam eorum Præfectis poteſtas eſſet*. Ita ampliata paulatim hæc poteſtas, quæ jam in M. Antonio Prætore reperta, (cu-
Lib. I. c. I. jus *infinitum imperium* vocat Lactantius,) renovata in Pompeio Lege Gabinia, qua permiſſum ei ad quinquennium juxta Dionem Proconſulare imperium in toto Orbe Romano; aut quum delata ei rei frumentariæ procuratio, ſeu interprete illius legis Tullio, MA-
Lib. IV. Ep. ad Att. I. JUS IMPERIUM *in Provinciis quam ſit eorum qui eas obti-*

obtinent. At non *Majus* ſed *Æquum* illud Pompeii cum Proconſulibus imperium lege Gabinia ei conceſſum vocat Velleius, & cujus imperii exemplum in Corbulone repetitum Neronis temporibus apud Tacitum legas. Annal. xv. 25. Hinc autem dignitatis hujus memoriam Pompeii ejuſdem Nummi cum PROCONS. titulo ſervarunt; ut originem iterum & exempla hujus Auguſtorum faſtigii in ipſa Republica obſerves. Alioquin aucta eadem poteſtas in Cæſaribus, cujus tres reperio prærogativas: Primo quod revera non *æquum* ſed *Majus* illis quam Præſidibus Provinciarum in eaſdem cederet Imperium. Id certe clare innuit Ulpianus, *Præſes Provinciæ* MAJUS IMPERIUM *in ea Provincia habet omnibus* POST PRINCIPEM, L.4.de Off. Præſid. quibus conſentanea & totidem verbis tradit agens de officio Proconſulis. Secundo, L.8.D.de Off. Proconſ. quod non ad certum tempus, ſed perpetua illis deferretur, nec deponi proinde intra pomœrium, aut renovari eandem opus eſſet, ut obſervat Dio; Lib. LIII. qui alibi docet Proconſulare imperium gerenti in urbem venire non licuiſſe. Lib. xxxix. Imperium itaque illud Proconſulare Cæſarum Perpetuum intra & extra pomœria; uſus autem appellationis PROCONSULIS extra pomœria ſolitus ab iis uſurpari; quorum utrumque aperte diverſis locis tradidit Dio. Quamquam & ſimile quid L.xxvi.c.9. & 21. jam olim in libera quoque Republ. conceſſum, quum auctore Livio, Q. Fulvio Proconſuli & poſtea M. Marcello conceſſum, ut Urbem cum imperio inirent. Tertio, quod citra certos maris aut terrarum limites, Cæſaribus in toto Orbe Romano, non ut Pompeio ad quinquageſimum à mari milliare, jus illud deferretur. Nihil quippe aliud, ut jam monui, illo jure ſeu imperio Proconſulari quæſitum, quam ut æquum vel ſupremum Cæſarum in omnes Provincias Cæſaris & Populi

imperium ipſo nomine traderetur. Ut proinde non male Symmachus Imperatorem vocet alicubi *cunctarum Provinciarum parentem*. Et hæc obiter de illo titulo Proconſulis à Cæſaribus admiſſi, quem non ſatis hactenus expenderant viri docti, & cujus nobis occaſionem ſuppeditavit non doctiſſimi ſolum Caſauboni dubium & ſollicitudo circa Nummorum, ut exiſtimabat, ea de re ſilentium, ſed & ingenua alterius Semonis confeſſio, qui doceri ab eodem cupit, cur Severus aliique eum ſequuti Imperatores, PROCONSULES vocentur in Inſcriptionibus antiquis, additque, *Hoc non mediocriter mirari ſoleo, quia cauſam ignoro*. At hæc omnia plana jam ni fallor & perſpicua.

L. IV. Ep. 61.

Joſ. Scalig. Ep. LXVI.

De Titulo PATRIS PATRIÆ, *& adſinibus.*

Frequens vero in iiſdem Nummis PATRIS PATRIÆ appellatio, quam Ciceroni primum tributam, & dein ad Cæſares tranſlatam obſervat[a] Appianus. Mitto obviam ejuſdem rationem à [b] Dione indicatam; qui illud non ut poteſtatis, ſed ut honoris & cautelæ vocabulum, iiſdem impoſitum docet; ut meminerint ſubditos Patria Caritate diligere, & ſubditi eoſdem viciſſim debita liberis reverentia proſequi; ſeu ut Seneca de cauſſa illius appellationis Principi conceſſæ, alicubi loquitur, PATREM *quidem* PATRIÆ *appellavimus, ut ſciret datam ſibi poteſtatem patriam, quæ eſt temperatiſſima, liberis conſulens, ſuaque poſt illos ponens*. Illud vero magis hic ad rem facit, quod notat inſuper Appianus, ſerius eam reliquis appellationibus concedi ſolitam, & nonniſi poſt prævia magnarum rerum experimenta. Hinc videas eandem in priſcis monumentis Hiſtoriæ Auguſtæ, ut ſummum quaſi honorum apicem, neque ſtatim, neque promiſcue Cæſaribus conceſſam; quæ diſcrimina demum ex eorum Nummis intelligas. Ita J. Cæſari, à quo mos illius cognomenti ad ſucceſſores tranſ-

[a] Bell. Civ. l. II.

[b] Lib. LIII.

Lib. I. de Clem. c. 14.

tranſiit, poſt mortem primo delatum hunc titulum exiſtimarunt Viri docti, ob Columnam illi defuncto ab Antonio erectam cum inſcr. PARENS PATRIÆ, quam ut *exſecratam* ſugillat alicubi Tullius. Verum non Philip. 1. repertum tum primum ſed renovatum hoc ejus cognomentum, præter Dionem aut Tranquillum, Nummi id ſatis refellunt eodem vivo percuſſi, in quibus CÆSAR PARENS PATRIÆ deſcribitur. De tempore ejuſdem appellationis Auguſto conceſſæ major inter eruditos controverſia, de qua videnda Lapidis Inſcriptio apud Gruterum. De Tiberio, cognomen illud Theſ. CCXXVI. 2. conſtanter eum recuſaſſe Dio & Suetonius tradunt, ac ejuſdem Nummi fidem faciunt, qui carent hoc titulo. A Nerone illum ſub initium principatus propter ætatem rejectum auctor iterum Tranquillus; ita tamen ut brevi poſt receptum conſtet ex ejuſdem Nummis, qui primis Imperii annis percuſſi, eundem cum reliquis ſignant. A Veſpaſiano eandem appellationem cum Tribunitia Poteſtate ſerius admiſſam auctor itidem Tranquillus. De poſteriori vidimus; priorem autem ſecundo imperii anno jam ab eo ſuſceptam agnoſcas in ejuſdem Nummis. De Hadriano etiam refert Spartianus, PATRIS PATRIÆ delatum ſibi nomen *ſtatim atque iterum diſtuliſſe*, quod hoc nomen Auguſtus ſero meruiſſet. Hanc tamen moram brevem fuiſſe, recte ex ejuſdem Nummis collegit magnus Caſaubonus; qui nempe primo ejus Conſulatu percuſſi illius cognomenti meminere. Sciendum tamen plurimos exſtare ejuſdem Nummos cum ſola Inſcriptione HADRIANUS AUGUSTUS, & memoria Conſulatus; ut vel hinc *iterum* hoc nomen illum *diſtuliſſe* cum Spartiano colligas. De Pertinace vero, ut ſingulare obſervat Capitolinus, quod primus eadem die Auguſtus & PATER

PATRIÆ ſit renuntiatus; quod etiam de Alexandro Severo & reliqua honorum congerie adnotovit Lampridius. Ubi obſervandum obiter, non tam ratione aut deſtinato conſilio, quam impetu & acclamationibus Populi aut Senatus, appellationes id genus frequenter conceſſas. Ita eodem ritu, quo Romulus olim Parens Urbis à multitudine declaratus legitur apud Livium, ſic à Populo J. Cæſarem PARENTEM PATRIÆ legas apud Dionem proclamatum; ne magis Ciceroni cum Appiano, quam ejuſdem Romuli exemplo, cognomen illud Cæſaribus tributum cenſeas. Nec aliter
Pag. 697. de Othone narrat Dio in Excerptis Conſtantinianis cum à militibus PATRIS nomine ſæpe proclamatum, tanquam liberis ac parentibus propriis ſibi chariorem.
De Provid. Βασιλεῖ δὲ inquit alicubi Philo, ὐκέτι πρόρρησις οἰκειότερα ΠΑΤΡΟΣ, *Regi appellatio nulla magis propria quam* PATRIS. Cæterum jam olim Cyrum *Patrem*, ceu ΠΑΤΕΡΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ dictum obſervat Pauſanias, & eandem etiam appellationem Antoninum Pium meruiſ-
In Arcadicis. ſe, δόξῃ δὲ ἐμῇ καὶ τὸ ὄνομα τὸ τοῦ Κύρου φέροιτο ἂν τοῦ πρεσβυτέρου ΠΑΤΗΡ ΑΝΘΡΩΠΩΝ καλούμενος, *Mea vero ſententia Cyri ſenioris nomine inſigne inſigniri meruiſſet, ut nempe* PATER HOMINUM *diceretur.* Quo nomine dicam illi ſcribit Vir undiquaque doctiſſimus ad Capitolinum, quaſi oblitus ſit Pauſanias, decreto Senatus PATREM PATRIÆ appellatum eundem Antoninum, & ita occupatum eſſet à Senatu, quod ipſe decernendum ſtatuit. At quis non abſolvendum hic videt ab omni reprehenſione Pauſaniam; quum non eadem ſit PATRIS PATRIÆ & PATRIS HOMINUM appellatio; prior anguſtior nec ſolius Antonini, ſed promiſcue Cæſaribus communis, ut vel eorundem Nummi luculenter arguunt, poſterior Jovi Deorum Hominumque

que Parenti propria & Cyro peculiaris. Quod ipſum & res arguit & confirmat egregie Themiſtius, qui mire Pauſaniæ locum & mentem illuſtrat. Ille enim uti Cyrum PATREM, alios Perſarum Reges variis cognominibus diſtinctos commemoraſſet, addit, Θεία δὲ μόνη ἡ τοῦ πατρὸς ἐπωνυμία, ΠΑΤΕΡΑ γὰρ ΑΝΘΡΩΠΩΝ καὶ τὸν Δία οἱ ποιηταὶ ἐπονομάζουσι. *Sola vero ex iis divina Parentis appellatio*; PATREM *enim hominum & Jovem ipſum Poëta appellant*. Ita voluiſſet hoc loco Pauſanias, Antoninum non PIUM ſolum aut PATREM PATRIÆ, quod uſu jam tritum & infra ejus φιλανθρωπίαν, ſed PATREM HOMINUM Jovis aut Cyri exemplo appellari; quemadmodum alibi eundem Cyrum & Juſtinianum inter ſe componit itidem Procopius, ἐπεὶ καὶ ΠΑΤΗΡ ὡς ἤπιός ἐστι· ad Herodotum nempe reſpiciens, qui eandem plane cauſſam tributæ Cyro appellationis tradit, Κῦρος δὲ ΠΑΤΗΡ, mox ὁ δὲ ὅτι ἤπιος. Eodem quoque titulo compellaverat jam olim Auguſtum Ovidius;

Orat. v.

Præf. de Ædif.

In Thalia.

Hoc tu per terras, quod in æthere Jupiter alto
Nomen habes, HOMINUM *tu* PATER, *ille Deûm*.

Faſt. l. II.

Hinc Cæſares etiam non ſolum PATRES PATRIÆ, aut *Patres Urbis*; quemadmodum alii, ſed minorum gentium *Patres Defenſoreſque civitatum* dicti occurrunt in Conſtitutionibus Imperatorum, aut *Patres Coloniæ* vel *Provinciæ* in lapidibus antiquis; ſed revera Jovis inſtar, *Patres Auſonii*, *Patres Latii*, *Patres Mundi* etiam, ſeu *Patres Orbis* frequenter Poëtis dicti, puta Martiali Statio, aliiſque. Quin ſola etiam PATRIS appellatio iiſdem jam Divis nonnunquam adſcripta, ſicut DIVUS AUGUSTUS PATER in aliquot Nummis; ut non fruſtra eodem adhuc vivo dixerit Poëta illi familiaris,

Hic ames dici PATER *atque Princeps*,

& Trajanus in quodam nummo Hadriani ſub Jovis habitu cum fulmine & haſta, DIVUS TRAJANUS AUG. PARTH. PATER, in alio autem ejuſdem Hadriani, quem viderat ὁ πάνυ Peireskius, PATRI; ac præterea Pertinax in ſingulari nummo Regiæ Gallorum Gazæ mihi inſpecto DIVUS PERT. PIUS PATER. Eadem nempe de cauſſa, ob quam Jovem Græcis PATREM dictum videre licet apud Diodorum, aut apud Lactantium, qui tradit Gentilibus *omnem Deum inter ſolemnes ritus & precationes* PATREM *nuncupari.* Ut etiam inde liqueat, non fruſtra ad illud Virgilianum, *Da Pater augurium*, dictum à Servio, PATER *Religionis, ut ſupra diximus, nomen eſt*; quomodo & *Patres* dicti jam olim ſacrorum cum apud Gentiles tum apud Chriſtianos Antiſtites, ut eruditis notum, ac notanter *Pater ſacrorum* apud Tertullianum in Apologetico. Immo inde quoque profectum hunc morem videas, ut defuncti Auguſti PATRES aut PARENTES à ſucceſſoribus vocarentur, quamquam nullis cognationis vinculis iiſdem conjuncti; cujus moris crebra exempla occurrunt in Codice Theodoſiano. Quo loco inſuper notandum illud, quod Totilas apud Procopium ad Imp. Juſtinianum ſcribens, PATREM cum ſe vocaturum dicit, ſi Pacem concedat, ΠΑΤΗΡ τε ἂν ἐμὸς εἰκότως καλοῖο. Cæteroquin illud cognomen PATRIS ORBIS, quod meruiſſe pridem Auguſtum tradit alicubi Ovidius,

Lib. v. Lib. IV. c. 3. Bell. Goth. l. III. c. 21.

Faſt. l. 1. *Jam dudum tu* PATER ORBIS *eras*,

geſtaſſe demum videmus illius Conjugem Liviam, quæ in Nummis GENETRIX ORBIS vocatur. Hinc natæ rurſus illæ propriæ Cæſarum appellationes in eorum Nummis itidem obviæ, PATRIS CASTRORUM, PATRIS EXERCITUUM, quæ ut ſummi faſti-

faſtigii vocabula Auguſtis tantum ſolita conferri, aut deſignatis eorum hæredibus. Quæ illuſtrant egregie locum Taciti, apud quem inter reliqua crimina Piſoni objecta, vitio verſum, quod paſſus ſit, ut Parens Legionum *appellaretur*. Novum inſuper in Auguſtorum gratiam repertum Patris Senatus cognomentum, quod Claudio recuſanti Conſul Vipſanius deferebat (*quippe promiſcuum* Patris Patriæ *cognomentum*) ſed à Pupieno ac Balbino receptum eorundem Nummi arguunt, cum inſcr. Patris Senatus; quibus addi poteſt Nummus Commodi cum eadem egipraphe Pater Senatus. Repertum illud nempe vice antiquæ appellationis Principis Senatus, quam ab Auguſto ſuſceptam, à Tiberio inter titulos principatus adſcriptam ſupra ex Dione vidimus, & quam Pertinaci etiam tribuit vetus lapis, Imp. Cæs. P. Helvio Pertinaci Principi Senatus Patr. Patriæ Cos. II. Ac Imperatorum exemplo ad Auguſtas etiam tranſlata itidem cognomenta Matris Senatus, Matris Castrorum, Matris etiam Patriæ, quæ Nummi & Marmora Fauſtinæ, Juliæ Severi, Mamææ & Victoriæ largiuntur, & de qua priori appellatione Lucanus noſter,

Ann. III. 13.
Ann. XI. 25.
Occo. pag. 323.
Theſ. CCIX. 1.

> *Tarpeiamque Jovis ſedem,* Matresque Senatus. Lib. V.

Qui mos ſcilicet in Liviæ gratiam inductus, quam *alii* Parentem, *alii* Matrem Patriæ *appellandam cenſebant*. Alioquin ut illi Patres aut Matres Caſtrorum, Exercituum, Legionum, Senatus; ita Filius *Caſtrorum* vocatus Caius apud Suetonium, & *Legionum alumnus* apud Tacitum, & Gordianus, Filius *Exercituum*, & *Senatus* apud Capitolinum, *Cor-*

Tacit. Annal. I. 14.
Annal. I. 44.
In Gordiano.

dus.

dus dicit omnes MILITES *eum* FILIUM *appellaſſe*, *ab omni* SENATU FILIUM *dictum*. Quomodo nempe jam ante M. Aurelius pro civium erga ſe caritate, ab aliis modo FRATER, modo PATER, modo FILIUS etiam, pro cujuſque ætate dictus ac dilectus.

Cap. in M. Aurel.

De Titulo PII *& adfinibus.*

PII vero & FELICIS cognomenta tribuunt paſſim iiſdem Auguſtis antiquæ Nummorum & Lapidum inſcriptiones. Mos autem earum inductus ex acclamationibus Senatus in inaugurationibus Principum, aut præclaris rebus in commune beneficium ab iis geſtis. Elagabalus quidem inter reliquos imperii titulos, utrumque adſumpſit ante Senatus decretum, ut conſtat ex ejuſdem Epiſtola apud Dionem. Alias enim neque continuo ſub initium Principatus, neque conjunctim ſemper eædem appellationes Cæſaribus delatæ. Diſcrimen hoc & corruptum ſimul morem adulatione illorum temporum in Commodo obſervat Lampridius; *Inter hæc Commodus, Senatus ſemet ridente, quum adulterum matris Conſulem deſignaſſet, appellatus eſt* PIUS, *quum occidiſſet Perennem appellatus eſt* FELIX. Hinc utrumque nomen ſimul in Nummis ejuſdem Commodi primum videas receptum, & dein in Severi aliorumque Cæſarum inſcriptionibus frequens. Alioquin & Tiberio jam olim ſed abnuenti, & Succeſſori ejus Caio in Deos juxta & conjunctos impio, PII cognomen delatum tradit Suetonius. De ratione vero illius appellationis præter Antoninum vulgo poſtea Cæſaribus conceſſæ, diſſerit cum Cæſar ipſe ſed ἀσεβέστατος Julianus, tum alicubi Themiſtius; qui alibi etiam Deorum exemplo ita dictos docet, qui tanquam ΕΥΣΕΒΕΙΣ & ΣΩΤΗΡΕΣ ſoleant invocari. Hinc recepta jam olim à Syriæ Aſiæque Regibus nomenclatio cum aliis Deorum cognominibus; ut inter cæteros ab Antiocho Everge-te,

Lib. XXIX.

Orat. IX.

Orat. IX.

te, ſicut probat illius Nummus, ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Apud Romanos vero duplici ratione tributum illud cognomentum Cæſaribus liquet ex eorum Nummis: Priori, pro Religione erga Deos; unde inſtrumenta ſacerdotalia, Pateræ, Aræ, aut Templa in aliquot Cæſarum & Auguſtorum Nummis depicta, cum inſcr. PIETAS AUG. Quo ſpectat rarus quidam Otaciliæ Auguſtæ, in quo mulier ſtans juxta Aram, dextram extendens, & ſiniſtra tenens pixidem, cum inſcr. PIETAS AUGUSTÆ. Eadem ſcilicet Εὐσεβείας & Θεοσεβείας ſignificatio de Religionis cura & pietate in Deos apud Gentiles, ut fruſtra inter eas voces diſcrimen quæſitum ſit à nonnullis. Ita utrumque promiſcue ſumi à Platone videas, ὅταν ἐξ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ ἀσεβὴς γένηται· In Cratylo
paullo poſt, καὶ τῷ ἐξ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ἄρα γενομένῳ ἀσεβεῖ. p. 394. edit H. Steph.
Altera, frequentius pro inſito amore erga Liberos, Parentes, Senatum, Principem, & mutua quadam inter ſe omnium ordinum caritate. *Quid eſt Pietas* juxta Tul- In Plancio.
lium, *niſi voluntas grata in parentes*; & quo ſenſu proinde noti vulgo & PIUS ÆNEAS apud Poëtam, & PII fratres Catinenſes apud Græcos ac in Nummis itidem obvii, & præter Oppium, Metellus, ac S. Pompeius PII in iiſdem ſimiliter dicti. Ita rurſus Parentum in liberos caritatem, non ſolum PIETAS in Auguſtarum Nummis, Matris Symbolo gremio liberos foventis, aut manus ſuper eoſdem extendentis frequenter adumbrat; ſed in quodam etiam aureo Antonini Numiſma- In Cimel.
te figura ſtans cum tribus pueris & inſcr. PIETATI Card. Leopold. Me-
AUG. Quo referri etiam debet rara inſcriptio Theo- dic.
doræ Maximiniani Conjugis PIETAS ROMANA, cum figura mulieris filium lactantis, & qualem ſupra videas expreſſam in Hiſtoria Auguſtarum. Hinc vero

Yyyy natum

natum utrumque hoc diſcrimen in Romanorum monumentis, ut iis ex æquo celebraretur PIETAS Principis cum erga Deos, tum in liberos ac ſubditos, pro utraque nominis illius ratione; & rurſus PIETAS ſubditorum erga Principem ut Parentem nempe communem, aut etiam ut Numen tutelare. Inde Ἀσέβεια ſeu
Annal. VI. *Impietas* dicta crimen Majeſtatis, ut Albucilla apud Tacitum, *quæ defertur* IMPIETATIS *in Principem*, &
Pag. 99. clariſſime apud Dionem in Excerptis, ταῖς λεγομέναις ΑΣΕΒΕΙΑΙΣ. Adeo ut non mirum ſit audire Piſonem
Annal. III. 16. de ſe profitentem, *vixiſſe me Cæſar cum fide adverſum te, neque alia in Matrem tuam* PIETATE; aut ſtatuam videre erectam L. Vitellio patri Imperatoris cum inſcr.
Suet. in Vitellio. PIETATIS IMMOBILIS ERGA PRINCIPEM. Unde & inter fauſtas Patrum acclamationes in inauguratione Pertinacis, ingeſtum illud PIETATI SENATUS FELICITER; quem Lampridii locum egregie rurſus illuſtrant præclari Nummi Antonini Pii & Commodi, cum Imperatoris & togata Senatus figura ac inſcr. PIETATI SENATUS. Nempe juxta
In Panegyr. Plinium, PIETATI SENATUS *cum modeſtia Principis* FELIX *ſpecioſumque certamen*. Ita viciſſim alius occurrit nummus Galbæ inſignis, & cujus ectypum hic habes è Muſeo, quod noſti, viri apud vos à genere, dignitate, meritis, ingenii ac vitæ elegantia ſplendidiſſimi, & de quo ſæpe alias in hoc opere, Camilli Maximi. Exhibet ille in priori nummi facie caput Galbæ laureatum cum inſcr. SER. SULP. GALBA. IMP. CÆSAR AUG. P. M. TR. P. in averſa autem juxta ſequentem iconem, duas figuras ſtantes, unam Imperatoris paludati quam minus accurate cælator expreſſit, alteram Senatus togati ſiniſtra lauream tenentis, dextra autem coronam Imperatoris capiti imponentis,

nentis, cum inſcr. SENATUS PIETATI AUGUSTI.

Crederem facile inſcriptum ita hunc Nummum auctoritate Senatus, ob adoptatum à Galba Piſonem, *nobilem utrinque*, & in quo facto *Patrum favor aderat*, auctore Tacito; ni obſtaret forte breve illud quatriduum quod inter adoptionem & cædem fuit, intervallum. Ita haud diſſimilem nummum in L. Verò deſcripſerunt viri docti, cum eadem inſcr. PIETATI SENATUS. Sic alibi mutua duorum Auguſtorum Pupieni & Balbini concordia ſolito ſymbolo, duabus nempe manibus junctis adumbratur; cum inſcr. PIETAS MUTUA AUGG. Ita factum etiam, ut ſequiori ævo inter ſolita & propria Imperatorum epitheta, PIETAS ſicut *Manſuetudo*, *Clementia*, aliæque id genus ſit recepta, quod notatur in Novella Juſtiniani, & cujus exempla in Conſtitutionibus Imperatorum, obvia ut [a] Theodoſii, *Nec non à Divo* PIETATIS *meæ Avo*; & cum apud [b] Symmachum aliquoties, tum [c] Caſſiodorum, qui Theodericum inducit ſcribentem ad Imperatorem Anaſtaſium, *ad Sereniſſimam* PIETATEM *veſtram*: Ut mittam etiam Ponticam Diœceſim à Conſtantio, quod [d] Ammianus refert, ad honorem Uxoris *Euſebiæ*

Hiſt. I. 19.
Occo. pag. 303. & 307.
Nov. cxv.
[a] Cod. Th. l. 2. de Frum. Urb. Conſt.
[b] Lib. x. Ep. 34.
[c] Var. lib. I.
[d] Lib. XVII.

PIETATIS *cognomine dedicatam.* Cæterum Antonino non commune ſolum cum reliquis dein Auguſtis, ſed & proprium PII cognomen manſit, deſumptum ab illius cum in Hadrianum, tum in Deos Pietate.
In Arcadicis. Poſtremum notat Pauſanias; aliam vero cauſam adfert
Pag. 821. Joannes Antiochenus, τὴν τοῦ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ἐπίκλησιν ἁπάντων τῶν Αὐτοκρατόρων ἐκ τοῦ τῶν ἠθῶν ἁπλότητος ἀπηνέγκατο. PII *vero appellationem omnium Imperatorum primus à mo-*
Vulcat. *rum ſimplicitate retulit.* Si vero generum ejus Marcum
Gallio. in audiamus, PIUS quaſi *Clemens* dictus, *Hæc* (Clemen-
Avid. Caſſ. tia nempe) *Cæſarem Deum fecit, hæc Auguſtum conſecravit, hæc Patrem tuum imprimis* PII *nomine ornavit.* Quo certe reſpexiſſe videtur Claudianus,

In IV. Conſ. Honor.

> *Sis* PIUS *imprimis, nam cum vincamur in omni*
> *Munere, ſola Deos æquat* CLEMENTIA *nobis.*

Quacunque vero de cauſſa cognomen hoc eidem Antonino adhæſerit, ſolo dein illo nomine frequenter
In Alexand. Sev. deſignatus, ut apud Lampridium, *quid* PIO *ſanctius, quid* MARCO *prudentius, quid* VERO *ſimplicius*; ac in libris veterum Juriſconſultorum, in quibus vulgo *Divus Pius* appellatur. Immo inde non ΕΥΣΕΒΗΣ ſolum, ſed ΠΕΙΟΣ etiam videtur Græcis dictus juxta Num-
Select. Numiſ. p. Seguin. p. 147. mum Regium, & alterum Muſei Seguiniani, in quibus diſerte legitur ΠΕΙΩ vel ΠΕΙΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ, cum ſignato ejuſdem PII vultu in priori nummi facie. Et quamquam inſolita plane occurrat illa appellatio, ac mihi prima fronte, ante eoſdem Nummos coram inſpectos, ut ingenue fatear, parum veriſimilis videretur, qui noveram eundem Cæſarem Græca ΕΥΣΕΒΟΥΣ
Theſ. Grut. voce paſſim Græcis nuncupatum, & ΕΥΣΕΒΕΙΑ di-
DCCCXIV. 1. ctos iiſdem ludos Puteolis ab hoc Antonino Pio in ho-
Lib. 1. norem Parentis Hadriani, ut Artemidorus refert, inſtitutos; haud difficulter tamen poſtea cenſui, indubiam

biam optimorum Nummorum ſcripturam non temere rejiciendam. Nihil enim obſtat, cur non ΠΕΙΟΣ dici potuerit hic Imperator, ſicut ΜΑΓΝΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΙΟΥΣΤΟΣ, aliaque id genus Romana nomina jam alibi notavimus; quæ ideo quod in proprii cognominis vicem tranſierant, Romanam etiam appellationem frequenter retinuere. Ridet certe alicubi Lucianus, quendam hiſtoriarum conditorem, qui Romanorum nomina in alia Græca transformabat, *Saturninum* vocans *Κρόνον*, *Frontonem* *Φρόντιν*, aliaque id genus multo abſurdiora. At non proinde ferendus error nobilis antiquarii, qui in Nummo Caracallæ Tarſenſi, obvias litteras Π. Π. explicat ΠΕΙΟΣ ΠΑΡΘΙΚΟΣ ſeu *Pius Parthicus*; quæ juxta conſuetum earum in ſexcentis Nummis id genus uſum, ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ explicari debuerant.

Quom. conſcr. Hiſt.

Triſtan. Tom. II. p. 215.

FELICIS etiam appellatio Syllæ exemplo à Cæſaribus admiſſa, quam Commodo, Perenne occiſo, peculiari Senatus decreto demum conceſſam, ex Lampridio & Nummis ejuſdem monuimus. Inde etiam juncta dein PII & FELICIS cognomina, in nummis & inſcriptionibus ejuſdem Commodi primum recepta. Neque obſtant illæ Inſcriptiones, quas video in magno Gruteri opere ad M. Aurelium hujus Patrem referri, cum utraque illa appellatione, IMP. CÆS. M. AURELIO ANTONINO PIO FELICI. Caracallæ enim, qui eadem nomina *M. Aurelii Antonini* geſtavit, illæ verius adſcribendæ; ut licet etiam eruere ex adjuncto BRITANNICI, quem prior præfert Inſcriptio, titulo; ac præterea ex præmiſſis illis ante M. Aurelium IMP. CÆS. nominibus, quod in Romanis Nummis Caracallæ, non autem Marci obvium. Neque vero infrequentes in luculento illo Theſauro id

De Titulo FELICIS *& adfinibus.*

Theſ. CCLVIII. 9. 10. & CCLIX. 1.

genus tranſpoſitiones ortæ ex nominum communione, cujus exempla etiam alibi in hoc opere notamus. Quamquam utrumque PIETATIS & FELICITATIS elogium norim Trajano conceſſum in veteri Marmore, & juxta ejus laudatorem, de eodem dictum ſit *à cuncto Senatu, ô te* FELICEM; mox, *Eſtne verum quod inter iſta clamavimus, ô nos* FELICES. Scilicet juxta veteris itidem Nummi epigraphen, quæ eandem appellationem Senatui tribuit, INVICTA ROMA FELIX SENATUS. Sollicitì nempe ante omnia Cæſares, ut felicitas ſuorum temporum non uno acclamationum aut monumentorum genere poſteris traderetur,

Theſ. CCXLVI. 4.

Plin. in Panegyr.

Hoc duce ſi dixi FELICIA SÆCULA, *proque Cæſare tura pius, Cæſaribuſque dedi.*

Ovid. l. 1. Triſt. El. 2.

Hinc frequentes illæ in præclaris eorundem Nummis Inſcriptiones, FELICITAS AUGUSTI; FELICITAS TEMPORUM; FELICITAS REIPUBLICÆ; FELICITAS SÆCULI; FELICITAS PUBLICA; FELICIA TEMPORA; FELIX TEMPORUM REPARATIO; item ADVENTUI AUG. FELICISSIMO, & in eximio nummo Maxentii ÆTERNA FELICITAS AUG. Hæc omnia vero variis ibi ſymbolis expreſſa, Triremi puta ſeu proſperæ navigationis curſu; quatuor Pueris & Cornucopia, ceu quatuor anni tempeſtatum felici proventu; Olivæ ramo & Caduceo ceu Pacis nuntiis; tum figuris Victoriarum nonnunquam, ut belli feliciter confecti teſtibus. Unde patet etiam cur apud Symmachum alioſque ſcriptores eorum temporum, SÆCULI vel TEMPORUM FELICITAS, *Laus*, *Gloria*, *Fama*, *Æquitas*, in litteris ad Auguſtos exaratis paſſim extollantur, ſubinde vero infelicitas temporum, ſeu Tacito *Tem-*

Annal. XIV. 48.

Temporum infamia notetur. Et appoſite hanc in rem Caſſiodorus, *Præſertim cum* BEATITUDO *ſit* TEMPORUM, *lætitia populorum.* Inde quoque illæ Cæſarum in antiquis Lapidibus appellationes, non PII ſolum aut FELICIS, ſed PIISSIMI, FELICISSIMI, BEATISSIMI, quas duas poſtremas non unus etiam Diocletiani & Maximiniani Nummus præfert. Quod minus mirum ea ætate qua *Invictiſſimi, Victorioſiſſimi, Fortiſſimi, Clementiſſimi, Maximi*, dicti paſſim Auguſti. Immo inde etiam eorundem Cæſarum Regia, & ejuſdem Urbis ſimulacra, Coloniæ, BEATÆ paſſim & FELICES dictæ in antiquis id genus monumentis; qualis ROMA BEATA in nummo Conſtantii; ROMÆ FELICI, in nummis Caracallæ & Macrini; in aliis FEL. BER. ſeu *Felix Berytus*; FELIX IADERA; OCTAVIOLA FEL. apud Ligorium; FELIX RAVENNA; in ſingulari nummo Mediceo COL. AUR. KAR. KOMM. P. F. *Colonia Aurelia Carrenorum Commagene Pia Felix*; in nummis aliquot Severi & Caracallæ FELIX KART. ac in Galerii Maximini nummo Mediceo, SALVIS AUGG. ET CÆSS. FEL. KART. ſeu *Salvis Auguſtis & Cæſaribus Felix Carthago*; Ut ſatis liqueat, cur à Tertulliano vocentur Carthaginenſes *vetuſtate nobiles*, *novitate* FELICES; ea ætate nempe qua ſe ita publico ære ſignabant, juxta conſuetos id genus reſtauratarum ſub Cæſaribus Urbium appellationes. Hinc appoſite de eadem Carthagine Optatianus,

Nunc ſe FELICEM, *nunc ſe ſub nominis arce*
Tutam, quod KARTHAGO *decus venerabile geſtat.*

Sic DACIA FELIX in aliis Nummis, h. e. ſecundum antiquam Trajani inſcriptionem, *Cujus Virtute* DACIA *Imperio addita* FELIX *eſt.* Inde quoque nova

Var. lib. 1. c. 20.

De Pallio.

Theſ. CCXLIX. 4.

Roma

Ὄφρα σε ΚΟΣΜΟΣ ἅπας πάμπαν αὐγάζηται,
Ὡς πατέρα τρίστης εἴσιδεν ΕΥΤΥΧΙΗΣ.

quamquam deeſt aliquid in priori verſu, quod facile ſuppleri poteſt; cui & addas licet illud Græci Comici, ὦ πόλις, πόλις ὡς ΕΥΤΥΧΕΙΣ. Conſueta nempe, prout vidimus, illorum temporum adulatione, ut ſub peſſimis etiam & infauſtis Principibus, Temporum ac Publicam *Orbis Felicitatem* paſſim gratularentur Romani Orbis incolæ. Quod hic etiam à Nicæenſibus factum, & in honorem illius Principis, ſub quo primum FELICIS ille titulus inter ſolita Principatus vocabula admiſſus. Ita quum è delatis à Senatu Macrino PII ac FELICIS nominibus ſolum FELICIS accepiſſet, ut auctor eſt Capitolinus, inde continuo ſignatum videas ejuſdem Macrini Nummum, cum inſcr. ROMÆ FEL. *Romæ Felici.*

Nec præteriri debet hoc loco recepta ſequiori Cæſarum ævo DOMINI appellatio, quæ rurſus Prænominis vice & ſupremi faſtigii vocabuli, in eorundem Nummis ſignatur. Origo autem adſumpti illius tituli à Caio profecta, qui ſe juxta Victorem Schotti *Dominum dici tentaverat*, ac proinde apud Philonem à Rege Agrippa litteris ad eum ſcriptis, Ω Δέσποτα compellatur. Renovatus idem à Domitiano, quamquam de illo dixerit Papinius, *De Titulo* DOMINI. *Legat. ad Caium.*

Et dulci DOMINUM *favore clamant,* *Sylv. l. 1. Ep. 6.*
Hoc ſolum vetuit licere Cæſar:

ita tamen ut nondum inter reliqua Principatus vocabula publico ære ſignaretur. Primus auctor illius moris occurrit nobis Aurelianus, cujus Nummum ſupra adtulimus inſcriptum, DEO ET DOMINO NATO AURELIANO; aut juxta alium à Savoto traditum, DEO ET DOMINO NOSTRO. Sed parcior adhuc uſus il-

lius tituli, quod arguunt alii Nummi illorum temporum, donec poſtea idem à Caro repetitus, & Nummis ejuſdem aliquoties adſcriptus, DEO ET DOMINO CARO, aut DEO ET DOMINO NOSTRO CARO; ut ad eum paſſim poſtea recepti publicis Nummorum aliiſque monumentis vocabuli uſus referri omnino debeat. Hinc etiam à ſucceſſore ejus Diocletiano eadem retenta appellatio, ut ſatis conſtat ex ejuſdem & ſequentium Auguſtorum Nummis, cum ſolita dein epigraphe DN. vel DN. N. *Domini* ſeu *Domini Noſtri*. Ita vero paſſim appellati illa ætate Auguſti; unde Firmicus
Lib. 1. c. 4. Auctor ævi Conſtantiniani, *Conſtantinum Maximum Principem & ejus invictiſſimos Liberos* DOMINOS *& Caſares* NOSTROS. Tranſiit eadem ad Succeſſores, adeo etiam ut ſola illa ΔΕΣΠΟΤΟΥ ſeu DOMINI appellatio, omiſſis aliis principatus vocabulis, nonnunquam in eorum Nummis ſignaretur; cujus index nobis ſequens Nummus aureus Gazæ Palatinæ, quamquam invenuſtus valde & inconcinnus, juxta ſolita illorum temporum monumenta. Inſcriptus autem ille in averſa parte ΑΛΕΞΙΩ ΚΟΜΝΗΝΩ ΔΕΣΠΟΤΗ, *Alexio Commeno* DOMINO.

Ut

Ut proinde non fruſtra tradat alicubi Socrates, ſe incurſurum in reprehenſionem, quod non vocet Imperatores θειοτάτους καὶ ΔΕΣΠΟΤΑΣ, *Diviniſſimos &* DOMINOS. Hiſt. Eccl. Præf. l. iv. At vacare poterat eo metu, ſi incidiſſet in tempora Auguſti, Tiberii, Trajani, à quibus repulſa illa appellatio; aut Alexandri Severi, qui DOMINUM *ſe vocari vetuit*; Lamprid. in Alexand. Sev. quod nempe, ut aiebat ille, non ſervis ſed liberis hominibus imperaret; *Non eſt hic* DOMINUS *ſed* IMPERATOR. Certe qui PATER PATRIÆ eſt, inquit Tertullianus, *quomodo* DOMINUS *eſt*; In Apologet. quæ tamen ſociari videas in nummis ævi Conſtantiniani & ſequentium; ſi excipias Julianum Apoſtatam, qui nomen illud DOMINI ut invidioſum à ſe proſcriptum & propemodum è medio ſublatum tradit. In Miſopogone. Inde aliquot ejus Nummos adhuc hodie verſamus idem adſtruentes, quippe ſine ſolito illa ætate D N. ſeu *Domini Noſtri* prænomine inſcriptos, ſcil. IMP. JULIANUS, aut FL. CL. JULIANUS. Neque obtinuit tamen, ut ejus exemplum æmularentur Succeſſores, apud quos illa DOMINI appellatio non ſolum in eorum Nummis conſtanter recepta, ſed conſuetæ ſalutationis formulam vulgo conſtituebat; ut ex Sidonio Symmacho, Codice Theodoſiano, aliiſque ſatis notum. In diverſa certe præ reliquis abiere Juſtinianus & conjux Theodora, quos DOMINI & DOMINÆ vocabulum ſevere à compellantibus exegiſſe narrat Procopius; Arcan. Hiſtor. c. xxx. quum antiquis temporibus Cæſares ΒΑΣΙΛΕΩΣ aut ΒΑΣΙΛΙΔΟΣ vocabulis ſalutari conſueſſent. Hinc alibi etiam de eadem Auguſta refert idem Auctor, negare illam ſe unum diem velle vivere, ubi Bell. Perſ. l. 1. c. 24. à ſalutantibus DOMINA non compellaretur. Quamquam etiam jam pridem ante Clari aut Diocletiani tempora receptus uſus foret, ut Cæſares DOMINI

 à ne-

à neceſſariis aut ſalutantibus dicerentur, quod ex Plinii Epiſtolis ad Trajanum ſatis notum; ipſi tamen ab eadem appellatione abſtinerent, ſicut docent eorum Nummi & Marmora. Unde & Auguſtum ipſum, quamquam hanc DOMINI appellationem, vel [a] Philone ac [b] Tertulliano auctoribus refugientem, adeo ut graviter iis ſuccenſeret, qui hoc nomen illi tribuerent, eo tamen DOMINI vocabulo compellat eum Cleopatra apud [a] Dionem, tum alibi quoque [b] Licinius. Ita DOMINÆ vocabulum apud Romanos olim vel conjugibus vel amaſiis à viris aut amicis tribui ſolitum notarunt jam eruditi, & obvia res certe cum apud Poëtas, tum in libris Juriſconſultorum; *Uxori ſuæ teſtamento ita legatum eſt, Semproniæ* DOMINÆ *meæ hoc amplius argentum balneare.* Unde *Domina* etiam pro conjuge uſurpata apud Poëtam,

[a] Legat. ad Caium.
[b] Apologet.
[a] Lib. LI.
[b] Lib. LIV.
L. 40. D. de Aur. Arg. Mund.

Hi DOMINAM *Ditis thalamo deducere adorti.*

ad quem locum inutilis Servii gloſſa, modo autem Servii, non alterius magiſtelli, *aut de Græco tractum eſt qui uxorem Δέσποιναν dicunt*: quaſi non & ſimiliter Romani *Dominam*. Qui mos certe eadem adhuc ætate obtinebat, ut vel docebit Hieronymus, *vocanda* DOMINA, *celebrandus natalis ejus*, ubi de præſtandis à marito officiis loquitur. Alioquin *Matronas* etiam vocabant uxores eodem ævo juxta Symmachum, *Quid quod etiam jactari morbo Matronam tuam ſimulas.* De Elagabalo autem omnium virorum Muliere notavit Dio, Γυνὴ δὲ καὶ ΔΕΣΠΟΙΝΑ βασιλίς τε ὠνομάζετο, *mulier vero & DOMINA & Auguſta etiam vocabatur.* Ita ſequiori adhuc ævo Auguſtæ non ſolum ΔΕΣΠΟΙΝΑΙ, ſed ΚΥΡΙΑΙ etiam dictæ, ut apud Nicephorum Bryennium, *συνήγοντο γὰρ οἱ περὶ τὰ δικαστήρια τῆς* ΚΥΡΙΑΣ *παρούσης*, quæ alias apud Annam Comnenam Bryennii illius conjugem

Lib. L. adverſ. Jovinian.
Lib. VIII. Ep. 165.
Lib. LXXIX.
Lib. I. c. 22.

ΔΕ-

ΔΕΣΠΟΙΝΑ vocatur. Cæterum ΔΕΣΠΟΙΝΙΚΑΙ & ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ ſeu *Dominicæ* appellatæ quoque Regiæ Domus novæ Romæ apud Scriptores Byzantinos, ut liquet rurſus ex Procopio; quomodo jam olim DOMINÆ *faſtidia Romæ*, & *Colles ſeptem* DOMINI apud Martialem. Lib. III. Alex. p. 75. In Arcan. Hiſt. c. 26.

Unum vero hic ſupereſt CENSORIS munus, quod non omiſerunt Cæſares, *cuncta Legum ac Magiſtratuum munia in ſe trahentes*. Adeo quidem ut Dio obſervet, vi illius Poteſtatis, in vitam & mores Senatorum inquirendi, cenſum agendi, in Equeſtrem aut Senatorium ordinem legendi, alios ab iiſdem removendi plenum imperium eoſdem habuiſſe. At vero alibi vim quidem agnoſcit illius Magiſtratus penes Cæſares fuiſſe, ſed eoſdem tamen ſua ætate, præterquam in agendo cenſu, nomine aut magiſtratu Cenſorio abſtinuiſſe. In quo diſcrimen notat ſui ævi & priorum aliquot Cæſarum, dum CENSORIS nomen ab iis nonnunquam ſuſceptum, à Domitiano certe geſtam Perpetuam Cenſuram tradit. Ita nempe ſe habuit Cenſura ſub Cæſaribus. J. Cæſari & Auguſto cum reliquis honorum titulis, oblatum etiam perpetui Cenſoris munus. Prior admiſit ſub nomine *Præfecti Morum*, ſicut Cicero ac Tranquillus eum vocant. Poſterior tenax ſemper callidi propoſiti, Perpetui Cenſoris titulum recuſavit; ita quidem ut crearet Cenſores more veteri, ipſe interim *Cenſoria munia uſurpans*; ſicut de Claudio loquitur alicubi Tacitus. Alioquin & Cenſuram geſſit Auguſtus cum Agrippa, ne promiſcue Cenſoris nomen æque ac Dictatoris refugiſſe illum cum magno Suetonii interprete ſtatuas, ſed alterum illud munus obnoxium invidiæ, Perpetui nempe Cenſoris. Equidem Cenſor vocatur alicubi Macrobio, *Mira etiam* CENSORIS *Auguſti & lauda-*

De CENSURA ſub Cæſaribus. Lib. LIII. Annal. XI. 13. Lib. II. Saturn. c. 4.

laudata patientia. Factum vero poſtea, ut *Magiſter Morum* idem crearetur in quinquennium cum POTESTATE CENSORIA, ut amiſſo nempe titulo rem teneret; haud aliter àc *Tribunitiæ & Conſularis Poteſtatis* reperta illa ætate vocabula, ſicut *Monarchicæ Poteſtatis* Exc. Legat. cxliv. eodem ſenſu meminit jam olim Polybius agens de Critolao Prætore Achæorum. Ejuſdem quoque *Cenſoriæ* Annal. III. 30. *Poteſtatis* mentionem videas apud Tacitum, qua L. Voluſius *legendis Equitum decuriis functus.* Alioquin *Cenſoriam Poteſtatem* pro vera Cenſura dixerunt nonnunquam Auctores, ut Livius de irritis publicanorum preLib. XLIII. cap. 16. cibus apud Senatum, *ut modum Poteſtati Cenſoriæ imponeret.* Valerius autem de M. Valerio Meſſalla cenſoria Lib. II. c. 9. nota perſtricto, qui *Cenſoria poſtmodum Poteſtate imperavit.* Cæterum ut Cenſoria Poteſtas Auguſto, ita vis Livius lib. XXIII. c. 23. Cenſoria jam olim conceſſa M. Fabio Butconi Dictatori, ſed ad tempus tantum, quo Senatum legeret. Equidem poſtea penes Cæſares manſit illa Poteſtas Cenſoria ſub Auguſto reperta, adeo ut ea contenti, à Cenſoris nomine frequentius abſtinerent, quod Dio tradidit, aut tantum in agendo cenſu idem uſurparent. Hoc modo factum, ut obſcura evaſerit mentio geſtæ Cenſuræ in hiſtoria Auguſta; nomen certe ejuſdem à Flaviis admiſſum, poſt Domitiani vero tempora vix in publica Cæſarum monumenta ſit adſumptum. Obſtare tamen hic videtur fragmentum veteris Lapidis apud Gruterum, qui Caracallæ tribuitur, & ubi inter reliquos titulos Cenſorem illum dictum video, contra morem eorum temporum Dioni obſervatum. Sed impoſuerunt hic nobis eruditi collectores, quum lapis ille non ad Caracallam, verum ad Veſpaſianum omnino ſit referendus, ut ex collatione alterius Inſcriptionis mihi ſit mani-

manifeſtum. Prius fragmentum tributum Caracallæ,

.....PONTIFICI MAX. . Theſ. CCLXX. 2.
TRIBUNIC. POTESTAT.
. IMP. XV.II. P. P.
COS. VIII. DESIG. VIIII. CENSORI.
CONSERVATORI CÆREMONIARUM
PUBLICARUM ET
RESTITUTORI ÆDIUM SACRARUM
SODALES TITI.

Altera Inſcriptio Veſpaſiani, ex qua ſuperior ſuppleri debet,

IMP. VESPASIANO AUG. Theſ. CCXLIII. 5.
PONT. MAX. TRIB. POT. IIII.
COS. VIII. DESIG. VIIII. P.P.
. SACRARUM ÆDIUM.
RESTITUTORI
ET RITUUM ANTIQUOR.
CONSERVATORI .
SODALES TITI.

Similis rurſus altera eidem Veſpaſiano à ſodalibus Titiis dicata, cum eodem anno Conſulatus & Imperatoris numero, ac titulo præterea Cenſoris & Conſervatoris Ædium Sacrarum; ex qua patebit etiam in poſtrema corruptos annos Tribunitiæ Poteſtatis IIII. pro VIII. Nec altera diſſimilis Tito, cum Cenſoris nomine à Sodalibus Flaviis conſecrata. Frequentes certe ejuſmodi tranſpoſitiones & errores numerorum in præclaro opere, & notarunt jam alii, ac nos etiam paullo ante, & emendabit Vir eruditiſſimus, qui Spartam illam pridem exornandam ſuſcepit. Egregie vero hæc omnia, quæ hactenus de Cenſura Cæſarum dicta, Nummi veteres vel docent vel illuſtrant; in quibus (ut ſingu-

ſingula mittamus in compendium) Veſpaſianum & Titum CENSORIS nomen cum reliquis titulis uſurpaſſe videas, & CENS. POT. ſeu *Cenſoriæ Poteſtatis* ſub Auguſto repertæ memoriam ſervatam in nummis Do-
Lib. LXVII. mitiani; & eundem unum juxta Dionem tam inter privatos quam inter Cæſares, Cenſorem διὰ βίȣ, proinde CENS. PER. ſeu *Cenſorem Perpetuum* paſſim in iiſdem vocari; reliquos vero Cæſares vulgo ab ea Cenſoris appellatione abſtinuiſſe, certe hanc à Nummis eorundem exulare. Quamquam & Hadriano etiam eandem tri-
In Apolog. buat Apuleius, *quod Imperator &* CENSOR *Divus Hadrianus fecit, & factum memoriæ reliquit.* At eandem, & maxime *Cenſoris Perpetui* titulum à Domitiano admiſſum recuſaſſe Trajanum haud obſcure innuit Plinius.
In Panegyr. *Ideo non* CENSURAM *adhuc, non Præfecturam Morum recepiſti*, mox, *Perge modo Cæſar & vim effectumque Cenſuræ tuum propoſitum, tui actus obtinebunt. Nam vita Principis* CENSURA *eſt* PERPETUA. Claudii vero Cenſuræ, quæ Flaviorum temporibus antiquior, & cujus præter Tacitum aut Tranquillum, Plinius & Sidonius meminere, teſtes etiamnum Inſcriptiones, cum in veteri lapide, tum in nummo ejuſdem Claudii ſupra adlato qui Imperatorem curuli inſidentem exhibet, ante eum tranſvectionem Equitis, cum inſcr. CENSOR. Eximium prætere a Cenſuræ monumentum videas in præclaro Nummo Vitellii, in cujus averſa parte L. Vitellii Parentis actio Cenſoria luculenter expreſſa. Cenſor nempe pro Tribunali in Sella Curuli, ante quatuor figuræ ſtantes, ex quibus una ſupra tres reliquas ſublata, prima vero Cæſari aliquid porrigit, Nummi autem inſcriptio L. VITELL. CENSOR II. S.C.

Por-

Proprium nempe hujus muneris cenſum agere, quod fiebat ſedente pro Tribunali Cenſore, & vocato per præconem populo, quo nomine plures Quiritium figuras vides in hoc Nummo expreſſas. Quæ vero ſedenti Cenſori proxima aliquid porrigit, haud dubito quin eum morem innuat, juxta quem ad illos decoris dedecoriſque publici arbitros privata acta referri conſueverant, ſecundum legem de iiſdem Cenſoribus à Tullio traditam, *Privata ad eos Acta referunto.* Abunde inſu- Lib. III. de
per docet hic Nummus dignitatem muneris Cenſorii, Legib.
cujus geſti memoria ſub Imperatore filio revocari & publico ære ſignari meruit. Ut pateat non abſurde Plu- In Catone
tarcho Cenſuram omnium honorum apicem vocari; a- Majore.
libi dici ab eodem M. Craſſum dignitate Cenſoria In M. Craſ-
Pompeium ſuperaſſe; aut cur Pollio tradat Valeria- ſo.
num antea Cenſorem, poſtea Imperatorem fuiſſe, omiſſa aliarum dignitatum nomenclatione; quod non debuit ibi magno Interpreti negotium faceſſere. Etenim cum tres Conſulatus præter Cenſuram geſſerit hic Vitellius, atque ita non ut *Q. Fulvius* aut *T. Manlius Torquatus duobus*, ſed tribus eſſet *Conſulatibus & Cenſura* Liv. l. xxvi
inſignis; ab hac tamen potius, ut per ſe eximia & ſub c. 5.
Cæſaribus ſingularis exempli, quæſitum honoris apud

Aaaaa poſteros

poſteros monumentum. *Explica totos faſtos*, inquit, de
Lib. VIII. Scipione Cenſore Valerius, *conſule omnes currus trium-*
cap. 15. *phales, nihil tamen morum principatu ſpecioſius reperies.* Certe ut hic L. Vitellii Nummus, ita Scipionis ſtatua nihil aliud olim inſcriptum habuit, niſi CENSORIS nomen, ut auctor alicubi Tullius, qui eo nomine Metellum exagitat, quod Scipionem proavum ſuum ne-
Lib. VI. Ep. ſciverit tamen Cenſorem fuiſſe, *ſed neſcire proavum ſuum*
ad Attic. 1. CENSOREM *fuiſſe, turpe eſt.* Pater itaque ut L. Piſo-
Annal. III. ni, (cujus nobilitatem eo nomine extollit Tacitus)
28. ita Vitellio Imperatori Cenſorius, quod neſciri etiam à poſteris noluit, & quo nomine eidem Tacito dicitur
Hiſt. III. 9. CENSORIS *Vitellii & ter Conſulis filius.* Præcipuum nempe Romanæ nobilitatis decus domus Cenſoriæ, quarum alicubi meminit Halicarnaſſenſis, qui Commentarios Cenſorios tanquam paterna ſacra à patre ad
Lib. 1. filium docet tranſiiſſe, πολλοὶ γὰρ εἰσὶν ἀπὸ τῶν τιμητικῶν οἴκων ἄνδρες ἐπιφανεῖς οἱ διαφυλάττοντες αὐτά· *multi enim ſunt è* DOMIBUS CENSORIIS *Viri illuſtres conſervantes talia.* Non ergo ſine cauſſa Imperatorem Vitellium, ab eodem Parente omnem ſuam claritudinem conſequutum docet Tranquillus. Quamquam nota ex auctoribus illorum temporum exquiſita illius L. Vitellii adulatio, qua ſub impuris principibus ſummos honorum apices adeptus eſt, & inter eos Cenſuram ſub Claudio:
Annal. XII. ut cum aliunde tum ex Tacito conſtat, *Igitur Vitellius*
4. *nomine Cenſoris ſerviles fallacias obtegens*, qui & Silanum Prætorem per edictum Vitellii (Cenſoris nempe) ordine Senatorio motum tradit in ſequentibus. Immo liquet etiam ex ſuperiori Nummo, quale fuerit illud
Lib. LIV. Tribunal Cenſorium, cujus meminit Dio, & quod eadem die narrat corruiſſe, qua illud conſcenderant duo creati ab Auguſto Cenſores Æmilius Lepidus & Muna-

Munatius Plancus. Quod vero eodem loco Dio id in omen trahit, quod factum nempe fuerit, ut ab eo tempore non duo amplius privati homines Cenſores fuerint, ſed iidem poſtremi una hoc munere ſint functi, hinc etiam obiter poteſt intelligi, & conferri cum altero Tranquilli loco de Claudio, *Geſſit & Cenſuram intermiſſam diu poſt Paullum Plancumque Cenſores.* Duo nempe circa Cenſuram mutata ſub Cæſaribus: Primum, quod non ut antea perpetua, & juxta legem de Cenſoribus apud Tullium, *Eaque Poteſtas ſemper eſto*, ſed intermiſſa fuerit Cenſura in agendo cenſu & pro arbitrio Principum ſolita renovari; unde neglecta eadem ab ævo Auguſti ad Claudium, certe ſub Tiberio *adſerente non id tempus Cenſuræ*, & poſtea nonniſi per varia temporum intervalla repetita. Secundo, quod eo caſu etiam non amplius duo Conſules è Conſularibus viris crearentur more veteri, ſed Cæſar vel ſolus Cenſuram gereret, vel Collegam adſciſceret, ut Claudius hunc Vitellium, aut in alium munus illud transferret, qualis ſub Deciis Valerianus Cenſor exſtitiſſe legitur. Poſtremi itaque ſub Auguſto Paullus Æmilius & Munatius Plancus duo privati ſimul veteri Cenſura defuncti, cujus etiam male ab iis geſtæ meminit alias Velleius. Hæc mens Dionis, unde eximie illuſtratur alter Trebellii Pollionis locus, ubi inducit Valerianum onus Cenſuræ recuſantem, *Hæc ſunt propter quæ Auguſtum nomen tenetis, apud vos* CENSURA *deſedit, non poteſt hoc implere* PRIVATUS. Vides paria facientem cum Dione; Cenſuram nempe à privatis ad Principem referentem. *Privati* quippe, ut notum, dicti omnes extra Principem, licet ſummis Magiſtratibus admoti, ſicut paſſim apud Tacitum ac apud Plinium, de Virginio Rufo Conſule, *ſummum faſtigium privati hominis*, & L. Verus jam Con-

In Claudio.

Lib. I v. de Legib.

Annal. II. 33.

Treb. Poll. in Valer.

Lib. LI.

Conſularis, necdum Auguſtus, *diu privatus* Capitolino dictus. Quamquam ſi Dionis Interpretem conſulamus, privatum etiam reperiemus Cenſorem ſub Cara-
L. LXXVII. calla, Ulpium nempe Julianum, ὃς τότε τὰς τιμήσεις ἐγκεχειρισμένος, h. e. juxta Xylandrum, *qui tum Cenſor erat*, verum opportune ita refingente Leunclavio, *cui tum erant commiſſæ cenſiones*. Hinc altum etiam de Cenſoribus ſilentium in libris veterum Juriſconſultorum, niſi quod obiter origo illius vocis tradatur in libro de Ver-
l. 203. borum ſignificationibus, aut priſcæ legis Cenſoriæ alicubi occurrat in eodem mentio; & cujus ſilentii cau-
Obſ. lib. XXIV. c. 7. ſam opportune indicat magnus Cujacius, quod exularet jam ille Magiſtratus è Republica, ideo Trebonianum nihil de eorum officio reliquiſſe. Cenſoris tamen nomen & officium reperiunt nonnulli è recentioribus Juris interpretibus, in lege quadam de Pu-
l. 15. D. de Publican. & Vectig. blicanis, *Cæſar cum inſulæ Cretæ Cotorias locaret, legem ita dixerat*; ubi pro *Cæſar* notat Dionyſ. Gothofredus, quendam J. C. emendare *Cenſorem*, cujus erat locare vectigalia. At inutilis & aliena illa emendatio. Nulli enim tum Cenſores præter Cæſares, qui omnia Cenſoriæ poteſtatis munia, ac proinde etiam Vectigalium locationem & curam in ſe tranſtulerant, ita etiam ut ſibi ſolis omnem facultatem in iis Vectigalibus conſtituendis, reformandis, augendis, di-
l. 10. cod. minuendis reſervarent, ſicut liquet ex alia lege in eodem titulo. Unde etiam quum è Vectigalibus, alia integra ſpectarent ad Principem, ex aliis autem
l. 13. C. de Vectigal. & Com. duas haberent partes, tertiam locandi, quæ civitatum propria, facultatem iiſdem indulgent juxta Conſtitutionem Theodoſii. Incogitanter ergo fecit vir ſummus, qui ad illud Tertulliani de omiſſa ſuis tempo-
De Pallio. ribus Cenſura, *Enimvero jamdudum Cenſoriæ intentionis*

epiſcynio diſperſo quantum denotatus paſſivitas offert, obſervat *denotare* Tertulliano dictum pro ſimplici *notare*, quod erat Cenſorum proprium: hactenus recte; reliqua nollem dicta; Hos ſcilicet Cenſores ſub Imperatoribus nomen tantum habuiſſe, non rem, nec notandi jus: quaſi ſcilicet priſcus ille Cenſorum Magiſtratus remanſiſſet ſub Cæſaribus, quem privati quamquam nomine tenus adminiſtrarent. Equidem quod ex ſuperioribus ſatis etiam notum, inſolitum illud accidit ſub Deciis, ut decreto Senatus & Principum auctoritate, privatus adhuc Valerianus, nondum ſcilicet Auguſtus, Cenſor crearetur, & cum ampliſſima Cenſuræ poteſtate tam circa mores quam cenſum; ita ut ab ea ſoli immunes relinquerentur Præfectus Urbis, Conſules Ordinarii, Rex Sacrorum, & Maxima Virgo Veſtalium. Omiſſus alioquin & ante & poſtea ſub Cæſaribus uſus ſaluberrimi iſtius Magiſtratus, ubi maxime in cenſura morum verſabatur, niſi quatenus aut Delmatius Hannibalianus à Conſtantino fratre Cenſor creatus, ut ex [a] Athanaſio & [b] Socrate conſtat; aut *Cenſor moribus regendis acerrimus*, dictus [c] Ammiano Julianus, & Diocletiani dictum à [d] Vopiſco refertur, *Caſtiores eſſe oportere ludos ſpectante Cenſore*. At Symmachi ævo conſtat Theodoſium de revocanda Cenſura veteri ſollicitum, eandemque voluiſſe Senatus arbitrio permittere. Refugit vero communi decreto illud magiſterium ampliſſimus ordo, & in hanc rem conſcripta Symmacho oratio ſub nomine *Repudiatæ Cenſuræ*, cujus aliquoties in Epiſtolis meminit. Ad quod Theodoſii inſtitutum reſpexiſſe etiam videtur laudator ejus Latinus Pacatus, *à te voluiſti incipere Cenſuram*; haud aliter nempe ac de Alexandro Severo Lampridius, *Prorſus* CENSURAM *ſuis temporibus de propriis moribus geſſit*. Accedit præterea

[a] Apolog. ad Conſt.
[b] L. I. c. 27.
[c] Lib. xxv.
[d] In Carino.

Lib. IV. Ep. 45. & lib. V. Ep. 9.

& altera obſervatio, quod non ſemel ſed bis Cenſuram geſſiſſe L. Vitellium conſtet ex hoc Nummo, in quo inſcribitur CENSOR II. quod omiſſum à Scriptoribus, qui in genere Cenſuræ Vitellii & triũm ejus Conſulatuum meminere. Unde liquet etiam errare viros doctos, qui poſt Marcum Rutilium Cenſorinum, nullum bis Cenſorem adſcitum credidere. Gravem certe refert Valerius, hujus Rutilii Cenſoris iterum creati o-

Lib.iv.c.1. rationem, qua populum corripuit, *quod eam poteſtatem* BIS *ſibi detuliſſet, cujus majores, quia nimis magna videretur, tempus coarctandum judicaſſent.* Equidem quum M. Fabius Buteo, qui Cenſor antea fuerat, Dictator creatus eſſet, quo Senatum legeret, quæ pars erat Cenſorii muneris, ipſe factum id improbat, pro Roſtris

Livius lib. xxiii.c.23. inter alia profeſſus, *nec Cenſoriam vim permiſſam urſi & eidem* ITERUM. Tanti nempe videbatur ſemel etiam Cenſorem fuiſſe, ut quum ſæpe multiplicarentur in eodem homine Conſulatus, tamen vel partem aliquam Cenſoriæ Poteſtatis, in eundem *iterum* conferri, ne ipſi probare auderent, qui inſolito illo honore adficiebantur. At in Inſcriptione Aletrina de quodam L. Be-

Theſ. clxxi. 8. tilieno Vaaro legas inter alia, *Ob haſce Res* CENSOREM *Fecere* BIS, & in altera T. Flavii Hilarionis,

Theſ. ccccxi. 2. CENSOR BIS AD MAG. CREANDOS. Verum hi Cenſores ex eorum genere, non qui Romæ, ſed vulgo in Municipiis & Coloniis creabantur, quæ oppida

[a] Lib.xxix. c.37. [b] Lib.x.Ep. 83.& 113. ſuos quoque habuiſſe Cenſores, ex [a] Livio, [b] Plinii Epiſtolis, aliiſque monumentis antiquis haud ignotum. Et hæc de Cenſura ſub Cæſaribus, cujus rationem non videntur ſatis adſequuti viri docti, & in qua tradenda haud contemnendum occurrit Nummorum beneficium.

De Titulis aliis ſpecialibus à Diis petitis.

Accedunt hic peculiaria quædam nonnullorum Augustorum

guſtorum cognomenta à DIIS petita; Titulis devi-
ctarum Gentium; aut Adfinitatibus nonnunquam
ac Adfectibus deſumpta. Prioris generis eſt OLYM-
PII nomenclatio, quo nomine cultum à Græcis Ha-
drianum non aliunde manifeſtius, quam ex rariſſimis
ejus Nummis conſtat. Unus occurrit æreus maximus
Laodicenſium cum inſcr. ΑΥ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟϹ. In Cimel.
ΟΛΥΜΠΙΟϹ, *Imperator Cæſar Trajanus Hadrianus Olym-* Regin.
pius. Habuit jam olim geminum ei nummum Erizzo, Sued. & Mediceo.
ſed cujus genuinum ſenſum aut lectionem integram
non eſt adſequutus, ut videre apud eundem licet. Al-
ter Epheſiorum inſcriptus ΚΑΙϹΑΡ ΟΛΥΜΠΙΟϹ
ΑΔΡΙΑΝΟϹ *Cæſar Olympius Hadrianus*, in averſa Tem-
plum cum Tropæo & inſcr. ΕΦΕϹΙΩΝ

In Cimel. P. Seguini.

Eundem ΟΛΥΜΠΙΟΥ titulum tribuunt quoque Ha-
driano alii antiqui Nummi, quos citat in Euſebianis
ἐπάνω, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙϹΑΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΝ Animad.
ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΤΟΝ p. 215.
ΕΑΥΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ. Cum Jove nempe *Olympio*
communis eidem hæc appellatio, occaſione Templi,
quod illi pariter ac ſibi Athenis dicavit eo nomine Ha-
drianus, ut ex Dione & Spartiano licet colligere, *A-* Spart. in
thenis Jovis OLYMPII *ædem & aram ſibi eodemque mo-* Hadrian.
do per Aſiam iter faciens Templa ſui nominis conſecravit.
Unde illuſtratur etiam Pauſanias, qui hujus Templi In Atticis.
Athe-

Athenis ab Hadriano conſecrati meminit, in eoque ſingulas urbes ſtatuas illi poſuiſſe commemorat; quas nempe erectas ſub titulo ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ, ex præclaris his Laodicenſium & Epheſiorum nummis liquere videtur. Hinc factum etiam, ut plures occurrant adhuc hodie Nummi Græci ejuſdem Hadriani cum Jovis effigie in averſa parte, quos non magis Athenis, ut Erizzo exiſtimavit, quam alibi per Aſiam percuſſos hinc diſcas. Non audiendus proinde illuſtris Scaliger, qui ludos Hadrianales *Olympia* vocari credidit, quod in Olympiada inciderent; & à qua etiam explicatione videtur quodammodo recedere in Euſebianis ultimæ reviſionis. Præter Jovem enim, cum quo communem ſibi hunc titulum voluit Hadrianus, quod diſerte à Spartiano traditum, jam olim dictus etiam *Olympius Hercules*, auctoribus Herodoto ac Diodoro; & Inſcriptio Alexandri in India apud Philoſtratum, ΔΙΙ ΟΛΥΜΠΙΩ; & à Pericle ſuſceptum idem Athenis *Olympii* cognomentum, quod ut arrogantia plenum in eodem ſugillat Plutarchus; & à Caio denique ſimile quid tentatum, qui *ſimulacra* JOVIS OLYMPII *è Græcia Romam transferri juſſit, quibus capite dempto ſuum imponeret.* Neque eundem JOVIS titulum ſilent antiqui & rariores quidam Nummi tum Romani in Auguſto, IOVI OLY. tum Græci in Nerone, ΔΙΟϹ ΟΛΥ· ſeu Ὀλυμπίου, & cui Σωτῆρι Ὀλυμπίῳ tertium poculum propinaſſe veteres, notat alicubi Pindarus. Cæterum ab hoc Hadriano Olympio, dictus etiam locus in Delo *Olympium*, quem Hadriani pecuniis ibidem ædificarunt Athenienſes, ut ex Phlegonte Hadriani liberto refert Stephanus Byzantius. Inde etiam *Olympia* & *Hadrianea*, ſeu Hadrianales ſolemnes ludi per Aſiam conjungi videntur in Inſcriptione veteri

Lib. v. de Emend. Temp.

Herodot. l. II. & Diod. Sic. l. IV.

In Vit. Apoll. l. II. c. 15.

In Pericle.

In Cimel. Cæſar. & Muſeo Seguini.

Od. IV. Iſthm.

In voce Ὀλυμπίειον.

teri

teri, ΕΝ ΖΜΥΡΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΝΙΑ; quamquam mea ſententia, non neceſſe ſit illa de eodem agone intelligere; ut nec cum τῷ θαυμασίῳ Emendatore Temporum, *Panathenæa*, *Olympia*, *Panellenia*, *Hadriania*, quorum eadem Inſcriptio meminit, de uno etiam eodemque agone interpretari; quod ſatis refellit vel unus Pindari Græcus Interpres, quem ipſe alibi quoque citat ὁ αὐτῷ. Cæterum hujus Hadriani exemplo, dictus itidem ab Epheſiis OLYMPIUS Commodus, ut docet nos hodie præclarus ejuſdem Auguſti nummus, ΑΥ. ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΚΟΜΜΟΔΟΣ, in averſa autem duæ figuræ ſtantes ΕΦΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. At HERCULIS etiam nomen eidem Hadriano tribuunt aliquot Nummi, qualem unum evulgavit Triſtanus cum inſcr. HERC. GADIT. ſeu *Herculi Gaditano*. Quo referri debet inſcriptio Græca alterius Nummi, prolata jam olim à doctiſſimo Caſaubono è penu Thuanea, in qua *Hercules Romanus* vocatur, ΑΥΓ. Κ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΩΜΑΙΟΣ; & altera itidem in qua *Hercules Servator*, idem dicitur ΗΡΑΚΛΕΙ ΣΩΤΗΡΙ ΑΥΓ. *Herculis* alioquin cum nomen tum habitum geſtaſſe Commodum, è priſcis authoribus notum, qui illi eandem quoque ROMANI HERCULIS appellationem largiuntur, *Appellatus eſt etiam* ROMANUS HERCULES, *quod feras Lanuvii in amphitheatro occidiſſet*, & alibi accepiſſe ſtatuas in Herculis habitu, & menſem Septembrem HERCULEUM etiam ſub eodem dictum tradunt, ſicut Urbem Romam ab eo *Coloniam Commodianam*, & *Senatum Commodianum* nuncupatum; ut mittam Claſſem quoque Africanam *Commodianam Herculeam* ab eo denominatam. Præclaram vero hujus rei fidem adhuc hodie præſtant,

Theſ. Grut. cccxiv. 1.
L. v. p. 480.
Ad Olymp. VII.
Anim. ad Euſeb. 215.
In Cimel. Regin. Suec.
Lamprid. in Commodo.

cum ſtatuæ Commodi in Urbe cum illo Herculis habitu,

Martial. l. ix. Ep. 64. *Herculis in magni vultus deſcendere Cæſar*
Dignatus Latia dat nova templa via;

tum adhuc luculentius nonnulla ejus Numiſmata, cum habitu & ornamentis Herculeis, ac inſcr. HERCULI ROMANO AUG. vel ut præfert nummus aureus Regiæ Gallorum Gazæ, HERCULI ROMANO, ac juxta alium Muſei Patiniani in eandem Gazam tranſlati, ΡΩΜΑΙΩΝ ΗΡΑΚΛ. *Romanorum Herculi.* Accedit his alius Nummus, in quo figura cum Plauſtro, Bove, & Vacca, ſolito Coloniæ deducendæ ſymbolo, ac inſcr. HERCULI ROM. CONDITORI P. M. TR. P. XVII. COS. VII. P. P. ut mittam alterum cum inſcr. HERCULI COMMODIANO, quod nempe ab eo tanquam altero Romulo Roma COLONIA COMMODIANA diceretur. Quo proinde referri debet alia adhuc inſcriptio, ex qua ROMULUM dictum eum Cæſarem conſtat in numiſmate Epheſiorum Mediceo Α. ΑΥΡ. ΡΩΜΥΛΟϹ ΚΑΙϹΑΡ, *L. Aurelius Romulus Cæſar*. Nec diverſo utique conſilio, ſed majori fide ROMULUS AUGUSTUS dictus jam olim Antoninus Pius in præclaris aliquot illius Nummis. Idem alias HERCULIS nomen à Maximiano adſumptum ſatis liquet; unde non ſolum HERCULIUS appellatus in priſcis monumentis, ſed & ſingularis Nummus in ejuſdem honorem percuſſus ſub figura Herculis cum Hydra depugnantis & inſcr. HERCULI DEBELLATORI, de cujus ſymboli ratione actum jam à nobis alio loco. Nec aliena hinc appellatio HERCULIS VICTORIS, cum Maximino Cæſari, tum magno Conſtantino necdum Chriſtiano, in aliquot eorundem Nummis tributa. Haud aliter nempe

nempe ac Æmilianus Auguſtus HERCULIS CONSERVATORIS nomine in veteri Lapide; aut Severus HERCULIS DEFENSORIS elogio ſignatur in antiquo numiſmate. JOVII vero nomen à Maximiani Collega Diocletiano receptum docent antiqua Lapidum ac Nummorum monumenta. Hinc utrumque etiam Diocletianum & Maximianum JOVIS & HERCULIS nominibus deſignatos videas in præclaro Nummo, in quo tres Monetæ cum inſcr. MONETA JOVI ET HERCULI AUGG. Scilicet ad fidem Oratoris, qui de utroque Cæſare exclamat, *Sancte* JUPITER *&* HERCULES *bone*, alibi, aurea ſæcula, *auſpiciis* JOVIS *&* HERCULIS *renaſci*. Inſignis alter aureus Regiæ Gallorum Gazæ, in quo juncta Diocletiani & Maximiani capita, in averſa iidem duo Imperatores ſacrificantes cum Ara aliiſque figuris, & inſcr. JOVIO ET HERCULIO, Diocletiani & Maximiani nominibus ſuppreſſis, quæ alioquin in præclaris id genus Nummis frequenter conjunguntur, nempe JOVIO DIOCLETIANO & HERCULIO MAXIMIANO. Ita ſolis *Jovii* & *Herculii* nominibus deſignant eoſdem nonnunquam Scriptores illorum temporum; ut hinc etiam *Herculea* & *Jovia cohors* ab utroque hoc Cæſare, ut videtur, denominata,

In Cimel. Reg. Chriſt. & Card. Buoncomp.

Panegyr. Maximian.

Vid. Panegyr. Maxim. & Eumen.

Herculeam ſuus Alcides Joviamque cohortem
Rex dicit ſuperum.

Claud. de Bell. Gildon.

Cæterum JOVII nomen à Diocletiano ad Succeſſores ejus Galerium, Maximinum, Licinium, alioſque tranſiiſſe rurſus ex præclaris eorundem Nummis conſtat, JOVIUS MAXIMINUS NOB. CÆSAR; aut JOVIUS LICINIUS AUG. vel juxta eximium Nummum inclitæ Reginæ, DD. NN. JOVII LICINII INVIC. AUG. ET CÆS. quem videre etiam licet apud

Tom. III. p. 428. pud Triſtanum, qui eundem de Galerio Maximiano, qui JOVIUS dictus, & Licinio ab eodem Galerio creato Cæſare haud incommode mea ſententia explicat; quamquam norim in alia ſententia verſari eruditos Antiquarios, ac inter eos amicum noſtrum, qui eundem ſuis ad me litteris de Liciniis Patre & Filio interpretabatur. A JOVIO vero profectum poſtea JOVIANI AUGUSTI nomen, ut videre licet apud Themiſtium in Panegyrico, quem dixit eidem Imperatori; ſicut alias *Sententiam Jovialem*, h. e. à Jove prolatam vocat Martianus Capella. Lib. I. Cæterum de ipſa ΘΕΟΥ vel DEI citra ambages appellatione, quam Senatui, Auguſto, Caio item, Aureliano, Caro tribuunt quoque antiqui Nummi, jam abunde egimus alibi in hoc opere.

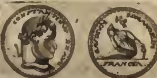
De Titulis DEVICTARUM GENTIUM. A Victoriis aut Titulis devictarum Gentium nota ex iiſdem cognomina GERMANICI, BRITANNICI, SARMATICI, DACICI, ARMENIACI, ARABICI, ADIABENICI, PARTHICI, MEDICI, PERSICI, Druſis, Germanicis, Caiis, Claudiis, Neronibus Vitelliis, Domitianis, Nervis, Trajanis, Antoninis, Severis, Maximinis, Diocletianis, Caris, in eorundem Nummis uſurpata. Neque enim idem mos Romanorum, quem apud Perſas obtinuiſſe docet Agathias; Lib. IV. p. 135. ed. Reg. ut devictæ Gentis appellationem Victoris demum filius geſtaret. At ſumma illa non privatorum ſolum libera adhuc Republica, ſed Auguſtorum etiam ambitio; ut reliquis faſtigii ſui titulis debellatæ gentis cognomentum infererent, ſicut de Juliano loquitur Ammianus, Lib. XXII. *ornamentis illuſtrium gloriarum inſerere* PARTHICI *cognomentum ardebat.* Ita inſuper ex iiſdem Nummis patet, quam vere per intervalla temporum decreta hæc iiſdem narrent Hiſtoriæ Augu-

Auguſtæ Scriptores; nec *Armenici*, ut vulgo apud eoſdem legitur, ſed *Armeniaci* reponendum eſſe vocabulum. JUDAICI vero cognomen ob Religionis odium & gentis contemptum, non item videmus à Veſpaſiano aut Tito admiſſum, quamvis frequens JUDÆÆ CAPTÆ, & in aliis rarioribus Nummis eorundem Cæſarum JUDÆÆ DEVICTÆ occurrat mentio. Cæterum exceperunt eoſdem Titulos ſequiori ævo cognomina ALEMANNICI, FRANCICI, GOTTHICI, PONTICI; quæ in Valentiniani, Juſtini aliorumque illius ætatis Auguſtorum Inſcriptionibus & Monumentis paſſim leguntur. Indignatur quidem eo nomine Gotthorum Rex Theodebertus apud Agathiam, quod Juſtinianus *Francicum* ſe, *Alemannicum*, *Gepidicum*, *Longobardicum* in Edictis inſcriberet, quaſi omnium illarum gentium debellator eſſet ac dominus. In vicem nempe GERMANICI, amati adeo pluribus Auguſtis Cognominis, ut vel eorundem Nummi luculenter arguunt, inducta poſtea nomina cum FRANCICI tum ALEMANNICI. Utrumque etiam ſimul jam olim receptum, quum nondum Alemanniæ aut Franciæ nomine Germania reliqua; ſed cum eadem Alemannia, tum Francia, pars quædam aut veluti appendices Germaniæ cenſebantur. Hinc de Probo Vopiſcus, *teſtes Germani & Alemanni longe à Rheni ſubmoti littoribus*, & de Caracalla Spartianus, *Nam quum* GERMANICI *& Parthici & Arabici &* ALEMANNICI *nomen adſcriberet, nam Alemannorum gentem devicerat.* Unde miror doctiſſimum Dionis aliorumque Excerptorum editorem, apud unum Aurelium Victorem in rebus Caracallæ mentionem Alemannorum obſervare, qui recte alias in iiſdem Excerptis Ἀ'λϐανὲς in Ἀ'λαμϐανὲς ſeu *Alemannos* tranſmutat. Conjun-

Lib. I. p. 15. ed. Reg.

Pag. 109.

ēta autem vides in adductis modo auctorum locis GERMANICI & ALEMANNICI, ut diverſa adhuc nomina; donec poſterius, quamquam ſerius, latioris Germanorum gentis locum paullatim occupavit. Eadem nempe ætate inducta ALEMANNIÆ & FRANCIÆ in Hiſtoriam Cæſarum & mox in eorum quoque Nummos vocabula. Prioris fidem faciunt cum Nummus aureus magni Conſtantini ab Occone deſcriptus, & cui geminum vidi apud illuſtriſſimum Colbertum cum inſcr. ALEMANNIA, (non ut habet vulgata inſcriptio Nummi Gazæ Areſchotanæ ALAMANNIA) tum duo alii Conſtantini Junioris, prior
Tom. III. 581. cum eodem Gentis nomine, alter à Triſtano traditus ALEMANNIA DEVICTA. Unde liquet, ut obiter hoc dicam, corrigenda ea Auctorum loca, in quibus *Alamannia* vulgo & *Alamanni*, pro *Alemannia* & *Alemanni* legitur. Poſterioris vero ſeu FRANCIÆ meminit itidem nummus aureus Magni Conſtantini,
In Cimel. Reg. Gall. Card. Leop. Med. & Ill. Colberti. quem in illuſtrioribus Italiæ veſtræ & Galliæ Cimeliarchiis tractare licuit, & ejus quoque iconem inde nanciſci, quæ priori parte Conſtantinum ſignat, poſteriori Tropæum & jacentem mulierem, ſolitum Provinciæ debellatæ ſymbolum, cum inſcr. GAUDIUM ROMANORUM, infra FRANCIA.

Vix aliud monumentum illuſtrius videas hujus appellationis, quamquam FRANCORUM non obſcura ſit apud Libanium, Ammianum, Socratem, aliosque mentio in rebus Conſtantini filiorum & Juliani; et jam ante FRANCICI cognomen tum Probo tribuat Vopiſcus,

piſcus, *Tu* FRANCICUS, *tu Gotthicus, tu Sarmaticus, tu Parthicus:* ut facile pateat, ævo Valentiniani non primum illud repertum, ſicut quibuſdam eruditis placuit. Quæ autem FRANCIA in hoc Nummo deſignetur abunde docebunt vel Procopius, vel Agathias, apud quos frequenter occurrunt Franci circa Rhenum habitantes, & Germani olim dicti. Parcimus congerendis locis, in re hodie non ignota. Germanorum itaque & Germaniæ loco, quibus appellationibus antea vocabantur, FRANCORUM & FRANCIÆ nomen non ævo ſolum Agathiæ aut Procopii, ſed jam Probi & Conſtantini ætate receptum; ſicut alterum *Alemanniæ* & *Alemannorum*; ut cum ex Auctoribus eorum temporum, tum ex præclaris his Nummis conſtat. Quibus addas licet Hieronymum, *Inter Saxones quippe & Alemannos gens ejus non tam lata quam valida, apud Hiſtoricos* GERMANIA, *nunc vero* FRANCIA *vocatur*. Non ergo in ſolum *Alemannorum* nomen conceſſit Vopiſci ævo *Germanorum* appellatio, (ut male ad eum Scriptorem adſerebat ὁ πάνυ, quo Caſauboni loci cujuſdam interpretationem refelleret) ſed *Francorum* quoque; ut clariſſime diu etiam poſt Vopiſci tempora Procopius & Agathias docent. Cæterum non Francorum ſolum, ſed FRANCIÆ quoque, ſicut in ſuperiori Nummo & adlegato Hieronymi loco mentio cum apud Claudianum, In Vita Hilarii.

— *quam* FRANCIA *Reges* In Pr.Conſ.
Quos dederis; Stil. l. 1.

tum in antiquis aliquot Juliani Codicibus, ἠκολούθουν δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ συγγενὲς σύμμαχοι προθυμότατοι ΦΡΑΓΓΟΙ καὶ Σάξωνες τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον καὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν ἐθνῶν τὰ μαχιμώτατα καὶ πόλις πᾶσα καὶ ΦΡΑΓΓΙΑ πρόσοικος Ῥήνῳ, Orat. 1. pro quibus poſtremis verbis expuncto *Franciæ* nomine

quod

quod inutilis videretur ejus repetitio poſt præmiſſos *Francos*, φρούριον πρόσοικον admiſit in textum Juliani Petavius. *Sequebantur vero eum pro jure conſanguinitatis auxiliares promptiſſimi* FRANCI *& Saxones, Gentium quæ trans Rhenum & ad mare habitant bellicoſiſſimæ, & civitas univerſa, &* FRANCIA *Rheno adjacens.* Utramque alias Germanorum Gentem Francos & Alemannos, inter ſe acerrime nonnunquam commiſſos abunde docet Var. lib. 11. c. 45. Theodericus apud Caſſiodorum; qui ob debellatos Alemannos Ludovico Francorum Regi gratulatur. Quamquam enim utrique Germani, longe tamen moribus & cultu diſpares: Franci juxta Agathiam veſtitu Lib. 1. p. 13. ed. Reg. tantum & lingua à Romanis diverſi, iiſdem cæterum legibus & moribus uſi, inter omnes barbaros maxime civiles, & ſacrorum reverentes: Alemanni autem truces & ſacrilegiis, ut ille quidem perhibet, adſueti. L. 11. p. 36. Errat vero haud leviter Libanius, qui *Francos* quaſi Φραγκτοὺς ſeu gentem bene *vallatam*, & inde corruptum Φράγκων ſeu *Francorum* nomen: quaſi nempe à Græcis *Franci* nomen ſuum eſſent mutuati. Locum, quia haud paſſim obvius, & Francorum etiam ſitum tangit, adſcribemus;

In Baſilic. 138. Ἐστὶ γένος Κελτικὸν ὑπὲρ Ῥῆνον ποταμὸν ἐπ' αὐτὸν Ὠκεανὸν καθῆκον, οὕτως ἀκριβῶς πεφραγμένον πρὸς τὰ τῶν πολέμων ἔργα, ὥστε τὴν προσηγορίαν ἀπ' αὐτῶν δεξάμενοι τῶν πράξεων, ὀνομάζονται ΦΡΑΚΤΟΙ. οἳ δὴ ὑπὸ τῶν πολλῶν κέκληνται ΦΡΑΓΚΟΙ. τοῦτ' ἐστι προσηγορία τῇ τῶν πολλῶν ἀμαθίᾳ διεφθαρμένη· *Gens eſt Celtica trans Rhenum fluvium ad ipſum Oceanum pertingens, adeo bene vallata ad caſus bellicos, ut appellationem ab ipſis rebus geſtis nacti dicantur* FRANCTI, (ſeu vallati) *à multis autem vocentur* FRANCI, *corrupto nempe ex errore plurium nomine.* Cæterum & FRANCICI & ALEMANNICI, ac reliqua id genus cognomina devictarum Gentium, uno nonnunquam titulo complexi Vi-

CTOR

CTOR GENTT. BARBARR. aut DEBELLATORI GENTT. BARBARARUM, ſicut legitur in præclaro Nummo Conſtantis; aut TRIUMFATOR GENTT. BARB. in altero argenteo magnitudine & raritate inſigni. Quo ſpectat geminus titulus DOMITORIS GENTIUM BARBARARUM in veteri Lapide Valentiniani Auguſti, & alius Nummus eximius magni Conſtantini, cum ampliori adhuc elogio EXUPERATOR OMNIUM GENTIUM, quem vidiſſe memini in incomparabili Triumphatoris Regis Gaza. In Cimel. Regin. Christ. Theſ. Grut. M.LXXXVI. 9.

Adfinitatis vero aut *Adfectus* ſuſcepta nonnunquam à Cæſaribus nomina parandæ benevolentiæ, aut in grati erga Deceſſores animi ſignificationem. Hinc ſpectat ANTONINORUM nomen celebratum adeo in monumentis Hiſtoriæ Auguſtæ, & quod ſex Cæſaribus vulgo Nummi tribuunt, *Antonino Pio*, *Marco Aurelio*, *Commodo*, *Caracallæ*, *Diadumeniano*, & *Elagabalo*. His *L. Verum* & *Getam* addit Capitolinus in Macrino, ut octo *Antoninos* efficiat; quod tamen nomen in eorum Nummis qui ſuperſunt non pauci, expreſſum hodie non legas. Inde vero, ne tot ANTONINI confuſionem inducerent, quod monuit etiam egregius Legum interpres, vocati iidem in libris Juriſconſultorum *Divus Pius* (nonnunquam *Titus Antoninus*, & *Antoninus Pius*); *Divus Marcus*; *Divus Commodus*; *Caracalla* autem *Divi Antonini* nomine paſſim deſignatus. Cæterum ex iiſdem Nummis patet luculenter, quam vere inter reliquas Senatus acclamationes, hanc in Alexandro Severo referat Lampridius, MONETÆ *nomen* ANTONINI *reddatur*; aut alibi adſumpto à militibus in nomen Antonini Diadumeniano, ANTONINUM *habemus, omnia habemus*. Ab Antonino Pio ſcilicet ad M. Aure- *De Titulis* ADFINITATIS *aut* ADFECTUS. Ræward. Var. l. III. c. 10.

lium & reliquos dein tranſiit uſus hujus appellationis, pro more illorum temporum, quo adoptati Cæſares Deceſſorum nomina vulgo retinebant; unde & NERVA TRAJANUS & TRAJANUS HADRIANUS, & ipſe Pius HADRIANUS ANTONINUS in eorundem Nummis & Marmoribus vocantur. Ita SEVERUS PERTINAX frequens in Severi Nummis, *ut eſſet Imperator vere nominis ejus, vere* PERTINAX, *vere* SEVERUS, ac ut idem Auctor paullo ante, *ſe quoque* PERTINACEM *vocari juſſit, quamvis poſtea id nomen aboleri voluerit querimonia amicorum.* Quod diſcrimen notant adhuc hodie ejuſdem Severi Nummi, cum adjuncto cognomine *Pertinacis* & ſine eodem frequentes, adeo ut hos etiam prioribus poſteriores vel inde conſtare poſſit.

Rævard. Var. lib. III. c. 10.

Neque tamen cum laudato paullo ante Juris Antiſte, ad eundem Severum ac filium Antoninum vulgo Caracallam reſpexiſſe crederem Modeſtinum, ubi ait, *Divus Antoninus & Pertinax reſcripſerunt.* Non vero ideo, ut colligere quis poſſet, quod jam ante mortem, *Pertinacis* cognomen abdicaverat Severus; illud enim eidem mortuo tribuunt quoque lapides antiqui: aut quod præter ordinem temporum ac aliorum id genus Reſcriptorum morem, in quibus vulgo DIVI *Severus & Antoninus* occurrit, filius Patri præponatur; id enim in his Imperatoribus factum nonnunquam videas, ut frequenter ab Ulpiano de utroque Severo & Caracalla, [a] *Reſcripto Imperatoris noſtri & Patris ejus*, aut [b] *Imperatoris noſtri & Divi Patris ejus*, ac ab ipſo quoque Modeſtino, [c] *Divus Magnus Antoninus cum Patre reſcripſit.* Sed illud obſtat, quod parum veriſimile videatur ac ſit inſolitum alias vel apud Auctores, vel in aliis Nummorum Lapidumve monumentis, ſolo *Pertinacis* nomine Severum deſignari; ſicut neque per *Trajanum* Hadria-

L. 12. § 2. D. de fidei-com. libert.

Vid. Theſ. CCLXXI. 1.

[a] L. 1. §. 10. D. de extra. cogni.

[b] L. 6. §. 2. D. de Pollicit.

[c] L. 11. §. 3. D. de mun. & hon.

Hadrianus, aut per *Hadrianum* Pius ſolent intelligi, quamquam ambo ea cognomenta tulerint: Ad M. Antonium itaque & Helvium Pertinacem reſpexit, mea ſententia, Modeſtinus, quorum ille non ſemper *Divus Marcus*, ſed *Imp. Antoninus* ſæpe inſcribitur, ut paſſim, *Imperatores Antoninus & Verus.* Neque vero inſolitum in libris veterum Juriſconſultorum, ut Imperatorum, quorum exſtabant eadem de re Reſcripta, quamquam non ſimul regnaſſent ſicut Divi Fratres, nomina conjungantur; quomodo [a] *Divus Pius & Severus reſcripſerunt*; alibi [b] *D. Veſpaſianus & Hadrianus*; item [c] *D. Pius & Imperator noſter*, nempe Antoninus Caracalla. Ut vero ad Marcum potius quam ad Pium referam facit, quod poſtremum vix ſolo *Antonini* nomine deſignatum videas in iiſdem libris, verum, ut jam innui, aut ſub nomine *Divi Pii*, aut cum prænomine *Titi Antonini*, vel cognomine *Divi Antonini Pii.* Quamquam & ſolis *Divi Antonini* nominibus *Pium* videatur deſignaſſe Paulus, ubi inquit, *Divus Antoninus Antiochenſes colonos fecit, ſalvis tributis*, mox de Caracalla, *Imperator noſter Antoninus civitatem Erniſenorum*, &c. Deductam enim à Pio non autem à Marco Antiochiam, ut exiſtimabat Scaliger, minus à Caracalla, alibi ex eadem Nummorum penu docemus. Unde liberum eſt lectori ad alterutrum vel Pium vel Marcum, Reſcriptum, de quo agit Modeſtinus, referre. Cæterum adfectatam ab eodem Severo cum Marco adfinitatem, & erga memoriam Commodi propenſionem, egregie illuſtrant rariores ejuſdem vel filii Caracallæ nummi; in quibus aut Severus DIVI MARCI FIL. aut Caracalla *Commodus* etiam vocatur, ut in veteri Nummo Laodicenſium apud Triſtanum. Singularis etiam hujus notæ nec paſſim obvius ejuſdem Severi nummus, inſcriptus ANTONINI, NEP.

[a] L. 2. §. 3. D. ad SC. Vellei.

[b] L. 18. §. 30. D. de mun. & hon.

[c] L. 4. D. ad SC. Vellei.

L. 8. D. de Cenſi.

Tom. II. p. 185.

In Cimel. Ill. Cam.

NEP. ſeu *Nepos*; quo illam cum Marco adgnationem magis adſtrueret, qui PII adoptione filius; & Adriani exemplo, qui in aureo Nummo inſcriptus DIVI NERVÆ NEP. ſicut in Lapidibus antiquis; aut quomodo in iiſdem Antoninus Caracalla, *M. Aurelii Nepos*, *Antonini Pii Pronepos*, *Hadriani Abnepos*; *Trajani* autem & *Nervæ Adnepos* aliquoties vocatur. Huc referri etiam debet expreſſa illa ſanguinis ac adfinitatis ſignificatio in nummis Maxentii, DIVO MAXIMINIANO PATRI MAXENTIUS AUG. & in alio IMP. MAXENTIUS DIVO MAXIMINIANO SOCERO; ut eundem Socerum & Patrem vocet. Signata rurſus in aliis Nummis ejuſdem Maxentii in Filium pietas, IMP. MAXENTIUS DIVO ROMULO AUG. FILIO, & cum Conſtantio Chloro cognatio, IMP. MAXENTIUS DIVO CONSTANTIO COGNAT. ut ſedulitatem abunde agnoſcas illius Cæſaris, in prodendis ad poſteros propriis neceſſitudinibus.

In Cimel. Card. Medic.

Vid. Theſ. CCLXXI. I. 2.

DIS-

DISSERTATIO NONA.

DE

PRÆSTANTIA ET USU NUMISMATUM ANTIQUORUM.

Meministi etiamnum, ut opinor, Octavi nobiliſſime, quum in Hortis Juſtinianeis ego & Marquardus Gudius, ab omni liberali doctrina egregie inſtructus, idemque peracri ingenio, una tecum eſſemus, incidiſſe ſermonem de Nummis & Lapidibus antiquis, ac unde major in Hiſtoriam Veterem & omne litterarum genus utilitas redundaret. Neque vero hic replicabo ſingula, quæ utrinque, invitante loci Genio, amicæ & jucundæ, tibi certe, quod non ſemel etiam ab eo tempore declaraſti, longe gratiſſimæ concertationis ſtudium ſuppeditabat. Neque tamen valde, ſi bene memini, rationes noſtræ diſſidebant. Etenim incredibilem quandam Inſcriptionum, quæ vetuſtis ſaxis continentur, præſtantiam, & late diffuſam per omne genus priſcæ ac reconditæ doctrinæ varietatem, amico noſtro haud illibenter largiebar. Immortali certe beneficio demeruiſſe ſæculum & poſtfuturas ætates, qui in iis colligendis ac ordinandis laborarunt noſtra & patrum memoria, viros cohortis litteratæ principes. Neque inferiorem palmam eos manere, qui eodem ſtudio incenſi, (inter quos amicus ille noſter, & pridem alter Germanus quoque, varia Vir & exquiſita doctrina) in eo ſtadio decurrere cogitant. Inde utique, nec aliunde

ferme, petendos varios Sacrorum ritus; Fœderum formulas; Magiſtratuum ſcita, munia, diſcrimina; Collegiorum, Corporum, Profeſſionum genera, officia, rationes; Domus Auguſtæ miniſteria; Titulos Operum publicorum; multa domi militiæque inſtituta: adde Manium jura; Pietatis mutuæ Parentum, Conjugum, Liberorum, ac eruditæ ſimul elegantiæ monumenta; principis denique gentium Populi nomina, ætates, tribus, ſingula publicis quaſi Tabulis deſcripta. Hæc certe aliaque tot litteratis ex omni memoria ætatum, temporum, civitatum Saxis, impenſum quoddam pretium apud gnaros talium ac intelligentes haud immerito conſtituere. At eſſe viciſſim infinitum pene Auri, Argenti, Æris veterum ſignati uſum hodieque; eſſe quæ mire adficiat, non vero æruginem ſolum adfricet, priſcæ monetæ tractationem; eſſe ubi eadem majorem etiam laudatis modo ſaxis utilitatem adferat, ſed nondum ſatis hactenus notam & exploratam. Immenſas etiamnum latere opes in Gazis virorum principum, ac in loculis antiquariorum, quibus penus omnis eruditionis mirum quantum poſſit locupletari. Antiquitatis certe gloria præcellere peculium hoc noſtrum; quum Inſcriptionum omnium, quæ hodie exſtant, vel fatente viro docto, cui hoc opus ætatem fuit, vetuſtiſſima occurrat Duiliana, quæ incidit in annum Urbis conditæ CCCCXCIII; Nummos autem, ut è Romanis antiquiſſimos æreos liberales mittam, cum pro[illegible] Jano bifronte, plures inter Græcos exſtare magno Alexandro vetuſtiores, ac Urbis ferme natalibus pares. Quid jam copiam eorundem dicam & varietatem incredibilem? quid opportunitatem eoſdem tractandi ac tecum transferendi in quaſcunque oras volueris, longe utique majorem; adeo ut unius Muſei anguſtiis inciſas

Th. Reineſ. Var. l. III. c. 16.

ciſas tot antiquitates, tot memorias, tot commentarios, quaſi in nuce Iliada, continere liceat? Quid commemorem cælaturæ præſtantiam, ingenium artificum, priſcæ ætatis elegantiam? Quid illam ipſam imaginum vim ac virtutem plane admirabilem prædicem, qua rerum hominumque, non appellationes dumtaxat ac elogia, ſed ſimulacra ipſa, ipſa ora, ipſa momenta rei geſtæ, haud infiguntur ſolum animo, verum ante oculos ponuntur; qua diverſos Deorum habitus dignoſcere; cæremoniis Sacrorum intereſſe; ſacras Ædes, Baſilicas, Porticus, Theatra, Portus, Aquarum ductus, aliaque publica Opera, non nudos eorum titulos intueri; ſolemnia denique Ludorum, quaſi in quatuordecim aut in Orcheſtra ſedeas, etiamnum ſpectare conceditur. Quid beneficium illud diſſimulem, quod ipſa Marmora, ipſæ Statuæ huic Æri unice imputant; ſine quo utique magna pars eorum levi adficeret nos hodie voluptate, inani certe deſiderio torqueret, dum quos vultus eadem referunt, haud indicare quærentibus poſſent? Quid jam Orbis veteris depicti quaſi in tabella effigiem adducam? nullum equidem celebre oppidum, multa etiam aliunde ferme ignota, per Aſiam, Africam, Græciam, Thraciam, Macedoniam, Siciliam, Italiam, Hiſpaniam, aliaſque regiones, quod his monumentis originem, ſacra, memorias ſuas non conſignarit? Nihil damus hic argumento, neque me amor ſuſcepti negotii fallit, ut tamen fieri ſolet ſæpenumero. Conſulatur vel Sicilia Parutæ; tota certe in Nummis, è quibus unice conſtat hoc opus, (& quot adhuc latent alibi, quot ipſi notavimus hujus generis intactos?) non hodierna quidem, multum viſa nobis priſcæ gloriæ degener, ſed vetus illa nobilis Inſula, illa altrix Urbis Æternæ & omnium elegantiorum artium,

pacis decora; ſelecta nempe opportune, quæ poſterorum memoriæ commendarentur. Ibi res illas illuſtres cernimus, quas ex dignitate populi Romani viſum eſt non Annalibus ſolum, ut ille loquitur, aut vero diurnis urbis Actis mandare, ſed publico ære ſignatas æternitati temporum tradere. Accedit defectus aut hiatus Hiſtoriæ Auguſtæ, dum centonem ejuſdem tractamus ex variis laciniis conſutum; quo fit ut aut vita plurium Cæſarum negligentius tradita ſit, aliorum etiam tota interierit. Neque enim licet hodie conſulere, aut Ephemeridas eorundem Cæſarum; aut libros linteos; aut Maximi Fabii, Marcellini, Dexippi, Valentis, Marii, aliorumque βιογράφων laudata jam olim monumenta. Jacturam hic eorundem ſupplet luculenta Nummorum id genus ſupellex, ex qua integritas mutilis, lux obſcuris, ignotis vero Cæſarum Actis fides & veritas conſtat. Nec juvat hic ire per ſingula, aut quæ in hoc genere nobis ſepoſuimus non pauca ad ſupplementum Hiſtoriæ Auguſtæ, aliis etiam intacta operoſe coacervare. Aliqua tantum hic obiter eaque haud levia vel indecora delibabimus, quæ in uberrima meſſe, luculenti alicujus ſpicilegii vicem idoneam, ut opinor, præſtabunt.

Tacit. Annal. XIII. 31.

Neque vero (ut hoc moneam in anteceſſum) quæ modo adtuli de argumenti delectu & præſtantia, elevat continuo Nummorum aliquot adſpectus, qui obſcœna Philænidis ſchemata, aut impuros libros Elephantidis nobis rurſus ante oculos ponunt. Tales noſti veteres illos Nummos rariores, quos vulgo Antiquarii Spintriis Tiberianis adnumerant, idque ex Suetonio colligunt tradente de Tiberio: *Cubicula plurifariam diſpoſita & tabellis & ſigillis laſciviſſimarum picturarum & figurarum adornavit, libriſque Elephantidis inſtruxit*; *ne cui in opera eden-*

De Nummis vulgo Spintriis Tiberianis. Rationem appellationis reddit Scaliger [illegible] Ausonian. lib. 2 c. 20 p. 192. In editione autem Ausoniana [illegible] p. 74 ad Epigramma [illegible] incertis.

da exemplar imperata ſchema deeſſe. Hinc nummi adhuc ſuperſtites cum *obſcænis* id genus *tabellis*, damnatis Propertio, & quarum alias meminit non ſemel vaniſſimæ artis magiſter, non male ad hunc Tiberium referri hactenus videbantur. Equidem haud abs re in illum quadrare fatearis, quod Democharo tribuit Timæus apud

Pag. 53. Polybium in Excerptis Valeſianis, eum Botryos, Philænidis, aliorumque hujuſmodi *ἀναισχυντογράφων* commentarios obſcœnitate ſua ſuperaſſe. Neque ſic tamen, ut verum fatear, certo colligi poſſe exiſtimaverim, Nummos illos percuſſos ſub Tiberio; quum neque id tradat eo loco Suetonius; nec ulla imago aut memoria Tiberii in iiſdem ſit expreſſa, ſed tantum litteræ numerales I. II. &c. Accedit abhorrens ab ejuſmodi inſtituto Tiberii ingenium, qui in Capreenſi ſeceſſu & remotus ab hominum conſpectu, impuras id genus voluptates ſibi ſeponebat; nedum ut illas ære ſignari ad poſterorum memoriam vellet. Unde conjiciebam aliquando, eoſdem ad Nummos illos theatrales haud incommode referri poſſe, qui in publicis & obſcœnis ſpectaculis in vulgo magno numero ſpargebantur. Fundus erat mihi hujus moris & inſtituti Martialis,

Lib. VIII. Epigr. 77. *Nunc veniunt ſubitis laſciva numiſmata nimbis,*
Nunc dat ſpectatas teſſera larga feras.

Vides hic *laſciva Numiſmata*, & ſimul copiam & rationem eorundem, quæ velut *ſubitis nimbis* ad ſpectatores theatrali licentia projiciebantur; & quemadmodum alioqui *nimbos* de donis theatralibus uſurpare novi Claudianum,

Conſ. Prob. & Olybr. *Quippe velut denſos currentia munera nimbos.*

Haud abs re proinde huc ſpectare videbantur laſcivi illi Romanorum nummi adhuc ſuperſtites, qui uſu & argumento hunc ipſum morem comprobarent. Firmant id

id ipſum egregie notæ illæ numerales, quales geminæ occurrunt in aliis nummis ejuſdem magnitudinis & formæ, cum quadrigis vel effigie Auguſti in anteriori parte; in averſa autem numeri varii incluſi coronæ laureæ; & quos non male ob Circenſium, aliorumque ludorum celebritatem percuſſos colligas. Unde cadit etiam eorum argumentatio, qui ideo laſciva id genus numiſmata Tiberio adſcribunt, quod occurrunt nonnulli ejuſdem nummi, illinc cum ejus effigie, hinc cum numeris id genus. Neque tamen negaverim ex fœdis illis ſchematibus Tiberii aut libris Elephantidis, deſumi potuiſſe obſcœnas illas Nummorum figuras, qui reliquæ Floralium, aut ſimilium ludorum infamiæ ſub impuris Principibus acceſſiſſent. Sed de loco Martialis judicent optimi talium arbitri; quum alioquin neque de ſpectaculis ejuſmodi loquatur ibi Poëta, quæ obſcœnis id genus figuris locum dare poſſe videbantur; neque ignorem *laſciva* ibi *numiſmata* aliter vulgo ab Interpretibus ſumi. Quod autem *Veneris figuras* vocat eaſdem alibi [a] Martialis, & ante illum Ovidius, id ex [b] Ariſtophane pridem hauſtum, [a] Lib. XII. Ep. 43. [b] Triſt. l. II. El. 1.

Καὶ ποίοιν δωμαλίοισιν Ἀφροδίτης τρόπων·

Ut taceam nota Philænidis *ἀφροδίσια σχήματα*. Tales autem figuras ad numerum XXIV obſervaſſe in antiquis id genus Nummis referunt urbis Antiquarii. Plures tamen ſe vidiſſe teſtatur Pyrrhus Ligorius in operibus ineditis, & ad numerum uſque XL. Adponam ejus verba, *Sarebbe da monſtrare in diſegno da quaranti atti dishoneſti, e che ſi trovano nelle Medaglie, à propoſito delle laſcivie e della paleſtra Clinopale.* Adeo ut vel novem figuras Elephantidis, quarum Martialis alicubi meminit, aut Cyrenem illam *δωδεκαμήχανον* dictam à totidem generibus ſchematum, longe poſt ſe relinquant impuræ In Concionatr. In MS. Tom. XXIX.

illæ Nummorum figuræ; ac mihi præterea in mentem revocent morem illum à Clemente Alexandrino traditum, quo in Veneris myſteriis Nummus Veneri datus ab initiatis, prout ſolent ἑταίρᾳ ἐρασταί. Docet idem alibi thalamis vulgo adpenſas impudicas id genus tabellas; quod notavit etiam vetus Epigramma,

In Protrept.

Inque modos omnes dulces imitata tabellas
Tranſeat, & lecto pendeat illa meo.

Diverſa autem ab ἀναισχυντογράφῳ illa Philænide Leucadia (cujus ἀφροδίσια σχήματα tam ſtudioſe olim adſervata, juxta eundem Clementem, ac labores Herculis) altera Philænis Samia; ut aperte hanc infamiam à ſe amolitur in antiquo Dioſcoridis Epigrammate inedito, quod propter ejuſdem elegantiam & mulieris verecundiam, non pigebit hic in lectoris gratiam adponere.

Τῆς Σαμίης τὸ μνῆμα Φιλαινίδος, ἀλλὰ προσειπεῖν
Τλῆθί με καὶ στήλης πλησίον ἆνερ ἴθι.
Οὐκ εἰμ' ἡ τὰ γυναιξὶν ἀναγράψασα προσάντη
Ἔργα, καὶ αἰσχύνην οὐ νομίσασα Θεόν.
Ἀλλὰ φιλαιδήμων καὶ ἐμὸν τάφον. εἰ δέ τις ἡμᾶς
Αἰσχύνων, λαμυρὰν ἔπλασεν ἱστορίην
Τὸν μὲν ἀναπτύξαι χρόνος ὄνομα, τὰμὰ δὲ λυγρὰν
Ὀστέα τερφθείη κλῄδον ἀπωσαμένης.

Samiæ monumentum ſum Philænidis, ſed adloqui Patere me, & ad cippum propius accede Viator. Non ſum ea, quæ mulieribus delineavi proterva Opera, verecundiam non habens pro Dea; Sed amans pudoris per meos Manes. ſi quis vero nos Infamans, impudentem finxit hiſtoriam; Ejus quidem revelet nomen tempus, mea autem turpem Oſſa in cineres redigat famam à me amolientis. Cæterum quocunque auctore procuſa ſint laſciva illa Numiſmata, vulgo pro *Spintriis Tiberianis* habita,

Ab

Ah gemat in terris iſta qui protulit arte
Jurgia, ſub tacita condita lætitia.

Quum tamen & numero pauci extent hodie iidem Nummi, & rariſſime occurrant in tanta & parata copia illorum, qui egregia quæque & ſalubria facinora habent depicta, nihil inde certe nummorum veterum præſtantiæ ac uſui detrahi, haud difficulter largieris. Adeo ut non minus commode adaptari illis poſſit, quod apud Sidonium lego, *Non hic per nudam pictorum corporum pulchritudinem turpis proſtat* HISTORIA, *quæ ſicut ornat rem, ſic devenuſtat artificem.* L. II. Ep. 2.

Duodecim quidem priorum Cæſarum vitas, ita Suetonius præter Dionem ac Tacitum complexus eſt, ut varia tamen aut ſponte neglecta, aut alioquin accuratam eorundem induſtriam fugerint. Ac primo loco commemorare poſſem COLONIAS ſub Julio, Auguſto, Claudio, Nerone ac Flaviis deductas, de quibus ſilent ferme iidem Auctores, & quas copioſa Nummorum veterum ſupellex nobis etiamnum ſuppeditat. Id enim continuo nos docent expreſſa in iis vulgo illorum Cæſarum cognomenta, à quibus novos ac FELICES id genus Natales & Coloniæ dignitatem conſequebantur. Quid autem nobilius in Actis Cæſarum; immo quanta lux inde iiſdem Actis; Hiſtoriæ Romani orbis; Originibus ſplendidiſſimarum urbium, (neque aliæ ferme ſub Cæſaribus Romanæ Coloniæ:) ac iis, quæ huc ſpectantia, vel in libris Juriſconſultorum ex Ulpiano & Paulo referuntur, vel apud alios auctores obſcure aut perplexe traduntur? Abunde hoc evincerent deductæ à ſingulis Cæſaribus per orbem terrarum Coloniæ, quas ad numerum centum circiter & viginti, ac una vel altera excepta, extra Italiam omnes, ſervata temporum ſerie deſcriptas, ac obiter, ubi opus fuit, in eum finem

De Coloniis ſub Imperatoribus deductis.

illuſtratas, hic inſerere cogitabam. Sed dum præter ſpem, plures cartas implet illa quamquam ſubitanea commentatio, hic autem ſumma rerum capita perſequimur, liceat jam aliquot ejus rei, iiſque novis ferme exemplis & probationibus defungi. Ac Hiſpaniam quidem, Municipiis & Coloniis civium Romanorum à JULIO vel AUGUSTO frequentatam, vel tradunt in genere auctores, ut de Julio Dio; vel obiter aliquas enumerant, ut Strabo, plures Plinius, ſed raro indicato deductoris nomine. At quam luculenter ac ſigillatim id probant tot ſuperſtites nobiles illius gentis Nummi, cum MUNICIPII, vel COLONIÆ JULIÆ, aut AUGUSTÆ cognomentis, quales jam Dialogis aliquot illuſtravit magnum ejuſdem decus Ant. Auguſtinus: & quibus ex eadem penu liceat mihi ſuperaddere, *Valentiam*, non jam Italicam, cujus unum & alterum nummum à ſe viſum refert idem Auguſtinus, ſed Hiſpanicam, in nummo M. Aurelii, COL. JUL. VALENTIA; *Dertoſam*, eamque dictam *Municipium Hiberam Illergavoniam*, ſeu M. H. ILLERGAVONIA DERT. ac in aliis etiam clarius MUN. HIBER. cum JULIÆ etiam cognomento; *Hiſpalim*, ſeu *Coloniam Romulenſem* Plinio, ac proinde in nummo [a] Tiberiano, COL. ROM. Adde [b] *Municip. Caraccam* aut *Caraccenſe*; *Amanobricam*; [c] *Illiam*; [d] *Calpen*, & poſtremam quidem *Coloniam Juliam* in præclaro nummo C. I. CALPE. Unde utique colligas, recte *Carteriam* (cujus alii occurrunt nummi, quos jam notarunt antiquarii) & *Calpen* diſtinctas Hiſpaniæ Urbes in Antonini Itinerario collocari; neque debuiſſe id viris longe doctiſſimis Caſaubono ad Strabonem, Bocharto, aliiſque impugnari, qui nullum oppidum *Calpes* nomine agnoſcunt, & cum *Carteia* ob montis vicinitatem con-

Lib. xi.

In Cimel. Reg. Gall. In Muſeo P. Seguini.

[a] In Cimel. Reg. Gall.

[b] In MS. Ligorii.

[c] In Cimel. Cam. Maſſimi.

[d] In Cimel. Regin. Chriſt.

confuſum ab auctoribus credidere. Quis jam *Caſſandrenſes*, *Philippenſes*, *Dienſes*, Romanorum in Macedonia Colonias, quarum meminit Paulus J C. à Julio vel Auguſto deductas retulit, niſi præclari Nummi eorundem locorum adhuc ſuperſtites, de quibus alibi nempe ad ipſum Paulum? Mitto ejuſdem Macedoniæ aut *Pellam*, quam *Auguſtanam Coloniam*, ut eas vocabat Hadrianus, teſte Ulpiano, reclamant etiam Nummi, COL. JUL. AUG. PELLA; aut *Stobenſes*, quos cum ſuperioribus conjunxerat Paulus J C. ſub nomine *Stovenſes*; Nummi autem varii hactenus parum noti, [a] MUNICIP. STOBENSIUM, qui Plinium illuſtrant, [b] *Stobi oppidum civium Romanorum*, & quibus geminum male [c] Triſtanus de Sinopenſibus accepit, qui alioqui in Caracalla unum quoque adtulit nummum illius Municipii. Quamquam *Sinopenſem* quoque *Coloniam*, non ſolum doceant [a] Strabo, [b] Plinius junior, ac [c] Ulpianus, ſed eoſdem quoque Cæſares οἰκιστὰς nummi egregii Regiæ Gallorum Gazæ, COL. I. AU. SINOPE, *Colonia Julia Auguſta Sinope*, cum Sinopenſi numine in Gordiano. Quis etiam ab Auguſto deductæ in Helleſponto *Germæ* meminit, quam Coloniam tamen agnoſcit Ptolemæus, præter nummum Commodi, quem vidi apud illuſtrem Sevium COL. AUG. GERMENO cum Lupa & lactentibus gemellis, & cui ſimilem parum feliciter Triſtanus de *Cermeno*, *Germano* aut *Germalo*, antiqua ſcilicet regione Urbis Romæ interpretatur. Neque vero id evincebant Lupa & Gemelli; quum ignorare non debuerit vir, qui ætatem in his trivit, frequens illud eſſe Coloniarum Romanarum inſigne, ut in nummis *Corinthi*, *Alexandriæ Troadis*, *Neapolis* juxta nummum Seguinianum, aliis; idque ex recepto more, quem alibi

L. 8. D. de Cenſib.

L. 1. § 1. D. de Cenſib.

[a] In Cimel. Regin. Chriſt.

[b] Lib. IV. c. 10.

[c] Tom. I. p. 401.

[a] Lib. XII.

[b] Lib. X. Ep. 92.

[c] L. 1. §. 10. D. de Cenſib.

Tom. I. p. 716.

ex

ex eadem penu illuſtramus, quo Originum ſuarum inſignia ſervari à Coloniis ſolita. Hinc eadem etiam lupa cum gemellis in nummo Probi Muſei Seguiniani, & cum inſcr. ORIGINI AUG. Quomodo Sus alioquin in porta Æliæ Romanæ Coloniæ,juxta Euſebium in Chronico, *Ælia ab Ælio Hadriano condita, & in fronte ejus porta, qua Bethleem egredimur,* SUS SCALPTUS *in marmore prominens, ſignificans Romanæ poteſtati ſubjacere.* Quis è veteribus in Africa deductas à Julio docuit, aut *Tingim* ſub nomine *Juliæ Traductæ*, non à Claudio, ut exiſtimavit Plinius, (& veriſſime certe conjecerat vir undiquaque doctiſſimus Iſaacus Voſſius) aut *Uticam*, & quidem poſtremam ſub *Municipii* nomine, præ-

In Cimel. Regin. Chriſt. ter duos inſignes Nummos, priorem Caii JUL. TRA. poſteriorem Tiberii cum fig. ſedente, quem notabam in Regia Gallorum Gaza, MUNICIP. JUL. UTICENS. DD. P. *Municipium Julium Uticenſe, Decuriones Poſuerunt*; unde Paulus etiam JC. illuſtratur. Quis

L. 8. §. 11. D. de Cenſ. jam à CLAUDIO deductas in Illyrico *Scodram*, *Jaderam*; in Thracia *Doberon* tradidit, præter Nummos eorundem locorum, modo Ligorio fides conſtet, qui illos in Collectionibus ſuis ineditis cum COLONIÆ CLAUDIÆ cognomentis refert? VESPASIANUM Colonias deduxiſſe obiter, ſed tamen quaſi palmarium ejus opus, notat in Chronico Euſebius; quot aut quales, ſi *Cæſaream* excipias, cum ipſe, tum alii ferme auctores ſilent. Id vero docent nos hodie plures COLONIÆ FLAVIÆ in earum nummis dictæ: quales aut illa *Cæſarea* Palæſtinæ, COL. PR. FLAV. CÆSA-

Nov. CIII. REA; unde error ille Treboniani, qui quod de *Flaviæ* appellatione ſeu cognomine Imperatorio illi Urbi indito tradiderant alii, de ipſo *Cæſareæ* nomine perperam

In Cimel. Regin. Chriſt. accepit: aut *Deultum* Thraciæ COL. FLA. PAC. DEULT.

DEULT. ſeu *Colonia Flavia Pacifica Deultum* in nummo Juliæ Mameæ, aliiſque; unde lux obſcuro antea & male diſtincto Plinii loco, *Develton cum ſtagno, quod nunc* DEULTUM *vocatur Veteranorum*; ob Coloniam nempe Veteranorum in eum locum à Veſpaſiano pro more deductam, & quomodo apud Ligorium inter nummos Tiberii *Salona Veteranorum* deſcribitur, nempe COL. CLAUDIA AUGUSTA PIA VETER. SALONA. Ejuſdem *Deulti* mentio in Actis Synodi Calchedonenſis, *Jovianus Epiſcopus Deultanæ civitatis*, non ut ibi hodie legitur *Develtana*. Adde vel Ponti commemoratam paullo ante *Sinopen*, non *Juliam* ſolum vel *Auguſtam*, ſed *Flaviam* etiam dictam in nummo Getæ, COL. I. FL. SINOPE, *Colonia Julia Flavia Sinope*; vel Hiſpaniæ, juxta nummum ipſius Veſpaſiani. in Collectaneis Ligorianis, COLONIA FL. AMANDUS, aut FLAVIA BRICA AUGUSTA, de qua videndus eſt Plinius. Immo ex iiſdem Nummorum monumentis conſtat, FLAVIAS dictas tot alias Urbes, quamquam ſine Coloniæ cognomento; ſicut Palæſtinæ ſeu Samariæ *Neapolim* in ſingulari Titi nummo, quem vidi apud Cl. Seguinum, ΦΛΑΟΥΙ ΝΕΑΠΟΛΙ ΣΑΜΑΡΕΙΑΙ. Unde certe egregie illuſtratur præcipuum illius oppidi decus Juſtinus Martyr, eodem teſte, τῶν ἀπὸ ΦΛΑΟΥΙΑΣ ΝΕΑΣ ΠΟΛΕΟΣ τῆς Συρίας Παλαιστίνης, *Flavia Neapoli Syriæ Palæſtinæ ortus*, non ut male expreſſerat interpres, *Flavia, (quæ nova civitas eſt Syriæ Palæſtinæ) ortus*; qui ignoraſſe videtur *Neapolim* fuiſſe urbem ita dictam in eo tractu; quanquam cum aliunde notam, tum inter nobiliores Palæſtinæ civitates juxta Cæſaream, Gazam, Aſcalonem, ab Ammiano relatam; nec adtendit ad conſuetum Græcorum morem, compoſita urbium nomina in primitiva reſolvendi, ut Ἀβώνου τεῖχος Ἀδριανοῦ

L. IV. c. II.

In MSS. Reginæ Chriſtinæ.

In Cimel. Regin. Chriſt.

Apolog. II.

Lib. XIV.

θέρας, de quibus locis ſupra, Πομπηΐου πόλις, Κωνσταντίνου πόλις, & frequenter in iis, quæ *Neapoles* vocabantur, Νέας τῆς πόλεως. Liquet etiam abunde ex eodem Nummo, cur idem Juſtinus Epiphanio vocetur Σαμαρείτης, neque fruſtra hanc *Neapolim* eandem cum veteri *Sichem* tradi à Benjamino Tudelenſi, ſicut jam olim ab Hieronymo
Epitaph. Paulæ. Palæſtinæ tot annos incola, *tranſivit* SICHEM, *non ut plerique errantes legunt, Sichar: quæ nunc* NEAPOLIS *appellatur.* Neque aliter rurſus Epiphanius, occaſione
Hæreſ. LXXX. cujuſdam Samaritanorum Proſeuchæ, ἀλλὰ καὶ προσευχῆς τόπος ἐν ΣΙΚΙΜΟΙΣ ἐν τῇ νυνὶ καλουμένῃ ΝΕΑΠΟΛΕΙ, *ſed & Proſeuchæ locus ad* SICHEM, *quæ hodie* NEAPOLIS *dicitur.* Σίκιμα enim & *Sichem* de eodem Samariæ oppido dici vel ex Joſepho notum. Quibus etiam
De Ædif. l. v. c. 7. conſentanea de hujus *Neapoleos* ſitu apud Procopium legas; unam proinde è *filiabus* illis *Samariæ* de quibus
Cap. XVI. v. 46. Ezechiel Propheta. Stephanus quidem ipſam urbem *Samariam* in nomen hujus *Neapolis* tranſiiſſe ſtatuit, ſed inde, ut videtur, quod *Samariam* tantum de urbe, non de tractu etiam Palæſtinæ accipiat, in quo urbs erat ejuſdem nominis; ſicut alibi *Noricum* Provinciam de urbe perperam explicat. Immo potius *Samariæ* regionis, in qua ſita erat, nomen ſuperaddidiſſe hanc *Neapolim* videas in ſuperiori Nummo, & in altero inſuper Domitiani à Goltzio jam & ab Occone deſcripto, ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ. Ideo nempe quod plures eſſent alibi *Flaviæ* & *Neapoles*; & quomodo additum non ſemel Regionis nomen, ad diſcrimen urbium ὁμωνύμων in aliarum civitatum Nummis, de quibus infra. Citat quoque eundem illum Domitiani nummum
Anim. p. 219. in Euſebianis ὁ πάνυ, ſed male ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ in ΣΑΜΑΡΙΕΩΝ refingendo, ut vel arguit deſcriptus modo à nobis nummus Seguinianus; ac præterea unde minus

vere

vere colligebat, hanc Neapolim *Flaviam Cæſaream* dictam; quod poſtremum nomen neque Nummi, neque Auctores illi largiuntur. Neque enim quæ *Flavia*, ideo quoque *Cæſarea* appellatæ: neque etiam à Domitiano deducta illa Colonia, quæ in Titi nummo jam *Flavia* vocatur. Ipſa vero Urbs *Samaria* ea ætate *Sebaſte* dicebatur; à temporibus nempe Herodis, ut diſerte haud uno loco teſtatum reliquit auctor luculentus & Nummis illis σύγχρονος Joſephus, & de qua etiam ſuo Antiq. lib. XIII. c. 28. ævo Hieronymus, *Sebaſten id eſt Samariam, quæ in honorem Auguſti ab Herode Græco ſermone Auguſta eſt appellata.* Epitaph. Paulæ. Eandem alias *Neapolim* ab Herode conditam tradit Abul Pharagius à Cl. Pocockio editus; alibi autem ſub Dyn. VII. Pag. 70. Zenone Samaritanos Neapoli conſtituto Rege, Chriſtianos trucidaſſe; quo reſpexiſſe videtur Procopius Pag. 93. loco modo indicato, ubi Neapoli Garizim montem ſcribit imminere Samaritanis ereptum ob ſeditionem. FLAVIÆ vero dictæ itidem aliorum Nummorum fide, quos verſare mihi licuit in illuſtribus Cimeliarchiis, Phœniciæ *Tripolis*, juxta nummum alibi deſcriptum; Syriæ *Chalcis* ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ apud Erizzum & in Trajano Gazæ Cæſareæ; *Philadelphia* in nummo Mediceo, ΦΛ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ, *Samoſata* juxta deſcriptos jam à Goltzio ac Triſtano Nummos; Africæ *Cyrene* in Veſpaſiano Muſei Patiniani jam Regii, ΦΛΑΥ. ΚΥΡΗΝΗ, Bithyniæ *Critia Flaviopolis*, ſeu ΚΡΙΤΙΕΩΝ ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙΤΩΝ, in Severo ejuſdem Gazæ, in aliis ΚΡΙΤΙΑ ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙC, Phrygiæ *Eumenia* ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΦΛΑΒΙΩΝ, apud eruditum Urbis antiquarium. Jam quot TRAJANÆ, ULPIÆ, ULPIANÆ, in ſelectis itidem nummis; quæ nempe unum TRAJANUM Conditorem vel Reſtauratorem prædicant? quales *Auguſta Trajana*, cujus

jus inſignis inter alios nummus in M. Aurelio apud illuſtrem Sevium, in quo tria Caſtra ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ΤΡΑΙΑΝΗΣ ΗΓΕ ΤΟΥ Λ. ΜΑΞΙΜΟΥ, *Præſide Lucio Maximo*; & quam urbem non ad Ciliciam cum Antiquario Mediceo, neque ad Phrygiam cum Triſtano, ſed ad Thraciam omnino ſpectare crederem, qua de re alibi. Alias *Trajani Caſtrum* in Sardinia legas apud

De Ædif. l. VI. c. 7. Procopium, cum quo proinde haud male quadrare videtur ſuperioris Nummi effigies. Sic ULPIÆ in aliis nummis, tum ejuſdem Thraciæ *Anchialus*, *Topirus*, *Pautalia*, *Nicopolis ad Neſtum*; tum Daciæ *Serdica*; quæ omnia ignotis aliunde ejuſdem Cæſaris actis adſcribenda. Ut mittam inſuper ab eodem, vel à Conjuge, aut à ſorore denominatas Ciliciæ *Trajanopolim*, Coloniam

L. 1. §. 11. D. de Cenſib. & quidem juris Italici apud Ulpianum; Thraciæ *Plotinopolim*; Mœſiæ *Marcianopolim*, quarum Nummos etiam ſupra vidimus. Quod ÆLIÆ jam & HADRIANÆ Coloniæ & Municipia ab Ælio Hadriano nomen ſortita, non ſolum Palæſtinæ *Ælia Capitolina*, de qua pluribus ad Ulpianum; ſed & in Hiſpania *Fanum*, *Cæliobriga*, de quibus explico nummos Ant. Auguſtino aliiſque etiam intactos. Prior eſt Philippi Imp. cum navi & cornu-

[a] In Cimel. Regin. Chriſt. cop. [a] MUN. FANE. ÆL. h. e. *Municipium Faneſtre Ælium*, ſicut Fanum Italica *Colonia Julia Faneſtris* [b] Vitru-

[b] L. V. c. 1. vio ac in [c] Lapidibus, & ſimiliter *Faneſtris Colonia* [d] Me-

[c] Theſ. CCXVI. 8. læ. Poſterior ÆL. MUNICIP. COEL. in Trebo-

[d] L. II. c. 4. niano Gallo Muſei Patiniani jam Regii. A SEVERO quoque ac filiis deductas varias Colonias, vel ornatas Urbes, quo nomine eoſdem laudat coætaneus & gra-

Tertull. de Pallio. vis alioquin Cenſor, ***quantum Urbium aut produxit, aut auxit, aut reddidit præſentis imperii triplex virtus?*** nonne fidem hodie faciunt plures Coloniæ SEPTIMIÆ, SEVERÆ vel SEVERIANÆ, à filio ANTONINIANÆ,

NIANÆ, & à Julia conjuge JULIÆ etiam in earum Nummis dictæ? Adeo ut non *Tyrum* ſolum Coloniam *Septimiam* legamus in iiſdem appellatam, & quales alio nonnunquam male transferunt viri docti; ſed & productas ultra Euphratem ac ad Tigridis etiam fontes Triſt. T. II. p. 590. Colonias, propugnacula revera Romani imperii in ejus finibus futuras, *Neſibim*, *Rheſainam*, *Singaram*; quas nobiles nummi cum Græcis *Coloniæ Septimiæ* nominibus conſervarunt. Duas poſteriores inde jam tradiderunt ac illuſtrarunt duo inſignes antiquarii Triſtanus ac Seguinus, quos apud eos videat lector. Unum illud de *Rheſaina* ex Abul Pharagio ſuperaddimus, eam Perſis Dyn. VIII. p. 96. oppugnantibus, liberatam à Mauritio Tiberii imperatoris Duce. Eadem enim, quam Scriptor ille Arabs راس ſeu *Raſainum* vocat; & cujus oppidi civem Ser- Dyn. IX. p. 172. gium illum Jacobitam alibi memorat, qui Græcorum diſciplinas in Syriacam linguam vertit. Quo ſpectat etiam ille Antiochus *Rheſinatis in Meſopotamia Epiſcopus*, prout inſcribitur hodie in Actis Concilii primi Antiocheni. *Singara* vero meminit non ſemel idem Pharagius in rebus Chaliſarem, ſub nomine سنجار *Senjara*. Prior autem juxta ſingularum Philippi nummum Mediceum, ΙΟΥ. ΣΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕΣΙΒΙ ΜΕΤ. ſeu *Julia Colonia Neſibi Metropolis*; cui ſimilem minus accurate à Goltzio traditum, inde male à Scaligero ad Euſebium tentatum videas, qui loco ΣΕΠ. ſeu *Septimiæ* ΣΕΡ. ſeu *Seriam* pro *Syria* hic legebat, ac de *Julia Seria* interpretabatur; pejus autem à Triſtano, qui Gol- Tom. IV. p. 590. tzium fictæ ejuſmodi Coloniæ, quæ nulla fuerit, & portentoſæ lectionis accuſat, ipſe certe portentoſa mutatione in *Rheſainam*, cui nullus hic locus, ſecure refingit. At hic & alibi obſervaſſet illud Talmudicorum ſcitum, לא ישנה אדם ממטבע שטבעו הכחמים *Ne mutet ho-*

 mo,

mo quicquam de Moneta, quam cuderunt Sapientes. Talem utique Coloniam, præter ſuperiorem Nummum, ac alium inſuper Alexandri Severi viſum mihi apud Cl. Seguinum C. CEΠT. KOΛO. NECIBI, Dio quoque
Lib. xxxv. diſerte agnoſcit, *καὶ νῦν ἡμετέρα ἐστὶ καὶ* ΑΠΟΙΚΟΣ *ἡμῶν νομίζεται*, *nunc vero noſtra eſt, & COLONIA noſtra cenſetur*; alibi autem magna dignitate à Severo ornatam
Lib. LXXV. refert, eandemque Equiti Romano creditam. Neque vero hoc agimus, aut ita ſumus adfecti, ut quidquam veris viri nobilis (de Triſtano nobis hic ſermo) ac inſigniter de his ſtudiis meriti laudibus detrahamus; quo nullus hac aut ſuperiori ætate pluribus iiſque ſelectis nummorum monumentis, hanc Romanæ hiſtoriæ ſupellectilem antiquariam locupletavit hactenus, aut congeſtis undique litterariis ſubſidiis, diligenter adeo ac operoſe, addam & feliciſſime frequenter illuſtravit. Mitto majorem aut nitorem dictionis vernaculæ, aut amœnitatem ingenii, aut lectionis delectum; quæ in eo deſiderant elegantiora, ſed nimis nonnunquam faſtidioſa ingenia. At in Græcis Nummis Hiſtoriæ Auguſtæ explicandis ſolus ferme regnaret hactenus ſine æmulo, ſi (quod in tyronum gratiam monemus, qui utiliſſimos ejus Commentarios terunt) in interpretandis & refingendis ad lubitum eorum numiſmatum, quæ non adſequebatur, inſcriptionibus, minus improvide aut licenter verſatus fuiſſet, & majorem quendam uſum habuiſſet interiorum litterarum, quæ per avia ſæpenumero vagantem domum continuo revocaſſent. Cæterum ut ad *Coloniam Neſibin* redeam, manſit eadem in Romanorum fide, donec à Joviano Perſis prodita, ut
Hiſt. Eccl. ex Ammiano & Agathia liquet; unde Perſicæ ditionis
l. VII. c. 18. civitas Socrati vocatur. Alioquin de *Neſibis*, ſeu juxta
Bell. Perſ. l. II. c. 13. Procopium alioſque *Neſibidis* nomine barbaro, quæ *Antiochia*

tiochia Mygdoniæ à Conditore & ſitu diceretur, ac de priori obſidione Neſibena, plura vide apud Julianum Auguſtum. Quamquam non à barbaris ſolum aut ab aliis ex eorum conſuetudine, ut innuit ibi Julianus, eam *Neſibin* appellari, ſed ab ipſis indigenis, luculenter evincant duo ſuperiores Nummi; ac præterea, ſi Orientis Scriptores, ut Abul Pharagium audiamus, non primum ab Antiocho, ſed pridem à Nimrod condita juxta Edeſſam eadem *Neſibis*, quæ *Chalya*, vel juxta alios Codices *Achad* olim diceretur. Unde quoque opportune in nummis Ant. Caracallæ occurrit illa ejuſdem ætatis ac in eodem tractu *Colonia Edeſſa* ſeu ΚΟΛ. ΕΔΕϹϹΑ, juxta nummum Regiæ Gazæ alibi jam deſcriptum, ac alios inſuper vel Alexandri Severi apud illuſtriſſimum Colbertum, vel Gordiani Seguinianum, ΜΗΤΡ. ΚΟΛ. ΕΔΕϹϹΗΝΩΝ, ut mittam præclarum rurſus illuſtris Sevii, ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩ. ΕΔΕϹϹΑ, cum omnibus nempe Caracallæ nominibus, ſub quo deducta illa Colonia & ſignatus Nummus. Memorabile autem, quod de hac Urbe refert Procopius, Chriſti ſervatoris ad Abgarum reſponſum pro munimento in portis Edeſſæ ſervari, additque, ita ſe cogitaſſe hoc reſponſum à Chriſto non eſſe ſcriptum, nec pati tamen, ut urbs capiatur, quia perſuaſerunt ſibi homines urbem eſſe in ejus tutela. Cæterum in aliis ejuſdem Antonini ac Matris Juliæ nummis, Coloniæ in vicina Phœnice ac Palæſtina, *Emiſa*; *Sepſyrus*; (non *Sepyra* Ciliciæ juxta Triſtanum, aut *Cephyra*, de qua Joſuas, ſed Galileæ caput Σέπφωρις, de qua jam ſupra) *Damaſcus*; *Heliopolis*, quam poſtremam de *Helvia Recina* in Italia male idem Triſtanus non ſemel interpretatur, ut plenius dicetur ad Ulpianum. Immo ſicut *Julia Septimia* dicta in ſuperiori nummo *Neſibi* à Severo & ejus conjuge,

Orat. I. p. 12.

Dyn. I. p. 12.

Bell. Perſ. l. II. c. 12. p. 116. Ed. Reg.

Tom. II. p. 136.

ge, ita *Julia Severiana* ab utroque dicta itidem Syriæ
In Cimel. Regin. Christ. *Laodicea* in quodam Severi nummo ΙΟΥΛ. ΛΑΟΔΙ.
ΚΕΟΥΗ. ΜΕΤΡΟΠΟΛ. *Julia Laodicea Severiana Metropolis*. Conſueto nempe illis temporibus more, quem
Lib. LIV. tangit alicubi Dio, ut ſibi Urbes plurium id genus nominum ſeriem ſponte imponerent; quod inſuper *Tarſus* & *Amaſia* in nummis Caracallæ alibi jam deſcriptis, *Hadriana*, *Severiana*, *Antoniniana* ſimul dictæ, luculenter oſtendunt, ac notavit etiam Stephanus in *Alexandria Troade*; cui ſuffragantur quoque ſupeſtites ejuſdem Alexandriæ nummi, COL. AUR. ANTONINIANA ALEX. vel COL. AUG. TRO. ALEXA. ſeu *Colonia Auguſta Troas Alexandria*. E qua proinde male
Lib. XIII. Strabonis interpres duas urbes facit, ubi Ἀλεξάνδρειαν τὴν Τρῳάδα vertit, *Alexandria ac Troia*, pro *Alexandria Troas*. Adeo ut non male verba Syri Interpretis de *Alexandria*, ubi Lucas Evangelium annuntiavit, de
Var. Lect. l. I. c. 12. *Troade* explicet alicubi eruditiſſimus Sam. Petitus, & firmet Actorum loco, unde Troade cum Paulo hæſiſſe colligitur Lucas. Sub ELAGABALO autem & ALEXANDRO SEVERO deductas nobiles illas *Sidonem*, *Carras*, *Boſtram*, probant AURELIÆ & ALEXANDRINÆ eædem COLONIÆ in ſelectis illorum aut ſequentium Cæſarum nummis appellatæ; quarum poſtremam cum Philippopoli Arabica Philippi Colo-
[a] Scal. ad Euſeb. p. 236. nia male confundunt iterum [a] viri docti, ex ſecus acceptis Zonaræ aut Cedreni locis. Eadem nempe *Boſtra*,
Triſt. T. II. p. 426. ut alia jam mittam, quam Eſaiam Βόσορ nominaſſe, eandemque appellatam à Boſara Jobi matre obſervant Græci interpretes, & cum iis libellus Synodicus Anonymi in Collectionibus Canonum. Quamquam jam
Tom. II. p. 1170. ante à Nerva Trajano ornata, ſed ſine Coloniæ jure & cognomento videatur eadem Arabum Boſtra, juxta

nummos

nummos illius in Commodo N. TP. BOCTPA: Trajani autem Arabicas expeditiones luculenter arguant Nummi illius, in quibus *Arabia Auguſti Provincia*, aut *Capta* vel *Adquiſita* deſcribitur. Inde etiam initium Æræ horum Boſtrenorum ſicut & Petræ, ab anno Trajani VIII. arceſſunt Græca apud Scaligerum Collectanea. Pag. 209. Euſeb. At COLONIA & quidem ALEXANDRINA primum dicta eadem BOSTRA in nummis Alexandri Severi, & matris Mamææ. Mitto deductam ſub Gordiano in Mœſia *Viminiacum*, de qua jam multa opportune Triſtanus; aut ſub Philippo reſtauratam *Ptolemaida*, ut liquere videtur ex illius Cæſaris nummo, in quo Colonus cum Tauro & Vacca, deductæ Coloniæ ſymbolo, ac inſcr. COL. PTOL. de qua haud liquidum an ad Libycam vel Ægyptiam, an vero ad Phœniciæ Ptolemaida referri debeat, jam ante à Claudio deductam juxta Plinium, & occurrentem in aliorum Cæſarum ante hunc Philippum nummis, de quibus ad Ulpianum. Sicut autem defecit paulatim cum aliis inſtitutis priſcus ille mos deducendarum Coloniarum, ut eruditis notum, inde etiam nulla ejus exempla ſuppeditant nummi Byzantinorum Cæſarum, aut illorum, qui proxime eos præceſſerunt. Occurrit quidem inter nummos magni Conſtantini, quos jam deſcripſere viri docti, CONSTANTINIANA DAFNE, de nobili illo Antiochiæ ſuburbio; ſicut credidit Ortelius & Goltzius, Occo. juxta eum in Variis Pancirollus, à quo Urbs ipſa non Syriæ ſolum, ſed Romanarum urbium in Oriente princeps *Epidaphne* olim dicta. Immo unde colligere liceret, forte à Conſtantino extructum in eodem ſuburbio illud Cæſarum *Daſnenſe Palatium*, cujus meminit cum Itinerarium Burdegalenſe ſub eodem Cæſare ſcriptum, tum Conſtitutio quædam Valentiniani in Co-

Fffff dice

dice Theodoſiano, occaſione *Dafnenſis Aquæductus*, qui

L. 11. de Aquæductu.

eidem Palatio inſerviebat. Sed opportunius videtur cum viro doctiſſimo ad Ammianum, eundem nummum referre ad *Dafnen*, Caſtrum in Mœſia ad ripam

De Ædif. l. iv.

Danubii à Conſtantino exſtructum, ut liquet ex Procopio; & à quo Baliſtarii *Dafnenſes*, ac è militum etiam numero *Conſtantini Dafnenſes* dicti, juxta Notitiam Imperii. Manſit nempe vel aucta potius illa mutua cum Urbium in adoptandis nominibus Imperatoriis; tum Imperatorum in iiſdem imponendis ambitio. Prius arguit inter alia Conſtitutio Arcadii in eodem Codice Theodoſ. ubi ob ſimiles nominum deſignationes, di-

L. 42. de Oper. publ. C. Th. Arcan. Hiſt. c. xi.

cuntur *offerre patriam* ſuam Imperatori, ſicut eandem legem corrigit & explicat diligentiſſimus Interpres; poſterius, id quod de Juſtiniano notat Procopius, eum omnia immutaſſe, quo omnes urbes *Juſtinianæ* dicerentur; quem tamen alibi vel eo nomine ornaverat

Ædif. l. iv. c. 1.

Orbis conditoris ſeu reparatoris elogio, ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστής.

De Urbibus & Templis Sacris & Asylis ſub Cæſaribus.

Sicut vero dignitatem COLONIÆ, ita ASYLORUM jura, de quibus ſilent ferme Auctores, haud minus cupide iiſdem monumentis conſignabant. Ac jus quidem & morem id genus Aſylorum, quæ uſquam erant, aboleviſſe Tiberium tradit Suetonius. At vero incaute id ab eo adſertum liquet fide veterum Nummorum, in quibus non obſcura ejuſdem juris mentio, cum ſub eodem Cæſare, tum poſt Tiberiana tempora. Mitto enim antiquiores & præclaros aut *Apameæ* num-

In Cimel. Regin. Chriſt.

mos, cum inſcr. ΑΠΑΜΕΑΣ (in alio ΑΠΑΜΕΩΝ) ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, aut *Nicomediæ* in nummo Auguſti ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ Α-

In Cimel. Mediceo.

ΣΥΛΟΥ, aut Tyri, ΤΥΡΟΥ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, qui poſtremus ſatis arguit cur *Sacra Tyrus* vocetur eadem.

dem aliquoties in Epigrammatibus ineditis, ut Meleagri, Ὀλβίςη νήσων ΙΕΡΑ ΤΥΡΟΣ; aut cur Maximinus in literis ad Tyri incolas apud Euſebium, eorum civitatem vocet, *Θεῶν ἀθανάτων ἵδρυμα καὶ οἰκητήριον, Deorum immortalium ſedem & domicilium*; aut cur denique ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑϹΥΛΟϹ inſcribatur eadem Tyrus in antiquo lapide. At ſequentium Cæſarum nummos hic reputo, qui privilegium illud Sacri & Inviolati ſoli, non uni civitati ſub iiſdem adjudicant. Eadem certe ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, ſeu *Sacræ & Inviolabilis* adtributa legas in variis Nummis *Seleuciæ*, *Damaſci*, *Heracleæ*, *Laodiceæ*, *Gabalorum*, *Samoſatorum*, aliarumque Græciæ Aſiæque civitatum, temporibus Claudii, Veſpaſiani, Domitiani, Trajani, M. Aurelii, Macrini, Elagabali, Decii. Talis itidem ſub Tito percuſſus *Paratoniorum* in Ægypto, ΠΑΡΑΙΤΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, quem adtulit doctiſſimus Seldenus ad Marmora Arundelliana. Ejuſdem notæ inſignis *Dori* vel juxta Ptolemæum *Doræ*, Joſepho vero πληθυντικῶς haud ſemel τῶν Δώρων in Phœnicia nummus Trajani, quem notavi in Regia Gaza, ΔΩΡ. ΙΕΡ. ΑϹΥΛ. ΑΥΤΟΝ. ΝΑΥΑΡ. h. e. *Doræ ſacræ*, *Inviolabilis*, *ſuis Legibus*, *Navarchidos*; ubi præterea obſervanda illa Ναυαρχίδος appellatio, quam Urbs maritima neque alias tantæ dignationis apud Auctores ſibi vindicat; potiori autem jure ejuſdem regionis Metropolis *Sidon* in Trajani itidem ac Hadriani nummis ΣΙΔΩΝΟΣ ΝΑΥΑΡΧΙΔΟΣ; quos ſatis explicant cum ſitus ejus ἐπὶ θαλάττῃ apud Achillem Tatium; tum potentia maritima centum quondam Triremibus inſtructæ juxta Diodorum, immo quorum Sidoniorum inventum Triremim tradit Clemens Alexandrinus, & firmare videntur plures & antiqui Sidoniorum nummi cum

Hiſt. Eccl. l. IX. c. 7.

Theſ. M c v. 3.

In Cimel. Reg. Gall.

In Cimel. Reg. Gall. & Regin. Chriſt.

Lib. I.

Lib. XVI.

Stromat. l. X. p. 307.

Triremi. Hinc Sidoniarum Navium aut Triremium
Lib. VII. prærogativæ, & quod apud Herodotum legas, Xerxem contra Græcos profecturum in tanto navium numero, Sidoniam ex tota claſſe conſcendiſſe. Quamquam præter Triremim, aut figuram in navigio, depicta nonnunquam in Sidoniorum nummis Europa Tauro vecta juxta ſequentem iconem.

De Dea Syria. Unde ut obiter hoc addam, illuſtratur cum Lucianus, cui ſimiles inſpecti Sidoniorum nummi, & è quibus colligit eandem eſſe Europam cum Sidoniorum Aſtarte, quod jam è Seldeno hauſerat Triſtanus; tum
Lib. I. inſuper Achilles Tatius, qui deſcribit Tabulam pictam in Deorum templis Sidoniis cum Europæ fabula; inſidentem nempe Tauro à lateribus virginem, junctis non divaricatis pedibus, ſiniſtra Tauri cornua apprehendentem, peplo autem pro velo uſam, quæ omnia non jam Sophiſtæ narratio, quamquam ad vivum, ſed ipſius Sidoniæ picturæ adſpectus hic ante oculos ponit. Cæterum an & ideo ΝΑΥΑΡΧΙΣ *Dorus* vel *Dora* in ſuperiori Nummo, quod Sidoniorum eſſet Colonia ſicut apud Scylaci nomine editum Scriptorem videas, Δῶρος πόλις Σιδονίων? Ex quibus etiam Nummorum & locorum Inſcriptionibus cum illo *ſacra* ſeu ΙΕΡΑΣ adtributo, abunde liquet, quod alibi innuebamus, frequenter illud ab urbibus *Phœnices*, *Palæſtinæ*, *Syriæ* ac *Meſopotamiæ* uſurpatum, ac ita eodem ornari à Strabone *Edeſſam*, neque eam proinde cum Antiochia *Theo-*
De Lucern. L. IV. c. 44. *poli* dicta à Juſtiniano, confundi debuiſſe à veſtrate

For-

Fortunio Liceto. Juxta urbes etiam modo enumeratas, dicta itidem ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΣ alia urbs illius tractus ſeu *Cæſarea Philippi* in nummo Titi; haud minus nempe ac altera illa minoris Aſiæ Hierocæſarea, quæ in contentione urbium de jure Aſylorum apud Tacitum legitur. Immo *Sicyoniis* vivente Tiberio idem jus tribuit antiquus eorum Nummus apud Goltzium, hinc cum Tiberii effigie, illinc cum inſcr. ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ. Unde conſtat accuratius Tranquillo, & ex fide Hiſtoriæ pronuntiaſſe Tacitum, qui non jus omne Aſylorum ſublatum, ſed modum præſcriptum docet. Neque vero mirum, vel conjungi paſſim in præclaris iiſdem Nummis *Sacræ & Inviolabilis* appellationem; vel utramque ſignari publicis illarum Civitatum monumentis. A Templorum enim *Sanctitate* quadam præcipua jus illud *Aſyli* apud eos profectum, quo præter eadem Templa, modo pars Urbis, modo Urbs integra, modo etiam adjacentes agri ſubinde donabantur. Ita de Templo Epheſiorum obſervat Strabo, jus illud Aſyli habuiſſe, cujus fines ſæpe ſint immutati; Urbis partem addidiſſe Antonium, quod ſuſtulit Auguſtus. Quod comprobare videntur Epheſiorum, qui ſuperſunt, Nummi, & quidem cum accurata *Primatus*, aliorumque etiam privilegiorum, ut *Sacræ* vel *Autonomi* enumeratione, ſed ſine illo ΑΣΥΛΟΥ, quantum hactenus quidem viderim, adtributo, niſi in nummo qui idem privilegium ad Epheſiæ Deæ Templum reſtringit, ΑΣΥΛΟΥ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΕΦΕΣΙΩΝ. Neque aliter olim Romæ, uni ſacello Divi Julii, neque vero alterius Dei excepto Romuli ſed obſepto ut nemo intraret, eadem Aſyli, ut auctor eſt Dio, conceſſa prærogativa. Alioquin non urbem ſolum integram, ſed vicinum urbi ſolum, ſeu adjacentes agros,

In Cimel. Medicco.

Annal. III. 63.

L. XIV.

Lib. XLVII.

ob præcipuam Templi ſanctitatem & religionem, eadem ΑϹΥΛΟΥ appellatione nonnunquam intelligi,
Annal. III. 62. vel ex Tacito colligas de Hierocæſarea; *Memorabantur Imperatorum nomina, qui non modo Templo, ſed duobus millibus paſſuum eandem* SANCTITATEM *tribuunt.* Sic agri vicini addicti Dianæ apud Tifatenſes cultæ juxta Velleium; & Mileſiis, ſeu juxta Polybium Mylaſenſibus, *quem* SACRUM *appellant agrum* reſtituiſſe Romani leguntur apud Livium. Neque aliter Zelæ urbi
L. XXXVIII. c. 39. Armeniæ adjacentem regionem *Sacram* fuiſſe obſervat Strabo. Adeo etiam ut non citra morem alibi receptum, *Sanctum* legamus ſolum circa Hieroſolymas apud Matthæum, ἐν τόπῳ ἁγίῳ; idque ex conceſſione Syriæ Regum Alexandri & Demetrii, juxta Macha-
Lib. XIII. 5. bæorum ſcriptorem & Joſephum in Originibus. *Sanctitas* nempe illa eadem cum Ἀσυλία frequenter apud auctores, cujus nempe fons erat & origo; ſicut in adducto paullo ante Taciti loco, ac aperte de Delo Li-
Lib. XLIV. c. 29. vius, SANCTITAS *Templi inſulæque* INVIOLATOS *præſtabat omnes.* Unde ſicut conjunguntur in ſuperioribus nummis ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ appellationes, ita alibi apud eundem Livium de Inſula Samothra-
L. XLV. c. 5. cum, SACRAM *hanc Inſulam, ac Auguſti totam atque* INVIOLATI *ſoli eſſe*, h. e. ΙΕΡΑΝ ΚΑΙ ΑϹΥΛΟΝ;
Lib. III. c. 5. quomodo & apud Melam Hyperboreorum terra *auguſta*, h. e. ſacra dicitur. Quamquam ad ſolum Templum reſtrictum ſæpe jus illud Aſyli, ut ſupra de Epheſo, & Romuli aut Divi Julii ſacello in Urbe Æterna; quod innuunt etiam Pergæorum nummi, ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΑϹΥΛΟΝ ΙΕΡΟΝ, aut juxta Tranquillinæ vel Philippi nummos Regiæ Gallorum Gazæ, ΠΕΡΓΑΙΑϹ ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ ΑϹΥΛΟΥ cum Templo. Et quomodo Templum Dianæ in monte Aventi-
no

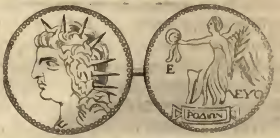
no communi Latinorum ſumptu extructum narrat Halicarnaſſenſis, ut iiſdem eſſet ΙΕΡΟΝ ΑϹΥΛΟΝ. Cæterum ἱερὰν καὶ ἀπόρθητον, quod idem ac ἄσυλον, Elæorum regionem vocat Polybius; qui mox tradit eoſdem à Græcis recepiſſe τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον ΑΛΣΥΙΑΝ, ob agonem Olympicum pridem iis conceſſam, & quam in eo poſitam docet, ut expertes eſſent omnis damni, omniſque bellicæ expeditionis. Neque mirum proinde, jus adeo auguſtum & ſæpenumero controverſum aut imminutum, publico ære tot Græciæ Aſiæque civitatum, ad perpetuam rei fidem ac memoriam ſignatum. Hinc etiam illi Aſiæ populi, quorum relatione Conſulum compertum adſertumque Tiberianis temporibus jus Aſylorum, Senatuſconſulto *juſſi ipſis in Templis figere* ÆRA *ſacrandam ad memoriam.*

Lib. IV. Lib. III. Annal. III. 63.

Nec jus ſolum illud Aſylorum, ſed LIBERTATEM etiam variis Græciæ Aſiæque civitatibus à Cæſaribus nonnunquam aut relictam aut conceſſam, celebrant etiam earundem Nummi. Ita *Amiſus* urbs Galatiæ libertate donata ab Auguſto, auctore Strabone; unde præter alios, Plinio juniori vocatur AMISENORUM *civitas* LIBERA *ac Fæderata.* Hinc eadem occurrit in nummo Caracallæ Mediceo, ΑΜΙϹΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡ. Sicut in alio Hadriani, prout eum deſcripſerunt celebres antiquarii, ΑΜΙϹΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ ΕΤΟΥϹ ΡΓΓ. quæ utique eo magis obſervanda, quod inde liquere videatur à parta libertate annos ſuos computaſſe Amiſenos, quod jam vidit illuſtris Scaliger, & qua de re infra. Equidem ante Auguſtum jam olim ab Alexandro, & dein à Sylla eadem Urbs LIBERA relicta legitur apud Appianum, & à Lucullo apud Photium. Sic *Cæſarea Palæſtina* non ſolum Coloniæ dignitate ornata ſub Flaviis, ut ante vidimus, ſed LIBERA etiam decla-

De Libertis Urbibus. Lib. XII. Lib. X. Ep. Golt. Theſ. & Occo pag. 250. In Mithridat.

declarata; ſicut utroque illo cognomento inſignis occurrit in Titi nummis, COLONIA CÆSAREA LIBERA FLAVIA. Hinc etiam tributum *capitis* huic ſuæ PRIMÆ COLONIÆ, ſicut vocatur in aliis num-
L.8.§.7.D. mis, remiſiſſe Veſpaſianus, *ſoli* etiam Titus à Paulo
de Cenſib. J C. traditur. Sic *Laodicea* LIBERA etiam Plinio tradita, quomodo & Aſcalon aliæque. *Lacedæmonii* autem ob eandem prærogativam dicti jam olim ΕΛΕΥΘΕΡΟ-
[a] Lib.VIII. ΛΑΚΩΝΕΣ; prout eoſdem vocant [a] Strabo ac [b] Pauſa-
[b] In Lacon. nias; unde T. Quintio apud [c] Livium, *Lacedæmon quo-*
[c] L. XXXIV. c. 52. *que vindicanda in antiquam* LIBERTATEM *traditur.* Haud aliter nempe ac *Rhodii*, qui ΕΛΕΥΘ. ΡΟΔΙΩΝ inſcribuntur in ſequenti Nummo Mediceo, illinc cum Sole, cui urbs ſacra, hinc cum Victoria.

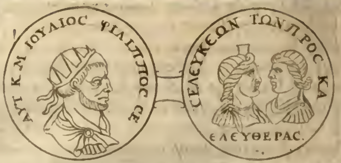
Ut pateat quo titulo *Rhodios* vindices non ſolum ſuæ,
Exc. legat. LV. ſed reliquorum etiam Græcorum *libertatis* vocet Polybius. Alioquin eam *libertatem*, quam ſuperior Nummus illis tribuit, & quam Sylla iiſdem conceſſerat juxta
[a] In Mithridat. [a] Appianum, ademiſſe poſtea Claudium refert [b] Dio, &
[b] Lib. LX. Veſpaſianum quoque Suetonius ac Eutropius. [c] Taci-
[c] Annal. XII. 58. tus, *Redditur* RHODIIS LIBERTAS *adempta ſæpe aut firmata, prout bellis externis meruerant, aut domi ſeditione deliquerant.* Ita juxta Laconas & Rhodios, ELEUTHEROCILICES quoque olim dicti, ut vel ex Tullii E-
Lib. III. piſtolis ad Atticum notum; ac præterea ex Diodoro, qui Cilices liberos à Myrina Amazone relictos docet,

ac

inde ad ſua uſque tempora ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΑΣ dictos. Id vero de Ciliciæ parte explicat Stephanus Byzantius, cujus incolæ eo gauderent privilegio, & qui olim Eleutherocilices, ſua ætate vero ΕΛΕΥΘΕΡΙΤΑΙ vocabantur. Eodem nempe modo, quo Macedonia *in* LIBERAM *& non* LIBERAM *diſtincta* jam olim à Romanis, ut apud Cæſarem legas. Iis vero *Libera* Ciliciæ locis adſcribenda caput ejuſdem Provinciæ *Tarſus*, juxta inſignem Gordiani nummum, ΚΟΛ. ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΣ. qui inſuper Romanam Coloniam eandem extitiſſe arguit; unde eximie illuſtratur Actorum locus, ubi Tarſi æternum decus natum ſe civem Romanum profitetur. Quamquam enim diu poſt Paulina tempora cuſus ſit ille nummus, nihil obſtat tamen, quin ab antiquo deductæ in eam urbem aut urbis partem Coloniæ memoria ibi renovetur, qua de re ſileant auctores, ut paulo ante vidimus de aliis civitatum id genus Nummis. Illud autem privilegium ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ Tarſenſibus juxta ac Laodicenſibus ab Antonio conceſſam refert Appianus, ut liberi eſſent ac immunes, & ab Auguſto adſertum Dio Chryſoſt. optimus ſuperioris Nummi interpres; dum Tarſo Terræ, Legis, Honoris, Poteſtatis, Fluminis ac Maris indultum à Cæſare beneficium notat. Neque aliter LIBERAM ſe inſcribit inter alios titulos ejuſdem Ciliciæ *Mopſueſtia*, juxta antiquam loci illius inſcriptionem in honorem Antonini Pii, ΑΔΡΙΑΝΗΣ ΜΟΨΟΥΕΣΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, & quæ alia commemorantur; unde idem oppidum *Hadrianum* etiam dictum, neque fruſtra Plinio *liberum* percipere licet. Eleutherocilices quoque *Seleucenſes ad Calycadnum*, ut liquet ex ſequenti nummo Philippi Senioris, quem

Bell. Civil. l. III.
In Cimel. Reg. Gall.
Act. XXII. 28.
Bell. Civil. l. V.
Orat. XXXIV.
Theſ. CCLV. 4.

ex Muſeo ampliſſimi Camerarii noſtri deprompſimus.

Inſcriptus ille, ut vides, in averſa parte ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑ. ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ, h. e. *Seleucenſium ad Calycadnum Libera.* Sic in alio nummo Treboniani Galli legiſſe memini, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ, & in Gordiano ejuſdem Muſei Seguiniani ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΩ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ: ad diſcrimen nempe aliarum *Seleuciarum* addito opportune fluvii *Calycadni* nomine, qua de re infra. Inde autem liquet recte à Sigonio apud Livium ex Strabone & Appiano *Calycadnum* pro
L. xxxviii. c. 38. *Calycandro* reſtitutum, *Neve navigato citra* CALYCADNUM; ac legendum omnino apud Plinium, *Seleucia*
Lib. v. c. 29. *ſupra amnem Calycadnum*; aut male eundem fluvium *Calydnum* ab aliis dici, ut liquet ex Stephano Byzantio in voce Τρῆχα, nempe Τρῆχα καὶ κατ' Ἰσαυρίαν (leg. Ἰσαυρίας) ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΝ ἣν παραῤῥεῖ ὁ ΚΑΛΥΚΑΔΝΟΣ, ὃν Καλυδνὸν τινὲς καλοῦσιν. Iſauriæ quoque eandem adſcribunt
L. II. c. 39. Concilia & Scriptores coætanei, è quorum numero Socrates, εἰς Σελεύκειαν τῆς Ἰσαυρίας τὴν ἐπικαλουμένην Τραχεῖαν, *in urbe Iſauriæ Seleucia, quæ Aſpera cognominatur.* Quod de *Aſpera* cognomine ſcriptor ille poſt Ptolemæum tradit, inde profectum videtur, quod Ciliciæ Tracheæ ſeu Aſperæ eadem urbs olim accenſeretur, cujus Ciliciæ pars

pars dein in nomen Iſauriæ tranſiit, & unde *Trachiotis* Plinio dicta eadem Seleucia. De ea quoque ut urbe Iſauriæ & Calycadno fluvio Ammianus; *quam* (Iſauriam) *mediam navigabile flumen* CALYCADNUS *interſcindit. Et hanc quidem præter oppida multa, duæ civitates exornant*, SELEUCIA *opus Seleuci Regis, & Claudiopolis*. Quam utramque etiam civitatem conjungit præclarus Claudii Gotthici nummus inde explicandus ΚΛΑΥΔΙΟ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. Ex Ammiano autem liquet, cur non *Libera* ſolum, ſed *Metropolis* etiam vocetur in aliis Nummis, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ. Cæterum eandem quoque libertatis prærogativam *Smyrnæis* tribuunt antiqui aliquot Nummi; ut fidem facit ille ab Occone & Goltzio jam ante & ſupra etiam nobis deſcriptus, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Adeo ut non fruſtra Ioniæ urbes liberas & ſuis legibus à Judæis vocari videas apud Ioſephum. Eodem quoque privilegio gaudent *Phryges* in Caii nummo à Goltzio itidem deſcripto, ΦΡΥΓΙΩΝ ΚΟΙΝΟΝ ΟΜΟΝΟΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ· cujus lectionem vereor ut ſit recte adſequutus. Illud enim ΟΜΟΝΟΙΩΝ plurium numero hic inſolitum, pro quo ΟΜΟΝΟΙΑ paſſim legitur in ſimilibus nummis. Per vocem ΦΡΥΓΙΩΝ etiam, ſi vera lectio, (expertus enim loquor, prout frequenter evincit hoc opus, quam non continuo fides habenda ſit diligentibus alias antiquariis, ubi Græcorum nummorum inſcriptiones tradunt) utraque Phrygia Major nempe & Minor videtur eodem nummo deſignari. Agnoſcis nempe luculenter ex præclaris hiſce & publicis monumentis τὸ φιλελεύθερον id genus locorum, ut Polybio aliquoties vocatur innatus ille iiſdem libertatis amor. Immo inde Bacchus toties, & Mar-

Lib. XIV.

In Cimel. Regin. Christ.

Origin. l. XVI. c. 4.

L. II. p. 40. & l. V. p. 444.

& Marſyas ejus miniſter nonnunquam, in civitatum id genus nummis depicti videntur, aut occurrunt hic paſſim in ſtatuis antiquis; quorum ille *Libertatis Deus*
Lib. III. Servio & Macrobio, ac Ἐλευθερίας πατὴρ Achilli Tatio; iſte *per civitates in foro poſitus Libertatis indicium*, juxta
Satur. l. III. c. 12. ad Æn. IV. commemoratos modo Grammaticos. Alioquin notus Juppiter ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, in memoriam conceſſæ divinitus Libertatis à Syracuſanis cultus; ut conſtat etiam ex veteri nummo illius urbis, in quo caput Jovis & inſcr. ΖΕΥΣ ΕΛΕΥΘ. ſeu *Liberator* Romanis dictus, & cui noviſſimum liquorum libaſſe leguntur duo illi Stoicæ ſectæ principes. Quin non unius ſolum urbis aut Gentis, ſed Publica etiam (quamquam vano & ad oſtentationem comparato titulo) Libertas jactata in aliquot Cæſarum nummis; puta Galbæ, Veſpaſiani, Nervæ, Hadriani; in aliis rurſum Adsertori Libertatis Publicæ, aut Libertas Restituta, ſicut in aureo Vitellii nummo
In Cimel. Cardinal. Leopold. Etruſci Mecœnatis, & altero Hadriani apud inclytam Reginam; aut ſicut præfert nummus Pertinacis Seguinianus, Liberatis Civibus; aut denique juxta Gallieni nummum, ob Libert. receptam.
In Cimel. Regin. Chriſt. Immo dicta eadem Liberitas pro *Libertas* eodem Gallieni ævo, ut in ſequenti Claudii Gotthici nummo invenuſto quamquam & inconcinno, cum ſolito Libertatis typo,

quomodo Uberitas etiam, pro *Ubertas* legitur in Voluſiani & Quintilli nummis.

Cum

Cum libertate vero AUTONOMIAM, ſeu ſuis legibus vivendi arbitrium variis Urbibus olim Romanos permiſiſſe memorant non ſemel Auctores, & præ reliquis Polybius paſſim in Legationibus, qui ſimpliciter aliquando τοῖς νόμοις eandem prærogativam vocat, ubi agit de Carthaginenſibus, quibus à Romanis relictam narrat ἐλευθερίαν καὶ τοῖς νόμοις, h. e. interprete, ut ſæpe alias, Livio, *Carthago libera cum ſuis legibus.* Utramque etiam Athenienſibus relictam meminit Strabo, ut alibi Spartanis, Rhodiis, Acarnanibus, in genere autem omnibus civitatibus Græcis tam in Europa quam in Aſia Livius, ut LIBERTATEM *ac* SUAS LEGES *haberent.* Frequens alioquin antiquior ejuſdem privilegii mentio apud Græcos Oratores ac Hiſtoricos, in rebus Græcorum & Macedonum, antequam hi cum Romanis congrederentur. De Græcis in genere Tullius: *Græci vero exultant, quod ſe* AUTONOMIAM *adeptos putant.* Unde utique adſequimur, cur eadem prærogativa, ut inſigne aliquot beneficium, inciſa ſit non in vetuſtis ſolum Marmoribus, ſed etiam in priſcis variarum Græciæ Aſiæque civitatum nummis, ut *Seleucia*, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ. *Tripolis* Phœniciæ, ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Antiochia*, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Halicarnaſſi* in alio nummo Mediceo ſub Geta percuſſo, ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ; ut mittam eodem titulo inſignitos *Epheſios*, *Cæſarienſes*, *Cyrenenſes*, ac plures id genus Αὐτονομουμένους, ut loquitur Polybius, in variis nummis Cæſarianis. Immo inde petitæ etiam ſingulares Urbium id genus Epochæ; ſicut de Damaſcenis, Antiochenſibus, aliiſque Syriæ, Palæſtinæ, ac Phœniciæ locis, ex eorundem nummis colligit ὁ πάνυ in Canoni-

De Urbibus Autonomis.

L. xxxviii. c. 54.

L. xxxiii.

Lib. I. Ep. ad. Att. 6.

In Cimel. Mediceo.

In Muſeo P. Seguin.

In Cimel. Regin. Chriſt.

bus Iſagogicis, qua de re ſuo loco. Equidem eo prærogativæ genere Urbs una alterâ nobilior cenſebatur. Hinc Argivos à Spartanis nobilitate ſuperatos narrat
Lib. VIII. idem Strabo, quod ſe *Αὐτονόμους* conſervaſſent; & *Ἑλληνοταμίαι*, ſeu præfecti communis Græcorum Ærarii
Lib. I. in Inſula Delo, electi ex ſociis *Αὐτονόμοις*, juxta Thucydidem. Quod privilegium proinde *Αὐτονομίας* pretio frequenter redimebant, ut de Tyriis memorat ali-
Strab. l. XVI. bi Geographus. Idem etiam de Antiochenſibus tradit
Pag. 62. Porphyrius in Excerptis apud Scaligerum, *ὁ δὲ λαβὼν παρ'* ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ *χρήματα* ΑΥΤΟΝΟΜΟΝ *δὲ τὴν πόλιν εἴασε*, ille vero (Pompeius ſcil.) *accepta ab* ANTIOCHENSIBUS *pecunia, urbem eorum ſuis* LEGIBUS *reliquit.* Judæos quoque ideo *δίδραχμον* pendiſſe
Lib. LX. docet Dio, ut eodem beneficio gauderent *Autonomia*,
Exc. p. 503. ſeu ut de iiſdem loquitur Nicolaus Damaſcenus, *τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι χρῆσθαι*. Cujus monetæ mentio revocat mihi in memoriam præclarum ΡΟΔΙΩΝ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ ſignatum in nummo Nervæ inſigni, ubi duæ figuræ ſtantes, quarum una ſolis radiata aut Imperatoris ſub illius effigie mulieri dextram porrigit, Phœbi nem-
Olymp. Od. VII. pe ſponſæ, ut Pindaro vocatur, Rhodo.

In Cimel. Regin. Christ.

Alium horum Rhodiorum Nummum poſſidet Gaza Medicea, in quo Victoria alata cum tropæo & inſcr.

ΔΙ-

ΑΙΔΡΑΧΜΟΝ, cui ſimilem quoque Triſtanus ad Neronem refert, qua de re lis illi cum erudito ejus Cenſore. Certe in nummo Mediceo nulla Neronis mentio, verum inſcr. ΡΟΔΙΟΙ ΥΠΕΡΙΟΝΙ ΑΝ. i. e. *Rhodii Hyperioni dedicarunt.* Interim ex ſimilibus Nummis formam & magnitudinem ſimilis monetæ indubie colligas, ſicut alterius in qua vel ΑCCΑΡΙΑ ΤΡΙΑ vel ΟΒΟΛΟC inſcribuntur; puta in aliquot antiquis & ſelectis Chiorum Nummis Gazæ Mediceæ. Sed hoc alterius loci. Cæterum titulum illum ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, quem præferre tot Civitatum Nummos diximus, explicat alicubi Strabo κατὰ τινὰς πατρίους νόμους, ſeu facultatem vivendi juxta quaſdam patrias leges; alibi vero (ubi agit de ſimili jure Maſſilienſibus relicto) immunitatem à juriſdictione Romani præſidis interpretatur. Mirum vero id, quod de Cappadocibus ſuis narrat alicubi, jus illud αὐτονομεῖσθαι eiſdem à Romanis conceſſum, quod tamen (nata quippe gens ad ſerviendum) non admiſerint. Tom. 1. p. 225. Lib. XVII. Lib. IV. Lib. XII.

Quis autem ex Scriptoribus Hiſtoriæ Auguſtæ CONCORDIAM illam & COMMUNIONEM memorat; quam variæ & nobiliores quidem urbes Romani Orbis inter ſe ſolemnibus pactis ſanciebant nonnunquam aut identidem renovabant? Diſſidia quidem inter vicinas urbes, & municipalis æmulationis exempla apud eoſdem Hiſtoricos nonnunquam legas; ut Lugdunenſium cum Viennenſibus, Puteolaneorum cum Capuanis apud Tacitum; Nicomedenſium cum Nicæenſibus, Laodicenſium cum Antiochenſibus, Tyriorum cum Berytiis apud [a] Herodianum; quemadmodum apud alios Auctores Cæſarianorum temporum, [b] Epheſiorum cum Smyrnæis, aut Pergamenis; [c] Apamenſium in Bithynia cum Pruſæenſibus? De Urbium Concordia. [a] Lib. III. [b] Dio Chryſ. orat. XXXIV. & Ariſt. orat. de Conc. [c] Dio orat. XLI.

Sido-

[a] Strab. l. xvi. [b] Dio Orat. xxxiv.

[a] Sidoniorum cum Tyriis; [b] Syrorum Apamenſium cum Antiochenſibus contentiones: puta de jure Metropoleos; Primatu Gentis, Templorum, Sacrorum; de antiquitate; aliiſque id genus prærogativis: ne heri aut hodie natas de his rebus diſſenſiones reputemus, quarum nimis crebra etiam exempla ſuppeditant veteris Eccleſiæ Annales. Antiquiora vero Cæſarianis temporibus aliarum civitatum diſſidia hic non attingo, ex eadem invidia & æmulatione profecta, quæ memorant nonnunquam priſci auctores. Ubi vero ΟΜΟΝΟΙΑΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ earundem civitatum, quales modo enumerabam, videas; ubi depoſitis odiis & ſimultatibus junctas fœderis dextras; ubi communionem ſacrorum inter disjunctas etiam multis terrarum ſpatiis urbes; ubi illud cognationis & fraternæ charitatis, qua nonnullæ erant inter ſe colligatæ, vinculum, niſi in iiſdem præclaris ac reſiduis Nummorum monumentis legas? Duos quidem eloquentiſſimos, quos ætas Imperatorum tulit, Græcos Oratores, hortantes aliquot ex prædictis paullo ante Civitatibus ad *Concordiam* videas; rationes etiam ejuſdem reſarciendæ; incommoda, quæ ægra & diſcordantia, ut ille loquitur, municipia manerent, iiſdem copioſe & eleganter declarantes. Eoſdem tamen *Epheſios* cum *Smyrnæis*, vel utroſque cum Pergamenis in gratiam identidem rediiſſe, & ſolemnibus pactis, frequenter neque ſub uno Cæſare ſanxiſſe CONCORDIAM, nonne Dione oris aurei vel Ariſtide luculentius docent nos hodie vel Auguſti nummi inſcripti ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕϹΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, *Pergamenorum & Epheſiorum Concordia*; vel Domitiæ nummus Mediceus, ΟΜΟΝΟΙΑ ΣΜΥΡ. ΕΦΕ. *Concordia Smyrnæorum*, *Epheſiorum*; vel Antonini Pii ϹΜΥΡ. ΠΕΡΓ. ΕΦΕϹΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, *Smyrnæorum*,

Tacit. in Agricola.

naorum, *Pergamenorum & Epheſiorum Concordia?* Immo eandem *Concordiam* cum aliis Urbibus minoris Aſiæ, ſignatam itidem legimus, ut *Epheſiorum* cum *Sardianis* in præclaro Commodi nummo Mediceo, CΑΡΔΙΑ-ΝΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ Β. ΝΕΩΚ. ΟΜΟΝΟΙΑ; *Epheſiorum* item cum *Laodicenſibus* in nummo Otaciliæ; eorundem *Epheſiorum* cum *Hierapolitis* in nummo Commodi ſupra jam deſcripto; *Smyrnæorum* cum *Thyatirenis* in alio inſigni nummo ejuſdem Gazæ Mediceæ, ΟΜΟΝΟΙΑ ΘΥΑΤ. Κ. CΜΥΡ. Sic ſimilem *Antiochenſium* cum Syris *Laodicenſibus Concordiam*, quamquam, ut ex Severi rebus apud Herodianum licet colligere, haud valde diuturnam, probat nummus Commodi, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Adde concordes *Sidetes* & *Pergæos* ejuſdem Pamphyliæ incolas, juxta nummum Gazæ Palatinæ, CΙΔΗΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, ſub Gordiano percuſſum. Ita *Sidonios* cum *Tyriis* de antiquitate, magnitudine ac jure Metropoleos, juxta Strabonem, certantes, conveniſſe interdum docet Otaciliæ nummus apud Goltzium ab utriſque conjunctim ſignatus, ΣΙΔΩΝ ΚΟΛ. ΤΥΡΟ. ΜΗΤΡΟ. adeo ut *Sidon Coloniæ*, *Tyrus Metropoleos* cognomento inſignis remaneret. Immo *Concordiam* illam publice quoque ſancitam inter diſſitas nonnunquam, neque unius Gentis aut Communitatis Civitates, arguunt eadem Nummorum monumenta, ut *Epheſiorum* cum *Alexandrinis*, ΟΜΟΝΙΑ ΕΦΕCΙΩΝ Κ. ΑΛΕ-ΞΑΝΔΡΕΩΝ, aut ΕΦΕCΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ in aliquot Gordiani nummis, in quibus Dianæ Epheſiæ ac Serapidis vel etiam Phari expreſſæ icones, ne liceat dubitare, de qua Alexandria, quales plures florebant eo nomine, iidem intelligi debeant. Neque diſſimilis alioquin utriuſque urbis no-

Lib. [illegible]

Lib. xvi.

In Cimel. Mediceo.

In Cimel. Regin. Chriſt.

Ep. CII. bilitas ac frequentia, ut vel ex Seneca colligas, *Primum, non humilem accipit patriam*, EPHESUM *aut* ALEXANDRIAM; *aut ſi quod eſt etiamnum frequentius incolis, latius tectis ſolum.* Sic rurſus eorundem *Epheſiorum* (In Cimel. Mediceo.) cum *Cyzicenis Concordiam* in nummo Antonini Pii; aut (In Cimel. Regin. Chriſt.) cum *Pergamenis* ſimul ac *Perinthiis* in nummo Caracallæ; *Smyrnæorum* cum *Athenienſibus* in nummo Commodi Mediceo, aut cum *Lacedæmoniis*, in alio nummo ejuſdem Cæſaris Seguiniano; aut eorundem cum *Troadenſibus* apud Ligorium; item *Nicæenſium* cum *Byzantiis* in (In Cimel. Reg. Gall. & Mediceo.) nummis Treboniani Galli & Valeriani; *Mytilenæorum* & *Pergamenorum* in nummo ejuſdem Valeriani, ut plures adhuc mittam cum ſimilis conventionis ſeu ΟΜΟΝΟΙΑΣ memoria. Pacta nempe illa publicæ *Concordiæ* inter ejuſdem Communitatis Civitates, *Epheſios* puta, *Smyrnæos*, *Pergamenos*, renovata aut inducta in ſolemnibus Gentis conventibus; prout de iiſdem Ionibus tradit Halicarnaſſenſis, agens de annuo illorum conventu ad Templum Dianæ Epheſiæ, ubi de bello contra barbaros, præterea *& de mutua* CONCORDIA (Lib. IV.) *communia conſilia capiunt*, καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνης κοινὰς ἐποιοῦντο βουλάς. Unde quoque in ſignum ejuſdem *Concordiæ* percuſſi nummi publico Communitatis earundem Urbium decreto, ΚΟΙΝΟΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕCI. ut præfert nummus Commodi Mediceus. Inter eas autem Urbes, quæ extra ejuſdem Communitatis jura agebant, inducta quoque, ut vidimus, & publico ære ſignata ſtabilitæ *Concordiæ* memoria; quæ vel *Sacrorum* inter eaſdem communionem inferebat, quod vere alibi monuiſti; at clare arguunt præſides loci Dii iiſdem Nummis inſculpti; aut commune jus *Hoſpitii*, quo non privati ſolum, ſed plures olim Urbes inter ſe junctæ, ac præ reliquis Miletus

tus & Sybaris, teſte Herodoto, ac ſicut de Thracia Lib. VI. Virgilius,

Hoſpitium antiquum Trojæ, ſociique Penates. Æneid. III.

Et ſimiliter Ædui Romanorum hoſpitio atque amicitia florentes apud Cæſarem; aut *jus Civitatis* utriſque commune, ut inter Rhodios ac Athenienſes, auctore Livio, *civitaſque Rhodiis data, quemadmodum Rhodii prius Athenienſibus dederant*, & quomodo Perinthios cum Byzantiis reſtitutos εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολιτείαν Polybius refert. Alioquin Selinuntiis Siculis ab Epheſiis olim conceſſum narrat Xenophon, ut quando patriam illi amiſiſſent, Epheſi jus civitatis haberent. Adde jus *Commercii*, ut inter Megarenſes & Corinthios apud Ariſtotelem, & quod videtur ſuperioribus Alexandrinorum & Epheſiorum pactis, ut decebat duo nobiliora tum Orbis Emporia, anſam quoque præbuiſſe. Adde mutua *Connubia*, de quibus tradit idem Philoſophus, Connubium eſſe ex iis, quæ proprie civitatibus ſunt communia, quod altera alteri civitas dans, non unam tamen efficit civitatem. Sic Connubia finitimis externiſque modo conceſſa à Romanis, modo adempta; ut ex pluribus Livii locis conſtat. Tacitus autem de Cremona, *annexu connubiiſque adjacentium adolevit floruitque*; ſic enim legendum crederem eo loco, non ut hactenus, *annexu connubiiſque gentium*, quod poſtremum nimis vagum ibi ac longe petitum. Incrementa nempe cepit Cremona ex annexu & connubiis vicinorum ſeu *adjacentium*, ſicut utrumque fieri conſuevit. Connubia certe Latinis *inter ſe* vulgo à Romanis permiſſa videas, immo ſæpe extra unius populi aut regionis fines vetita; ſicut clare Macedonibus in quatuor Regiones diviſis pronuntiatum à Paullo, *Neque* CONNUBIUM, *neque commerciorum, agrorum, ædificiorumque* INTER

[Margin notes: Bell. Gall. l. I. — Lib. XXXI. c. 15. — Lib. XVII. — Hiſt. Græc. l. I. — Polit. l. III. c. 6. — Hiſt. III. 34. — Liv. l. VIII. & IX. — Id. lib. XLV. c. 29.]

SE, *placere cuiquam* EXTRA FINES *regionis ſuæ eſſe*. Cæterum ſimilis *Concordiæ* beneficio firmata quædam Fraternitatis ac neceſſitudinis, ut inter ſorores, vincula; unde & *Sorores* etiam dictæ id genus Civitates, neque tam ob cognationem, ut de Utica & Carthagine Tertullianus, *in proximo* SOROR *Civitas*, aut alioquin Samaria & Hieroſolyma apud Ezechielem; quam ob mutuam ac vere germanam inter ſe caritatem. Sic Ariſtides ſermone de Epheſo, Smyrna, Pergamo, quarum ſancitam ſubinde publicis monumentis Concordiam vidimus, *νῦν χρὴ πάσας τὰς πόλεις* ΑΔΕΛΦΑΣ *ἀλλήλας ὑπολαμβάνειν*, *nunc decet omnes urbes* SORORES *ſe invicem reputare*. Ita Syria *Tetrapolis* dicta à quatuor nempe Urbibus *Antiochia*, *Seleucia*, *Apamea* & *Laodicea*, quæ propter illam ΟΜΟΝΟΙΑΜ, cujus fidem etiam faciunt deſcripti aliquot earum Nummi, SORORES, juxta Strabonem appellatæ. Ac ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΝ quidem legas in aliis Civitatum id genus Nummis, puta *Perinthiorum* & *Nicaenſium* ſub Severo ac Geta percuſſis, ſed quæ fraternam Antonini & Getæ, quamquam certe valde lubricam concordiam innuunt, quod jam monuit Triſtanus, & firmant conjuncta inſuper in ſimili nummo Juliæ Domnæ, utriuſque fratris capita ſimul & nomina.

De Pallio.

Cap. XVI.

Lib. XVI.

In Cimel. Regin. Chriſt.

DE MUNIFICENTIA *Cæſarum* & QUADRAGESIMA *Remiſſa*.

MUNIFICENTIAM vero vel gratuita beneficia Urbi aut Provinciis à Cæſaribus conceſſa, ſeu in Vectigalibus, Tributis, Reliquis aliiſque oneribus remittendis; ſeu in ſublevandis reſtituendiſque collapſis Civitatibus, plures Tiberii, Caii, Neronis, Galbæ, & ſequentium Cæſarum nummi abunde prædicant, de quibus altum ſæpenumero apud Auctores illorum temporum ſilentium. Galbæ certe, ut alia mittam, pulcherrimum facinus *Quadrageſimam Remiſſam*, non aliunde quam

ex

ex præclaris ejuſdem Nummis hodie novimus. Tales duo occurrunt ejuſdem Galbæ, unus cum viro ferente ſpolia & inſcr. XXXX. REMISSA S. C. Alter rarior cum Arcu, quem aliquoties una inſpeximus in luculentis Cimeliarchiis Ill. Camilli Maſſimi & Abbatis Braceſii, cum inſcr. QUADRAGESUMA REMISSA. Geminum huic poſtremo vidit jam olim doctiſſimus Caſaubonus, quem adtulit ad Suetonium & pluribus commendat, *Galbam revocaſſe abolitionem Quadrageſimæ docemus nos invicto argumento Nummi veteris, qui ex S. C. adtradendam poſteris ejus beneficii memoriam & in honorem Galbæ fuit percuſſus, eum Nummum infra ſubjecimus.* Principum nempe brevioris ævi facta negligentius ab Hiſtoricis tradita, ut recte ibi obſervat ὁ πάνυ, & plures hujus Galbæ ac ſucceſſorum nummi luculenter oſtendunt. Hinc omiſſa omni Galbæ mentione, male hujus Vectigalis abolitionem à Nerone repetit Tacitus; Annal. XIII. 51. *Manet tamen Abolitio* QUADRAGESIMÆ *Quinquageſimæque, & quæ alia exactionibus illicitis nomina publicani invenerant*; quum Galbæ præcipuum hoc fuiſſe beneficium conſtet invicto hujus nummi argumento. Neque enim audiendus vir erudititiſſimus, qui hanc Th. Reineſius in Ep. abolitionem Neronis de *Quadrageſima* ſummæ litium à Caio invecta haud ita pridem interpretabatur; & in qua ſententia fuiſſe dudum ante illum video duos clari nominis Juriſconſultos, magnum [a] Cujacium & [b] Pancirollum. Clare enim eo loco Tacitus de abolitione Vectigalium, quæ paullo ante *Portoria* illi dicebantur, & coërcitis ſub Nerone, qui eadem exigere conſueverant, publicanis; ut non alia ibi ſit *Quadrageſima*, quam ea de qua agit Quintilianus, *Præter inſtrumenta itineris*, Declam. CCCLIX. *omnes res* QUADRAGESIMAM *publicano debeant*, aut Suetonius, qui *Publicum Quadrageſimæ in Aſia* memorat,

[a] Lib. VI. Obſ. c. 28.
[b] Var. l. III. c. 31.

ſtricta & aliis remiſſa conſulendus eſt Plinius in Panegyrico; qualis non una olim exſtitit, alia eorum qui *manumittebantur*; alia Viceſima *portorii*, ut Syracuſis, teſte Tullio, nonnunquam pro Viceſima parte *frumenti*, quam unuſquiſque poſſidebat, ſicut Hiſpanorum *Viceſimas* explicat apud Livium Marcellus Donatus; alia autem *Hæreditatum* ab Auguſto inducta, & de qua etiam leges latæ à M. Aurelio, juxta Capitolinum; quas Viceſimas nonnunquam confundunt viri docti. Ad priorem reſpexit Arrianus, *εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει*, *Viceſimam ejus dare opportet*, ſcilicet ſervi manumiſſi; alibi autem, *δοκεῖτε ὅτι τοῖς εἰκοστώναις ἐπιθυμεῖ δοῦναι ἀργύριον*, *Eone putatis, quod pecuniam dare cupiat Viceſimæ redemptoribus*, non ut vertit prior interpres *εἰκοστώναις pro teſſera vendentibus*, quod unde hauſerit fateor me neſcire, errare autem certo ſcio, & ſcivit etiam alter interpres Volfius, ut poſtea animadverti, qui *publicanos* hic vertit. *Viceſimam* nempe ſicut alia Vectigalia conducebant certo pretio publicani; unde paſſim, ut vulgo notum, dicti *Vectigalium redemptores*, Viceſimæ puta aut Quadrageſimæ, &c. quales proinde *εἰκοστώνας* vocat ibi eleganter Arrianus, qui & illius *εἰκοστῆς* ſeu *Viceſimæ* jam ante meminerat. Immo ſimpliciter *Redemptores* etiam dicti, ſicut alicubi Tullio, & aliquoties, ut præterea obſervo, apud Veteres Juriſconſultos, *Curatores operum cum redemptoribus negotium habent*, ac alibi in lege de Cretæ Cotoriis. Mitto jam *viceſimam proventuum*, quam ab Athenienſibus exegiſſe triginta Tyrannos auctor eſt Thucydides. *Quadrageſimam* etiam in ea urbe viguiſſe, eandemque inductam ab Euripide, videre licet apud Ariſtophanem,

In Verrem. II.
Lib. XLIII. c. 2.
Dio l. LV.
Diſſ l. II. c. 1.
Id. lib. III. c. 26.
Ulp. l. 2. D. de op. publ.
L. 15. D. de Public.
Lib. VI.

Τάλαντ᾽ ἔσεσθαι πεντακόσια τῇ πόλει
ΤΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ, *ἣν ἐπόρισ᾽ Εὐριπίδης.* In Concionatr.

Quin-

Quingenta mox Reipublicæ talenta fore
Ex QUADRAGESIMA, *quam excogitarat Euripides.*

De VEHICULATIONE *Remiſſa.* Ad ſimile genus Munificentiæ à Galba profectæ plurima referri poſſunt in Nummis Cæſarianis conſignata, quæ aliunde neſciremus. Cujuſmodi VEHICULATIO ITALIÆ REMISSA à Nerva, juxta præclarum ejuſdem Nummum vulgo apud Antiquarios obvium, cum duobus Mulis paſcentibus, & quem commemorarunt etiam ad Spartianum viri ſummi. Quamquam & majorem adhuc lucem mereatur, quam ei hactenus adlata eſt, & hic nobis aliquod ſpicilegium reliquerint viri longe doctiſſimi, parum alias inter ſe concordes, qui ad Hiſtoriam Auguſtam, vel nuper ad Codicem Theodoſianum rem Romanorum Vehiculariam adtigere. Neque pigebit proinde Nummum ipſum etiamſi obvium hic ſubjicere.

VEHICULATIONE] Ac primo inde diſcimus, nec aliunde quod ſciam, *Vehiculationem* Romanis dictam, quæ alias *Vehicularis Curſus*, *Vehicularium munus*, *res Vehicularia*, *Vehicula publica*, *Curſus* item & *Curſus publicus* dicebatur. Iis autem aliiſque adhuc vocibus deſignabantur, ut noſti, diſpoſita locis publicis per Italiam ac Pro-

Provincias animalia ſeu Vehicula in publicos & privatos etiam nonnunquam uſus. Originem autem illius Vehiculationis vulgo ab Auguſto repetunt viri ſummi; quæ tamen paullo altius arceſſenda eſt. Magiſtratus olim Romani ad Exercitus & Provincias profecturi, Mulis, Tabernaculis, aliiſque inſtrumentis itineris è publico inſtruebantur. Soli Legati, qui repente aliquo mittebantur, ſingula jumenta per oppida, qua iter faciendum erat, exigebant. Primus L. Poſtumius Conſul Anno V. C. DLXXXI. iturus in Campaniam ad agrum publicum à privato terminandum, Præneſtinis infenſus, cum publicum ſibi hoſpitium, tum jumenta parata, quum inde exiret, imperavit. Inde ſimilis continuo & major etiam licentia uſurpata à ſequentibus Magiſtratibus. Livius, ubi ſuperiora commemoraſſet, *jus velut probato exemplo Magiſtratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.* Lib. XLII. c. I. Ergo prima illa origo rei Vehiculariæ impenſis ſociorum ac privatorum; quamquam à principio tenues eſſent & extraordinariæ, occaſione ſubitarum Legationum, dein ſola libidine ac licentia Magiſtratuum niterentur: Ab Auguſto poſtea, quo celerius noſceret ſtatum Provinciarum, Vehicula per publicas vias diſpoſita; atque ita inductus Vehicularis Curſus, hinc inde ad Principem aut à Principe commeantium; quam eandem moris hujus cauſam & originem ſecus Trajano tribuit Victor. Manſit autem illa *Vehiculatio*, ſub ſequentibus Cæſaribus, ſed variis ſubinde mutationibus obnoxia; dum eadem à privatis ad fiſcum tranſlata; aut ejus onere ſublevatæ certæ tantum Provinciæ, aut plures leges identidem latæ, quibus ejuſmodi Vehiculationis commodis & incommodis conſultum; cautum de proviſu, cura, alimentis Animalium publicorum; & reſtricta vel am-

pliata iiſdem utendi licentia. Inſignis autem de Curſu
Arcan. Hiſt. c. 30. Publico apud Procopium locus, quem prætererunt viri docti, ubi docet eum ab Imperatoribus inſtitutum, cum ut hoſtium aut aliorum ſeditiones nuntiarent id genus Curſores, tum ut annua Vectigalia portarent. In via unius diei octo circiter Stabula, ad minimum quinque; in ſingulis Stabulis Equos quadraginta diſpoſitos exſtitiſſe, unde curſu diurno decem dierum viam metiri poterant Curſores; inde autem privatorum commoda ob promercales fructus, quos alendis Equis & Stabulariis vendebant Quæſtoribus: ſublatum autem paſſim illum Curſum à Juſtiniano, aut imminutum, ut in Ægypto & Oriente reliquo excepta in Perſidem via, Stabulorum numerum; eumque inſuper ab Equis ad Aſinos redactum. Minus accurate autem ibi vir doctus *δρόμον δημόσιον* per *Veredarios* reddit, qui pars tantum erant publici Curſus à Romanis Imperatoribus antiquitus conſtituti, de quo agit ibi Procopius, quum conſtaret præterea ex *Quadrigis*, *Rhedis*, *Birotis*, *Clabulis*, aliiſque animalibus præter Equos, *Mulis* puta, *Bobus*, *Aſinis*, & de quibus omnibus proinde agitur in Cod. Theodoſiano ſub titulo de *Curſu Publico*. Quamquam ſub Juſtiniano ac ætate Procopii ad Veredarios redactus mihi videatur idem Curſus, ſublato publicorum aliorum Animalium ac Vehiculorum eam in rem uſu, (quod etiam ſub Juliano contigiſſe tradit Socrates, ut infra dicitur) ac omiſſis proinde videas à Treboniano ſuperiorum Imperatorum Conſtitutiones, quibus de Quadrigis, Rhedis Mularibus, Birotis, Jumentorum numero quibus traherentur, aliiſque id genus ſub eodem titulo *Publici Curſus* agebatur.
Ædif. l. 1. Unde etiam alibi idem Procopius meminit *καταλυτηρίου τῶν βερεδαρίων Diverſorii Veredariorum*. Cæterum neque

neque accedere poſſum alteri viro doctiſſimo, qui *Vehicularium Curſum* eatenus à *Curſu Publico* diſtinguit, ut priori dicta tantum proprie *Vehicula*, poſteriori autem cum *Vehicula* tum *Veredos* deſignari exiſtimet. De ultimo liquet: de altero eundem etiam vocis uſum ſatis arguunt cum *Vehicula*, quæ Suetonio dicitur diſpoſuiſſe Auguſtus, quo ipſo tamen Publici Curſus ac proinde etiam Veredorum originem idem vir doctus alibi ad illum refert; tum *Vehicularis Curſus*, *Munus Vehicularium*, *Curſus Publicus* promiſcue uſurpata apud Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptores; tum auctoritas Juriſconſulti, cui *Patrimonii ſunt munera rei Vehicularia*, quo in genere onus publici Curſus deſignatur, prout ipſemet vir doctus immemor alterius notationis eadem verba alicubi interpretatur. Sic ὄχημα Græcis promiſcue de Vehiculatione illa, ſeu Veredis ſeu Rhedis uſurpetur. *Angarias* quidem à *Veredis* aperte diſtinguit Julianus peculiari lege, qua per Sardiniam Curſus publici rationem diſponit. Quamquam & *Vehicula* etiam ac *Veredos* haud obſcure ſejungi videam à Valentiniano ea Conſtitutione, qua vetat *Veredos aptari Vehiculis*; reſtricta tum nempe ad vulgarem uſum horum ſignificatione; ſicut alia lege rurſus per *Vehicula*, ſolæ *Rhedæ Mulares* eidem deſignantur. Qua ratione etiam factum obſervo, ut *Publicus Curſus* ab *Angariis* & *Parangariis* diſtinguatur in Codice Juſtinianeo, & fere ibi ad Curſum Veredorum ſeu Equorum Curſualium reſtringatur. ITALIÆ] Inde intelligimus à Nerva ſublevatos illo onere Italos, non autem Provinciales. Sæpe equidem potior præ reliquis Italiæ conditio. Hinc, ut alia mittam, *Jus Italicum* & urbes Juris Italici à cenſu ſoli & capitis (prout illud alicubi explicat commemoratus paullo ante Juriſconſultus ad Cod. Theodoſianum)

Jac. Gothofr. ad C. Th. T. v. p. 200.

L. 1. D. de Mun. & Hon.

L. 200. T. v. C. Th.

L. 16. C. Th. de Curſ. Publ.

L. 24. cod.

L. 17. cod.

immunes; hinc *Centeſima* à Caio Italiæ remiſſa, non autem Provinciis, juxta Suetonium; hinc ALIMENTA ITALIÆ à Nervæ ſucceſſore, juxta ejuſdem Trajani nummum, diſtributa; hinc denique juxta alium Severi Nummum, mihi quoque viſum apud illuſtriſſimum Colbertum, INDULGENTIA IN ITALIAM. At poſtea receptum, ut *Italiæ* exemplo nonnullis Provinciis eadem *Vehiculatio* remitteretur, onere nempe illius ad fiſcum traducto, ut liquet ex Conſtitutione Conſtantii; *In his duntaxat Provinciis, in quibus Curſus à Provincialibus exhibetur.* Ergo quædam Provinciæ, in quibus Curſus ille aliunde, è fiſco nempe exhibebatur. Talis *Africa*, ut ex aliis legibus ejuſdem Codicis haud male videtur colligere diligentiſſimus ejus interpres. Neque vero inſolita ejuſmodi in Africam beneficentia, ſicut alioquin in ejus Metropolim Auguſtorum *Indulgentiam* prædicant rurſus Italiæ exemplo antiqui Nummi, INDULGENTIA AUGG. IN CARTH. *Indulgentia Auguſtorum in Carthaginenſes.* De Hadriano etiam Spartianus, *Multum beneficii Provinciis Africanis attribuit*; an forte Curſu fiſcali ibi primum inſtituto, quod in genere illi tribuit idem Auctor? Sic varia ſæpe nec eadem Provinciarum Romani orbis ſub Cæſaribus conditio. Gallis jus Civitatis & tributorum immunitas, poſtrema etiam Batavis conceſſa; quum aliæ Provinciæ eſſent tributariæ. A Meſopotamiis impoſitum à Trajano tributum ab Hadriano non exactum. At viciſſim certa quædam onera hujus aut illius Provinciæ, ut Bithyniorum onus & impendia pro legatione annua ad Principem, & ad Mœſiæ Rectorem, apud Plinium: ſic Fiſcus Judaicus; ſic gravius onus Provinciarum, quæ parebant Proconſulibus, quam quæ Legatis Cæſaris, ut exemplo Achaiæ & Ma-

L.5. C. Th. de Curioſ.

Tac. H. I. 8. Id. H. III. 17.

Spart. in Hadr.

L. X. Epiſt. 62.

& Macedoniæ Tacitus docet, & quod non debuit pe- *Annal.1.76.*
ritiſſimo alioquin Romanorum rituum Lipſio negotium faceſſere. Ratio enim meo judicio obvia, quod annua eſſent Imperia Proconſulum; inde ſumptus Provincialium graviores in itinera, in adventum eorundem Magiſtratuum, quem Cicero non multum *Pro L. Manil.*
ab hoſtili expugnatione differre ſolitum alicubi teſtatur, & quam gravis eſſet Provinciis ſæpe alibi inculcat: adde in plures Legatos, & majorem Comitatum Proconſulum, penes quos etiam ſex faſces, quum Legatorum Cæſaris eſſent quinque, & diuturniora imperia, & minora proinde Provinciæ onera, adde denique, eidem Tacito illuſtrando inſignem Tullii de *De Provin. Conſul.*
eadem Macedonia *Conſulari Imperio* vexata locum. REMISSA] An quod in Italia ſublata fuerit omnino *Vehiculatio*, ſub Nerva; an quod tantum remiſſum ejus onus, eodem à privatis ad fiſcum tranſlato? Prius ſuadere videntur Muli clitellis depoſitis paſcentes; poſterius autem publicæ utilitatis ratio, & ſingularis ejuſmodi beneficentiæ exempla. Equidem apud Dio- *L.LXXVIII.*
nem lego, Macrinum ſub Severo, *Vehiculis Principis, quæ diſpoſita erant via Flaminia ad curſum, præfectum*, πρὸς μὲν τοῖς τοῦ Σεβήρου ὀχήμασι τοῖς κατὰ τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν διαθέουσιν ἐπετάχθη. Qui locus inprimis notandus, quod *Vehicula Principis* eadem vocet, quia nempe ad fiſcum ſpectarent, & ita in Italia à Nervæ temporibus mos obtinuiſſe videatur. *Remiſſa* vero ac ſublevata latius eadem *Vehiculatio* ſub Hadriano, Pio, ac Severo; quo- *Spart. in Hadr.*
rum ille, *Curſum fiſcalem inſtituit, ne Magiſtratus hoc onere gravarentur*; Pius *Vehicularium Curſum ſumma diligentia ſublevavit*; Severus, *Rei Vehicularia munus à privatis ad Fiſcum traduxit*, auctore Spartiano. Quæ loca valde exercuerunt viros doctos, cum Hiſtoriæ Auguſtæ, *Capitol. in Pio.*

tum Concilii Theodoſiani interpretes, quorum expoſitiones jam hic non ventilo. Ita autem capio Spartiani de Hadriano locum, de quo illi inter ſe potiſſimum digladiantur. Hadrianum nempe curam Vehiculationis, quam antea gerebant Rectores Provinciarum ac Magiſtratus Urbici, ut è Plutarcho liquet in Galba, ad Fiſcum traduxiſſe, conſtitutis certis perſonis per ſingulas Provincias, qui in poſterum nomine Principis ſollicitudinem illam in ſe reciperent. Hinc inſtituti videntur in Provinciis illi *Præfecti Vehiculorum*, quorum mentionem ſæpe videas in Inſcriptionibus antiquis, eorumque aut *per Gallias*, aut *trium Provinciarum*. Inde etiam poſtea illud *Agentium in rebus* officium, quos legimus in Conſtitutionibus ſequentium Imperatorum, & quidem modo unum, modo duos per ſingulas Provincias miſſos, qui curam publici Curſus gererent; ac unde *Curſus Publici Præpoſiti*, *Curioſi*, *Evocati*, & *Exploratores* dicti, ſicut conſtat ex Codice Theodoſiano. Ita Magiſtratus cum Pop. Rom. tum Civitatum gravi onere liberati ab Hadriano, quod iis, quamquam impenſis Provincialium, in ſpeciali proviſu & cura illius Vehiculationis incumbebat. Eo modo res plana & ſublatæ difficultates variæ, quibus laborant aliæ interpretationes. Neque obſtat, quod Curſui Publico præfuiſſe legamus Præſides Provinciarum in Annalibus ſequentium temporum, ut in Conſtitutione quadam Juliani; quatenus nempe generalis cura & adminiſtratio Provinciæ ad eos ſpectabat. Nihil quidem certius, quam per *Curſum Fiſcalem* ab Hadriano inſtitutum, intelligi Curſum ad Fiſcum pertinuiſſe, ſeu *Fiſco obnoxium* redditum, ut loquuntur alibi Imperatores; non autem quod communis Magiſtratibus eſſet factus, ut exiſtimabant viri ſummi. Nihil præterea certius, quam ita

[Margin notes: Theſ. ccccxciii. 3. & ccccxl. 3. — L. 4. C. Th. de Curſ. Publ. — L. 1. de Actuar. & Numera. C. Th.]

Cur-

Curſum Fiſcalem ab Hadriano inſtitutum, ut tamen jam antea Magiſtratus Italiæ eſſent eo onere ſublevati, & poſt eundem reſtarent adhuc onera & impenſæ Provincialium. Prius è ſuperiori Nummo liquidum; poſterius ex iis, quæ de Pio Hadriani ſucceſſore, ac Severo tradentes auctores vidimus. *Sublevari* autem potuit à Pio variis modis res Vehicularia, non Diplomata ſolum ſeu licentiam Publici Curſus uſurpandi paucis concedendo; ſed inſuper vel Stabulorum, quod à Conſtantio etiam factum, aut Pabulorum, aut Animalium comparandorum onus pro locorum ſitu & opportunitate Provincialibus remittendo; vel familiam ſeu Muliones, Carpentarios, Veredarios, alioſque id genus è fiſco alendo; alios denique abuſus in Vehiculatione uſurpanda tollendo, minuendis oneribus, aut impenſis Provincialium, neque tamen omni circa eam ſumptu iiſdem adhuc remiſſo, quod à Severo demum factum innuere videtur Spartianus. Neque tamen vel diuturna, vel certe univerſalis illa Severi beneficentia, rem Vehiculariam à privatis ad fiſcum traducentis. Manſit utique aut renovatum hoc onus privatorum in certis Provinciis, ut jam diximus, & ad quas proinde reſtringenda lex ſupra adlata, *Patrimonii ſunt munera rei Vehicularis.* Iterum vero ab aliquot Imperatoribus, ut à Valeriano ſcribente ad Præfectum Illyrici, ne aut *Vehiculis aut ſumptibus Remp. gravent*, tum inprimis à Conſtantio & Juliano variis modis ſublevata res Vehicularia, juxta leges de *Curioſis* & *Publico Curſu*, quæ leguntur in Codice Theodoſiano, ac Libanii & Ammiani de Juliano teſtimonia. De Conſtantio vero eum in id intentum poſtremus refert, ut *Rei Vehiculariæ ſuccideret nervos.* Adeo etiam ut mutatis rerum vicibus, non ſublevatos ſolum provinciales omni one-

Treb. Poll. in Baliſta.

Lib. xxi.

re

re aut ſumptu, ſed rem inde largiter facientes luculenter doceat Procopius loco ſupra indicato, ob commeatus nempe alendis Equis & Stabulariis ſuppeditatos, qui continuo iiſdem ex Ærario à Quæſtoribus perſolvebantur; ita quidem ut ſublato eo Curſu à Juſtiniano gravi diſpendio multarentur. At non proinde damno aliquo, aut vero levi etiam beneficio adfectam à Nerva *Italiam* quis putet, *Remiſſo* illo Curſu aut *Vehiculatione*, quæ ea ætate nondum ad fiſcum traducta, varia ſecum privatorum onera importabat. Conquirenda iis erant & comparanda Animalia; Pabula ſubminiſtranda; exſtruenda ſtabula; de Vehiculorum Opificibus, Mulionibus, Mulomedicis, Carpentariis, Veredariis, Hippocomis providendum: Adde licentiam & abuſum onerantium Vehicula; Jumenta iniquius tractantium; deducentium per Vias vetitas: Adde frequentiam eadem ſubminiſtrandi; Evectionum contractus, aliaque incommoda plenius alicubi à Libanio

[Orat. Fun. Jul. In Carminib.]

enarrata, & ſignanter à Gregorio Theologo, ubi Saſimorum tanquam Σταθμοῦ ſeu unius è Manſionibus publici Curſus incommoda inde orta deſcribit, quem locum jam notavit vir doctus ad Procopium. Quibus damnis aut incommodis ſubinde obviam ire voluerunt variis Conſtitutionibus ſequentes Imperatores, queis non *Remiſſa* quidem ſed *ſublevata* illa *Vehiculatio*; dum modus & menſura illius præſcribitur; numerus prætерea Vehiculorum aut vehendorum in ſingulis; pondus oneris iiſdem imponendi; Viarum definitio; Cautelæ in eadem Vehiculatione concedenda & uſurpanda; Evectionum neceſſitas; conſtitutio denique, ut diximus, certarum perſonarum, quæ omnium horum curam gererent, lata; ut non immerito tam inſignis beneficii à Nerva Italiæ conceſſi memoria publico ære

ſignari

ſignari decreto Senatus meruerit. Neque fruſtra etiam, ut vides, *Muli* paſcentes in eodem nummo expreſſi, quo *Remiſſa* ejuſmodi *Vehiculatio* indicaretur. Præcipuus enim in ea *Mulorum* uſus, à quibus *Rhedæ Curſuales* aut *Fiſcales* Sulpitio Severo dictæ, trahebantur, & quorum animalium poſtea præſcriptus alicubi octo numerus tempore æſtivo, hyemali decem, Birotis trina. Inde etiam *Vehiculum* pro ejuſmodi *Rheda mulari* à Valentiniano uſurpatum, quod ante diximus, ut *Rhedæ mulares* Columellæ; ac *Muliones*, quorum ſæpe mentio in Codice Theodoſiano, & *Mulomedici* in Conſtitutione Valentiniani, ac apud rei Veterinariæ ſcriptores, ut notavit ad eandem vir doctus. Hinc *Muli* inter alia itineris inſtrumenta data olim è fiſco Magiſtratibus, cum ad Exercitum tum ad Provinciarum regimen profecturis, ut liquet ex Livio, Suetonio, Lampridio, quibus adde Tullium de lege Agraria. Hinc Edictum Juſtiniani, quo *Mulas* ad Curſum Publicum antea adſignatas Præſidibus Provinciarum Pontici tractus, in poteſtatem illius Vicarii revocat. Hinc denique *Muli Angariales* Libanio, & quod de Juliano tradit Socrates, *Mulorum*, Boum, & Aſinorum Curſus ab eo ſublatus. Sed rectius idem Libanius, qui duntaxat modum præſcriptum & in meliorem formam circa eadem animalia redactam à Juliano Vehiculationem tradit; ſicut probant adhuc ejuſdem Cæſaris leges ea de re latæ. Mitto L. Veri Vehicula cum Mulabus & Mulionibus argenteis, & quæ jam alibi de Mulis, non jam in Curſu, ſed in pompa Muliebri aut Circenſi, è Nummis ac antiquis auctoribus notavimus. Cæterum præter *Mulos*, aliaque ſolita Vehiculationis aut Curſus publici animalia, *Equos* puta, *Boves*, *Aſinos*, (de quibus peculiares etiam leguntur Imperatorum Conſtitutiones in

L. 8. C. Th. de Curſ. Publ.

Ed. VIII. c. 3.

Orat. Fun. Jul.

Lib. III. c. 1.

Codice Theodoſiano, & quorum poſtremos *Aſinos* nempe in Ægypto & reliquo Oriente excepta in Perſidem via, à Juſtiniano Equorum loco conſtitutos, tradentem diximus Procopium) *Cameli* quoque ſuo quodam jure recenſendi veniunt. Certe ubi de Veredis egiſſet Procopius, mox inſequentibus Camelos magno numero è publico ali ſolitos obſervat vehendis impedimentis militaribus, ne aut onus ſubire cogerentur coloni, aut neceſſariorum quidpiam militi deeſſet; hoc vero beneficium à Juſtiniano ſublatum. Ad quem Camelorum uſum reſpicere etiam videntur ea

L.1.& 18. D. de Mun. & hon. quæ de *Camelaſia* & *Camelariis* ac *alimentis Camelorum* leguntur in una vel altera lege Digeſtorum, & illi καμήλων φροντιςαὶ, quorum alicubi meminit Euſebius. In

De Marty. Palæſ. c. XII eundem militarem uſum recepta quoque apud alios gentes res Vehicularia, quod aliunde notum; ſicut de

Lib. XLII. c. 3. Philippo contra Romanos bellum geſturo Livius narrat, Vehicula Macedonibus imperaſſe tormentis aliiſque bellicis inſtrumentis vehendis. Sed hæc aliaque eo ſpectantia docebit nos brevi eruditiſſimus Schefferus. Opportune enim ſuperioribus jam ſcriptis, moneor ex ultimo Septentrione à clariſſimi nominis & ingentium in litteras ſimul ac litteratos meritorum Nicolao Heinſio noſtro, cum alia parata ad prœlum habere virum illum inter paucos hodie diligentia & eruditione præſtantem, tum luculentum & accuratum de *Re Vehicularia* Commentarium. Ea ſolum hic adtigimus, quæ in veterum de rebus Nervæ ſilentio, & recentium diſſidentibus aut incertis de hac *Vehiculatione* ſententiis, ad pleniorem præclari ejuſdem Nummi declarationem ſpectare videbantur. Neque etiam alienum ab hoc loco inſigne ejuſdem Nervæ facinus CALUMNIA FISCI JUDAICI SUBLATA, juxta

xta nummum jam in ſuperioribus adlatum, & quomodo deceſſor ejus Domitianus *fiſcales Calumnias* repreſſiſſe dicitur Suetonio, aut Oroſio Marcus *Fiſcalium negotiorum Calumnioſa monumenta* incendiſſe, Juſtino autem *Calumnias litium* dici videas. Ut mittam alias ejuſdem Nervæ liberalitates cæteroquin ignotas, quas reperias iterum in ejus Nummis, de quibus paullo infra. L. VII. c. 15. L. XXXVIII. c. 7.

Ad ſimilem vero beneficentiam ſpectat quoque liberalitas illa Hadriani, juxta quam Remiſſa fiſco Principis aut ærario Pop. Romani RELIQUA debita ab annis ſedecim, ſyngraphis debitorum in foro incenſis, ſicut Dio & Spartianus in ejus vita tradidere. Hujus præclari facti memoriam ac imaginem tranſmiſere ad poſteras & noſtram etiam ætatem præclari ejuſdem Cæſaris Nummi, in quibus Hadrianus ſiniſtra Sceptrum tenet, dextra autem facem accenſam, qua jacentem in terra faſciculum exurit, ante tres figuræ ſtantes, quarum una (aut juxta nummum Mediceum tres) ſublata manu gaudium & acclamationes ſuas conteſtatur, Nummi autem inſcriptio, RELIQUA VETERA HS. NOVIES MILL. ABOLITA. *De Reliquis Remiſſis aut Abolitis.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Viderat jam olim ſimilem Nummum vir incomparabilis, ſed quem male in Auſonianis lectionibus ad Tra-

janum non Hadrianum refert, deceptus, ut puto, lectione prioris partis ejuſdem nummi, in quo iſte TRAJANUS HADRIANUS vocatur; ut poſterius nomen, quod ſæpe accidit, vetuſtate exeſum in nummo vix amplius comparuerit. Unde cadit omnis ejuſdem Scaligeri ſollicitudo, *mirum eſt quod & Auſonius & Numiſma tribuunt Trajano*, quod Hadriano nempe imputant Scriptores Hiſtoriæ Auguſtæ. In Auſonio enim aut *Hadrianus* pro *Trajano* omnino reponendus, ubi hujus facti in Panegyrico ad Gratianum meminit, aut inter μνημονικὰ ἁμαρτήματα Auſonii referendum: Numiſma autem index hujus facti ſub Hadriano non Trajano percuſſum. Neque id inſolitum, ut Hadriani acta Trajano adſcribant auctores; errore forte itidem ex ea nominum communione profecto. Ita quum Hadrianus Curſum inſtituiſſet fiſcalem, Victor Schotti, ut ſupra innui, id Trajano tribuit, ac de prima publici Curſus inſtitutione perperam accepit, quæ Auguſtum auctorem habuerat. Eandem alias Hadriani munificentiam ſuperiori Nummo expreſſam refert
Dyn. VII. p. 76. quoque Abul Pharagius, ut primum ac præcipuum Cæſaris illius factum. Per RELIQUA autem eodem Nummo deſignantur publica & fiſcalia debita tam Civium Romanorum (quamquam ea diſtinguit in commemoratione hujus rei Spartianus) quam reſidua Provinciarum ex præteritis Vectigalibus aut Tributis; & quæ poſtrema vulgo *Reliqua*, *Reliqua publica*, *Reliqua tributaria*, *Reliqua ex fiſcalibus titulis*, *Reliquationes* etiam paſſim vocantur in libris veterum Juriſconſultorum &
L. 9. §. 2. D. de Publ. & Vect. Conſtitutionibus Cæſarum; ſicut alias quoque Paulo J. C. *Reliquationes Vectigalium*. Unde Euſebius etiam ex verſione Hieronymi, in mentione hujus facti, *Reliqua Tributorum Urbis relaxavit chartis publice incenſis.*
Græcis

Græcis vero eadem dicta ſimiliter non λοιπάδες ſolum
& λοιπογραφίαι, ſed etiam λείψανα ſeu *Reliquiæ*, (con-
tra quam cenſet doctiſſimus Caſaubonus ad Spartia-
num) ut mox è Procopio audiemus. Neque vero
ignoras quam frequentia eſſent *Reliqua* illa, ad quæ exi-
genda & compellendos ad ſolutionem debitores, præ-
ter ordinarios Judices ac Rationales, tot *Exactores*,
Executores, *Compulſores* item & *Opinatores* extra ordinem
miſſos, iidem libri Juris Romanorum nos docent. In-
de *Tabularii* inſuper ſeu *Numerarii* conſtituti, qui in ra-
tiones referrent ac Judicibus iiſdem aut Exactoribus
indicarent, à quo & quantum id genus *Reliquorum* de-
beretur, ut liquet ex Conſtitutione Valentiniani, quæ
in utroque Codice legitur. Unde etiam explicanda &
ſupplenda venit vetus Inſcriptio, in qua ſcribitur Flo-
rus Auguſti Libertus TABULARI. FISCI ALE- Theſ. DCXI.
XANDRINI RELIQUO... h. e. *Tabularius Fiſci A-* 5.
lexandrini Reliquorum, ac ſimul illuſtrantur aliæ Con-
ſtitutiones Imperatorum, in quibus iidem *Tabularii* L. 1. de
Civitatum, aut inter *officia fiſco obnoxia* recenſentur. VE- Num. & Actuar. C.
TERA autem dicuntur in Nummo eadem Reliqua, Th.
prout apud Tacitum, *Vetera* Provinciarum onera, &
notantur apud Suetonium, *Tabulæ* VETERUM *æra-* In Auguſto.
rii debitorum, h. e. præteriti temporis, ſicut ea vocan-
tur Juriſconſultis, ut *præteriti temporis Vectigal* à Papirio, L. 7. D. de Public.
& *præteriti temporis Reliquationes* in Novella Juſtiniani; Nov.
ac nonnunquam *præterita*, ut de *præteritis condonatis* in CLXIII.
eadem, alibi *Reliqua debita à præterito circulo Indictionis*. Nov.
Ita *ſuperiorum omnium temporum Reliqua* in alia Conſtitu- CXLVII. c. 1.
tione Theodoſii. Et eatenus diſtinguitur Hadriani In-
dulgentia ab ea quorundam Cæſarum, qua non *Vetera*
vel præterita, ſed futura Tributa ſubinde remiſſa le-
guntur. Immo per eadem *Vetera* deſignata in Nummo

non promiſcue omnium ſuperiorum temporum Reliqua, ſed præterita annorum ſedecim, ut ex Dione ſcimus. Ita duplo major M. Aurelii Indulgentia, à quo Reliqua ſex & quadraginta annorum remiſſa tradit alibi idem Dio. Inde vero, & arte haud ſine fundamento, Indictionum exempla colligit in Euſebianis ὁ πάνυ, & ex Hadriani Indulgentia annorum XVI. ſeu XV. abſolutis, Marci autem XLV. itidem abſolutis, quatuor Indictiones completas efficit, per quas nempe ejuſmodi fiſcalium debitorum Remiſſiones fieri ſolitæ. Atque ita longe aute Conſtantini tempora quærenda eſſet origo earum Indictionum, de qua tamen nihil certi aut eodem Conſtantino antiquius docere nos potuit Petavius. Quamquam interdum aut citra limitationem temporis remiſſa in genere omnia præteriti temporis *Reliqua*, ut cum aliunde tum ex commemorata paullo ante Conſtitutione Theodoſii manifeſtum; aut ad pauciores etiam annos, quam è quibus vulgo conſtabat Indictio. Ita *quinque annorum Reliqua* à Conſtantino Flavienſibus Æduis remiſſa, ut ex eorundem Panegyrico ſcimus. Athenis vero Tributorum indictiones quinto quoque anno fieri ſolitas obſervat alicubi Xenophon. Sicut ergo futura Tributa in triennium, quinquennium, aut ſimile annorum ſpatium ſubindè remiſſa apud Hiſtoricos leguntur; ſic præterita etiam ſeu *Vetera* ad ſimile tempus nonnunquam condonata. Quin HS NOVIES MILL. ſumma eodem Nummo adſcripta, ut & in veteri Lapide apud Gruterum, niſi quod huic ſummæ addantur ibi *Centena Millia*, ſed deſcriptorum errore, quem merito ad Spartianum caſtigavit ὁ πάνυ, & cui ſuffragatur interiorum hodie litterarum decus & Pecuniæ Veteris optimus interpres Jo. Frid. Gronovius. Inde autem magnitudinem illius largi-

Lib. LXX.

De Athen. Rep.

Theſ. x. 6.

largitionis, quam non referunt auctores, adhuc hodie ſcimus, & quam (prout Nummo expreſſa) ad ducenties vicies quinquies centena millia ſcutatorum Philippeorum, ſeu ut hodie loquuntur, viginti duos *milliones* cum dimidio reduxerunt jam ante nos viri docti. Digna utique, mi OCTAVI, munificentia Romano Principe ſeu Parente publico, & vel quo nomine LOCUPLETATOR ORBIS TERRARUM dici merito potuit Hadrianus, prout in antiquo Nummo vocatur. Certe in tantum laudanda beneficentia, in quantum culpanda Vitellii profuſio, qui eandem ſummam NOVIES MILLIES SESTERTIUM *paucisſimis menſibus intervertiſſe* creditur. Tac. Hiſt. 2. 95. ABOLITA autem dicuntur ſignanter eadem Reliqua, quod igni traditæ fuerint debitorum ſyngraphæ, ſicut Deûm ædes *igni abolitas* dixit Tacitus, Annal. 11. 49. aut Poëta, *aboleri carmina flammis*, immo in ſimili facto Honorius juxta tres ea de re Conſtitutiones in [a] Cod. Theodoſ. *Chartis* ABOLITIS, *quibus debita publica continentur*; alibi, [b] *Atque ut ipſa memoria* RELIQUORUM *intercidat, Chartas omnes &c. undique in medium congregatas palam flammis jubemus* ABOLERI, item in Cod. Tit. *Chartis* ABOLITIS *debitorum*. L. 14. Eod. Alioquin *Remiſſa* aut *Condonata* dicta vulgo ejuſmodi Reliqua, ac ſequiori ævo, ut obſervo, *Relaxata*, cum in Conſtitutione Honorii, *Privatæ quoque rei debita ſimiliter relaxamus*, L. 6. ſupra. tum Euſebio in Chronico ex verſione Hieronymi loco paullo ante adlegato, ac ſimiliter Caſſiodoro, *fiſcalia tributa relaxaſſe*. Var. l. 111. c. 32. Quæ liberalitates cæteroquin vulgo *Indulgentiæ*, ut notum, illa ætate dici ſolitæ, ſicut *relevatio* de futuris, juxta Juſtiniani Novellam. Nov. CLXIII. Hinc etiam haud ignoti Tituli *de Indulgentiis Reliquorum*, aut *Indulgentia Tributariorum Reliquorum*, & quod eodem ſpectat, *de Reliquis publicis*

[a] L. 6. de Indulg. deb. C. Th.
[b] L. 3. Eod.

non

non exigendis. Alias liquet, quo ſenſu ſumatur *abolitio* aut *abolitio publica* apud eoſdem Juriſconſultos, quæ nempe ad *Indulgentias Criminum*, de quibus Codex Theodoſianus, non autem *Reliquorum* ſpectant: quamquam & juxta Nummum, nec in diſpari beneficentia
Annal.XIII. Tacitus, loco alibi excuſſo, *Manet tamen* ABOLITIO *Quadrageſimæ*; alibi autem, *Tributorum abolitio*. Similes vero cum temporarias tum perpetuas largitiones Cæſarum in condonandis reſiduis Tributorum aut Vectigalium, vel abolenda eorum parte commendant ſæpe Auctores, ut in Auguſto, Aurelio, M. Aureliano Dio, Ariſtides, Capitolinus, Vopiſcus; in Antonino
Lib. XXV. Pio Faſti Siculi, in Juliano Ammianus & ipſemet
[a] Ep.XLVII. in [a] Epiſtolis ac Miſopogone; in Valente idem [b] Am-
[b] Lib.XXXI. mianus, cui traditur *in adærandis* RELIQUORUM *de-*
In Panegy. *bitis non moleſtus*; ac denique in Gratiano Auſonius. Immo ſi Procopium audimus, id non jam ab uno ſed à ſingulis Cæſaribus, neque ſemel ſed aliquoties fieri ſolitum, ut reliqua condonarent; qui locus præclarus
Arcan. Hiſt.c.30. index hujus moris meretur hic adſcribi; *πρῶτα μὲν εἰθισμένον ἦν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντα οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν δημοσίων ὀφλημάτων* ΛΕΙΨΑΝΟΙΣ *τοὺς κατηκόους δωρεῖσθαι πάντας·* *primo quidem ſolitum erat ab antiquo, unumquemque è Romanis Cæſaribus, non ſemel ſed ſæpius publicorum debitorum* RELIQUA *omnibus, qui erant in ditione Pop. Rom. remittere*; & ratione addita, ne perpetuo in his anguſtiis verſarentur, aut Quæſtorum Reliqua exigentium moleſtiæ eſſent obnoxii: Juſtinianum vero ſpatio annorum duorum & triginta nulla ejuſmodi *Reliqua* remiſiſſe; quo factum ut miſeri ſubditi non novam ſed præteriti temporis gravem & iniquam exactionem veriti, fortunis omnibus exuerentur. Quam immerito autem hac labe one-

oneretur Juſtinianus, & quam non inferior fuerit ea laude, quam ex *Indulgentiis Reliquorum* captaverant Deceſſores, abunde arguunt duæ ejuſdem Novellæ anno imperii XXVIII & XXIX latæ, quibus XXIII annorum Reliqua omnia condonat. De Juliano alioquin obſervat Ammianus, caviſſe illum *ne per Indulgentias quas appellant Tributariæ rei concederet* RELIQUA; idque ob rationem quam addit haud abſurdam, quod ejuſmodi Indulgentiæ cederent tantum in commodum divitum, non vero pauperum, qui ad univerſam ſolutionem omnium id genus Reliquorum, ſub exordia principatus compelli ſine laxamento conſueverant. Similem vero Indulgentiam Reliquorum ut Romanis Cæſaribus, ita jam olim in regni auſpicio cum Laconum tum Perſarum Regibus conſuetam tradentem videas Herodotum, ἐν δ᾽ αὖ Πέρσῃσι. ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸ προοφειλόμενον φόρον μετίει πάσῃσι τῇσι πόλισι, *apud Perſas Rex creatus omnibus civitatibus Tributum quod debent remittit.* Neque diſparem in aliis Regibus beneficentiam commendant nonnunquam auctores, ut in Alexandro Magno Arrianus, Solenſibus L Talenta Reliqua remiſiſſe; in Perſeo Polybii Excerpta eum univerſis Macedonibus fiſcalia debita condonaſſe; in Mithridate Juſtinus, *debita Civitatibus publica privataque remittit*; & in Theoderico Caſſiodorus, cum Arelatenſibus, ut modo audivimus, *fiſcalia tributa relaxaſſe.* At Rhodiorum ſingulare facinus memorat Dio Chryſoſt. qui remiſſionem omnium debitorum ſibi à Romanis factam admittere detrectarint. Neque inſolitus etiam modus abolitionis ſuperiori Nummo expreſſus, Imperatoris nempe face accenſa Reliquariorum ſyngraphas comburentis; quo ſublata vel præcipua calumniandi (ut aliunde ſcimus) materia, ſecuritati eorundem perpe-

Nov. CLXVII. & CLXVIII.

Lib. XVI.

Lib. VI.

Lib. II.

περ. ἀρετ. Pag. 125.

L. XXXVIII. c. 3.

Orat. XXXI.

tuæ conſuleret. Hunc morem certe videtur ab Auguſto hauſiſſe Hadrianus, de quo ſimile factum referunt præter Suetonium Dio ac Appianus; & quem rurſus Lib. LXX. poſt Hadrianum æmulatus cum Marcus juxta Dionem Lib. VIII. c. 15. & Oroſium, tum Aurelianus apud Vopiſcum, *tabulas publicas ad privatorum ſecuritatem exuri in foro Trajani ſemel juſſit*; ac præterea juxta Auſonium Gratianus, & latis aliquot ea de re Conſtitutionibus, ut paullo ante vidimus, Honorius. Immo quod laudabile facinus Pag. 207. Pio quoque adſcribunt Faſti Siculi ſeu Ἐπιτομὴ χρόνων à Scaligero edita; quamquam altum ſit apud auctores in rebus Pii de eo facto ſilentium. Quum vero iidem Faſti nihil tale de Hadriano referant, quod tamen invicta Auctorum, Lapidum ac Nummorum ſimul fide conſtat, haud vane ſuſpicari licet, illos id Pio ſecus tribuiſſe, quod ad Hadrianum Deceſſorem aut ſucceſſorem Marcum referri debuit. Neque vero pauca id genus occurrunt in Faſtis illis male ordinata, quæ intacta reliquit, aut è quibus in lubrico ædificat ὁ πάνυ.

De Liberalitatibus & Congiariis Cæſarum. Ejuſdem vero aut Hadriani, aut Deceſſoris Trajani, aut aliorum priorum juxta ac ſequentium Cæſarum LIBERALITATES, CONGIARIA DATA POP. ROMANO, vix aliunde rurſus, quam ex præclaris eorundem Nummis ſcimus, in quibus repetita ſæpius illarum largitionum memoria: adeo ut in Hadriani Numiſmatibus VI ejuſdem LIBERALITATES, in Pio VIII, in Marco VI aut VII, in Severo VI, & Antonino Caracalla etiam VIIII diverſis temporibus factæ reperiantur. Ita CONGIARIUM PRIMUM P. R. DAT. in præclaro Titi nummo apud illuſtrem Sevium, in aliquot Trajani nummis Mediceis, CONGIARIUM PRIMUM, SECUNDUM, TER-

tertium; in Nerone Cong. ii. dat. Pop. in M. Aurelio etiam Cong. Aug. iii. & Cong. Aug. iiii. Quibus vero temporibus, aut qua occaſione eædem largitiones factæ, docere poſſunt adſcripti in iiſdem Nummis Conſulatuum aut Tribunitiæ Poteſtatis numeri; atque ita inde ſuppleri deficientes hic paſſim Romanæ Hiſtoriæ Annales, qui nonnunquam bis aut ter ad ſummum dati ab uno vel altero Cæſare *Congiarii*, aut *Liberalitatis* præſtitæ meminere. Quis jam ſimilem Nervæ beneficentiam memorat, præter præclarum ejus Nummum inſcriptum Congiar P. R. S. C. aut geminum Gazæ Barberinæ, Congiarium da. P. R.? Quis Getæ, præter Antonini fratris nummos, in quibus illius Liberalitas v, hujus vi. ſignatur; cujus generis aureum vidi etiam in Gaza Regia Gallorum? Quis Maximi & Pupieni, præter inſignem eorum Nummum, qualem æreum quoque ſuppeditavit mihi Muſeum Seguinianum, Liberalitas Augustorum? Quis vel Philippi aut Decii, præter inſcriptum prioris Nummum, Liberalitas Aug. ii. & alterius Liberalitas Aug. ut ſexcentos id genus omittam ſub ſingulis ferme Cæſaribus aut majori eorum parte ſignatos? Quid vero illuſtrius in Actis Pacis eorundem Cæſarum, quid ad eorum commendationem & ad aliorum ſimul exemplum magis opportunum? Unde præterea niſi ex eorundem Nummorum contemplatione diſcas omnem rationem hujus moris, qui non ſemel viris doctiſſimis impoſuit, ac præ aliis τῷ πάνυ ad Hiſtoriam Auguſtam; dum in Amphitheatri gradibus omnes illas argenti & teſſerarum largitiones & panum diviſiones fieri exiſtimat; ac de iis interpretatur inſcriptionem antiquam, quæ divisæ sunt

POPULO PER GRADUS, & locutiones frequentes in Codice Theodoſiano, *de Gradibus*, *in Gradibus*, *&* *Gradibus Panem diſtribuere?* At vero hanc ejus ſententiam merito jam ante nos ab aliis impugnatam, præ cæteris Nummi veteres abunde refellunt; qui ob ſolemnitatem ejuſmodi largitionum percuſſi, oſtendunt erectum Tribunal ſeu ſuggeſtum, & Gradus ante quibus conſcendebatur; ſedentem in Curuli Imperatorem; ſtantes in eodem ſuggeſtu unam aut plures figuras, cum Congio aut Teſſera, Frumentarias aut Nummarias Teſſeras diſtribuentes ſingulis per illos gradus eaſdem recipientibus. Cujus generis en tibi duos nummos priorem cum Nervæ Congiario ſupra indicato, alterum Alexandri Severi è Muſeo Chriſtinæ Auguſtæ.

H. Valeſ. ad Ammian. & Jac. Gothofr. ad C. Th.

Foro autem vicinum fuiſſe illum ſuggeſtum, & eandem ſimul harum diviſionum rationem firmat illuſtris apud Joſephum locus, male ab eodem viro ſummo acceptus, ubi inter alia de illo ſuggeſtu loquens, ὑψηλόν τι ἐςὶ τὸ ςέγος εἰς τὴν ἀγορὰν φέρον, *ſublimis vero eſt ille ſuggeſtus ducens ad forum*, & quo reſpexit Prudentius loco haud ignoto,

Origin. l. xix. c. 1.

Et quem panis alit gradibus diſpenſus ab altis.

Quæ ſatis ante oculos ponunt, quid ſibi velint locutiones illæ PER GRADUS, aut PANUM GRADI-

LIUM

LIUM obviæ in inſcriptione veteri, apud Caſſiodorum, & in Codice Theodoſiano; quæ non alio, quam ad Gradus erectos ante illum ſuggeſtum reſpiciunt, è quibus Teſſeræ nummariæ aut frumentariæ, ac poſtea id genus Panes quoque dividebantur. Neque proinde tamen ſuperiores aliique id genus Nummi, de *Panum* illorum *Gradilium* diſpenſatione ſeu *Annonis Civicis* cum clariſſimo hujus ætatis Juriſconſulto explicandi veniunt. Illæ enim *Annonæ* ſeu *Panes Civiles* quotidie diſtribui ſoliti, unde ἄρτοι ἡμερήσιοι vocabantur, quod è Codino notavit jam ad Hiſtoriam Auguſtam ὁ πάνυ. At Nummi, de quibus agimus, ad extraordinarias Imperatorum largitiones ſpectant, quas nempe vel ſub auſpicia Imperii; vel die virilis togæ deſtinatis hæredibus datæ; vel adoptato aliunde ſucceſſore, declarato Cæſare, Natalibus aut Quinquennalibus vel Decennalibus Principis; liberorum Nuptiis; ſolemnibus Victoriarum ac Triumphorum; adventu in Urbem; aliiſque id genus publicis feſtivitatibus, Populo aut Militibus erogabant. Has enim ut plurimum video ejuſmodi largitionum occaſiones in antiquis monumentis. Quo ſpectant etiam extraordinariæ illæ Annonæ largitiones Urbi aut Italiæ pro temporum ratione conceſſæ; ut à Nerva, cujus facti rurſus ſolus index ejus Nummus in quo Modius cum ſpicis & inſcr. PLEBEI URBANÆ FRUMENTO CONSTITUTO. Quamquam id factum ad certam & ſtabilem frumenti diviſionem ſpectare videatur; qualem menſtruam Principum liberalitate Romæ conſtitutam noſti, & fidem inter alios facit Philo de Auguſto οὐ μὴν ἀλλὰ κἀν ταῖς μηνιαίοις τῆς πατρίδος διανομαῖς, ἀργύριον ἢ σῖτον ἐν μέρει παντὸς τοῦ δήμου λαμβάνοντος, *Domi quoque quoties menſtruas pecuniæ frumentive diſtributiones populus acciperet.* Adde *Alimenta*

Jac. Gothofr. ad C. Th. T. v. p. 240.

Legatio. ad Caium.

Italiæ ſub Trajano decreta, juxta ejuſdem Nummum ALIM. ITAL. S.P.Q.R.; unde poſtea etiam conſtituti Curatores Alimentorum Italiæ, qualis Didius Julianus Spartiano, *curam* ALIMENTORUM *in* ITALIA *meruit*; aut quomodo ſimiliter à Marco Italiæ civitatibus in annonæ penuria ex Urbe ſubventum. Cæterum nonnunquam ſignata ſimilis Cæſarum LIBERALITAS, per Mulierem ſtantem cum Cornucopia, è qua frumentum effundit, aut quæ utraque manu Cornucop. & Congium vel Teſſeram tenet. Inſignis etiam nummus Hadriani Mediceus, in quo pro more inſidens tabulato Imperator, ſtans ante illum Mulier frumentum è copiæ cornu effundens in ſinum alterius ſtantis, alia autem diſcedens cum ſinu pleno frumenti recepti, ac inſcr. LIBERALITAS COS. III. S.C. Quæ inſuper ſatis arguunt, eoſdem Nummos ad ea tempora reſpicere, quibus per Teſſeras frumentarias Annona publica diſtribui viritim conſueverat, nondum autem per Panes Gradiles loco frumenti, ſive illa ordinaria, quæ menſtrua olim erat, ut modo audiebamus, ſive extraordinaria ob cauſas commemoratas. Interdum etiam deſignata per ſimiles LIBERALITATES Donativa Militum, ut liquet ex iis Nummis, in quibus ante ſuggeſtum adſtant Prætoriani milites, aut in quibus figura ſtans dextra Congium, ſiniſtra Labarum tenet. Ut enim *Liberalitas*, ſic *Congiarium* nonnunquam pro quovis munere; ut quum Seneca ad Urbes aut homines datos eandem vocem transfert, *ut tua Congiaria urbes ſint*; alibi, *Sejanus patrem tuum clienti tuo Satrio Secundo Congiarium dedit*; in ſpecie aliquando pro Donativo militum, ut apud Tullium de legionibus Macedonicis, *hæ Congiarium ab Antonio accipere noluerunt*, & apud Capitolinum in Pio; ſicut

Capitol. in M. Aurel.

De Benef. l. II. c. 16.

Conſ. ad Marciam c. 22.

L. XVI. Ep. ad Att. 8.

ſicut viciſſim Donativum pro Congiario apud Spartianum, *Donativum Populo ac militibus expendit. Largitiones* alioquin & *largitates* dictæ ſequiori ævo ejuſmodi Cæſarum Liberalitates; quomodo poſterior occurrit eo ſenſu in duabus Conſtitutionibus Theodoſii, in titulo de Annonis Civicis Codicis Theodoſiani, item apud Spartianum in Caracalla, *non tenax in largitate.* Prior autem, cum haud infrequens eidem Spartiano, tum apud Hieronymum, *quidquid & Imperatoris* LARGITIO *& honoris inſulæ dederant, in uſus pauperum conferebat.* Hinc ſimilis etiam LARGITIONIS mentio in ſequenti nummo Conſtantii, in quo ſedens Imperator cum Tiara inter duas figuras unam militis ſtantis, alteram cum Corona radiata dextram Conſtantio porrigentem, aut ab eo aliquid accipientem,

In Hadriano.

Tom. v. p. 252.

Ep. ad Salvin. T. 1. p. 74.

In Cimel. Regin. Chriſt.

Chiffletius noſter, qui haud vulgarem hujus antiquitatis amorem ac peritiam conjunxit, & cui hujus nummi iconem debeo, opportune eundem referebat ad illam Conſtantii liberalitatem, qua Arſacem Armeniæ Regem proſequutus dicitur apud Ammianum, *Conſtantius accitum Arſacem Armeniæ Regem* SUMMAQUE LIBERALITATE *ſuſceptum præmonebat & hortabatur, ut nobis amicus eſſe perſeveraret & fidus*; mox, MUNERA-

Lib. xx.

NERATUS *cum Comitibus quos duxerat, rediit ad regnum, nihil auſus temerare poſtea promiſſorum, obligatus gratiarum multiplici nexu Conſtantio.* Commode itaque de eodem Rege Armenio explicanda illa figura radiata, & ſignatus nummus in memoriam liberalitatis illius ſeu *largitionis*, quam in eum contulit Conſtantius; & cui lucem fœneratur inſuper Spartianus in ſimili Hadriani munificentia, *Reges eorum* LARGITIONIBUS *proſequutus.* Hinc nota etiam illo ævo *Largitionis* pro Ærario ſignificatio, *unde Comites ſacrarum Largitionum*, qui ante Procuratores aut Præfecti ſacri Ærarii vocabantur. Cæterum diſtributæ nonnunquam ejuſmodi largitiones, quæ fiebant Populo Romano, Curatoribus Tribuum & Centurionibus plebis, qui nempe eaſdem poſtea viritim dividerent, ſicut factum ab ejuſdem Conſtantii conjuge Euſebia. Index mihi hujus moris ipſe Cæſar Julianus, inſigni loco ubi de Auguſtæ illius

Orat. III. in Urbem adventu verba facit, ὁπόσα τε ἔνειμε τῶν φυλῶν

p. 241. τοῖς ἐπιστάταις καὶ ἑκατοντάρχαις τοῦ πλήθους ἀπαριθμήσασθαι· *quantum autem pecuniæ Tribuum Curatoribus & Centurionibus plebis numerari juſſit.* Liberalitate ſcilicet in adventu Cæſarum haud inſueta, quam & infra illa tempora in Theodoſio ſcilicet ſeniore commemorat Idatius, &

In Chronico. juxta eundem Marcellinus Comes, *Theodoſius Imp. cum Honorio filio ſuo Romam menſe Junio introivit*, CONGIARIUM *Romano populo tribuit.* Ne abolitum jam quis putet illa ætate *Congiariorum* uſum aut nomen, quod vix tamen in Nummis, qui ſuperſunt, illorum temporum videas. Mitto alia, quæ addi hic poſſent forte haud protrita, neque ſcitu injucunda, de varia & multiplici ratione ejuſmodi Liberalitatum & Congiariorum; de ætate illorum, qui ad ea admittebantur; de Teſſeris Frumentariis ac Nummariis, earumque varie-

tate,

tate, nec una appellatione; de multiplici numero ſummæ viritim datæ; de pondere & valore Nummorum, qui deſtinabantur nonnunquam ad ſimiles largitiones: ſed partim quibus non licet leviter defungi; partim quæ ab aliis jam dicta, aut vero dicentur uberius & accuratius à viro utriuſque noſtrum amiciſſimo ac inſigni Lycei Piſani ornamento Valerio Chimentelli, luculento opere de Re Donatica veterum, ad cujus editionem ſe publice nuper obſtrinxit. Nos vero hic ad alia, & quidem ad finem operis, ita urgente Typographo, properamus.

De ADVENTU *Cæſarum aut* RESTITUTIS *Provinciis.*

Singularem quoque ſuperiorum Cæſarum Beneficentiam ac Providentiam ſignant varii illorum Nummi, qui vel PROFECTIONIS ab Urbe, ac ADVENTUS eorundem in Provincias meminere; aut ſingularum RESTITUTORIS titulum iiſdem Cæſaribus ſæpenumero tribuunt. Ibi videmus utique Hadrianum aliquem, aut Marcum, aut Severum, Auguſti exemplo, ac ut decuit *cunctarum Provinciarum parentes*, circumferentes terrarum orbi præſentia ſua varia ſubinde ac inſignia beneficia. In Mauretaniam Expeditionem ſuſcepiſſe Hadrianum colligit alicubi ex Spartiano eruditiſſimus Reineſius. Certum vero id ex ejus Nummis, ubi ADVENTUS MAURETANIÆ legitur, quomodo & ſimilem Trajani profectionem memorant itidem ejus Nummi, ADVENTUS AUG. MAURETANIÆ. Neque vero *Africam* ſolum, *Alexandriam*, *Aſiam*, *Bithyniam*, *Hiſpaniam*, *Judæam*, *Italiam*, *Macedoniam*, *Thraciam* luſtraſſe Hadrianum docent ſimiles ADVENTUS eorundem locorum, totidem Nummis inſcripti, qui occurrunt in antiquariorum libris, ſed *Ciliciam* quoque, ut liquet ex numiſmate parum obvio, quod nuper Cimeliar-

 chio

chio inclytæ Reginæ acceſſit ADVENTUI AUG. CILICIÆ. Ut pateat quam vere à Dione ſit adſertum, neminem Principum tantum terrarum peragraſſe; quo nomine HERCULEM etiam eundem appellatum exiſtimavit doctiſſimus Caſaubonus. Sic duplicem Severi in Thraciam profectionem arguit nummus ejuſdem Mediceus, ΕΠΙΔΗΜΙΑ Β. ΣΕΥΗΡΟΥ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ· *Adventus* II. *Severi, Perinthiorum Neocoron.* Tacitum vero Auguſtum etiam extra Urbem profectum ac Romam reverſum, vix aliunde quam ex præclaro ejuſdem Nummo colligas, in quo Imperator equitans, præeunte victoria, à tergo vero miles, & ſigna Legionum cum inſcr. ADVENTUS AUG. Frequenter vero plures figuras juxta Aram & cum Tauro videas, ad ſacra nempe facienda paratas, quibus illum ADVENTUM AUGUSTI proſequuntur eæ, quas adibat Imperator, Provinciæ. Sacra nempe olim peracta in adventu aut reditu Principum; quomodo Clytemneſtra apud Senecam nuntiato illi Conjugis adventu,

In Cimel. Mediceo.

Sacris colamus proſperum tandem diem;

In Agamem.

ne alios teſtes huc advocem in re haud obſcura; aut alioquin Rhodiorum exemplum, qui juxta Hyginum, quoties à littore longius prodeunt claſſes, *prius ſacrificant Phorbantis* ADVENTUI. Sicut ſacris nempe Deorum loci præſidum, quod alibi diximus, præſentiam, ita iiſdem ſalutarem Auguſtorum Epiphaniam celebrant Urbes & Provinciæ, ac felicitatem ſuam prædicant iis, quas interdum præferunt id genus Nummi, inſcriptionibus, ADVENTUI AUG. FELICISSIMO; aut FELIX ADVENTUS AUG. NN. Hinc de Adventu Conſtantini ac filiorum, quem Roma ſibi pollicebatur, Nazarius, *Unum modo quo fieri poſſet Romæ*

Aſtron. l. II.

In Panegyr.

FELICIOR, *maximum quidem, ſed tamen ſolum, ut Conſtantinum, ut Beatiſſimos Cæſares videat, & fruendi copiam pro deſiderii modo capiat, ut vos* ALACRIS *excipiat, &c.* Certe ubi Hadrianus in Africam venit, *ad* ADVENTUM *ejus poſt quinquennium pluiſſe*, auctor eſt Spartianus, ac ideo ab Africanis dilectum. Inde etiam quum partim præſentia ſua, ut Hadrianus, Marcus, Severus; partim etiam abſentes, ut Pius, ac nonnulli id genus Cæſares, variis modis eaſdem Provincias ſublevarent; jacentes erigerent; damna earum in gloriam Principis verterent; refovendo eaſdem aut inſtaurando; modo Tributa, Vectigalia, Reliqua, Vehiculationem remittendo aut abolendo; modo tertiam partem vel Vectigalium, vel fundorum civitatibus ad publicas neceſſitates aut reparanda mœnia deputando, quorum illud priſca inſtitutione receptum docet Conſtitutio Theodoſii, poſterius ab Honorio demum & Arcadio inductum Codex Theodoſianus; modo pecunia aliunde, ut à Pio factum narrat Capitolinus, eaſdem adjuvando; modo Præſides & Procuratores ſuos licentius in eo munere verſantes coërcendo, ſicut de Hadriano Spartianus; haud immerito idem RESTITUTOR ACHAIÆ; AFRICÆ; ARABIÆ; ASIÆ; BITHYNIÆ; CILICIÆ; GALLIÆ; HISPANIÆ; ITALIÆ; MAURETANIÆ; MACEDONIÆ; PHRYGIÆ; SICILIÆ, aliarumque adhuc regionum publico ære ſignatus. Ut proinde de illo Cæſare, jure optimo dixerit Aur. Victor, *cum oppida univerſa* RESTITUERET. Immo non BITHYNIÆ ſolum, ſed in ſpecie ejuſdem Metropoleos Reſtitutor legitur in rariſſimo nummo Abbatis Braceſii inſcripto, RESTITUTORI NICOMEDIÆ; cujus nempe, ut aliorum id genus, ſolemnis typus, ſtans Imperator

L. 13. C. de Vectig.

L. 32. de oper. publ. C. Th.

ſupplicem poſito genu Urbem aut Provinciam dextra erigens.

Hinc de Hadriano in Chronico Euſebius, *Terra motu facto* Nicomedia *ruit, & vicinæ urbes plurimæ everſa ſunt. Ad quarum inſtaurationem Hadrianus de publico eſt largitus impenſas.* Ut liqueat quo titulo ac jure Nicomediæ aut Bithyniæ Restitutor dicatur in iiſdem Nummis. Sic collapſas terræ motu duodecim Aſiæ Urbes à Tiberio erectas ac reſtitutas præter Auctores, celebrat notus ejuſdem Nummus Civitatibus Asiæ Restitutis. Quo reſpexit Velleius, *Fortuita non Civium tantummodo, ſed Urbium damna Principis munificentia vindicat.* Restitutæ Urbes Asiæ: qua de re conſulendus itidem Strabo; & quod ſimile Marci beneficium prædicant Nummi à Communitate xiii. civitatum ſignati, quos alibi deſcripſimus. Ita eodem exemplo Galba Rest. Num. ſeu *Reſtitutor Numidiæ*, dictus in præclaro Nummo Seguiniano, & Poſtumus aut Gallienus Restitutor Galliarum; quomodo Vopiſco etiam vocatur Aurelianus; ac nonnunquam auguſtiori titulo in aliis Nummis, Restitutor Gen. Humani, ut Licinius Valerianus, aut Restitutor Orbis Valerianus ac Aurelianus, aliique;

Lib. xii. & xiii.

liique; de quo Aureliano proinde Vopiſcus, *per quem totus Romano nomini* ORBIS *eſt* RESTITUTUS; ſeu, ut in nummo inſigni Hadriani, RESTITUTORI ORBIS TERRARUM. Mitto jam aut L. Vero ſi- In Cimel. gnatos nummos ut RESTITUTORI PARTHIÆ; Regin. Chriſt. aut Marco SARMATIÆ; aut denique eodem ſpectantes titulos RESTITUTORIS URBIS; EXERCITUS; REIPUBLICÆ; ac etiam MONETÆ; quos Severo, Alexandro, Probo, Jovino, Valentiniano aliiſque tribuunt itidem antiqui Nummi. *Reſpublica* nempe, juxta Athalarici decretum apud Caſſiodorum, Var. l. ix. *non eſt unius civitatis cura, ſed totius regni proviſa cuſtodia.* c. 11.

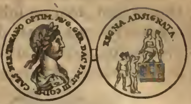
Neque minora Munificentiæ & Majeſtatis eorundem Principum exempla præbent REGES ab iis frequenter exteris gentibus DATI. Præiverant Auguſtus, Tiberius, Claudius, Nero, à quibus Arſacidarum aut Armeniorum ſolio Reges ſubinde impoſiti leguntur; ut de Mauris, Judæis, aliiſque nihil jam dicam. *De Regibus datis à Cæſaribus.* Inde plures iique haud vulgares Nummi, hinc cum Cæſarum effigie, illinc eorum Regum, quos vel datos à Romano Principe, vel in fidem acceptos liquet: cujuſmodi, quos ſupra enumeravimus, qui hinc Auguſtum, Claudium, Flavios, Lucillam, Pium, Severum, Gordianum, illinc RHOEMETALCEM, AGRIPPAS, MANNOS, ABGAROS, SAUROMATEM, alioſque id genus ſignant aut recenſent. Ut certe haud illuſtriori documento delati beneficii, aut obſequii debiti fidem conteſtari potuiſſent iidem Reges ὑπήκοοι, prout eos haud immerito vocat Strabo. Quibus Lib. vi. adſcribendus etiam venit Ponto ac Boſporo ab Auguſto impoſitus juxta Dionem POLEMO; unde Num- Lib. liii. mus argenteus quantivis pretii, qui in priori area Au-

 guſtum,

Annal. 11. 56. guſtum, in altera eundem Regem Ponticum, ut Tacito vocatur, & à quo dictus ſeu à filio *Pontus Polemoniacus*, exhibet, & quem Regiæ Gallorum Gazæ noviſſime inſertum indicabat mihi vir plenus officii omnique laudum ac virtutum genere ornatiſſimus Henricus Juſtellus. Sub Trajano vero, ut propagati latius, quam ſub Deceſſoribus imperii fines, ſic ampliata quodammodo juris illius & majeſtatis prærogativa. Non jam Romæ; ſed Cteſiphonte in ipſa Parthorum Regia Rex nomine PSAMATISSORIS iiſdem Parthis à Romano Principe conſtitutus: quod factum præter Dionem ac Spartianum tangit quoque in Parthicis Arrianus apud Photium. Id vero, ſi aliunde non conſtaret, docerent nos hodie præclari hujus Cæſaris Nummi inſcript. in averſa parte REX PARTHIS DATUS; & quo referendus itidem cum alter apud Occonem, REX PARTHICUS RESTITUTUS; tum alius parum obvius, REX PARTHUS. In Cimel. Regin. Christ. Armeniis etiam Regem nomine Parthamaſium dedit, illato proinde Parthis & Armeniis bello, quod Rex Armeniorum non à ſe, ſed à Parthorum Rege Diadema accepiſſet. Haud uni etiam genti barbaræ ad Pontum Euxinum, impoſitos ab eodem Trajano aut ejus ſucceſſore Hadriano Reges commemorat in Periplo Arrianus. In Peripl. Pont. Eux. Inde conſtitutos illos per Orientem aut alios terrarum tractus Reges ſignat etiam memorandus ejuſdem Trajani nummus aureus, cum inſcr. REGNA ADSIGNATA; quem & alibi non ſemel viſum Etruſci Mæcenatis Gaza nobis ſuppeditavit.

Vides

Vides in priori tam auguſtæ ſolemnitatis morem, curuli in ſuggeſtu inſidentem inter duos milites Imperatorem; poſito autem genu ſupplicem Arſacidam, quem Parthis Regem protenſa dextra conſtituit, juxta nempe Phraatis exemplum Horatio commemoratum, L.I.Ep.XII.

—— *jus imperiumque Phraates*
Cæſaris accepit genibus minor:

aut illud Claudiani, *poſitoque Tiaram ſubmiſere genu.* Poſterior vero non quinque, ut cælator male expreſſit, ſed ſex figuras exhibet, ſedentem itidem in ſubſtructione Imperatorem; ſtantes cum Tiaris aut Coronis Reges ab eo creatos; eundemque alteri figuræ ſtanti manum porrigentem. Ut proinde haud obſcurum, quænam deſignetur divino Revelationum Scriptori, ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς, *imperium habens ſupra Reges Terræ.* Sic Trajani, aliorumque Deceſſorum exemplo, à Pio & L. Vero Reges rurſus Armeniis dati, juxta præclaros Nummos utriuſque Cæſaris, REX ARMENIIS DATUS, aut REX ARMENIÆ DATUS, quos deſcripſerunt diligentes antiquarii. Inde mos ille ad ſequiora tempora tranſmiſſus, cujus meminit Procopius, ut Armeniæ minoris ſatrapæ quinque conſtituerentur, qui inſignia à Rom. Imperatore Chlamydem, Tunicam, Calceamenta coloris

VI. Conſ. Honor. — Apoc. XVII. 18. — Lib. III. de Ædif. c. I.

ris punicei, quæ nemo niſi Imperator Romanorum & Rex Perſarum poſſit geſtare, obtinere conſueverant. Immo non *Armeniis* ſolum ſed QUADIS etiam REGEM à Pio DATUM, de quo ſilent Auctores, docuit me rariſſimus ejuſdem Cæſaris nummus, quem videre licuit in Muſeo Seguiniano.

Stantes hic cernimus duas figuras, unam nudam Regis illius barbari; alteram Legati Cæſaris dextram illi porrigentem. Bella nempe aliaſque id genus Expeditiones per Legatos ac Præſides obiiſſe Pium refert Capitolinus, qui extra agros aut Campaniam pedem non extulerit. Ita in altero Nummo modo indicato, REX ARMENIIS DATUS, non Imperator, ſed Legatus nomine Cæſaris coronans Regem viſitur. Haud aliter ac iiſdem Armeniis olim à Caio nepote Auguſti Ariobarzanes, & à Germanico Artaxias ſub Auguſto ac Tiberio impoſiti. *Regis* autem illius *Quadis dati* nulla mentio aliunde in rebus Pii, niſi quod fide & auctoritate hujus Nummi *Quadis* pro *Ladis* apud Capitolinum videretur reſtituendum *Pacorum Regem Ladis dedit*, quæ de *Lazis* vulgo explicant viri docti, ac ita reponendum ſtatuunt; alii *Lados* pro *Lazis* dictos exemplis tuentur: quibus conſona *Diabolus* & *Zabolus*; *Diarryto* & *Zarryto*; *Diabas* & *Zabas* juxta Cl. Valeſium ad Ammianum; a-
Lib. VIII. c. 11. pud Philoſtorgium ſimiliter Ναδιανδὸν ἢ τὸν Ναζιανζὸν ἐξονομάζει, & quæ alia id genus addi poſſunt. Quibus etiam

etiam ſuffragari videtur, tum quod apud Procopium lego, credi Romanos ſub Trajano Lazos uſque & Sagidas pervaſiſſe; tum qui fidem facit ea de re Arrianus, ubi Lazis Regem nomine Malaſſam ab Hadriano datum ſcribit: ut proinde nihil obſtet ab Hadriani ſucceſſore idem quoque factitatum. Accedit & *Pacori* illud nomen Armeniis, quibus finitimi Lazi, familiare. Alioquin, ut Lazorum frequens ſequiori ævo ac ætate Juſtiniani apud Procopium & Agathiam mentio, quorum poſtremus inſignia Regia Lazorum Regi à Juſtiniano pro more miſſa commemorat; ita obſcura in rebus Romanorum anteriorum ætatum. *Quadorum* autem non frequens ſolum memoria in rebus Marci, qui Pium excepit; ſed iidem jam ante Romanis pridem noti, ac ſimilibus imperiis adſueti leguntur; unde etiam ſub Tiberio barbaris *dato Rege Vannio gentis Quadorum.* Immo, quod huc potiſſimum facit, Marcomannis & Quadis Reges quidem fuiſſe, *ſed vis & potentia* REGIBUS *in auctoritate Romana.* Id vero clarius explicat in Marco Capitolinus, QUADI *autem amiſſo* REGE *ſuo, non prius ſe confirmaturos eum, qui erat creatus, dicebant, quam id noſtris placuiſſet Imperatoribus.* Aderat nempe præter antiquam conſuetudinem, recens illud Pii exemplum, à quo (quicumque tandem fuerit) Regem Quadis datum, teſtis idoneus ſuperior Nummus. Quæ de Quadis autem iſte loco modo adlegato, eadem de Mauris tradit Procopius; priſco more apud eos receptum, ut nemo etiam Romanorum hoſtis, Regem ſe declaret, niſi Regia inſignia ab Imperatore habuiſſet; unde quum & ii à Vandalis accepiſſent, male fundatum imperium credebant: Alioquin non *datum*, ſed ſublatum Quadis Regem, nomine Gabinium, inſigni Romanorum perfidia inter ſacra hoſpitalis menſæ Valen-

L. IV. Bell. Gotth. c. 2.

In Peripl. Pont. Euxi.

Lib. III. p. 90. ed. Reg.

Tac. Annal. II. 63.

De German. c. 42.

Bell. Vandal. l. II. c. 25.

Lib. xxix. lentiniani temporibus trucidatum, apud Ammianum legas.

De expeditionibus & victoriis Cæſarum.

Mitto jam eorundem Cæſarum EXPEDITIONES bellicas; ſubjugatas PROVINCIAS; VICTORIAS; TRIUMPHOS; devictarum Gentium ſpolia, Tropæa; quibus plena omnis hæc memoria, pleni etiam doctorum virorum, qui in ea tradenda hactenus aut explicanda, laborarunt libri. Deſcribit prima Philippica Gregorius Theologus, ſolemnes Imperatorum Statuas ac Imagines, quibus modo Urbes dona offerentes; modo Victoriæ eoſdem coronantes, modo jacentes ad eorum pedes & proſtrati Barbari; modo multiplices Venationes inſculptæ viſebantur. Nonne vero eodem adhuc ſpectaculo nos oblectant cælatæ id genus imagines in antiquis iiſque copioſis Imperatorum Nummis? Quam inſuper nobiles adjunctæ id genus ſymbolis Inſcriptiones, æterna propagati à Trajano ultra Euphratem ac metas Romanæ potentiæ præſcriptas imperii monumenta, ASSYRIA IN POTESTATEM P.R. REDACTA; vel ASSYRIA ET PALÆSTINA IN POTESTATEM P.R. REDAC. aut ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P.R. REDACTÆ: aut BABYLONIA, vel EUPHRATES, vel TIGRIS; aut ADIAB ſeu *Adiabene*, unde dicti *Adiabenici* Imperatores? Ita dilatatum ſub eodem Trajano trans Iſtrum imperium prædicat cum DANUBIUS, tum DAC. CAP. ſeu *Dacia capta*, & clarius DACIA AUG. PROVINCIA, ac ideo quidem *Auguſti*, quod poſt diviſionem Provinciarum Cæſaris ac Populi, Cæſaribus non Populo accederent novæ Provinciæ, ut alibi jam è Dione vidimus, & quæ proinde non à Proconſulibus, ſed Legatis Auguſti regebantur. Vetus lapis Pio Imperatori poſitus.

Orat. I. in Julian. (margin note beside "pica Gregorius Theologus")

poſitus, CUJUS NUTU ET AUSPICIIS PROVINCIA DACIA GUBERNATUR. Ita in aliis nummis Trajani, non ſolum ARABIA ADQUIS. aut ARABIA CAPTA, ſed ſimiliter ARABIA AUGUST. PROVINCIA. Iiſdem accenſendæ veniunt cum eædem *Arabiæ Captæ* aut *Adquiſitæ* inſcriptiones in nummis L. Veri ac Severi, tum in eodem Vero PARTHIA CAPTA; ſicut obvia in Veſpaſiano JUDÆA CAPTA; aut GERMANIA CAPTA vel SUBACTA, in Domitiano & M. Aurelio, vel DEVICTA in Alex. Severo; aut frequens ſimiliter ARMENIA CAPTA, vel DEVICTA, vel RECEPTA, in M. Antonio, Auguſto, Vero, & cujus *Armeniæ Captæ*, inclinatæ nempe & lugentis Mulieris, Pharetra & Arcu depoſitis, iconem, quæ forte erat ad manus, hic ſubjecimus. Theſ. CCLIX. 7.

Unde appoſite juxta ejuſmodi iconem Hieronymus, *depoſuit pharetras Armenius*. At mentio devictæ Germaniæ non ſolum obvia in adlegatis nummis Domitiani, Marci, aliiſque; ſed in altero etiam Maximi, in quo figura Equeſtris ſternens hoſtem præcedente Victoria, cum inſcr. VICTORIA GERMANICA. Singularis quoque raritatis Nummus æreus è maximorum itidem genere ejuſdem Cimeliarchii, qui hinc Philippum & Otaciliam Conjuges, illinc duas Victorias exhibet cum Epiſt. ad Lætam. In Cimel. Regin. Chriſt.

Clypeo & inſcr. VICTORIÆ CARPICIÆ. *Carpi* nempe ſub Maximo & Baltino, quod Capitolinus tradit in eorum vita, contra Mœſos pugnantes, Scythico bello principium dedere; qui à Gordiano dein repulſi, dum in Perſas tendit, à Philippo tandem ſucceſſore profligati fuere; cujus poſtremi ſucceſſus unicus index nobis ſuperior Nummus. Deleti poſtea iidem denuo inſurgentes ab Aureliano; unde illi *Carpici* cognomen à Senatu delatum, quamquam repulſo eodem cognomine, ut è Vopiſco ſcimus. Sub Diocletiano vero gens univerſa in Romanorum ditionem ac fidem tranſiit, ſicut obſervo apud Idatium in
Lib. XXVIII. Faſtis; apud Ammianum vero eoſdem antiquis excitos ſedibus, in Pannoniam ab illo principe tranſlatos. VICTORIÆ quoque SARMATICÆ mentio cum in nummis Maximiani & Conſtantii Junioris, quos jam deſcripſere viri docti, tum in aliis Diocletiani & Conſtantii Chlori, quos habet Gaza Barberina. Occurrit itidem VICTORIA GOTHICA in nummo Conſtantini, eoque majoris, ut vocant, moduli, quem recondit illuſtre Cimeliarchium Cardinalis Buoncompagni. Neque vero iiſdem explicandis immoramur, quum notæ ſint abunde ex Annalibus illorum temporum reportatæ de Sarmatis aut de Gotthis victoriæ, & natæ inde GOTTHICI & SARMATICI appellationes ſupra jam commemoratæ. De Quadis etiam Carum & Numerianum triumphaſſe, devictis nempe bello Sarmatico, quod à Caro confectum memorat Vo-
In Cimel. Regin. Chriſt. piſcus, clare arguit inſignis Nummus, in quo uterque triumphans depictus, cum inſcr. TRIUNFU. QUADOR. At auguſtiores adhuc ii tituli, juxta quos non unius aut alterius Gentis, ſed UBIQUE vel UNDIQUE VICTORES prædicantur in aliis nummis idem

Nume-

Numerianus aut Conſtantius junior, & poſtremus etiam in nummo argenteo illuſtriſſimi Colberti, VICTOR OMNIUM GENTIUM. Quid referam debellatum ab eodem Conſtantio Magnentium, ac in ejus rei memoriam coronatum à Victoria eundem Cæſarem Labarum tenentem, in quo Crucis effigies & monumentum hiſtoriæ, quæ de eodem haud minus ac Parente circumfertur, conſentaneum, HOC SIGNO VICTOR ERIS; cujuſmodi Nummum ab Occone deſcriptum noveram, & nuper etiam apud Patinum noſtrum videre licuit? Immo quid inde paſſim *Vexilla militum*, ut verbis utar Hieronymi, *Crucis inſignia* reddita; aut ejus picturam *ardentes Diadematum gemmas* condecorantem, cujuſmodi ab ævo Conſtantinianæo plena omnis hæc memoria: ritu, ut fieri ſolet, qui majora paulatim & alia etiam dein cepit incrementa. Quid ſæculo proinde ſeptimo ſuſceptam ab Heraclio contra Coſroëm Regum Regem expeditionem recenſeam, cum ut alias ulciſceretur injurias, tum ut Crucis ſignum ab eo Hieroſolymis avectum repeteret; prout colligas è Zonara, Cedreno, aliis, & certe arguit ſingularis ejus Nummus, cujus ectypum damus è Muſeo Leonardi Agoſtini celebris Urbis Antiquarii. In eo nempe depictus Eraclius cum filio Eraclio Conſtantino, ſeu ERACLIUS ET ERA. CONST. PP. AUG. in altera parte Crux ſupra globum & baſim erecta, cum memorabili inſcr. DEUS ADJUTA ROMANIS.

Socrates, Sozomenus, Philoſtorgius, &c.

Epiſt. ad Lætam.

Quamquam nec de Germanis ſolum, Quadis, Gotthis,

this, Sarmatis, Britannis, Parthis, Armeniis, Judæis, Arabibus, Dacis; Perſis, aliiſque hoſtibus Populi Romani erecta in Cæſarianis Nummis Tropæa videas, aut actos Triumphos, ſed de deleta etiam ſcilicet ac triumphata Chriſtianorum gente, ſub ſymbolo Herculis Hydram perimentis in nummo Maximiani ſupra jam à nobis illuſtrato. Ad geminos ſed infauſtos Diocletiani Collegæ Triumphos refero quoque nummum aureum eximiæ raritatis, qui laudatum ſæpius Cimeliarchium magni litterarum Mæcenatis Medicei Cardinalis exornat. Exhibet ille hinc Diocletianum, IMP. C. VAL. DIOCLETIANUS AUG. illinc tres Mulieres ſtantes cum cornucop. & inſcr. FATIS VICTRICIBUS S.C.

Mythol.l.1. Vides hic TRIA FATA, ut *Parcas* vocat Fulgentius, ac paſſim Græcorum more Romani auctores; certe ju-

Oneir.l.11. c.49. xta Artemidori regulam, cui tres Mulieres veſtitæ Parcas, nudæ Horas aut Gratias ſignant. Quamquam & Furias, tres Mulieres veſtitæ, ſed facibus inſuper ac

In Select. Numiſ. Seguini. flagellis armatæ adumbrent in præclaro Philippi nummo, & præterea *Parcas* ac *Fata* diſtinguit Auſonius,

Eidyll. xi.

> *tres ordine Parcæ,*
> *Tres Charites*, TRIA FATA.

Equidem Templum olim in Urbe Parcis dicatum, ſub nomine TRIUM FATORUM, cujus meminit aliquoties Anaſtaſius, & de quo audiendus, qui illum

Bell.Gotth. l.1.c.25.p. 375.ed. Reg. explicat, Procopius; ἔχει δὲ τὸν νεὼν ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ὀλίγον ὑπερβάντι τὰ ΤΡΙΑ ΦΑΤΑ· οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι

μαῖοι τὰς Μοίρας νενομίκασι καλεῖν· *Ædem vero habet* (Janus) *in foro pro Curia, paullo ſuper* TRIA FATA; *ſic Romani Parcas vocare conſueverunt.* Unde non male liceret colligere, ſub Diocletiano erectum Romæ Templum illo nomine. Certe nondum exſtabat illud ætate Tertulliani, qui Romanos ſugillat, quod non tantum honoris Fatis decreverint, à quibus tradita illis erat invita Junone Carthago, quam lupæ Larentinæ. Quamquam Zozimus Parcas quoque recenſeat inter ea numina, quibus in Ludis ſæcularibus ſacra fiebant in Campo Martio. *Parcæ* autem vel eædem cum *Fatis* in Theologia Gentilium, juxta ſexcenta auctorum loca; vel *Fati dominæ*, ut Ovidio appellantur; In Apolog. Lib. 11.

An dominæ FATI *quidquid cecinere ſorores*, Triſt. I. v. El. 3.

& quibus Parcis proinde ab Horatio invocatis additum inter alia,

BONA *jam peractis jungite* FATA.

Neque vero ſolum Romæ Parcarum Ædes aut Cultus, ſed & earum etiam ſacra apud Phæacenſes, juxta Apollonium Rhodium. VICTRICIA vero vocantur eadem FATA in ſuperiori Nummo, cum juxta conſuetam apud Gentiles Deorum Dearumque appellationem, ut DIANÆ VICTRICI; VENERI VICTRICI; & ſexcenta id genus; tum juxta propriam & peculiarem vim ac poteſtatem horum Fatorum, quibus ſtat Juppiter ipſe, quæ orbem regere paſſim tradita; quorum occurrentes ubique de cupiditatibus hominum VICTORIAS prædicat Libanius, καὶ τὴν ΝΙΚΗΝ παντάχου τῶν ΜΟΙΡΩΝ; & quæ denique eodem etiam juxta Nummum epitheto à Claudiano ornata, Lib. IV. Argon. De Servitut. p. 644.

In proprium ſed ducta larem, VICTRICIA *reddit*
FATA *ſolo.* In II. Conſ. Stil.

Alioquin ut VICTRICIA hoc loco, ſic *Victa*, *Superata*

perata nonnunquam legas, eadem FATA, ut apud Senecam,

Hercul. Fur. *Et* FATA VICI, *morte contempta redii*;

& Maronem,

Æn. XI. *Contra ego vivendo*, VICI *mea* FATA *ſuperſtes*;

& ab OEdipo ejuſdem Senecæ, FATA *ſuperavi impia.* His enim titulis nonnunquam, ob præcipitata funera, ornantur in antiquis Elogiis; quæ *Siniſtra*, *Dira*, *Impia*, *Invida* frequenter eadem vocant.

De ADLOCUTIONIBUS *Cæſarum*, EXERCITIBUS, *&c.*

Neque alienæ ab hoc loco ADLOCUTIONES, ſeu Conciones illæ militares, quarum memoriam & ritum tot præclari Cæſarum Nummi conſervarunt. Hinc nempe Suggeſtus ſeu Tribunal juxta Plinium, viridi ceſpite extructum; ſtans in eodem Imperator ſtipatus prætorianorum Præfecto, infra milites cum Aquilis & Signis, ac Inſcriptiones, ADLOCUTIO vel ADLOCUTIO COH. ſeu *Cohortis*; ADLOCUTIO MILITUM; ADLOCUTIO AUGUSTI vel AUGUSTORUM; tot enim modis deſignantur, & cujus generis duo hic habes ectypa è Cimeliarchio inclytæ Reginæ deprompta.

Agnoſcis ubique *circumdatum Aquilis ſigniſque Tribunal*, ut de eo Tacitus aliique loquuntur, & quem ritum ſæpius præ aliis tangit Ammianus, *Conſtantius Sarmaticus*

Lib. XVII. *dictus*

dictus Tribunal inſiſtens ſigniſque ambitus & Aquilis, & agmine multiplicium poteſtatum, his Exercitum ADLOCUTUS *eſt*; qui & alibi docet ſigno per lituos dato, vocatos ad ejuſmodi Concionem milites. Inde dictus Lib. XXIII. quoque aliis auctoribus, ut Tacito aut Scriptori belli Africani, Imperator pro *ſuggeſtu* aut de *ſuggeſtu* vel ſimpliciter *ſuggeſtu* locutus, aut *aggere aſſiſtens*, ut eidem Ammiano, & quo adluſit Poëta, Lib. XXIII.

celſo medius ſtans aggere fatur;

ac luculentus etiam ſuperiorum Nummorum interpres Claudianus,

Dictis ante tamen Princeps confirmat ituros De Bell. Gildon.
Aggere conſpicuus, ſtat circumfuſa juventus
Nixa haſtis, pronaſque ferox accommodat aures.

Neque vero fruſtra ADLOCUTIONES AUGUSTI dictas eadem in Nummis videas. Peculiaris enim illa *Auguſtorum* prærogativa, non autem inferiorum Poteſtatum, milites è ſuggeſtu illo aut aggere adloqui; ſicut clare docet eximius ejuſdem Ammiani locus, ubi Julianus Cæſar dicitur è Tribunali ADLOQUI milites noluiſſe, quia *vitabat gravioris invidiæ pondus*, *ne videretur id affectaſſe, quod ſibi* SOLI *deberi* AUGUSTUS *exiſtimabat*. Lib. XVI. Unde inſuper Tacitus illuſtratur, qui de tumultuantibus Germanicis Legionibus verba faciens & imperium Galbæ exuentibus, addit; *Non tamen quiſquam in modum Concionis, aut* SUGGESTU LOCUTUS; *neque enim erat adhuc, cui imputaretur.* Hiſt. I. 55. Inde etiam eam Marco quamquam Collega & Auguſtus L. Verus reverentiam tribuit, ut ei ſoli milites pro ambobus adloquendi facultatem relinqueret, *obſequutus ut Legatus Proconſuli, ut Præſes Imperatori, jam primum quum Marcus pro ambobus ad milites* EST LOCUTUS. Capitol. in L. Vero. Unde utique adſequimur, cur Metio Pompoſiano capitale ſub Domitiano Sueton. in Domit.

fuerit, quod Conciones Regum ac Ducum ex T. Livio circumferret. Immo unde lucem quoque haud exiguam fœneratur Appianus, ubi inducit M. Antonium pace cum Parthis facta, in concionem præ pudore non prodiiſſe, Domitio vero Ahenobarbo. id muneris demandaſſe, quo nomine pluribus indignationem quaſi ſpretis eo facto conciliavit, In Parthicis. Δομέτιον δὲ Ἀηνόβαρβον ἐκέλευσε τοῦτο ποιῆσαι, καὶ τινὲς μὲν ἀγανάκτουν ὡς ὑπερορώμενοι. Quæ utique abunde ante oculos ponunt præclarum horum Auctorum cum ſuperioribus Nummis conſenſum. Fiebant enim illæ *Adlocutiones* militares, cum ante prælium, tum poſt victoriam aut pacem; quo vel præmia Tac. Annal. II. 22. aut laudes diſtribuerent, *laudatis*, ut ille inquit, *pro concione victoribus*; vel de pace inita, ſicut ibi juſſu M. Antonii, certiores eoſdem redderent. Aliquando etiam cum parte tantum Exercitus aut cum una Legione de illo Suggeſtu concionati Imperatores; nonnunquam etiam convocatis tantum Legionum Tribunis ac Centurionibus; Com. Gall. l. VII. ut vel è Cæſare & Scriptore belli Africani conſtat. Quas etiam Adlocutiones numquam impune à Romanis Principibus omiſſas, cum aliunde, tum ex Tacito colligas, arguente inter alias improvidæ in Vitellio mentis notas, *non* ADLOQUIO (ita enim illi paſſim aliiſque, quod conſtanter in Nummis ADLOCUTIO) *exercitioque militem firmare*. Quo loco etiam notandum, quod à Theophylacto Simocatta & P. Diacono traditur, indignatos milites, quod Priſcus Orientalis militiæ dux à Mauritio Imp. creatus, in caſtra profectus, more veteri equo deſiliens, ac in pedibus milites non ſalutaſſet. Alia enim hic ipſorum Auguſtorum ratio, aut earum Adlocutionum, quas in Suggeſtu ſublimes habere conſueverant. Quamquam & ab equitantibus nonnunquam factæ, ut recte obſervat erudi-

ruditiſſimus Lipſius in Hocſchelianis ad Photium notis, & clariſſime arguunt alii Nummi, in quibus Imperator modo de Suggeſtu ut ſupra, modo in Equo milites compellat, cum inſcriptione Exercitus, quem alloquitur. Tales præclari aliquot Nummi Hadriani, in quibus legitur EXERCITUS DACICUS, aut GERMANICUS, aut BRITANNICUS, aut SYRIACUS, & reliquis adhuc rarior CAPPADOCICUS, juxta ſequentem iconem.

In Cimel. Ill. Cam. Maſſimi.

Illud nempe conſuetum apud Romanos nemo neſcit, ut à locis ac Regionibus, in quibus agebant Romanorum Legiones & Exercitus, vulgo iidem appellarentur; unde obvii apud Tacitum aliosque iidem modo è Nummis adlegati *Britannicus*, *Syriacus*, *Germanicus Exercitus*, & alicubi *Cappadociæ Legiones*. Hinc alius ejuſdem Hadriani nummus, in quo RHETICUS EXERCITUS, quomodo *Rhetica copiæ* Tacito; quamquam illæ non de Romanis Legionibus, ſed de *Rhetorum juventute*, ſeu *Rheticis auxiliis*, *Rheticis alis cohortibuſque*, eidem deſignantur; ac unde liquet inſuper vera hujus vocis ſcriptura, pro qua male *Rheticus* accuratæ eruditorum virorum editiones expreſſere. Alioquin & tertia legio in Rhetia à M. Antonio conſtituta juxta Dionem, ſed ſub nomine *Italica*. Ejuſdem notæ occurrunt adhuc

Hiſt. II. 81.
Hiſt. I. 59.
Hiſt. I. 67. 68.
Lib. LVIII.

alii & rari quidem Nummi, quos videre inſuper contigit, in quibus EXERCITUS MAURETANICUS, vel EXERCITUS NORICUS, ubi nempe ſecundam Legionem collocaſſe dicitur apud Dionem M. Antonius. Quamquam & *Norica juventus* de auxiliaribus Tacito; cujus generis trecentos equites à Rege Norico ad J. Cæſarem miſſos refert ipſe ſummus auctorum Julius; ac vulgo *Norici* juxta Italos, Hiſpanos, Macedonas inter Cæſarum corporis Cuſtodes apud Dionem. Inde etiam, ut obiter hoc addam, alii Hadriani Nummi, in quibus MET. NOR. ſeu *Metalli Norici* mentio, ſicut in aliis METAL. DELM. ſeu *Metalli Delmatici*. Unde certe illuſtrare liceret ea quæ de *Norico ferro* ac *ære* ab iis primum elaborato Clemens, Euſebius, aliique tradidere, & in voce Νώρακος Stephanus, quamquam ibi male è Norico Provincia Urbem facit. Ita *Metalli Parthici* de quo ſupra, jam olim apud Plinium juniorem mentio. Ejuſmodi autem Metallis, Noricis puta aut Delmaticis præpoſiti Procuratores Cæſaris, quod vel docebit [a] Galenus, ὁ προεστῶτος τῶν Μετάλλων Ἐπιτρόπου Καίσαρος. Ut vero à Metallis ad Caſtra redeam, occurrit rurſus in alio Hadriani [b] nummo, EXER. HISPAN. h. e. *Exercitus Hiſpanicus* vel *Hiſpanienſis*, ſicut [c] Suetonio ac [d] Tacito, *Exercitus Hiſpanienſis*; Velleio *Hiſpanienſis militia*, alias *Hiſpana legio* vel *Hiſpaniæ miles* eidem Tacito. Ita Hadrianus Sparciano *ab Hiſpanienſibus* ortus, ac ſimiliter Vopiſco Bonoſus *Hiſpanienſis*; qui nempe nati in Hiſpania, aliunde autem originem ducerent; ſicut innuunt iidem auctores. Haud inſolitum nempe Romanis, unum ex alio Gentilitium formare. Sic Exercitus *Europenſes* apud [a] Vopiſcum; *Romanenſis* Eccleſia apud [b] Tertullianum; Piſtor *Romanienſis* in [c] Inſcriptione veteri ſub Trajano, quem-

Lib. LV.
Annal. III. 6.
Bell. Civ. l. I.
Lib. LXXIV.
In Cimel. Reg. Gall. & Regin. Chriſt.

[a] Lib. I. de Antid. pag. 424. ed. Gr. Baſ.
[b] In Cimel. Regin. Chriſt.
[c] In Veſpaſ.
[d] Annal. I.

[a] In Probo
[b] De Præſcr. Hæret.
[c] Theſ. XL. 7.

quemadmodum *Ρωμανησία ἀγορὰ* de Foro Romano apud recentiores Græcos; & Exercitus non *Germanici* ſolum aut *Illyrici*, ſed *Germaniciani* etiam & *Illyriciani*, illi apud Suetonium, *Mœſiaci Exercitus, Hiſpanienſis, Germaniciani*; hi in Nummis Decii, EXERCITUS ILLYRICIANI; quomodo & apud Marcellinum Comitem legas *Illyriciani militis* & *Illyriciana militia*; alibi ut præter Acta Conciliorum, apud Victorem Tununenſem, *Illyricianos Epiſcopos* & *Illyriciana Synodus*; & apud Caſſiodorum, *Marcellinus Illyricianus*. Non audiendus vero Erizzo, qui Nummum ΕΛΛΑΙΤΩΝ ΕΠΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟ ΙΛΥΡΡΙΟΥ explicat, *ſub Imperatore Illyriciani Exercitus*, aut *Tempore Illyriciani Exercitus*, quod reddi debuerat, *ſub Præſide Ilyrrio*, aut forte *Illyrico*, qui in antiquis Inſcriptionibus legitur. Occurrit quoque in nummis Poſtumi EXERCITUS VAC. ſeu *Vaccenſis*; à *Vacca* nempe Numidiæ oppido, ac foro ibi rerum venalium è Belli Jugurthini & Africani Scriptoribus ſatis noto. Niſi potius *Vaccæus* aut *Vaccenſis* dicendus ſit à *Vacca* ſita ad Pyrenæos montes; quod Poſtumi, qui in Gallia imperium tenuit, nec inde pedem extuliſſe traditur, mentio in eodem nummo ſuadere videtur. Hinc etiam *ab omni Exercitu & ab omnibus Galliis*, alibi *Exercitibus conſentientibus*, nempe qui in variis Galliarum partibus agebant, dicitur Imperator ſalutatus. Quamquam apud Triſtanum occurrat quoque inter nummos Poſtumi filii EXERCITUS ISC. ſeu *Iſcanicus* ab *Iſca* oppido magnæ Britanniæ, ac ſecundæ Legionis Auguſtæ, juxta Ptolemæum & Antonini Itinerarium, domicilio: unde luſtratam ab eodem Poſtumo vicinam Galliæ Inſulam haud male colligit idem Triſtanus. Mitto aliam amici noſtri conjecturam, qui priorem illam epigraphen, *Exercitum Vacantem* interpretabatur, ſeu *Exercitum*

Chron. Gr Euſeb. pag. 215.

In Veſpaſ.

In Chronico.

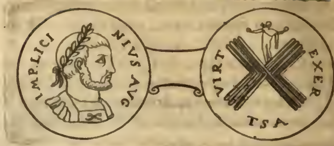
Inſt. cap. 1.

Trebell. Poll. in Poſtumo.

tum ex Vacantibus ſcriptum à Poſtumo, ſicut *Exercitum ex Cauſariis* dixit Livius, ac de Baliſta Valerianus apud Trebellium, *gaudens quod ejus conſilio nullum adſcriptitium id eſt Vacantem haberet.* Quibus addi etiam poſſent
Lib. XVIII. & XXXI. Tribuni illi *Vacantes*, quorum Ammianus non ſemel meminit. Cui conjecturæ, ut alia jam mittam, repugnat ille veterum ac ſimilium Nummorum conſenſus, in quibus conſueto more appellati à locis ac regionibus Exercitus, ubi caſtra illos habere placuerat. Immo ſimiles *Exercituum* appellationes ut in Nummis ſculptæ, ita videntur majoribus Vexillis cum nomine Impera-
Lib. XL. toris adſcriptæ, ac inde explicandus Dio, à quo traditur Vexillum magnum Veli inſtar litteris puniceis inſcriptum, ad notitiam dandam Imperatoris aut Exercitus. Equidem de Imperatore vel fidem facit Conſtantini Nummus, in quo Labarum cum littera C quam de *Conſtantino* recte interpretatur eruditus Areſchotanorum Numiſmatum interpres. Referendi huc quoque haud minus inſignes Nummi, in quibus commemorata non ſolum Exercitus, ſed etiam rei præclare ab eo geſtæ memoria, ut VIRTUS EXERCITUS ROMANORUM; aut VIRTUS EXERCITUS ROMANI; vel VIRTUS EXERCITUS GALL. item GLORIA EXERCITUS GALL. ſeu *Galliciani* aut
Lib. XXV. *Gallicani*, quomodo apud Ammianum *miles Gallicanus*, ac denique VIRTUS ILLYRICI, in aureis Nummis Maximiani, Conſtantini ac filiorum, item Juliani deſertoris; in quibus nempe aut Eques ſupra navim, aut Miles cum Tropæo & Captivo; aut Miles gradiens inter duos Captivos, aut duæ Figuræ jacentes, tanquam totidem Virtutis illius ac Gloriæ bello partæ ſymbola conſpiciuntur. Alium quoque citat Savotus inter Severi Nummos, FIDEI EXERCITUS GALL.

GALL. LUG. Diverſus vero à ſuperioribus Nummus Vitellii, in quo figura armata gradiens cum haſta & ſigno militari, ac inſcr. CONSENSUS EXERCITUUM, à quibus nempe, ut ſupra Poſtumus *Exercitibus conſentientibus*, Imperator renuntiatus, & cui ſimilis inſcriptio legitur in nummo aureo Veſpaſiani. Qui *Conſenſus Exercituum* ſignanter in Vitellianis nummis poſitus mihi videtur, ut opponeretur æmuli paullo ante Othonis jactationi, qua non quidem Exercituum, ſed CONSENSUM *populi ac Senatus pro ſe attollens* apud Tacitum refertur; idque ea oratione, quæ in Urbe ab eodem pro concione habita, publice poſt ejus fata extabat, ut ex eodem Tacito videas. Hiſt. 1. Alia jam mitto ſexcenta, quæ ad *Militiæ* veteris illuſtrationem peti continuo ex iiſdem Nummis poſſunt; quæ Armorum apud varias gentes forma; quod verum Parmæ, Clypei, Scuti, Peltæ ac Ancilis, quod Pili & Haſtæ diſcrimen; quis Militum habitus; quale Paludamentum Imperatorium; quæ forma Caſtrorum; quæ Aquilæ & Vexillorum, ac in ſpecie quæ Labari, aut Cantabri figura; quæ Manipulorum ſigna; quis Fidei aut juramenti militaris ritus; quæ Diſciplinæ cura; ſed quæ partim jam obvia in antiquariorum ac eruditorum libris, partim ex ſuperioribus manifeſta, partim etiam peculiaris tractationis argumentum & otium flagitant. Neque de *Militia Navali* inde quoque illuſtrata, facile quidquam deſiderare patietur eruditiſſimi Schefferi de illa re opus, quod ſecunda fœtura brevi proditurum audio. Unum hic adferam, eumque novum ac ſingularem Licinii Nummum cum Vallo Romanorum, ac inſcr. VIRTUS EXER. TSA.

Nihil

Nihil autem certius, quam *Vallum* Romanum eodem nummo, quod viderunt inſignes Urbis Antiquarii, deſignari. Locus etiam Varronis, quem cum tranſmiſſa ſuperiori icone innuebat Chiffletius noſter, rem extra dubium ponit; *Vallum vel quod ea varicare nemo poteſt, vel quod ſingula ibi extrema bacilla fulcri illata figuram habent littera* V. Id vero ſatis perſpicue evincit ſuperioris Nummi figura, cujus extrema quavis parte ſumpta litteram V ſignant. De tota autem Valli ratione ac fi-

L. XXXIII. c. 5. gura videndus eſt Livius, qui *leves & bifurcos pleroſque & trium aut cum plurimum quatuor ramorum Vallos cadi* oſtendit; alibi de Valli Romanorum à Græcis & Macedonibus diſcrimine agit. Exhibet idem Nummus in

Lib. XXX. c. 28. ſummo Vallo militem, qui *Vallares* coronas manu tenet, *Muralibus* nempe *Vallaribuſque inſignis Coronis* juxta Livium, & quo ſymbolo VIRTUS EXERCITUS ejuſdem Licinii denotatur, quem militiæ cuſtodem ad veterum inſtituta ſeveriſſimum refert Aurelius Victor.

De PACE *ſub Cæſaribus parta.* Neque vero fortes ſolum Exercitus aut Victorias Æternas, ſed & ORBEM QUIETUM, quod orabant olim pro Imperatoribus Chriſtiani juxta Tertullianum in Apologetico, iiſdem etiam vindicant aut gratulantur hæc monumenta. Hinc præter CLAUSUM JANI TEMPLUM PACE TERRA MARIQUE PARTA, toties in iis expreſſa PAX AUGUSTI vel PAX Au-

AUGUSTA, quam nempe Orbi terrarum præſtabat Tiberius, Veſpaſianus, Hadrianus, aliique; unde jam olim Poëta,

Quæ minus AUGUSTA PACE *fruatur humum*, Ovid. de
& quomodo aut *Pacem Deum* Livius ejuſque exemplo Pont. l. II. El.
Juſtinus, Symmachus, ac *Jovis Pacem* Plautus, aut Amphy. v.
Germanicus ad Tiberium, 1.

PAX TUA, *tuque adſis nato, numenque ſecundes*,
ac Nero apud Senecam, *hinc tot millia gladiorum, quæ* Lib. 1. de
PAX MEA *comprimit*. Scilicet quod Pax illius cenſe- Clem. c. 1.
retur, penes quem erant auſpicia; ac unde *Pacis* juxta *& Belli Domini* Dioni vocantur iidem Cæſares Πολέμȣ κὶ ΕΙΡΗΝΗΣ κύριοι, ſicut alibi diximus. Quamquam & ad Deos quoque illud Pacis & Quietis bonum retulere iidem Auguſti, juxta nummum Maxentii, PRO- In Cimel.
VIDENTIA DEORUM QUIES AUGG. cui ſimi- Regin. Chriſt.
lem in Maximiano quoque videas. Eandem vero PACEM AUGUSTAM *diffuſam*, juxta Velleium, *per omnes terrarum* ORBIS *angulos* celebrat itidem in nummo Othonis aureo, PAX ORBIS TERRARUM, aut in Veſpaſiano verius PACI ORBIS TERRARUM AUG. h.e. juxta Lucanum noſtrum, PAX *miſſa* PER ORBEM, & quam laudem Hadriano tribuit haud vane Spartianus, *tenendæ per* ORBEM TERRARUM PACI *intendit*. Sicut in aliis Nummis paullo
ante deſcripti UBIQUE VICTORES, ita rurſus U- In Cimel.
BIQUE PAX in nummo Gallieni aureo, juxta Corbu- Card. Medic.
lonis de Nerone dictum, *Imperatori ſuo immotam* UBI- Tacit. An-
QUE PACEM, aut Vopiſcum in Probo, UBIQUE nal. xv. 27.
PAX, *ubique Romanæ leges*. Sic FUNDATOR PACIS in aliis Nummis tum Conſtantinus, tum pridem ante illum Severus, juxta ſimile Spartiani de eodem teſtimonium, *in æternum* PACE FUNDATA; & quomodo

do idem PACATOR ORBIS vel filius ejus Antoninus vocatur, prior in aureo, alter in æreo nummo Regiæ Gallorum Gazæ, qualem & in Poſtumo notat etiam Triſtanus: ſcilicet juxta Poëtam,

Virgil. Ecl. IV. *PACATUMQUE reget patriis virtutibus* ORBEM.

Singularis vero Philippi Nummus PAX FUNDATA CUM PERSIS, haud aliter ac Juſtinus, *Parta Pa-*

Lib. XLIII. c. 5. *ce & ſecuritate* FUNDATA. Neque vero diffuſam ſolum aut fundatam, ſed ÆTERNAM eandem ac PERPETUAM prædicant rurſus illorum Cæſarum Nummi, Tiberii puta, Veſpaſiani, Hadriani, ac aliorum,

Æn. IV. *Quin potius* PACEM ÆTERNAM *pactoſque hymenæos*,

Inde etiam iis monumentis inſculptæ aut ARA PACIS in Nerone; modo PAX EQUITUM, ut in Poſtumo; PACIS EVENTUM in Veſpaſiano; modo PAX PUBLICA; modo in Græcis nummis Pax ipſa ſpicis coronata, & inſcr. ΕΙΡΗΝΗ; ad quas Pacis icones reſpexit Tibullus,

L. I. El. 10. *At nobis* PAX *alma veni*, SPICAMQUE *teneto*,
Perfluat & pomis candidus ante ſinus.

Et hæc quidem ſcripſeram; quum opportune à te accipio ectypum præclari nummi, quale tua opera ad me curatum voluit vir ſummis quidem ornamentis generis, animi, fortunæ præditus, ſed novo adhuc oſtri fulgore brevi, ut augurari licet, futurus ſplendidior, Camillus Maximi. Exhibet autem ille Nummus hinc Vitellium laureatum cum ſolitis principatus titulis, A. VITELLIUS GERMANICUS IMP. AUG. P. M. TR. P. illinc tres figuras, unam Romæ ſedentis, ſolito typo, cum Victoria præ manibus, quæ coronam offert Vitellio, ante duas ſtantes, unam togati ipſius Vitel-

Vitellii, alteram à tergo muliebrem, non quidem, ut ſtatuere quis poſſet, Germaniæ, ſed quod liquet mihi cum ex habitu, qui nihil habet barbari aut conſoni aliis Germaniæ typus, ſed juxta uſitata Dearum id genus apud Romanos ſimulacra, tum ex inſcriptione appoſita, Pacis ipſius effigiem. Epigraphe autem tota, PAX GER. ROMA, non *Pax Germaniæ Roma*, prout primo etiam intuitu augurabar, ſed *Pax Germanici*, appoſite ad typum, & amatum Vitellio cognomen, illaſque ſolemnes & indicatas paullo ante inſcriptiones, *Pax Auguſti*. Sed non decet ut lectori invideamus inſignis nummi, neque vulgo apud antiquarios obvii conſpectum.

Neque indiget ille ulteriori commentario: quum plana ſint omnia partim ex ſtudio illo paullo ante commerato Romanorum Principum, non à devictis ſolum, ſed à pacatis etiam Urbe ac Provinciis, gloriam ſuorum temporum, quamquam vana ſæpius, ut hic loci, prædicatione celebrandi: partim ex rebus Vitellii, opera & fide Germanici Exercitus, cui præfuerat, ad imperium promoti, & inde GERMANICI appellationem ſibi filioque adhuc infanti tribuentis. Quo ſpectat etiam matris ejuſdem Vitellii dictum, *non* GERMANICUN *à ſe ſed Vitellium genitum*. Ut mittam in Tacit.Hiſt. 11.

priori Nummi area omiſſum *Cæſaris*, expreſſum vero *Auguſti* cognomen; utrumque rurſus ad Taciti fidem, *vocabulum* AUGUSTI *differret*, CÆSARIS *non reciperet*; mox, *abnuentique nomen* AUGUSTI *expreſſere ut adſumeret*; & quibus etiam conſentanea alibi ex Suetonio retuli. Cæterum huc etiam referenda Pacis opera, ac inter ea LUDI SÆCULARES ſub Domitiano, Severo & filiis Philippis, vario ſpectaculorum genere, ſicut jam alibi vidimus, celebrati. Inde paſſim in iis SÆCULARIA SACRA, & ſacrificantes Imperatores cum adſtante tibicine aliiſque figuris, aut juxta ſequentem iconem, in qua plures figuræ, una ex iis jacens cum Cornucop. duæ nudæ ſtantes, aliæ duæ ante Aram, infra Aper cum alia figura.

Ibid.

Haud valde diſſimilem videas inter Nummos Getæ Ducis Areſchotani, de quo conſulendus Rubenius brevis ſed elegans eorum interpres, qui duas illas figuras nudas ſtantes de Hercule & Baccho, vere, ſi quid judico, interpretatur. Hic enim eorum habitus in aliis Severi nummis ſupra quoque traditis, cum inſcr. DIS AUSPICIBUS; unde ambobus Templum ingens extruxiſſe legitur apud Dionem. At figura jacens cum Cornucop. eidem Rubenio Terra, ſed cum aliis ſymbolis, ſpica nempe & Palma, mihi in ſuperiori nummo Tiberis

Lib. LXXVI.

beris juxta ſolitum ejus typum. Aper vero in eodem, aut aliud nonnunquam animal in ſimilibus Nummis, prout nempe Diis aut Deabus hoc vel illud ſacrum; quibus in ſolemnibus illis ſæcularibus ſacra fieri ſolita per triduum in Campo Martio, Jovi nempe, Junoni, Apollini, Dianæ, Parcis, Lucinis, Cereri, Plutoni, Proſerpinæ Zozimus refert. Sub Philippis vero occurrit inter alios Lib. II. Nummos ſimilis celebritatis indices unus, in quo ſæcularia itidem Sacra, ſeptem nempe figuræ ante Aram ſacra facientes, cum inſcr. SÆCULUM NOVUM, quo Milliare nempe ſæculum ab Urbe Condita deſignatur, & quod νεοπαγῆ ἔτιον vocarunt Græci, ut Euſebius, apud quem per *Sæculum Novum* eaſdem voces expreſſit De vit. Conſt. l. III. c. I. Cl. Valeſius; Symmachus, NOVI SÆCULI *fata recitantur*. Lib. I. Ep 7. Unde ſimiliter Gratiani nummus, qualem vidi apud diligentiſſimum integerrimumque Gallici Ærarii Cuſtodem Ampliatoremque Colbertum, GLORIA NOVI SÆCULI. Ex ſuperioribus autem Philippi nummis cum ſolemnibus Gentilium ſacris ſatis liquere videtur fabulis adnumerandum, quod de hoc Imperatore ut Chriſtiano Euſebius, aliique dein tradidere, inter quos etiam Abul Pharagius. Quamquam Dyn. VII. p. 80. videam virum rara eruditione ac inter præcipua hodie litteratæ Galliæ ornamenta Danielem Huetium, eandem de Philippo Chriſtiano ſententiam in Origenianis tueri; eum nempe circa ipſa imperii initia Chriſti doctrinam ſub Papa Fabiano amplexum, idque occulte & clam Ethnicos; & qua de re conſulere poterit eum Lector, antequam huic vel alteri ſententiæ accedat. Neque enim id jam agimus; ſed ſola quæ è Philippi nummis erui poſſunt argumenta ſi non privati ſaltem publici Gentilium cultus obiter commemoramus. Sub Honorio quidem celebratos eoſdem ſæculares, ſed Sacris

cris ſæcularibus omiſſis, ſolo Circenſium aut Theatralium ludorum apparatu tradiderunt auctores. Conſtat vero id ex præclaris ejuſdem Nummis, in quibus Quadrigæ & Victores cum Corona & Palma, ac inſcr. SPECIOSUS DIGNUS EUGENIUS ACHILLIS SIDEREUS.

In Cimel. Regin. Chriſt.

De Operibus Cæſarum Publicis.

OPERA varia non commemoro ab iiſdem Cæſaribus erecta vel reſtaurata, quorum formam aut nomina priſca hæc Nummorum ſupellex præbet, & quæ nobis hodie pro diurnis Urbis Actis, quibus talia mandari ſolita Tacitus refert. Hujus generis tot ÆDES Deûm, puta JANI Quadrifrontis; JOVIS TONANTIS, SOSPITATORIS, CUSTODIS, ULTORIS, VICTORIS; MARTIS ULTORIS; VENERIS FELICIS, VICTRICIS; APOLLINIS PALATINI; SOLIS INVICTI; DEÆ SEGETIÆ; VOLKANI; ROMÆ ÆTERNÆ; aliæque, quæ cum Conditoribus ſuis aut Reſtauratoribus Auguſtis, Neronibus, Domitianis, Caracallis, Alexandris Severis, Valerianis, aliiſque Cæſaribus ſacratæ his monumentis conſpiciuntur. Ita JOVIS OLYMPII Templum in nummo Auguſti videas haud paſſim obvio, de quo jam ante; ſicut JOVIS OPTIMI MAXIMI CAPITOLINI in ſequenti Nummo Vitellii, cujus iconem laudatus aliquoties Chiffletius noſter ad me haud ita pridem tranſmiſit.

Annal. XIII. 51.

At notum ex Auctoribus illorum temporum Tacito, Sueto-

Suetonio, arſiſſe ſub Vitellio Ædem Jovis Capitolini, ſub Veſpaſiano poſtea reſtitutam. Sed quod dubium quaſi & anceps foret, an incendium illud ab obſidentibus Vitellianis, an à Flavianis obſeſſis profectum, magna autem eſſet infamia illius facti, quo multi *finem imperii adeſſe* credebant, eam certe à ſe amoliri voluiſſe videtur Vitellius, hac ſuæ erga ſedem Jovis Opt. Max. ac imperii pignus pietatis conteſtatione. Equidem quantum curæ ea res foret Vitellio, abunde oſtendit abſolutus ab eo Atticus Conſul, quamquam è ducibus Flavianarum partium, *quod interrogantibus [quis Capitolium incendiſſet, ſe reum Atticus obtulerat. Eaque Confeſſione, ſive aptum tempori mendacium fuit, invidiam crimenque amoviſſe, & à partibus Vitellii amolitus videbatur.* Et certe crebrior fama, ut tradit in hoc facto idem Tacitus, obſeſſis Flavianis hoc incendium adſcripſit, quo nitentes ac progreſſos Vitellianos depellerent. Quot vero alias Ædes inſuper in his monumentis reſtitutas quaſi & reſtauratas videas? Ita Templum JUNONIS MARTIALIS in Nummis Voluſiani non ſolum ſed etiam Philippi ac Triboniani Galli; SPEI PUBL. ſeu *Publicæ* in Tetrico juniore apud Triſtanum; MEMORIÆ ÆTERNÆ in Divo Romulo; VICTORIÆ in Gordiano; DIANÆ PERG. *Pergææ* nempe, non *Pergamenæ*, ut cenſebat Triſtanus in Nerone, ac juxta Nummos Græcos alibi in hoc opere deſcriptos, ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΠΕΡΓΑΙΑΣ· quamquam *Pergaſiam* eandem dictam doceat Stephanus Byzantius, ni corrupta vox pro Περγαία, ut Nummi veteres conſtanter eam vocant. Ita ſua conſecratis Cæſaribus Templa, ut DIVO JULIO in Auguſto; huic vero etiam à Pio reſtituto, juxta ejus Nummum; DIVI AUG. REST. TEMPL. aut etiam in Nummo Fauſtinæ Pii Conjugis,

Tacit. Hiſt. IV. 54.

Hiſt. III. 75.

Hiſt. III. 71.

In Cimel. Barberin.

gis, ÆDES AUG. Adde Templum Gentis FLAVIÆ; item ejuſdem FAUSTINÆ, cujus alioquin ſuperſunt adhuc in Urbe rudera; adde plura id genus cum duabus, aut quatuor; aut ſex, aut octo, aut decem etiam Columnis; eademque modo cum una, modo cum pluribus ſtatuis, quamquam citra illius Dei aut Deæ nomen, cui eadem erant dicata. Neque prætereundum hic nobile illud Veſpaſiani opus, PACIS Templum, cujus effigiem non ſolum adumbrant ejuſdem Veſpaſiani aut Titi Nummi, ſed Commodi inſuper; ac proinde nondum incendio, quod mox ſub eodem, teſte Herodiano, contigit, dirutum. Certe ætate ſua combuſtum illud docet una cum ſua ἀποθήκῃ Galenus eo libro, quem ſcripſit Severo & Caracalla imperantibus, ὁπότε καὶ τὸ τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ τέμενος ἐκαύθη, *quando & Templum* PACIS *arſit.* Contigit vero illud incendium anno Commodi XII. ſeu Æræ Chriſtianæ CXCII, ut notatur in Euſebii Chronico. ÆSCULAPII vero Inſulam ac Templum ex præclaro Pii nummo alibi jam eruimus. Immo ipſius URBIS Templum ab Hadriano conditum anno, quo Natalem ejuſdem celebravit, indicat Nummus deſcriptus pridem ab antiquariis, ac citatus quoque viro incomparabili in Euſebianis, & doctiſſimo Valeſio ad Ammianum, DCCCLXIV. NAT. URBIS R. CIR. CON. S.C. *Natali Urbis Romæ Circenſes Conceſſit Senatuſconſulto.* Jam quot veteres ac inſignes ARCUS in iiſdem Nummis videas etiamnum erectos vel AUGUSTO ob Vias Munitas, & ſigna à Parthis recepta; vel DRUSO & CLAUDIO de Germanis ac Britannis devictis; vel GALBÆ ob Remiſſam Quadrageſumam; vel NERONI, DOMITIANO, TRAJANO, SEVERO, POSTUMO, CONSTANTINO MAGNO, ſolita adulationis illorum temporum

Lib. 1. de Antid. pag. 433.

rum

rum juxta ac Victoriarum monumenta? Quam inſignis inter alios ſequens Arcus TRAJANI, tertio ejus Conſulatu erectus, juxta præclarum Nummum, quem è divite ac eleganti penu antiquaria laudati ſæpius genere ac meritis ſplendidiſſimi Camilli Maximi, multa rei antiquariæ peritia inſignis Petrus Bellorius noſter ſuppeditavit.

Ex eodem vero Arcu diruto, eum qui in Urbe adhuc hodie viſitur Arcum Conſtantini extructum, liquere continuo fide hujus Nummi. Neque proinde male id jam conjecerant ſuperiori ſæculo antiquarii, ut auctor eſt Martianus, unde etiam Nummi hujus præſtantiam licet cuivis æſtimare; *In hoc autem* (Arcu Conſtantini) *ſunt quædam mira arte ſculpta, quædam non ſatis probantur: ideo multi volunt illa ex* ARCU TRAJANI *deſtructo ad hujus ornatum tranſlata, hæc ultro illis addita.* Pro *Arcu* vero *fornicem* dixiſſe Veteres vel ex Tullio videas, *ad* Verrin. II. *ipſum fornicem Fabianum:* unde illa gloſſa ad hunc locum veteris Grammatici inediti & alibi jam mihi citati è Bibliotheca Voſſiana, *Arcus Latinum non eſt.* At præter Suetonium, Tacitum, alioſque, à quibus jam hæc vox Latio donata, certe ætate Severi ac filiorum eadem ut *Latina* in Nummo Caracallæ publice ſignata, ARCUS AUGG. In Cimel. Regin. Chriſt. Quid commemorem tot alia Trajani Opera, quæ illum Pace non minus quam Bello clarum

poſteris prodidere, cujuſmodi occurrunt in his monumentis CIRCUS, PORTUS, FORUM, BASILICA, VIA, AQUA, BIBLIOTHECA, ſingula ULPIÆ vel TRAJANI nominibus appellata? PONTES denique ejuſdem ſupra *Euphratem*, *Tigrim*, *Danubium*, in iiſdem Nummis adhuc conſpicui; qui inſcripti vel EUPHRATES; vel VIRTUS AUGUSTI TIGRIS; vel PONS TRAJANI DANUVIUS non minus ac Araxes autem *pontem indignatus*, & de quo Ponte ſcribit Procopius, cum Iſtri adluvie ac temporis lapſu corruiſſe, operis vero architectum exſtitiſſe Appollodorum Damaſcenum. Alios *Pontes* non commemoro, modo cum tribus aut pluribus fornicibus, quos exhibent interdum Nummi Auguſti, Severi Valeriani, aut ſupra Naves poſitos cum trajectu militum, ut in M. Aurelio & Gordiano. Quot alia inſuper Urbis Æternæ decora eædem Nummorum icones adumbrant, *Thermas*; *Theatra*; *Porticus*; *Vias*; *Macellum Neronis*; *Circum Maximum* cum *Obeliſcis*, *Metis*, *Quadrigis*, *Euripo*; *Circum Caracallæ*; *Amphitheatrum* cum *Meta ſudante*, ac parte *Domus Aureæ*; quæ vulgo, ſi rudera quædam excipias, non aliunde, quam ex his Nummorum monumentis, antiquæ Romæ enarratores tradere ſolent, ac in conſpectu legentium ponere. Præter notam in hoc genere Onuphrii, Donati, aliorumque induſtriam, docuit id noviſſime Nardini ROMA ANTIQUA tuo beneficio in lucem feliciter adſerta. Ita *Amphitheatri* à Gordiano reſtituti memoria non alibi, quam in præclaro ejuſdem Nummo conſervatur; unde illuſtratur Capitolinus, qui paulo ante in Senatu, h. e. tempore delati Balbieno & Papieno imperii, inter alia relatum refert à Conſule, de *ædificatione Amphitheatri*. Sic in exorta nuper inter eruditos Urbis Antiquarios controverſia,

Ædif. l. IV. c. 6.

In Cimel. Mediceo.

In Maxim. & Balbin.

verſia, de Arcu *Portugalliæ* vulgo appellato, noſti me iis continuo acceſſiſſe, qui non Claudio cum Ligorio aut Domitiano, vel Philippo cum aliis, ſed M. Aurelio eundem adjudicabant. Id enim mihi non minus ac optimo vindici Romanæ antiquitatis Benedicto Mellino noſtro, fide veteris nummi comprobâtum, in quo Fauſtina minor Victoriæ humeris in cœlum ſublata cernitur; haud inſolito conſecrationis ritu, & cui gemina plane in illo Arcu figura ejuſdem Auguſtæ ſpectatur. An vero illæ figuræ vel M. Aurelii & L. Veri & Fauſtinæ, aliunde in Arcum illum inſertæ fuerint, iſque ſit revera longe Antoninorum temporibus recentior; quæ ſententia eſt laudati paulo ante rerum antiquarum egregie periti P. Bellorii, illi aliiſque expendendum relinquimus. Hoc unum addere liceat, eandem Victoriæ alatæ figuram in cœlum Auguſtam ferentis, in matris Fauſtinæ nummo mihi quoque obſervatam, quem Muſeo Auguſtæ Chriſtinæ credo acceſſiſſe. Ut enim de Victoria potius, quam de Diana Lucifera, prout exiſtimant nonnulli, eaſdem figuras alatas explicem, facit præter ſolemnem hunc Victoriæ typum, Elagabali, quod narrat Lampridius, ſomnium, *Pater eadem nocte in ſomnis vidit alis ſe* ROMANÆ VICTORIÆ, *qua in Senatu* AD COELUM VEHI. Quin agmen hic claudat Sacrum illud Servatoris Sepulchrum ſeu Ædicula eidem ſuperimpoſita, ac ANASTASIS etiam dicta, qualem exhibet ſingularis Nummus, de quo poſt Triſtanum ac Sirmondum diſſeruit nuper ad Euſebium doctiſſimus Valeſius. Ejuſdem notæ Nummum vidiſſe haud ita pridem juvit apud clarum urbis Antiquarium Leonardum Agoſtini.

Specimen Utilitatis Nummorum in CHRONOLOGIA.

Sed opportunum jam foret ab Hiſtoria, ad duas ejus ancillas dicam an verius comites, CHRONOLOGIAM

GIAM & GEOGRAPHIAM, ex eadem penu illuſtrandas ingenii aciem convertere. Amplus quidem ac patens induſtriæ campus, ſed quem late nunc decurrere non ſinit (quod certe ab initio operis conſtitutum fuit) hujus commentationis, jam plus juſto
1. longius productæ ratio. Ad CHRONOLOGIAM equidem ſeu notitiam temporum Romanæ Hiſtoriæ,

Ad Faſtos & Acta Cæſarum ordinanda.

quis non videt continuo quantum conferant tot Conſulatuum, Tribunitiæ Poteſtatis, aut Imperii anni in Nummis id genus ſignati; ex quibus Faſtos aut Annales veteres ſupplere licet ac emendare? Viam illam ingreſſi jam pridem clari ſcriptores, Goltzius, Onuphrius, Baronius, Pighius, Scaliger; ſed in qua premenda penuria, aut minus accurato uſu eorundem ducum, non ſemel à recto tramite aberrarunt. Neque immunis ab hac labe inclytus quidem multis palmis, ſed immitior Scaligeri adverſarius; dum collectis aliunde viribus ferocior incedit, his auxiliaribus copiis aut ſpretis aut non advocatis. Neque tamen alii certiores Canones occurrebant, unde colligas an L. Verus IX vel XI annos regnarit, qua de re jam olim diſſenſiſſe Auctores docet in Chronico Euſebius, neque rem definit, quot annos imperii complerint Antoninus vulgo Caracalla; Gordiani Africani; Philippus junior; Claudius Probus; Conſtantius Chlorus, aliique, de quibus certant adhuc hodie Chronologi, qui ſecant ſæpe non ſolvunt nodos: aut vero quo anno imperium ſuſceperint vel Philippi, vel Decius, vel Valerianus; aut unde hiatus temporum inter Gordianum & Valerianum apud Euſebium alioſque Veteres auctores obvius ſuppleri liquido debeat; ac poſt Decium ſeries Licinianorum, Voluſianorum, Hoſtilianorum, vulgo apud eoſdem mutila aut confuſa, melius & accuratius ordinari:

nari: aut Cari & filiorum tempora, quibus nil turbatum magis aut perplexum tradidit ſimul & expertus eſt illuſtris Scaliger, diſtingui & explicari; qui denique è Tyrannis, quibus feracia fuere ſæculum tertium & quartum, in Auguſtorum ordinem inſerendi veniant; qua de re etiam quædam ſupra jam adtigimus. Quamquam enim in Juſtini primum & Juſtiniani Nummis adſcripti occurrant anni imperii, idem tamen, quoad priores eorum Deceſſores, beneficium præſtant, cum plures Græci variarum civitatum nummi, qui eoſdem imperii annos ſignant; tum potiſſimum illi, quos innuebam, Conſulatuum & Tribunitiæ Poteſtatis numeri continua ſerie deſcripti; quibus tanquam notis & characteribus temporum, non ſolum initia principatus ac durationem; ſed Acta præterea, de quibus modo agebamus, eorundem Cæſarum, Bella; Victorias; Triumphos; Liberalitates; res quaſvis illuſtres domi ac foris geſtas, licet continuo ad annos ſuos, quibus ea contigerunt, revocare. Inde itaque demum liquido adſequimur, quando aut Congiaria dederint Caius, Nero, Trajanus, Hadrianus, aliique; aut Profectiones ſuſceperint in Provincias idem Hadrianus, Marcus præterea, Severus, & qui ejuſdem laudis conſortes; aut Colonias deduxerint Auguſtus, Veſpaſianus, ſimileſque Conditores; aut Opera illa publica, quæ paullo ante enumeravimus, erexerint vel inſtaurarint Claudius, Trajanus, Antonini, Gordianus; immo quando à Trajano tranſmiſſus Euphrates ac Tigris, ac novis Provinciis auctum imperium; quando ab eodem aut Parthis Rex datus, aut à Pio Quadis, aut à L. Vero Armeniis; quando Reliqua remiſerit Hadrianus; aut denique quando vel de Dacis ac Scythis triumpharit Trajanus, vel de Carpis Philippus, vel

In Diſſert. VII.

de Quadis Carus ac Numerianus; vel de hoſtibus ubique debellatis cum Herculio collega Jovius. Quoties enim hic aut refingendi numeri Euſebiani Chronici, ut feliciter nonnunquam factum horum ſubſidiorum opera ab illuſtri ejus emendatore; aut emendator ipſe ex ſimilibus monumentis corrigendus venit; aut locupletandus inde luculenta acceſſione ille Theſaurus temporum; & certa haud minus quam facili via novi ac plenioris Chronici, quam hactenus factum, materia ſimul & probatio deſumenda? Neque vero ſolum

2. *Ad Seriem & Annos Regum Exterorum.* id intra fines Romanæ Hiſtoriæ. Ad illuſtrandos enim aut ſupplendos aliarum Gentium Annales haud inutilis quoque eadem memoria; quæ aut pleroſque & præcipuos quidem Alexandri per Aſiam, Syriam, Ægyptum, Thraciam & Macedoniam Succeſſores accurate ſuis cognominibus diſtinctos refert; aut tot aliarum quoque Gentium Heroas, Reges, ac plures etiam obſcuros ferme vel aliunde ignotos continet, cujuſmodi aliquot alia parte hujus operis enumeravimus, unde laterculi Regum aut Ponti & Boſpori, aut Thracum, Oeſroënorum, aut Parthorum etiam augeri poſſunt ac illuſtrari. Ac de Seleucidis quidem & Ptolemæis, præter ea quæ ſupra quoque adtigimus, fidem facient quæ in illuſtris Peireskii vita referuntur, quo nemo hac ætate majori ſtudio aut feliciori fato in has antiquitates incubuit; *Ejus ſcilicet generis* (h. e. Græca numiſmata) *coëgerat jam ſupra mille, quæ forent penitus intacta rei nummariæ auctoribus, & cum haberet cuſa tam ante quam poſt Rom. imperium in civitatibus quibuſque Græciæ Aſiæque præcipuis, ex quibus contexuerat* SERIEM SELEUCIDARUM *Principum ab Alexandro ad Romanos uſque eam ob rem Sirmondus hanc ſeriem deſideravit cognoſcere, ut illius inſtar ſeriem principum Ægypti tenere poſſet.* Quale inſuper

Diſſert. I. & V.

ſuper monetæ hujus beneficium illuſtri exemplo docet Arrianus, qui ex Nummis adhuc ſua ætate apud Indos Bavygazæos exſtantibus, aliquot Succeſſorum Alexandri in eo tractu nomina ac notitiam colligit; & quem proinde locum operæ pretium erit adponere demerendis antiquariis valde, ſi quid judico opportunum: *ἀφ' οὗ μέχρι νῦν ἐν Βαρυγάζοις* ΠΑΛΑΙΑΙ *προχωροῦσι*, ΔΡΑΧΜΑΙ *γράμμασιν ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμέναι, ἐπίσημα τῶν μετ' Ἀλέξανδρον βεβασιλευκότων Ἀπολλοδότου καὶ Μενάνδρου· à quo ad hac uſque tempora Barygazis* VETERES *occurrunt* DRACHMÆ, *litteris Græcis inſcripta, ſignantes qui poſt Alexandrum ibi regnarunt, Apollodotum & Menandrum.* In Peripl. Mar. Rubr. Immo ne quidem nuda ſolum *Nomina*, ſed regni etiam *Annos* in iiſdem peregrinis Nummis aut Drachmis ſignari nonnunquam videas; de quibus altum apud Chronologos ſilentium, aut male ſubductus eorum calculus. Prioris fidem faciunt duo inſignes nummi, quos forte inter alios penus quondam Peireskianæ, jam apud illuſtrem Harlæum notabam; duorum nempe Cappadociæ Regum *Arivathis* & *Ariobarzanis* cum adſcriptis annis regni, de quibus vulgo ſilent antiqui & recentiores Chronologicorum aut Hiſtoriarum conditores: unus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΛΑ. ſeu *Regis Ariarathis Euſebis* vel *Pii* XXXI; alter, cui cætera ſimilem alia occaſione ſupra tradidimus, ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ΚΔ. *Regis Ariobarzanis Philoromæi* XXIV. Poſterioris autem inſigne & memorandum exemplum præbent *Agrippæ* junioris ultimi Judæorum Regis Nummi, qui hinc Veſpaſiani aut filiorum Titi ac Domitiani vultus præferunt, illinc in averſa aut Figuram ſtantem cum Cornucop. & ſpicis, aut Triremim, aut Victoriam cum annis regni ejuſdem *Agrippæ* ΕΤΟΥ ΚΘ

ΒΑ.

ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXIX *Regis Agrippæ*; ΕΤΟ Κς ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXVI *Regis Agrippæ*; .ΤΟ ΙΘ ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑΣ *Anno* XIX *Regis Agrippæ*; ΤΟ ΚΔ ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXIIII *Regis Agrippæ*, cujuſmodi ſuppeditavit mihi Muſeum Seguinianum jam Chriſtianiſſimi Gallorum Regis, ac priorem quidem cum Veſpaſiani effigie, duos ſequentes cum Titi, poſtremum cum Domitiani iconibus.

Ejuſdem notæ etiam aliquot videas in Gaza Medicea cum Victoria & Titi effigie percuſſos, ac annos regni Agrippæ Κς & ΚΘ ſeu XXVI & XXIX. Ex iis autem & ſuperioribus indubie colligas, eoſdem tum ſuperſtite adhuc Veſpaſiano ſignatos, quomodo plures occurrunt Titi ac Domitiani adhuc Cæſarum nummi, ac unde ΚΑΙΣΑΡΟΣ etiam nomen in adlato Domitiani nummo adſcriptum, non autem Auguſti; tum quam gravis ſit geminus quidem error Euſebii in Chronico, & qui illum compilarunt Græculorum Scaligerianæ collectionis, (quod vere etiam auguratus eſt ὁ πάνυ) qui ab anno Clau-

Claudii IV regni hujus Agrippæ initium, finem autem
Regni & vitæ ab excidio Templi ac anno Veſpaſiani
III arceſſebant. Ex quo etiam ſua fides Photio ad-
ſeritur, qui è Juſto Tiberiade auctore Agrippa *συγχρό-
νῳ*, refert hunc Regem ad annum III Trajani vitam
produxiſſe. Accedit præterea ad notas & characteres 3.
temporum ex eadem memoria declarandos, cum ratio *Ad Æras*
annos notandi varia in pluribus Græcorum, Aſiatico- *Seleucidarum, Antio-*
rum, aliorumque Barbarorum nummis obvia; tum *chenſium*,
Æræ ſingulares, qualis olim nobiliſſima *Seleucidarum* ſeu &c.
Dhilkarnain, quæ ab Alexandri ſucceſſoribus duodeci-
mo poſt ejus mortem anno inducta, in Arabum poſtea
& Chriſtianorum veterum Annalibus celebris reman-
ſit. Ejuſdem vero veſtigia obſervo in præclaris & anti-
quis aliquot Nummis eorundem Seleucidarum, ut ΒΑ- In Cimel.
ΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΥΡΙΩΝ IMP. h. e. obvio Medicëo.
in aliis nummis more *ρμζ* nempe *ἔτει ἑβδόμῳ τεσσαρα-
κοστῷ ἑκατοστῷ*, ſeu Anno CXLVII, qui incidit in tempo-
ra Antiochi Epiphanis, & Acta ejus contra Judæos, 1 Mach.
quorum mentio Machabæorum primo, ſeu biennium III. & IV.
ante ejus mortem, quæ nempe anno CXLIX. in eodem
libro ſtatuitur. Ejuſdem notæ quoque ſequens num-
mus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ ΣΗΝΡ, VI. 6.
ſeu potius ΕΗΝΡ, ut legendum videtur, h. e. *ἔτει ὀγ-
δόῳ πεντηκοστῷ ἑκατοστῷ*, qui annus CLVIII. incidit in
tempora Demetrii Soteris & Acta apud Joſephum, quæ L. XIII. c. I.
in Originibus leguntur. Hæc autem eo lubentius mo-
nuimus, quod ex ſimilibus Nummorum notis, quas
vulgo ſecure prætereunt antiquarii, liceat demum col-
ligere, non ſolum ad quæ tempora referri debeant ii-
dem Nummi ſed inſuper ad quem vel Antiochum,
vel Demetrium, vel Ptolemæum ſpectent, in multi-
plici illorum, qui eadem nomina & cognomina etiam

geſtarunt, numero. Neque minus hic obſervandæ peculiares *Æræ* nobiliſſimarum Urbium, *Antiochiæ* puta, *Tyri*, *Sidonis*, *Aſcalonis*, *Gazæ*, *Gadarorum*, *Aradi*, *Cyrrhi*, *Amiſi*, ac plurium id genus, quarum accurata notatione eadem Temporum Doctrina non parum juvari poteſt ac illuſtrari. Agnovit id pro ſolita ſua ſolertia magnus Scaliger, qui & inde aliquot urbium id genus Epochas in Canonibus ſuis Iſagogicis firmat ac demonſtrat, ſed nonnunquam lubrico fundamento, ſeu deſcriptis ex aliorum fide depravatis nummorum numeris. Ut vero feliciori fato plures id genus Nummos tractare nobis licuit, ita inde etiam diverſas Æras illarum Urbium, (quamquam etiam unius gentis) neque ab ab uno capite arceſſendas facile licuit obſervare. *Æra* quidem *Antiochena*, ut celebrioris ob Urbis nobilitatem, ita præter Euſebium in Chronico, haud infrequens apud Euagrium, ac inde apud Scaligerum, Petavium, alioſque majorum gentium Chronologos mentio, qua utitur nonnunquam idem Euagrius in notatione temporum, & quam, ut ſupra diximus, à conceſſa eidem Urbi Autonomia petitam docet. Ejuſdem quoque exempla ſuppeditant Nummi, qualis Gazæ Palatinæ cum urbis ſymbolo, capite nempe turrito & inſcr. ANTIOXEΩN, in averſa autem parte Ara accenſa, ET. ΔΕΡ, cui conſentaneam Epocham videas in alio Nummo cum Neronis effigie, ac Ceſtii tum Syriæ Præſidis mentione, ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ΔΙΡ. *ſub Ceſtio Antiochenſium Anno* CXIV. ΔΙΡ nempe in utroque pro *ριδ* ſeu ἔτει τετάρτῳ δεκάτῳ ἑκατοςῷ, qui putati ab anno ante Chriſtum XLVIII, quo initium habuit hæc Æra, incidunt in annum Neronis X, vel juxta numeros Euſebianos XI, quo tempore Syriæ præerat, ut ex Joſepho conſtat, hic Ceſtius. Unde etiam liquet recte in

L. II. c. 12. & lib. XLII. c. 9.

in Chronico Euſebii ex verſione Hieronymi, adſignatum caput hujus Epochæ; male autem in Faſtis Siculis ſexennio ſerius adſcribi, quum triennio tantum poſt ſuperiorem numerum ſupervixerit Nero. Alius quoque Nummus horum Antiochenſium Gazæ Palatinæ, in quo ſimiliter caput turritum, in averſa Aries cum dimidia Luna, conſuetum in hac memoria Antiochenſium inſigne, & inſcr. ΕΠ. ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ ΕΤ. ΕΡ. *ſub Quadrato Anno* CV. Huic ſimilem videas in additis Patinianiis ad Fulvium, niſi quod pro numeris ΕΤ. ΕΡ. ſicut clariſſime præfert Nummus Palatinus, adſcriptus ſit numerus ΕΤ. Δ. *Anno* IV. qui ſi ita legatur in Nummo, referri debet non ad ſuperiorem Antiochenſium Epocham, ſed ad annum Neronis IV. Priores vero illi numeri CV Æræ Antiochenæ incidunt in annum Neronis III. aut itidem IV. juxta Euſebianos numeros, Rectore tum Syriæ T. Vinidio (vel ut quidam refingunt, *T. Numidio*) Quadrato, de quo multa Tacitus. Immo alius quoque Nummus Gazæ Palatinæ, cum ſuperioribus capitis turriti & Aræ ſymbolis, ac in utraque facie ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ΑΚΡ. *Antiochenſium Anno* CXXI. qui proinde referendus ad annum Veſpaſiani IV. Quin ejuſdem Epochæ neque paulo vetuſtioris mentio fieri videtur in duobus Nummis Mediceis, ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ ΓΜ, altero ΔΜ, qui tamen anni XLIII. aut XLIV, hoc eſt, IV. aut V. annis ante Chriſtum, juxta caput hujus Æræ ſupra adſcriptum, in Saturnini & Volumnii Syriæ Præſidum tempora, ut è Joſepho liquet, inciderent, non autem Cretici Silani, qui ſub extremis Auguſti & initiis Tiberii eidem Provinciæ, ut è Tacito notum, præfuit. Neque vero iidem numeri de annis XLIII aut XLIV imperii Auguſti explicandi, quibus nondum iſte Silanus ſed Quin-

 tilius

exeſa nummi extremitate, ut ſæpe accidit, intercidiſſet, tum ΔΠΡ ſeu ρπδ vel CLXXXIV non inciderent in annos Titi, ſed Domitiani III, ac proinde tribus vel quatuor annis vetuſtius hujus Epochæ initium eſſet ſtatuendum, quo Tito idem Nummus adſeratur. Videant proinde antiquarii, aut qui Nummos id genus poſſident, quanto cum diſpendio vetuſtatis & certæ notationis in iiſdem explicandis, ejuſmodi notæ vulgo parum obſerventur. *Gazæorum* in Aſcalonis vicinia *Æram* aliquantum recentiorem ac uno anno Philadelphenſi minorem ſtatuunt eadem Græca Collectanea, nempe Julio Silano & L. Muræna Coſſ. ſeu annis ante Chriſtianorum Æram LXI. quo tempore Syriam & Palæſtinam ſubegit ac ordinavit Pompeius. Unde etiam cauſſam petitæ illius Æræ licet mihi ex Joſepho eruere, qui de Pompeii Actis illius temporis ac in ea terrarum parte verba faciens, ΓΑΖΑΝ τὴν πρὸς τῇ θαλάσσῃ καὶ Ἰόππην καὶ Δῶρα καὶ Στράτωνος τὸν πύργον &c. πάσας ὁ Πομπήϊος ἀφῆκεν ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ καὶ προσένειμε τῇ ἐπαρχίᾳ; *Maritimas vero* GAZAM, *Ioppen*, *Dora*, *Stratonis Turrim &c. has omnes Pompeius* LIBERAS *eſſe juſſus Provinciæ contribuit*. Eadem replicantem videas in libris Ἁλώσεως. A parta itaque illa aut recuperata Libertate deduxerunt Æram ſuam in poſterum *Gazæi*, ſicut ab Antiochenſibus, Tyriis, Laodicenis, Amiſenis, aliiſque ſubinde factum conſtat, relictis liberis vel αὐτονόμοις, quemadmodum de quibuſdam id genus veriſſime monuit magnus Scaliger. Illuſtrat autem id egregie Nummus Hadriani apud illuſtrem Sevium, ΓΑΖΑ ΜΑΡΝΑ ΔΠΡ. h. e. ρπδ *Gaza Marna* CLXXXIV. De *Marna* apud Gazæos cultu alibi diximus, & audiendus adhuc obiter Hieronymus, *Jam & Ægyptius Serapis Chriſtianus factus eſt, &* MARNAS GAZÆ *luget incluſus*,

Pag. 195. Antiq. lib. XIV. Lib. I. c. 3. Ep. ad Lætam.

 cluſus,

In Vita Hilarii. *cluſus, & everſionem Templi pertimeſcit.* alibi, *ſed & Italicus ejuſdem oppidi municeps Chriſtianus, adverſum* GAZENZEM *Duumvirum*, MARNÆ *idolo deditum.* Ii autem anni Nummo adſcripti retro putati ad prædictum caput illius Epochæ, incidunt in annum Hadriani VII. quo cuſus ſcilicet hic Nummus. At rurſus, ne quid diſſimulem, turbare hic videtur alius Fauſtinæ Matris Nummus, quem deſcriptum vidi ab eruditis Urbis antiquariis, ΓΑΖΑ ΘΚC. qui numerus CCXXIX antiquiorem eandem Epocham ſtatueret; quum tamen in Chronico Siculo ſeptennio adhuc recentior tradatur ſuperiori numero, ex male ordinatis Conſularibus Faſtis. Videndum proinde, annon litteræ illæ ΘΚC alio referri poſſent, quam ad Epochæ alicujus notationem, aut an revera ita ſignatæ ſint in eo Nummo, quem jam poſſidet inclyta Regina. Quin ad eandem ex Joſepho, Græco Chronici Auctore, ac Nummo Hadriani adſertam modo horum *Gazæorum Æram*, referre inſuper aliam licet de qua ſilent Græca illa aliaque Chronica, urbis nempe ejuſdem tractus *Gadarenſis*, ſeu τ̃ Γαδάρων, quam ſignant itidem antiqui Nummi, ut in Elagabalo inclytæ Reginæ ΑΔΑΡΕΩΝ ΑΠC. ſeu *Gadarenſium* CCLXXXI. Legendum enim in eodem ΓΑΔΑΡΕΩΝ, priori littera Γ vetuſtate, ut paſſim accidit, exeſa, præter alia liquet mihi ex Nummo Gordiani apud illuſtriſſimum Colbertum, cum eodem Triremis ſymbolo & inſcriptione integra ΓΑΔΑΡΕΩΝ. Iidem autem numeri retro putati ab Elagabali anno II incidunt in eandem Gazæorum Æram. Sic alius in L. Vero Mediceus ΓΑΔΑΡΕΩΝ SKE, ſeu verius CKE, h.e. CCXXVII. qui ducto ab eodem capite initio, incidunt in annum V Veri. Et hæc jam notaveram, quum opportune iis lucem ac robur fœnerantem Joſephum reperio, eodem

de

de illis Pompeii Actis in Syria ac Palæſtina loco, καὶ ΓΑΔΑΡΑ μὲν μικρὸν ἔμπροσθεν κατασκαφῦσαν ΑΝΕΚΤΙΣΕ Δημητρίῳ χαριζόμενος τῷ Γαδαρεῖ. GADARA *deinde paulo ante diruta* INSTAURAVIT *in gratiam liberti ſui Gadarenſis Demetrii.* Inde itaque ab illa nova inſtauratione petita pro more nova *Gadarenſium* Epocha. *Amiſenorum* etiam *Æræ* haud infrequens mentio in Nummis Cæſarianis, & quorum aliquot ab Occone deſcriptos citat in Canonibus Iſagogicis ὁ πάνυ. Unum hic habes è nummis Caracallæ, quem vidi apud illuſtrem Sevium ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤ. ΣΜΕ. *Amiſi Liberæ Anno* CCXLV. A Libertate ergo illius Urbis, quod innuunt quoque alii Nummi, ſumendum caput illius Epochæ, quam ſub Auguſto ei adſertam & quidem poſt victoriam Actiacam tradit Strabo; ac proinde à Lib. XII. qua ducto initio, referenda ſuperioris Nummi Epocha ad annum Caracallæ V vel IV juxta numeros Euſebianos. Quamquam juxta alium nummum L. Ælii, quem ex Occone deſcribit Scaliger, ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ ΡΞΘ. *Amiſi Liberæ Anno* CLXIX, anni retro putati inciderent in annum ante Chriſtum XXXII ſeu biennium ante vulgarem Æram victoriæ Actiacæ. Unde de vera Nummi illius ſcriptura eundum ulterius in conſilium. Idem dicendum quoque de alio Nummo, quem adfert itidem in Canonibus Iſagogicis ὁ θαυμάσιος, unde diverſas Æras horum Amiſenorum, & quidem ſub Cæſaribus unius ætatis colligit; unam eandem cum Philadelphenſibus, XXX nempe annis vetuſtiorem; alteram, de qua agimus, ab Auguſti temporibus, ſub quo ſcilicet poſterior hæc fuerit inſtaurata. Nihil certe hic commune Philadelphenſibus & Amiſenis. Illa urbs Syriæ, hæc Ponti. Illius Æra in Græcis Euſebianis à Ciceronis Conſulatu, ac proinde

proinde anno ante vulgarem Chriſti æram LXII. deducta, quo tempore ſcilicet Romanorum jugum ſubiit Syria, ac à Pompeio ordinata, Libertate vel Autonomia variis ejuſdem urbibus conceſſa; hæc à tempore partæ aut recuperatæ ſub Auguſto Libertatis, ut ante vidimus, & evincunt plures ejuſdem loci Nummi. *Tyriorum* ſimiliter & *Sidoniorum* Epochas ſignatas itidem videas in antiquis eorum Nummis. Horum aliquot ab Occone deſcriptos adtulit quoque Scaliger, unde eandem *Sidoniorum* cum *Aſcalonitis* Æram colligebat. Neque hactenus alios illorum nummos videre mihi contigit, qui ab iis diverſi abeant. Priorum ſeu *Tyriorum Æræ* mentio cum in Chronico Euſebii ad ſecundum Probi annum, tum in Actis Concilii Calchedonenſis, qui anno retro putati caput illius Epochæ referunt ad annum ante Chriſtum CXXIII ac initium regni Antiochi Grypi; forte quod tum *Autonomi* facti ſint Tyrii, ac
Lib. XVI. eo proinde reſpexerit Strabo, quum dicit eos cum à Regibus (Syriæ nempe) tum à Romanis exiguo pretio Autonomiam redemiſſe, & quod firmat etiam Inſcriptio Puteolana, in qua eadem Tyrus ΙΕΡΑ ΑΣΥΛΟΣ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ vocatur; non autem quod circa ea tempora Coloniæ & quidem Conſularis dignitate ornata ab iiſdem Romanis fuerit, ut Scaligero innuere videbantur verba prædicti Concilii, de quibus paullo infra. Hujus autem Epochæ memoria in Nummis quoque ſervata videri poſſet, cujuſmodi Mediceus cum capite turrito & Palma in anteriori parte in averſa cum Triremi, & præter contractum in unam litteram eleganti compendio Tyri nomen, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΞΣ; qui nummi CCLXV aut ſi quis mallet CCLX priori littera E pro ἔτει uſurpata, inciderent in annum Antonini Pii vel I vel V. At longe vetuſtior idem Num-

Nummus, ut ex multis indiciis liquet cum artis tum ſcripturæ; ac proinde citra Romani Cæſaris effigiem aut nomen; adeo ut alia eaque antiquior Æra in eodem quærenda veniat, cujuſmodi *Seleucidarum* paullo ante vidimus in vetuſtis Tyriorum nummis expreſſam. Ita ejuſdem notæ cum ſuperiori Tyriorum nummo, alius Gazæ Palatinæ cum Corona quernea & Clava Herculis nempe Tyrii, & numerorum notis IΣ. ſeu CCX. Sed hæc majus otium, aut accuratius ejuſmodi Nummorum, quorum aliqui jam nobis non ſunt ad manus, examen flagitant. Viam hic aliis pandimus, quo ignota è ſuis loculis proferant, ac de his ſtudiis omnique litterarum genere bene merendi laborem non refugiant. Utinam vero & hic magni Emendatoris Temporum, ac veri litterarum Heroïs veſtigiis inſiſterent, quamquam ſubinde ab iiſdem recedamus, ac ibi quoque, ubi frequentes illas in Græcis Cæſarum Nummis notas L. A. L. B. & ſimiles de annis imperantis tum Cæſaris ſumendas præfracte negat, ſed de Indictionibus aut Luſtris civitatum, quæ eos ſignarunt, aliis ex fontibus petitis. Neque id evincunt ea quæ adfert exempla, ſed ex male iiſdem acceptis; ut in Tito L. IA. ſeu IX, qui tamen tantum duos annos regnavit; aut Marco L. ΛΔ ſeu XXXIV; vel Pio etiam L. ΕΙΚΟϹΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ, quorum ille XIX. hic non totos annos XXIII imperavit. At omnino fugit hic ratio virum incomparabilem, quamquam ἰδιωτικὴν & jocularem opinionem contrariam paullo confidentius vocet. Anni enim illi, quos modo audivimus, ſunt Tribunitiæ Poteſtatis, à qua vulgo ſolent Græci ejuſmodi Æras in nummis conſtituere; & quot etiam vel Titum, vel Pium, vel Marcum geſſiſſe conſtat ex longa Romanorum numiſmatum ſerie, & veterum etiam lapidum

4. *Ad Æras Imperii vel Decennales.*

Anim. ad Euſeb. pag. 224.

fide. Inde vero, ut notum, longe plures in iiſdem aliiſque id genus Cæſaribus illi Tribunitiæ Poteſtatis quam Principatus numeri; quod ſuperſtitibus adhuc Deceſſoribus & natura vel adoptione Parentibus, eam dignitatem, ut initium futuri faſtigii, capeſſerent. Et certe ne quid hic reconditum proferre me quiſpiam in his antiquitatibus minus verſatus putet, vel ex deſcriptis pridem à Goltzio & Occone Nummis abunde id colligere poterat ὁ πάνυ, unde penum ſuam ſubinde locupletabat, ſi eos attentis oculis legiſſet, ΑΥΤ. ΤΙΤ. ΚΑΙϹ. ΟΥΕϹΠ. ϹΕΒ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΤΕΙΜΗΓ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΑ. in aliis ΔΗ. ΕΞ L. ΙΑ. ſeu *Imperator Titus Cæſar Veſpaſianus Auguſtus Pontifex Maximus Cenſor Tribunitiæ Poteſtatis* XI. aut *Trib. Pot. Anno* XI, & quæ ſexcenta id genus alibi occurrunt. Ita nihil frequentius in Nummis variarum Urbium, quam ut non alias Æras adponerent, niſi aut imperii aut Tribunitiæ Poteſtatis annos, qui ſæpe iidem numerabantur. Sic paſſim in nummis Cæſareæ Cappadociæ Metropolis ΚΑΙϹΑΡ. ΕΤ. Β. aut ΕΤ. Γ. ut in Severo & Caracalla, aut ΕΤΟΥϹ Δ in Tranquillina, ΕΤ. Η. CÆSAREÆ in Claudio & ſimilibus, quorum haud exigua ſupereſt copia. Quandoque etiam addita ipſa nomina ordinalia ΕΤΟΥϹ ΤΡΙΤΟΥ, ΕΤΟΥϹ ΤΕΤΑΡΤΟΥ, aut L. ΔΕΚΑΤΟΥ L. ΤΡΙϹ Κ. ΔΕΚΑΤΟΥ, ΕΤΟΥϹ ΠΕΝΤΕΚ. ΔΕΚΑΤΟΥ & ſimilia. Sic in nummo Alexandri Severi ΠΕΡΙΟΔΟϹ ΔΕΚΑΤΗ, pro Anno X quo regnabat, aut Tribunitiam poteſtatem gerebat Mamææ filius. Περίοδος nempe ibi ſumpta non de longiore orbe, quam de annuo ſolis circuitu, quomodo & frequenter κύκλος ac *cyclus* & *circulus* Græcis juxta ac Latinis auctoribus, unde *terdeni annorum cycli* in Hymno Hilarii, Hieronymo autem, *Ecce jam centenus ætatis*

In Cimel. Reg. Gall.

Ad Paul. Concor.

tatis circulus volvitur, de Paulo Concordienſi centeſimum ætatis annum agente. Alioquin περίοδος pro Decaëteride in Nummo, quem notabam rurſus in Gaza Principis Majorum imaginibus propriiſque decoribus inclyti Durlacenſis Marchionis, ΠΕΡΙΟΔ. ΔΕΚΑΤ. ΕΤ. ſeu *Periodus Decimi Anni*, hoc eſt, juxta Romanos Cæſarum id genus Nummos, PRIMI DECENNALES. Neque aliter Euſebius in Proœmio Vitæ Conſtantini, Ἄρτι μὲν τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ παντοίων ΔΕΚΑΔΩΝ διττῶν τε καὶ τριττῶν ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ἐν ἑορτῶν εὐωχίαις πᾶν γένος ἀνθρώπων ἐπανηγύριζεν· *nuper quidem magni Imperatoris redeuntium* DECENNALIUM *Secundorum & Tertiorum* PERIODOS *univerſum genus hominum feſtivitatibus & conviviis celebravit*. Ita de ſimilibus Quinquennalibus ac Decennalibus Themiſtius, καὶ Orat. XVII. ἀσμένως οἱ κύκλοι καὶ ΠΕΡΙΟΔΟΙ τῶν πανηγύρεων, *ac libenter Circuli &* PERIODI *ejuſmodi ſolemnium*. Notum utique nova quaſi imperii auſpicia inde petita; eaque non Conviviorum ſolum, ſed omni præterea Ludorum, Indulgentiarum & Laudationum ſolemnitate peracta. Unde nova etiam quaſi Imperatorum Epocha ſeu *Periodus Quinquennalis*, aut juxta ſuperiores Nummos *Decennalis*, & ſicut alibi rurſus Euſebius agens de annis imperii Conſtantini, Χρόνων μὲν βασιλείας τρισὶ ΔΕΚΑΔΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΙΣ τελείαις, *ac tempus quidem imperii ipſius tribus* DECEM *annorum* PERIODIS *abſolutis*. Lib. I. de vit. Conſt. c. 18. Quomodo itidem in magno opere Diocletiani & Collegarum: annos imperii per Δεκαετηρίδας & Εἰκοσαετηρίδας ſeu *Decennalia* & *Vicennalia* computat. Hiſt. Eccl. l. VIII. c. 13. Imo hinc in Nummis notatæ variæ illæ Periodi, ſicut non PRIMI ſolum ſed & SECUNDI DECENNALES, aut juxta Nummum Pii non argenteum duntaxat, ſed & æreum inſignem, SECUNDI DECEM-ANNALES; in aliis

autem ejuſdem Pii, Marci, Commodi, Severi, &c. VOTA DECENNALIA, eaque modo SUSCEPTA, modo SOLUTA; ſicuti & Tricennalia etiam in nummis magni Conſtantini, VOTIS XXX ſeu quæ ſoluta, ut modo audivimus Euſebium, tribus Decadum Periodis abſolutis. Quamquam quod obiter notandum, in quibuſdem locis anticipatæ ſint nonnunquam ejuſmodi Epochæ; ut de Vicennalibus ejuſdem Conſtantini uno anno Nicomediæ factis, antequam Romæ ederentur, obſervat in Chronico Euſebius. Cæterum

5. *Ad Æras Coloniarum.*

interdum computatæ Æræ ab *Anno* deductæ *Coloniæ*, cujuſmodi continuo ante oculos ponunt Nummi Coloniæ *Viminenſis* ſupra memoratæ, quæ in Gordiano, ſub quo deducta deſcribitur, COL. VIM. ANN. I. II. &c. in Philippo AN. VII. AN. VIII. in Decio autem & Q. Herennio AN. XI, & AN. XII. Quod certe ſollicitum non debuit habere ſagacem alioquin Antiquarium Triſtanum, quo nempe ſimiles annorum numeros occurrentes in nummis hujus Coloniæ referret; neque enim ſpectare ad annos imperii, ac proinde eo tandem confugit, ut de *Annonis* explicet. At nihil erat proclivius, quam eoſdem illos Nummos explicare de Annis deductæ illius ſub Gordiano Coloniæ, qui reperientur totidem exſtitiſſe ſub Philippo aut Decio, quot in iiſdem Nummis numerantur, ac pro more aliarum Coloniarum inde annos ſuos computandi. Neque felicior Sebaſtianus Erizzo, qui in ſimili hujus Coloniæ Nummo, pro AN. II legebat ANTI, & de *Antio* Colonia explicabat. Neque vero huc trahendum *Tyri* exemplum, cujus Æram ſimiliter à deducta Colonia computari in Actis paullo ante memoratis Concilii Calchedonenſis, exiſtimabat illuſtris Scaliger. Verba Synodi, prout in ejuſdem Actis Græcis

Tom. II. p. 558.

cis & Latinis leguntur, & quæ Nummi mire illuſtrant, ac aliqua indigent notatione, *πρὸ πέντε Καλανδῶν Μαρτίων* ἐν ΚΟΛΩΝΙΑ ΤΥΡΩ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ ΥΠΑΤΙΚΗ *ἔτους πετάρτου ἑβδομηκοστοῦ πεντακοσιοστοῦ μηνὸς Περιτίου δεκάτῃ*, *ſub die quinto Kal. Martiarum in* COLONIA TYRO CLARISSIMA METROPOLI CONSULARI *anno quingenteſimo quarto menſis Perithii die decima*. Adſcripta ibi nempe vulgaris Tyri Æra cum ſolemnibus loci titulis ac prærogativis. Tom. IX. Conſil. Act. IX. p. 17. ed. Reg.

Ac primo *Colonia* & ſimul *Metropolis* eadem dicta, juxta conſueta ejuſdem in nummis Cæſarianis elogia, COLONIA TYRO METR. aut METROPOL. ac in nummo Otaciliæ apud illuſtrem Sevium, COL. TY. METR. ERACL. h. e. juxta alium Caracallæ nummum ſupra adlatum, SEPT. TYRUS METRO. COLONIA ACTIA ERACLIA. Quomodo obviæ ac frequentes in aliarum Urbium Nummis inſcriptiones, puta æmulæ *Sidonis*, *Damaſci*, *Carrarum*, *Theſſalonicæ*, ac ſimilium, COL. AUR. PIA METR. SID. *Colonia Aurea Pia Metropolis Sidon*; COL. DAMA. METRO. *Colonia Damaſcus Metropolis*; ΜΕΤΡΟΠΟΛ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ, *Metropolis Colonia Carrenorum*; ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤΡ. ΚΟ. *Theſſalonica Metropolis Colonia*, & in ſexcentis id genus. Hoc eſt juxta Ariſtidem de Smyrna, *ἐν Ἀποίκου σχήματι καὶ Μητροπόλεως*, *Coloniæ habitu & Metropoleos*, & pro more alibi indicato, quo in Metropoles deductæ vulgo à Romanis Coloniæ. In Politico.

Dicta vero *Colonia* eadem Tyrus à Severi temporibus, ſub quo primum deductæ, ſicut præter Ulpianum nobilem ejuſdem loci civem, evincunt etiamnum Nummi cum *Septimiæ* cognomento, COLON. SEPTIM. TYRO, & quale itidem videas in Caracallæ nummo modo adlato. Unde liquet inſuper alius Scaligeri error, qui ab L. 1 D. de Cenſib.

 Elaga-

Elagabalo deductam demum credidit, quod in ejus Nummis *Coloniæ* vocaretur; more ſcilicet jam ante & ſub Severo quidem recepto. *Metropolis* vero eadem Phœnices à Trajani temporibus in gratiam Pauli Tyrii Rhetoris juxta Suidam. Quamquam & jam olim cum

Lib. xvi. Sidone certaſſe legatur apud Strabonem, quænam eſſet Metropolis, & in vetuſtis ejuſdem Nummis ante Cæſarum tempora percuſſis, eadem appellatione ornetur, ΤΥΡΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Ut non fruſtra *Ματέρα Φοινίκων* eandem vocarit Meleager in Epigrammate inedito, de quo ſupra; aut ſicut *Phœnices* vulgo, & quidem *prima Metropolis* in Actis Conci-

Homil. in Pſalm. xliv. liorum, ſic *Metropolis Chanaan* alicubi Baſilio vocetur. Unde notæ etiam cum aliunde, tum ex iiſdem Synodalibus Actis, ejuſdem *Tyri* cum *Beryto* contentiones, quibus factum, ut non ſolum Tyrus *Metropolis Phœnices prima*, Berytus autem *Phœnices ſecunda* dicerentur, ſed etiam ut à Theodoſii junioris temporibus, juxta Notitiam Imperii, Tyrus *Metropolis Maritimæ*, altera

Quæſt. x. in Geneſ. vero *Libani* diceretur, vel ſi audis Hieronymum, *Phœniciæ Maritimæ Metropolis Tyrus, Mediterraneæ Damaſcus*; ut non fruſtra quoque eidem Damaſco *Metropoleos* nomen imputent adlati paullo ante Nummi; aut juxta eos Eugeſippus à Cl. Allatio editus, *Damaſcus caput Syriæ tenendæ Metropolis.* Λαμπροτάτη inſuper, h. e. *Clariſſima* juxta eadem Acta, ſeu *Splendidiſſima* potius, dicta

L. 1. D. de Cenſib. eadem Tyrus, quomodo ſignanter apud Ulpianum, *ut eſt in Syria Phœnice* SPLENDIDISSIMA TYRIORUM COLONIA; & qua ratione, ut alioquin obſervo, *Splendidiſſimæ* vulgo dictæ nobiliores Romani orbis Coloniæ & Metropoles, ut in *Splendidiſſima Rhetiæ Pro-*

De Germ. c. 41. *vinciæ Colonia* apud Tacitum, & *Splendidiſſima Colonia Carthaginenſium* in Geſtis Cæciliani, unde & *Splendidiſſimus*

diſſimus Ordo eorundem Carthaginenſium apud Apuleium; & ſimiliter *Alexandria & Laodicea Metropoles* In Florid.
Splendidiſſimæ in Cod. Juſtinianco, ſicut jam ante Flo- L. III. c. 21.
ro, *Municipia Italiæ Splendidiſſima.* Unde etiam lux nummo *Sidæ* Pamphyliæ Metropolis ſub Licinio Gallieno percuſſo, ΣΙΔΗΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΕΝΔΟΞΟΥ, *Sidetum Splendidiſſimæ, Illuſtris.* Ὑπατικὴ vero ſeu *Conſularis* nuncupata in prædictis Actis eadem *Tyrus*, non ut exiſtimabat magnus Scaliger, quod à Conſulibus libera adhuc Republ. deducta fuerit, & inde petita ibi more haud inſueto loci Epocha. Ut mittam altum de ea deductione apud Auctores ſilentium, & aliam ex Strabone indicatam paullo ante originem illius Epochæ, neque conjuncta ibi *Coloniæ Conſularis* adtributa, adeo ut poſtremum hoc ultimo loco poſitum ad *Coloniam* referri debeat; neque iis temporibus, ad quæ refertur caput illius Epochæ, h.e. CXXIII ante Chriſti Æram, in Romanorum ſed Syriæ Regum fide Tyrus, quæ cum Phœnice reliqua à Pompeio primum Romani juris facta; neque *Coloniæ* nomine in antiquioribus Nummis, Inſcriptionibus, aliiſve monumentis ante Severi & ſequentium Cæſarum tempora, conſueto alioquin more, ornata; neque à Romanis ante Severum, ut modo vidimus, deducta, à quo additum illi urbi *Coloniæ* & quidem *Septimiæ* cognomentum. Enumerantur nempe in prædictis Actis more haud inſueto variæ *Tyri* prærogativæ, *Coloniæ Splendidiſſimæ, Metropoleos, Conſularis*, quomodo in Inſcriptione Puteolana ſupra adlata Ἱερὰ, Ἄσυλος, Αὐτόνομος, *Sacra, Inviolabilis, ſuis Legibus* vocatur eadem Tyrus. *Conſularis* autem dicta, quod Scaligerum fugit, quod tum à Conſulari regeretur, ſeu ſedes eſſet Phœnices Conſularis; ſicut pari elogio Carthago ſedes Proconſularis Africæ

Pro-

Proconſularis vulgo appellata, ut liquet cum ex S. Rufo,
L. 2. C. de *ipſe ubi Carthago eſt Proconſularis*, & ſignanter ex Cod. Ju-
Off. Præf. ſtinianeo, *Et qua Proconſularis antea appellabatur Carthago.*
Præt. Afr. Quemadmodum nempe, ut vulgo notum, *Conſulares*, *Proconſulares*, *Pratoria*, *Præſidiales* Provinciæ paſſim dictæ, quæ à Conſularibus, Prætoriis Præſidibus regebantur, ita etiam lapſu temporis eorum Metropoles, in quibus iidem habebant domicilium, ſicut in ſpecie de *Conſularibus* notatum videas in Conſtitutione qua-
L. 1. C. ut dam Zenonis ejuſdem Codicis, *ſed per id tempus Præſides*
omn. Jud. *quidem & CONSULARES nec non Correctores in METROPOLI.* Haud aliter nempe ac Roma & Conſtantinopolis dictæ paſſim in utroque Codice & apud auctores legibus ibidem latis coævos, βασιλίδες, βασιλεύουσαι, *Regia*, *Regnantes*, *Auguſtiſſima*, quod nempe ſedes eſſent Regnantium ſeu Auguſtorum, & quomodo
Lib. XII. Gangra Paphlagoniæ Straboni jam olim dicta Deiotari *Regia* ſeu βασίλειον, vel Horatio, *Craſi regia Sardeis.* Immo inde nonnunquam etiam, non Provinciæ ſed Metropoleos Præſides inſcripti, ſicut *Praſes Antiochia*
Nov. VIII. dictus in Novella quadam Juſtiniani, qui alioquin *Praſes Syria prima*, cujus Metropolis Antiochia. Phœnicem autem, cujus *Tyrus*, ut audivimus, *Metropolis*, à Conſulari adminiſtratam, luculenter arguunt cum Inſcriptiones antiquæ & Notitia Imperii, tum Codex Theo-
L. 52. C. doſianus, in quo accepta Tyro lex data *ad Conſularem*
Th. de Decurion. *Phœnices*, quod ex aliis etiam legibus ejuſdem Codicis Beryti propoſitis manifeſtum. Inde itaque Υπατικὴ, ut obſervo, ſeu *Conſularis Tyrus* in ſuperioribus Actis. Æra autem ibidem adſcripta, ducta à tempore conceſſæ Αὐτονομίας, ut ante vidimus, neque mendum in numeris quærendum cum viris eruditis, quod à vulgari Chriſtianorum Æra diverſi ſint, quos firmat cum omnium

mnium Codicum Græcorum & Latinorum, ut fatentur iidem docti Conciliorum editores, conſenſus; tum illuſtrat abunde, quod conſulere iidem potuiſſent, Chronicon Euſebianum. Et de hoc Concilii loco hactenus. Denique nonnunquam etiam ſignatæ peculiares Epochæ, ut in Nummis Græcis Flaviorum, ab *Anno* ſcilicet *Novi Templi* conditi aut reſtaurati, ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ, aut ΕΤΟΥ Ν. ΙΕΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, *Anno novi Templi ſecundo*, & ita ſequentibus, quales vel apud Occonem in Veſpaſiano, Tito, Domitiano & Nerva quoque digeſtos videas. Jocularis vero error Erizzi, ac eorum, qui cum eo ludos hic faciunt, dum annos illos ſcilicet computant de ædificatione Templi Salomonis. De *Æde Capitolina* enim iidem explicandi, ut veriſſime certe conjecit horum ſtudiorum decus Seguinus; quæ Vitellianis temporibus, ut paulo ante vidimus, incenſa, mox primo anno Veſpaſiani reſtaurata fuit, ut ex Tacito ſcimus. Rem etiam extra dubium ponit *Iovis Capitolini* cum *Aquila* obvia in iiſdem Nummis effigies. Unus tamen turbare hic videtur Euſebius, qui in Chronico ad annum Veſpaſiani IV hanc novam Capitolinæ Ædis reſtaurationem refert, à quo ad mortem Veſpaſiani VI anni ſuperſunt. Unde anno ejuſdem VIII aut IX cudi non potuiſſent ſimiles nummi, ſicut eorum inſcriptiones notant. Sed illum triennii metachroniſmum ex Tacito merito jam ad Euſebium caſtigavit ὁ πάνυ, quod invictò etiam argumento adſtruunt commemorati modo Nummi. Cedrenum vero more ſolito hallucinantem mittimus; qui ad annum Veſpaſiani V. eandem ædificationem refert. Neque vero mirum cuipiam videbitur, inde petitam & ſignatam hanc Æram, qui vel ex Taciti lectione meminit, quæ conſternatio Romæ

6. *Ad peculiares Epochas.*

Hiſt. IV. 54.

Ttttt non

non ſolum, ſed in Provinciis ſubierit incenſa hac Jovis ſede, quæ pignus imperii habebatur; & proinde qua deleta finem imperii adeſſe, & poſſeſſionem rerum humanarum Tranſalpinis gentibus portendi audacter canebant Druidæ. Ut idem hic ſit provincialibus uſurpatum, ſtudio in res Romanas & erga Jovem ſuum pietati conteſtandæ, quod Judæis, aut inde Euſebio aliiſque, à prima Templi ædificatione, aut à Salomone ad inſtaurationem Templi, aut ab Excidio Templi ſolemnes Epochas arceſſere.

Specimen Utilitatis in GEOGRAPHIA.

Sed hæc aliaque id genus flagitant alterius operæ argumentum, ubi diffuſa ſimul & ſingularis Numiſmatum veterum præſtantia ad ornandam GEOGRAPHIAM veterem, non perfunctorie vel παρέργως aut appendicis vice tradatur. Paratam enim hujus rei copiam nobis præbet, cum ampla Nummorum *Siciliæ*, *Græciæ*, *Epiri*, *Theſſaliæ*, *Thraciæ*, *Macedoniæ*, *Aſiæ*, *Africæ* ſeges, qui ante Cæſarum tempora percuſſi; tum infinitus quidam numerus *Coloniarum* vel urbium alioquin Europæ, Africæ, Aſiæque, & quidem remotiſſimarum etiam Provinciarum, Armeniæ, Meſopotamiæ, Arabiæ, quæ in Cæſarum nummis traduntur, & quorum id genus locorum indicem ad DC ac ultra etiam privatos in uſus confecimus, collectum nobis ex ineditis pleriſque veterum Cæſarianorum Numiſmatum monumentis; qualia paſſim etiam in hoc opere citantur. Horum vero aliorumque ante Cæſariana tempora percuſſorum fide ac beneficio ſingulari, ea quæ vel ad ἐξηγητικὴν, vel τεχνικὴν eorundem locorum notationem ſpectant; ſeu ad eorum περιήγησιν & ἱστορίαν, circa quas verſabantur veteres Geographi; h. e. cum *Hiſtoriam* ac *Origines*, tum *Situm* & *Nomenclaturam* eorundem locorum petere licet ac illuſtrare. Prioris abunde

unde fidem faciunt, quæ ſubinde indicavimus, reten- 1.
ta in Civitatum id genus Nummis inſignia, unde *Ori-* *Ad Origi-*
gines ſuas indicarent: ſicut *Pegaſus* in Nummis Syracu- *nes, Hiſto-*
ſanorum; *Palma* Carthaginenſium, & in Creta La- *riam & Privilegia*
pethi, Hierapytnæ; *Minotaurus* Gelæ, Tauromenita- *locorum.*
rum; *Noctua* Megaræ, Athenarum in eadem Sicilia; *Quadrangularis Area*, Dyrrachienſium; *Diana* Maſſilienſium; *Lupa cum gemellis*, Alexandriæ Troadis, Neapolis, Germæ, aliarumque Coloniarum, indicant continuo Matres earundem Urbium, aut Corinthum; aut Tyrum reliquamve Phœniciam; aut Cretam; aut Athenas; aut Corcyram; aut Phocæam; aut urbem denique Æternam. Adpoſita etiam interdum ipſa *Conditorum* nomina, ut in nummo ϹΥΝΝΑΔΕΩΝ ΔΩΡΩΝΙΩΝΩΝ, unde à *Dorienſibus* juxta ac *Ionibus* deducta hæc Phrygiæ *Synnada* recte ad Euſebium notavit doctiſſimus Valeſius. Haud aliter nempe ac Elidem ab Ætolis conditam ex Inſcriptoribus antiquis colligit alicubi Strabo. Sic hujus vel illius Heroïs Conditoris Lib. 1.
non effigies ſolum, ſed additum ſubinde nomen opportune; ut in [a] *Nicaenſium* Nummis, ΤΟΝ ΚΤΙϹΤΗΝ ΝΙΚΑΙΕΙϹ, aut etiam ΔΙΟΝΥϹΟΝ ΚΤΙϹΤΗΝ; [b] *Perinthiorum* cum Hercule, ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΤΟΝ ΚΤΙϹΤΗΝ; [c] *Tomorum* Ponti, ΤΟΜΟϹ ΚΤΙϹΤΗϹ; [d] *Pergami* ΠΕΡΓΑΜΟϹ ΚΤΙϹΤΗϹ; [e] *Apolloniatarum* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΤΙΣΤ. *Nicopolis* ΣΕΒΑΣΤΟΥ, vel ΣΕΒΑΣΤΩ, aut juxta nummum Regiæ Gallorum Gazæ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΚΤΙΣΤ. vel etiam ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ; [f] *Roma* denique ROMULO CONDITORI: unde, ſi aliunde lateret, à *Baccho*, *Hercule*, *Tomo*, *Pergamo*, *Alexandro*, *Auguſto*, *Romulo*, eaſdem urbes conditas liqueret, certe eoſdem ab indigenis pro Conditoribus ac Diis proinde habitos.

[a] In Cimel. Ill. Sev. & Seguin.
[b] In Cimel. Regin. Chriſt.
[c] In Cimel. Medic.
[d] In Imag. Urſin.
[e] In Cimel. Regin. & Seguin.
[f] In Cimel. Regin.

Ttttt 2 Etenim

Etenim antiquiſſima hæc & prima quidem, ut mihi videtur, cauſſa Apotheoſeos vel τῶν Ἡρωικῶν τιμῶν; unde paſſim, ut alios mittam, Diodorus divinos aut heroïcos honores huic vel illi tributos docet ὡς κτίστῃ ſeu ut Herodotus, [a] Strabo, alii, ὡς Οἰκιστῇ; [b] Juſtinus, *Jaſoni totus ferme Oriens* UT CONDITORI *divinos honores*, &c. & aperte de Conſtantino Aurelius Victor, *hinc* PRO CONDITORE *ſeu* DEO *habitus*. Haud aliter nempe ac primus olim ejuſdem urbis Conditor *Byzas*, aut *Battus*, aut *Docimus*, aut *Hercules*, aut *Seleucus* Heros, depicti olim in vetuſtis Nummis *Byzantii*, *Cyrenarum*, *Docimi*, *Heracleæ Ponticæ*, & *Antiochiæ*, quarum Κτίσται ſcilicet ſeu Patres traduntur: & ſignanter proinde, ut ſolet, Poëta, tanquam de cœleſti ſupremi Numinis beneficio,

L. XII. & XX. Lib. V. [a] Lib. XII. [b] Lib. XLII. c. 3.

O Regina, novam cui condere Juppiter urbem.

Sed de his alibi, ubi de veterum Apotheoſi. Adde jam ſolemnia urbium id genus *Sacra*; *Ludos*; *Conventus*; *Pacta*; *Primatus*, *Coloniæ*, *Libertatis*, *Inviolabilis*, *Autonomiæ* Jura & Privilegia, aliaque vulgo parum nota, aut inter eruditos etiamnum controverſa. Neque pauca certe hujus generis hac ipſa diſſertatione aut alibi etiam adtigimus, quæ vel fidem dictis abunde adſtruant. Ita non *Epheſo* ſolum aut *Smyrnæ*, non *Nicomediæ* vel *Nicææ*, unum vel perpetuum Aſiæ aut Bithyniæ *Primatum* adſcribendum, de quo notæ vel ex Dione ac Ariſtide earum urbium contentiones, ſatis arguunt Nummi, in quibus ΕΦΕΣΙΩΝ ſæpenumero, modo ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ, modo etiam ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, tanquam ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ ſeu *Primorum Aſiæ* ſignata memoria. Sic modo ΝΕΙΚΑΙΕΙΣ ΠΡΩΤΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ, *Nicaenſes Primi Provinciæ*, in Domitiani nummo Regiæ Gallorum Gazæ inſcripti; modo ΜΗΤΡΟ-

ΠΟΛΙΣ

ΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ ΝΙΚΟΜ. *Metropolis & Prima Bithyniæ Nicomedia* ſignata in duobus ejuſdem Domitiani nummis, quos poſſidet eadem Gaza, ac ſimiliter in nummo Antonini Pii Mediceo ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΜΗΤ. ΚΑΙ ΠΡΩΤ. *Nicomedia Metropolis & Prima*. Adeo ut non fruſtra, aut citra recepti jam moris exempla, commune illius urbis ΠΡΩΤΩΝ ſeu *Primatus* titulum, vel Ariſtides vel Dio ſuaſiſſe videantur. Immo inde videas, non abs re in poſtremo nummo *Metropoleos* ac *Primæ* nomina, quamquam de eadem urbe diſtingui; ut *Prima ſedes* ac *Metropolis* aliquando in Antiquitatibus Eccleſiaſticis, ſicut in quodam Canone Concilii Africani, *ut Matricula & Archivus Numidiæ & apud* PRIMAM SEDEM *ſit & in* METROPOLI, *id eſt Conſtantina*. Alioquin inſcripta eadem *Nicomedia* in aliis Nummis ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΩΤΗ; ſicuti etiam *Amaſia* ΜΗΤ. ΠΡ. ΠΟΝ. aliquando ΜΗ. Π. Π. nempe *Metropolis Prima Ponti*, in præclaris nummis Severi, Caracallæ, & Alexandri, quos recondit rurſus Cimeliarchium Regis maximi, aut illuſtris etiam Sevii; ac unde etiam liquet cur vel *Amaſia Pontica* dicatur in Chronico Euſebii, aut in Novella Juſtiniani, PONTICA AMASIAM & *Neocæſaream duas habuit* METROPOLES, & *primam* quidem, ut hic videmus, Amaſiam. Quamquam & aliam ejuſdem tractus *Metropolim* ſignent etiam alii Nummi, quos verſavimus itidem, haud vulgares, ſub Commodo, Criſpina, Pertinace, Geta aut Gordiano percuſſi, nempe ΤΟΜΕΩΣ ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ, & præ quibus *Tomei* hunc *primatum*, quod vix aliunde conſtare arbitrer, ſibi jam olim vindicaſſe videtur *Amaſia* juxta ſuperiores Nummos. Πρώτη equidem ſeu *Primæ* vulgo Græcis dictæ, quæ Romanis *Metropoles* ſeu gentis capita,

Can. LXXXVI.

Nov. XXVIII. c. 2.

In Cimel. Regin. Chriſt. & Medic.

De Ædif. l. v. c. 4. pita, ut obſervat Procopius agens de Cæſarea Cappadociæ, ἐξ οὗ δὴ καὶ εἰς ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ἀξίωμα ἦλθεν οὕτω γὰρ πόλιν τὴν ΠΡΩΤΗΝ τοῦ ἔθνους καλοῦσι Ῥωμαῖοι· *ex quo* METROPOLEOS *dignitatem adſecuta eſt, ita enim primam gentis urbem vocant Romani.* Hinc etiam eidem Bell. Vandal. l. 1. c. 4. Procopio altera *Cæſarea* Mauretaniæ ſecundæ Metropolis, dicta alibi Μαυρετανίας πρώτη, & Eunapio *Tyrus* Phœnices Metropolis, πρώτη Φοινίκων; & in Actis Apoſtolicis *Philippi* πρώτη partis Macedoniæ; ac ſimiliter in præclaro Lesbi nummo Muſei Seguiniani jam Regii, ΠΡΩΤΗ ΛΕΣΒΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗ. Hinc Romanis etiam non *Metropoles* ſolum, ac ſicut Procopio, πρώτη τοῦ l. 6. D. de Excuſat. ἔθνους, ſic Modeſtino *Metropoles gentium* dictæ, ſed cum *prima* etiam, tum *principes* & *principatum tenere*, ut ſæpe Nov. Theod. l. 10. in Cod. Theodoſ. & Novellis, *dummodo civitas quæ eligitur totius provinciæ teneat principatum:* unde in Epiſtola Leonis I. de Arelate, *principatum tenere in ſæculo* pro jure Metropolitico, aut quomodo Nicomediam vocat De vit. Conſt. l. III. c. 50. alicubi Euſebius τὴν Βιθυνῶν ἀρχουσαν. At nonnunquam, quod notandum, ſejunctæ eædem prærogativæ, ut nempe *Metropolis* caput gentis, *Prima* autem denotaret primatum in ludis & certamnibus ſacris, qui per vices tranſibat ad plures, & de quo vulgo inter ſe diſſidebant nobiliores ejuſdem gentis urbes, ut aliunde liquet ex Dione Chryſoſt. & Ariſtide. Quo ſenſu etiam titulum illum ΠΡΩΤΗΣ aut ΠΡΩΤΩΝ videmus promiſcue ſumi in ſuperioribus nummis, ab Aſiæ Proconſularis urbibus non *Epheſo* ſolum, ſed præterea *Smyrna*, *Pergamo*; ac eundem ſibi vindicantes in Bithynia *Nicomedienſes* & *Nicæenſes*, ita tamen ut utriſque commune evaderet illud ΠΡΩΤΗΣ adtributum, quod notat etiam Dio Pruſæus, *Metropoleos* autem nomen ea ætate adhuc penes unam *Nicomediam* remaneret: quæ proinde

proinde ut diverſas etiam prærogativas, ambos ΜΗ-ΤΡΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΡΩΤΗΣ titulos ſibi tribuit in adlatis paullo ante nummis Regiis & Mediceis. Unde jam lucem mutuari poſſunt, quæ à viris longe doctiſſimis operoſe diſputantur de *Primatibus* & *Metropolibus* Africæ, ac de diſcrimine *Primæ Sedis* & *Metropoleos*, quale ab iiſdem in controverſiam vocatur; aut denique cur πρῶτοι dicantur paſſim Metropolitani Primates in Collectionibus Canonum. Sed hoc obiter. Quam inſignis vero Nummus ejuſdem Aſiæ Proconſularis, ΜΑ-ΓΝΗΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΗϹ ΑϹΙΑϹ, *Magnetum Septima Aſiæ*; quem nummum Cimeliarchii ante Patiniani jam Regii luculenta declaratione alibi illuſtramus, quum ea non liceat ita paucis ac aliud quaſi agendo, defungi. Qua occaſione inſuper ea, quæ ad *Primatum* ac ordinem ejuſmodi locorum ſpectant, ventilantur; & cur in aliis Nummis vel SIDON ASIÆ METROPOLIS; vel *Sardis Aſiæ, Lydiæ, ac Græciæ Prima Metropolis* dicatur in nummo inclytæ Reginæ, item Chriſtianiſſimi Regis, nempe ϹΑΡΔΙϹ ΑϹΙΑϹ, ΛΥΔΙΑϹ, ΕΛΛΑΔΟϹ, Α ΜΕΤΡΟΠΟΛΙϹ, quæ alioquin in Actis Synod. Conſtantinopolitanæ habitæ ſub Flaviano vocatur *Metropolis Provinciæ Lydiæ*, Σαρδιανῶν Μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Λυδῶν. Quot etiam aliæ urbes *Metropoles* iiſdem nummis inſcriptæ, quod aliunde neſciremus, & quale nomen ſeu ἀξίωμα, non unam jam aut alteram, ut aliunde ſcimus factum, ſed plures etiam unius Provinciæ civitates ſibi vindicaſſe iidem arguunt. Quanta vero lux inde aut Ulpiano, eo loco quem minus adſecuti ſunt interpretes, ſicut alibi docebitur, ubi primam inter Metropoles *Epheſum* ab Aſiæ Proconſule adtingendam tradit; aut vero ſubſcriptioni, quam videas in Actis ſextæ Synodi OEcumenicæ, *Theodorus* *miſe-*

l. 4. §. 5. D. de off. Proc.

Act. XVIII.

miſericordia Dei Epiſcopus EPHESI METROPOLEOS PRIMÆ ASIANÆ *Diocæſeos definiens ſubſcripſi.* Immo haud obſcura fax inde ad percipiendam originem Jurium aut πρεσβείων Eccleſiarum priſcæ communitatis Chriſtianorum, qui non extra ſolum, ſed & intra muros Iliacos, natas iis de rebus, eaſque acerrimas & exitiales tandem contentiones ſcimus. Jam locorum *Situm*
3. *Ad Suum locorum.* quam luculenter eum indicant & quaſi in conſpectu ponunt id genus Nummi? Meminiſti procul dubio,
Strab. l. 1. quod de Homero obſervat Geographus, eum ſingulis propria ſua loca adſignare, aliam urbem ſaxoſam; aliam in extremo ſitam; aliam Columbis abundantem; aliam Mari vicinam vocare. Id vero videas vulgo præſtare hos Nummos, in quibus non *Fluvii* ſolum, aut *Maris*, aut *Montis* adpicta vulgi ſymbola; ſed ipſa etiam adſcripta nonnunquam nomina, quo plures nempe urbes ejuſdem appellationis opportune dignoſcerentur. Hujus generis in ſuperioribus commemorata Ciliciæ vel Iſauriæ *Seleucia ad Calycadnum* fluvium in tradito Philippi nummo, ac in aliis Elagabali & Treboniani Galli, CEΛΕΥΚΕΩΝ ΚΑΛΥΚ. vel ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟϹ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ; quo nempe diſtingueretur aut à *Seleucia ad Tigrim*, aut à *Seleucia ad Orontem*, de qua agitur lege unica de Claſſicis Codicis Theodoſiani, & quæ alioquin *Seleucia Syriæ Pieriæ* ſeu ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ inſcribitur in variis nummis Trajani, Marci, Antonini Caracallæ. Sic ad *Mæandrum* fluvium *Tripolim*, *Antiochiam*, *Apameam* ſitas tradunt alii Nummi, ut ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΑΙΑΝΔΡ. apud Cl. Seguinum; ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΕΑΝΔΡΟϹ in Trajano Decio Farneſii Principis; & ΑΠΑΜΕΙΑΣ ΠΡΟϹ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ in Tiberio Reginæ Chriſtinæ. Plures nempe, ut notum, *Antiochiæ*, *Apameæ*,

pamea, *Tripoles*, quo modo apud Livium, *ad Antiochiam* L. XXXVIII.
ſuper Mæandrum amnem, aut apud Euſebium, ἐν Ἀπα- c. 13. Hiſt Eccl.
μείᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ; aut ad earum exemplum *Magne-* l. v. c. 16.
ſia in inſcriptione Epiſtolæ, quæ Ignatio tribuitur,
Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ, apud Livium, *Magneſia quæ* L. XXXVII.
ſuper Mæandrum eſt, (ſicut Plinio ut jam vidimus, *Seleu-* c. 45.
cia ſupra amnem Calycadnum) immo inde Phlegonti juxta
Stephanum dicta Μαιανδρόπολις. Quin Regio ipſa ad-
jacens huic fluvio ab eodem denominata, ut *Mæandri*
Campus, apud Arrianum; haud aliter ac *Hermi Campus*, Lib. v. περὶ
Cayſtri Campus, aut nota inter duos amnes Regio ſimi- ἀναβ.
liter Polybio in Excerptis, τῷ καλῷ πεδίῳ καλουμένῳ μέσον Pag. 28.
Εὐφράτους καὶ Τίγριδος. Alioquin præter *Mæandrum* aut
Calycadnum, cum idem *Euphrates* ac *Iſter*, tum *Neſtus*,
Hypius, *Rhyndacus*, *Marſyas*, *Sagaris*, *Glaucus*, Thra-
ciæ, Bithyniæ, Mœſiæ, Phrygiæ, Achaiæ fluvii cum
adjacentibus locis commemorati: ut ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ
ΠΡΟϹ ΕΥΦΡΑΤΗΝ in nummo Severi apud Triſta- Tom. II.
num; ΝΙΚΟΠΟΛΕΩϹ ΠΡΟϹ ΙϹΤΡΟΝ aut ΠΡΟϹ p. 91.
ΙϹΤΡΩ in Macrino, Elagabalo, Gordiano, Cimeliar-
chii Inclytæ Reginæ, Medicei, & Lomeniani; rurſus
ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΟϹ ΠΡΟϹ ΝΕϹΤΟ, ad *Ne-*
ſtum fluvium ſcilicet à Trajano conditæ ac *Ulpia* ab eo
denominatæ; ΠΡΟΥϹΙΕΩΝ ΠΡΟϹ ΥΠΙΩ in L.
Vero Gazæ Mediceæ, aut Maximo & Gallieno Regiæ
Gallorum Gazæ; ſicut occurrit etiam in Latinis Actis
primi Concilii Nicæni, *Heſychius Pruſenſis juxta Hypium*
fluvium, non *Hippium*, ut ibi hodie legitur, errore et-
iam, quod alibi jam monuimus, apud varios auctores
obvio. Sic ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΡΥΝΔΑΚΟϹ & Α-
ΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΠΡΟϹ ΡΥΝΔΑΚΩ in Marco &
L. Vero Auguſtæ Reginæ, apud Strabonem vero Α- Lib. XII.
πολλωνίᾳ ἐπὶ Ῥυνδάκῳ; aut denique in nummo Apamen-

ſium alibi jam à te deſcripto, ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΑΡΣΥΑΣ ΚΙΒΩΤΟΣ, quod ad fluminis Marſyæ oſtia eſſet ſita hæc *Apamea* eadem cum ſuperiori ad Mæandrum, ac ab eo ſitu *Cibotus* etiam dicta, juxta Strabonem, Plinium alioſque. In Tabula Peutingeri ſimiliter *Apamea Ciboton*. Sic ejuſdem Phrygiæ, vel juxta alios, Lydiæ fluvius *Sagaris* in nummo Juliæ Piæ, quem poſt Goltzium & Ortelium Occo deſcripſit, ΝΙΚΕΩΝ ΣΑΓΑΡΙΣ. *Glauci* quoque Achaiæ juxta Pauſaniam Fluvii nomen ac typus, & ſimul *Eumeniæ* Urbis ad eum ſitæ mentio in antiquo nummo quem nuper in Sicilia tractabam, ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΓΛΑΥΚΟΣ. *Xanthi* itidem memoria ac typus in nummo Lomeniani Muſei, ΚΥΜΑΙΩΝ ΞΑΝΘΟΣ. Quum autem eo nomine fluvius alius in Troade, alius in Epiro, alius in Lycia à Geographis collocetur; haud facile liquere videtur, cur *Cumæis* tribuatur, quos notum vulgo vel in Æolide vel in Campania ſedes habuiſſe. Quærendas proinde alias *Cumas*, quo nomine urbs etiam in Pamphylia à Stephano ponitur, Κύμη πόλις Αἰολίδος &c. καὶ Παμφυλίας. Eidem vero Pamphyliæ finitima Lycia, in qua fluvius *Xanthi* nomine Straboni, Ptolemæo, aliiſque commemoratus; & ad quem proinde ſitas eaſdem Lyciæ aut Pamphyliæ *Cumas* ex inſigni illo Nummo, neque aliunde quod ſciam, diſcimus. Signatus vero idem *Xanthus* opportune ad diſcrimen *Cumarum* cum in Æolide tum in Italia; quarum urbium plures exſtant nummi in Gaza inclytæ Reginæ & Medicea, cum ſola inſcr. ΚΥΜΑΙΩΝ, ſi unum excipias Mediceum in Nerone, qui *Cæſarienſium* epitheton præfert, ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΚΥΜΑΙΩΝ, more per ea tempora haud infrequenti. Neque prætereundus *Smyrnæorum Meles*, non jam in nummis Amaſtrianorum ad indicandos Homeri-

ri natales, ſed cum Urbe quam præterfluebat, in Sabinæ nummo ejuſdem Muſei Lomeniani, ΜΕΛΗΣ ΣΜΥΡ. De quo *Melete* audiendus Himerius apud Photium, Bibl. Cod. cui deſcribitur ortus in ſuburbiis Smyrnæis, productus CCXLIII. à multis fontibus haud procul ſcaturientibus, ſtatim flumen profluens, cypreſſo & arundinibus vernans, quod mari poſtea miſcetur. Accedant eidem vicinam Pergamum partim intermeantes, partim præterfluentes juxta Plinium fluvii, *Selinus* & *Ceteius*; ac proinde uterque opportune expreſſus in inſigni Pergamenorum nummo, cui diſcuſſis quas ei offuderat nobilis antiquarius tenebris, aliquam in ſuperioribus lucem adtu- Pag. 485. limus, ΣΕΛΕΙΝΟΣ ΚΗΤΕΙΟΣ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Ita in Hiſpania tradita jam ſupra DERTOSA HIBERA; & ſimiliter apud Ant. Auguſtinum HIBERA SENTIA; quod nempe ad fluvium *Hiberum* eſſent ſitæ, à quo ipſi Hiſpaniæ antiquum *Hiberiæ* nomen, ut præter Polybium auctor eſt [a] Charax apud Conſtanti- [a] De Adm. num & [b] Ammianus; immo ſi [c] Philoſtorgium audias Imp. l. III. *Hiberiæ* rurſus ſua ætate pro Hiſpaniis dictæ, HIBERO c. 24. [b] L. XXIII. *fluvio qui per eas fluit, priorem appellationem vincente*, τοῦ δ' [c] Lib. IX. αὐτῶν ῥέοντος ΙΒΗΡΟΥ ποταμοῦ τὴν πρότερον ἐπινικήσαντος c. 17. ὀνομασίαν. Alioquin Ammiano præter hanc *Hiberiam*, *Adiabena* inſuper, *Ægyptus*, *India*, *Syria Euphratenſis*, & *Bætica* à fluviis itidem dictæ regiones commemorantur; ut nihil dicam de ſexcentis urbibus, quæ fluviis itidem ὁμώνυμοι, & unde *fluviatilem Agrigentum* vocat alicubi Pindarus, ποταμίᾳ τ' Ακράγαντι. Hinc Ju- Od. VI. liano etiam deſignata Conſtantinopolis per urbem ad Pyth. Boſporum, ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ πόλις; ſicut apud Arrianum Orat. I. p. 14. de Chalcide, τῆς ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ. Etenim loca ad *Mare* Lib. II. περ. ſita innuunt quoque id genus Nummi, non ſolum ad- ἀναβ. poſitis *Neptuni*, *Tritonum* aut *Nereïdum*, *Tridentis*, *Trire-*

 mium,

mium, *Proræ*, *Acroſtolii*, *Delphinorum*, aliorumque maritimorum Piſcium ſymbolis, ſed aperta quoque mentione, ut ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ ΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΝ, ad diſcrimen ſuperioris *Pruſiadis* ad fluvium *Hypium*;& præterea in Nummo, quem notavi in Regia Gaza Pariſienſi, ſub Conſtantino Magno percuſſum, BONONIA OCEAN. ſeu *Oceanenſis*, qui ſcilicet eandem ſecernit à Bononia Galliæ Togatæ, aut altera quæ ad Dravum fluvium apud Geographos. Ut vero *Fluvii* & *Mare*, ita *Montes* quoque eadem de cauſa nonnunquam adſcripti; puta *Argæus*, *Taurus*, *Libanus*, *Olympus*, *Rhodope*, *Sipylus*, *Paneas*. Prior mons Cappadociæ, ad quem Cæſarea ejus Metropolis, expreſſus in nummo inſigni L. Veri ejuſdem Regiæ Gazæ, ΑΡΓΑΙΩ. ΕΤ. Β. ſeu *Argæo Anno* II. qui alioquin, quamquam ſuppreſſo nomine, frequenter depingitur in nummis ejuſdem Cæſareæ *ſub* ARGÆI *montis pedibus ſita*, juxta
Lib. xx. Ammianum, ac præter Plinium aut Geographos, apud Sozomenum *ἡ πρὸς τῷ* ΑΡΓΑΙΩ *Καισάρεια*: ſicut
Lib. v. c. 4. alibi apud eundem locus *Macellum* dictus, ſimiliter *πρὸς τῷ Ἀργαίῳ ὄρει*, non ut ibi legitur *Ἀργέῳ*. Index nempe ſuperior Nummus eique ſimiles, illius cultus, quo hunc montem *Argæum* vulgo proſequebantur Cappadoces; cujus argumentum quoque ſuppeditabat Gemma illa antiqui operis, eundem montem referens, cujus fit mentio in vita incomparabilis Peireskii. Non
Lib. v. c. 2. audiendus vero Triſtanus, qui ſimiles Nummos hujus *Cæſareæ* cum eo Monte & inſcr. ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑ. ΕΤ.
Tom. II. p. 223. ΗΠ. ad *Cæſaream Philippi* refert, & montem *Panium* de quo mox. Haud enim aliam, quam nobiliſſimam illam Cappadociæ Metropolim ſignant plures id genus Nummi cum Monte, Metropoleos, & ſimilis Æræ mentione. Geminus eidem error neque Triſtani ſolum,

lum, ſed qui erranti præivere Sozomeni & Caſſiodori; qui à Claudio pro Mazaca *Cæſaream* eandem dictam tradidere, & quod in poſtrema & luculenta Sozomeni editione aliquam viri doctiſſimi notationem merebatur. A Tiberio enim impoſitum id nomen, regno Archelai in Provinciam verſo diſerte tradit in Chronico Euſebius. Cauſſa illius erroris ex communi utrique Cæſari *Tiberii* nomine profecta mihi videtur, ut ſæpe alias factum, & quod alibi quoque monuimus. At idem Chronici illius interpres Hieronymus, duobus tamen locis Commentariorum, à Cæſare Auguſto ita denominatam tradit, cui præiviſſe videtur S. Rufus, Conſtantinus vero Porphyrogenneta etiam à J. Cæſare. Quum tamen de hac Cappadociæ Metropoli ſcriberet ipſe Cappadox Geographus, ut hoc recte obſervat Triſtanus, hoc eſt ſub initiis Tiberii, *Mazaca* tantum aut etiam *Εὐσέβεια* vocabatur. Neque etiam S. Rufus ſignanter ab Auguſto Cæſare, ſed *in honorem Auguſti Cæſaris* ita dictam hanc *Cæſaream* refert; quod alias à Tiberio factum ſcimus, & Auguſti exemplo, à quo plures urbes & Coloniæ nomine Deceſſoris *Juliæ* cognominatæ. Quamquam ne quid diſſimulem, Hieronymo, aut ſi vis etiam Rufo, ſuffragari videantur nummi ſub Auguſto cuſi, cum Monte & ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ mentione, & cujuſmodi apud Triſtanum videas cum Aquila in ſummitate Montis, & inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Neque enim illos ad *Cæſaream Palæſtinæ* referas, aut cum eodem Triſtano ad *Cæſaream Paneada*, ob ea quæ mox indicabuntur. Neque etiam novum aut inſolitum, ut urbs illa Regni caput, à Rege Archelao reverentia Auguſti *Cæſarea* nuncuparetur. Adeo ut inter diſſidentes Auctorum relationes, unum obſtare videatur Strabonis ſilentium, quominus ad

Lib. v. c. 2.

In Eſa. c. LXVI.
In Ezech. c. XXVII.

Tom. II. p. 223.

te, ad montem & ſub monte. Unde ut intra hujus *Sipyli* ambitum maneamus, Smyrna antiqua ἐν τῷ Σιπύλῳ dicta [a] Ariſtidi; altera vero ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ, ſicut apud [b] Memnonem Προῦσαν ὑπὸ τὸν Ὄλυμπον; tertia autem uno pede disjuncta: ex quo etiam adſequimur, cur Plinius Smyrnam vocet *Sipylum Tantalidem.* Ita Cæſarea Philippi in præclaro Marci Aurelii nummo Mediceo, ΚΑΙϹ. ϹΕΒ. ΙΕΡ. ΚΑΙ ΑϹΥ. ΥΠ. ΠΑΝΕΙΩ. *Cæſarea Auguſta Sacra Et Inviolabilis Sub Paneo*; ad diſcrimen nempe ſuperioris *Cæſareæ ſub Argæo*, aut alterius vicinioris in Palæſtina. Hinc autem liquet cur eadem juxta alios nummos dicta ſit CÆSAREA PANIAS, vel *Paneas*; non ob cultum *Panis* ſimulacrum, ſicut tradentem videas Philoſtorgium; neque à vicino fonte *Paneade* juxta Plinium, & cui vulgo viri docti ac inter eos vir ſummus ad Solinum ſuffragantur, ſed à Monte ipſo ſub quo jacebat dicto *Panio* juxta [a] Joſephum, & Πανείου ὄρους diſerte apud [b] Euſebium, ſecundum ſuperioris Nummi ſcripturam, & quidem poſtquam hanc Cæſaream Philippi à Phœnicibus *Paneada* vocari indicaſſet. Ab illo Monte itaque *Paneo* vel *Panio* cum fontes Jordanis, qui ad ejus pedes, ut tradit idem Euſebius, tum Urbs ipſa *Paneadis* denominationem accepere. At inſignis hic rurſus Triſtani hallucinatio; qui nummum Auguſti paullo ante adlegatum cum Aquila in ſummitate Montis, & inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ de hac ipſa *Paneade* interpretatur, & ei hoc *Cæſareæ* nomen inditum ſtatuit à magno Herode, quod tamen à filio Philippo Tetrarcha demum nacta, ut diſertiſſimis verbis neque uno loco tradit Joſephus, ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ τὴν ΠΑΝΕΑΔΑ τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἰορδάνου κατασκευάσας ὀνομάζει ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΝ, PHILIPPUS *vero* PANEADA *ſitam ad Jordanis fontes ædificiis inſtructam,* CÆSAREAM *vocat*;

[a] Monod. de Smyr.
[b] Phot. Bibl. C. CCCXXIV.
Lib. V. c. 39.
L. VII. c. 2.
[a] Bell. Jud. l. I. c. 16.
[b] Hiſt. Eccl. l. VII. c. 17.
Tom. II. p. 223.
Antiq. lib. XVIII. c. 3.

vocat; (ne ſolum ab eo additum *Philippi* nomen putes) & quidem ſub initiis Tiberii, ut innuit idem alio loco; aut vero juxta Euſebii Chronicum, anno Tiberii XII. In hunc errorem induxiſſe videtur nobilem antiquarium, id quod alibi idem Joſephus refert de Templo ſcilicet, quod Cæſari ad Panium extruxit Herodes; ut nihil dicam de Cæſarea Palæſtinæ, quam revera ab eo conditam ac eo nomine appellatam conſtat. Sicut vero altera illa Philippi *Cæſarea* ὑπὸ Πανέῳ *ſub Paneo* juxta ſuperiorem Nummum, ita Ὕπαιπα urbs Lydiæ vel ex Ovidii *parvis Hypæpis* nota, dicta auctore Stephano, quod ſita eſſet ſub monte Æpo, ὑπὸ τὸ Αἶπον, & cujus oppidi nummos ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ cum in Julia Severi & Elagabalo Gazæ Mediceæ, tum Gordiano Muſei Lomeniani videre contigit. Cæterum ut *Fluvii*, *Mare* aut *Montes*, ita adſcripta nonnunquam ipſa *Regionum* nomina, in quibus Urbes erant ſitæ; ſicut ſupra *Seleucia Pieriæ*; in aliis CΥΡΙΑC ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ, Socrati Λαοδικείας τῆς ἐν Συρίᾳ, *Magnæ* nempe *Syriæ*, ſicut Galeno alicubi vocatur *Cœle Syria*; quæ & nonnunquam exprimitur, ut in Hadriano Muſei Lomeniani, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΟΙΛΗC CΥΡ. ad diſcrimen alterius Philadelphiæ in Aſia minori, Socrati Φιλαδελφείας τῆς ἐν Λυδίᾳ, ad quam ſcripſit Divus Joannes. Ita videas quoque Nummos aut *Syriæ Commagenæ*, ut in numiſmatibus *Samoſatenſium* & *Carrenorum* alibi jam deſcriptis; aut denique *Syriæ Palæſtinæ*, Ammiano *Syriarum ultimæ*, ut in nummo Pii apud Triſtanum, & in aliis vel Marci Succeſſoris, Fauſtinæ, aut Caracallæ ΦΛ-ΝΕΑC ΠΟΛΕΟC CΥΡΙΑC ΠΑΛΑΙCΤΙΝΗC quam urbem male de *Cæſarea Paneade* explicat Triſtanus, quæ in nummis eorundem temporum *Cæſarea ſub Paneo*, ut modo vidimus, inſcribitur; neque auguſtam illam appella-

Bell. Jud. l. II. c. 8.

Antiq. l. XV. c. 13.

L. II. c. 39.

Lib. I. de Antid.

L. II. c. 40.

Lib. XIV.

In Cimel. Regin. Chriſt. & Medic.

Tom. I. p. 594.

pellationem omiſiſſet, aut vulgo magni præmii loco conceſſam, aut in pœnæ etiam locum ademptam; ſicut poſtremum Cæſareæ Cappadociæ ſub Juliano contigiſſe obſervat Sozomenus. Adde quod in Actis Conciliorum, non *Φανέας* ſed *Πανεάδος* & *Paneadis* eadem conſtanter inſcribitur, & quidem *ἐπαρχίας πρώτης τῆς Φοινίκης*, *Provinciæ primæ Phœnices*, non vero *Palæſtinæ*, cui ſuperiores nummi illam *Φανέαν* vulgo adjudicant. Regiones vero ſimiliter indicant, ad diſcrimen urbium *ὁμωνύμων*, Nummi, ſicut ſupra ΦΛΑΟΥΙ ΝΕΑΠΟΛΙ ΣΑΜΑΡΕΙΑΙ vel ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ, ita aut ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (vel juxta nummum Regii Cimeliarchii, ΗΡΑΚΛΗΑΣ ΕΝ ΠΟΝΤΩ, ne confunderetur cum tot *Heracleis*, quales vel XXIII enumerat Stephanus, & quomodo ſimiliter *Ηράκλεια ἐν Θράκῃ* paſſim apud Scriptores Eccleſiaſticos vocatur altera illa Thraciæ, quæ olim Perinthus; aut ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ apud Erizzum & Triſtanum, ut conſtaret ad quam *Metropolim* ſpectarent, cujus nominis decem oppida enumerat idem Stephanus; aut ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΑΧΑΙΩΝ in Philippo illuſtris Sevii, ad diſcrimen aliarum ejuſdem nominis in Phrygia aut Caria, de quibus Geographi; aut ΙΕΡΟΚΑΙϹΑΡΕΩΝ ΚΟΜΑΝΩΝ in Severi nummo Seguiniano, unde alia forte *Hierocæſarea* inveſtiganda, quam illa Lydiæ, cujus apud Tacitum & Pauſaniam mentio, niſi, quod verius puto, duarum urbium communionem notet (cujuſmodi exempla ſupra vidimus) *Hierocæſarea* & *Comana* in Phrygia, utriuſque in minori Aſia; aut ΠΑΜΦΥΛΙΩΝ ϹΙΔΗΤΩΝ in Gallieno Regiæ Gallorum Gazæ, quum alias etiam *Sidas*, præter eam quæ erat in Pamphylia, referant Auctores; unde ſimiliter apud Galenum, *ἐν τῇ Σίδῃ τῆς Παμφυλίας*.

Lib. v. c. 4. — Act. III. Conc. Calch. — L. I. de Antid. p. 434.

Xxxxx Quot

Quot Oppida jam aut loca in his Nummis ſignantur aliunde parum nota, & quæ quod de ΠΟΛΥΑΙΓΙΩΝ Inſula teſtatur ad Melam vir dubium ingenio an eruditione major Iſ. Voſſius, habitata neſciremus, niſi docuiſſent Nummi? Τημνοῦ θύρων unus forte ex antiquis Auctoribus, ac ut ignobilis oppidi qui obiter meminerit, occurrit Pauſanias. At nobile quondam & frequentatum idem Lydiæ oppidum luculenter arguunt Nummi aliquot inſignes & magnitudine præcipui, aut Valeriani, aut Gallieni, cum *Sacri Senatus* mentione ſeu ΙΕΡΑ CΥΝΚΛΗΤΟC, ac inſcr. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥCΙΝ; quales in Gaza Chriſtianiſſimi Regis, & præterea apud Cl. Seguinum, tum alibi quoque notavimus. Quis *Aſibæ* Ponti recordatur, exceptis forte Ptolemæo aut Stephano, & nummis Gordiani ΑCΙΒ.ΑΙΩΝ? Quis *Gabæ* in Palæſtina præter ſacros Scriptores aut Joſephum, ac Nummum inſuper Regiæ Gallorum Gazæ ΓΑΒΗΝΩΝ? Quis Phœniciæ aut ΣΑΜΦΑΙΩΝ, præter eundem Joſephum ac Stephanum; aut ΒΑΣΗΡΕΩΝ, præter eundem Ἐθνικογράφον, ac Nummos præterea utriuſque oppidi à Goltzio in Tito deſcriptos? Quis autem Arabiæ *Attam*, (de Græcis & Latinis loquor) aut Thraciæ *Thernam*; aut Hiſpaniæ *Biatiam* commemorat, præter unum forte aut Ptolemæum, aut Stephanum, ac Nummos eorundem locorum ΑΤΤΑΕΙΤΩΝ in Trajano inclytæ Reginæ ac Mediceo, & ΘΕΡΝΑΙΩΝ ac ΒΙΑΤΕΩΝ, juxta Nummos olim Peireskianos jam apud illuſtrem Harlæum? Immo ex antiquis Geographis vel Auctoribus qui ſuperſunt quos, equidem viderim, quis meminit ΖΕΙΝΙΩΝ, ΛΟΓΓΟCΤΑΛΗΤΩΝ, ΚΕΡΑΙΛΟΥ, ΣΙΤΑΛΙΑΙΩΝ, quæ notavi in nummis ejuſdem Muſei? niſi poſtremi forte intelligendi veniant de *Satalis* Armeniæ minoris oppido, cujus mentio apud antiquos

3. *Ad Notitiam locorum Obſcurorum aut Ignotorum.*

tiquos auctores, & cujus nomen proinde è ſuperiori nummo emendari debeat. Similem quoque urbem in Macedonia ponit Socrates, Ἐλπίδιον Σατάλων τῆς Μακεδονίας, quo loco *Armeniæ* vocem noviſſime reponit doctiſſimus interpres, quod in Macedonia nulla hujus nominis civitas memorata inveniatur: quæ ratio, ut ingenue fatear, dubito an contra omnium Codicum conſenſum prævalere debeat, adde & crebra vel ex hac Nummorum penu exempla diſſimulatorum locorum in antiquis, quæ edacitatem & injurias temporum effugere, monumentis. Ita ubi ΑΔΙΚΗΝΕΩΝ mentio, niſi in Nummo Commodi Mediceo; aut ΦΑΝΕΑC Palæſtinæ, præterquam in Nummis ſupra indicatis; aut ΑΚΡΑCΙΩΤΩΝ, excepto Severi nummo non Triſtani ſolum ſed inſuper Muſei Lomeniani; niſi quis ad Νάκρασον urbem Lydiæ apud Ptolemæum ex eodem nummo refingendam confugiat; aut ΚΟΡΘΩΣΙΕΩΝ, ut ad alia properem, vel ΧΥΑΙΝΑΙΩΝ, præterquam in Nummis à Goltzio deſcriptis; niſi quod in priori ΟΡΤΩΣΙΕΩΝ legendum omnino videatur juxta Nummos Hadriani & Pii alibi indicatos, & quorum fide ſimiliter emendanda Acta Concilii Calchedonenſis, in quibus cujuſdam Ὀρθωσιαίων Epiſcopi mentionem fieri videas. Neque hic vero ex eodem Goltzio inſerendus nummus ΓΕΣΑΙΝΗΣΙΩΝ, unde tum Occoni, ut ſæpe factum, tum Ortelio impoſuit, qui fide ſcilicet hujus nummi, *Geſæneſios*, qui nulli ſunt, fingit. Nummi enim illius vera epigraphe ΡΗCΑΙΝΗCΙΩΝ, cujus generis adtulit Triſtanus, & qualis etiam vidi in illuſtribus Cimeliarchiis inclytæ Reginæ, Mediceo, & Lomeniano. Neque vero diſſimilem ejuſmodi Ortelii, Triſtani, ac aliorum errorem alibi notavimus, in comminiſcenda *Deſſa* quadam Æthiopica pro *Edeſſa*

L. 11. c. 41.

In Gaza Regin. Chriſt. & Medice.

Meſopotamiæ in Nummis, aut altera Macedoniæ apud Ariſtidem. Adde jam præter *Hiſtoriam*, *Situm*, aut *Notitiam* ejuſmodi locorum, veram quoque eorum

4. *Ad Orthographiam locorum.* *Orthographiam*; depravata vulgo apud Auctores, vel ſexcenta Urbium ac Gentilium nomina, quibus non aliunde certior lux aut emendatio, quam ex incorrupta priſci æris ſcriptura accedit. Nullibi certe graſſatam licentius librariorum imperitiam, quam in deſcribendis Geographorum ſcriptis, aut tradendis Chorographicis, quæ alibi occurrunt, nominibus; nullibi exſtare etiamnum frequentiores labes, fatentur & queruntur paſſim eruditi. Neque vero facile licet mendas illas eluere; aut inter varias vel interpolatas crebro, quas ſuppeditant antiqui libri, lectiones, genuinam ac ſinceram continuo arripere. Haud enim levibus difficultatibus tota hæc res jacet implicita; dum non una jam olim, ſed multiplex invaluit idem nomen proferendi ratio, quod vel è pluribus Stephani locis liquet; vel Latini in tradendis nominibus id genus ſæpe à Græcis deflectunt; vel qui ſuperſunt Geographi, Romano more Græca, aut Romana vel peregrina Græco ſono efferunt; vel pro varietate Dialectorum, temporum, diverſimode prolata, aut plane vero immutata Urbium ac locorum nomina; vel denique dum aut hic deficiunt Scriptores antiqui; aut diſcrepant à Græco textu Interpretes, quod Ptolemæo contigit; aut mutili ac fœde corrupti iidem Auctores ad nos pervenere. Adeo ut vix aliud hodie, nullum utique certius refugium ſit relictum, quam in veteribus Nummis, domeſticis & incorruptis teſtibus; nequidquam certe in reſtituenda aut illuſtranda Geographia antiqua laborent, ut à pleriſque hactenus factum, qui ad has publicas tabulas, ad hæc ſolemnia & authentica gentis teſtimo-

ſtimonia non continuo provocant. Unde utique opportune in ſanando ac reſtituendo Stephano de Urbibus, aut verius ejus Epitomatore Hermolao, nuper in Urbe litteratæ Germaniæ decus Lucam Holſtenium, diligentem adhibuiſſe Nummorum veterum tractationem, & undique hæc ſubſidia ad hanc rem advocaſſe, nec ipſe ignoras, & publice etiam aliquando, quamquam nondum conſummati, ut audio, operis lectione conſtabit. Neque pauca ſunt certe aut levia, quæ primi in hoc genere notavimus; dum non eadem ſolum nobis quæ hic Holſtenio patuit, ſed & forte adhuc uberiori ac frequens etiam alibi contigit hujus penus Nummariæ contemplatio. Mitto inde adſertam ſubinde in hoc opere, aut obiter traditam veram & conſtantem ſcripturam in vocibus ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ; ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ; ΙΕΡΑΠΥΤΝΙΩΝ; ΛΑΠΠΑΙΩΝ; ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ; ΤΕΡΜΗΣΣΕΩΝ; ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ; ΣΕΡΔΙΚΗΣ; ΛΑΠΗΘΙΩΝ, unde etiam præter Polybium ſupra emendatum, corrigenda Acta Synodi Calchedonenſis, ubi *Λαπίθȣ* Epiſcopus legitur Didymus pro *Λαπήθȣ*. Sic ΕΔΕΣΣΗΣ, non *Εδέσης*, ut ſæpe apud auctores ac apud Socratem noviſſimæ etiam editionis, *ἐν Μεσοποταμίᾳ Εδέσης*, & ſimiliter apud Philoſtorgium alioſque; ΣΙΔΗΤΩΝ Pamphyliæ, unde emendandi *Σιδῖται* apud Arrianum; STOBENSIUM, pro quibus *Stovenſes* apud Paulum J C. aut *Στρόβος* corrupte apud Stephanum, in Actis vero Conciliorum, ut Nicæni & Calchedonenſis recte *Stoborum* & *Στόβων*, non ut aliquando *Στοβέων* *Stobeorum* pro *Στόβων* & *Stoborum*, vel *Στοβέων* h. e. *Stobenſium* de Gentili juxta Nummos: ULIÆ Romanæ in Hiſpania Coloniæ, quam male apud Hirtium, Melam, Ptolemæum, Dionem, in *Οὐλλίαν*, *Οὐίαν*, aut

Act. 1.

Lib. II. c. 9.

L. III. c. 22.

Act. II. p. 402. & Reg.

Ullam mutarunt viri etiam in his litteris principes: ΚΡΙΤΙΑΣ *Flaviopolis* in Bithynia, quæ Geographis hactenus ignota ſub voce Κρατίας apud Ptolemæum latebat: ac Fluviorum denique ΥΠΙΟΥ, ΚΑΛΥΚΑΔΝΟΥ, ΣΑΓΑΡΙΣ, HIBERI, qui varie non ſemel in veterum libris traduntur. Ita (ut rem illam adhuc obiter illuſtremus) Πάτμον Ægæi Maris Inſulam & unius Joannis Theologi exilio ac divinatione nobilem, in Πάθμον
Apoc. I. 9. mutandam, cum apud divinum Exulem, tum Strabo-
L. IV. c. 12. nem, Euſebium, Epiphanium; ac ſimiliter apud Plinium *Pathmon*, juxta veteres libros, non *Patmon* legendum, arguit rariſſimus Severi nummus, in quo miles cum ſpiculo & inſcr. ΕΝ ΠΑΘΜΩ, qui nuper fuit Cimeliarchii Patiniani jam Regii. Πέλιννα Stephano
Ad Od. x. Pyth. Urbs Theſſaliæ in Phthiotide, Græcis Pindari interpretibus Πελινναῖον, neque aliter Straboni. At Πέλινα vel Πελιναῖον, apud Stephanum, Strabonem, aliosque legendum arguit non ſolum *Pelinus* loci conditor eidem Stephano commemoratus, ſed & antiqui Nummi cum Gentili, quod præteriit Stephanus, ΠΕΛΙΝΑΙΕΩΝ. *Odeſſus* Mileſiorum Colonia in Ponto, Ὀδησσὸς Diodoro, Straboni, Arriano, Ammiano *Odiſſos* & *Odyſſus*. Nummum illius viſum à Triſtano in penu Ducis Aurelianenſis cum inſcr. ΟΔΗCΙΩΤΩΝ refert vir doctiſſimus ad Ammianum. At vero lectio illius Nummi ac ſimilium ΟΔΗCCΕΙΤΩΝ; qualis occurrit cum in Caracalla Muſei Lomeniani, tum in Gordiano Gazæ
Lib. I. Triſt. El. 9. Mediceæ, & de qua urbe Ovidius,

Inde Meſembriacos portus & ODESSON, *& arces.*

Lib. II. Ἐλευθέρας meminit Dio in rebus Cretenſium & Πολυῤῥηνίων
Lib. X. Strabo, pro quibus Nummi inclytæ Reginæ, ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ & ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ; unde auctores illi emendandi, ac juxta eos, quoad poſtremum nomen,

men, Polybius, & ſub Scylacis nomine vulgatus Periplus. Lib. iv. ΑΔΡΑΜΝΩΝ præfert Nummus Lucillæ Muſei Lomeniani jam Regii, pro qua voce Ἄδραμα corrupte apud Stephanum de urbe Syriæ Cavæ. Ἄδραμνα itaque ibi legendum, & quidem numero plurium, ut arguit ſuperior nummus, ſicut alia ejuſdem aut vicini tractus loca; Ἱεροσόλυμα, Γάβαλα, Γάδαρα, Σίγγαρα, Σαμόσατα, Δῶρα Joſepho, Βόσρα Zonaræ, aut in Ionia Σιώναδα. Ita etiam legendum poſtremum hoc nomen non Σιώαδα recte doctiſſimus Valeſius è nummo Caracallæ à Triſtano vulgato ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ obſervat, & firmat alius Domitiani nummus Muſei Lomeniani, & in Tabula Peutingeri *Synnada Arſamote* oppidum Armeniæ Euphrati proximum juxta [a] Plinium, [b] Tacito ac Ptolemæo, ut hodie præferunt eorum libri, *Arſamoſata*. At tranſpoſitas vel ſuperfluas in hac voce litteras docet inſignis nummus Mediceus M. Aurelii inſcriptus, ΑΡΜΟϹΑΙΤΤΗΝΩΝ; cui ſuffragantur Polybii Excerpta Conſtantiniana, ubi Xerxis Reguli ejuſdem *Armoſata* mentio, ac eadem deſcribitur Meſopotamiæ adjacens Αρμόσατα ἤκειται πρὸς τῷ καλῷ πεδίῳ, &c. nisi quod pro Αρμόσατα, fide præclari hujus nummi Αρμόσαιτα legendum ibi videatur. Neque vero infrequens Plinio aliiſque ejuſmodi tranſpoſitiones *Arſamotes* pro *Armoſates*; quomodo inter Cypri urbes apud eundem *Cinyria*, quæ Ptolemæo Κερραύνια, & Scylaci vel qui nomen ejus circumfert Κερωύεια; quam & veram loci illius appellationem adſerit ibi vir doctiſſimus. Sic *Cabyle* Euſebio in Chronico, ac Ptolemæo præterea, Eutropio, Ammiano; quæ Καλύβη Straboni & Stephano; & Ἀνάβαρζα Zonaræ, quæ aliis Ἀνάζαρβα aut rectius Ἀνάζαρβος, in nummis etiam Regiis & Mediceis ΑΝΑΖΑΡΒΟΥ, Ciliciæ nempe ſecundæ Metro-

[a] L. vi. c. 9.
[b] Annal. xv. 10.

Pag. 28.

Metropoſis. Sic in Tabula Peutingeri *Diocenopolis* pro *Dionyſopolis*, ut vel è Nummis liquet, ΔΙΟΝΥϹΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, de quibus ſupra. Ac talium magna ſeges. Ita *Sagalaſſus* Piſidiæ non ſolum juxta probatos & Antiquos auctores, ſed & fide nummorum ϹΑΓΑΛΑϹϹΕΩΝ, cujus generis haud unum in Alexandro Severo & Claudio Gotthico videre licuit; unde tranſpoſitas in eadem voce litteras Σαλαγάσȣ apud Arrianum emendandas liquet, ſicut alioquin apud Lucianum Σαγαλαοσέως pro Σαγαλασέως reponendum. Quam varia autem & corrupta vulgo nomenclatio Urbis in Gallia Narbonenſi hodieque haud incelebris, quæ Βιλτέρα vel Βλιτέρα, Βαιτέρα, Βαιτάῤῥα, *Blitera*, aut *Biltera*, ac *Butera*, denique apud Strabonem, Ptolemæum, Stephanum, Plinium, ac Sulpitium Severum legitur? At quam melior ſcriptura veterum librorum, quam inde ad Melam reduxit vir doctiſſimus, *Baterra*, vel ut ad Sulpitium legebat Sigonius, *Biterra*; ut liquet mihi invicto argumento præclari nummi, quem vidi apud illuſtrem Harlæum, in cujus anteriori parte caput muliebre, in averſa Leo cum inſcr. ΒΗΤΗΡΡΑΤΩΝ, ac unde apud Stephanum alioſque Βητήῤῥα tandem legendum conſtat. Eidem Stephano vocatur urbs quædam Ερμιόνη, pro qua Ερμιώνη levi errore reſtituendum monent nummi ΕΡΜΙΩΝΕΩΝ in Severo ac Julia Conjuge, quales etiam deſcripſere diligentes antiquarii, & notaſſe quoque memini in Muſeo Patiniano. At contra recte Stephano Νακόλια Phrygiæ, quemadmodum & Zozomeno Νακόλειαν τῆς Φρυγίας, male apud Philoſtorgium cum ω Νακώλεια; & ſimiliter in Actis Synodi Calchedon. Νακωλείας, ſicut liquet ex nummo Trajani Mediceo ΝΑΚΟΛΕΩΝ; ad quam nempe *Nacoliam* profligatum à Valente Procopium docet Ammianus.

In Cimel. Reg. Gall. Regin. Chriſt. & Medic.

Lib. I. περ. ἀναβ.

Quom. conſcr. Hiſt.

Lib. XI. c. 8.

Lib. XXVI.

nus. Ejuſdem Phrygiæ nummus in Caracalla ΜΙΔΑΕΩΝ, qualem videas in Gaza Medicea & Muſeo Lomeniano; unde emendandum Gentile hujus loci apud Stephanum *Μιδαιεὺς* pro *Μιδαεὺς*, & quam urbem vocat idem Grammaticus *Μιδάειον*, unde formatum nempe illud Gentile, ſicut à *Κοτιάειον* ejuſdem Phrygiæ *Κοτιαεὺς*, ac proinde in Nummis ΚΟΤΙΑΕΩΝ; apud Philoſtorgium autem minus recte, ut videtur, *Μίδαιον πόλιν τῆς Φρυγίας*, aut in Actis Synodi Calched. *Μιδαίου*. In Tabula Peutingeri dicta eadem *Mideum*, & corrupte apud Ammianum *Mygdum*, ut ad eum obſervat doctiſſimus Valeſius. Sic rurſus urbs in Phrygia Pacatiana, cujus hactenus in ſolis Chriſtianorum ſcriptis mentio, eidem [a] Philoſtorgio, qui aliquoties ejus meminit ſub nomine *Χαιρετάπων* & *Χαρξόπων*, vel juxta [b] Socratem & Acta Concilii Epheſini *Χαιρετάπων* vel *Χαιρετόπου*. At corruptum hoc nomen in poſtrema etiam Socratis editione, quam viro doctiſſimo debemus, pro ΚΕΡΕΤΑΠΩΝ, docet invictum argumentum nummi Antonini Pii in Gaza inclytæ Reginæ, cum Bellonæ figura, & Gentili pro more expreſſo, ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ; ad quam proinde ſcripturam propius accedunt ii Codices, in quibus idem nomen *Κεραπάπων* ſcribebatur. ΜΥΛΑΣΕΩΝ Cariæ Urbis nummum in Auguſto recondit eadem Gaza, inſcriptum ΣΕΒΑΣΤΩ ΜΥΛΑΣΕΩΝ; unde liquet recte Stephano per unum *σ* ſcriptum *Μύλασα*, & Gentile ejus revera *Μυλασεὺς*, quod dubitanter adferebat; emendandos autem præter Strabonem ac Ptolemæum, cum Arrianum, apud quem *Μύλασσα* ſcribitur, tum Polybium in Excerptis Valeſianis, *Μυλασσεῖς καὶ Ἀλαβανδεῖς*, pro *Μυλασεῖς*. Sic præter Stephanum, aut antiquiores Geographos, quoties alibi etiam occurrit

Lib. IV. c. 8.

Lib. XXVI.

[a] L. VII. c. 6. & VIII. c. 2. IX. c. 18.

[b] L. II. c. 40.

Lib. I. περ. ἀναβ.

Pag. 89.

Λαρίσσης ſeu *Lariſſæ* in Theſſalia nomen ? quum tamen ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ per unum σ conſtanter præferant antiqui Nummi apud Goltzium, Palatini item, Medicei, aliique. At contra non *Coſura*, ut hodie apud Melam, ſed COSSURA cum gemino *Sigma* legenda, juxta nummos illius Inſulæ apud Parutam. ΔΙΟϹΕΡΙΤΩΝ oppidi Ioniæ circa Epheſum meminit nummus Getæ in Regia Gallorum Gaza ; unde minus recte apud
Lib.v.c.29. Stephanum è Phlegonte Διοσιερίτων, aut apud Plinium *Dioshieritæ*. Ita *Delmatæ*, non ut vulgo *Dalmatæ*, juxta Nummum ſupra traditum METAL. DELM. & cui continuo ſuffragatur vetus lapis, in quo DELMATIA ; & in Sicilia *Henna*, non *Enna*, fide non ſolum antiquorum Codicum, ſed Nummorum potiſſimum, qui eam adſtruunt, MUN. HENNÆ ; ut jam ad Claudianum monuit primum hodie Muſarum Latinarum decus, & magnum patris an patriæ incrementum, Nicolaus Heinſius. Neque vero *Orthographiam* ſolum ſeu veram ac genuinam Urbium nomenclaturam,
5. ſed *Formationem* quoque τῶν ἐθνικῶν inde deductorum,
Ad Formationem Gentilium. copioſe ſuppeditat eadem penus, quæ ut plurimum iis inſcripta legitur. Norunt autem in Geographia veteri haud plane hoſpites, quam æſtuet hic frequenter ὁ Ἐθνικογράφος ; quam diverſa ſubinde tradat, & quædam ex ingenio formet (ut vere certe ad Melam obſervat vir undecunque doctiſſimus) & modo nullum in ea formatione canonem agnoſcat ; modo ſolemne ſuum *Analogiæ* ac *typi* diſcrimen obtrudat. Si haberemus vel ipſa Stephani, quæ operi præmiſerat, ut ipſe alicubi refert, τὰ τῶν Ἐθνικῶν προτεχνολογήματα, aut alia veterum ea de re τεχνικὰ, hæc res hodie minus forte haberet difficultatis. Etenim ut illam, quæ inter Nummos veteres ac eundem Stephanum frequenter occurrit,

rit, diverſitatem obiter videas, Nummi ΓΥΘΑΙΩΝ, Goltzius.
Steph. ΓΥΘΕΑΤΩΝ; Nummi [a] ΓΑΔΑΡΕΩΝ, Steph. [a] Regin.
ΓΑΔΑΡΗΝΩΝ; Nummi [b] ΑΚΜΟΝΕΩΝ, Steph. ΑΚ- Chriſt. &
ΜΟΝΙΕΩΝ & ΑΚΜΟΝΙΩΝ; Nummi [c] ΑΡΙϹΒΕΩΝ, Illuſ. Colb. [b] Regin.
Steph. ΑΡΙϹΒΑΙΕΩΝ; Nummi [d] ΓΟΡΔΗΝΩΝ, Chriſt. Lo-
Steph. ΓΟΡΔΙΕΩΝ; Nummi [e] ΦΑΛΕΙΩΝ, Steph. men. & Seg. [c] Regin.
ΦΑΛΙΣΚΩΝ; Nummi [f] ΛΑΔΕΩΝ, Steph. ΛΑ- Chriſt.
ΔΑΙΩΝ; Nummi paſſim ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ & ΣΥΡΑ- [d] Regin.
ΚΟΣΙΩΝ, Steph. ΝΕΑΠΟΛΙΤΩΝ, ΣΥΡΑΚΟΥ- Chr. & Pat. [e] Goltz. &c.
ΣΙΩΝ; Nummi [g] ΦΟΙΝΙΚΟΝΤΩΝ, Steph. ΦΟΙΝΙ- [f] Harl.
ΚΟΥΝΤΙΩΝ; Nummi [h] ΑΒΔΗΡΕΙΤΕΩΝ vel ΑΒ- [g] Ligor. MS.
ΔΗΡΙΤΕΩΝ, Steph. ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ, & quæ plura [h] Regin.
id genus, ac paullo ante nummi ΜΙΔΑΕΩΝ, Steph. Chriſt.
ΜΙΔΑΙΕΩΝ. Quum vero frequens, ut jam ante innuebam, occurrat hic in Nummis varietas in tradendis nempe, ſeu *locis*, ſeu eorum *Gentilibus*, unde novæ continuo ſuboriuntur difficultates, proinde hos ſequentes Canones, cum ad *Ortographiam* tum ad *Gentilium* rationem ex iiſdem Nummis petendam opportunos tyronibus trademus, quo rem hanc habeant magis explicatam; nec ad eoſdem cum viris etiam doctiſſimis ſcopulos in poſterum adlidant. Primus, multas litteras, quod jam alibi diximus, ob ſoni vicinitatem, aut ex veteri conſuetudine, vel loci dialecto promiſcue uſurpatas; unde duplex nonnunquam ſcriptura in Nummis eorundem locorum cernitur. Sic Ι & ΕΙ, ut ΤΟΠΙΡΟΥ & ΤΟΠΕΙΡΟΥ; ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ & ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ; ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΩΝ & ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ac ſexcenta talia; aut Ζ & Σ, ut ſupra ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ & ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ; ΑΜΑΣΙΑΣ, & juxta Nummos ab illuſtri Busbequio indicatos ac repertos in loco, ΑΜΑΖΕΙΑΣ; ΑΙΖΑΝΙΤΩΝ & ΑΙΣΑΝΙΤΩΝ, quorum prius in Claudii nummo, poſterius

Sex Canones circa Nomina Urbium & Gentilium in Nummis. Primus Canon.

In Cimel. Regin. Chriſt. & Medic.

rius in Agrippina & Caio legitur: aut Ε & Η ΑΘΕΝΑΙΩΝ & ΑΘΗΝΑΙΩΝ; ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ & ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ; aut Ι & Υ ΒΙΖΥΗΝΩΝ & ΒΥΖΥΗΝΩΝ, de quo loco mox; aut Ο & Ω ΟΡΘΟΣΙΕΩΝ & ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ, ſicut in aliis vocibus ΦΙΛΟΡΟΜΑΙΟΥ & ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ΝΕΟΚΟΡΩΝ & ΝΕΩΚΟΡΩΝ ac ſimilibus; aut denique Ο & Α, pro dialectorum ratione, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ & ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ; ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΑΝ & frequenter in Siculis urbibus, Dorici utpote ſermonis, ΘΕΡΜΙΤΑΝ, ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ, ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ, ΤΙΝΔΑΡΙΤΑΝ. In quibus proinde nulla ſtatuenda eſt inter Nummos ac Auctores, Stephanum puta alioſque varietas; ut à quibuſdam interdum fieri video, neque hi ex illis emendandi veniunt. *Secundus Canon.* Secundus Canon, Διπλογραφία plurimarum urbium, aliis ex fontibus profecta, juxta quam eadem loca varie jam olim efferri conſuevere, ut ſæpe monet Stephanus, ac pridem Strabo notaverat, & docet ille imprimis exemplo urbis Ἀδραμύτιον, cujus quatuor aut quinque diverſas ſcribendi rationes tradit. Sic Νάσιβις, Νέσιβις, & Νίσιβις in veterum monumentis, ac poſtrema vulgo frequentius tradita. Cujus diverſitatis rationem, ut alias jam mittam, petere licet ex Arriano, *Peripl. Pont. Eux.* ubi docet exemplo oppidi Ἀψάρȣ priſcis dicti Ἀψύρτȣ, ab adjacentibus barbaris corrupta ſæpe locorum nomina, ἔπειτα διεφθαρῆναι τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν περιοίκων βαρβάρων καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ διέφθαρται. In hac autem varietate Auctorum ea ſcriptura continuo præferenda, quæ domeſtica Nummorum auctoritate nititur, ut ΑΔΡΑΜΥΤΗΝΩΝ in nummo Caracallæ Mediceo, & ΝΕCΙΒΙ in traditis ſupra Nummis; & quam poſtremam proinde haud immerito, quamquam alia de cauſſa præferebat doctiſſimus

ctiſſimus Bochartus; quod nempe ad traditam illius vocis à Stephano originem propius accederet. Neque aliter certe Orientales ut Syri, Recutitorum Magiſtri ac Benjaminus in Itinerario נסיבין *Neſibin*; & ſimiliter Arabes نصيبين ut ſæpe Abul Pharagius. At nonnunquam ſervata in ipſis Nummis ſimilis varietas, cujus illuſtre exemplum præbet eadem urbs Thraciæ paullo ante commemorata, quæ in Hadriani Nummis Regiis ac Mediceis ΒΙΖΥΗΝΩΝ, in aliis autem Philippi Nummis ΒΙΣΣΗΝΩΝ & ΒΥΖΥΗΝΩΝ inſcribitur: unde nata illa auctorum diverſitas, quibus vel *Byzia*, ut Solino, aliis *Biſa*, Stephano Βιζύη & Βιζυηνὸς, in Actis vero Conciliorum Βύζης & *Byziæ* traditur. Sic BRETTANIA, BRITTANICUS, & BRITANNIA occurrunt in antiquis Romanorum Nummis; priores in Commodo & Caracallâ inclytæ Reginæ, poſterior in Pio aliiſque: quæ ſcripturæ in hoc nomine diverſitas inde nata haud immerito videtur, quod longinqua eſſet neque adhuc ſatis nota Romanis Inſula, quamquam eorum armis pridem penetrata. Tertius Canon, Urbium nomina ſæpe olim dandi caſu vel auferendi ac ut indeclinabilia prolata, cujus rei exempla ſuppeditant Codices antiqui, ſicut obſervavit quoque vir ſummus ad Hiſtoriam Auguſtam in voce *Lepti* pro *Leptis*, & apud Frontonem *Durocortoro*; ac liquet inſuper ex Coſmographis & Itinerariis vetuſtis ac Tabula Peutingerorum; ut non debuerint proinde Surita aliique Viri docti, eadem nomina caſibus id genus ſubinde prolata temere & ad lubitum refingere. Ejus vero rei clariſſima etiam exempla ſuppeditant deſcriptæ jam ante ex antiquis Nummis Urbes & Coloniæ, NECIBI, ΝΕΑΠΟΛΙ, GERMENO, SEREYRO, TYRO; nec quærendum in iiſdem ullum litterarum defectum.

Tertius Canon.

Quartus Canon. ctum. Quartus Canon, non unum ſed plura quoque Gentilia ejuſdem loci occurrere in iiſdem Nummorum monumentis, ſicut in Nummis Auguſti, Commodi, Severi, ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ; in aliis Alexandri Severi, Mediceis aut Gordiani in Regia Gallorum Gaza & apud Cl. Seguinum ΕΔΕΣΣΗΝΩΝ; ac rurſus in Antonini Caracallæ nummo Mediceo, ac in Philippo Muſei Seguiniani, ΕΔΕΣΣΕΩΝ. Solet quidem Stephanus diſtinguere inter Gentilia formata pro *typo loci*, quæ vocat κατὰ τύπον, modo κατὰ τὸ ἐπιχώριον, aut τῷ συνήθει τῆς χώρας, & κατὰ συνήθειαν; alia vero ex *Analogia*, aut κατὰ τέχνην; ac proinde de hac *Edeſſa* in ſpecie notat, apud indigenas quidem Ἐδεσσηνοὺς, apud veteres pleroſque Ἐδεσσαίους dictos. At non conſtare ſemper hunc ejus Canonem, arguunt hujus ipſius *Edeſſæ* Nummi modo adlegati cum utroque Gentili, ac uno etiam, quod præteriit ὁ Ἐθνικογράφος, ab ipſis indigenis promiſcue percuſſi. Neque male tamen quod Ἐδεσσαίων antiquiorem appellationem ſtatuat, quam vulgo præferunt etiam vetuſtiores illius urbis Nummi. *Philadelphiæ* cum illius quæ in Lydia, tum Syriæ urbis Gentile eidem Stephano Φιλαδελφεὺς; ex Analogia ſcilicet, loci autem ſeu τὸ ἐπιχώριον, ut idem è Joſepho tradit, Φιλαδελφηνός. At primum illud vere ac proprie τὸ ἐπιχώριον extitiſſe luculenter arguunt Nummi, neque unius ætatis, neque aliter inſcripti (quos hactenus quidem viderim) quam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ, qualis aut Hadriani paullo ante adlatus, aut præterea L. Veri Mediceus cum capite turrito, conſueto in Syriæ urbium nummis ſymbolo, ac inſcr. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ; & alius inſuper cjuſdem Gazæ alibi quoque deſcriptus cum *Flaviæ* cognomento. Ad Lydiæ vero Philadelphiam referendi præclari nummi itidem inſcripti ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΕΡΜΙΠΠΟΣ ΑΡ-

ΧΙΕ-

XIEPETC apud illuſt. Harlæum, aut in Antonino, quem deſcriptum hic vidi ab eruditis antiquariis, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ Μ. ΑΥΡ. CITONOC ΑΡΧ. Ut mirum proinde videri poſſet ex illorum Nummorum conſenſu, aut Syriacæ Gentile tradi apud Joſephum Φιλαδηλφηνὸς, ut vere obſervat Stephanus, aut alterius quæ in Lydia, Tacito ac Plinio *Philadelphenos* itidem dici, non *Philadelphenſes*. An quod corrupti ibi Joſephi codices, & quidem jam Stephani ætate, prout vetuſtiſſimis mendis eos abundare, vel ex Ruffino Interprete colligas; an potius quod promiſcuus eſſet ejuſmodi Gentilium uſus, aut (quod Tacitum ac Plinium reſpicit) in iiſdem Latine efferendis à Græco ſubinde receſſerint Romani; unde *Alexandrini*, *Antiocheni*, *Apameni*, ſimiliter iis dicti, qui *Alexandrenſes*, *Antiochenſes*, & *Apamenſes*, dici tantum debuiſſent. Sic *Sami*, Ionicæ ſatis notæ Gentilia, eidem Stephano Σαμαῖος, Σάμιος, & Σαμιακός. At Nummi, quales occurrunt magno numero cum Cæſarianorum temporum, tum iis vetuſtiores, conſtanter ΣΑΜΙΩΝ inſcripti, ac unus apud Goltzium, quod eodem redit, ΣΑΜΕΙΩΝ. Niſi ſtatuamus hos omnes ſpectare ad illam Ionicam Icarii maris Inſulam; ad alteram autem *Samum* Cephallenicam Gentile Σαμαῖος nempe ex Σάμη formatum, ut innuit etiam Strabo; ac proinde non Stephano, ſed abbreviatori ejus Hermolao, confuſæ & truncatæ notationis culpam adſcribendam. Samæos certe eoſdem vocat Livius, *Inſperata pax Cephalleniæ adfulſerat; quum repente una civitas, incertum quam ob cauſſam, Samai deſciverunt.* A Phrygiæ oppido Δοκίμιον dicto, Gentile eidem Stephano ex Analogia quidem Δοκιμεὺς, at ex conſuetudine Δοκιμηνὸς, quod diſcrimen abunde videtur refellere nummus Neronis

Bell. Jud. l. xx. c. 1.

Lib. x.

L. xxxviii. c. 28.

Medi-

Mediceus cum Dea Phrygia & inſcr. ΔΟΚΙΜΕΩΝ. Eidem Stephano à Κάῤῥαι ſeu *Carris* Meſopotamiæ Gentile cum Καῤῥαῖος tum Καῤῥηνὸς. Prius etiam apud Dionem legas, Καῤῥαῖοι Μακεδόνων ἄποικοι; at poſterius in Nummis ΚΑΡΡΗΝΩΝ, ut iſtud τὸ ἐθνικὸν nefas ſit dubitare. Alioquin cum utroque Gentili, quod à *Nicæa* deductum refert Stephanus, ſignati etiam Nummi, nempe ΝΙΚΑΕΩΝ, quamquam rarius, frequentiſſime autem ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Sic Gentile Urbis Phœniciæ legas cum ΓΑΒΑΛΕΩΝ, ut in M. Aurelii nummo Lomeniano, & in Julia Aquilia inclytæ Reginæ; tum apud Occonem & Triſtanum ΓΑΒΑΛΙΤΩΝ in Elagabalo; quorum utrumque tradidit etiam Stephanus. Sic ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ & ΠΤΟΛΕΜΑΙΤΩΝ habent Nummi à Goltzio deſcripti, quæ ambo Gentilia ille quoque Gentilium Scriptor recte agnovit; niſi forte prius de *Phœnicia*; poſterius de *Ægyptiaca Ptolemaide*, juxta τὸ ἐθνικὸν hujus regionis in ίτης Stephano alibi ſæpe indicatum, explicari debeat; & quem proinde mutilum rurſus in hac voce *Ptolemaidis* exhibeat Hermolaus. Cui conjecturæ noſtræ favere videtur Joſephus, apud quem Πτολεμαεῖς perpetuo vocantur *Phœniciæ Ptolemaidis* incolæ; & ut alios mittam, apud Marcellinum Comitem, *Antiochus Ptolemenſis*. At ΣΙΚΥΩΝΙΤΩΝ habent aliqui Nummi antiqui, alii autem ut Tiberii apud Goltzium, aut Plautillæ in Cimeliarchio inclytæ Reginæ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ, quod poſtremum Gentile ſolum tradit Stephanus. Quintus Canon, vulgo in antiquis Nummis non Urbis ſed Gentis nomen exprimi, nonnunquam promiſcue utrumque, ut ΗΛΙΟΠΟΛΙΣ & ΗΛΙΟΠΟΛΙΤΩΝ; ΔΑΜΑΣΚΟΥ & ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ; ΤΑΡΣΟΥ & ΤΑΡΣΕΩΝ; ΣΙΔΩΝΟΣ ac ΣΙΔΩΝΙΩΝ, &c. A Coloniis quidem

Lib. xxxvi.

In Chronico.

Quintus Canon.

dem retentum frequenter videas ipſum Urbis nomen, ut ΚΟΛ. ΕΛΕCCΑ, ΚΟΛ. ΝΕCΙΒΙ, COL. TYRO, & plures id genus. Quamquam in quibuſdam etiam Nummis ſolum Urbis nomen, omiſſo Gentili, occurrat, & vulgo, ut obſervo, in Nummis Urbium Ponti *Amaſiæ*, *Heracleæ*, *Tomi*, *Amiſi*. Sic in aliis ΑΡΓΙΛΟC urbs Thraciæ; ΒΟCΤΡΑ & ΠΕΤΡΑ Arabiæ; ΡΑΦΙΑ Syriæ; ΦΑΝΕΑC Palæſtinæ, & ſimilibus, quibus adde traditam ſupra epigraphen ΕΝ ΠΑΘΜΩ. Neque vero id fruſtra in nonnullis factum liquere poteſt ex eodem Stephano, qui alicubi obſervat, non quæren- In Βάτη.
dum eſſe in omnibus *Gentile*, ſed aut nonnunquam adverbio utendum, ut in locis deductis ἀπὸ τῶν δήμων, & ſic à Βάτη Βατῆθεν; aut Genitivo cum præpoſitione; aut Analogia; aut τῷ συνήθει τῆς χώρας. Ubi notandum præterea, Gentile paſſim in iiſdem Nummis per Syllepſin numeri haud inſuetam efferri, ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, aut ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ, aut ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, &c. Scilicet promiſcue quoque ſumpto apud Romanos auctores *Gentili* pro *Urbis* nomine, ut in adlato paulo ante de Samæis exemplo apud Livium, a- L. VI. c. 21.
libi, *Lanuvini etiam, quæ fideliſſima urbs fuerat*, & quæ occurrunt id genus haud pauca; ac viciſſim *Urbis* nomi- L. VI. c. 3.
ne pro *Gentili*, *Sutrium ſocios populi Romani*, item *Roma-* L. V. c. 1.
ni Veiique, pro *Veientes*. Sextus & poſtremus Canon, *Sextus Canon.*
Bilingues eorundem locorum Inſcriptiones ſubinde occurrere Græcas & Latinas, quod fieri videas in Nummis Coloniarum, ſicut alibi jam indicavimus, quæ cum vernaculam antiquam retinebant, tum linguam Latinam ſeu τὴν κρατοῦσαν, ut illam vocat alicubi The- Orat. XVI.
miſtius, una cum novis Colonis admittebant. Unde p. 391.
Coloniis Romanis adſcribendas continuo eas Urbes li-

quet, quæ nonnunquam ſine addita Coloniæ mentione Latine in Nummis efferuntur, quamquam in Græco ſolo aut vulgo Græci idiomatis; ut ABDERA in nummo Tiberii Regiæ Gallorum Gazæ, LAUDICEON ſeu LAODICEON in nummis Elagabali Mediceis; in aliis ANTIOCHIA; CÆSAREA PANIAS; SIDON, &c. Notum autem diverſimode nonnunquam deductas Romanas Colonias; nempe modo ut integræ cederent novis Colonis; modo ut permiſcerentur illi cum indigenis; modo ut in partem

Lib. XII. urbis & agri reciperentur, ſicut poſtremum de Sinope & Pontica itidem Heraclea ſuo tempore deductis ob-

Lib. III. ſervat Strabo. Hinc illa varietas idiomatum ejuſdem urbis quandoque, ut de Emporiis Hiſpaniæ oppido tradit idem Geographus, illud cum ab Hiſpanis indigenis, tum à Græcis ſeu Maſſilienſibus Colonis, diviſis laribus ac lingua proinde, habitatum aliquamdiu. Immo inde factum, ut ſola Romanorum dialectus in quibuſdam id genus Coloniis invaluerit, omiſſa aut deſueta loci vernacula; ſicut de Turditanis ad Bœtim notat ille in eodem libro, eos evaſiſſe Romanos ſermone, moribus, propriæ linguæ oblitos. Quod potiſſimum in iis Coloniis locum habuit, ubi indigenis exſtinctis, ſoli admiſſi aut relicti lapſu temporis Cives Romani, quemadmodum de Corintho ſua ætate

In Corinthiacis. tradit Pauſanias, nullos eam habuiſſe indigenas, omnes colonos Romanorum; unde non mirum quoque Latine paſſim efferri nummos *Corinthi* ſub Cæſaribus à tempore deductæ Coloniæ percuſſos.

CONCLUSIO OPERIS. Verum hæc alibi merentur expendi accuratius, & ſimul quæ ad Religionem Gentilium, Conſecrationem, & Supellectilem veterum ſpectare videbuntur. Dum enim ſuſcepto ſemel argumento lubenter hic inſervio, lon-

longius me paullatím provectum video, quam ab initio inſtituti tecum ſermonis conſtitueram, unde pedem etiam referre haud erit jam inconſultum. Neque difficulter miſſionem mihi largieris, OCTAVI jucundiſſime, qui voluntati tuæ obſequutus, minus jam illibenter conſpectu Urbis ac Italiæ veſtræ brevi mihi carendum intelligo. Habebit enim hæc opera levem quidem, ſed dulcem tamen & manſuram etiam apud poſteros neceſſitudinis tecum contractæ recordationem, quam Florentiæ bonis auſpiciis cœptam, magna ſtudiorum animorumque conſenſione hic voluiſti coaleſcere. Ea quippe lubentius adficior hoc loco, quam vel Generis vel Ingenii alias tui, quamquam florentis utriuſque cumulatiſſima laude, quam non in Urbe ſolum, ſed apud exteros late jam diffudiſti. Meminiſſe enim potes, me primam illius notitiam acceptam ferre fama nominis ac meritorum clariſſimis & amiciſſimis viris Cappellano Heinſioque, qui de tua ſingulari virtute ac eruditione profectionem in Urbem ſuſcipientem litteris ſuis certiorem continuo fecere. Verum illam ſingularem ingenii tui præſtantiam; illud exaggeratum optimis artibus ac diſciplinis pectus; illud ſubtile & elegans in litteris judicium, arguit abunde arguetque adhuc luculentius non jam ROMA ANTIQUA tuo beneficio reſurgens, ſed eidem Urbi decus ac lumen propriis doctrinæ tuæ monumentis quæſitum ac partum. Multa equidem, ut noſti, decora veterem me quodammodo nec plane incurioſum Urbis hoſpitem detinuerunt, Reginæ quondam Terrarum adſpectus; Pater Tiberis; Colles ſeptem Domini; Loci Genius; Cœli clementia; Incolarum comitas; Bibliothecarum copia; Veſtigia denique clarorum hominum, ac memoria locorum nullibi gentium magis conſpicua. Haud

ullæ tamen hic mihi, aut in aliis Italiæ oris potiores illecebræ; haud acrius aliud diſceſſum parantis deſiderium, quam uſus & conſuetudinis cum decoris ejuſdem Cœli ingeniis, BONIS, MAXIMIS, OLIVIS ALLATIIS, GRATIANIS, FERRARIIS, GOTTIFREDIS, POLLINIS, SEPTALIS, DATIS, MAGALOTTIIS, FAVORITIS, REDIIS, GRADIIS, CHIMENTELLIS, MELLINIS, RICCIIS; & dulcibus mihi ante alios Parthenopes ac Floræ amoribus, ATURRE DUCE ac LUDOVICO STROZZA, minus clariſſimæ proſapiæ, quam incredibili quadam ingenii elegantia, humanitate, virtute, rerum uſu ac peritia florentibus. Quibus adnumerandus etiam venit, quamquam natus in alio ſolo, PETRUS VALERUS DIAZIUS, vir & ampliſſima dignitate, quam antea Valeriæ Provinciæ ac Bruttiis regendis præpoſitus, jam inter ſupremos Regni Neapolitani curatores adlectus fungitur, ita autem omnibus harum artium ſtudiis liberaliſſimis doctriniſque verſatus, ut ſe non adeo Ant. Auguſtini conterraneum, quam æmulum probet. Quid JOANNEM MOROSINUM taceam, dulce decus non meum ſolum, ſed Patriæ invictæ, ſed generis quod Reges Principeſque ac tot claros Toga & Sago Heroas complectitur, ſed artium omnium, quas vitæ elegantia ac ſplendore muneris longe lateque illuſtrat ac diffundit. Alios mitto in altiori adhuc faſtigio poſitos, ne vel oſtri, quod illos ambit, fulgor; vel ſummi Imperii in florentiſſimis Italiæ oris majeſtas, non autem grata beneficiorum recordatio mentis oculos in ſe convertiſſe videatur. Unum tamen ampliſſimi Ordinis præterire hic non poſſum SFORZAM PALLAVICINUM, qui cavet, ne hodie deſint Italiæ Phœnices ingeniorum; aut

aut ne in erudita ejus conſuetudine, quæ litteratæ Romæ compendium præbet, novus ego Tiberis accola veterem vel Tullii facundiam, vel Varronis ſcientiam deſiderarim; ſed aut eorum meritis, aut tuis in me beneficiis enarrandis non immoror hiculterius. Unum illud te rogo, mi OCTAVI, per conjunctionis noſtræ neceſſitudinem, ut ſi amori in me tuo pluſculum quam mereor indulſiſti hactenus, aut largieris in poſterum, non magis tamen, quam fides in te mea poſtulat, conceſſiſſe cenſeas. Ita nullo gratiori viatico procul à tuo & Urbis conſpectu diſcedentem proſequeris.

F I N I S.

Galileæ Metropolis, cujuſmodi brevi ſuppeditabit tibi Muſeum Patinianum cum inſcr. ϹΕΠΦΩΡΗΝΩΝ.

Pag. 358. ibi. *poſt* Κέρατα πίνειν, *adde.* Quem morem etiam κεραπίνων ποτηρίων apud Arabas frequentem obſervat alicubi Xenophon, alibi ut Thracibus familiarem: de quibus ait κέρατα οἶνυ πρῦπινον. ἀναβ. lib. vi. Ibid. l. vii.

Pag. 362. v. 9. *poſt* Euphrati ſacrificaſſe, *adde.* Juxta ritum nempe, quem tangit alicubi Tullius, *noſtri quidem duces mare ingredientes, immolare hoſtiam fluctibus conſueverunt.* L. III. de Nat. Deor.

Pag. 429. v. 5. *poſt* ante egimus, *adde.* Mitra nempe ſolemne Arabum tegmen, unde *Mitrati Arabes* Plinio, Claudiano autem

Hinc mitra redimitus Arabs.

Ut non mirum ſit proinde eo ornamenti genere conſpicuum ſpectare in prædictis nummis Arabum, ſicut Tacito paullo ante vocari diximus, Regem Abgarum; quod ad Ammianum erudite etiam animadvertit doctiſſimus Valeſius.

Pag. 439. v. 10. *poſt* aliorum Græcorum, *adde.* Haud aliter rurſus ac Μισοπέρσην εἶναι, ut præclarum in Græcis commendat alicubi Xenophon. De Ageſilao.

Pag. 446. v. 24. *poſt* etiam figura gibba, *adde.* Quam noſtram ſingularis hujus nummi explicationem eo firmiorem ſtatuo, quod in vernaculo & eleganti opere Caroli Bouterovii Senatoris Pariſienſis inciderit poſtea idem Nummus, cujus priorem partem de Σκηνοπηγίᾳ itidem interpretantem adducit decus harum litterarum Samuelem Bochartum; cui cæteroquin miror pro ſolita & peculiari quadam ἀγχινοίᾳ, nihil ſuboleviſſe de geminis Azymorum aut Pentecoſtes feſtis per ſpicarum manipulum in altera nummi parte ſimiliter adumbratis.

Pag. 450. v. 12. *poſt* καὶ μισοχριστότατος, *adde.* Immo inde paſſim Imperatores Φιλόχριστοι dicti in Actis Conciliorum, & Φιλόχριστος βασίλεια eorum imperium, quin & Φιλόχριστος etiam eorum ſedes Byzantium, ut in Actis Concilii Calchedonenſis, Φιλοχρίστῳ καὶ βασιλευούσῃ Κωνσταντίνου πόλει. Act. I.

Pag. 516. v. 31. *poſt* in gente Statia, *adde.* ac in alio inſuper Muſei Seguiniani. Ejuſdem *Murci* Syriacis legionibus præpoſiti, præter auctores Fulvio citatos, mentio in litteris Bruti ad Ciceronem; ex earum nempe numero, quæ in Germania repertæ primum ac editæ, *Caſſius noſter Syriam, legiones Syriacas habet ultro quidem à Murco & Marcio & ab exercitu ipſo accerſitas.*

Pag. 537. v. 30. *poſt* illis ſuum reddere, *adde.* Unde Clodium ſugillat alibi idem Tullius, *Litteras in concione recitaſti, quas tibi à C. Cæſare miſſas diceres, Cæſar P. Clodio, cum etiam es argumentatus amoris eſſe hoc ſignum, cum nominibus tantum uteretur, neque proconſuli aut tribuno pleb.*

Pro dom. ad Pont.

Pag. 548. v. 16. *dele* ſeu Megalenſium aliorumque id genus.

lib. 11. Ep. 1. Pag. 638. v. ult. *poſt* Maximam, *adde.* ſeu juxta vulgus antiquariorum à parente Maximiano MAXIMIANAM.

Pag. 639. v. 3. Sic alteram Conſtantii Chlori uxorem THEODORAM Maximiani Herculii filiam ceu privignam FLAVIAM MAXIMAM aut MAXIMIANAM dictam.

Inſtit. Cyr. l. 1. Pag. 667. v. 13. *poſt* ſeu principe) & ſignanter alibi ad Atticum, *Nunc vero cum equitatus ille, quem ego in clivo Capitolino te SIGNIFERO ac PRINCIPE collocaram.* Quod &c.

Reſp. Athen.

Pag. 795. v. 28. *poſt* fieri conſuevit, *adde.* Ita apud Xenophontem legas, conventum inter Chaldæos & Armenios, vicinas nempe gentes, ut connubia, cultus agrorum aliaque id genus utriſque communia eſſent.

Pag. 799. v. 29. *poſt* Thucydides, *adde.* aut centeſimam in Pyræo, cujus meminit Xenophon.

IN-

INDEX
AUCTORUM,
Qui in his Diſſertationibus illuſtrantur, explicantur, aut emendantur.

Aben Eſdras. 369
Abul Pharagius. 347. 771, 773, *ter.* 775, 812, 853, 909
Achilles Tatius illuſtr. 129, 132, 245, 276, 316, 779, 780, *emend.* 86
Achmad ben Magad Aſtronomicum. 347
Acta Apoſtolorum ill. 57, 404, 424, 694, 785, 886
Acta Caciliani. 692, 878
Acta Conciliorum. 615, 643, 786, 845, 878, 909, & *in Adden.*
Acta Concilii Antiocheni. 773
Acta Concilii Calchedonenſis ill. 769, 872, 877, 897, & *in Adden. em.* 656, 899, 901, 904, 905
Acta Concilii Conſtantinopolitani. 887
Acta Concilii Epheſini em. 905
Acta Concilii Nicani. 454, *em.* 889
Acta Paſſionis S. Caciliæ ill. 243
Acta Timothei Martyris. 125
Ælianus ill. 74, 125, 137, 138, 146, 157, 168, 189, 224, 249, 267, 276, 359, 397, 438, 471, 491, 657
Æſchines. 448, 453
Æſchylus. 228
Aëtius 360
Africani belli Scriptor. 552, 841, 842, 845
Agatharchides ill. 127, 168, 210, 213, 248
Agathias ill. 432, 439, 442, 684, 689, 748, 749, 751, 752, 774, 833, *em.* 91
Alciphron em. & ill. 273
Alcoranus. 347
Ammianus Marcellinus ill. 21, 86, 109, 114, 133, 186, 187, 189, 190, 212, 267, 279, 281, 290, 306, 362, 380, 429, 431, 432, 435, 517, 533, 554, 655, 661, 677, 679, 688, 698, 706, 707 *bis*, 723, 741, 748, 769, 774, 787, 816, 817, 822, 832, 834, 836, 840, 841, 846, 891, 892, 896, 903, 904, *em.* 91, 290, 463, 902
Anaſtaſius. 627, 688, 706, 905
Anna Comnena. 722, 733
Anonymi liber Synodicus. 776
Anonymi Vita Pythagora. 677
Anonymus de Praſectis Urbis. 706
Anonymus MS. in Ciceronis Orationes. 906
Anthologia Epigr. Grac. ill. 160, 199, 200, 235, 236, 246, 396, 729
Antonini Itinerarium. 766, 845
Apocalypſis D. Johannis ill. 368, 415, 454, 831, *em.* 902
Apollodorus.
Apollonius Rhodius. 114, 228, 482, 638, 839
Appianus ill. 364, 375, 387, 393, 400, 416, 433, 437, 453, 460, 462, 468, 474, 493, 505, 515. 516, 530, 531, 539, 569, 583, 584, 632, 677, 713, 714, 783, 784, 785, 818, 842, *em.* 84, 86
Apuleius. 35, 84, 96, 263, 266, 403, 736, 879
Arabica verſio Bibliorum. 369
Ariſtænetus. 383
Ariſtides ill. 44, 239, 281, 377, 413, 424, 438, 482, 483, 493, 656, 686, 797, 792, 796, 816, 877, 885, 886, 895, *em.* 86, 89, 478
Ariſtophanes. 724, 763, 799
Ariſtoteles. 104, 107, 108, 114, 129, 131, 135, *ill.* 146, 149, 159, 164, 171, 201, 202, 203, 204, 205, 208, 213, 254, 285, 795 *bis.*
Arnobius. 107, 178, 182, 275, *ill.* 277, 349, 351, 355, 402

Arrianus in Epictetum. 449, *ill.* 476, 569, 582; 664, 799 *bis.*
Arriani Expeditio Alex. M. 88, 149, 189, 150, 220, 257, 289, 375, 380, 421, 457, 512, 817, 891, *ill.* 902, *em.* 465, 478, 901. 904, 905
Arriani Periplus. 830, 833. 863, 908
Arriani Parthica. 830
Artemidorus ill. 20, 118, 266, 301, 373, 512, 838, *em.* 323
Aruch. 333
Aſconius Pedianus. 516
Aſtrampſychus. 129
Athanaſius. 741
Athenæus. 6, 17, 73, 127, 181, *ill.* 125, 128, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 219, 220, 221, 254, 262, 270, 280, 285, 286, 291, 292, 295. 296, 298, 317. 323, 330, 331, 347, 355, 358, 369, 388, 397, 401. 404, 440, 451, 454, 657
Auguſtinus. 182
Avienus. 236
Aurelius Victor. 622, 592, 827, 848, 884
Aurelius Victor Schotti. 416, 592, 593, 779, *em.* 422, *not.* 661, 801, 822
Auſonius. 212, 235, 356, 359, 506, 536, 561, 816, 818, 838, *em.* 812
R. Azarias. 334
Balſamon. 389
Baſilius. 878
Benjamini Itinerarium. 234, 770, 909
Boëthius. 227, 547
Calliſtratus. 18
Calpurnius. 130, 148. 153, 418
Canones Eccleſiæ Univerſalis. 76, 885
Canones Concilii Africani. 887
Capitolinus ill. 108, 115, 117, 121, 132, 138, 153, 236, 369, 562, 568, 610, 614. 623, 633, 658, 665. 666, 673, 674, 715, 719, 729, 740, 805, 816, 822, 827, 833, 836, 841, 858, *notat.* 91, 517, *em.* 832
Caſſiodorus. 13. 16, 19, 414, 514, 392, 614, 686, 696, 723, 727, 752, 815, 817, 821, 829, 845, *not.* 893
Catullus ill. 123, 151, 227, 253, 364, 408
Cedrenus. 591, 837, *not.* 881
Chaldæus Paraphraſtes. 369, 445
Chronicorum Sacrorum liber. 150
Chryſoſtomus. 37, 179, 200, 332, 423, 431, 513, 532, 580, 614, *ter.* 678, 679, 681, 683
Cicero. 2, 6, 7, 8, *&c. ill.* 37, 38, 42. 44, 103, 108, 121, 159, 168, 384, 387, 400, 410, 413, 437, 441, 454, 488, 520, 523, 537, 539, 541, 542, 545, 546, 552, 569, 664, 667, 671, 712, 715, 721, 737, 738, 739, 784, 789, 799, 805, 822, 857, *in Adden. em.* 84, 478, 504
Claudianus ill. 20, 109, 111, 112, 156, 173, 181, 191, 227, 243, 244, 358, 359, 387, 295, 414, 415, 544, 609, 611, 643. 667, 680, 686, 704, 706. 707, 751, 762, 831, 840, 941, *in Adden.*
Clemens Alexandrinus. 98, 179, 191, 212, 217, 218, 268, 276, 283, 297, 346, 397, 398, 652, 657, 764, *ill.* 149, 284, 779, 844, *em.* 400
Clemens Romanus. 243
Codex Juſtinianeus. 190, 604, 684, 708, 717, 740, 798, 813, 827, 879, 880 *bis, em.* 90
Codex Theodoſianus. 112, 115, 116, 190, 435, 448, 546, 556, 581 *bis*, 582, 604, 643, 668 *bis*, 672, 692, 697, 707, 718, 723, 731, 778 *bis*, 798, 802, 803 *ter*, 804, 806 *ter*, 807, 809, 810, 813, 815 *quater*, 816, 820, 821, 822, 827, 880, 886, 887
Codinus.
Columella. 809
Concilium Illiberitanum. 697
Conſtantinus Porphyrogenneta. 90, 344, 462, 891, 893
Conſtitutiones Apoſtolorum. 389
Cornelius Nepos. 289, 511
Cteſias. 146, 234. 282
Curtius. 111, 135, 242, 351, 387, *ill.* 456, 457, 458, 586, 667

Cypria-

INDEX AUCTORUM.

Cyprianus. 149
Cyrillus. 243
Damaſus. 232, 626
Daniel Propheta ill. 362, 368
Demoſthenes. 384, 436, 448, 572
Deuteronomiorum liber. 445
Dexippus. 462
Diaconus. 842
Digeſta Juris Civilis. 11, 32, 386, 424, 517, 546, *ill.* 602, 603, 604 *bis*, 606, 633, 692, 713 *bis*, 732, 740, 754 *quater*, 755 *quater*, 784, 812, 813, 877, 886, 887, *em.* 78, 627, 767, 901
Dio Caſſius. 6, 16, *&c. ill.* 20, 97, 98, 126, 212, 312, 411, 441, 455, 526, 531, 536, 538, 560, 566, 569, 571, 573, 580, 584, 585, 603, 612, 616, 617, 622, 626, 629, 630, 634, 652, 656, 661, 664, 665, *expl.* 670, 672, *ill.* 675, 677, 679, 685, 690, 691, 698, 700, 701, 702, 704, 705, 709, 712, 713, 715, 716, 719, 720, 722, 732 *bis*. 733, 736, 738, 739, 749, 760, 766, 774 *bis*, 776, 781, 784, 790, 799, 805, 814, 818, 829, 843, 844, 846, 849, 852, *em.* 87, 216, 412, 512, 528, 690, 901, 902 *bis*.
Dio Chryſoſtomus. 11, 16, 53, 124, 145, 180, 194, 197, 237, 246, 341, 343, 374, 383, 387, 390, 400, 401, 403. 418, 421, 450, 565, 785, 791 *bis*, 792, 817, 885, 886
Diodorus Siculus. 52, 69, 129, 136, 157. 210, 217, 227, 229, *ill.* 262, 278, 309, 383, 438, 440, 448, 451, 452, 456, 457, 458, 462, 464, 469 *bis*, 471, 472, 474, 526, 657, 677, 686, 694, 697, 698, 779, 784, 902, *em.* 84
Dionyſius Halicarnaſſenſis. 52, 228, 398, 452, 470, 503, 506, 507, 339, 540, 611, 653, 655, 738, 783, 794
Dionyſius Periegetes. 289, 290, 306, 350
Dioſcorides. 254, 257, 274, 310, 317, 328, 331, 337
Edictum Juſtiniani. 809
Epigrammata Græca inedita. 195, 316, 532, 764, 779, 878
Epigrammata Antiqua Romana. 764
Epiphanius. 770, *em.* 902
Epiſtola ad Corinthios. 369
Epiſtola D. Petri. 388
Epitome Livii. 497, 518
Etymologicum Magnum. 400
Etymologicum ineditum. 358, 369
Euagrius. 666
Eugeſippus. 878
Eunapius. 231, 387, 388, 886,
Euſebii Hiſtoria Eccleſiaſtica. 16, 20, 148, 381, 423, 604, 638, 677, 681, 684, 687, 688, 692, 710, 779, 798, 810, 853, 875, 889, 895, *em.* 902
Euſebii Chronicon. 389, 635, 768 *bis*, 812, 815, 828, 844, 845, 866, 867, 868, 871, 885, 893, *not.* 399, 864
Euſebii Præpar. Euang. 188, 244, 245
Euſtathius in Dionyſ. Perieget. 305
Euſtathius in Homerum. 202, 205, 206, 223, 230, 238, 278, 279, 358 *bis*, 360, 362, 392, 480, *not.* 281, 466
Eutropius. 594, 639, 646, 784, 903
Excerpta Conſtantini. 434
Excerpta Græca Chronici Euſebiani. 399, 401, 410, 421, 777, 868. 870, 871, *not.* 864
Exodi liber. 369, 445
Ezechiel Propheta. 770, 796
Faſti Siculi. 816, 818
Firmicus. 730
Florus. 435, 677
Fronto. 909
Fulgentius. 224, 838
Galenus. 31, 32, 34, 189, 191, 214, 219, 240, 253, 265, 274, 279, 280, 310, 317, 323, 325, 659, 844, 856, 896, 897, *em.* 310
Gellius. 6, 300; 498, 519, 671
Geographus incertus. 317
Georgius Syncellus. 868
Germanicus, 849

Gieuhari Gloſſarium Arabicum, 347
Gloſſarium vetus defenſ. 88, 89
Gregorius Nazianzenus. 232, 243, 250, 251, 423, 434, 438, 450, 458, 493, 582, 688, 808, 834, *em.* 478
Heliodorus. 86, 132, 134, 259, 261, 382, 411
Heraclides. 278
Hero. 165
Herodianus. 366, 402, 421, 429, 435, 457, 663, 686, 687, 791, 793, 856
Herodotus. 51, 53, 129, 157, 163, 174, 229, 243, 245, 257, 270, 289, 303, 354, 365, 367, 368, 382, 388, 429, 438, 439, 458, 459, 465, 466, 512, 611, 657, 698, 717, 780, 795, 817
Heſiodus. 360
Heſychius. 128, 219, 249, 255, 270, 274, 278, 283, 309, 319, 432, *expl. & ill.* 149, 224, 230, 236, 254, 269, 300, 330, 355, 358, 360, *em.* 206, 283, 318, 321, 375
Heſychius Mileſius. 194
Hierocles. 248, 435
Hieronymus. 61, 240, 297, 332, 346, 355, 372, 500, 553, 706, 707, 732, 751, 770, 771, 822, 834, 837, 869, 874, 878, 893, *em.* 313, *not.* 369, 415
Hilarius. 874
Himerius Sophiſta. 218, 223, 249, *ill.* 362, 479, 481, 728, 891
Hippolytus de Antichriſto. 401
Hirtius. 134, *em.* 901
Horatius. 115, 301, 357, 416, 434, 435, 506, 517, 529, 831, 838, 850
Horus. 245
Hyginus. 236, 345, 354, 408, 826
Jamblichus. 93, *ill.* 258, 299, 370, *em.* 86
Idatius, 836
Jeremias Propheta ill. 336
Ignatii Epiſtolæ. 889
Inſcriptiones veteres. 75, 78, 79, 80, 95, 237, 308, 381, 384, 390, 407, 415, 431, 448, 509, 510, 552, 562, 566, 569, 592, 608, 609, 620, 628, 632, 633, 635, 645, 654 *bis*, 657, 666, 667, *ter.* 668, 669, 671, 674, 681, 691, 692, 694, 695, 697, 700, 704, 709, 710, 715, 717, 719, 724, 725, 726, 727 *bis*, 736, 742 *bis*, 745, 753, 754, 756, 772, 779, 785, 798, 806, 835, 840, 844, 879, *em.* 627, 704, 813, 814
Inſcriptiones ineditæ. 75, 83, 478, 521 *bis*, 611, 687, 696, 698.
Iobus expl. & ill. 371
Johannes Antiochenus. 724
Jornandes. 532
Joſephus. 6, 43, 129, 174, 191, 309, 325, 327, 341, 381, 391, 399, 404, 406, 421, 438, 526, 444, *ill.* 320, 382, 437, 445, 447, 449, 451, 452, 454, 457, 472, 503, 512, 539, 609, 910, 911, *expl.* 618, 619, *ill.* 693, 698, 770, 771, 779, 782, 787, 820. 865, 867, 869, 870, 871, 895, 896 *bis*, 898, *em.* 84, 85, 86, 516, 570, 649, 687
Iſidorus not. 829
Iſidorus Peluſiota. 346
Iſocrates. 384, 421, 438
Itinerarium Burdegalenſe. 777
Julianus Apoſtata. 33, 231, 382, 384, 424, 491, 532, 539, 638, 652, 655, 657, 672, 685, 700, 708, 720, 731, 751, 816, 824, 891
Julius Cæſar. 154, 452, 454, 535, 643, 785, 795, 842, 844, *em.* 85
Juſtinus Martyr. 100, 414, 769
Juſtinus Trogi. 6, 392, 410, 420, 451, 455, 456, 457, 462, 470, 471, 811, 817, 849, 850, 854, *not.* 473
Juſtus Tiberienſis. 447, 865
Juvenalis. 106, 160, 327, 368, 414, 471, 665
Lactantius. 712, 718
Lampridius. 37, 132, 138, 402, 424, 448, 449, 602, 614, 626, 632, 658, 665, 669, 675, 699, 716, 720, 725, 731, 741, 745, 753, 775, 858, *em.* 422
Latinus Pacatus. 741

Liba-

Libanius. 25, 168, 229, 231, 365, 367 *bis*, 677, 981, 684, 700, 708 *bis*, 807, 808, 809, 839, *not.* 374, 752
Livius. 12, 14, 60, 70, 119, *ill.* 181, 312, 342, 343, 388, 406, 413, 436, 440, 441, 442, 451, 470, 472, 476, 499, 509, 512, 518, 522, 526, 534, 535, 539, 543, 546 *bis*, 552, 554, 558, 573, 576, 586, 610, 613, 635, 664, 671, 672 *ter*, 673 *bis*, 674, 704, 734, 737, 742, 782, 784, 786, 789, 795, 799, 801, 810, 848 *bis*, 850, 889, 911, 913, *em.* 84, 478, 514, 515, 894
Lucanus. 126, 203, 392, 408, 437, 457, 557, 719. *em. in Add.*
Lucianus. 38, 47, 48, *ill.* 75, 173, 174, 175, 176, 177, 180, 190, 191, 197, 199, 223, 225, 281, 309, 311, 381, 382, 383, 386, 392, 394, 397, 398, 399, 418, 456, 457, 458, 461, 468, 469, 520, 529, 569, 657, 725, 780, 894, *em.* 86, 176, 469, 904,
Lucretius. 100, 101, 226, 240, 345
Lutatius. 364
Lycophron. 128, 239, 242
Machabaeorum Scriptor ill. 134, 388, 451, 471, 782, 865
Macrobius. 175, 257, 392, 401, 435, 509, 523, 542, 563, 733, 788
R. Maimonides. 240, 251, 328, 331, 446
Manilius. 117, 126, 385, *ill.* 210, 241, 281, 414. *expl. & ill.* 642, 643, 657
Marcellinus Comes. 602, 632, 687, 824, 845, 912
Marius Victorinus. 73
Marmora Arundelliana. 53, 77, 221, 308, 398, 409, 593, 668
Martialis. 136, 137, 395, 420, 621, 664, 717, 733, 746, *expl.* 762, 763.
Martianus Capella. 218, 299, 748
Matthaei Euangelium ill. 782
Maximi Scholia ad Dionyſ. vulgo Areop. 700
Mela. 156, 299, 462, 782, *em.* 901, 906
Menandri Excerpta. 401, 431
Memnon. 77, 246, 409, 433, 464, 490, 895, *em.* 410
Monumentum Adulitanum. 381, 405
Moſchopulus, 325
Moſchus Sidonius. 64
Nazarii Panegyricus. 826
Nicander. 173, 189.
Nicephorus. 668
Nicephorus Bryennius. 77, 436, 447, 605, 680, 684, 685, 732
Nicetas. 373, 605
Nicolaus Damaſcenus. 31, 434, 472, 526, 750
Nonni Dionyſiaca. 241, 351
Notitia Imperii. 778, 798
Novella Juſtiniani. 435, 604, 605, 677, 704, 728, 813, 815, 817, 880, 885, 886
Olympiodorus. 668
Oppianus. 160, 164, 166, 202, 423
Optatianus. 727
Oribazius. 274
Origenes. 175, 198, 230, 243, 299, 354, 655, 657
Oroſius. 639, 686, 810, 818
Orpheus. 269, 297
Ovidius. 19; *ill.* 43, 96, 118, 181, 182, 187, 193, 213, 346, 390, 395, 459, 529, 607, 608, 610, 638, 717, 718, 726, 763, 838, 849, 896, 902, *defenſ.* 278, *em.* 84
Palephatus. 212, 240.
Panegyrici veteres. 390, 391, 747, 814
Pauſanias. 6, 8, 10, 12, 14, 44, 68, 85, 154, 171, 172, 183, 194, 197, 366, 391, 408, 409, 532, *ill.* 200, 236, 237, 250, 271, 300, 351, 355, 647. 653 *bis*, 654, 674, 716, 743, 784, 890, 914, *em.* 478
Perſius. 179
Petronius. 15
Petrus Chryſologus. 362
Philo. 240 *bis*, 384, 390, 402, 416, *ill.* 442 *bis*, 453, 519, 678, 716, 729, 732, 821

Philo Biblienſis. 1 8
Philoſtorgius. 195, 210, 601, 640, 668 *ter*, 680, 682, 832, 837, 891, *not.* 895, *em.* 901, 904, 905 *bis, & in Adden.*
Phlegon Trallianus. 217, 239, 411
Photius. 286, 309, 346, 698, 783
Pindarus. 386, 435, 466, 643, 744, 790, 891
Plato. 73, 100, 112, 179, 221, 232, 345, 439, 512, 513, 721
Plautus. 155, 452, 531, 849
Plinius. 10, 14, 31, 33, 34, 35, 36, 46, 60, *ill.* 131, 132, 135, 137, 138, 146, 148, 154, 157, 158, 161, 162, 168, 171, 173, 180, 181, 192, 193, 195, 201, 203, 211, 214, 216, 227, 243, 245, 246, 253, 272, 273, 279, 282, 283, 285, 291, 292, 301, 302, 303, 310, 312, 319, 320, 325, 328, 329, 331, 335 *bis*, 339, 395, 480, 485, 486, 535, 665, 728, 767, 777, 784, 889, 890, 895, *not.* 130, 157, 193, 315, 331, 768, 895, 911, *not. in Adden. em.* 205, 321, 487, 769, 902, 903, 904, 906
Plinius Jun. 33, 34, 37, 97, 196, *ill.* 99, 288, 426, 462, 463, 490, 541, 570, 606, 622, 623, 671, 672, 699, 722, 726, 732, 736, 739, 742, 767, 783, 799, 804
Plutarchus. 6, 31, 34, 52, 87, 122, 127, *ill.* 175, 183, 184, 189, 195, 213, 217, 239, 259, 260, 261, 287, 289, 300, 301, 304, 317, 329, 330, 338, 343, 348, 349, 354, 355, 362, 366, 379, 381, 384, 390, 395, 396, 397, 400, 401, 404, 427, 431, 433, 434, 438, 442, 448, 456, 459, 469, 472, 473, 474 *bis*, 504, 509, 510, 515, 520, 524, 526, 530, 531, 536, 538, 540, 550, 656, 737 *bis*, 806, *not.* 58, *em.* 84, 515
Polybius. 99, 304, 581, 386, 409, 413, 438, 440, 469, 572, 705, 782, *ill.* 312, 342, 348, 382, 388, 529, 539, 586, 598, 734, 762, 783, 784, 787, 788, 795, 887, *em.* 85 *bis*, 313, 478, 817, 903, 905
Pollux. 128, 239,
Polyænus em. 466
Pomponius Feſtus. 357
Porphyrius. 123, 151, 213, 224, 250, 299, 349, 381, 386, 399, 401, 593, 652, 790
Priſcus Rhetor. 423
Proclus. 213, 286
Procopius ill. 6, 10, 229, 423, 427, 452, 460, 583, 603, 627, 630, 672, 676, 677, 679, 684, 688, 700, 717, 718, 731 *bis.* 733, 751, 770, 771, 772, 774, 775, 778 *ter*, 802 *bis*, 810, 816, 831, 833 *bis*, 838, 858, 886 *bis*, *expl.* 21, *em.* 87, 91
Propertius. 184, 285, 351
Proſper. 415
Proverbiorum Sacrorum liber. 450
Prudentius. 25, 607, 656, 820
Pſalmi Davidis. 179, 243
Ptolemæus. 571, 767, 786, 845, 890, 898, *em.* 313, 901, 902, 903, 904, 905
Ptolemæus Hephæſtio. 236, 241, 290, 296, 365
Pulvis Aromaticus. 450
Quintilianus. 76, 78, 79, *ill.* 82, 93, 99, 115, 341, 518, 533, 563, 797
Remigius. 103
S. Rufus. 880, 893
Rutilius. 416
Salluſtius. 38, 441, 453, 499, 845
Samariticum Pentateuchum. 369
Sanchoniaton. 64
Scholiaſtes Apollonii Rhodii. 223, 346, 383, 465, 482, 638
Scholiaſtes Arati. 220
Scholiaſtes Ariſtophanis. 254, 458,
Scholiaſtes Euripidis. 179, 218, 360, 382
Scholiaſtes Heſiodi. 219
Scholiaſtes Homeri em. 358
Scholiaſtes Horatii. 357
Scholiaſtes Juvenalis. 157
Scholiaſtes Pindari. 278, 280, 492, 745, 902
Scholiaſtes Theocriti. 317, 406, 407
Scylax. 313, 780, *em.* 903,
Seneca Philoſophus. 20, 426, 531, 673, 714, 794, 812, 849

Seneca

Seneca Tragicus. 111, 118, 434, 471, 617, 618, *ill.* 651, 826, 840
Septuaginta Interpretes. 369, 445, 776
Servius. 60, 119, 126, 144, 183, 187, 188, 192, 196, 223, 354, 394, 397, 401, 416, 509, 583, 655, 671, 695, 718, 788, *not.* 296, 368, 543, 563, 732
Sidonius Apollinaris. 184, 434, 435, 437, 601, 731, 736, 765
Silius Italicus. 84, 236, 304, 437, 532, 535, 650
Socrates Hiſt. Eccl. 561, 627, 657, 700, 731, 741, 686, 809, 837, 896 *bis*, 899, *ill. in Adden. em.* 901, 905
Solinus. 245, 311, 323. 909, *not.* 135
Sozomenus. 638, 837, 892, 894, 897, 904, *not.* 893
Spartianus. 144, 213, 551, 645, 699, 701, 702, 715, 743, 749, 754, 749, 754, 804 *bis*, 805, 812, 822, 824, 825, 827, 844, 849. *em.* 656, 663
Statius. 273, *ill.* 317, 488, 544, 578, 650, 686, 717, 729
Stephanus Byzantius. 77, 89, 194, 202, 225, 238, 270, 272, 279, 285, 286, 313, 408, 467, 889, 896, 897, 898, *ill.* 61, 217, 230, 236, 289, 279, 312, 465, 466, 480, 529, 744, 785, 890, 908, 910, 911, 913, *not.* 383, 770, 844, 910, 911, 912, *em.* 74, 149, 176, 269, 357, 465, 478, 615, 786, 855, 901, 902, 903. 904 *bis*, 995, 996 *bis*, 907
Strabo. 6, 22, 61, 62, 71, 87, 136, 149, 151, 345, 359, 368, 381, 382, 438, 526, 532, 561, *ill.* 127, 156, 162, 173, 189, 201, 202, 206, 212, 214, 217, 230, 237, 246, 253, 264, 268, 282, 314, 325, 327, 341, 375, 442, 443, 451, 460, 463, 464, 468, 478, 482, 488, 490, 528, 566, 611, 697, 766, 767, 780, 781, 782, 783, 784, 789, 790, 791 *ter*, 792, 793, 797, 828, 829, 871, 878, 879, 880, 883, 884, 887, 889, 890, 894, 903, *expl.* 479, 480, 908, 911, 914, *em.* 150, 207, 305, 351, 902 *bis*, 904, 905
Suetonius. 10, 29, 36, 97, 116, 126, 216, 396, 471, 508, 513, 517, 526, 533, 534, 577, 579, 608, *ill.* 126, 208, 426, 525, 609, 611, 612, 613, 620, 635, 650, 661, 671, 671, 672, 673, 678, 699, 701, 705, 715, 720, 722, 733, 738, 739, 761, 784, 798. 803, 811, 813, 841, 844, 855, 857, *not.* 778
Suidas. 56, 144, 171, 175, 176, 225, 254, 257, 334, 350, 878, *em.* 351
Sulpitius Severus. 638, 688, *not.* 683, *em.* 904
Symmachus. 11, 100, *ill.* 121 *bis*, 148, 420, 544, 550, 553, 578. 674, 714, 723, 726, 731, 732, 741, 798, 849, 853
Syneſius. 258, 344, 423, 685
Syriaca Verſio Bibl. 369, 776
Tabula Peutingeri. 890, 905, 909, *em.* 903, 904
Tabula Paſchalis Bibl. Vaticanæ. 686
Tacitus. 17, 95, 97, 99, 102, 111, 118, 398, 416, 429, 497, 498, 510, 518, 519, 534, 538, 550, 610, 911, *ill.* 119, 120, 213, 230, 412, 422, 437, 449, 453, 515, 517, 526, 530, 559, 563, 564, 565 *bis*, 570, 577, 579, 604, 606, 610, 613, 629, 630, 645, 650, 661, 666, 668, 669, 671, 673, 674, 676, 686, 690, 691, 695, 699 *bis*, 701, 703 *bis*, 705, 709, 711, 713, 719, 723, 727, 733, 734, 738 *bis*, 739, 761, 781, 782, 783, 798, 804, 815, 816, 822, 833, 840, 841, 842, 143 *ter*. 844, 846, 847, 849, 851, 852, 854, 855, 857, 867, 878, 881, 894, *expl.* 805. *not.* 797, *em.* 168, 704, 795, 843, 903
Talmud. 136, 271, 301 *bis*, 324, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 773
Terentianus. 290
Terentius ill. 531
Tertullianus. 10, 13, 16, 67, 243, 282, 283, 349, 402, 435, 458, 517, 556, 603, 610 *bis*, 614, 624, 643, 657, 686, 697,

697, 727, 731, 732, 740, 772, 796, 838, 844, 848, *em.* 283
Themiſtius. 133, *ill.* 442, 488, 680, 707, 717, 720, 748, 875, 913
Theocritus. 407
Theophraſtus. 254, 257, 260 *bis*, 270, 301, 302, *bis.* 303, 304, 305, 308, 310, 311 *bis*, 320, *ill.* 275, 276, 280, 283, 291, 292, 296, 299, 312 *bis*, 319 *bis*, 333, 335, 337, 315, 316, *em.* 311, 321
Theophylactus Simocatta. 212, 213, 379, 383, 390, 411, 423, 432, 842
Thucydides. 96, 172, 217, 452, 512 *bis*, 790, 799, 814
Tibullus. 850
Trebellius Pollio. 595, 636, 737, 739, 807, 845, *not.* 596
Tzetzes. 254
Valerius Flaccus. 163
Valerius Maximus. 95, 96, 98, 181, 390, *ill.* 440, 498, 507, 509, 514, 521, 523, 536, 574, 734, 738, 742
Varro. 848
Vegetius. 672
Velleius Paterculus. 498, 504, 607, 609, 610, 643, 670, 673, 674, 699, 713, 782, 828, 849
Veterinæ rei Scriptores. 809
Victor Tununenſis. 687, 845
Virgilius. 60, 118, 187, 228, 229, 285, 291, 292, 304, 359, 395, 398, 414, 437, *ill.* 338, 423, 476, 556, 610, 643, 654, 695, 732, 795, 840, 841, 850, 884
Vitruvius. 280, 282, 283, 772
Vopiſcus. 148, 342, 597, 614, 699, 703, 741, 749, 751, 816, 818, 819, 836, 844, 849
Vulcatius. 113, 572
Xenophon. 285, *ill.* 312, 330, 333, 427, 456, 486, 493, 691, 795
Xiphilinus. 469, *em.* 86, *in Adden.*
Zozimus. 526, 591, 595, 680, 706, 838, 852, *em.* 92
Zonaras. 591, 632, 668, 685, 708, 712, 837, *em.* 86, 903

INDEX
CIMELIARCHIORUM,

E quibus Nummi antiqui inediti in his Diſſertationibus citantur, explicantur aût illuſtrantur.

Achillis Harlæi. 287, 317, 378, 403, 408, 447, 563 bis, 898 ſexies, 904. 907, 911

Barberini Cardinalis. 83, 177, 342, 364, 585, 594, 599, 664, 819, 836, 855, 894

Braceſii Abbatis Romani. 181, 582, 592, 612, 712, 797, 827

Buoncompagni Cardinalis. 281, 395, 601, 631, 747, 836

Camilli Maximi Cardinalis. 287, 405, 461, 527, 555, 600, 619, 621, 644, 722, 766, 797, 843, 850, 857

Caroli Patini. 90, 178, 186, 196, 201, 250, 376, 417, 467, 540, 590, 615, 620, 636, 746, 771 bis, 772, 777, 887, 889, 890, 891, 894, 896 bis, 899 bis, 902 bis, 903 bis, 904, 905, 907, 910, 912, & in Adden.

Chigii Farneſii Principis. 356, 425, 888

Chriſtinæ Reginæ. 43, 53, 54, 59, 61, 79, 81, 85, 107, 166, 167, 175, 176, 186, 199, 210, 222, 230, 238, 241, 246 bis, 249, 286, 295, 300, 312, 338, 339, 349, 366, 385, 393, 395, 414, 417, 444, 450, 464, 474, 476, 479, 483, 484, 491 ter, 512, 529, 561, 568, 591, 592, 597, 598, 599 bis, 601 bis, 615, 616, 619, 623, 624 bis, 625, 626, 629, 634, 636, 637, 639, 642, 649, 654, 656, 658, 664, 667, 693, 705, 743, 745, 747 bis, 753, 766, 767, 768 bis, 769, 772, 776, 778, 779, 787, 788 bis, 789, 790, 793, 794, 796, 820, 825, 126, 829, 830, 835, 836, 840 bis, 844 bis, 845, 848, 849, 854 bis, 857, 870, 879, 883 ter, 885, 887, 888, 889 ter, 890, 894 bis, 896, 898, 899 bis, 902 bis, 904, 905 bis, 907 quinquies, 909 bis, 912 bis.

Collegii Claromontani Pariſienſis. 69, 187, 247, 416, 475, 483, 617

Durlacenſis Marchionis. 181, 868, 875

Fabritii Peireski, *vid.* Achillis Harlæi.

Feliciæ Rondanini. 42, 584, 612

Franciſci Gottifredi Equitis Romani. 242, *vid.* Chriſtinæ Auguſtæ.

Gaddi Florentini Patritii. 425

Galliarum Regis. 69, 75, 183, 185, 186, 188, 221, 229, 262, 312, 338, 376, 383, 385, 412, 417, 491, 555, 570, bis 593, 601, 607, 615, 616, 618, 619, 620, 629, 640, 652, 653, 687, 693, 718, 724, 728, 746, 747, 750, 753, 766, bis 767, 768, 775, 779, bis 782, 785, 794, 819, 830, 844, 850, bis 864, quater. 874. 884, 885 ter, 887, 889 bis, 892 bis, 897 bis, 898 bis, 903, 904

Joachimi Camerarii. 56, 127, 244, 377, 786

Joh. Baptiſtæ Colberti. 80, 396, 418, 602, 618, 634, 646, 750, bis 837, 853, 870, 917

Leonardi Agoſtini. 185, 199, 591, 638, 837, 859

Leopoldi Cæſaris. 591 bis, 636, 640, 654, 705, 744

Leopoldi Medicei Cardinalis. 460, 551, 600, 612, 646, 649, 651, 700, 711, 721, 750, 756, 788, 830, 838, 849

Lomeniani, *vid.* Caroli Patini.

Medicei, ſeu Magni Ducis Etruriæ. 56, 57, 59, 75, 83, 85, 90, 120, 125, 127, 132, 145, 161, 167, 173, 175, 183, 185, 186, 188, 191, 196, 200 bis, 210, 213, 220, 224, 226, 229, 238 bis, 241, 245, 250, 261, 262, 267, 269, 270, 295, 300, 308, 309, 335, 336, 339, 364, 366, 376, 379, 395, 401, 402, 403, 407, 414, 425, 447, 454, 455, 467, 468, 473, 475. 477, 480, 486, 512, 561, 568, 572, 573, 591, 598, 599, 601, 607, 621, 622 bis, 623, 635, 641, 642, 644 bis, 646, 653, 658, 662, 692 bis, 693 ter, 695, 721, 727, 743, 746, 771, 773, 778, 783, 784, 789, 791 bis, 792, 793 ter, 794 bis, 811, 818, 822, 826 bis, 858, 864, 865, 867 bis, 870, 872, 576, 883, 885 bis, 889 bis, 890, 295, 896 bis, 898, 899 ter, 902, 903 bis, 904 bis, 905, 906, 908, 909, 910 bis, 912, 914

Mutinæ Ducis ſeu Eſtenſis. 646, 656

Palatini Electoris. 59, 72, 127, 144, 175, 219, 220, 222, 277, 308, 366, 382, 407, 409, 443, 477 bis, 600, 820, 641, 681, 711 bis, 730, 793, 866, 867 bis, 873, 906

Parmæ Ducis ſeu Farneſiani. 242, 401, 590, 601, 612, 623, 635, 844

Petri Seguini. 52, 53, 54, 55, 81, 82, 120, 124, 143, 144, 185, 198, 239, 241, 350, 355, 386, 402, 405, 425, 426, 462, 467, 492, 554, 562, 563, 592, 599, 600, 601, 609, 611, 615, 625, 635, 637 bis, 640, 641, 659, 684, 724, 743, 744, 766, 768, 769, 773, 774. 775, 786, 788, 789, 819, 828, 832, 883 bis, 886, 888, 897, 898

P. Sevii. 61, 75, 418, 634, 767, 772, 775, 818, 869, 871, 877, 883, 885, 897, 907, 910, & in Adden. bis.

Pyrrhi Ligorii. 190, 230, 286, 634, 727, 728, 766, 768, 769, 907

Thomæ Chiffletii. 488, 702

NOT. Cimeliarchii Lomeniani ſeu Caroli Patini, item P. Seguini deſcriptos Nummos jam exſtare in Gazâ Chriſtianiſſimi Galliarum Regis. Præter eos, qui aliunde ſeu ex libris Antiquariorum Phil. Parutæ, F. Urſini, Jo. Triſtani Sanctamantii &c. adducuntur paſſim aut enarrantur.

INDEX

Regum & Illuſtrium Græcorum & Barbarorum, quorum Nummi citantur aut illuſtrantur.

** Indicat quorum Icones in hoc opere exhibentur.*

Abderas. Pag. 41
Abgarus. 86, 421, 422, 829
Agathocles. 396, 469
Ageſilaus. 40
* Agrippa Junior. 444, 864
Alaricus. 41
Alcæus. 42
Alexander Epirota. 396
* Alexander Magnus. 343, 344, 344, 346
* Amaſtris. 464
Amilcar. 41
Amyntas. 344
Anacreon. 402
Antigonus Gonates. 402
* Antigonus Tutor. 366, 394
Antiochus Deus. 403
Antiochus Deus Nicephorus. 376, 403
Antiochus Dionyſus. 397, 399, 401
Antiochus Deus Epiphanes. 387
Antiochus Epiphanes Magnus. 420
Antipater. 40, 367
Aratus. 528
Archelaus. 40
Archimedes. 42
Archytas. 42
* Aretas. 336, 583
Ariarathes. 442, 863
* Ariobarzanes Philoromæus. 439, 863
* Arſaces Euergetes Philellen. 425
* Arſaces Epiphanes Philellen. 425
Arſinoe. 404
Arſinoe Philadelphi. 409
Aſander. 461, 462
Athalaricus. 40
Attalus Bianoris.
Attila. 41
Battus. 384
Berenice. 404
Bocchus. 574
Byzas. 41, 854
* Caſſander. 85. 473
Charondas. 24, 370
* Chryſippus. 528
Cicero. 42
Cleopatra Antiochi Grypi mater. 409
Cleopatra M. Antonii. 385, 409, 433
Cotys. 467
Cuma. 41
Cyzicus. 43
Demetrius Deus Nicator. 85, 376, 378, 403
Demetrius Deus Philadelphus. 378, 403
Demetrius Deus Philopator. 378, 403
* Demetrius Philometor Callinicus. 377
* Demetrius Poliorcetes. 365, 379
* Demetrius Soter. 379
Dionyſius. 276, 477
Docimus. 41, 884
Euclides. 42
Eurypylus. 479, 658
Gelon. 470
Hector. 41
Herodes Ethnarcha. 447
Herodes Philoclaudius. 443
Hidrieus. 40, 474
Hiero. 490
Hieronymus. 396
Hildericus. 40
Hippocrates. 42
* Homerus. 487, 491
Jotape. 41
Juba. 40, 641
Jugurtha. 474
Lycurgus. 42
Lyſimachus. 348, 364, 467
Mannus. 442, 829
Mauſolus. 40
Menander. 40
Mithridates Euergetes. 460
Mithridates Eupator. 460
Nemauſus. 42
Nicomedes Epiphanes. 391
* Ovidius Naſo. 42
Pergamus. 41, 883
Perſeus. 40
Pexodarus. 40
Pharnaces. 40, 460
Phædra. 41
Philippus Euergetes Philadelphus. 378
Philippus Pater Alexandri. 344
Philippus penult. Maced. Rex. 344
Philetærus. 468
Philiſtis. 41
Phthia. 41
Pittacus. 42
Polemo. 829
Pollio. 43
Polydorus. 40
Pruſias. 40

Prole-

Ptolemæus Auletes. 392
Ptolemæus Ceraunus. 392
Ptolemæus Hierax. 392
• Ptolemæus Philadelphus. 404
Ptolemæus Phyſcon. 392
• Ptolemæus Soter. 404
• Ptolemæus Cyrenarum Rex. 564
Pyrrhus. 396
Pythagoras. 491
Rheſcyporis. 85, 467
Rhodope. 85
Rhœmetalces. 86, 467, 829
Sappho. 41
Sauromates. 462, 463, 829
Seleucus Callinicus. 477
Seleucus Epiphanes Nicator. 375
Seleucus Soter. 365, 392
Seuthys. 467
• Smyrna. 41, 492
Solymus. 41, 478
Soſander. 41
Taras. 41
• Tigranes. 391, 454
Tmolus. 41
Tomus. 41, 883
• Tryphon. 349, 450
Vologeſes. 40, 86, 391, 425
Zaleucus. 42

Gentium ſeu Familiarum Romanarum.

• ACilia. 174, 535
• Accoleia. 502, 525
Æbutia. 551
• Æmilia. 80, 336, 498, 505, 519, 520, 559, 574, 578, 582, 583
Afrania. 71
Alliena. 523
Antia. 535
Antiſtia. 504
Antonia. 505, 511, 522, 535, 540, 558, 559, 583
Apronia. 555
Aquillia. 524
Arria. 91, 522
Atia. 526
Atilia.
Axſia. 79
Betiliena. 91, 523
Bœbia. 80, 91
• Cæcilia. 237, 498, 507, 510, 519, 521, 556, 560, 574
Cæcina. 523
Cæſennia. 570
• Calpurnia. 503, 519, 522, 536, 546
• Caninia. 578
• Cariſia. 167, 217, 522, 553, 559
• Caſſia. 498, 521, 538, 577, 579, 583
Ceſtia. 574
• Claudia. 498, 503, 505, 515, 734, 558, 582
• Ceſtia. 567, 568, 574
Cocceia. 578
• Cœlia. 80, 541, 579
• Cominia. 563
• Conſidia. 521, 577
Coponia. 522, 535
• Cornelia. 79, 91, 498, 505, 520, 526, 530, 541, 553, 558, 574
Cornuficia. 535
Coſſutia. 223
Crepuſia. 502
Curiatia. 522
Didia. 522, 588, 578
Domitia. 514, 517
Durmia. 502, 577
Egnatia. 79. 526
Egnatuleia. 502
Eppia. 574
• Fabia. 498. 514, 526
Fabrinia. 502
• Fannia. 548
Farſuleia. 502
Flaminia. 552
Fonteia. 160, 558
Furia. 498, 524
Gallia. 538
Gargilia. 573
Gellia. 503
Hoſtilia. 536
• Julia. 78, 498, 505, 535, 575, 584
• Junia. 498, 524, 528, 544, 551, 583
Labiena. 523, 526
• Licinia. 80, 345, 550, 575, 576
• Livineia. 535, 545
• Lollia. 545, 575, 578, 584
Lucia. 519
Lucretia. 524, 538
Mæcilia. 519
Mævia. 502
Manilia. 536
• Manlia. 498, 525, 529, 543
Marcia. 45, 53, 80, 525, 536, 582
• Maria. 554
• Memmia. 536, 543, 575
Meſcinia. 91
Mettia. 535
Mincia. 502
Minucia. 558
Mucia. 577
Munatia. 550
Muſſidia. 502, 578
Nævia. 528

Naſidia. 80
Norbana. 366, 523, 574
Numonia. 525, 558
Ogulnia. 55
* Papia. 354, 535, 578, 579
Papiria. 498, 567
Petillia. 529, 577
* Pettonia. 222, 224, 534, 556, 557
Pinaria. 524
* Plancia. 548, 565
Plotia & Plautia. 80. 812, 588
Poblicia. 524, 560
* Pompeia. 228, 337, 527
Pomponia. 525, 536
* Porcia. 498, 579, 580
Procilia. 354, 535
Quinctia. 598
Renia. 502
Roſcia. 354, 535
Scribonia. 578
Sempronia. 80, 505, 538
Sepulia. 502
Servilia. 80, 46, 507, 547, 575
Sexſtia. 549
Sextia. 78, 502, 549
Soſia. 502
Statia. 516
Statilia. 556
* Sulpitia. 498, 503, 511, 515, 516, 578
* Tarquitia. 538, 564
Tituria. 534
Trebania. 502
Tullia. 502
* Valeria. 91, 126, 498, 542, 545, 557, 558
Ventidia. 502
Vettia. 534
Vibia. 535
Vinicia. *581
Vipſania. 519
Voconia. 525
Incerta. 337

Auguſtarum, Tyrannorum, aut cæteroquin ad Hiſtoriam Auguſtam ſpectantium, præter Imperatores.

AChilleus. Pag. 599
Ælia Flaccilla. 640
Æliani. 599
Ælia Vetina. 640
* M. Agrippa. 642
* Agrippina Germanici. 604, 612, 613
Agrippina Claudii. 510, 612, 615
Alexander Tyrannus. 380, 600
Alectus. 599
Alexander M. Antonii & Cleop. Fil. 641
Amandus. 599
Annia Fauſtina. 629
* Antinous. 652, 653, 654, 656
Antonia Avia Caii. 510, 604, 609
* Antonia Claudii Fil. 647
M. Antonius. 583
M. Antonius M. Anton. & Fulviæ Fil. 641
Britannicus. 647, 648, 649
Cænis Veſpaſiani Concubina. 620
* Cæſario juxta quoſdam. 642
Cæſar Domitiani Fil. 650, 664
Caius & Lucius Auguſti Nepotes. 640, 644, 663, 669
Caii tres Sorores. 612
P. Carvitius Marinus. 591, 592
Carauſius. 599, 600
Claudii Liberi. 646
Cleopatra. 385
Clodius Macer. 590
Conſtantina. 92, 604, 640
Cornelia Paula. 629
Cornelia Supera. 636
Criſpina. 610, 626
* Criſpus. 681, 682
Delmatius. 91, 600, 601
Didia Clara. 604, 626
Domitia Longina. 510, 620
* Fl. Domitilla. 51, 619, 620
* Domitius Domitianus Tyran. 599
Druſus privignus Auguſti. 644
Druſus Tiberii. 641, 646
Druſi gemelli. 646
Druſilla. 612
Eudoxia. 46
Euphemia. 640
* Fauſtina Mater. 510, 623, 624
* Fauſtina Filia. 510, 623, 625
Firmius. 599
Firmus. 599
* Flavia Fauſta Maxima. 638, 639
Galerius Antoninus. 658
Galeria Valeria. 638
Galla Placidia. 640
Germanicus. 644
Glycerius. 602
Hadriani Parentes. 651
Hannibalianus. 601
Helena Conſtantini mater. 46, 604, 638
Herennia Etruſcilla. 635
Herennianus. 597
* Herennius Etruſcus. 522, 593
Honoria. 640
Hoſtilianus. 592
Julia Auguſta ſeu Livia. 416, 510, 606
Julia Auguſti F. 607
Julia Agrippina. 612

Julia Aquilia. 629
Julia Domna. 626
Julia Donata. 636
Julia Mœſa. 604
Julia Mamæa. 604
Julia Paulla. 629
Julia Procla. 637
Julia Soæmias. 92, 604, 629
Julia Titi. 604, 621
Juliani Tyranni. 599
C. Julius Valens Tyrannus. 600
Leontia. 640
Liberi Aug. de Commodi liberis. 659
Livia *vid.* Julia Auguſta.
* Lucilla. 625
Magnia Urbica. 638
Manlia Scantilla. 626
* Manellus. 641
Mania Otacilia. 92, 510, 635, 721
Mania Amazonia Commodi. 626
Marcius Tyrannus. 591
Mariniana. 636
M. Martinianus. 600
Matidia. 92, 604, 622
* Meſſalina. 510, 616
Nepotianus. 601
* Nero & Druſus Germanici liberi. 645, 646
Octavia ſoror Auguſti. 611, 612
* Octavia Neronis uxor. 617, 619
Odenathus. 91
Paulina. 632, 633
* Peſcennius Niger. 590, 591
Plautilla. 629
Plotina. 510, 622
Sabina Hadriani. 510, 623
* Sabina Poppæa. 616, 617
Sabinia Tranquillina. 92, 510, 634
Salluſtia Barbia Orbiana. 631
Salluſtia Herennia Barbia Orbiana. 635
Saloninus Valerianus. 596, 659
Sebaſtianus Tyrannus. 601
Severina. 638
Severus Hoſtilianus. 591
Statilia Meſſalina. 619
Theodebertus. 602
* Fl. Theodora. 639, 721
Theodora Quotiniani. 641
Tiberius è xxx Tyrannis. 601
Timolaus. 597
Titiana Pertinacis. 626
* Trajanus Pater. 651
Valerianus Cæſar. 596
Valeriani Juniores. 659
Valens Hoſtilianus. 593
Verus Cæſar M. Aurelii F. 658
Veſpaſia Polla Veſpaſiani Mater. 620
Veſpaſiani Liberi. 650
Vetranio. 91, 601
Vhaballathus. 597, 598
Victoria. 636, 719
L. Vitellius Pater. 650, 736
* Vitellii Liberi. 649
* Zenobia. 636, 637

I N D E X

Vocum Orientalium Hebr. Talmud. Syr. Chald. Arab. quæ in his Diſſertationibus obiter illuſtrantur ac explicantur.

العرقة cibus è butyro & dactylis. p.330

אצטרובלין Strobilus. 271

اشا Palma humilis. 302

בהמות Hippopotamus, Bocharto Elephas. 132

بلوسيطن Balauſtium. 274

גמלא פיתא Camelus volans. 136

גריפו Gryphes. 234

غزال Gazella, dama Africana. 156

דקל & דקלא Palma. 324

ذقل idem, *item* pars Arabiæ. 316, 324

ذو القرنين Bicorniger Alexander. 347

הפוך gemma, ſtibium, nigredo oculorum. 371, 372

وقل Palma humilis. 302

חמר & חמרא vinum. 331

חמר turbare, incaleſcere. *ibid.*

חן feſtum. 446

חצב Hedera, Palma. 327

חער עמרא Meſſis manipulorum. 445

טטר אמולין Tetramulis, quadrigæ mularum. 320

ירוד draco. 278

כר ovinum genus, כרים Aries bellicus. 354

كحل ſtibium, nigredo. 372

جلنار flos agreſtis punicæ. 274

مقل palma pumila. 305

موخق cibus è butyro & dactylis. 330

נכל & كحل ſelegit. 330

נקלס *Nicolai* de palmulis ſeu placentis. 329

סוח natare, rigare. 320

סוס אדם ἱπποκένταυρος ſeu Centaurus. 240

סכה antrum, ſpelunca. 150

ספירת העומר numerus manipuli. 445

פיטין & פטן dives pecorum. 306

צנין palma humilis. 302

קרייטא Caryota, nucalis palmula. 329

קרייטי vinum. 331

קציר meſſis triticea. 445

קרן cornu, corona, ſplendor. 368, &c.

قرون circus demiſſus ſeu tortus. 368

קשב palma præſtantiſſima. 333

ראם monoceros, Capra. 146, 147

רגל & רגלא feſtum majus. 446

رعل & راعل palma mas, dactyli viles. 303, 316

שבעית ſeptimana, Pentecoſte. 445

שוחא foſſa. 319

שהה & שוח deprimere. *ibid.*

שיר canticum. 224

שכר ſicera, vinum. 331

سكر ebrius fuit, inebriavit. 331

سقر rigare, *item* palmas colendas dare. 320

سقر nubes, palma. 320

שרר principatum tenere. 301

תכלא Tacla. 325

تمر dactyli ſicci, tragema. 325

INDEX
GEOGRAPHICUS

Regionum, Urbium, Montium, Fluminum, quæ præferunt Nummi antiqui in hoc Opere adducti aut illuſtrati.

Ἀβδηριτῶν *Abdera.* 907
*Ἀβωνοτειχειτῶν *Abonoteichus.* 166, 176, 177
Ἀγκυρανοῖς & Ἀγκύρα *Ancyra.* 77, 386, 652
Ἀγυριναίων *Agyrina.* 357
Ἀγχιαλέων *Anchialus.* 185, 777
Adiabene. 834
Ἀδικηνῶν. 898
Ἀδράμνων *Adramna.* 903
Ἀδραμυτήνων *Adramytus.* 908
* Ἀδριανοθηρειτῶν *Hadrianothiras.* 654, 656, 917
Ἀδριανοπολιτῶν *Hadrianopolis.* 186
Ἀδριανῶν πρὸς Ὄλυμπον *Hadrianum ad Olympum.* 894
Ægyptos. 215
Ἀθηναίων & Ἀθηναίων *Athenæ.* 72, 272, 384, 793, 908
Αἰζανειτῶν *Æzana.* 54
Αἰζανιτῶν & Αἰσανιτῶν. 907
Ἀκαρνανῶν *Acarnanenſes.* 359
* Ἀκμονέων *Acmone.* 615, 907
Ἀκράγας *Agrigentum.* 84
Ἀκρασιωτῶν *Acraſus.* 898
Ἀκτίων *Actium.* 123
Ἀλαβανδέων *Alabanda.* 644, 647
Ἀλαίων Κιλίκων *Alæ Cilicum.* 230
Alemannia. 750
Ἀλεξάνδρεια & Ἀλεξανδρέων *Alexandria.* 58, 793. *Alexandrea.* 79, 825
Ἀλικαρνασσέων *Halicarnaſſus.* 789
Ἀλινδέων *Alinda.*
Ἀλισαρνέων *Aliſarna.* 196
Ἀμάσια *Amaſia.* 201, 776, 885
Ἀμασίας & Ἀμαζείας. 907, 913
* Ἀμαστρις. 491. Ἀμαστριανῶν. 175, 466, 487, 621
Ἀμισου *Amiſus.* 81, 652, 783, 871, 913
Ἀμφιπολειτῶν *Amphipolis.* 174, 4 6, 621
Ἀναζάρβου *Anazarbus.* 903
* Ἀνδρίων *Andrus.* 170
Ἀγκυρανῶν *Ancyra Phrygia.* 570, 571
Ἀντιοχέων *Antiochia ad Orontem.* 567, 590, 789, 793, 866, 867, 913
Ἀντιοχέων πρὸς Εὐφράτην *Antiochia ad Euphratem.* 889
Ἀντιοχέων Μαιάνδρῳ *Antiochia ad Mæandrum.* 888
Ἀντιοχέων ἐπὶ Ταύρῳ *Antiochia ad Taurum.* 894
Ἀπαμείας, Ἀπαμέων *Apamea Syriæ.* 385, 446, 476, 693, 778
Ἀπαμέων Μάρσυας Κιβωτὸς *Apamea Phrygia.* 890
Ἀπαμείας πρὸς Μαιάνδρον *Apamea ad Mæandrum.* Eadem. 306, 888
Ἀπολλωνιατῶν. 908
Ἀπολλωνιατῶν πρὸς Ρυνδάκῳ *Apollonia ad Rhyndacum.* 889
Ἀπτεραίων *Aptera.* 226
Arabia. 135, 335, 777, 827, 835
Ἀργαίου *Argæus mons.* 892
Ἄργιλος *Argilus.* 913
Ἀρισβέων *Ariſba.* 907
Ἀρκάδες *Arcades.* 653
* *Armenia.* 830, 831, 834, 835
Ἀρμοσατηνῶν *Armoſatta.* 903
Ἀσίας *Aſia.* 188, 825, 827, 828, 887
Ἀσιβέων *Aſiba.* 898
Ἀσκαλωνιτῶν *Aſcalon.* 868, 908
Aſſyria. 834

Αττα-

Ἀτ{τ}αείτων *Atta.* 898
Αὐγουστᾶς Τραιανῆς *Auguſta Traiana.* 771, 772
Africa. 825,827
Ἀχαιῶν *Achaia.* 411,652,827
Babylonia. 834
Βασηρέων. 898
Βειθυνιέων *Bithynium.* 652,653
Βειθυνίας *Bithynia.* 825,827,885
Βηρυτὸς *Berytus.* 444
Βητηῤῥατῶν *Beterra.* 904
Βιατίων. 898
Βιζυηνῶν, Βυζυηνῶν & Βιστλωνῶν *Bizye.* 561,909
Bononia Oceanenſis. 892
Βορυζηνων *Boryza.* 77
Βόστρα *Boſtra.* 777,913
Brettania, Britannicus & Britannia. 843, 909
Brunduſium. 196
Βρυττίων *Bruttium.* 395
Βυβλίων *Byblus.* 76,306
Βυζαντίων *Byzantium.* 201,556,652,794
Γαβαλέων, Γαβαλιτῶν *Gabala.* 306,779, 912
Γαβηνῶν *Gaba.* 898
Γαδαρέων *Gadara.* 306,870,907
Γαδαρειτῶν *Gadara.*
Γάζα, Γαζαίων, Αζίων *Gaza.* 61,869,870
Gallia. 827,846,847
Γέλας *Gelas.* 55,68
Germania. 272,835
Γερμηνῶν *Germe.* 909
Γλαῦκος *Glaucus fl.* 890
Gothi. 831
Γορδηνῶν *Gordium.* 907
Γορτυνίων *Gortyni.* 484
Γυθαίων. 907
Dacia. 727,834
Δαλδιανῶν *Daldiani.* 693
* Δαμάσκου & Δαμασκηνῶν *Damaſcus.* 306,318,779,912
Danuvius fl. 78,834,858
Dafne Conſtantiniana. 777
Delmata. 906
Δελφῶν *Delphi.* 197
* Διονυσοπολειτῶν *Dionyſopolis.* 186,904
Διοπολιτῶν *Diopolis.*
Διοσπειτῶν. 906
Δοκιμέων *Docimus.* 912
Δουμαθηνῶν *Doumatha.* 190
Δυῤῥαχίων *Dyrrhachium.* 512
Δῶρα *Dora.* 779
Δώρων *Dorienſes.* 883
Εδεσσαίων, Εδεσσέων, Εδεσσηνῶν *Edeſſa.* 58, 87,90,910
Ελευθερναίων *Eleutherna.* 902
Ελλάδος *Gracia.* 887
Εμισηνῶν *Emeſa.* 58
Εμπορειτῶν *Emporium.*
Εννα *Henna.* 156,238
Εντελλαίων *Entella.* 272
Επιδαυρέων *Epidaurus.* 183,477
Ηπειρωτῶν *Epirus.* 407
Ερμιονέων *Hermione.* 904
Ερυκίνων *Eryce.* 124
Εὐβοιῶν *Eubœa.* 144,172
Εὐμενέων *Eumenia.* 771,890
Euphrates. 834,858
* Εφεσίων *Epheſus.* 69,570,575,618,621, 724,743,745,746,781,789,792,793, 794,886
Ζωνίων. 278,898
Ζευγματέων *Zeugma.* 210
Ζεφυρίων. 210
Ζμυρναίων *Smyrna.* 75
Hibernia Sentia. 891
Hiberus fl. 891,902
Ἱσμηνίων *Hiſmene.* 74
Hiſpania. 151,825,827
Ηλείων *Elei.* 75
Ηλιοπολειτῶν ἐν Λιβάνῳ *Heliopolis ad Libanum.* 58,794
Ηλιόπολις, Ηλιοπολιτῶν. 912
Ηρακλείας ἐν Πόντῳ *Heraclea Pontica.* 229
Ηρακλεώτων *Heraclea.* 779
Ηυψας vid. Υψας.
Θασίων *Thaſus.* 239,272,288,383
Θῆβη *Theba.* 73
Θυατειρηνῶν *Thyatira.* 793

Θερμιτῶν Therme. 908
Θερναίων Therna. 898
Ἱεραπολιτῶν Hierapolis. 307,745,793
Ἱεραπυτνίων Hierapytna. 305,307,901
Ἱεροκαισαρέων Hierocaſarea. 897
Ἰλιέων Ilium. 145,417
Ἱμεραίων Himera. 68,73,74,158
Ἰουλιέων Julienſes. 570,571,652
Iſcanius. 845
Ἴστρου Iſter fl. 889
Italia. 800,804,812,825,829
Judea. 326,749,825,835
Ἰώνων, Ἰωνία Ionia. 883,897
Καδοηνῶν Cadoëni. 621
Καισαρείας Cæſarea Paleſtina. 56,306
Καισαρείας Ὑπ. Πανείῳ Cæſarea Panias. 781,895
Καισαρείας Cæſarea Cappadocia. 892,893
* Καισαρείας Γερμανικῆς Cæſarea Germanicia ad Euphratem. 590
* Καλύκαδνος Calycadnus fl. 786,886, 902
Καλχηδονίων Calchedon. 76,652,901
* Καμάρας Camara. 307
Καμαριναίων Camarina. 68,73
* Cappadocia. 428
Carpi. 836
Καρρηνῶν Carræ. 56,58,307,727,777, 912
Καρχηδονίων Carthaginenſium. 82,575. Karthago. 81,380,727. Carth. 804
Κατανίων Catina. 166,271,370
Καυλωνιατῶν Caulonia. 68,336
Κερλίλυ. 898
Κεραταπιέων Cerotapi. 905
Κήτειος Ceteius fl. 485.891
Κιανῶν Ciani. 693
Κιλίκων Cilicæ. 230. Cilicia. 825,826,827
Κλαυδιοπολειτῶν Claudiopolis.
Κνιδίων Cnidus. 629
Κνωσίων Cnoſſus. 475
Κοίλη Συρία Cœle Syria. 896
Κομανῶν Comani. 897
Κομμαγηνῶν Commagene. 339,420
Κοπτιτῶν Coptus. 261
Κορκυραίων Corcyra. 238
Coſſura. 906
Κοτυαέων Cotya. 905
Κρηταιέων. 188
Κρίτια Κριτιέων Critia. 771,902
Κροτωνιατῶν Crotone. 75
Quadi. 832,836
Κυδωνιέων Cydonia.
Κυζικηνῶν Cyzicum. 73,385.693,793
Κυμαίων Ξάνθος Cuma Pamphyliæ ad Xanthum. 890
Κυμαίων Cuma Italica. 890
Κυπρίων Cyprus. 563
Κυρήνη Κυρηναίων Cyrena. 254,771,789
Κυρρηστῶν Cyrrhus.
Κυτωρίων Cytorus. 123
Κῴων Coos. 182
Λαδίων. 907
Λακεδαιμονίων Lacedamon. 793
Λαμψακηνῶν Lampſacus.
Λαοδικέων Laodicea. 200,562,692,743, 755,779,793.868,896
* Λαπηθίων Lapethus. 313,901
* Λαπιθῶν Lapithæ. 382
Λαππαίων Lappa. 312,901
Λαρισαίων Lariſſa.
Λεβεδίων Lebedus. 239
Λεοντίνων Leontium. 73
Λέσβου Lesbos. 886
* Λημνίων Lemnus.
Λιβάνῳ Libanus Mons. 794
Λιλυβαιτῶν Lilybæum. 175
Λιπαραίων Lipara. 68,73
Λογγοστηλητῶν. 898
* Λοπαδουσσῶν Lopadouſſa. 204
Λυδίας Lydia. 887
Lugdunum. 847
Μαγνήτων Magneſia Theſſalia. 242,307
Μαγνήτων Magneſia ad Mæandrum. 621, 887
Μαγνήτων Σιπύλου Magneſia ad Sipylum. 894
Μαίανδρος, Μέανδρος Mæander fl. 888
Μαιόνων Mæonia. 222
Μακεδόνων. 58,367. Macedonia. 825,827

Μαμερτίνων *Mamertum.* 268
Μαρκιανοπολειτῶν *Marcianopolis.* 156,772
Μάρσυας *Marſyas fl.* 890
Μαρωνιτῶν *Maronea.* 73,356.383
Μασσαλιητῶν *Maſſilia.* 85
Mauretania. 825,827
* Μεγάρεως Ὕλας *Megara.* 356
* Μέλης *Meles fl.* 487,490,891
Μεσσηνίων *Meſſina.*
Μητροπολιτῶν *Metropolis.* 72,636,897
Μητρόπολις. 908
Μιδαιέων *Midaium.* 905;907
Μοτιαίων *Motiaum.* 73
Μυλασέων *Mylaſa.* 905
Μυνδίων *Myndium.*
Μυριναίων *Myrina.*
Μυτιληναίων *Mytilene.* 350,637,794,885, 901. *Ulpia Mytilene.* 185
Νακολέων *Nacolia.* 904
Νεάπολι, Νεαπολιτῶν *Neapolis.* 909
Νεάπολι Σαμαρείας *Neapolis Samaria.* 769, 897
* Νικαιέων, Νικαιέων. 145,241,246,247, 248,383,565,567,600,728,794,796, 883,884
Νικομηδέων, Νικομηδέων. 167,175,199, 300,564,567,647,652,778,885. *Nicomedia.* 827
Νίσιβι. 773,908,909,913
Νέστος *Neſtus fl.* 889
Νικαιέων. 912
Νικατορέων *Nicatoris.* 376
Νικοπόλεως πρὸς Ἴστρον *Nicopolis ad Iſtrum.* 75,185,883,889
Νικοπόλεως πρὸς Νέστον *Nicopolis ad Neſtum.* 772,889
Nilus. 132
Νυσαέων *Nyſa.* 82,143
Noricum. 844
Numidia. 828
Ξάγαρις *Xagaris fl.* 53,890,902
Ξάνθος *Xanthus fl.* 890
Ὀδησσειτῶν *Odeſſus.* 902
Ὄλυμπος *Olympus mons.* 894
Oricos. 58
Ὀρθωσιέων. 75,899,908
Oſca. 72
Πάθμος *Pathmus.* 902,913
Παλαιστίνη *Paleſtina.* 834,896
Παμφυλίων *Pamphylia.* 897
Πανείας *Paneos mons.* 895
Πανορμιτῶν *Panormus.* 68,161,235,288, 302,358,429,908
Παραιτονίων *Paratonus.* 779
Parthia, Parthi. 830,835
Πατρέων *Patra.* 56,58,564
Παυταλίας *Pautalia.* 145,184,772,901
Παφίων *Paphus.* 336
Πελιναίων *Pelina.* 902
Πεπαρηθίων *Peparethus.*
Περγαίων *Perga.* 782,793
* Περγαμηνῶν *Pergamus.* 295,479,485, 593,792,793,794,883,884
Περινθίων *Perinthus.* 229,793,796,826, 883
Πέτρα *Petra.* 913
Πιερίας *Pieria.* 888
Πισαυρέων *Piſauri.* 196,229
Πλωτινοπολιτῶν *Plotinopolis.* 572,772
Πολυρηνίων *Polyrene.* 902
* Πομπηιοπολιτῶν *Pompeiopolis.* 527,529
Πόντος *Pontus.* 229
Ποσειδωνιατῶν *Poſidonia.* 276
Πρασίων *Praſa.* 308
Προυσαέων *Pruſa.* 78
Προυσιέων πρὸς Θάλασσαν *Pruſienſes ad Mare.* 77
Προυσιέων πρὸς Ὑπίῳ *Pruſienſes ad Hypium fl.* 77,889
Πτολεμαιέων & Πτολεμαιτῶν *Ptolemais.* 912
* Πυλίων *Pilei.* 353
Ravenna. 727
Ῥάφια *Raphia.* 913
* *Rhenus fl.* 360
Rheticus. 843
Ῥησαινησίων *Rheſaina.* 773,899
* Ῥοδίων *Rhodus.* 227,784,790,791
Ῥοδόπη *Rhodope mons.* 894
Roma. 380,414,417,727,729,851
Ῥύνδακος *Rhyndacus fl.* 889

Σαγα-

Σαγαλασσίων *Sagalaſſus.* 904
Σάγαρις vide Ζάγαρις.
Σαλωνιτῶν *Salonita.* 571
Σαμάρειαι *Samaria.* 769,770,897
Σαμίων *Samus.* 491
Σαμοσατέων *Samoſata.* 306,779
Σαμφαίων. 898
Σαρδιανῶν *Sardes.* 76,483,793,887
Sarmatia. 828,836
Σεγεσταίων *Segeſta.* 68
Σίλους *Selinus fl.* 485,891
Σελευκέων. 913
Σελευκέων Πιερίας *Seleucia Pieria.* 306, 393,787,789
Σελευκέων πρὸς Καλ. *Seleucia Iſauria.* 786, 888
Σελινουντίων *Selinus.* 68,73,272,304
Σεπφωρηνῶν *Sepſyrus.* 58,775. *in Adden.*
Σερδικῆς *Serdica.* 185,772,901
Σεριφίων *Seriphus.* 229
Σιδήτων *Side.* 793,879,897
* Σιδών, Σιδωνίων *Sidon.* 65,306,379, 779,793,912
Sicilia. 827
Σικυωνίων, Σικυωνίτων *Sicyon.* 781,912,913
Σίγγαρα *Singara.* 773
Σινωπέων *Sinope.* 58,70
Σίπυλος *Sipylus mons.* 894
Σιβαλιαίων. 898
* Σμυρναίων *Smyrna.* 412,487,492,568, 570,652,693 bis, 787,792,793,884
Στάσις *Staſis.* 286
Στυμφαλίων *Stymphalus.* 227,383
Συνναδέων *Synnada.* 883,903
* Συρακοσίων *Syracuſa.* 73,238,268,385, 788,907
Συρίας *Syria.* 794. Πιερίας.
Ταναγραίων *Tanagra.* 591
Ταραντίνων *Tarentum.* 195,196
Ταρσοῦ, Ταρσέων *Tarſus.* 209,229,295, 575,629,652,725,776
Ταυρομενιτῶν *Tauromenium.* 908
Ταῦρος *mons.* 894
Τερμησσέων *Termeſſus.* 477,478,901
Τημενοθυρέων *Temenothuras.* 898
Τημνιτῶν *Temnus.* 598
Τηνίων *Tenus.* 194
Τιανῶν. 591,652,653
Tiberis. 852
Tigris fl. 834,858
Τινδαρίτων. 908
Τόμεως *Tomi.* 186,883,885,913
Τοπείρου *Topirus.* 75,185,772,907
Τραλλιανῶν *Tralles.* 229
Τριπολιτῶν *Tripolis Phœnicia.* 69,789
Τριπολειτῶν Μαιάνδρος *Tripolis ad Mæandrum.* 888
Τρωαδέων *Troadenſes.* 794
Τροιζηνίων *Trœzen.* 76
Τυρανῶν *Tyras.* 191
Τύρου, Τυρίων. 65, 306, 379, 778,793, 865,872,878
Vaccenſis. 845
Υπαιπηνῶν *Hypæpa.* 896
Υπιος *Hypius fl.* 77,889,902
Υψας *Hypſas fl.* 74
Φαλερίων *Faliſci.* 59,68,907
Φανέας *Phaneas.* 896,898,913
Φαιστίων *Phaſtus.* 62
Φιλαδελφέων *Philadelphia Lydia.* 896
Φιλαδελφέων *Philadelphia Syria.* 771,896, 910
Φιλιππουπολειτῶν *Philippopolis.* 75,572
Φλαυιοπολιτῶν *Flaviopolis.* 70,771
Φοινικόντων.
* *Francia.* 750
Φρυγίων *Phrygia.* 787,827
Φωκαιέων *Phocaenſes.*
Χαλκιδέων *Chalcis.* 771
Χίος *Chius.* 216,221,272,291
Χυλιναίων *Chylana.* 899
Ωρθωσιέων vide Ορθωσιέων.

Municipiorum & Coloniarum Romani Orbis.

A *Bdera.* 914
Ælia Capitolina. 58,306,772
Alexandria Troas. 58,767,776
Amandus. 769

 Amano-

Amanobrica. 766,769
Antiochea, Antiochenſis. 58,914
Auguſta Vindelicorum. 268
Berytus. 58,376,727
Boſtra. 58,776
Cæſarea Palæſtina. 69,768,784
Cæſarea Paneas. 914
Calpe. 766
Caracca. 766
Carræ. 56,307,877
Carteia. 766
Caſſandria, Caſſandrenſes. 56,58,767
Cibaris.
Claudiopolis. 58
Cæliobriga. 772
Corinthus. 58,196,237,555,767,914
Damaſcus. 59,775,877
Dertoſa. 766,891
Deultum. 58,768,769
Dienſis. 767
Doberos. 768
Edeſſa. 58,90,775
Emerita. 395
Emeſa. 58
Faneſtris. 772
Germeno. 767,909
Heliopolis. 58,775
Henna. 156,906
Hibera Illergavonia, vide *Dertoſa.*
Iadera. 727,768
Italica. 555
Julia traducta. 768
Laodiceon & Laudiceon. 78
Leptis. 58
Neapolis. 767
* *Nemauſus.* 148
Neſibis. 58,773,774
Octaviola. 727
Oricus. 58
Papia. 58
Patra. 58,647
Pella. 58,376,767
* *Philippi, Philippenſes.* 57,766
Ptolemais. 58,777
Rheſaina. 58,773
Romulenſis ſeu Hiſpalis. 766
Salona. 769
Scodra. 768
Sepphyrus. 58,775,909
Sidon. 776,877,887,914
Singara. 773
Sinope. 58,767,769
Stobenſium. 58,767,901
Tarraco. 417
Tarſus. 785
Theſſalonica. 58,877
Trajanopolis. 772
Tyrus. 58,907,913. *Septimia.* 300, 773,877. *Eraclia.* 300,877
Valentia. 766
Viminiacum. 777,876
Ulia. 766,901
Utica. 768

INDEX

INDEX.

Rerum & Verborum memorabilium.

A.

A Argivorum nota in nummis. Pag. 477

X/A Achæorum nota in nummis *ibid.*

A longum geminatum in nummis Romanis. 79

Abgari Regis nummi & vera ſcriptura, 86. cur *Magnus* in iiſdem dictus, 421, 422. ad Chriſtum reſponſum in portis Edeſſæ pro munimento. 775

Abies Germaniæ inſigne in nummis. 272

Abolitio Reliquorum ſeu Vectigalium, 815, 16. item criminum. 816

Aboni Murus vel Caſtrum, & renatus ibi Æſculapius. 176

Aceſius cum Æſculapio cultus Epidauri. 248

Achaia quando Populi quando Cæſaris Provincia. 563, 564

Acheloi fluvii effigies cum cornu Taurino. 359

Acta Cæſarum in nummis, 760. mutila in Hiſtoria Auguſta, 761. ad ſuos annos revocanda. 860, 861

Actis & Legibus nomina ſimul imperantium vulgo præſcripta. 685

Adfinitarum aut adſectus tituli in nummis & quales. 753, 756

Adimmayn Captæ Africanæ quales. 159

Adlocutiones Auguſtorum, Militum, Cohortium in nummis, 840. earum ratio & ritus de ſuggeſtu, 841. Auguſtorum prærogativa aut ſummorum Ducum, 841, 842. quando fieri ſolitæ, 842. non impune omiſſæ, *ibid.* ab equitantibus quandoque factæ. 842, 843

Admirandis præpoſiti qui olim. 10

Adoptati cognomen antiquum retinebant, 507. nomina adoptantium præmittebant. 594

Adventus Principum, 115. per figuras Equeſtres in nummis, 248. Adventus Mauretaniæ in nummo Hadriani, 815. item Africæ, Alexandriæ &c. *ibid.*

Adventui Aug. Ciliciæ, 826. typi ejuſmodi Adventus & ſacra peracta, *ibid.* Adventui Aug. Feliciſſimo, *ibid.* felicitas inde Provinciarum. 827

Ædes Veſtæ, 577. Veneris Erycinæ, Jovis Capitolini, Honoris, Clementiæ, *ibid.* Jovis Cap. ſub Veſpaſiano refecta. 881

Ædiles Curules curatores Urbis, annonæ, ludorum, quibus ſymbolis in nummis deſignati, 545, 546, 548. frumentum populo in modios dividentes. 547

Ædiles Plebis in nummis, 548. Ædiles Cereales de iiſdem. *ibid.*

Ægyptiis familiaris terminatio in *is*, ut Σέχις, 150. idioma adfine Hebraico, *ibid.* Gentilia apud eos vulgo deſinentia in ιτης. 912

Ægypti inſigne in nummis Hippopotamus, Crocodilus, 151. Sphinx, 215. Palmis eadem ferax. 314

Ægyptiorum mos Deos per animalia effingendi, 354. in Templis & Columnis hiſtoria rerum geſtarum. 343

Æneas Anchiſem ferens in nummis. 338

Æneadæ dicti Romani in genere, tum gentiles Julii. 536

Æoles Bœotii. 65

Æra Alexandrina Arab. *Dalkarnaiim*, 847. è nummis illuſtrata, 865. celebris apud Arabas & Chriſtianos, *ibid.* Antiochenæ Æræ nobilitas & veſtigia in nummis, 866, 867. Laodicenſium, 868. Aſcalonitarum, 868. Gazæorum & unde, 869. Gadarorum & unde, 870, 871. Amiſenorum, eaque à victoria Actiaca; *ibid.* an duplex Æra eorundem, aut eadem cum Philadelphenſibus. 871

Æra Tyriorum unde, eademque contra Scalig. è nummis adſertæ, 872. in Actis Concilii Calched. & unde. 877. *& ſeq.*

Æræ in nummis adſcriptæ quam utiles & notandæ, 865. Æræ ab anno deductæ Coloniæ, & exempla è nummis, 876. Æra à Novo Templo Jovis Capitolini. 865

Ærarii cura penes Quæſtores, 552. dein penes Comites Sacrarum Largitionum. 824

Æſculapius Epidaurius in nummo, 183. cum Inſula Tiberina in alio, 181. Salutares ejus Epiphaniæ, 182. Σωτὴρ in nummis Coorum, *ibid.* Nicænſium. 248, 383

Æſculapius imberbis cum fructu ſativæ Pinus, 271. curans equos ſimul & homines, 248. ſub Glauconis nomine & effigie Draconis, 177, 180. cum Draconis aut Serpentis notis alibi 183

Æſculapii fana Romæ extra urbem, apud Græcos in ſublimibus locis, 183. Pergami conditor, ac inde ibi cultus. 483, 485

Æterna Memoria in nummis. 116

Æthiopia monſtris ferax. 234

Africæ ſymbolum in nummis Cornu Taurinum, 366. item Leones, Elephantes, Pegaſi, 228, 239, 574. Terra Spicarum dicta, 366. Africæ & Siciliæ commercia, coloniæ, 558. Auguſtorum in Africam indulgentia. 804

Africanus Major unde dictus. 529

Agatharchides non Cretenſis ſed Cnidius. 309

Agathoclis nummi plerique ſine diademate, 469. cum diademate recentiores, 469, 470. corona myrteâ uſus & quare. 471
Ἀγαθὸς Δαίμων in nummo Ægyptio, 188. de bono ſeu propitio Genio, 654. Ἀγαθὸς Ἥρως Antinous in nummo & quare. 655
Ἀγγεῖα vaſa cum Creticis plantis. 310
Agnomina & Cognomina an diverſa. 522
Agrippæ cognomen vice gentilis, 523. unde dictum. 525
Agrippa gener Auguſti in nummis cum quibus ſymbolis. 642
Agrippæ Judæorum Regis ultimi nummi cum annis regni, 863. iidem inde adſerti. ibid.
AI pro Æ. Diphthongo in antiquis nummis. 80
Alces in ludis Sæcularibus & nummis Philippi, 152. in ludis Caii, 154. dividiæ auctorum de figura earundem, 152, 153. recentioribus vulgo *Elend*, *ibid.* fera Hercyniæ ſylvæ, 154. Capris conſimiles ſed majores, *ibid.* feminæ ſine cornibus, *ibid.* figura è nummis adſerta. 153, 154
Alemannici cognomen quando receptum, 749. à Germanico diſtinctum, 750. Alemannia qualis, 749. in nummo, 750. Alemanni truces olim. 752
Alexander M. ſtudioſus antiquitatis, 10. nummi ejus cum variis ſymbolis indicibus locorum, ubi iidem cuſi, 143. cum leonis exuviis tanquam ab Hercule, 344. corniger in nummis & quare, 346. inde *Dulkernajim* ſeu Biconiger Arabibus dictus, 347, 348. non ob Orientis & Occidentis cornua juxta eoſdem, *ibid.* Succeſſores ejus *Bicornigeri* in Oriente adhuc dicti. 348
Alexandria frugibus ferax, 190. frumentum Alex. & Alexandr. ſtatus in Codice, *ibid.* Symbolum in nummis, mulier cum cornucop. & ſpicis, *ibid.* commeatus inde Conſtantinopolim delatus. *ibid.*
Alexandria Troas ubi Lucas Euangelium annuntiavit. 776
Alimenta Italiæ in nummo Trajani, 822. Alimentorum curatores. *ibid.*
Amaſia dicta in nummis *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina*. 301
Amaſtris Ponti Regina Darii neptis non ſoror eadem in nummo, 464, 465. Cratero dein Lyſimacho deſponſata, *ibid.* variæ ejus declinationes Ἀμάστριος, Ἀμάστριδος & Ἀμάστριος, 466. poſtrema adſerta, *ibid.* filius ejus & Lyſimachi Alexander. *ibid.*
Amaſtris urbs Pontica ab eadem condita, 466. ex quibus oppidis, 490. ſapientiæ & litterarum ſtudiis clara, *ibid.* cur in ejus nummis Homerus & Meles fluvius, *ibid.* an colonia Smyrnæorum inde ſtatuenda. *ibid.*
Amici Regum & Cæſarum qui, 448. iidem Adſeſſores & Conſiliarii, *ibid.* conjuncti cum Comitibus Auguſtorum, *ibid.* Amici Cæſarum Reges, 449. Amicorum id genus variæ claſſes, *ibid.* amicus Dei quis. 450
Amiſus quando libera, 783. ejus Æra à parta libertate. *ibid.*
Ammonis Libyci vera effigies è nummo, 349, 351. Græcorum Ammon qualis, 350. ſimulacrum apud Arcadas. 352
Ammonia Juno apud Elæos culta, 353. in nummo Pyliorum. *ibid.*
Amphidromia feſtum natalitium. 203
Amphitheatrum à Gordiano reſtauratum ex ejus nummo, 358. cum parte domus aureæ. *ibid.*
Ampliator Civium in nummis. 106
Ἀναγώγια feſtum Veneris abeuntis apud Erycinos. 125
Ἄναξ proprie σωτήρ. 382
Anaſtaſia ſepulcrum ſervatoris ſeu ædicula eidem ſuperimpoſita. 859
Anchuſa inter pigmenta muliebria. 284
Ancyra alia Phrygiæ alia Galatiæ. 571
Angariæ & Parangariæ à Veredis diſtinctæ. 803
Animalia quibus Diis ſacra è nummis, 123. variorum figuræ in iiſdem, 129. item fabuloſa, 208. item monſtroſa. 245, 246
Animalia humana & belluina forma apud Ægyptios, Æthiopes, 213. Hieroglyphica in nummis Ægyptiis, 245, 246. in nummo Nicæenſium ſingulare. 246
Animalia peregrina in Indis, 147. Symbola in nummis locorum & victoriarum. 228
Animal cum cornu Arietino & capreoli pelle. 163
Annonæ curandæ munus olim magnum, poſtea vile, 547. procuratio quibus credita, *ibid.* Annonæ Civicæ quales, 820. diſtributio menſtrua Romæ. 821
Anni imperii primum in nummis Juſtini & Juſtiniani, 861. antea anni Conſulatuum & Tribunitiæ Poteſtatis, *ibid.* ab his anni Cæſarum computati. 873, 874
Anni & ſeries Regum exterorum è nummis, 862. Ariarathis, Ariobarzania, Agrippæ junioris. 863, 864
Anni in Syriâ Præſidum Romanorum nominibus ſignati. Exempla è nummis. 868
Anſer Iſidi ſacer. 266
Antia gens Romana unde. 535
Antinous cum Pegaſo in nummo, 239. Gryphi alis in cœlum vectus, *ibid.* loto coronatus in nummo, 262. quæ vulgo ejus ſymbola in nummis, 652. Ἥρως item Ἀγαθὸς Ἥρως quare in iis dictus, 652, 654, 655. item Θεὸς, 656.

cur

cur inſtar Mercurii depictus, 653. à quibus nummi ejus percuſſi, 662. cur apud Arcadas cultus, 653. Templa ejus & Sacerdotes, 654. Conſeſſor Deorum quo ſenſu dictus. 657

Antiochia à quo deducta contra Scaligerum, 755. princeps urbium in Oriente & Epidaphne dicta, 777. Antiochenſium ſymbolum in nummis Aries cum ſtella. 567

Antiquæ ſupellectilis pretium apud veteres. 5, 6, &c

Antiquarii hodierni quomodo olim dicti, 8. quinam Auguſto faſtiditi. 10

Antonia gens ab Hercule, 535. M. Antonius cur Ἀρχιερεὺς in nummo, 540. M. Antonii & Cleopatræ nummi Anagniæ percuſſi. 583

Antonini quot & quales Cæſares dicti, 753. Divus Antoninus quis in libris Juris. 754, 755

Apamea Cibotus unde dicta. 890

Aper marinus, 204. item in Acheloo amne, *ibid.* Plinio male *Caper*, *ibid.* apud Argivos frequens unde proverb. 205. an idem cum Phagro, *ibid.* Aper & fluviatilis Porcus diſtincti. 208

Apes ſapientiæ & dignitatis ſymbola, 128.

Apium in nummis Selinontiorum, unde loco nomen. 272, 338

Apis Ægyptius quomodo & quare pictus in nummo Antinoi. 655

Apollinares ludi in nummis quomodo deſignati. 574

Apollo idem cum Æſculapio, 175. ἐπωδὶ ſeu vaticinando peritiam inſpirans, 180. Monetalis. 19

Aquæductus inter opera Principum, 581. Aqua Marcia in nummo, 582. Claudia in alio, *ibid.*

Aquila Jovi ſacra, 123. Symbolum providentiæ, divinitatis, imperii in nummis, 128. duæ Aquilæ ſymbola Orientis & Occidentis, *ibid.* bibens è cyatho in nummo, 145. Draconem unguibus tenens inſigne Spartanorum, 191. cum fulmine. 298

Aquila frequens in nummis Cretenſium, 415. cum Serpente in nummis Nicomediæ, 191. ſignum Legionis quomodo in nummis. 558

Ara ad quam Romæ jurabant Judices. 578

Arabiæ ſymbolum in nummis Camelus. 151, 335

Arabia capta, Adquiſita item Auguſto Provincia in nummis. 835

Arbores ferentes flores ſine fructu, 275. eædem alibi frugiferæ alibi ſteriles, 276, 316. pro ſoli ratione variant. 293

Arcades Bithynii origine, 653. hinc Mercurius in eorum nummis. *ibid.*

Arcus Scythici ſeu Parthici figura, 54, 290. arcus Herculis Scythicus, *ibid.* arcus & jaculum Perſarum & Parthorum arma. 289

Arcus ſeu fornices in nummis Auguſti, &c. 856. Trajani, 857. ejus rudera in Arcu Conſtantini, *ibid.* Romanis olim *fornix*, 857. Arcus Caracallæ, 857. *Portugallia* vulgo & quis olim. 859

Argæus mons à Cappadocibus cultus, 892. ſub eo ſita Cæſaria Metropolis. *ibid.*

Aries ſylveſtris apud Afros, 163. figura è nummis, *ibid.* cum capitis ornamento in nummo Ægyptio, 267. Antiochenſium ſymbolum. 567

Arion Delphino inſidens Corinthiorum inſigne. 197

Armenia & Meſopotamia in Poteſtatem P. R. redactæ, in nummo, 834. Armenia Capta, Devicta, Recepta in aliis, 835. Armeniæ Captæ typus in iiſdem, *ibid.* Armeniorum pharetræ. *ibid.*

Armeniæ Satrapæ inſignia ab Impp. Romanis mutuantes, 831. Armeniis Reges Dati à Romanis in nummis. 830, 831, 832

Aroë dictæ Patræ. 647

Arſaces an dicti omnes Parthorum Reges. 430

Arſinoë urbs Crocodilorum. 197

Ἀρχιερεὺς de Pontif. Max. Romanor. 539. item Sacerdos Communis Aſiæ in nummis, *ibid.* Sacerdos Provinciarum, 692, 693. Διὰ βίου ſeu perpetuus, 696. Ἀρχιερεῖς Chriſtiani Antiſtites, 700. Ἀρχιερέως & Ἱεραρχέως diſcrimen, *ibid.* Ἀρχιέρεια de Veſtalium Maxima. *ibid.*

Ἄρχοντος nomen commune Rectoribus Provinciarum Auguſti & Populi. 571

Aſandri nomen familiare Boſporanis Regibus. 462

Aſcetarum indumenta ex arborum foliis aut exuviis animalium. 346

Ἀσέβεια de crimine Majeſtatis. 722

Aſiæ Proconſules in nummis, 570. Sacerdotium, 692. Commune XIII. urbium è nummis. *ibid.*

Aſiagenes Scipio non Aſiagetes. 526

Aſiarchæ & Ἀρχιερεῖς iidem in priſcis monumentis, 692. Aſiarchæ varii in nummis Smyrnæorum, 692, 693. eorum munus, numerus, ſedes, &c. 694. dignitas non perpetua. 695

Aſinorum uſus in re vehicularia. 802, 810

Aſpis in nummo cum Papavere & Spica, 189. varia ejus magnitudo, *ibid.* culta apud Ægyptios, *ibid.* cum ornamento capitis in nummo. 263

Ἀσυλία in nummis Chiorum. 221, 791

Aſſiduus pro perpetuo ſeu Διὰ βίου. 704

Aſſyria & Palæſtina in Poteſtatem P. R. Redacta in nummo Trajani. 834

Aſy-

Aſylum in nummo Lappæ Creticæ urbis, 312. item variarum urbium Aſiæ, Græciæ ante & ſub Cæſaribus, 778, 779. origo à Templorum ſanctitate, 781, 782. Aſyla modo Templa, modo pars urbis, modo urbs integra, modo agri vicini, 781. Sacellum Romuli, 781. in quo poſitum jus Aſyli, 783. publico ære ſignarum, *ibid.*

Athenienſibus & Rhodiis jus civitatis commune. 795

Attici uſi paſſim antiquo Alphabeto. 73

Atys cum pileo Phrygio in nummo. 625

Aves Tiaræ inſculptæ. 458

Auguris ſymbolum Lituus in nummis, 540. titulus in nummis Cæſarum ſervatus, 541. dignitas, prærogativæ. *ibid.*

Auguſtarum quæ virtutes juxta nummos, 94, 95 honores quales & unde, 602, 603. privilegia, 604. quæ ita dictæ nec uxores ſolum ſed Matres, Aviæ, Filiæ, Neptes Auguſtorum, 604, *&c.* neque omnes tamen uxores eorundem, 605, 606. an Meſſalina in nummis, 616. Auguſtæ nomina mutantes. 630

Auguſtus ſtudioſus veterum nummorum, 11. circa imagines illuſtrium, 36. de ejus horoſcopo & natali diſſidia, 209. Rheticis vinis delectatus, 220. cum fulmine in nummis, 395. Deus in iiſdem. 416, 417

Auguſti appellatio unde Cæſaribus tributa, 677. cur ſola in variis nummis Cæſarianis, *ibid.* & 678. prima inter titulos ab Impp. adſumptos. 679.

Αὔγουστοι quando in Græcis nummis, 684. Αὐγούστου & Σεβαστοῦ diſcrimen, *ibid.* Auguſti plures in nummis A A vel A A A & quare inſcripti. 685

Αὐτοκεφάλοι dictæ urbes metropoles. 687

Autonomia ſignata in variis nummis urbium Græciæ, Aſiæ, & unde, 789. inde petitæ Epochæ, *ibid.* item prærogativæ urbium. 790. inde pretio redempta, *ibid.* in quo eadem poſita. 791

B.

B Pro Π Macedonum dialecto, 77. apud Græcos ſæpe confuſa. *ibid.*

B & V apud Romanos permutant. 90

Babyloniæ palmæ Regiæ omnium optimæ. 333

Bacchus cultus apud Thracas, 144, 145, 185. Nicæenſes, quorum πρόπατωρ, 145, 247. cum Pantheriſco, in quem ſcyphum effundit, 165. *& ſeq.* Pantheræ ſuperincubans in nummo, 247. cur Taurina Cornua ei tributa, 357. hinc Ταῦρος & *Tauriformis* dictus, ac *Cyrici* cultus, 355. effigies è nummo, 356. cum uno cornu in alio, 357. Σωτὴρ in aliis nummis, 383. idem cum Sole, 401. Bacchi nomen & habitum qui Reges olim mutuati, 400, 401. item privati, 403. Libertatis Deus & pater. 788

Βάλανος palmæ fructus. 312, 319

Balauſtium flos mali Punici agreſtis, 273. contra Scaligerum *in Add.* uſus apud Rhodios ad tingendas lanas, unde βαλαυστουργοὶ dicti, 277. Roſam referens, 275, 284. an in nummis Rhodiorum. 273. *& ſeq.*

Baſilica Æmilia in nummo, 578. Statio dicta *Regia.* *ibid.*

Βασιλεὺς & Βασίλεια Græcis de Imperatoribus Romanis, 686. tam Auguſtis quam adhuc Cæſaribus. 687, 688

Baſiliſcus cum tribus eminentiis in capite. 265

Batti Silphium prov. 256. Battus in nummis Cyrenenſium. *ibid. &* 884

Berytus Metropolis Phœnices ſecundæ, 878. *Felix* in nummis. 727

Biſon Taurus jubatus ac ſetoſus, 170. Hercyniæ Sylvæ item Thraciæ, 170, 171. Biſontis caput Delphos miſſum, *ibid.* idem in nummo, 173. non item in nummis Andriorum juxta Chifletium. 172. *& ſeq.*

Βίσταξ *Rex* apud Perſas. 432

Bithynia Pop. Rom. Provincia, 168. è nummis adſertum, 564, 565. ſub Hadriano Provincia Cæſaris facta. 566

Bœotii uſi lingua Æolica. 63

Bona Juno, Bono Deo, &c. in monumentis antiquis, & quare. 654, 655

Bonaſus bos ferus cum jubâ equinâ. 171

Bos fertilitatis ſymbolum, 129. item pacis, 267. miſeriæ. 129

Boſtra Arab. à Trajano ornata è nummis, 776, 777. à Boſara Jobi matre juxta LXX. Interp. dicta. 776

Botrus in nummis Chiorum, Entellanorum, Thaſiorum, &c. 272

M. Brutus Cæſaris interfector an ab antiquo Junio Bruto, 536. Cœpio per adoptionem dictus. 523, 524

Byſſinæ veſtes purpureæ, 283. byſſus pro purpura in veteri Fœdere. *ibid.*

Byzantiorum inſigne Luna falcata cum ſtella in nummis, 556, 557. Byzantium Βασιλὶς *Regia*, *Auguſta* apud auctores, 687. conditor ejus Byzas. 884

C.

C Pro Γάμμα apud antiquos Græcos, 55. pro G apud Romanos itidem. *ibid. &* 74

Cæſarea Cappadociæ Metropolis olim Mazaca & Euſe-

Εὐσέβεια, 893. à quo dicta Cæſarea, ejus ſitus, xrz, ac typi in nummis, 892, 893. idem nomen ei in pœnam ademptum & quando. 897

Cæſarea Panias vel Paneas vel ſub Paneo à monte Paneo, 895. à Philippo Tetrarcha Cæſarea dicta contra Triſtanum, & quando. 895, 896

Cæſariſſæ quales & quando dictæ. 605

Cæſar prænomen in nummis Auguſtorum, cognomen in nummis candidatorum imperii, 661. quando his primo tributum, *ibid. & ſeq.* ab eo abſtinuit Vitellius, 676. Cæſares vocati Perſis Romani Impp. 676. inter Impp. titulos præcipuus. 677

Cæſares laurea redimiti. 681

Cæſennius Pætus Proconſul Aſiæ in nummo. 570

Calamus odoratus Arabum in nummo. 335, 336

Calumnia Fiſci Judaici ſublata in nummo Nervæ, 810. calumniæ litium. 811

Καμψίος vox parum Attica Photio. 309

Cameli in nummis tum ſaginarii tum dromades, 135. Arabici cum uno gibbo, *ibid.* eorum cum Bactrianis diſcrimen, *ibid.* Arabiæ inſigne in nummis, 161. Camelorum uſus in re Vehicularia, 810. Camelaſia & Camelarii in Digeſtis. *ibid.*

Cammarus Græcis *κάμμορος* aconiti ſpecies. 310

Campus Mæandri, Hermi, Cayſtri medius inter Euphratem & Tigrim, de regionibus fluviis adjacentibus. 889

Canis Dianæ ſacer. 123

Capellæ poſt Camelos prov. Arabum. 160

Capra Jovi ſacra in nummis, 123. Caper Baccho, *ibid.* Caprarum varietas, 155. Capræ ſeſſorem ferentes in Oriente & Africa, quales in nummis, 159. dictæ Mambrinæ & Adimmayn, *ibid.* Caprarum vectura in tyrociniis Romanæ juventutis, 160. pernicitas, 160. Unicornes, Oryges, Rupicapræ, Arab. *Reem*, *Carcand*, *Charſan.* 155, 160

Capreæ, Ibices, Damæ, 155. Capræ ad Ovium figuram accedentes, 162. communia utriſque nomina apud Orientales, 163. Caprigenum genus de Capreis. 155

Capricornus abundantiæ & felicitatis ſymbolum, 128, 209. effigies in nummis Auguſti & unde, 209. cum Gubernaculo, Orbe, Cornucop. *ibid.* in variis nummis Græciæ & Orientis, 210. cum Ægipane communio.

Capripes Satyrus Paulo Eremitæ viſus juxta Hieronymum. 355

Κάπρος *Aper* non *Caper*, 204. Caper piſcis Græcis *τράγος*. 208

Caracalla Deus aut Hercules cur dici noluit, 98. Caracalla Commodus in nummo. 755

Carpenta in nummis Auguſtarum, 613. in pompa Circenſi traducta in earum memoriam, *ibid.* honos & prærogativæ vehiculi carpentarii, & quibus conceſſum. 613, 614

Carpi Scythici belli auctores, 836. à quibus Impp. repulſi & ſubacti, *ibid.* Carpici cognomen ab Aureliano rejectum. *ibid.*

Carthago *Proconſularis* dicta & quare, 880. *Felix* item & quare. 727

Carus Deus & Dominus dictus adhuc vivus in nummis contra Scaligerum, 418. poſt mortem Divus, 419. Cari & filiorum tempora confuſa apud auctores. 861

Caſſander cum & ſine nomine *Regis* in nummis, ac unde. 472, 473

Καταγώγια feſtum Veneris redeuntis apud Erycinos, 115. *Καταγώγιον* aliud feſtum apud Epheſios. *ibid.*

Καταῤῥάκτης & Catarracta tam de fluviis, quam de obicibus in iiſdem contra Salmaſium, 88. fluvii eo nomine, *ibid.* Catarractæ in fluvio Tigri. *ibid.*

Catina in Sicilia Baccho & Cereri ſacra, 271. nummi ejus cum iiſdem. *ibid.*

Cebi, *κῆβοι* è Simiarum genere, 213. non una ſpecies, 214. *κῆβος* & *κῆπος* Græcis. *ibid.*

Cenſoris officium quid exigat, 106. an in nummis Conſularibus expreſſum, 550. Cenſor Perpetuus in nummis Domitiani. *ibid. &* 736

Cenſores qui Cæſares dicti in monumentis antiquis, 735, 736. item L. Vitellius Cenſor II in nummo, 737. Cenſores alias nulli privati ſub Cæſaribus, 741. Cenſores municipales. 742

Cenſura Cæſarum qualis & vis ejus, 733, 741. ab Auguſto geſta, *ibid.* Cenſoria Poteſtas ſub eo reperta, 734. Cenſura Cæſarum obſcura in monumentis antiquis & unde, 734. Actio Cenſoria in nummo, 737. Cenſuræ dignitas, prærogativæ, 737, 738. Cenſoriæ domus nobilitas, 738. Cenſorii commentarii, *ibid.* Cenſorium tribunal quale, 738. in Cenſura Cæſarum quæ mutata, 739. à Cæſaribus intermiſſa, 741. ſub Theodoſio fruſtra revocata, *ibid.* eadem vulgo non iterata. 742

Centauri fabuloſi, 240. an à monſtruoſis hominum & belluarum congreſſibus, *ibid.* *ἱππάνθρωποι*, Hebræis ſimiliter *ſur Adam*, *ibid.* eorum natales ex Pindaro, *ibid.* mater & femina

in nummis, 241. Baccho militantes, *ibid.* eidem & Apollini in nummis adſcripti, *ibid.* ſagittarii in nummis, *ibid.* ante Bigas, Quadrigas & cum Victoria in nummis, 242. Herculem fugientes Sirenum cantu interempti. *ibid.*
Centurio militem vite cædens in denario gentis Didiæ. 558
Ceraſa à Ceraſunte unde Romam adlata. 297
Ceraunus Ptolemæus unde. 392
Cerberus Plutoni ſacer è nummo, 125. cum Hercule domitore in nummis Piſauri, Perinthi, Heracleæ Ponticæ, 229. cum Plutone in nummo Trallianorum. *ibid.*
Ceres Hennæ culta, 156. eadem in nummo Hennæ. *ibid.*
Ceruſſa planta à fuco diverſa. 248, 371
Cerva cornuta in nummis, 163. quandoque reperta. 164
Cervus Soli & Dianæ ſacer, 123. cum corona hederacea in nummo Mithridatis. 267
Ceſtius Syriæ Præſes in nummis. 866
Ceteius fluvius Pergamum præterfluens, 480. inde Ceteii de Pergamenis apud Homerum. *ibid.*
X ſeu Ch pro K in nummis. 76
Charondas an in nummo Catinenſium. 370
Chimæra cum Bellerophonte in nummis Corinthiorum & Seriphiorum, 229. calcans Crocodilum in gemma. 230
Chiorum potentia maritima, virtus, induſtria, 217. allegorica ſapientia & unde, 218. Homeri natalibus inclyti, *ibid.* nummus cum Homeri effigie, *ibid.* eorum vina præſtantia, 219. 220. Chios cur στρατηφόρος in nummis. 224
Χρυσὸς ἄπυρος male Petavio de auro obryzo. 680
Chydæi palmulæ viles. 328
Cidaris eadem cum Tiara, 456. Diademate revincta, *ibid.* an per diadema intelligatur, *ibid.* & 457. utrumque ab Alexandro à Perſis deſumptum, 457. eadem inſigne Sacerdotum Gentilium, 457. item Chriſtianorum Antiſtitum. 458
Circus cum Obeliſcis, Quadrigis, Euripo, Meta ſudante in nummis. 858
Citria mala an eadem cum Medicis, 293. citria monſtroſa. 294
Civitatibus Aſiæ Reſtitutis in nummo Tiberii, 828. Civitatis jus commune variis urbibus. 795
Clariſſimæ quæ mulieres dictæ. 605, 606
Clavus ſeu gubernaculum in nummis. 101
Clypei in Templis Gentilium ad memoriam rei geſtæ. 344
Clementia in nummis, 122. cauſa J. Cæſaris conſecrati. 113
Cnæi prænomen familiare Domitiis, 514, 517. damnatum in Piſonibus. 519
Codices qui antiquiſſimi hodie. 50
Cognominum apud Romanos origo in Tarquinio ſuperbo, 506. iis diſtinctæ plures Familiæ ejuſdem gentis, 520. eorum varietas in eadem Gente, *ibid.* ſub iis occultata vulgo Nomina Gentilitia. *ibid.* & 523
Cognomina Familiarum ignota in nummis, 521. pluribus Gentibus communia, 521, 522. multiplicata & quando aut quare, 522. 533. è quibus fontibus petita, 524. origo in nummis indicata. *ibid.* & 525
Cognomina virilia cum feminina terminatione *Pictas, Murena, Muſa*, &c. 532, 533. cognomina Familiæ à mulieribus quandoque tetenta. 509
Cognomen nomini Gentili prælatum quandoque, 503, 504. ut proprium adſcriptum ſæpe in denariis. 506
Collectores antiqui Familiarum Romanarum, 499. recentiores. 501
Coloniæ & Metropoles vulgo eædem juxta nummos & quare, 57, 110. Coloniæ linguam matricem inferebant, *ibid.* & 156, 913. vernacula loci quando retenta, quando extincta, 914. quando bilingues, 913. aut ſola Romana uſæ, 914. Coloniis Romanis adſcribendæ quæ Latine inſcribuntur, quæ alias in Græco aut peregrino ſolo. 913, 914
Coloniæ inſignia antiquæ patriæ retinentes, exempla è nummis, 172, 229, 238, 305, 356, 768, 883. nominibus ejuſdem appellatæ, 437. item ſacris ejuſdem uſæ. 653
Coloniarum duces olim pro Heroibus, 556. ſymbolum Colonus cum Tauro & Vacca, 777. Coloniæ Romanæ diverſimode deductæ, & quomodo, 914. deducendarum mos quando defecit, 777. Coloniæ Romanæ ultra Euphratem, 773. Corinthi & Carthaginis deductores, 556. Coloniæ *Beata* & *Felices* dictæ, 727, 765. item *Splendidiſſima*. 878
Coloniæ ſub Auguſtis deductæ in nummis quot & quanta inde lux, 765. & *ſeq.* Juliæ & Auguſtæ quales, 766. Claudiæ, 763, 769. Flaviæ, 768, 769, 770, 771. Trajanæ, Ulpiæ, Ulpianæ, 771, 772. Æliæ, Hadrianæ, 772. Septimiæ, Severianæ, Antoninianæ, 772, 773, 774, 775, 776. Aureliæ, Alexandrinæ, 776, 777. Conſtantiniana. 777
Columba Veneri ſacra in nummis. 124
Coma in nummis Parthorum Regum, 426. origo à Medis. 427

Comi-

Comitium inſtar navis in nummo. 578
Commagene herba in nummo. 339
Commercia inter urbes cauſa concordiæ. 795
Commodiana Colonia de Roma, Senatus Commodianus, Commodiana Herculea de claſſe. 746
Comparationes de frumentaria coëmptione. 546
Concha purpuræ Tyriæ in nummis. 273
Concordia variarum urbium inter ſe in nummis earundem ſignata, 792. *& ſeq.* tam ejuſdem gentis, quam diſſitarum, 793, 794. prior ſancita in publicis conventibus, 794. quid notet eadem concordia. 794, 795
Conditorum & Reſtitutorum nomina pro iiſdem, 109. illorum effigies & nomina in nummis, 883. iidem pro Diis habiti, 883, 884. unde origo apotheoſeos ſeu heroïci cultus. 884
Congiarium Primum, Secundum, &c. Datum P. R. in nummis Cæſarianis, 818, 819. ratio eorumdem inde eruta, 820. locus è ſuggeſtu foro vicino, 820. quando aut qua occaſione eadem data, 821. pro quovis munere & donativo militum, 822. uſus & nomen etiam ſub Theodoſio. 824
Connubia inter ſe aut vicinos modo conceſſa modo vetita. 795. *& Adden.*
Contegnate ſeu *συμβασιλεύειν.* 688
Conſecrationis decernendæ honos penes Senatum. 633
Conſenſus Exercituum in nummo Vitellii & quare. 847
Conſtantius cum Conſtantino confuſus apud auctores, 639. Conſtantii victoria de Magnentio in ſigulari nummo. 837
Conſulatus in nummis Familiarum Romanarum, 543. per Lictores, Faſces, Sellam Curulem, &c. 544
Conſulatus Cæſarum unde, 703. quæ ejus prærogativæ, 705. non continuus, 703. perpetuus Vitellii in nummis & lapidibus, 704. idem dictus, *aſſiduus, jugis, indefinens, ibid.* Cæſares decorans, 707, 708. Conſulum ordinariorum & ſuffectorum origo. 704
Conſularis Poteſtas qualis, 569. Cæſarum perpetua, 705. Conſulares Matronæ quales apud Romanos, 603. Uxores Conſularium non Matres. 604, 605
Conſularis Proceſſus è nummis & auctoribus, 705, 706. Conſulares pueri aut infantes quando & quales, 707. privati quando à Conſulatu ſubmoti. *ibid.*
Conſulares de Legatis Auguſti in provinciis, 568. Conſulares Provinciæ quales, & quare ita dictæ, *ibid.* Conſularis Tyrus unde in Concilio Calched. contra Scaligerum, 879, 880. Conſularis Phœnices. 880
Cooptari de pluribus in eodem collegio, 666. de Sacerdotibus omnium collegiorum. 671
Coptus Urbs, à qua lingua Coptica de Ægyptia, 261. nomen ejus unde. *ibid.*
Corinthus Veneri ſacra, 237. hinc *Κορινθιάζομαι* idem quod *ἑταιρεῖν*, &c. 238. ejus Coloniæ Corcyra, Syracuſæ, *ibid.* & 883. à Romanis deducta & quibus, 237. ævo Pauſaniæ è meris colonis Romanis conſtans, 914. hinc nummi ejus Cæſariani vulgo cum Romana epigraphe. *ibid.*
Cornix ſacra Apollini in nummis, 123. concordiæ ſymbolum, 129. cum Corvo confuſa. 198
Cornua Orientis & Occidentis, 347. Arietina, Hircina & Taurina Deorum, Heroum, Fluviorum in nummis, 349. Arietina Jovis Ammonis, 349. Junonis Ammoniæ, 353. Alexandri, Lyſimachi & quare. 348, 362
Cornua Hircina Panis, Satyrorum in Marmoribus, 354. in nummo Tryphonis, 366. Taurina Iſidi, Baccho, Neptuno, Fluviis tributa, 355. cur Baccho, 357, 358. cur Fluviis aut Neptuno, 359, 360, 361. Neptunus *τειωεγκλεγος* in antiquo marmore. 361
Cornua veteribus pro poculis, 358. *& in Adden.* de capillis & cincinnis, 368. Cornu Regium inſigne, 368. pro Regno & Regibus in Sacro Fœdere, *ibid.* inter auguria imperii. 369
Cornu Amaltheæ frequens in nummis. 371
Cornua Moſis, *vid.* Moſes.
Cornua unde aut quando in ludibrium maritorum. 373
Cornu Byzantinum per Cornu Cervinum deſignatum.
Coronarum varia genera in nummis. 267
Corvus ſacer Apollini. 123, 198
Cretica urbium nomina è Phœnicum lingua, 306. Cretenſium dialectus Dorica, 307. voces *ἰδιόγλωσσοι* apud Heſychium. *ibid.*
Creta *ἰδιόφυτος* & ferax peculiaribus plantis, 310. Botanici in ea ali ſoliti ab Impp. Romanis, *ibid.* vaſa plena Creticis plantis Romam quotannis miſſa, *ibid.* Creticæ plantæ celebriores. 310, 311
Crocodilorum celebritas in ludis Romanis, 148, 150. iidem expreſſi ſæpe in nummis, *ibid.* ſymbolum Ægypti, *ibid. &* 151. fluviatiles & terreſtres, *ibid.* apud Dioſpolitas in antris educati, *ibid.* non communis ſed topicus Deus quorundam Ægypti locorum. *ibid.*
Crocodilus *ἀνδρίτης* ſeu Palmæ adligatus in nummo, 149. Crocodili parvi educati prope Calchedonium mare. 150
Crucis ſignum in Vexillis militum, Diadematibus

Ddddd 2

tibus, 837. in nummo Heraclii & quare. *ibid.*
Cupido Hino inſidens in nummo, 160. item Delphino cum flagello, 199, 200. Tigridi. 200
Curatores ad frumentum emendum in nummo, 546. denariorum flandorum in aliis. 553
Curopalatiſſæ quales. 605
Curſus Publicus, *vide* Vehiculatio. 803
Curulis Sella, curule ebur, curulis vita de Conſulatu. 544
Cybeles ſymbolum in nummis caput turritum & muliebre, 305. Leone vecta, 624 ejus habitu Auguſtæ frequenter depictæ. 624, 625
Cyclus, κύκλος, & circulus de annuo ſolis circuitu. 874, 875
Cydonia ſeu Cotonea mala à Cydone urbe Cretæ, 297. diverſa à Malis Heſperidum contra virum doctum. *Ibid.*
Cygnus ſacer Apollini. 123
Cymbia in pompa Iſidis prælata. 263
Cynocephalus in nummo. 249
Cyprus Provincia Populi juxta nummos, 563. cur Provincia *Pratoria* Straboni. 568
Cyrene δυσδιαμάχανος & unde. 763

D.

D Pro Z. ut Ladi pro Lazis, &c. 832
Dacia Aug. Provincia, 834. Dacia Capta in nummis, *ibid.* Dacia Felix in aliis, 727. Dacici cognomen Trajano proprium. 710
Dactyli de Palmæ fructu recentioribus Græcis, 322. non antiquis, 323. à voce Orientis *Dakkel*, non à digiti figura, 324. hinc etiam Gallorum *Datte*. 325
Daſnenſe Palatium quale, 777. Daſnenſis Aquæductus, *ibid.* Daſnenſes milites. *ibid.*
Damæ Africanæ. 162
Damaſcus Metropolis in nummis, 317, 877. *Phænices Mediterranea*, 878. Palmis ferax, 324. Sacra & Inviolabilis in iiſdem. 779
Debellatori Gentt. Barbararum in nummis. 753
Dedicationes Templorum olim unius Conſulis aut Imperatoris, 576. eædem in nummis illuſtrium Rom. 576, 777
Delphini an bene cum repando corpore vulgo in nummis & marmoribus, 192. figura qualis in iiſdem, 195. frequentes in nummis Inſularium, 192. depicti in iis tum ſalientes tum quieti, 193. curvi Ovidio. *ibid.*
Delphino inſidens Neptunus in nummis, 195. puer frequenter, 195, 196. jacens ſub arbore cum recubante puero, 196. amores Delphini & Hipponenſis pueri, *Ibid.* cum ſeſſore Citharœdo, alia. 154
Delphinus Neptuno ſacer, 123. Apollini, *ibid.* & 197. ſupra cortinam Apollinis & quare, 197. eidem inequitantes Nereides, 123. Delphini ad naves ſalientes, 200. Maritimarum urbium ſymbola in nummis. 151
Demoſthenis imago. 41
Denotare Tertulliano pro notare de Cenſoribus. 741
Deorum appellationes ab hominibus petitæ, 397, 398. ad Reges tranſlatæ, 397. à Diis denominati, à quibus honorem adepti, *ibid.* Deus è vivis ſolus Darius apud Ægyptios. 408
Deus Deorum quo ſenſu dictus, 435. Deus & Dominus Natus Aurelianus in nummo, 729. Deus & Dominus Carus in aliis. 730. Deus Adjuta Romanis in nummo Heraclii, 837. vide *Dii* mox.
Δέσποινα Auguſta, 733. Δεσποτικὴ & δεσποτικὸ Regiæ Domus Byzantii. 730
Δεσπότου ſeu *Domini* appellatio in nummo Alexii Comneni. 730
Dextræ junctæ Fidei & Concordiæ ſymbolum in nummis, 118, 119. item Amoris, Pietatis, Caritatis mutuæ, 120. Fidei à Phyſicis conſecratæ, 119. teſſera militaris hoſpitii, *ibid.* dextræ in ſignis militaribus. *ibid.*
Diadema cum Tiara inſigne Perſarum & Armeniorum Regum, 456, 457. ab Alexandro utrumque adſumptum, 457. duplex Diadema quandoque, 460. Diadema à Perſarum Satrapis uſurpatum, 460. à Perſis ad Macedonas tranſlatum, hinc modo *Perſicum* modo *Pellaum* & *Macedonicum*, dictum, *ibid.* à multis omiſſum ob faſtum & novitatem. 472
Diademate abſtinuiſſe Reges Romanorum, 470. Unde tamen in nummis Numæ, &c. 470, 471, 472. diu à Cæſaribus omiſſum, 472. inſolitum adhuc ſub Nerva, 622. inſigne Deæ non Auguſtæ in nummo Nervæ, *ibid.* proprium tandem Auguſti faſtigii, 679, 680, 683. idem aureum & gemmatum, 680, 681. à Conſtantino primum admiſſum ritu ordinario, 682, 683. Græca ejus nomina, 683. exteris Regibus donatum ab Impp. 684. Juſtinianeum diadema. *ibid.*
Διάδημα de Auguſto faſtigio, 680. Diadema Cæſarum ſeu ſecundi faſtigii peculiare, 680, 681. Diadema vulgo in orbem ſinuatum, 470. Diademate revincta Dearum capita in ſtatuis & nummis. 471
Diana Epheſina alibi culta quam Epheſi ex nummis, 484. cur *Magna* in Actis Apoſt. 424
Dictamnus in nummis Cretenſium. 272
Digamma Æolicum in nummis oſtenſum, 59, 62. in

62. iu Γάμμα ſæpe converſum. 61
Dii dicti varii Alexandri ſucceſſores è nummis, 402, 403. qui Reges exteri ac Reginæ, 410, 411. Dea Roma, Deus Senatus in aliis & quare, 411, 412. Diis indita virorum & mulierum cognomina. 398
Dii Cuſtodes Auguſt. in nummis, 100. Auſpices 103, 165. Patrii, Soſpitatores, 103. Genitales, 117. Epiphanes ſeu Præſentes & Præſentiſſimi in monumentis antiquis & quare. 320
Dii Cœleſtes gaudentes odoribus, Terreſtres cibis. 299
Dikla Arabiæ tractus à voce cognomine quæ Palmam notat. 324
Διοικηταὶ de Procuratoribus Cæſaris in Provinciis & unde. 572
Dionyſopolis urbs Scythiæ in Bacchi tutela. 186, 187
Dioſcuri per geminos Pileos & ſtellas deſignati. 476
Diphthongi in veteri ſcriptura Rom. ſæpe omiſſæ. 73
Diſſidia urbium & unde. 791, 792
Divi parentes Cæſarum etiam privati, 651. Divis Parentibus in nummo Hadriani, 651. cur *Divus* Domitius Neronis parens apud Senecam. *ibid.*
Dominæ an mulieres Romanis per ſe, 627. conjuges & amaſiæ, 732. hinc *domina* pro conjuge, *ibid.* Domina Roma, Colles ſeptem domini. 733
Domini quando Cæſares dicti iu nummis, 729. proprium epitheton à Diocletiani ævo, 730, 731. à quibus Cæſaribus rejectum, 731. à Juſtiniano & Theodora ambitum, *ibid.* Domini dicti olim Cæſares à ſalutantibus, 732. etiam Auguſtus. *ibid.*
Domitiani Cenſura qualis. 106
Domitor Gentium Barbararum in nummis. 114, 753
Domni & Domnæ frequens appellatio in Oriente, 626. Domnus de Eccleſiarum Antiſtitibus. 627
Donativum de Congiario. 813
Dorica dialectus eadem cum antiqua Æolica. 62
Dracones alati ſacri Cereri, 123. ectypa è nummis, 174. alati & coronati in aliis, 173, 188. etiam barbati, *ibid.* volucres quandoque, non item alati, *ibid.* an fabuloſi omnes alati, 174. manſueti lac infantum ſugentes, 178. unus alterius caput lambens in nummo & quare. 176. & ſeq.
Dracones ſymbolum Felicitatis, Victoriæ, Salutis apud Ægyptios, 125. cum humano capite in nummis, 174. pro oraculis & Geniis locorum in iiſdem, *ibid.* & 187. Auguria Arabum ex iis, 175. Apollini & Æſculapio ſacri, 175, 183. Vaticiniorum & ſalutis ſymbola. 175
Dracones Heroibus ſacri, 175. item Minervæ, 184. divinitas iis tributa ab Ægyptiis, 188. cum caduceo, ſiſtro, ſpica, &c. in nummis Ægyptiis, *ibid.* Ἀγαθοὶ δαίμονες iiſdem è nummis, *ibid.* Hieroglyphica & mixturæ in aliis. 251
Draconum figura è nummis petenda, 187. notæ peculiares, 183. cum multis ſpicis in variis nummis, 184, 186. in Æthiopia cum herba ſuperne, 264. dracones ἱπποκέφαλοι. 232
Dracones in ſummitate vexillorum apud Romanos, 193. ſignum multitudinis apud Parthos. *ibid.*
Draco myſticus proſtratus in nummis Chriſtianorum Cæſarum. 192
Dromades Cameli graciliores iu nummis, 135. eorum pernicitas, 136. temperantia, *ibid.* Camelus volans Talmudicis dictus. *ibid.*
Ducenteſima Remiſſa in nummo Caii. 798
Duumviri Quinquennales iu nummis, 551. Duumviri Coloniis deducendis, & eorum dignitas. 555, 556

E.

EPidauriorum nota in nummis. 477
E pro Diphton. Æ. 74, 80
E longum geminatum in Romanis nummis. 79
E pro H Græcorum in nummis. 72, 73, 908
Edeſſa quando Romana Colonia, 775. Romani juris. 422
Ei pro I in nummis Græcis, 75, 907. Romanis, 80
Eidus Martiæ in nummis Bruti, Caſſii, &c. 583
Εἰρήνη ſeu *Pax* iu nummis. 850
Elagabali vera ſcriptura adſerta. 92
Ἔλαφος femin. de Cervo. 164
Electrei nummi. 31
Elephas ſymbolum Æternitatis in nummis, 126. lychnum proboſcide geſtans in iiſdem, *ibid.* & 127. induſtria illius animalis, 126. eo uſi ſucceſſores Alexandri, 127. Ἐλεφαντάρχης Seleucus, *ibid.* Elephantum venatio, *ibid.* Elephantes bijuges & quadrijuges iu triumphis, 133. phalerati & loricati. *ibid.*
Elephas pro Rhinocerote obtruſus, 137. Elephantis caput in nummis ſignum Africæ. 574
Ελδ'Θ. *Ῥοδίων* iu nummis. 784
Eleutherocilices quales. 785
Elis ab Ætolis condita juxta Inſcriptiones. 883

Epaphroditus ſeu *Venuſtus* cognomen Sullæ, 530, 531. è nummis illuſtratum. *ibid.*
Epheſiorum nummi cum loci prærogativis, 781. unde eorum cum Alexandrinis Concordia, 793, 794, 795. ſymbolum eorum in nummis Cervus, 618. Epheſus Metropolis Prima Aſianæ Diœceſeos. 888
Epiphanes Dii in myſteriis Gentilium, 386. inde Epiphanes Antiochus, alii, 387. item Bithyniæ, Parthorum, Armeniorum Reges è nummis ſelectis. 391
Ἐπιφάνεια pro *efficacia*, 388. ἐπιφάνειος ἡμέρα de Baptiſmo ſervatoris. 388
Ἐπιφανέστατοι Romanis *Nobiliſſimi*, 668. Ἐπιφανεστάτη ἀξία *Nobiliſſimatus*. *ibid.*
Ἐπῳδαὶ auribus inſinuatæ, 172. ἐπῳδοὶ Chriſtus Clementi, aliis. 179
Equus Neptuno ſacer, 123. Theſſaliæ inſigne in nummis, 179. Equi celeres dicti *Pegaſi*, *Volucres*, *Aquilæ*, 136. item *Phœnices*, *Coraces*, *Ventoſi*. 236
Equus monſtri inſtar cum pede & brachio humano in nummo Nicænſium. 246. Equi Marini in nummis, 132. Equorum cura penes Æſculapium. 248
Ethnarcha Herodes M. in nummis & quare, 447. qui Ethnarchæ in ejus progenie, *ibid.* ſub Impp. Conſtantinopol. Ethnarchæ. *ibid.*
Europa Tauro vecta in nummis Sidoniorum & quare. 780
Eurypylus Heros Homeri & in nummis, 479. Telephi filius, 482. cur ſignatus in nummo Pergamenorum, *ibid.* plures Eurypyli. 481, 482
Εὐσέβεια & Θεοσέβεια eadem, 731. Εὐσέβεια ludi Puteolani in honorem Pii. 724
Euſebes Catinenſes fratres, 534. Syriæ Reges. 721
Eutyches cognomen. 530
Exactores, Executores, Compulſores, Opinatores ad exigenda fiſcalia debita. 813
Ἐξουσία ὑπάτων Conſularis Poteſtas in nummis. 568, 569
Expeditiones Cæſarum in nummis. 834
Extraordinarii milites & qui. 672
Exuperator Omnium Gentium in nummo. 753

F.

F Pro Ph. in nummis Romanis. 81
Falcones Tiaræ inſculpti. 458
Faliſcorum conditor Haleſus, 56. peculiaris ſermo, 61. dicti in nummis Φαλέσιοι, 61. cur digammate uſi. 62
Faliſci & Falerii. 60
Familiæ Romanæ in nummmis, 497, 498. &c earum peculiares olim Commentarii, 498, 499. Familia pro tota Gente, 498. ab ea diſtincta, 499. Familiæ Rom. obſcuræ aut ignotæ alias, in nummis, 502. aliæ Patritiæ, aliæ Plebeiæ in eadem Gente, 518. origo in nummis indicata. 528
Familiæ Rom. ſine Cognominibus, 522. an ſemper in *ius* deſinentes, 523. earum inſignia in nummis, 524, 525. origo, 534, 535. unde eadem deſumpta. 536
Familiæ antiquæ cum recentioribus confuſæ, 500. veterum Famil. traduces labente imperio. *ibid.*
Faſtorum libri in exilio ab Ovidio recenſiti. 608
Faſtis Victricibus in nummo Diocletiani, 838. Tria Fata de Parcis, *ibid.* à Parcis diſtinctæ quandoque, 838, 839. Templum eorum Romæ, 838, 839. quare Victricia, 839. Bona Fata, item Victa, Superata, Impia, &c. 839, 840
Fauſta nomina & cognomina, 530. Fauſtus Sullæ cognomen è nummis ill. 530. Fauſtina, Fauſtilla, cognomina muliebria. *ibid.*
Fecunditas in nummis Auguſtarum, 203. per Piſces deſignata in nummo Neronis, 203. Templum ejus Romæ. *Ibid.*
Felicis Reip. effigies in nummis, 118. Felicitas per Triremim, Capricornum, &c. in iiſdem, 210. ſæculi, Temporum, 727. Orbis in iiſdem. 725
Felix Sullæ cognomen, 530. *Felicitas*, *Feliciſſima*, *Felicula* cognomina muliebria, *ibid.* Felicis titulus in nummis Cæſarianis, 725. à Commodo primum receptus, *Ibid.* *Felicitates* quæ urbes dictæ, 728. Felices Coloniæ, &c. in nummis, 727, Corinthus cur Felix. 728
Feminina vocabula apud Græcos & Romanos de animalibus utriuſque ſexus. 164
Feroniæ Deæ ſimulacrum cur in denariis gentis Petroniæ. 535
Feſtum Tabernaculorum & Pentecoſtes in nummo Agrippæ, 444, 445. quomodo eadem Hebræis dicta. *ibid.*
Ficus Ruminalis cum paſtore Fauſtulo in nummo, 337. male cum Ilice confuſa à Triſtano. 538
Fidei Exercitus Gall. Lugd. in nummo. 847
Figuræ obſcœnæ in nummis, 761. &c. Botryos, Philænidis, Veneris ἀφροδίσια σχήματα, 762, 763. in libris Elephantidis quot, 761, 763. adſervatæ religioſe. 764
Filius Caſtrorum, Exercituum, Senatus. 719
Fiſcus Judaicus, 804. Calumnia ejus ſublata, 810. Fiſcalis curſus qualis, 806, 807. Fiſcales Rhedæ, 809. Calumniæ. 811
Flacci cognomen à Caio damnatum. 519
Flamen Martialis in nummis, 541, 542. Quirinalis in aliis, 542. Flamines, Flaminæ, Flamini-

miniæ Claudiales, Flaviales, &c. 610, 611. Flaminea Perpetui in monumentis antiquis, 697. ludorum ſeu munerum editores. *ibid.*
Flandæ Monetæ munus penes quos. 552, 553
Flaviæ dictæ uxores Conſtantini. 638
Fluviis cognomina loca maxime apud Siculos, 480, 891. Fluviatilis Agrigentum, 891. Fluviorum ſitus & nomina in nummis expreſſa. 885. *& ſeq.*
Formoſi utriuſque ſexus quinam Diis adſcripti. 657, 658
Fortuna Redux, Manens, Obſequens in nummis, 102. Pop. Rom. in nummo, 575. Epheſiorum, Tarſi, Carthaginis in aliis, *ibid.* Auguſti. *ibid.*
Francia in nummo Conſtantini, 75. item apud alios auctores, 751. quis ejus ſitus olim, 751, 752. *Francici* cognomentum quando cœptum, 749, 751. Franci unde dicti contra Libanium, 752. civiles præ Alemannis. *ibid.*
Francorum Regibus conceſſum à Juſtiniano nummos aureos cudere. 21
Frumentaria coëmptio qualis. 546
Fucus muliebris ex quibus, 371, 372. Fucus, Anchuſa, Ceruſſa, diverſæ plantæ, 284. Fucus Cretenſis, è quo optimæ tincturæ. 283
Fulmen Seleuciæ conſecratum in nummis, 293. Providentiæ ſymbolum, 394. Imperii, 396. quibus præter Jovem tributum, 394. Palladi, *ibid.* Herculi, *ibid. &* 593. Cæſaribus in nummis. 395, 396
Fulminator Juppiter, 392. Fulgerator. 394
Fundator Pacis & Quietis in nummis. 114

G.

Γ Pro K *Κάππα* Græcis. 77
Γ & N apud Græcos confuſa, & unde. Exempla è nummis. 77
Galatia Provincia Cæſaris. 571
Galeæ militares cum cornubus. 367
Galerus muliebris in nummo. 624
Gallus cognomen Mindiorum. 649
Gallieni & Valerianorum tempora confuſa. 596
Gaza urbs alias Aza, 60. Æra ejus unde petita. 869
Gazellæ Arabum, 156. in Africa frequentes. 158
Gemma Auguſti in Cimeliarchio Regis Galliæ, 216. Tiberiana in eodem. 239
Genius Tutelaris Auguſti in nummo, 574. Genii locorum, *vid.* dracones.
Gentis & Familiæ diſcrimen, 499. gentium Romanarum nomina, origo, *vid.* Familia.
Gentilia locorum nomina aliter ab incolis aliter ab exteris prolata, 60, 61. alia typi, alia analogiæ juxta Stephanum, 906. diſcrimen illud expenſum è nummis, 910. formatio eorum inde illuſtrata, 906. gentilia plura ejuſdem loci, 910. exempla è nummis, *ibid.* promiſcuus eorum uſus. 911
Gentile non in omnibus quærendum, 913. omiſſum quandoque, exempla è nummis, 913. per ſyllepſin numeri prolatum, exempla ex iiſdem, 913. Gentile pro Urbis nomine promiſcue, & viciſſim. *ibid.*
Gentilitia una ex aliis formata, *Hiſpanus*, *Hiſpanienſis*, &c. 844, 845
Geographica nomina varie prolata jam olim, 900. vulgo paſſim corrupta, 92. 900. cauſæ ejus rei, 900. è nummis emendanda, *ibid.* duplex eorum ſcriptura in nummis & unde, 907, 908. corrupta à barbaris, 908. varietas eorum in nummis, 909. à Græcis deflectunt ſæpe Romani in iiſdem tradendis. 911
Germania Capta, Devicta, Subacta in nummis. 835
Geſta illuſtrium Romanorum in nummis vulgo Conſularibus. 573
Glaucon de ficto Æſculapio, ejus nummi, 176. *& ſeq.*
Gloria Exercitus Gall. in nummo, 846. Novi ſæculi in alio. 853
Gothicæ litteræ in nummis, 70. 71. in Hiſpania unde. 72
Græcorum ſtudium circa antiquas memorias, 7. Græci dicti Græcorum in Aſia, Europa, &c. coloni. 437
Græca Orientalium nomina paullo immutata. 87
Granata urbs Hiſpaniæ, an à Malo punico vulgo granato. 285
Gryphi ſacri Apollini, 123, 235. fabuloſi, 234. veri juxta Cteſiam, *ibid.* magnæ Aquilæ Hebræis, *ibid.* frequentes in nummis Syracuſanorum, 235. Panormitanorum, *ibid.* marini in nummis. 234

H.

H Græcorum adſpiratis vocalibus præpoſitum in nummis & quare. 59, 74
H adſpirans ſublata in antiqua Romanorum ſcriptura, ut *Graccus*, *Pilippus* è nummis. 80
H pro E in nummis Græcis. 75
H pro F in veteri Romanorum ſcriptura. 60
H in ſignis militaribus pro *haſtatis*, ex nummis. 558
Hadrianus Olympius, Soter in nummis. 384
Hadriani acta Trajano male & unde adſcripta. 812

Hale-

Haleſus Faliſcorum conditor. 60
Harpocrates Loto inſidens in nummo. 258
Hebræorum ſcriptura antiqua qualis, 66, 67. voces è Græca & Latina lingua formatæ. 330
Hedera Apollini tributa, 294. variis Regibus in nummis. 402
Helena mater Conſtantini dicta *Flavia Julia* item *Auguſta* in nummis. 638
Helenium herba apud Rhodios frèquens. 280
Hercules Deuſonienſis in nummis, 84. cum Scypho in aliis, 145. cum Cerbero, 229. cum cuſtode Heſperidum dracone, 294. hydram perimens, 233. item in nummo Maximiani, 838. Soter in aliis nummis, 383, 746. cum fulmine. 395, 593
Hercules Gaditanus, 745. Hadrianus, *ibid.* Romanus, Commodus, 745, 746. Hercules Romanorum Commodus in nummo Græco, 746. Herculi Rom. Conditori, Herculi Commodiano, *ibid.* Herculeus menſis de Septembri, *ibid.* Herculi Debellatori, Defenſori, Victori in nummis, 746, 747. Hercules Maximianus, item Herculius, 747. Herculea & Jovia cohors. 747
Herculis ſucceſſio in nummis ſignata. 345
Hercules & Bacchus in nummis. 166, 852
Heroës urbium aut imperiorum conditores, 381, 884. Ἥρως, Ἡρωΐνα, Romanis *Divus*, *Diva*, 652. Ἡρωΐδες. Ἡρωΐσσα, & Ἡρῶαι, Græcis, *Heroina* & *Heroides* Romanis, 638. Ἥρωες Προπάτορες quales. 655
Heroës alii patrii alii communes, 652. Herois & Dei nomina ſæpe confuſa, 656. Ἥρωες in nummis dicti Eurypylus, Antinous, & quare, 652, 597, 658. item Homerus à Juliano. 491
Heſperidum Mala aurea in nummis, 295. tria juxta poëtas, *ibid.* eorum cuſtos draco Κηπουρὸς, *ibid.* unde orta illa fabula, 296. fructus aurei coloris in Africa & ad Atlantem, 296, 297. an cum Citriis vel Aurantiis eadem, 296. an cum Cydoneis, 297. in myſteriis Bacchi & quare adhibita, 297, 298. odorifera ſed non edulia, 298. apud Lacedæmonios talia. *ibid.*
Ἡγεμόνες Straboni de Legatis Cæſaris in Provinciis, 572. etiam de Proconſulibus juxta nummos. 573
Hidrieus Caribus præfectus Regis nomine abſtinens. 474
Hierapytna in Creta nomen è voce Græca & Phœnicia derivatum. 306
Hierichuntis palmetum celebre, 325, 327. Hiericho *urbs Palmeti* in Sacro Fœdere. *in Adden.*
Hippelaphus figura Equi & Cervi. 157
Hippopotamus cur aliis Equus, aliis Porcus marinus, 129. Diviſæ ejus ungulæ non biſidæ, *ibid.* & 130. quæ cum Equo communis, *ibid.* cur Bobus adſcriptus, 131. Nili ſymbolum in nummis, 132. Niloticus Elephas. *ibid.* idem cum Hebr. *Behemoth* juxta Bochartum, *ibid.* in ſpectaculis Rom. diu ante & poſt Philippum viſus, 132, 133. non Ammiani ætate. 133
Hircocervus, *vide* Tragelaphus.
Hiſpaniæ antiquum & recentius nomen Hiberia ab Hibero fluvio, 891. inſigne in nummis cuniculi, 151. inde ejus nomen juxta Boch. *ibid. cuniculoſa* Catullo, *ibid.* Hiſpania Luſitanica & Terraconenſis à Legatis Auguſti, Bætica à Populi Magiſtatu adminiſtrata. 561
Hiſpanicæ litteræ antiquæ in nummis, 70. Hiſpanienſis militia, legio & unde. 844
Hiſtoriæ Auguſtæ defectus ac unde ſupplendus. 760, 761
Hiſtorici antiqui mutili plerique, 341. inter ſe diſſidentes, *ibid.* incerta aut falſa tradentes, 342. omiſſa ab iis ſupplenda è lapidibus & nummis, 342. obſcure aut obiter dicta inde elucidanda. 342
Hoc Signo Victor Eris in nummo Conſtantii. 837
Homerus in nummis Chiorum, Smyrnæorum & Amaſtrianorum, 487, 488. item Ægienſium, 491. *Homericum* monetæ genus apud Smyrnæos in nummo, 488. Homeri Templum, Porticus, &c. *ibid.* Apotheoſis in antiquo Marmore, 489. illius antiquitas, *ibid.* ut Deus & Heros olim cultus. 491
Honores Auguſtorum aut Cæſarum maxime extraordinarii à Senatu collati, 673, 675. quando per intervalla, quando ſimul collati. 675, 676
Hoſpitii jus inter urbes diſſitas. 794
Hyæna in nummis Philippi, 147. ignota Europæ juxta Jul. Scaligerum, *ibid.* communio ejus cum porco, unde nomen, 151. vis in magicis, *ibid.* calliditas. *ibid.*
Hybridæ voces in Oriente. 320
Hydra monſtrum ſepticeps in nummis, 230. cum novem capitibus apud auctores, 232, Signum debellatorum Chriſtianorum in nummo Maximiani, 231. origo fabulæ de Hydra ab Hercule debellata. 232
Hypogloſſus & laurus Alexandrina, an eadem, 336. an in nummo juxta Triſtanum, 337. qualis ejus fructus. *ibid.*

I.

I Pro ει dipht. in nummis. 73, 907
I geminatum in nummis Romanis. 79
I Pro Y in nummis Græcis. 78
Ἱερᾶς καὶ Ἀσύλου in nummis variarum urbium, 778, 779. maxime Palæſtinæ, Phœnices, Syriæ.

riæ. 306, 780
Ἱερὸς διὰ γένους, 698. διὰ βίου ſeu perpetuus. 697
Ilex cum fœta Sue Lanuvina in nummo. 338
Illyriciana Militia, Synodus; Illyriciani Epiſcopi, Exercitus. 845
Imago optimi Principis in nummis. 117
Imagines Illuſtrium in nummis, 35. Majorum quam ſtudioſe ſervatæ, *ibid.* item Magiſtrorum &c. *ibid.* vis ad excitandos poſteros. 38, 759
Imaginum jus quorum proprium apud Romanos, 37. Imaginum gentium Romanarum falſi tituli quandoque. 573
Imperator Juppiter in nummis, 100, 396. Imperatores duplici ratione dicti Cæſares, 685. aliud nomen iis vice prænominis, aliud cognominis, *ibid.* tam Auguſti quam Cæſares, 687, 688. item Francorum Reges auctoritate Cæſarum, 688. à quibus Cæſaribus titulus ille neglectus, 688, 689. omiſſus à Conſtantinopolitanis Cæſaribus, 689. pro Cognomine quando in nummis, 689. unde partum & quoties, 690, 691. ſemel de uno bello, 691. Auguſtus quoties Imperator eo ſenſu dictus., 690. item Claudius. 691
Imperatores Rom. Pacis & Belli Domini, 649. Græcis Βασιλεῖς & *Reges* Poëtis dicti, 686, 687. compellati vocibus *Numinis*, *Æternitatis*, *Oraculi* & ſimil. 420
Imperatorum ambitio urbes ſuis nominibus appellandi. 778
Imperii & Sacerdotii concordia in nummis. 104
Impietas in Principem. 722
Incantationes Zamolxidis ad animæ curationem. 179
Indictionum origo & exempla ante Conſtantinum. 814
Indulgentia Auguſti Moneta Impetrata in nummo. 554
Indulgentia de editione ludorum, 121. remiſſione tributorum reliquorum, 815, 817. criminum. 816
Indulgentia in Italiam in nummis, 804. Indulgentia Auguſtor. in Carthaginenſes, in alios. *ibid.*
Inſcriptiones bilingues in nummis, 58, 913. cum litteris à dextra ad ſiniſtram, 68. Græcorum nummorum corruptæ vulgo in libris antiquariorum. 481
Inſcriptionum veterum lapidum præſtantia & utilitas qualis, 757, 758. cum nummis comparata, *ibid.* quæ antiquiſſima in Theſauro Gruteriano. 758
Inſula Tiberina cum Æſculapio adveniente in nummo, 182. carcer reorum capitalium ſub Chriſtianis Impp. 184
Invenuſtus pro infortunato. 531
Invicti in nummis de filiis Cæſarum, 379. Invicta Roma in aliis. 380
Joſephus in Neronem propenſior & unde, 618, 619. codices ejus jam ævo Ruffini corrupti. 911
Jovi Juveni Triumphatori in nummo. 81
Jovius Diocletianus in monumentis antiquis, 747. Jovii qui Cæſares dicti, 747, 748. Jovianus, Jovialis ſententia. 748
Iphigeniæ gladius in duobus locis oſtenſus. 6
Iſiacus ſacrorum miniſter. 265
Iſis cum Oro infante in nummo, 259. Iſidis caput Hydriæ impoſitum in alio, *ibid* per ſerpentem expreſſa, 265. Cornigera in nummis & Hieroglyphis. 355
Iſis Faria in nummo. 81
Judææ ſymbolum in nummis Palma, 326. *& in Adden.* Judæa Capta, Devicta, in nummis, 749, 835. Judaici cognomen cur à Veſpaſiano omiſſum, 749. Judæi didrachmum pendentes, ut obtinerent Autonomiam. 790
Jugurtha vinctus in nummo Sullæ. 574
Juliæ cognomen quæ & quot Auguſtæ uſurparunt, 630, 632, 638. Juliæ leges, & ſuppreſſum illud attributum. 980
Juno Monetalis, 19. Ammonia in nummo, 353. Junoni Siſpitæ in alio, 83. eadem τεχνίφος, 354. cur depicta in aliquot nummis gentium Romanarum. 535
Juno de Livia apud auctores & in nummis, 607. an de Sabina Poppæa. 617
Juppiter non Jupiter, 84. Bœotiis Καρναῖος & unde, 353, 354. Ammon Libycus, κερασίφορος, &c. *vid.* Ammon, & Cornua.
Juppiter Κρυλαζευς in nummo, 475, Imperator, 100. Θεῶν ὕπατος, 795. Olympius, 744. Jovis Caſii ſimulacrum cum Malo Punico. 276
Ius ſimulacrum cum bovinis cornibus. 790
Juſtinus Martyr Neapoli in Samaria oriundus. 769

K.

K Pro C in veteri ſcriptura Romanorum, 74. promiſcue in nummis. 81
K littera in nummo Græco quid notet. 477
KH pro littera X in antiquo Marmore indicium vetuſtatis. 489
Κάππα geminum Dorica dialecto mutatum in Κτ. 325
K in X ab Ionibus converſa. 76
Callinici qui è ſucceſſoribus Alexandri in nummis, 377. ab Hercule Callinico. *ibid.*
Καρυωτὶς Palmæ fructus in nummis, 326. *Nucalis* Iſidoro, 327. rariores Caryotæ apud Judæos, *ibid.* vetitæ gentibus vendi apud eoſdem, *ibid.* Caryotæ è ſucco commendatæ, 331. ex iis optima vina, *ibid.* Καρυωτὶς unde contra Plinium, *ib.* aliud καρυωτικὸς aliud καρυωτὶς. 332
Caryotæ unde vinum vetitæ gentibus vendi apud He-

Hebræos, 312. Caryotis ferax Judæa, Thebaïs, Babylonia, Canaria. 333

Catarractæ & *καταῤῥάκται* tam de fluviis quam de obicibus in iiſdem contra Salmaſium. 88, 89

Κέρας pro poculis & unde, 358, *& in Adden.* pro coma & cincinnis, 368. pro gloria & ſplendore. 369, 372

Keren Happuc unde dicta una è filiabus Jobi, 371, 372

Κεραυνὸς & Κεραύνιος Juppiter, unde Ceraunus Ptolemæus. 393

Κρωβύλοι, κυρβασίαι, Tiaræ in arctum deſinentes. 459

Κύριαι ſeu Auguſtæ ſequiori ævo. 327

Κῶνος de Nuce Pinea. 270

L.

LAbaro Imperatorum nomina adſcripta. 846

Labienus unde Parthicus dictus. 526

Labyrinthus in nummis Cnoſſiorum. 475

Lampſacus *Πιτυόεσσα* à Pinuum copia. 272

Lanx manipulus in nummo Hierapolitarum. 274

Lances ad deſignandos Prætores in nummis. 545

Lapidum, in quibus elogia veterum, duratio cum nummis comparata. 17

Lapithæ à Lapitho Apollinis filio è nummo. 383

Largitio in nummo Conſtantii, 107, 825. largitiones & largitates de liberalitatibus Cæſarum, & quando ita dictæ, 825. largitio pro Ærario, & Comes Sacrarum Largitionum. 824

Larices in nummo gentis Accoleiæ. 272

Laſciva numiſmata quo ſenſu Martiali. 762, 763

Lazorum Regi miſſa inſignia à Juſtiniano, 833. Lazis Rex datus ab Hadriano, *ibid.* frequens eorum mentio ætate Juſtiniani. *ibid.*

Legati Proprætore quales contra Ant. Auguſtinum, 559, 560, 561. dicti iidem Legati Auguſti, exempla è nummis, 561. item conjunctim Legati Auguſti Proprætore in iiſdem, 561. an iidem dicti Proconſules. *ibid.*

Legiones ſignatæ in denariis gentis Antoniæ. 558. quot numero, 583. Antiqua, Claſſica, Libyca, Quinta in iiſdem, *ibid.* Legio Italica in Rhetia. 843

Legum tituli in nummis, 579. Tabellariæ, Perduellionis, de ſuffragiis, Provocationis, Papiæ. *ibid. &* 580

Leges latæ inter acta maxime illuſtria, 580, 581. nominibus legumlatorum appellatæ, *ibid.* male ab Hiſtoricis vulgo omiſſæ. 581

Legumlatores divinis honoribus culti. 370

Δεκάτα reliqua tributaria contra Caſaubonum. 813, 816

Leonis exuviæ cum Pharetra & Clava indices ſucceſſionis ab Hercule in nummis Regum Macedoniæ. 344

Leo Sacer Soli & Cybele, 123. radiatus in nummis tanquam Solis ſymbolum, 267. Fulmen ore geſtans. 396

M. Lepidi adoleſcentis factum in nummo expreſſum. 574

Liberalium, in honorem Bacchi ſymbola in nummis Panthera, Thyrſus, Larva. 166

Liberalitates Auguſtorum quoties repetitæ in nummis Cæſarum, 818, 819. aliunde ignotæ, *ibid.* varii earum typi, 822. qua occaſione datæ, 821. Curatoribus Tribuum & Centurionibus plebis quandoque diſtributæ. 824

Liberator Juppiter ſive *Ζεὺς Ἐλευθέριος* in nummis. 788

Liberæ urbes quales in nummis inſcriptæ. 783, *&c.*

Libertas Publica, Reſtituta, Recepta, Liberatis Civibus, in nummis, 788. *Libertas* pro libertas in nummo, *ibid.* Libertas cum pugionibus in nummis Bruti, Caſſii, &c. 583

Linguarum confuſio unde ſæpius nata, 57. lingua Græca Syro-Macedonibus uſitata, 323. exempla è nummis. *ibid.*

Litterarum Græcarum forma non ſemper eadem contra Salmaſium, 51, 52. vetuſtæ quæ, 52. Romanæ cum Græcis permixtæ in lapidibus & nummis. 55

Litteræ Phœniciæ antiquæ, 64. Phœniciarum & Punicarum diſcrimen, *ibid.* Samaritanarum & Hebraicarum quæ vetuſtiores. 66

Litteræ in nummis ſenſo expendendæ, 69. averſæ in iiſdem, 68. earum compendia in nummis. 81

Litteræ confuſæ olim & permixtæ, & quibus ex fontibus, 72, 73. ex ſcripturæ veteris veſtigiis, 72. ex recentioris additamentis, 75. ex pronuntiatione litterarum ſimilium aut affinium, 76. Exempla ſingulorum e nummis. *ibid.*

Litteræ geminatæ in Romanorum ſcriptura olim ſimplices, unde *Siſena*, *Sula* in nummis pro *Siſenna*, *Sullas* 79

Lituus & Simpulum in nummis ſigna Sacerdotiorum. 669

Livia Auguſta dicta etiam poſt mortem Auguſti, 608, 609. eadem aliis *Julia* vivente adhuc Auguſto. 609

Locorum etymologiæ ineptæ apud Grammaticos, 278. loca à Floribus, Plantis, Fructibus dicta, 279. loca obſcura aut ignota aliunde, in nummis. 898

Locupletator Orbis Terrarum in nummo Hadriani. 815

Lotus Ægyptia lilio ſimilis, 257. an eadem cum Nym-

Nymphæa alba, *ibid. &* 258. cum flore expanſo, *ibid.* cum Harpocrate inſidente in nummo, 258. Loti caulis cum Oro in alia, 259. è Loto capitis inſigne apud Ægyptios, 261. Regum & Reginarum, 262. item præconum, 261. fructus loti iuſtar papaveris, 260. corona è loto Oſiridi familiaris. 261

Ludorum primi inſtauratores in nummis & apud auctores celebrati, 576. Ludi Diis ſacri, 585. Ludorum Apollinarium, Liberalium, Cerealium, Floralium ſymbola in nummis. 575

Ludi ſæculares, & eorum ſacra ac typi in nummis, 852, 853. ſub Honorio etiam celebrati ſacris omiſſis. 853. 854

Ludorum Romanorum celebritas ex peregrinis animalibus, 141, 148. Ludorum varia nomina in nummis, Actia, Pythia, Chryſantina, &c. 299

Lugduni Præſidum prærogativa monetam auream & argenteam cudendi. 22

Luni Dei effigies in nummis, 143. cultus ejus apud Syros, Ægyptios, Græcos. 144

Lupa cum gemellis inſigne aliquot Coloniarum & quare. 767, 883

Lychnuchi pro facibus, 127. lychnuchus ligneolus Ciceronis qualis. 128

Lynces Baccho ſacræ. 164

M.

M Finalis ſublata in antiqua Romanorum ſcriptura, è nummis. 80

M finale pro N apud Græcos, 77. pro N in antiquis libris corrupte. 514

Macedonum Reges Herculis traduces è nummis. 344

Macellum Neronis in nummo. 858

Magiſtratus diſtincti in Græcorum nummis, 476. Romani in eorum nummis indicati, 537. additi vulgo gentilibus aut cognominibus. *ibid. & in Adden.*

Magiſtratus extraordinarii miſſi ad regendas provincias aut urbes ſocias, & quales. 567

Magneſia eadem ad Sipylum, ſub Sipylo, à Sipylo, 894. poſtrema adſerta & illuſtrata. *ibid.*

Magnetum Septima Aſiæ in nummo Græco. 887

Magni appellatio tributa Antiocho, 420. Perſarum & Parthorum Regibus, 421. Abgaro in nummis & quare, *ibid.* Dynaſtis Perſarum, 423. Cæſaribus, 423, 424. Diis & Deabus, *ibid.* Cæſarum Palatinis. 424

Μέγας, Μέγας, *Magnus* de Pompeio, 526, 529 inde cognomen gentis. *ibid.*

Malleus in nummis Lemniorum, 557. an in denariis gentis Valeriæ. *ibid.*

Malum Punicum in nummis, 276. myſticus fructus apud veteres, *ibid.* ab ejus eſu vetitæ mulieres in ſacris Cereris & quare, *ibid.* Mali Punici granum Proſerpinæ datum à Plutone, 276. Pretinſum opus tuum inſtar Mali Punici, proverb. Rabbin. 275. Mala Punica apud Perſas in armis. 276

Malus Medica inter eximias arbores, 291. in ſola Perſide & Media proveniens, *ibid.* nobilitas ejuſdem & celebritas, *ibid.* uſus Mali Medici contra graveolentiam, 292. fructus Mali Medicæ figura, *ibid.* an idem cum Citro, *ibid. &* 293. ſero in Græciam delatus, 292. odore excellens & edulis, 299. idem in nummo Parthico ſeu Perſico. 272, 289

Mambrinæ Capræ cum longis & demiſſis auribus, effigies è nummis prolata. 159

Mamers Oſcorum lingua Mars, 268. hinc in nummis Mamertinorum caput Martis. *ibid.*

Manii prænomen familiare Aquilliis, 514. item Aciliis, 515. quomodo expreſſum olim. *ibid.*

Manlii alii patritii, alii plebeii. 518

Manna cum Urna in nummis Hebræorum, 61, 333

Marci prænomen familiare Antoniis, 512. damnatum in iiſdem, 519. item in Manliis patritiis. 518

Marcianopolis à Marciana Trajani ſorore. 186

Maritimos locorum ſitus quomodo in nummis ſignatus. 891, 892

Marnas Juppiter Gazæ cultus, 61, 869, 870. in nummis Gazæorum. *ibid.*

Marſyæ ſtatua in foro libertatis indicium. 788

Matres pro Patria paſſim apud Græcos & Romanos, 643. Matres Patriæ, Senatus, Caſtrorum in monumentis antiquis & quales. 719

Matronis apud Romanos Senatoria & Conſularia ornamenta, 602. maritalia earum decoramenta, 603. Matronæ ſequiori ævo pro conjugibus. 732

Mauris regia inſignia à Rom. Impp data. 833

Maximianus cum Maximino ſæpe confuſus apud auctores. 639

Maximus cognomen gentis Fabiæ, 529. Maximi Cæſares dicti in nummis. 424

Medicei primi Numiſmatum antiquorum collectores. 31

Meletii Antiocheni imagines pictæ aut exlatæ in annulis, poculis, parietibus, &c. 37

Meles Smyrnæorum fluvius qualis. 891. cur in nummis Amaſtrianorum expreſſus. 490

Memoria Æterna in nummis, 116 eadem merces bonorum Principum *ibid.* memoria abolita pœna malorum. *ibid.*

Menandri Parrhaſii ſtudium circa imagines illuſtrium. 42

Mercurius cur in nummis Bithynienſium cum Antinoo. 653

Meſſis manipulorum Hebræis de tempore à ſecundo Azymorum ad feſtum Pentecoſtes.

ſtes. 445
Metallum Parthicum, 288, 844. gleba ejus ad Trajanum miſſa, 288. Metallum Noricum item Delmaticum in nummis, 844. Metallis præpoſiti Procuratores Cæſaris è Galeno. *ibid.*
Metropoles ſedes Præſidum ſeu Conſularium in Provinciis. 880
Metropolis & *Prima* diſtinctæ prærogativæ in nummis, 885, 886, 887. *Metropoles Prima* in iiſdem. *ibid.* Metropolis Prima Bithyniæ, Ponti, &c. 885. *Metropoles gentium* Modeſtino J. C. 886. Aſiæ, Lydiæ, Græciæ, quales in nummis, 887. Metropoles plures quandoque in eadem provincia, *ibid.* *Metropoles Coloniæ* paſſim in nummis, 57, 877. Phœnices variæ Metropoles. 878
Miles pro *Officiali*, 643. *Miles Agrippa* quo ſenſu Manilio. 642, 643
Miletus Colonia Athenienſium, 270. Πιτυοῦσα à Piuuum copia. *ibid.*
Mindius Achaiæ Proconſul ſub Claudio è nummo. 648
Minerva per Noctuam depicta apud Ægyptios, 124. Taurobolus ab Andriis culta & quare. 171
Minotaurus in nummis, 239, 883. & quare, *ibid.* an fabuloſus. 340
Μισόχριστος Julianus, 450. Μισόλλην Annibal, 439. Μισοπέρσης. *in Adden.*
Mithridatis Romana ſcriptura non improbanda, 85. Μιθριδάτης Græcis è nummis. *ibid.*
Mithræ ſimulacrum. 364
Mitra in nummis Abgari, 429. Arabum tegmen, *mitrati Arabes* Plinio. *in Adden.*
Mneves Ægyptiorum idem cum Moſe. 369
Modius frumenti in nummis ſymbolum Ædilitatis Curulis. 545, 546
Monarchia de Cæſarum imperio. 686
Moneta in nummis, 552. ſignandæ cura penes quos, *ibid.* quibus ſymbolis deſignata in nummis, 553. ſignandæ facultas permiſſu Cæſarum conceſſa certis urbibus, 554, 555. eadem in nummis expreſſa. *ibid.*
Moneta Salutaris in nummis, 117. ſacra, divina, 18. eadem ejus effigies quæ Æquitatis. 19
Monoceros cum cantharo in nummo juxta Aldrovandum, 138. an nulla ejus mentio apud Ariſtotelem, 146. eædem deſcriptiones cum Aſino Indico apud auctores, *ibid.* mugitus ejus Aſininus juxta Ariſtot. *ibid.* mentio apud LXX. Interpretes, *ibid.* Joſuæ ſymbolum, *ibid.* cum Rhinocerote confuſus, 147. bicorne animal & pro Capra in S. Scriptura, juxta Bochartum *ibid.* an veteribus ignotus. 146, 147
Montium ſitus & nomina in nummis. 894, 895
Moſes cur cum cornibus vulgo depictus, 369. quo ſenſu cornuta ejus facies Interpretibus. *ibid.*
Mulieres honore maritorum coruſcantes. 604
Mulorum carpentum in luxu muliebri. 614
Muli albi præ cæteris ex Chryſoſt. *ibid.*
Muli Gallici apud Tertullianum. 615
Muli in Vehiculario curſu, 809. paſcentes in nummo Nervæ & quare, 800, 809. Mulares Rhedæ, 809. muli angariales. *ibid.*
Mulomedici, muliones quales in Cod. Theod. 809
Munificentia in nummis pro editione ludorum, 121. per Elephantem expreſſa. *ibid.*
Munificentia Cæſarum in Vectigalibus, Tributis, &c. remittendis, in nummis. 796, 797
Munire & munitio viarum in monumentis antiquis, 581, 582. inter opera Principum, *ibid.*
Murorum inſtructio inter opera Principum, 556, 581. pro ſingulari laude. 555
Muſmones Arietes in Sardinia cum pilo caprino loco lanæ. 162
Myſtagogi qui apud Tullium. 8
Mytilene Prima Lesbi in nummo Græco. 810, 886

N.

N Pro Γάμμα exempla è nummis. 77
Natalibus Cæſarum feræ inſolitæ ad ſpectacula. 148
Ναυαρχὶς Sidon & Dora in nummis. 779, 780
Neapolis Samariæ eadem cum veteri Sichem, 770. an *Flavia Cæſarea* dicta. 771
Neapoles urbes plures. 770
Neptunus cum cornibus Taurinis & quare, 360, 361. *vid.* Ταῦρος, &c.
Nereidos figura in nummis. 225
Nero cognomen Claudiorum unde. 534
Neſibis quando Colonia Romanorum, 774. à Nimrod condita juxta Arabas, & antiqua ejus nomina, 775. *Antiochia Mygdonia* Græcis dicta. 775. Perſis a Joviano prodita. 774
Nicææ in Bithynia conditores Hercules, Bacchus, Nicæa &c. 247. cum Nicomedia contentionès de Primatu, 791, 884. *Primi Provincia* in nummis. 864
Nicolai palmæ fructus unde, 317. patria, *ibid.* iidem cum Caryotis, 329. item placentæ ex iiſdem, 330. mentio in Talmude, 329. ab Iſidoro *Nicolai* & *nucales* male ut diverſæ palmulæ. *ibid.*
Nicomedia præſtantior ſtudiis, Nicæa ſpectaculis, 167. Aquila & Serpens in ejus nummis, 191. Triremis in aliis, 648. *Metropolis* vulgo in iiſdem, 648, 885, 887. item *Metropolis Prima*, aut *Metropolis & Prima*. 885, 887
Nigredo inter formæ munera, 372. oculorum ſtibio

ſtibio procurata. *ibid.*
Νικανὼς Perſarum Satrapa. 379
Nilus in nummis cum Hippopotamo, 132. cum pueris circumſtantibus, *ibid.* dicti iidem νάνοι Νείλȣ, *ibid.* incrementa ejus per Sphingen ex Leone & Virgine, 212. animalia ejus cum humana & belluina forma, *ibid.* idem cum ornamento capitis è Loto. 261
Nimbi de nummis theatralibus. 762
Nobiles apud Romanos, penes quos jus imaginum. 37
Noctua Minervæ ſacra, 123. ſapientiæ ſymbolum in nummis, 124. in nummis Megaræ urbis Siculæ, & quare. 356
Nomina Urbium, Conditorum, & Gentilia quandoque eadem. 467
Nominum Romanorum commixtio deficiente imperio, 449. transpoſitæ ſæpe ſedes apud ſcriptores Græcos & Romanos, 503. Nomina tria geſtare ſoliti nobiliores, neque omnes tamen. 506
Nomen Proprium apud Romanos quale, 504. quando Gentile, quando Cognomen, quando Prænomen, 505, 506. non ſemper Prænomen ſub Republ. 507. quando Cognomen, quando Prænomen, 507, 508. neque ſemper Cognomen, 508. quando Gentile. 506
Nomina Mulierum cum Mariti Cognomine apud Romanos, 508. duo nomina frequentia, 510. Auguſtarum vulgo ſine Prænominibus. *ibid.*
Nomina Patrum in Filiis rara apud Græcos, 512. exempla in auctoribus & nummis, *ibid.* Filiorum paullo aliter inflexa, *ibid.* ab Avis petita apud Athenienſes, exempla è Platone, 513. mos improbatus Chryſoſtomo, *ibid.* Chriſtianorum è Sacro Fœdere, aut nominibus Martyrum. *ibid.*
Nomina Romana Græcis retenta, ubi in propria transſierant, ſicut Πεῖος, Μάγνος &c. 725. Nomen in eadem Gente modo Prænomen modo Cognomen. 519
Nominum mutationes ex teſtamento fieri ſolitæ, 606. ominoſorum mutationes, & quando, 630. nomina fauſta. *ibid.*
Nomina Impp. defunctorum ſæpe poſtpoſita ſuperſtitibus, in Reſcriptis Juriſconſ. Exempla. 754, 755
Nomina urbium compoſita à Græcis vulgo reſoluta, ut Νία πόλις, Αβώνυ τεῖχος &c. 769
Norica juventus, 844. Norici inter cuſtodes corporis Cæſarianos, *ibid.* Noricum ferrum, æs, metallum, *ibid.* Noricum male à Stephano de urbe. 770, 844
Numa in denariis gentis Calpurniæ & Pompeiæ, 536. cur cum diademate in iiſdem, 470
Numerarii tractantes rationes publicas civitatum, 798. ad exigenda reliqua tributaria, 812
Numerii prænomen peculiare Fabiis. 513
Nummi, varia de iis judicia, 3. antiquitas, 4, 11. duratio, 12, 13. comparatio cum aliis monumentis, *ibid.* nobilitas, veneratio & unde, 18, 19. aurei ſoli cuſi ab Impp. Rom. & dein Francorum Regibus, 22. dignitas, 22, *& ſeq.* voluptas, 30. qui præ cæteris elegantes, 35. è Romanis Impp. ab Auguſto ad Severum. *ibid.*
Nummi vulgo Crotoniati, 44. alii falſi & adulterini. 44, 45
Nummorum varia argumenta, 47. utilitas multiplex, 49. autographa, 50, 900. vetuſtas ex veſtigiis antiquæ ſcripturæ, 74. totidem ſymbola ad vitæ uſum, 93. regnandi artes & Principum officia in iis. 94, *& ſeq.*
Nummorum utilitas ad notationem & origines locorum. 239, 882, *& ſeq.*
Nummi, quam multa in iis ænigmatica & ignota, 247. difficultas in iis tractandis & explicandis. 587, 588
Nummus Parthicus aut Perſicus. 287
Nummorum ſtudium olim celebratum, poſtea neglectum, 495. eorum reſtituendorum mos antiquus ac unde, 644. Nummi ſignati in inaugurationibus Cæſarum. 662, 663
Nummorum præſtantia & utilitas cum inſcriptionibus lapidum comparata, 757. antiquitate potior, item varietate, facilitate transportandi, elegantia, 758, 759. inde cognitio ſtatuarum, locorum, Siciliæ in ſpecie, 759. in Hiſtoria Auguſta potior. 760
Nummorum utilitas ad Militiam veterum, 847. item navalem, *ibid.* Succeſſorum Alexandri apud Indos nomina è nummis eruta juxta Arrianum. 863
Nummorum Europæ, Aſiæ, Africæ tum ante tum ſub Impp. Romanis cuſorum quanta adhuc copia, 882. quot locorum index ab auctore confectus cum Cæſarianis nummis. *ibid.*
Nummorum utilitas in ſanando aut illuſtrando Stephano de Urbibus, aut reſtituendis Urbium ac Gentilium nominibus, 900, 901. varietas in iiſdem tradendis, & ex quibus fontibus. 907, *& ſeq.*
Nummi Græcarum & Aſiaticarum urbium cum Romanis inſcriptionibus & quare. 914
Nux Pinea in nummis, 268. inſigne Auguſtæ Vindelicorum, *ibid.* in nummis Mamertinorum, Syracuſanorum, *ibid.* Myrinæ Æolidis, 269. Catinæ, & quare, 271. frequens in Bacchi myſteriis, 269. Thyrſorum faſtigio impoſita, *ibid.* Græcis κῶνος, στρόβιλος, 269, 270. Cereris ſimulacro appoſita & quare, 269. vetita gentibus vendi juxta.

æta Talmudem. 271

Nymphæa alba in nummis. 338

Nyſæ urbes plures. 142

O.

O & A promiſcue in nummis Dorici ſermonis. 908

O littera pro Dipht. *Ov* in nummis Græcis, 73. apud Ionas frequens. 76

O & *Av* promiſcue in nummis, ut Foſtulus pro *Fauſtulus*. 80, 81

O pro *Ae* Dipht. in iiſdem. 80

O pro V in iiſdem. *ibid.*

O pro Ω in nummis Græcis. 706, 908

Ὄζολος in nummis Chiorum. 221, 791

Occonis errores frequentes in citandis nummis Græcis. 90, 598

Oceanus Ταυρόκρανος dictus & quare. 360

Oi pro *Oe* Dipht. in nummis Romanis. 80

Olea in nummis Athenienſium. 272

Olympius Hadrianus in nummis & quare, 743. Hercules, Caius, Juppiter in iiſdem, 744. Commodus. 745

Olympia ludi Hadrianales unde contra Scaligerum. 744, 745

Olympium locus in Delo & unde. 744

Opera ſubtilia & exigua commendata. 33

Orus in Iſidis gremio in nummo. 259

ѕ compend. pro *ov* in nummis. 82

Ophiuſa ſeu Ὀφιοῦσσα Rhodus, Cyprus, aliæ urbes & Inſulæ contra Bochartum. 278, 279

Origini Aug. in nummo. 768

Origines urbium per inſignia nummorum indicatæ. 881

Orthographia è nummis & lapidibus petenda, 82, *& ſeq.* in Græcis nominibus ex nummis adſerta, 84, *& ſeq.* in Romanis. 91, 92

Orthographia locorum è nummis adſerta. 900, *& ſeq.*

P.

P pro B in nummis Romanis. 79

P in ſigno militari h. e. *Principum*. 558

Π. Π. h. e. Πατὴρ Πατρίδος in nummis, non Πεῖος Περθιναξ juxta Triſtanum. 725

Palma in nummis Tyri, Damaſci, Judææ, Alexandriæ, Siciliæ, Africæ, Coloniarum Phœniciarum in Hiſpania, 272. in nummis Carthaginenſium & quare. 304, 883

Palmæ Siculæ, Africanæ, &c. humiles, majores, ſteriles, frugiferæ, &c. è nummis illuſtratæ. 301, *& ſeq.* humiles quomodo Arabibus dictæ. 302

Palmæ ſteriles in nummis Siculis, 301. Babyloniæ, è quibus lecti & vaſa, *ibid.* aliæ ex iis dictæ Regiæ, 302. Siculæ immaturæ, 302, 303. item in Hiſpania, 303. Palmæ feminæ ſolæ dactylos ferentes flore maſculæ fecundatæ. 303

Palmarum gradiles trunci ad ſcandendum, 311. modus ſcandendi apud Arabas & Ægyptios. *ibid.*

Palmæ diverſæ fructu, magnitudine, figura, 311. genera apud Plinium undequinquaginta, 311. apud Arabas plura ceu LXX. 311, 316. quædam in quinos truncos diviſæ. *ibid.*

Palmæ irriguis aquis gaudentes, 320. inde Phœnicibus Σικχι & Συκοβάλανοι, Joſepho *irriguæ*, 318, 320. pluvia juxta & aqua ſcaturiente gaudentes contra Theophraſtum. 320

Palmæ in nummis Panormitanorum, 302. Selinontiorum, 304. Hierapytnæ Creticæ, 305. trifida in nummo Camaræ, 307. Cypriæ in nummo Lapethi & quare, 312, 883. Ægyptiæ, 313. Alexandrinæ, 314. Ægyptiæ non omnino ſteriles, optime Thebaicæ. 314, 315

Palmæ Phœniciæ, 316. in nummis Tyri, Aradi, &c. *ibid.* Syriacæ in nummis Damaſci, 317. Judaicæ, Judææ ſymbolum in nummis, 326, 327. *in adden.* in nummis Sepphori in Galilæa, *in adden.* in Convallibus Judææ optimæ, 325. Palmariæ Syriæ & Judææ Convalles. 319

Palmarum fructus Græcis βάλανοι, φοινικοβάλανοι, 318, 323. Syris & Phœnicibus Tragemata, Σίκχοι &c. 318. item *Nicolai*, *Caryota*, vid. *ſupra.* in Perſide præſtantiſſimæ & quomodo dictæ. 333

Palma duplex Caryota & Communis, 325. Palmæ in ſacris gentilium, 328, 329. hinc à Judæis vetitæ gentibus vendi, 327. quæ viles & plebeiæ palmulæ, 315. quomodo eædem Arabibus dictæ, 316. quæ ſervari ſolitæ. 315

Palmarum rami prœmia victorum unde vaſis inſerti in nummis, 299. iidem Laconibus Σαείφ & quare, 300. Principum liberi per Palmæ ramos deſignati. 301

Panormus Colonia & Regia Carthaginenſium in Sicilia, 304. vetus inſigne Aquila. 235

Panum Gradilium diſtributio ubi & qualis, 820, 821. iidem ſeu Panes Civiles quotidie diſtribui ſoliti. 821

Panthera Baccho ſacra, in nummis, 123. geminæ currum cum Baccho & Ariadne trahentes, 242. Bacchi ſymbolum Philoſtrato, 123. ideo quod vino dedita, *ibid.* ebria capi ſolita juxta Oppianum & Arabas, 165. ob maculas Heb. *namer*, Rom. *varia*, 168. familiares in Caria & Lycia, *ibid.* celebritas ejus in ludis Romanorum. *ibid.*

Pantheræ, Tigres, Leopardi confuſi vulgo in monumentis antiquis. 169

Pantheriſcus Bacchi ſimulacris adpoſitus, 165. exempla è nummis. *ibid.*
Parcæ in Theologia gentilium modo eædem cum Fatis, modo Fati dominæ, 838, 839. earum ſacra in ludis ſæcularibus, 839. item apud Thracenſes, *ibid.* earum typus qualis. 838
Πάρδαλις eadem cum Panthera. 169
Πάρεδρος ſeu *Adſeſſor* Deorum à *Conſeſſore* diverſus. 651
Parere de urbibus tanquam matribus. 643
Παρουσία pro efficacia numinis. 388
Parthenope Siren in nummo, 224. alia quam vulgo traditur. 225
Parthicus unde dictus Labienus. 526
Parthorum mos ſagittandi genu flexo, 228, ἀγκυλότοξοι, *ibid.* Parthorum vulgus pileatum. 429
Pater Senatus in nummis Commodi, 106. Patris Patriæ titulus à Tiberio recuſatus. 97
Patres Patriæ unde & quando Cæſares dicti, 714, quando J. Cæſar, Auguſtus &c. 715. quando dilata appellatio. 715
Pater Hominum Cyrus unde dictus, 716. Jovis exemplo. 717
Patres Urbis, Coloniæ, Auſonii, Latii, Orbis, in monumentis antiquis, 717. item Caſtrorum, Exercituum, Legionum, Senatus, 718, 719. eadem Auguſti faſtigii vocabula, 719. Patres Senatus unde & qui Cæſares dicti. *ibid.*
Patres dicti in nummis conſecrati Cæſares, ut *Divus Trajanus* aut *Divus Pertinax Pater*, item *Patri*, & unde, 718. item ab eorum ſucceſſoribus etiam alienis in Cod. Theod. *ibid.* item Sacrorum Antiſtites Gentiles & Chriſtiani.
Patientia in nummo Hadriani. 120
Patritiatus Procopio τιμὴ ἀνώτατ☉. 677
Pautaliæ urbis Thracum varia inſignia in nummis. 185
Pax Auguſti in nummis, & quare, 848, 849. item Orbis Terrarum, 849. Pace Fundata, Fundator Pacis, Ubique Pax, *ibid.* Pacator Orbis, Pax Fundata cum Perſis, 850. Pax Æterna, Perpetua, *ibid.* Item, Equitum, Publica, Pacis Eventum, *ibid.* Pacis typus, 851. Pax Germaniei ſeu Vitellii in nummo. 851
Pecuniæ ſignatæ origo an infra Palamedem. 12
Pegaſi fabuloſi, 234. in Æthiopia quales juxta Plinium, *ibid.* ita dicti veloces equi apud Romanos, 225. iidem Africæ ſymbolum & quare, 239. frequentes in nummis Corinthiorum cum Bellerophonte & Chimæra, 236, 237. item Corcyræorum, Syracuſanorum, & quare. *ibid.* & 238, 883
Pegaſus in Corinthiorum moneta πῶλ☉ dicta, 238. Antinoi, Comæ, Berenices, Auroræ, Heſperi victor, juxta nummos & poëtas. 239
Πεῖ☉ Græcis pro *Tio.* 724, 725
Pelamides in nummis Byzantinorum, 201. piſcatio ibi copioſa, *ibid.* ſoboles Euxini maris. 202
Pelles olim Heroum indumenta, item Philoſophorum &c. 345, 346. Aſcetarum inter Chriſtianos. 346
Pentecoſte per Spicarum Manipulum in nummo, 445. dicta feſtum Septimanarum, item Meſſis, *ibid.* Judæis tempus illud dictum *Numerus Manipuli.* *ibid.*
Pergamenorum Reges, 468. Pergameni per Ceteios deſignati apud Homerum, & quare. 480, 482
Pergami conditores Telephus, Æſculapius, 482. poſtremus in ea cultus, 485. Fluvii eam præfluentes aut intermeantes. 485, 891
Periodi Decennales in nummis, 874. 875. περίοδος de annuo circuitu, item decaeteride. 874, 875. inde novæ Epochæ, feſtivitates. 875
Permiſſu Imperatoris aut Proconſ. ſignata moneta, juxta inſcr. nummorum. 555
Perſarum Reges uſi capite arietino pro Diademate, 362. Fratres Solis & Lunæ item Dei dicti, 411. & Reges ſimpliciter, 430. non ævo Chryſoſtomi, 431. item *Saanſaan* ſeu Reges Regum. 432
Perſea Ægyptia Iſidi conſecrata, 260. eum vulgari *Perſica* confuſa, *ibid.* fructus oblongus & Amygdalæ inſtar, *ibid.* & 265. inſtar Dactyli, unde Arabum vox quædam.
Perſea arbor in Ægypto frugifera, apud Rhodios ſterilis. 276
Πεύκη Theophraſti de Pinu. 270
Phaëton cum Quadrigis annulo inſculptus. 34
Phagrus Niloticus, 206. ab Apro diverſus. *ibid.*
Phidiæ ſimulacra ſubtilia. 33
Philadelpheus flos in Parthia familiaris. 291
Philænis Leucadia & Samia diverſæ, 764. poſterioris epitaphium. *ibid.*
Philætetus an cum Regis titulo in nummis, 468. an eum diademate. *ibid.*
Φιλαλέξανδροι quales. 448
Philellenes dicti Arſacidæ in nummis & unde, 436. item qui alii Reges exteri. 438
Philippus Imp. an Chriſtianus? Contrarium è nummis. 875
Philoclaudius Herodes, in nummo & qualis. 444
Philoromæi qui Reges dicti in nummis, 439. quanta in eo nomine dignitas, 441. qui eo titulo appellati. 442
Φιλόχριστοι qui, 450. Impp. in Actis Conciliorum, & *Adden.* Φιλόχριστοι de eorum imperio, item ſede Byzantio, *ibid.* Cæſares Φιλοχριστότατοι. 450

Phœ-

Phœniciæ litteræ an eædem cum Punicis, 64, 65. an cum Samaritanicis, *ibid.* an Hebraicis ſeu Chaldaicis magis adfines. *ibid.*
Phœnix an fabuloſus, 243. figura ejus in nummis, 241 origo fabulæ an ex Palma in Syagris renaſcente, *ibid.* ſymbolum Reſurrectionis apud Chriſtianos, 243. inde in Cœnotaphiis Martyrum depictus, *ibid.* ſymbolum Æternitatis in nummis Cæſarum, 244. hinc *æterna avis* Claudiano, *ibid.* Solis imago, & Soli ſacer, unde cum corona radiata in nummis. 245
Phrygia pars Aſiæ Proconſularis. 571
Pictorum, cælatorum, aut ſculptorum licentia, 233, 240. mos ad ſua tempora reſpiciendi in exprimendis antiquioribus Heroibus. 470
Picturarum duratio, 14. fragmenta veterum picturarum, 15. prima rudimenta quam inconcinna. 249
Pietas cognomen L. Antonii in nummo, 532. Provinciæ, 533. in nummis Auguſtarum qualis, 721. Pietas Romana in nummis, 723. Pietati Senatus in aliis, 722, 723. Pietas Mutua, 723. Pietas inter epitheta Impp. Conſtantin. 723. de Pontica Diœceſi. 723
Pinus ramus infra lectum Cereris & quare, 267. in nummo Catinæ. 270. Pinus ſtatis diebus in Cybeles ſanctuarium intromiſſa, 272. Pinus celebritas. *ibid.*
Piſces Polypus, Sepia, Cammarus, Pompilus in nummo & quare. 202
Pius unde dictus Antoninus, 724. Pii in nummis Metellus, Scipio, Catinenſes fratres, 532, 533, 721. Pii cognomen quando & à quibus Cæſaribus uſurpatum, 720. à Syriæ Regibus, 721. duplex ejus ratio in nummis Cæſarianis. 721, 722
Placentæ è Dactylis & Caryotis in Oriente frequentes, 330. *Nicolai* eædem dictæ, *vid.* Nicol.
Plancia & Plautia gentes diverſæ apud Romanos. 168
Plancius Varus Bithyniæ Proconſul in nummis. 167
Plantæ à natali ſolo denominatæ, 339. inſignia locorum in nummis Græcorum & Barbarorum. 272, 291
Plebei Urbanæ Frumento Conſtituto, in nummo Nervæ. 821
Plinii Junioris imperium in Ponto quale, 566, 567. Pollio Proconſul Aſiæ ſub Hadriano & Antoninis. 43, 483
Pompeiopolis duplex, 527. alterius in Cilicia nummi cum Pompeio, item cum Arato & Chryſippo, *ibid.* Gentile Luciano Πομπηιοπολίτης. 529
Pons à Lepido refectus in nummo, 582. Pontium inſtructio inter opera Principum, 581. Pons Trajani Danuvius in nummo, 858. alii pontes. *ibid.*
Ponti Metropolis Prima Amaſia in nummis & quare. 885
Pontifices Maximi Rom. quomodo Græcis dicti, 538, 539, 540. quandoque Romanis *Pontifices* ſimpliciter, 539. Pontifices Max. quamdiu dicti Impp. Rom. 691. dignitas ea perpetua, 696. item velut hæreditaria, 698. appellatio penes ſeniorem Auguſtum, 699. munia ejus quæ, & à quibus Impp. geſta, 679, 700. retenta appellatio in nummis aliquot Conſtantini, 700, 711. quid eadem dignitas exigat ab Impp. 104
Pontifices in nummis candidati imperii. 699
Poppæa Neronis cur *pia* Joſepho dicta. 618
Porciæ gentis commentarii. 498
Porcus Cereri ſacer. 123
Præconum capita Niloa loto redimita. 259
Præfecti extra ordinem miſſi ad ordinandas liberas civitates Aſiæ, Achaiæ, 569, 570. quomodo itidem Græcis dicti. 569
Præfecti Fabrum an in denariis Romanis deſignati juxta Urſinum, 557. Præfecti Claſſis & Oræ Maritimæ in nummis. 558
Præfecti Urbis quomodo in nummis deſignati, 549, 550 an jus ſellæ Curulis habuerint. *ib.*
Prænomina propria nomina ſingulorum cujuſque Familiæ, 505. Prænomen commune & appellativum quandoque. 506
Prænominum uſus parcior olim, primo unius tantum, 511. multiplicatus ſub Cæſaribus, *ibid.* duplex etiam in denariis ante Cæſarum tempora contra Reineſium. *ibid.*
Prænomina quædam uni genti peculiaria, 513, 514. Appii & Servii Claudiis & Sulpiciis, 515. quædam prohibita quandoque ut infauſta. 518, 519
Prænominibus ſolis deſignati ſæpe à Græcis Romani, 516. quandoque etiam à Romanis, 517. delicatioribus gratum, *ibid.* Prænomina Parentum in filiis & Nepotibus frequentata. 511, 512
Prænomina Mulierum olim uſitata, 509. poſt deſueta, tandem repetita. 509, 510
Præſens Juppiter, 390. Præſentes & Præſentiſſimi Dii in Inſcriptionibus ſeu Ἐπιφανέστατοι. 390, 391
Præſides de Legatis Auguſti & à Proconſulibus diſtincti, 572. etiam ab utriſque diverſi. *ib.*
Præſides Conſulari Poteſtate in nummis & lapidibus, 568, 569. Præſides quandoque non Provinciæ, ſed Metropoleos, inſcripti, ut *Præſes Antiochia.* 880
Prætorium in nummo. 578
Primus pro cognomine, 522. Primi Flamines. 55
Primi Aſiæ qui in nummis, 584. Primi Provinciæ Nicæenſes in aliis, *ibid.* Πρῶτοι ſeu Pri-

Prima, Romanis Metropoles, 885. Prima ſeu πρώτη quatenus à Metropoli diverſa, 886. quatenus eadem, *ibid.* Primæ ſedis & Metropoleos diſcrimen, 885, 887. Primæ plures urbes in eadem provincia dictæ. 886
Primi Decennales in nummis. 875
Principis artes & officia in nummis expreſſa, 94. 98. *& ſeq.* vocatio à Diis & ad quid, 99, 100. Providentia, *ibid.* Tutela orbis, 102. Religio, 103. Pietas & cura ſacrorum, 104. item Juſtitiæ, Annonæ Indulgentiæ, Lætitiæ publicæ, 105. Conſenſus & Concordiæ ſtudium cum aliis ordinibus, 105, 106. Morum regimen, 106. Liberalitas, 107. Profectiones ad ſublevandas Provincias, 108. Liberorum cura, 109, 110. Belli artes, 110. Pacis, 111. Munificentia, Reges dati, 111, 112. Tranquillitas, Conſtantia, Libertas ſub eodem, 112, 113. finis principalis Salus & Felicitas publica, 114, 115. merces ejuſdem, Æterna Memoria, fides divinitatis, cultus poſterorum. 116, 117
Principum Juventutis officia, 110. quomodo iidem in nummis deſignati, 551. ita appellati candidati imperii in nummis, & quales, 664. iidem principes Equitum dicti & quare, 665. deſignati per figuras Equeſtres, *ibid.* iidem ſeviri Turmis Equitum, 666. item ſigniferi, 667. quando primum Principes Juventutis, poſt Cæſares renuntiati. *ibid.*
Privati omnes extra Imperatorem etiam Conſules. 739
Privilegia & Prærogativæ locorum in nummis, ut Primates, Metropoleos, &c. 884, 885.
Proconſulum Proprætorum & Procuratorum nomina confuſa ſæpe apud Interpretes. 571
Proconſulum mentio in nummis, 562. de Populi Magiſtratu in iiſdem. 562, 563
Proconſulatus Cæſarum in nummis quare vulgo omiſſus, 709. quando titulus à Cæſaribus adſumptus, *ibid.* à Nerva ſeu Trajano obvius in monumentis antiquis, 710. unde ad Cæſares tranſlatus, *ibid.* in quibus nummis occurrat, 711. tributus vulgò candidatis imperii, 712. vis ejuſdem dignitatis, *ibid. &* 713. eadem quæ *majus imperium* in Digeſtis, 712, 713. prærogativa illius dignitatis. 713
Proculeius cognomen Cominiæ gentis. 563
Procuratores Cæſaris ἐπίτροποι διοικηταί. 572
Profectio Aug. in nummis. 825
Proprætorum appellatio unde orta, 559. ad militarium provinciarum Rectores tranſlata. 560
Proquæſtores in nummis & marmoribus. 552
Protonobiliſſimi, protoſebaſti, protopatritii, protocancellarii in aulâ Byzantinâ. 668
Protriumviri Monetales. 554
Providentia Deorum in nummis, 99. inde adſerta, *ibid.* quæ ejus ſymbola, *ibid.* Providentiæ Principis ſymbolum in iiſdem gubernaculum & quare. 100
Providentia Deorum Quies Augg. in nummis. 849
Provinciarum præfecturis variæ temporibus geſtæ conjunctæ ſæpe in monumentis antiquis, 562. Provinciæ aliæ Conſulares, aliæ Proconſulares, 568. Provinciarum Cæſaris & Populi crebra permutatio. *ibid.*
Provinciarum Romanarum varia conditio, 804. quare Populi ſeu Proconſularium gravior, quam quæ erant Auguſti. 805
Pruna Damaſcena in nummo, 318. Græcis κοκκύμηλα. *ibid.*
Pruſenſes alii Maritimi, alii ad fluvium Hypium ex nummis, 77. Pruſa ad montem Olympum. 78
Prytanes in nummo Smyrnæorum, 492. alibi in Græciæ & Aſiæ urbibus quàm Athenis, 493. Rhodiorum ſummus Magiſtratus ex Appiano, *ibid.* inde πρυτανεύειν moderari. *ibid.*
Ptolemæus Dionyſius quis aut qualis, 400. Gallus idem dictus. *ibid.*
Pudicitia in nummis Auguſtarum, 94. ſacerdotes ejus in monumentis antiquis, 95. Patritia, Plebeia, Auguſta. 96
Puellæ Fauſtinianæ quales in nummo, 623. pueri alimentarii. *ibid.*
Punicæ litteræ interpolatæ, 65. ab antiquis Phœniciis diverſæ. 64, 65
Purpura tum è conchâ, tum è Florum aut Herbarum ſucco, 282, 283. Rhodiaca. 282. purpureus color eximiè rubens, *ibid.* Cythæra πορφυροῦσα dicta à purpurarum copia, 285.
Puteal Libonis Ara non Tribunal. 578
Pygargi animalis nomen unde, 157. è Caprearum & Damarum genere, *ibid* in Africa iidem obvii. *ibid.*
Pyrrhus Ligorius judicium de ejus Collectionibus antiquariis ineditis, 139. argumenta earundem. 140
Πῶλος Corinthiorum moneta cum Pegaſo, 238. item meretrix. *ibid.*

Q.

QUadi frequentes in rebus Marci Imp. & ante, 833. Reges eorum confirmati ab Impp. *ibid.* Rex à Pio iis datus in nummo. 832.
Quadrageſima Remiſſa in nummo Galbæ, 797. an de ſumma litium, an de portorio, 797, 798. Quadrageſimæ vectigal publicum in A-Tabularium, 798. Quadrageſima Athenienſium. 799
Quæſtores in denariis, 551. Quæſtores ab ærario, aut ad ærarium. 552
Quatuorviri monetales in nummis. 552, 553
Quindecemviratus ſacerdotium in nummis

per Sibyllam & Tripodem cum corvo deſignatum, 543. Apollini ſacrum. *ibid.*
Quinquennales, & Quinquennales Iterum & quales in monumentis antiquis, 645. Duumviri Quinquennales, Quinquennales Perpetui, *ibid.* Quinquennales de ludis in nummo Poſtumi. 646
Quirini nomen in denario & quare, 542. effigies in alio. 543

R.

RECtor Orbis in nummis, ejus officium. 100, 101
Redemptores de publicanis. 799
Reges dati exteris gentibus à Rom. Impp. 111. 829. Rex Parthis Datus in nummis, 830. Armeniis, 831. Quadis, 82. Ponto Euxino, 830. mos ſervatus in dandis Regibus. 831
Reges, Reginæ, Regna, de Impp. Rom. utriuſque ſexus, & eorum dominatione. 686
Reges Ægypti de utroque conjuge. 406
Reginarum Ægypti nomina cum Maritis in publicis actis. 406
Regionum nomina in nummis urbium adſcripta. 896
Relaxare de præteritis tributis remiſſis. 815
Relevatio de futuris tributis remiſſis. 815
Religio in nummis. 103
Reliqua Vetera Abolita in nummo Hadriani, 811. Reliqua de fiſcalibus debitis, ſeu Reliqua tributaria, publica, Reliquationes, 812. Græcis λείψανα, λοιπάδες, λοιπογραφίαι, 813. à quibus exacta, *ibid.* dicta Vetera & præterita, 813, 814. per Indictiones remiſſa, 814. à quibus Impp. 816. immo à ſingulis juxta Procopium, 817. item à Regibus Perſarum & Lacedæmoniorum, aliis, 817. mos in iis abolendis. 817, 818
Reliquiarum apud Gentiles ſtudium & exempla. 5. 6. multiplicatæ interdum apud eoſdem. *ibid.*
Requies Optimorum Meritorum in nummis. 116
Reſtitutor Achaiæ, Africæ, &c. in nummis Hadriani, 827. item Nicomediæ in ſingulari nummo, *ibid.* Numidiæ in alio, 828. Generis Humani, Urbis, Orbis, Reipubl. Monetæ, in nummis. 828, 829.
Rex de Perſarum Rege, 430. non æva Chryſoſtomi. 431
Rex Regum Perſis *Saanſaan*, 432. in nummis Arſacidarum, 425. à Perſis profectus titulus, 430. qui ita olim dicti, 433. etiam Impp. Romani, 434. titulus quid notet. *ibid.*
Rhenus bicornis in nummis Poſtumi & quare. 360
Rheticæ copiæ, alæ, cohortes. 843
Rhinoceros viſus Romæ ludis ſæcularibus Domitiani, 136. cum uno cornu non duobus, *ibid.* & 137. ſæpe Romæ in ſpectaculis, 138. cum Elephante in nummo, *ibid.* male cum Hebr. *Reem* confuſus. 147
Rhodus an à Roſa, 278. unde nata illa derivatio, 280. aliæ etymologiæ, 278. Ὀφιοῦσσα dicta à ſerpentum copia, *ibid.* quæ Rhodi eximia naſcebantur, 280. Rhodia radix, uvæ paſſæ, caricæ, &c. *ibid.*
Rhodii Ἐλευθ. ſeu *liberi* in nummo, 784. libertates eorum variæ periodi, *ibid.* Rhodiorum δίδραχμοι, 790. Rhodii ſacrificantes Phorbantis adventui. 826
Roma ſacra, ſacratiſſima, item Dea in nummis, 414. inde nomen blaſphemiæ in Apocal. 415. Urbs Æterna quando dici cœpta, *ibid.* item βασιλὶς, βασιλεύουσα, Regia, Regnans Auguſtiſſima juxta Conſtantinopolim. 687, 880
Romanenſis Eccleſia, Piſtor in monumentis antiquis, 844. Ῥωμανησία ἀγορὰ de foro. 845
Romanorum ſtudiorum circa res antiquas, 61. conſilium in cudendis nummis Cæſarianis. 94
Romulus in denariis gentis Mummiæ, 536. Romulus Auguſtus, Pius & Commodus in nummis dicti. 746
Roſa an in nummis Rhodiorum expreſſa, 273. celebriores Roſæ Prænestinæ, Campanæ, &c. 280. Puniceæ. 285
Roſtra Vetera & Nova in nummis. 578

S.

S Vice R in antiqua Romanorum ſcriptura, exempla. 60
S & X à librariis confuſa, 79. S poſt X in nummis. 79
S finalis ſublata in variis nummis Romanis. 80
Σίγμα quæ antiqua forma apud Græcos, 54. Σ non C, *ibid.* pro ζῆτα in antiquis nummis, 75. Σδ pro Z Dorum ſeu Æolum proprium, exemplum è nummo. 76
Saa *Rex*, *Dominus* Perſis, 432. hinc *Saanſaan* Rex Regum. *ibid.*
Sacerdos Divi Auguſti Livia & Antonia in monumentis antiquis, 609, 610. Sacerdotia Viduarum aut Virginum apud gentiles, 610. Sacerdotia Divorum à propinquis adſumpta, *ibid.* Sacerdotia apud Romanos, Ægyptios nulla olim mulierum, at apud Græcos. 610, 611
Sacerdotes renunciati candidati imperii & quare, 669. dicti *capi*, *creari*, *nominari*, *cooptari*, & quomodo, 671. Sacerdos Cooptatus In Omnia Conlegia Supra Numerum in nummo Neronis, 671. Sacerdotes ſupra numerum quales. *ibid.*
Sacerdotiis pluribus unus ornatus apud Romanos. 672, 673

Sacer-

Sacerdotii ſigna in nummis, 673, 674. raro quondam collatum in adoleſcente, 673. Sacerdotes pueri apud Græcos, 674. Sacerdotia nobilium propria apud Romanos. *ibid.*
Sacerdotia peregrina quandoque ab Impp. adſumpta. 540
Sacerdotii & principatus jura conjuncta, 691, 695. cujuſmodi Impp. Romanorum, 695. Sacerdotes Duumvirales, 692. Sacerdotum nomina nummis aliiſque monumentis publicis præſcripta, 642, 643. anni iiſdem ſignati, 694. primi Sacerdotes ſeu Ἀρχιερεῖς in monumentis antiquis. 694, 695. per *præſidatus* & *præfecturas* deſignati ab Ulpiano, 695. Sacerdotales præſides. 697
Sacerdotes perpetui ſeu διὰ βίου, 697. hæreditarii ſeu διὰ γένους. 698
Sacrorum communio inter urbes diſſitas, 794. eadem nummis expreſſa. 793, 794.
Sæcularia ſacra in nummis, 852. item ſæculum Novum de milliari. 853
Sagittarius de nummo Perſico aut Parthico. 287
Salutis ſymbolum in nummis mulier eſcam ſerpenti porrigens. 174
Samacles ſeu ſatanas ſerpenti inequitans juxta Hebræos. 251
Samaria dicta *Sebaſte* à temporibus Herodis. 771
Samaritanorum nummi, 67. litteræ an primigeniæ Hebraïcæ. *ibid.*
Sanctum ſolum circa Hieroſolymas, 782. ſanctitas pro Aſylo apud Tacitum, 782. ejus origo, *ibid.* ſanctitas pro pudicitia. 96
Σανδαλιῶτις Sardinia à figura ſandalii, 236.
Sapientia Principis Providentiſſimi in nummo Conſtantini. 224
Sardium purpura eximia, 283. Sardis Aſiæ, Lydiæ ac Græciæ prima Metropolis in nummo. 887
Satyrus è ſimiarum genere, 214. Satyrus & panthera currum trahentes. 242
Sauromates, familiare nomen Boſporanis aut vicinis Regibus. 464
Scorpiones Libyci, volucres non alati. 173
Scriptura nummorum aut lapidum non temere ſolicitanda. 62
Scylla in nummis, 228, 229. à copia σκυλάκων ſeu canum piſcium. *ibid.*
Sebaſtiani Erizzi frequentes errores in explicandis Græcis nummis. 307. 743, 845, 881
Σεβασμὸς Græcis pro conſecratione, 677. pro Auguſti faſtigio, 678. Σεβαςικοὶ religioſæ cotemplationi addicti. *ibid.*
Sebaſti titulus inter honores Aulæ Byzantinæ. 684
Σεβάζεσθαι Auguſtum vel Auguſtam renuntiari. 685
Seleucia ad Calycadnum cur *Aſpera* & *Trachiotis*, 786, 787. Libera & Metropolis in nummis. *ibid.*
Seleucia à Tigri. 894
Seleucus cum Taurinis cornibus & quare. 364, 365
Sella Curulis in nummis Inſigne Conſulum, 544. Prætorum, Ædilium, Præfectorum Urbis, 544, 545. cum Corona una aut pluribus & quare, 584. 585. Diis, ac dein Regibus, Cæſaribus abſentibus aut mortuis poſita. *ibid.*
Sella Curulis quare in nummo Ariobarzanis, 440. vulgo inter dona ad Reges amicos miſſa. *ibid.*
Sellæ Ephoreæ apud Lacedæm. 545
Sellenus fluvius ſeu Σελινοῦς præterfluens Templum Dianæ Epheſinæ, 486. lapſus Triſtani inde. *ibid.*
Senatus Romanus *ſacer* vel *ſanctus* dictus, item *Deus* in nummis, 411, 412. item *Auguſtus*, 413. effigies ejus, 412. veneratio apud gentes & unde, 413. ſacer ordo. 414
Septa cum Cancellis, Diribitorio, Ponte, Ciſta in nummo. 578
Septemvir Epulonum in nummis, 541. dignitas illius ſacerdotii. *ibid.*
Serapidis varia ſymbola conjuncta in nummis, 194. imago in gemma Scipionis & quare. 535
Sergius Jacobita patria Rheſainenſis. 773
Seriphii ab Athenienſibus deducti, an & à Corinthiis, 231. Seriphi conditores, *ibid.* Perſei in eam adventus. *ibid.*
Serpentes ſacri Æſculapio, 123. ſymbolum Felicitatis, victoriæ, ſalutis, 125. pro bonis Geniis, *ibid.* Iſidem & Oſiridem adumbrantes. 265
Serpentes duo, *vid.* dracones. incantationibus obnoxii, 179. Serpens loto coronatus in nummo, 263. cum cymbio aut caruncula, 263, 264. cum capite imberbi in nummo Nicomedenſium, 181. Tridenti implicatus, 194. Equi dorſo impoſitus in nummo Domitillæ. 250
Seſtiæ & Sextiæ gentes Roman. diverſæ in nummis, 549. *& in Adden.*
Severus dictus *Pertinax* in nummis, 754. item *Marci Fil.* 755
Seviri turmis Equitum quales apud Romanos, 666. ſeniores & juniores. 667
Sibylla in nummis Gergithiorum, item gentis Cariſiæ, 217. Phrygia & Erythræa, *ibid.* ſymbolum Quindecimviratus in nummis. 543
Sicera de potione è palmulis inebriante apud Orientales. 331, 332.
Siciliæ ſymbolum tria crura. 144
Sicli Judæorum cum Manna & Virga Aaronis. 334

Siculorum nummorum antiquitas. 12, copia & præſtantia. 73
Sida herba Nilotica à ſimilitudine cum malo punico, 275. *Sida* & Σίδαι loca dicta ab eodem. 285
Sidon Aſiæ Metropolis, 887. ſitus ejus & potentia maritima, Triremes, 779, 780. cum Tyro contentiones, 792, 793. Colonia in nummis & quando. 776, 793
Signa militaria haſtatorum & principum quomodo expreſſa in denariis Romanis. 558
Signiferi juventutis ſeu principes. 667. *& in Adden.*
Σίκιμα & *Sichem* de eodem oppido. 770
Silenus cornutus in nummis, 370. de Charonda male explicatus. *ibid.*
Silphii Cyrenaici figura ſolum in nummis obvia, 258. illius nobilitas, pretium, 253, 256. Galeni ævo adhuc Romæ ſervatum, *ibid.* quando defecit, *ibid.* Batto à Cyrenenſibus oblatum in nummis, 255. ſollicitudo circa ejus cuſtodiam. 257.
Sinopenſis Colonia à quibus deducta. 767
Sipylus Tantalis de Smyrna & quare. 895
Siren non in piſcem ut vulgo, ſed in avem deſinens, 223, 226. an fabuloſa, *ibid.* cum gallinaceis pedibus, 224. à voce Hebr. *Sir* ſeu Cantico, vel à Σειρὰ Græc. de avicula, *ibid.* cantus communis cum Muſis, *ibid.* certamen cum iiſdem, 225. ſedes ubi. 226
Sirenes cur dictæ Centauricidæ. 242
Siſpita Juno pro Soſpita. 84
Situs locorum in nummis paſſim indicatus & quomodo, 888. *& ſeq.* Situs in monte, ad montem, & ſub monte. 895
Smyrna inter liberas civitates Aſiæ Proconſ. 569. libera in nummo, 787. ejuſdem princeps juxta Epheſum, *ibid.* Smyrnæi ſocii Romanorum, *ibid.* Concordia cum Epheſiis & Pergamenis in nummis, 792. quando inducta, 793. cum Athenienſibus, *ibid.* *Primi Aſiæ* in nummis & quare, 884, 886. Homeri apud eos natales, Templum, porticus, moneta, 488. cum fluvio Melete, 891. Smyrna *in Sipylo* & ſub *Sipylo* monte. 895
Solis imago in nummis Rhodiorum & quare, 281. Sol ἀρχηγέτης Rhodiorum. *ibid.*
Solymus Thermeſſenſium Heros in monumentis antiquis. 478
Sorores dictæ variæ urbes ob concordiam aut eandem originem. 796
Soteris ſeu *Servatoris* cognomen in variis nummis, 380. cur Ptolemæi Lagi, *ibid.* Æſculapii & ſalutis, 381. Juppiter Soter, *ibid.* item Neptunus, Apollo, Æſculapius, Bacchus, Hercules, Caſtores, 382. item Reges conſecrati, *ibid.* Medici, 383. Athenienſes, 384. Auguſti & Præſides Romani. *ibid.*
Σῦκαι & Συκοβάλανοι de palmis irriguis, 318, 319. quare & unde 319, 320. Joſepho ſimiliter Φοίνικας ἐπαρδομένους. 320
Σοῦχις Crocodilorum ſpecies, 150. unde dicta. *ibid.*
Σώτηρ in caſu recto & femin. item Σώτειρα non Σώτηρα contra Triſtanum, 385. quæ Reginæ ita dictæ, 385. item Deæ Ceres Apameæ, Diana Syracuſis, Proſerpina Cyzici. 385, 386
Σωτήρεια de ludis, in nummis. *ibid.*
Specioſus Dignus Eugenius Achilleus Sidereus in nummo Honorii. 854
Spectacula ludorum uſitata in Metropolibus. 169
Spes in nummis per lilium. 118
Sphinx non omnis fabuloſa, 211, 212. è Simiarum genere, *ibid.* unde fabula de Sphinge Oedipi, *ibid.* Ægyptiorum Sphinges ſine alis, 212. è Leone & Virgine ad denotanda Nili incrementa, *ibid.* Sphinges Ægyptiæ ad muliebrem formam accedentes, Cebi ad virilem. 215
Sphinx Thebana de vate aut Sibylla, 218. unde dicta, 219. cur in Chiorum nummis expreſſa contra Triſtanum, 216, 217, 218. in ſignaculis Auguſti. 216
Spicarum Manipulus ſymbolum Pentecoſtes in nummo, 445. item Azymorum, *ibid.* alias Fertilitatis aut Concordiæ, 446. Spicæ inſigne Italiæ, Siciliæ, Ægypti, Africæ, in nummis. 272
Spintriæ Tiberiani an in nummis expreſſi, 761, 762. quales iidem, *ibid. &* 763. quot numero occurrant in Cimeliarchiis. 763
Splendidiſſimæ dictæ vulgo Coloniæ & Metropoles in monumentis antiquis. 878, 879
Statuæ inſignes, 15. earum copia, 16. duratio, *ibid.* Statuæ Jovis Olympii præſtantia, 32. è Nummis dignoſcendæ. 759
Στεφανηφόρος Χῖος unde in nummis. 221, 222
Stibium fucus muliebris ad nigredinem oculorum, 371, 372. inde nomen uni è filiabus Jobi. *ibid.*
Strobilus, *vide* Nux Pinea.
Stymphalis Arcadiæ volucris galeata & ſpiculis armata in nummo, 226. ab Hercule fugata, 227. pro Sirene male accepta, 226. aut pro Harpyia, 228. cur in denario gentis Valeriæ. *ibid.*
Sub armis apud Manilium quid notet. 643
Succeſſorum Alexandri in titulis vanitas, 374. in Alexandro referendo ſtudium. 348
Succeſſio ab Hercule, Calidone &c. Leonis aut Apri exuviis expreſſa. 345
Sula pro *Sulla* in nummis. 79
Sultanes Turcis Rex Regum, 336
Σύνθρονος, *Συνίδρυτοι*, *Σύνεδροι*, Conſeſſor Deo-

Deorum, quo ſenſu. 657
Supra numerum ſeu ſupernumerarii ſacerdotes, Legati, Milites &c. 671. 672
Surdini cognomen in gente Navia, Ræſia. 521
Sus fœta Lanuvina in nummis, 337. cum variis ſymbolis Æneæ Anchiſem ferentis, aut ardentis Ilii, 338. Sus in porta Æliæ urbis, & quare. 568
Symbolis cur uſi Græci & Ægyptii, 93. cur Romani in nummis Cæſarianis. 94, 97. *& ſeq.*
Syngraphæ debitorum ſæpe combuſtæ, 817, 818. exempla in nummo Hadriani. 811
Syria Provincia Cæſaris, 567. ejus Præſides in nummis Ceſtius, Quadratus, Silanus, & quando. *ibid.* & 861, 867
Syria Cœle, Commagene, Pieria, Palæſtina in nummis. 896
Syromacedonum publica monumenta Græca lingua expreſſa. 323

T.

T In Θ ab Ionibus converſum. 76
T Orientalium in K Græcorum. 325
Tabularii iidem & Numerarii quales, 778. Tabularii fiſci & civitatum. 813
Taciti Imp. profectio è nummis eruta. 826
Tamar apud Arabas & Ægyptios de ſiccatis palmulis. 195
Taras Delphino inſidens in nummis Tarantinorum. 195
Tarſus *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina*, *Antonina* à totidem Auguſtis in nummis, 201. dicta à fracto Pegaſi, aliis Bellerophontis calcaneo. 236
Tarſenſium nummus cum pede aut crepida, *ibid.* Tarſus *Colonia Libera* in nummo. 785
Tatius Sabinorum Rex cur in gente Vettia. 535
Tauri caput ſymbolum Eubœæ in nummis, 143. Tauri Mari & Fluviis olim immolati & quare, 362. Ταῦρος Ταύρειος Neptunus, Ταύρεια feſtum ejuſdem, 360. Ταῦροι pincernæ in Neptuni ſacris apud Epheſios. 358. Ταῦρος & Ταυροκέρως de Baccho, 355. Ταυροχολία feſtum Bacchi, *ibid.* Taurina tympana Bacchantium. *ibid.*
Τεῖχος pro Caſtro. 176
Telephus Eurypyli pater, 482. ſedes ejus. *ibid.* Pergami primus conditor. *ibid.*
Templum à Smyrnæis Tiberio ac Senatui dicatum, 412. Senatui ac Romæ, 215. Romæ & Auguſto. *ibid.*
Templa pro Aſylis, 781, 782. Dianæ Epheſinæ, 381. item Dianæ Pergææ. 782, 855
Templa Deorum & Dearum in nummis, 854. Jovis Capitolini, *ibid.* quando refectum, 855. Divi Julii, Auguſti Reſtitut. à Pio & Fauſtina. 855. Gentis Flaviæ, Fauſtinæ, Pacis, 856. quando iſtud combuſtum, *ibid.* Æſculapii, Urbis. *ibid.*
Templum Veneris Paphiæ in nummis. 431
Temporum Felicitas in nummis & quare, 726. beatitudo, 727. infamia. *ibid.*
Theatra non diuturna. 14
Θεολόγε appellatio de Glucone, item Seleuco. 593
Θεὸς Αὐτοκράτωρ in nummo Caii, 453. Θεῶν Ἀδελφῶν in nummo Philadelphi & Arſinoës, 404. Θεὰν Σωτῆρα in nummo Cleopatræ. 385
Θεοφάνεια & Θεοφάνια de Magorum adparitione, Chriſti Baptiſmo. 389
Thermæ in nummis. 858
Thracia Cæſaris provincia, 561. Thracum numina Cybele, Bacchus, 185. Thraciæ Reges aliquot in nummis. 467
Thus arbor ignota Romanis, 335. Ramus Thuris in duobus nummis, 335, 336. inſigne Arabiæ in iiſdem. 272
Thyrſus ſymbolum Liberalium in nummis. 545
Tiara val Cidaris promiſcua, 429, 455. inſigne Perſarum Regum, 427. Parthorum, 428. in nummo Tigranis cum Stella & Diademate, *ibid.* Tiara cum Diademate inſigne regium Perſarum & Armeniorum, 457. Tiara etiam propinquorum Regis, 460. Sacerdotis Metropolitani, 458. Tiara cum falconibus, *ibid.* Perſica Tiara cum alis Pavonis, *ibid.* cum Stella, 458, 459. Tiaræ diverſæ, 459. aliæ acutæ, aliæ rectæ, aliæ Regum, aliæ Procerum, *ibid.* etiam promiſcuum Perſarum geſtamen. *ibid.*
Tiberis in nummo. 852
Tigris Baccho ſacra. 123, 164
Tituli devictarum gentium in nummis Cæſarianis quales, 748. apud Perſas à victoris filio demum adſumpti, *ibid.* ambitio Auguſtorum in iis adoptandis. 748
Tomi Metropolis Ponti in nummo. 885
Tragelaphus non ſolum apud Phaſim amnem, ſed & in Syria & Arabia, 157. an fabuloſus, 158. deſcriptio ejus à Bellonio tradita. 161
Trajani opera in nummis Circus, Portus, Forum, Baſilica, Via, Aqua, Bibliotheca, Pontes. 858
Trajectus per Triremin in nummis. 101
Tranquillitas in nummis. 112
Tranſpoſitiones inſcriptionum frequentes in Theſauro Gruteriano. 725, 726, 735
Tribunitia poteſtas cur in aliquot denariis gentium Romanarum cum effigie Auguſti, 537, 558. in nummis Cæſarum & unde, 701, 702. anni imperii per eam ſignati, *ibid.* & 873. hinc plures anni Tribunitiæ Poteſtatis, quam principatus in iiſdem. 701, 874

Tribunitiæ Poteſtatis & Tribunorum Plebis diſcrimen, 538, 702. vis illius Poteſtatis & prærogativa, 703. Tribuni plebis qui Impp. ſed adhuc privati. 702, 703

Tribuni Militum in Fonteia. 558

Tributum capitis & ſoli Flaviæ Caſareæ remiſſum, 784. Tributa remiſſa in certos annos. 814

Tricipitina ſeu Triumviri Reip. Conſtituendæ in nummis. 557

Tridens Apollini tributus apud Tarſenſes, 294. Jovi. *ibid.*

Tripodes Dracone vel ſerpente involuti in nummis. 125

Triremis Sidoniorum inventum, 779. hinc in nummis eorundem, *ibid.* Triremis Sidoniæ prærogativa. 780

Triſtanus Sanctamantius, ludicrus ejus error circa nummum Flaviæ Cæſareæ, 69. item Edeſſenorum, 87. Chiorum, 219. Coloniæ Neſibi, Col. Germeno, 767. Col. Viminenſis, 876. Cæſareæ Cappadociæ, 895. paſſim alibi notatus, ut 125, 166, 198, *&c.* idem laudatus, ut 28, 163, 589, *&c.* Judicium de ejus Commentariis, 774. audax in refingendis ad lubitum numiſmatum Græcorum inſcriptionibus. 221, 773, 774

Triumphi in nummis Conſularibus, 575. in Cæſarianis, 834, 838. Triumfu Quadorum in nummo, 81, 836. de Chriſtianis in nummo Maximiani, 838. Triumfator Gentt. Barbar. in nummo. 81, 753

Triumviri Monetales in nummis, ſeu Auro, Argento, Ære Flando, Feriundo. 552

Tropæa olim è ligno, 14. cur in nummis Sullæ, 531. Tropæa de Perſeo, Jugurtha, &c. in nummis Conſularibus, 574. Τροπαιοῦχοι inter titulos Auguſtorum ex Chryſoſt. 532

Troſſuli pro equitibus & unde. 665

Tryphonis nomen commune in Oriente, 454. de Tryphonis Syriæ Tyranni morte diſſenſiones auctorum. 453

Tutela Orbis in nummis Cæſarum, 103. finis illius. 113

Tyrus *Eracha* in nummo, 300. 877. Palmæ patria in vetere Epigram. 316. Colonia ſub Severo deducta contra Scaligerum, 773, 877. hinc *Colon. Septimia* in nummis, *ibid.* eadem *Metropolis* in iis, 793, 877, 878. à temporibus Trajani juxta Suidam, 878. immo pridem è nummis, &c. *ibid.* inde Μάτηρ Φοινίκων Meleagro, 878. item *Splendidiſſima* & *Conſularis* in Actis Concil. Calched. & quare contra Scalig. 877, 878. ſedes Conſularis Phœnices, & leges in eâ datæ. 880

Tyrus *Sacra* ſeu Ἱερὰ καὶ Ἄσυλος in nummis & lapidibus, 778, 779. Τύρου Ἱερᾶς μητροπόλεως in aliis, 878. Deorum ſedes, 779. item Αὐτόνομος in lapide antiquo, 879. eadem *Autonomia* pretio à Tyriis redempta, & quando, 790, 872. inde petita eorum Æra, ejuſque exempla. *ibid.*

Tyriorum contentiones cum Berytiis, 791, 878. cum Sidoniis, & cum iiſdem concordia, 793. concha purpuræ Tyriæ in nummis, 273. aliis eum clavâ Herculis Tyrii. 875

V.

V Pro B, ut *Danuvius* in nummis Romanis. 78 V pro O in iiſdem. *ibid.*

V Roman. in nummis Græcis pro Υψιλόν. 55

Υψιλὸν à Palamede repertum. 75

Vacantes Tribuni Exercitus quales, 845, 846. an in nummo Poſtumi. *ibid.*

Vacca cum lactente vitulo ſymbolum Apolloniæ & Dyrrachii in nummis, 172. item Corcyræ earum Metropolis. *ibid.*

Vaccæus aut Vaccenſis Exercitus unde. 845

Valeria gens apud Romanos unde, 228. Valerii olim *Valeſii*. 60

Vallum Romanum in nummo Licinii, 848. Vallaris corona. *ibid.*

Vari cognomen quibus gentibus Rom. familiare. 168

Vaſa cum Palmæ ramis Menſæ impoſita & quare, in nummis Tyri, Nicomediæ, &c. 300. Ubique, Undique Victores in nummis, 836. Vectigalium locatio & conſtitutio omnis penes Cæſares, 740. eorum pars tertia ad publicas neceſſitates civitatibus conceſſa, 827. abolitio ut Viceſimæ, Quadrageſimæ, &c. 797, 798, 799

Vehiculatio Italiæ Remiſſa in nummo Nervæ, 800. ejus ſymbolum Muli paſcentes, *ibid.* Vehicularis curſus varia vocabula, *ibid.* prima origo, 801. inſtitutio Auguſti, *ibid.* mutatio circa eandem, *ibid.* commoda ejus, & Juſtiniani innovatio, 802. è quibus conſtabat idem curſus, *ibid.* ad Veredarios redactus ſub Juſtin. *ibid.* Vehicularis Curſus an diverſus à Curſu publico, 803. Italiæ, an & aliis Provinciis remiſſus, 804. Vehicula Principis, 805. Vehiculorum Præfecti in Inſcr. antiquis, 806. alii Præpoſiti. *ibid.*

Vehiculatio illa quomodo & à quibus Impp. ſublevata, 807. ad Fiſcum & quando tranſlata, *ibid.* onera ejuſdem varia & incommoda, 808. cautelæ Impp. circa eandem, *ibid.* Mulorum, aliorumque animalium in eandem uſus, 809. uſus ad rem militarem apud alias gentes. 810

Venus maſcula & barbata ſeu Ἀφρόδιτος apud Cyprios, 144, 563. cum Delphino, 200. Capro impoſita, *ibid.* Paphia, & quæ ejus forma in nummis, 481. cadem alibi culta, quam

quam in Cypro, 483. apud Sardinios, Pergamenos, è nummis. *ibid.*
Venus Cnidia in nummo, 629. Erycina ejuſque Ædes in nummo à Tiberio aut Claudio reſtaurata, *ibid.* Θεὸς παναγαθὸς in inſcr. 654. Cloacina & in nummo. 578
Venus de Julia Auguſti filia in nummo, 607. de Poppæa Neronis, 617. Venus τεγνασφόρος, 532. Veneri nummus datus in myſteriis ex Clemente. 764
Venus pro fortuna, 531. hinc imago Veneris & Cupidinis in nummo Felicis Sullæ, *ibid.* Venuſtus inde pro felice ſeu epaphrodito. *ibid.*
Veredi & Veredarii, 802, 808. à Vehiculis & Angariis diſtincti. 803
Veſtæ ſimulacrum in Pritaneis Græcorum, 492. in nummo Smyrnæorum, *ibid.* ſacra eidem à Cyro ante alios Deos facta, 493. Veſtæ Ædes in nummo. 578
Υς & Υαινίδης an idem piſcis, 208. an idem cum Apro, *ibid.*
Vetera de Reliquis Tributariis in nummo & alibi. 813
Viæ Munitæ inter opera Cæſarum, 581. in nummis ſignatæ, *ibid.* Auguſti, 856. Trajani. 858
Viceſimæ quales Romæ & in Provinciis, & à quibus inductæ, 799. Viceſimæ redemptores εἰκοστῶναι Arriano. *ibid.*
Victor Conſtantini & Conſtantii prænomen in numinis. 380
Victor Gentt. Barbarr. in aliis, 753. Victor Omnium Gentium in nummo Conſtantii. 837
Victoria muliebre nomen in Epitaphiis. 380
Victoriæ Cæſarum in nummis, 834. Victoria Germanica, 835. Carpica, 836. Sarmatica, Gothica, 836. Victoria alata in cœlum vehens. 859
Villa Publica in nummo. 578
Vina è dactylis & quidem vilibus, 318. optima Caryotis, unde Talmudica vox, 331. vina palmea capiti noxia, 331. inde Orientalium *ſacar* ſeu *ſicera* de vino dactylorum & potu inebriante, *ibid.* uſus illius communis in Oriente, 333. inde eædem Arabum voces de *Palma* aut *Vinea* cuſtodia & cultura. *ibid.*
Virga Aaronis in Siclis Hebræorum. 334
Virtutum ſymbola in nummis. 94, *& ſeq.*
Virtus Exercitus Romani, item Gallicani in nummis, 846. Virtus Illyrici in aliis, *ibid.* Virtus Auguſti Tigris in nummo Trajani. 858
Vitellius an & cur ἄπαις Joſepho, 694, 650. Auguſti appellatio ſero ab eo admiſſa, 676, 852. hinc rariores ejus nummi cum nomine Auguſti, *ibid.* *Germanicus* dictus in nummis, 850. ſingularis cum eo nomine. 851
Ulpiæ quæ urbes dictæ in nummis ab Ulpio Trajano. 185, 772
Ulyſſes pileatus cum cane cur in denariis gentis Manliæ. 536
Unicornes Capræ, 160. Unicornu animal in Æthiopia cum hircina barba & cornu in fronte. 160
Vologeſis Parthorum Regis vera ſcriptura è ſingulari ejus nummo. 86
Voloſenna Proconſul Aſiæ ſub Nerone in nummo. 570
Voluptas ex imaginibus Illuſtrium in nummis. 30, 36, 497
Vota pro ſalute Principum, 115. Auguſti in nummis, 584. Vota Decennalia ſuſcepta, item ſoluta, in iis. 876
Upupa ſymbolum Pietatis. 129
Urbes cognomines Regnis, ut *Amaſtris* &c. 467. Urbium & Conditorum nomina quandoque eadem, *ibid.* Urbium nomina cum tranſpoſitis litteris apud auctores, ut *Arſamoſata* pro *Armoſatta*, alia exempla è nummis & auctoribus, 903. Urbium Palæſtinæ, Syriæ &c. varia nomina neutro plurium numero, ut Ἱεροσόλυμα, Γάβαλα, &c. 903
Urbium Prærogativæ in nummis ſacræ, Aſyli, Libertatis, Primatus, Metropoleos &c. 491, 492, 884, *& ſeq.* Inſignia, Origo, Conditores, 883, 884. ſitus in iiſdem expreſſus ad Fluvios, 888, *& ſeq.* Mare, 891. Montes, 892. in quibus Regionibus, 856. Urbes ignotæ in nummis, 898, 899. Urbium ἀντιχρησία unde, ac è nummis illuſtrata, 907, *& ſeq.* Urbium nomina à barbaris corrupta, 908. Urbis nomen pro Gentili. 913
Urbs ad Boſporum de Conſtantinopoli. 891
Vulcanus Aſino alato in cœlum à Baccho reductus. 239
Vulpium caudis faces adligatæ, 128. Vulpes λαμπουρὶς Lycophroni. *ibid.*
Uxorum J. Cæſaris, Tiberii, Caii, Galliæ &c. nulla mentio in nummis & quare. 606

X.

X pro S in nummis. 78

Z.

Zῆτα & Ξῖ litteræ confuſæ. 54
Z pro Σ in Græcis nummis ut Ζμυρναίων &c. 75, 907, & in *Adden.*
Zamolxis & Samolxis in antiquis Codicibus. 75
Zenobia *Auguſta* juxta ejus nummos. 637
Zeuxidis picturæ ſuperſtites ævo Petronii. 15
Zmyrnæi in Romanis lapidibus. 75

Errata Typographica emendanda.

PAg. 8. verſ. 19. Vaſis. p. 26. v. 7. *Laſtanoſa*. p. 27. v. 11. *Marquardum*. p. 33. v. *pen.* quum. p. 34. v. 10. videas. *Ibid.* v. 12. inſculptus. p. 40. v. 21. *Aſandri, Polemones*, &c. p. 42. v. 10. *dele*, Laodicenſium Diacus. p. 44. v. 2. *dele*, & Euſebius. p. 46. v. 2. Mamææ. p. 55. v. 8. C E Λ Λ Σ. p. 57. v. 20. quadam. *Ibid.* v. 23. illa. p. 58. v. 13. Alexandria Troas. *Ibid.* v. 14. Deultum. *Ibid.* v. 16. Sepphyrus. p. 59. v. 16. præbet. p. 63. v. 3. continuo. p. 64. *adde.* diſcriminis inter. p. 66. v. 14. *adde.* inter. inſtructus. p. 70. v. 5. *Deulto.* p. 72. v. 13. inter Cimelia. p. 74. v. 15. H I M E P A. *Ibid.* v. 16. I M E P A. *Ibid.* v. 27. luculentam. p. 71. v. 15. Z M Υ P N A I Ω N. p. 77. v. 28. Θ Α Λ Α Σ-Σ A N. p. 78. v. 5. *pro* conſtanter, *lege* frequenter. p. 82. v. 13. T O Υ Δ E. p. 89. v. 23. delabi. p. 91. v. 3. *dele* eundem. p. 105. v 27. ABUNDANTIÆ. p. 108. v. 11. derivationes. p. 111. v. 17. Belli. p. 113. v. 10. quem. p. 114. v. 9. inverecunde profitebatur. p. 125. v. 2. Ælianus. *Ibid.* v. 4. *Αναγογεχ.* *Ibid.* v. 7. *Κατωγώγια.* p. 129. v. 13. Oraciliæ. p. 143. v. 30. *adde* (ut vulgo ſtatuitur) Roſæ. p. 147. v. 31. Tigridum. p. 155. v. 12. *adde*, inſigni var. pell. p. 156. v. 1. & ſeq. Henna. *item* Hennea. p. 165. v. 8. Hero. p. 171. v. 10. eidem Bonaſo. *Ibid.* v. 21. *Ἀθλῶα.* p. 175. v. 18. Lilybæi. p. 179. v. 14. *ἐπαυδύη.* p. 185. v. 14. Mytilene. p. 186. v. 9. K Υ N T I A I A-N O Υ. *Ibid.* v. 25. Tomis. *Ibid.* v. *ult.* Tomos p. 187. v. 5. Tomorum. p. 195. v. 2. Taras. p. 201. v. 18. *παιδυμον.* p. 206. v. 17. Heſychii. p. 210. v. 18. *dele* digna. p. 214. v. 14. *dele* ignotum alias fere genus. p. 219. v. 29. Aſiatica. p. 221. v. 8. T P I A. p. 229. v. 17. Ponticæ. p. 233. v. 7. tenent. p. 236. v. 12. Severi. p. 239. v. 7. origines eruendas. *Ibid.* v. 13. Antinoi. p. 255. v. 29. ipſarum Cyrenarum. p. 261. v. 4. Oſiridi. p. 229. v. 23. Vaſis. p. 306. v. 23. Gabalorum. p. 310. v. 1. Cimeliarchæ. p. 315. v. 25. vel aliæ Syriæ Convalles palmariæ. p. 319. v. 15. & 320. v. 1. hybrida. p. 321. v. 15, & 27. *Juba.* p. 333. v. 23. Aruch. p. 336. v. 22. ad vulg. laurum. p. 337. v. 18. Hadriani. p. 355. v. 8. *adde*, NEPTUNO, FLU. p. 374. v 17. occurrant. p. 382. v. 7. *σωζων.* p. 439. v. 11. Φ I Λ O P Ω M A I O I. p. 442. v. 30. *Φιλαρχομῶντες.* p. 447. v. 27. Ethnarcha. p. 467. v. 14. RHESCUPORIM. p. 477. v. 10. X/Λ. p. 492. *dele* Fraternitates. p. 507. v. 3. additum. p. 514. v. 30. & 31. M'. p. 515. v. 7. & 8. M'. p. 519. v. 18. Mæciliæ & Vipſ. p. 527. v. 20. ad alteram. p. 535. v. 19. Cereris ac Liberæ. *Ibid.* v. *penult.* Æneæ Anchiſem ferentis. p. 537. v. 2. Quiritum. p 549. v. 6. & à Seſtia. p. 554. v. 1. Hinc mortno. *Ibid.* v. 21. INDULGENTIA. p. 555. v. 18. pugnant id genus. p. 567. v. 10. *dele* Syriam, &c. p. 573. v. 7. Hinc de Dione Caſſio. p. 576. v. 7. Neque enim mirum quæſ. p. 578. v. 2. quæ Statio. p. 581. v. 7. videre liceat. p. 582. v. 11. Aqua Ducces. p. 583. v. 16. mari ac terra. p. 584. v. 11. & addita ejus rei. *Ibid.* v. 15. cum addita Corona. p. 588. *in tit.* SEPTIMA. p. 592. v. 26. nempe HERENNIUM. p. 596. *in tit.* SEPTIMA. p. 597. v. 6. CALPURNIUS. *Ibid.* v. 24. *Balbathi.* p. 598. v. 5. ſignari. p. 600. *in tit.* SEPTIMA. p. 601. v. 6. VEJRA. p. 609. v. 25. *Στασιώτας.* p. 615. v. 22. Acmonem. p. 627. v. 9. Thuanus. p. 631. v. 20. MAMÆAM. p. 635. v. 2. videas. p. 656, v. 6, &c. *Ἀδριανοῦ.* item *Ἀδριανοῦ Θήρας* p. 658. *in tit.* SEPTIMA. p. 675. v. 4. poſtremam. p. 695. v. 2. K H B H Σ Σ I K Ω N. p. 762. v. 2. vulgus. p. 766. v. 25. *Uliam.* *Ibid.* v. 27. *Carteiam.* p. 773. v. 21. Chaliſorum. *Ibid.* v. 24. *Julia Septimia Col.* p. 780. v. 21. Scylacis p. 802. v. 27. omiſſas. p. 814. v. 5. certe. p. 836. v. 1. CARPICÆ. *Ibid.* v. 2. Balbino. p. 838. v. 21. diſtinguat. p. 843. v. 21. Rhœticus. p. 851. v. 4. typis. p. 857. v. 12. Marlianus. p. 858. v. 9. antea. *Ibid.* v. 31. Balbino & Pupieno. p. 862. v. 20. latercula. p. 863. v. 3. Barygazzos. *Ibid.* v. 14. *Ariarathu.* p. 865. v. 16. Z M P. p. 880. v. 7. earum. 883. v. 18. Inſcriptionibus. p. 885. v. 30. Tomis. *Ibid.* v. 32. Περῖτα. p. 888. v. 15. vulgo. p. 901. v. 12. uberior. p. 904. v. 1. *Dieſunopolis.* p. 913. v. 22. Livius, *aut* apud Livium. p. 877. v. 20. *Aurelia.*

Omiſſa ſequentia verba typothetarum incuria. *pag.* 180. v. 28. *poſt* non abnuet, *adde.* Illud vero vel ex Goltzii nummo cum adſcripto Glauconis nomine indubie colligas, à pinguibus Paphlagonibus ex parte id conſequutum præſtigiatorem illum Alexandrum, quod à Cæſ. &c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUEL